

דברי הכנסת

הישיבה המאתיים-ושמונים-ושבע של הכנסת השלוש-עשרה

יום שלישי, י"ז בטבת התשנ"ה (20 בדצמבר 1994)

ירושלים, הכנסת, שעה 15:00

תוכן העניינים

הצעה לסדר-היום	
העלייה הצפויה במחירי הפירות והירקות	
הצעה לסדר-היום	
הקהילייה האירופית וכלכלת ישראל	
סיכומיה והצעותיה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה	
לדוח נציב תלונות הציבור מס' 21; דוח נציב תלונות הציבור מס' 21	
הצעת חוק הרשויות המקומיות (העברת תשלומים מהמדינה), התשנ"ה-1994	
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)	
הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון מס' 40), התשנ"ה-1994	
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)	
הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' 2), התשנ"ה-1994	
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)	
הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת	
הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' 2), התשנ"ד-1994	
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)	
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת	
הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' 2) התשנ"ה-1994	
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)	
הצעת חוק חובת המכרזים (תיקון מס' 7), התשנ"ה-1994	
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)	
הצעת חוק התגמולים לחסידי אומות העולם, התשנ"ה-1994	
(קריאה ראשונה)	
הצעת חוק המפלגות (תיקון מס' 2) (תרומת בני משפחה), התשנ"ה-1994; הצעת חוק המפלגות (תיקון מס' 3) (פרסום תרומות), התשנ"ה-1994	
(קריאה ראשונה)	
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת	
הצעת חוק המפלגות (תיקון מס' 2) (תרומת בני משפחה), התשנ"ה-1994; הצעת חוק המפלגות (תיקון מס' 3) (פרסום תרומות), התשנ"ה-1994	
(קריאה ראשונה)	
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת	
הצעת חוק המפלגות (תיקון מס' 2) (תרומת בני משפחה), התשנ"ה-1994; הצעת חוק המפלגות (תיקון מס' 3) (פרסום תרומות), התשנ"ה-1994	
(קריאה ראשונה)	
פניית מנכ"ל רשות הנמלים והרכבות לבדוק קיום רישומים פליליים של מאות עובדים ותיקים	
הצעת חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (הסדרים כלכליים והוראות שונות) (תיקוני חקיקה), התשנ"ה-1994; הצעת חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (סמכויות שיפוט	

והוראות אחרות) (תיקוני חקיקה), התשנ"ה-1994; הצעת חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (הגבלת פעילות), התשנ"ה-1994

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעת חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (הגבלת פעילות), התשנ"ה-1994

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הודעה אישית של חבר הכנסת ח' פורת

הצעות חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (הגבלת פעילות), התשנ"ה-1994

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

החלטת ועדת הכספים בדברחלוקת הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה), התשנ"ה-1994 – על-פי סעיף 121 לתקנון הכנסת

הצעת חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (הגבלת פעילות), התשנ"ה-1994

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הצעה לסדר-היום

העלייה הצפויה במחירי הפירות והירקות

היו"ר ש' וייס:

אני צריך להתחיל ולומר: חברי הכנסת, אבל נוכח פה רק שר החקלאות שהוא אכן שר אבל איננו חבר כנסת.

עכשיו אני יכול לומר: חבר הכנסת ואדוני שר החקלאות, אני פותח את ישיבת הכנסת ביום שלישי, י"ז בטבת התשנ"ה, 20 בדצמבר 1994. אנחנו מתחילים בסדר-היום שלנו.

אני מזמין את חבר הכנסת שמואל אביטל להביא לפנינו הצעה לסדר-היום מס' 5568: העלייה הצפויה במחירי הפירות והירקות. מה, עוד עלייה?

שר החקלאות י' צור:

לא.

היו"ר ש' וייס:

בסדר, כבר קיבלתי תשובה משר החקלאות.

אנחנו צריכים להקפיד על הזמן אף-על-פי שאנחנו מעטים פה, כי יש לנו סדר יום, סדר לילה ועוד סדר יום וסדר לילה. התקנון מאפשר לחברי הכנסת להגיש אלפי הסתייגויות, וכל עוד זה התקנון, אני אעבוד על-פי התקנון. יש לנו הלילה שלושה חוקים שכל אחד מהם מלווה במאות הסתייגויות, אם לא יותר. חוק עזה-יריחו וכו' וכו'. אנחנו עובדים על-פי התקנון. חבר הכנסת שמואל אביטל, בבקשה.

שמואל אביטל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אכן מתבקש הנוסח הזה של ההצעה לסדר-היום. ההצעה הזאת אושרה עוד קודם שהתפרסם המדד האחרון והיתה אמורה לעלות עוד בשבוע הקודם.

אכן, מדובר בעלייה צפויה, כפי שטענתי עוד לפני פרסום המדד האחרון. זאת, על אף כל הדעות שהיו אולי בקרב גורמים כאלה ואחרים, שאולי ייבוא הירקות למדינה יגרום להורדת מחירים.

שר החקלאות הואשם על-ידי גורמים שונים, בעיקר במשרד האוצר, שהוא לא בדיוק מתפקד ולא מייבא מספיק ירקות. אבל הנה הוכח, שעם כל הייבוא, הרבה תרומה זה לא הוסיף.

אחת הסיבות גם למריבות בין השרים, גם למתח סביב המס על הבורסה, ובכלל, היא עליית המדד. אני מעריך שהמתח הגדול גם בחודש הקודם וגם בשבוע האחרון היה פוחת במקצת אילו היה המדד יורד במשהו.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אביטל, רציתי להודיע לך, שיש עכשיו איזון בין הקואליציה לאופוזיציה, כי הגיע חבר הכנסת ורדיגר, וכך יש אחד לאחד. כבודו, נא להמשיך.

שמואל אביטל (העבודה):

אני רוצה להגיד לך, שגם יושב-ראש ועדת הפנים, חבר הכנסת יהושע מצא, הגיע; זה כמו הרבה חברי כנסת. ואם הגיע גם יושב-ראש ועדת הקליטה, על אחת כמה וכמה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

ועדת העלייה והקליטה.

שמואל אביטל (העבודה):

אליה וקוץ בה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

מה אמרת?

שמואל אביטל (העבודה):

זה מושג חקלאי, בהמשך למה שהתחלתי לומר.

יהושע מצא (הליכוד):

אם היושב-ראש היה מרשה, אני חשבת שדין כזה יש לפתוח עם ארגז ירקות: קצת מלפפונים, קצת עגבניות, קצת פלפלים. היה צריך להביא מהשוק את המחירים, ואפשר היה לראות דיון יפה. אבל היושב-ראש לא מרשה זאת.

היו"ר ש' וייס:

אבל אמרת. תיארת את זה, בסדר. בבקשה.

שמואל אביטל (העבודה):

אני רוצה להגיד לך, שבצעירותי בכנסת הבאתי לכאן שתי ביצים, ומאז מצב הביצים רק החריף. כך שאני כבר נזהר. מה גם שבנושא שהצגתי בכנסת בשבוע שעבר, וגם במה שאני מציג עכשיו, אינני בא הנה כנציג של ארגז עגבניות, אלא אני מניף פה דגל; לא דגל שחור אלא דגל אדום כלפי המדיניות כפי שהיא מנוהלת עכשיו.

המהלכים שנעשים הם כאלה, שבסופו של דבר, בשורה התחתונה, הם כישלון. ראש הממשלה בא עכשיו מסיוורים במקומות כמו יפן. ובכן, ביפן, כאשר משהו לא דופק, עושים חרקירי.

היו"ר ש' וייס:

אגב, זה נגמר. כבר הפסיקו את זה גם שם.

שמואל אביטל (העבודה):

אני מבין שגם על זה היתה החלטת הכנסת, אדוני היושב-ראש, שיפסיקו שם.

היו"ר ש' וייס:

לא, החלטה קיסרית.

שמואל אביטל (העבודה):

על מה אנו מדברים? אנו מדברים על כך שלפני שנה – שנה ומשהו – במדיניות מוצהרת של הממשלה הזאת, היו צריכים להיות לנו עכשיו אמנה בין החקלאי לבין הממשלה וביטחון בייצור אצל החקלאים, וכך לא היה צורך לחפש יבוא, אלא היינו מייצרים בעצמנו את הכמויות הנדרשות, בלי שהמדד יעלה עלייה כל-כך חדה, כפי שהדבר התבטא בשני המדדים האחרונים.

מי היה מאמין שבמדינת ישראל יגיע מחירן של עגבניות ל-10 שקלים לקילו? מישהו פה בבית מעלה על דעתו שזה אסון טבע? לא, זה מעשה ידי הממשלה, זה מעשה ידי אדם. זוהי בושה, זה ביזיון, ומישהו עוד חושב שהחקלאים מרוויחים מזה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

לא מרוויחים?

שמואל אביטל (העבודה):

לא מרוויחים. קבוצה קטנה כזאת יכולה להרוויח? מישהו חושב שבמחיר כזה ייצרו באותן כמויות? מישהו חושב, שאם מספר מצומצם עושה זאת, זה מביא ברכה לחקלאים? האינטרס הבסיסי של החקלאים הוא לייצר כמה שאפשר ושעקרת הבית תקנה את המוצר במחיר סביר. לא מדובר על "תקן" של מתעשרים, אלא על גורם יצרני שגם מספק וגם מתפרנס בכבוד, אבל לא מתעשר.

לצערי הרב, הממשלה נכשלה בעניין הזה. הרצון המשותף ברשתות הביטחון כתחליף לתכנון הנוקשה ולשיגעון לרדוף במשטרה את מה שהחקלאי מייצר, לצערי הרב זה נכשל.

אני חושב, שאם אמשיך לדבר עכשיו על העגבנייה, לאחר הדיון אתמול על דוד המלך, זה יהיה נכון. אני רוצה שתדעו, שהמחיר הסיטוני הממוצע לקילוגרם עגבניות הוא 7 שקלים, כאשר עקרת הבית נאלצת לשלם 7.5 שקלים, 8 שקלים, 9 שקלים, והיו אפילו ימים נוראים שהמחיר הגיע כמעט ל-10 שקלים.

יושב פה שר החקלאות. אני בטוח, שאם הוא היה מצליח לגרום לכך שהחקלאי יקבל, לא 7 שקלים כמחיר סיטוני בשוק נכון להבוקר, אלא 2 שקלים, לנו החקלאים היתה זו ברכה והיינו מסתפקים בזה. אבל מה קרה? המחיר הסיטוני הוא 7 שקלים, דהיינו 5 שקלים הם הפער שכיסתה עקרת הבית כאשר קנתה קילו עגבניות.

אין לי צל של ספק שחלק מהחברים כאן יודעים שאנחנו, במדינת ישראל, אוכלים כ-15,000 טונות עגבניות בחודש. אתם יודעים מה משמעות הדבר הזה ועד כמה הממשלה – אם להשתמש בעברית שלי כמושבניק, כפלאח – "דפקה" את עקרת הבית? 75 מיליון שקלים בחודש, בלי להיכנס להשפעות על המדד ותוספת היוקר ולהשלכות, וגם לא למריבות בין החברה בממשלה. הרי זה לא ייאמן. ועל מה? הממשלה העמיסה על עקרת הבית סכום שמתקרב בחודשים האחרונים – אתם יודעים לכמה?

אברהם רביץ (יהדות התורה):

מה זה, מסיים?

שמואל אביטל (העבודה):

למיליארד שקל בקירוב. ואני אומר עוד הפעם: מיליארד שקל. ואומר עוד הפעם: מיליארד שקל. ושמישהו יגיד לי שאני טועה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

לאן הולך הכסף?

עמנואל זיסמן (העבודה):

תסביר בעברית פשוטה, כי הדברים שלך לא ברורים.

שמואל אביטל (העבודה):

בין ההצעות של רשתות ביטחון, שגובשו בזמן עם שר החקלאות – – –

היו"ר ש' וייס:

סליחה, רק רגע אחד. ידידי, חבר הכנסת זיסמן, אתה מאחדות העבודה ההיסטורית, וגם שר החקלאות. אני אסביר את זה בלשוננו של יצחק בן-אהרון: יש כאלה שחיים על עמל, ויש כאלה שחיים על עמלה. זה ההסבר.

שמואל אביטל (העבודה):

לא, לא, אדוני היושב-ראש, פה נטרלתי לראשונה את העמלה. העמלה נמצאת בין 7 שקלים ל-10 שקלים.

היו"ר ש' וייס:

חשבתי שאני יכול לתרום משהו להיסטוריה.

יהושע מצא (הליכוד):

בצד הזה לא קלטתי את ההסבר.

היו"ר ש' וייס:

בן-אהרון דיבר בזמנו על עמל – אלה שעובדים, ועל עמלה – אלה הטרמפיסטים. הוא אמר שיש עמל ויש עמלה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

למרות ההסבר ההיסטורי שלך, אני מבקש הסבר.

היו"ר ש' וייס:

פספסתי.

שר החקלאות י' צור:

אני בתור נציג אחדות העבודה אסביר לך.

היו"ר ש' וייס:

בסדר. נא להמשיך, חבר הכנסת אביטל.

יהושע מצא (הליכוד):

אני, נציג הליכוד, נהנה לראות אצלכם את הפערים האלה בין עמל לעמלה. מזמן שכחתם את העמל.

שר החקלאות י' צור:

ההבדלים האלה היטשטשו מזמן.

יהושע מצא (הליכוד):

מזמן שכחתם את העמל.

שר החקלאות י' צור:

מזמן היטשטשו.

שמואל אביטל (העבודה):

אם להמשיך בעניין העמלה, באמת אני צריך לשאול: למי אנחנו עמלים כשכך קורים הדברים?

אילו אותה הסכמה ואמנה – אולי כתחליף לשיטות תכנון שאבד עליהן כלח – אילו אותה הצעה שגובשה עם שר החקלאות – – –

היו"ר ש' וייס:

אני מוסיף לך עוד שתי דקות עמלה.

שמואל אביטל (העבודה):

לפחות חמש.

היו"ר ש' וייס:

לא, שלוש. זהו.

שמואל אביטל (העבודה):

אותה אמנה בעניין רשתות ביטחון, שגובשה עם שר החקלאות, לו היתה מתבצעת, אתם יודעים כמה זה היה עולה? – כ-20 מיליוני שקלים. במקום מה שנפל על עקרת הבית, הפערים המדהימים האלה

שאיש לא חי מהם, לא מי שעמל ולא מי שלקח עמלה; אולי בשוליים. אם מישו רוצה לבוא ולהגיד את מה שנאמר פה עוד הפעם ועוד הפעם – שהנה עשינו עכשיו הסכם עם האוצר – אני רוצה לומר לו שהחקלאי לא מאמין לזה, כי לחקלאי אין ביטחון ולא היה לו ביטחון. ובימים האלה, כששר האוצר מציע עוד הפעם שנחזור למה שהוא לא ביצע, שנחזור עוד הפעם לרשתות ביטחון ונשים בשבילן כסף, איש כבר לא מאמין, וחקלאים לא זרעו ולא שתלו. יהיה מעניין לשמוע פה משר החקלאות האם באמת הוא מאמין שבחודש הבא מי שיוריד את המדד יהיה מגדלי הירקות או הפירות.

מה שהוצע בבסיס זה בעצם לתת לחקלאי 10% כביטחון, וזה לא סוד מדינה, אני יכול להגיד לכם, שבהסכם רשתות הביטחון, העגבנייה ידועה לשמצה, הסכום לקילוגרם "ביטחון" לחקלאי הוא 72 אגורות. ידדי דוד מגן, 72 אגורות לקילוגרם, לא שקלים. וכמה עלה קילוגרם עגבניות במחיר סיטוני? 7 שקלים. הרי לא ייאמן מה שעשו פה. זו צורה של שחיתות. לקחו כספי מדינה ובזבזו אותם. עוד מעט נבוא לכאן שוב עם שלוש הסתייגויות קטנות שלי, ומה יהיה? גם לא ייתנו את הכסף, גם ענף הביצים ימות, ושוב נגיע למאבק הזה.

אני מעריך, שהשר יבוא ויגיד מה שיגיד. לגבי כישלון הייבוא – עולה 3 שקלים רק להוביל, באוויר או ביבשה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אביטל, נא לסיים.

שמואל אביטל (העבודה):

ולכן אין ייבוא של תוצרת. ברשותך, אדוני היושב-ראש, אני מסכם בשני משפטים.

היו"ר ש' וייס:

אתה יודע מה? – בחמישה.

שמואל אביטל (העבודה):

בשנה שעברה היה עודף של 70,000 טונות. אם אני עושה את כל החשבונות – כמה זה עלה לממשלה? אם הגזמתי, כולל מרכיבים נוספים, זה אולי 20 מיליוני שקלים. מי היה מאמין שנגיע לכישלון הטוטלי היתום הזה?

לצערי הרב, אולי אני לא עושה את מה שמתבקש לעשות כל נציג של איזה שהוא גורם שחוזר אחר כך לבית, אבל מעניין אותי לשמוע, בין משר החקלאות ובין משר האוצר, לאן נולך כולנו ביחד, וקודם כול נציגי ההתיישבות, את הבושה הזאת. אני אומר קודם כול לראש הממשלה: אם הוא לא יעסוק

בעניין הזה ביום-יום, הוא גם יחטוף מדדים, גם החבר'ה בממשלה יריבו, וגם, אם מותר לי להשתמש במלה עדינה, אני לא אעבור בשתיקה על העניין הזה. הגיע הזמן שתינתנה תשובות, והתשובות קיימות. שר החקלאות לא בא מנהרייה. הוא הציע תשובות, וצריך לשאול למה זה לא מתבצע, למה הכול הפוך על הפוך.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מודה לחבר הכנסת אביטל. אדוני שר החקלאות, גם זמנך קצוב אף שהנושא מאוד מכובד. בבקשה.

יהושע מצא (הליכוד):

על כל פרי שהתייקר הייתי נותן לו דקה אחת. אני מבטיח לך שהיתה עומדת לרשותו מחצית השעה. על כל פרי שהתייקר – דקה.

היו"ר ש' וייס:

אבל זה יעמוד בסתירה למספר ההסתייגויות של חבר הכנסת מיקי איתן. בבקשה.

שר החקלאות י' צור:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אין ספק שיש משבר מחירים בפירות ובירקות, וכמו תמיד, אין לו רק סיבה אחת. אולי זה יהיה לקח מאוד חשוב לכל הבית. אני בכלל חושב, שאחת הבעיות היא, שההתיישבות, לחלק הזה של הבית, מאוד מאופיינת בפן פוליטי, ואני אומר, שבגדול זה בעוכרי החקלאים והמתיישבים. אומרים: קיבוץ. מושב, זה מחולק – יש מצביעי ליכוד ומערך, אז סולחים להם.

אבל יש בעיה גדולה: איך לקיים משק חקלאי במשטר של כלכלת שוק? בסך הכול, אם תחשבו, הרי החקלאי, כמו כל יצרן אחר, ראה לפני שנה שהמחירים יורדים מאוד. הייתי יכול להביא את הנאומים של חבר הכנסת שמואל אביטל בזמן הסכמי האוטונומיה, שאמרו שחקלאות ישראל נגמרה, שאין לחקלאים מה לחפש בשוק, שהכול יגדלו בעזה. והחקלאי נתקף פחד ואמר: אני מגדל פחות. הוא קיבל החלטה כלכלית נכונה.

שמואל אביטל (העבודה):

תביא לי אותם קודם לפני – – –

שר החקלאות י' צור:

רגע אחד, תסלח לי. תראה, אחד הדברים החשובים שלא עושים הוא שלא מלקטים את כל הנאומים לספר, כי לכל יום יש הנאום שלו. הרי בוועדת הכלכלה הסבירו, שאחרי ההסכם בקהיר כבר יגדלו הכול בעזה. אז באמת היו כמה סיבות. אבל אני אומר: מה הלקח האמיתי לגבי המוצרים החקלאיים? מה עוד שהמוצרים החקלאיים מאוד חשובים לאזרח ולמדינה, ולא מגדלים אותם בחברות ענק, אלא מגדלים אותם אלפי חקלאים קטנים, ואתה רוצה שתהיה תוצרת כל השנה. לכן אתה צריך להבטיח תנאים לחקלאי ששואל מה יהיה כשהמחיר ירד, כשהיו לו עודפים. מה שצריך זה מעורבות ממשלתית, שהיא מנוגדת לכלכלת שוק. ואני אומר, באמת בלי לקנטר: בעשור האחרון היה ניסיון לבנות חקלאות שאין בה כמעט מעורבות ממשלתית, להוריד סובסידיות, להוריד תמיכות, להוריד הכול.

אם אני אומר לכם, שההכנסה של החקלאי היא 60% מההכנסה של שכיר במשק, אז מי שיכול ויש לו שכל בורח. אני שואל, מה יגיד כל חקלאי לבן שלו אם השכר הממוצע של החקלאי ירד מ-80% משכר שכיר במשק ל-60% או ל-57%?

מה אני רוצה לומר לכם, ואני אומר זאת לכל צדי הבית: הדרך הזולה ביותר לספק מזון היא לקיים חקלאי שמתפרנס היטב מהחקלאות; זאת אומרת, להתחייב לו לרמה מסוימת של מחירי מינימום. כי כבר אין תכנון שרצים לספור את מספר הביצים שיוצאות מהישבן של התרנגולת. זה כבר לא עובד בימינו. זה רע, זה לא יעיל. אבל מה אתה צריך לעשות? כשיש עודף גדול, לקנות אותו מהחקלאי, ולהגיד לו – תמשיך לגדל; קצת פחות, לא הכול. אני אומר את הדברים האלה לשמואל אביטל.

התמיכות בחקלאות בממשלה הזאת עלו פי-שלושה. אנחנו מגיעים היום למיליארד וחצי שקל תמיכות בחקלאות מתוך ייצור של 8.5 מיליארדים. זה הרבה כסף.

שמואל אביטל (העבודה):

כולל מים.

שר החקלאות י' צור:

כולל מים. הרוב הוא לא מים. זה עלה מ-600 מיליון, כשקיבלנו את משרד החקלאות, למיליארד וחצי ומעלה. נכון שלפני שנה, בקרב גדול, הסידור הזה – שכשיש עודפים, הממשלה לוקחת אותם ומשלמת לחקלאי – לא עבד במלואו.

אני רוצה לומר מלה על ייבוא. אני לא חושב שבכלל אפשר להתרוצץ כל היום ולהגיד: לא נייבא שום דבר. ראשית, זה לא יעזור. תיכף אענה לחבר הכנסת דוד מגן בעניין השוק האירופי. אם אתה מייצא, אתה גם חייב לייבא. כי אם לא תייבא, לא ייתנו לך לייצא.

דוד מגן (הליכוד):

הצרה היא שאנחנו מייבאים ולא מוכרים.

שר החקלאות י' צור:

תאמין לי שלא נריב.

היו"ר ש' וייס:

הבוקר היו בשורות בעניין.

שר החקלאות י' צור:

מה שאתה רואה בתוצרת החקלאית – שזה קשה מאוד. א. להביא הנה עגבניות בחורף זה כמעט כמו לייצא קרח לאסקימואים, כי אנחנו היינו היצואנים בחורף; ב. היה כל כמה שנים "פיק" של עגבניות, עליות ומורדות. נקלענו למצב הזה. אבל נכון שעשינו היום הסכמים שייתנו רמת ביטחון הרבה יותר גבוהה לחקלאים.

אני חושב, שעניין עזה היה עניין דרמטי. גם הם לא גידלו מתוך פחד – מה יגדלו פה? היום בסך הכול נכנסים מעזה 80 טונות תוצרת ירקות ביום – בהשוואה לנבואות שהיו. בסך הכול, החקלאים הערבים – מי שמגדל מרוויח עכשיו טוב. יש, כמובן, גם רווח גדול לעמלה.

אני חושב שהשעון צלצל. זה נכון, אדוני היושב-ראש?

היו"ר ש' וייס:

יש לך עוד שתי דקות.

שר החקלאות י' צור:

א. זו עובדה, גידלו פחות; ב. אף אחד לא מגדל לפי צו של שר החקלאות. הוא יגדל אם יהיה לו כדאי; הוא יגדל אם הוא ידע מה יקרה כשהיו עודפים; או שאז יגידו לו: שמע, זו בעיה שלך.

אני חוזר ואומר: לחקלאי ולצרכן יש אינטרס אחד – יציבות. מי שרוצה יציבות, צריך לדעת שיהיו תקופות של עודף. אין פטנט פשוט לתכנן זאת, כי התכנון הישן של מכסות אינו עובד עוד. הוא עובד רק בחומרי גלם כמו חלב.

יהושע מצא (הליכוד):

היציבות חשובה לחקלאי ולמי עוד?

שר החקלאות י' צור:

ולצרכן. זה אינטרס משותף.

עיקרון שני שאני מציין, ואני מציין אותו דווקא בבית הזה, כי מחר יהיה פה דיון על הסדר הקיבוצים, על הסדר חובות המושבים – הרי יהפכו שמים וארץ. חבר'ה, אלה החקלאים שיש לנו.

שמואל אביטל (העבודה):

על המושבים נגמר.

שר החקלאות י' צור:

לא נגמר. שם יש חצי מצביעי ליכוד, אז סולחים לכם.

שמואל אביטל (העבודה):

לפחות זה לא עלה למדינה כלום.

שר החקלאות י' צור:

הבנקים הם של המדינה. זה לא משנה. עזוב את זה. אבל אני אומר לכם, תאמינו לי, רוב הבנים של החקלאים יכולים גם שלא להיות חקלאים. במדינת ישראל יש 40,000 חקלאים, והם מייצרים את כל המזון של ישראל. אם לא נצליח להעלות את ההכנסה של החקלאים עד ל-80% מההכנסה הממוצעת במשק, לא יישארו חקלאים בישראל.

יהושע מצא (הליכוד):

איך תעשה את זה?

שר החקלאות י' צור:

המחיר יעלה קצת.

יהושע מצא (הליכוד):

קצת?

שר החקלאות י' צור:

כן. הוא יעלה. אני אומר לך: מחיר הירקות לא יחזור למה שהיה לפני שנה, כי אף בחור צעיר אחד לא יהיה חקלאי אם זה מה שצופן לו העתיד.

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

אבל גם ההתיישבות עוברת לתעשייה.

שר החקלאות י' צור:

אבל אותם 20% שחיים מחקלאות, חייבים להעלות להם את ההכנסה, כי אם השוק לא ישלם להם יותר, בסוף לא יישארו פה חקלאים.

לכן אני אומר לכם: הרי כולם יודעים, זה אפילו לא כמו בניית בית או רכישת מגרש. זה עניין של חודשיים, מחזור כזה. הרי בעוד חודשיים נתחיל לעסוק בעודפים, גם לפי האינפורמציה שיש לי מאפרים שלום, מנכ"ל מועצת הירקות, מהבוקר. אנחנו מייבאים עכשיו חופשי. מעניין שהסוחרים לא רצו לייבא, בסוף אני מייבא. הממשלה מייבאת – זה מצחיק – "אגרסקו". אבל אני מאוד מקווה שיילמד הלקח לטווח הארוך, שחקלאות מחייבת מעורבות ואי-אפשר לקיים את החקלאים והחקלאות – שהם הדבר הזול ביותר לצרכן – רק על-ידי כלכלת השוק נטו.

אני מציע להעביר את הנושא לוועדה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מצא, יש לך הצעה אחרת. לרשותך דקה.

יהושע מצא (הליכוד):

תרשה לי לגלוש לחצי דקה נוספת.

היו"ר ש' וייס:

דקה וחצי תמיד אפשרי.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, זה דיון שבו השר פשוט גירה אותנו בנתונים. אני אומר "השר", ולרגע אחד שכחתי – כשהסטתי את הראש הצדה, היה נדמה לי שלא שר מדבר שם אלא דמות אופוזיציונית. בלתי רגיל מבחינת אופוזיציה. אבל אני לא מבין מה אתה עומד על הבמה ומתרץ. התירוצים שלך, הסיפורים שלך יפהפיים, מצוינים. אבל, ריבונו של עולם, כישלון מחפיר בכל הנושא של הזנת האזרח.

ידידי אביטל השמיע את זעקת החקלאי. אני רוצה להשמיע את זעקת האזרח. אני משוכנע, אני מזמין אותך – אני מבקר אחת לשבוע, אחת לשבועיים בשוק. אני "עושה שוק" בעצמי. אני ממלא את הסלים בשוק. אני אומר לך: בוא פעם אחת לשוק; תעזו להיכנס פנימה. אתם אינכם מעזים. תראו שמי שהיה ממלא סליו יוצא בחצי שק או ברבע שק או ברבע סל. אזרחים אין להם כסף לקנות לא עגבניות – פלפלים; לא פלפלים – כרוב; לא כרוב – כרובית. לא מדובר על עגבנייה או מלפפון, אדוני השר. מדובר על מצרכי יסוד. כשאתה אומר שצריך להיות האינטרס של שני הצדדים – זה נכון. אבל איפה האינטרס של הכיס, שהאזרח אין לו ממה להביא אוכל לביתו? פעם הוא היה קונה סל ירקות בשוק ב-10-15 שקלים, ממלא ביתו לאותו שבוע. היום הוא צריך לשלם תמורת אותה כמות לא פחות מ-100 שקלים, ואין לו הסכום הזה, כיוון שהשכר נשחק במשק, ואני יכול להרצות, להרצות ולהרצות.

היו"ר ש' וייס:

אתה לא יכול.

יהושע מצא (הליכוד):

אז אנא ממך, כשר – קחו אחריות. ביפן ממשלה היתה מתאבדת. בקוריאה – היתה מתפטרת. פה נתבעת ההתפטרות שלכם, ואתם מחזיקים ומספרים את הסיפורים היפים.

היו"ר ש' וייס:

יש שתי הצעות: האחת – להעביר לוועדה, הצעה שלך, השר. השנייה – להסיר מסדר-היום, הצעה של חבר הכנסת מצא. ההצעה המקורית היא, כמובן, דיון במליאה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

הצעה שלישית היא להתאבד.

היו"ר ש' וייס:

להתאבד – זה יפן. גם זה כבר נגמר. ביפן הפסיקו להתאבד, הם למדו את טעם החיים. תאמינו לי.

יהושע מצא (הליכוד):

ראש הממשלה מתחרה בקוריאנים, אז שיתפטר.

היו"ר ש' וייס:

זה משהו אחר.

שר החקלאות י' צור:

חבר הכנסת מצא, אתה יודע שביפן עולה מלון אחד בין 50 ל-100 דולר?

יהושע מצא (הליכוד):

אתה יודע מה רמת ההכנסה ביפן, אדוני? אתה יודע מה החריצות שם? אל תשווה לי.

שר החקלאות י' צור:

אני יודע.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מצא, חוזרים לישראל.

רבתי, אנחנו מצביעים.

שמואל אביטל (העבודה):

יש עוד הצעה: אני מבקש שיתקיים דיון במליאה.

היו"ר ש' וייס:

הרי זה עצם ההצעה לסדר-היום. זו אוטומטית ההצעה שלך לפי התקנון.

חברים, קודם כול נעשה הצבעה – האם בעד דיון. אחר כך נחליט אם ועדה או מליאה. מי בעד דיון – בלי הסטופר, בלי האלקטרוניקה.

הצבעה

היו"ר ש' וייס:

כולם. דיון יהיה. תודה. עכשיו נחליט אם יהיה בוועדה או במליאה.

יהושע מצא (הליכוד):

במליאה.

היו"ר ש' וייס:

רבתי, הדיון במליאה בכלל לא בטוח, כי עוד לא עשיתי הצבעה אם זה בוועדה. יש מליאה. מי שאומר דיון במליאה, תדעו לכם שהתור הוא בערך שנתיים. בעוד שנתיים אני כבר לא אהיה יושב-ראש

כנסת, אני לא מבטיח לכם שתגיעו. אבל זה ניסיון להשפיע עליכם לעשות החלטה נכונה. יש לנו תור לדיון במליאה של 74 הצעות, אחת מהן היא פינוי סיני מ-1982.

יהושע מצא (הליכוד):

מליאה בכל זאת, אדוני.

היו"ר ש' וייס:

מי שיצביע בעד – זה בעד מליאה, מי שיצביע נגד – זה ועדה. תסתכלו איך אני מצביע.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת – 6

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 1

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

רבתי, שישה בעד, אחד נגד – זה אני, והכוונה שלי היתה לוועדה. לפיכך, הדיון יהיה במליאה אי-פעם בבוא הדור הבא. תודה רבה.

הצעה לסדר-היום

הקהילייה האירופית וכלכלת ישראל

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים לסעיף הבא: הצעה לסדר-היום מס' 5648 של חבר הכנסת דוד מגן – הקהילייה האירופית וכלכלת ישראל.

אני רוצה לברך את מבקרת המדינה והפמליה שלה, שהם אורחינו היום, ולבקש את סליחתה. תכננו את הדיון ל-15:30; מכיוון שחבר הכנסת דוד מגן יפתח גם את הדיון הזה, הוא יקצר והעניין יסתדר.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אקצר משום שהנושא ברור וזועק לשמים. אני משוכנע שזעקתה של הכנסת תישמע לנוכח הנתונים הנמסרים לה. אני גם מביע פליאה על כך ששר החקלאות הוא זה שעונה לי בשם הממשלה. לפי מיטב הידיעות שיש בידי, הגורם שמבקש לחתום ובחופזה, תוך התרפסות, מול נציגי מועצת הקהילייה האירופית, הוא שר החוץ, ודווקא שר החקלאות ושר התעשייה והמסחר מתנגדים. אני בדעתם, ונדמה לי שהם בדעתי.

יהושע מצא (הליכוד):

הם מסבסדים פה היום את שר החוץ.

דוד מגן (הליכוד):

אנחנו נשמע את דבריו של שר החקלאות ונתייחס אליהם בהתאם.

לפני כשנה, בדצמבר 1993, נקבעו צוותים בצמרת שירות החוץ, החקלאות, התעשייה והמסחר ובמשרדים אחרים, אשר קיבלו מנדט לגבש הסכם חדש שיחליף את הסכם השוק המשותף שנחתם ב-1975. כבר בפברואר 1994 נתכנסו הצוותים במרץ רב, עם רשימת תביעות, והתקיים הסיבוב הראשון, מתוך ארבעה סיבובי שיחות.

היו שלושה נושאים מרכזיים בתחומי התעשייה ומדיניות הסחר: 1. קביעת מסגרת עדכון והתאמה של מערכות יחסי הסחר שהתגבשו בעולם ובקהילייה האירופית מאז 1975; 2. שילוב התעשייה והמשק הישראליים באירופה, וזה עניין חשוב ביותר על רקע העדר שיתוף פעולה בתחום ההשקעות והתעשייה; 3. צמצום הפער במאזן המסחרי עם הקהילייה האירופית. אני רוצה לעדכן אתכם. לפי הנתונים שיש לי על ינואר עד ספטמבר השנה – תשעה חודשים – הפער עומד על 5 מיליארדים ו-300 מיליוני דולר. בראייה שנתית מדובר ב-7 מיליארדים ו-500 מיליוני דולר.

ביום א', שלשום, נתכנסו שר החוץ, שר החקלאות ושר התעשייה והמסחר, כדי להיערך לקראת חתימת ההסכם. שני השרים הנכבדים, שר החקלאות ושר התעשייה והמסחר, שואלים מה ההישגים שהושגו במשא-ומתן שנמשך כמעט לאורך כל שנת 1994. מהדיווחים שהם קיבלו ביום ראשון בכתב ובעל-פה מבריסל עולה, כי לא חלה תזוזה מספקת אצל האירופים בכמה נושאי מפתח:

1. תוכניות המחקר והפיתוח והטכנולוגיה האירופיות. האירופים אינם מוכנים להשתתפות ישראל בוועדות הקובעות את נושאי הפרויקטים והזוכים בהם. המסקנה היא, שישראל לא תוכל לקבל תמורה הולמת עבור דמי ההשתתפות שלה בתוכנית, כ-30 מיליוני דולר לשנה.

2. מזון מעובד וחקלאות. לא חלה התקדמות בעמדות האירופיות, כך מדווחים הצוותים לשרים הנכבדים. לפיכך, המסקנה המתבקשת היא, כי אין שיפור בתנאי הייצוא של מיצי תפוזים, תירס קפוא, מוצרי מזון אחרים ופרחים.

3. רכישות ציבוריות, ממשלתיות. לפי הדיווחים המגיעים מבריסל אומנם חלה, לכאורה, התקדמות בגישה האירופית, הגישה האומרת כי יש סיכוי לפתוח בפני הייצוא הישראלי את תחום הטלקומוניקציה, אך ברור לאותה ועדת שרים שאין לחתום על ההסכם לפני שכל התנאים בתחום זה מסוכמים בין הצדדים, שהרי הפער במאזן התשלומים מובא בחשבון במשא-ומתן.

4. תנאי הייצוא של חומרי גלם בטקסטיל. אף בנושא זה צודקים הסוברים כי אין לחתום על ההסכם טרם סיכום סופי של פרטי ההסדר. במאמר מוסגר הייתי אומר, שהאירופים אינם מוכנים לסכם ומבטיחים להסדיר זאת רק לאחר החתימה בעתיד.

בדיון שהיה שלושם בין שלושת השרים הוברר, כי החבילה שמציעה הקהילייה בשלב זה איננה מספקת. במיוחד חמור הדבר לנוכח הגירעון המסחרי בין ישראל לקהילייה, שכזכור עומד על 7 מיליארדים ו-500 מיליוני דולר.

במהלך הדיון שלושם היו גורמים שניסו להלך אימים על המשתתפים בו, להלך אימים על שר החקלאות ועל שר התעשייה והמסחר. הם אמרו, כי דחיית סיום המשא-ומתן למועד מאוחר יותר תגרום להרעה נוספת בתנאים שכבר השגנו.

דעתנו הפוכה. במצב הקיים אין לצפות שהקהילייה תחזור בה מסיכומים שכבר הושגו. נהפוך הוא, במצב הזה האינטרס המדיני והכלכלי של הקהילייה כיום הוא להיות חלק מתהליך ההתפתחות במזרח התיכון, ואין סיבה שהקהילייה האירופית תהיה מעוניינת שיצואנים אירופים יסבלו מנחיתות בתחרות עם השוק הישראלי והאזורי מול יצואני מדינות אחרות, כגון ארצות-הברית ומדינות אסיה.

אתמול או הבוקר, אינני יודע בדיוק, נתקבלה החלטה הפוכה; בניגוד למסקנות שאמורות היו לעלות מאותם דיונים ונתונים, נתקבלה החלטה – אני משער שבהשראתו של שר החוץ, אינני יודע – שלא חשוב מה עלה במשא-ומתן, צריך מהר לרוץ להתרפס, לקבל תכתיבים, להיכנע ולחתום על ההסכם הכלכלי המביש הזה.

להסכם החדש יש השלכות קשות. שר התעשייה אמר, שההסכם הזה סותם את הגולל על האפשרות לשפרו בחמש השנים הקרובות. למי שאינו מבין, זה הסכם נוסח עסקת החבילה בישראל: לאחר שחתמת על חמש שנים, או תקופת זמן שאתה מגדיר בהסכם, אינך יכול לפתוח אותו או להתייחס אליו. החבילה של ההסכם עם האיחוד האירופי אינה שווה כלכלית למדינת ישראל, ואומרים את זה השרים הכלכליים.

אדוני היושב-ראש, בגלל קוצר הזמן אני מסיים. זה נושא קלסי שהכנסת חייבת להתערב בו, לכלול אותו בסדר-יומה, כדי להניא את הממשלה, במיוחד את שר החוץ, שהוא שר דומיננטי, מחתימה על הסכם שיביא נזק כלכלי בלתי ניתן לתיקון בחמש השנים הקרובות.

הי"ר ש' וייס:

תודה. אדוני שר החקלאות, תשובתך על הצעתו של חבר הכנסת דוד מגן.

שר החקלאות י' צור:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, עיקרי הנתונים שהעלה חבר הכנסת דוד מגן הם נכונים, הן לגבי פתיחת המשא-ומתן והן לגבי הגירעון בייצוא-יבוא אירופה-ישראל.

ראוי לזכור, שאנחנו לא מנהלים פה משא-ומתן של ק"ח ותן. בסופו של דבר, אנחנו באים אל השוק האירופי כשאנחנו לא חלק מאירופה ולא חלק מהקהילייה האירופית ומבקשים ממנה, שבגלל א', ב', ג' וד' יחתמו אתנו הסכמים ויעלו את מדרגת שיתוף הפעולה וההסכמות בין ישראל לבין השוק האירופי למדרגה דומה למדרגה שהיתה במדינות אפ"א או למדרגה של מדינה נלווית. בכל אופן, לשפר את מעמדנו בכל התחומים.

אי-אפשר להעלות פה את הטיעון על הגירעון המסחרי. מה אומרים האירופים? הם אומרים: אתם קונים פה לא כחלק מהסכם. אם אתם קונים פה היה כדאי לכם לקנות ביפן או בארצות-הברית, הייתם קונים שם. מה מזה הוא ממין הטיעון? הם אומרים: הרי זה שוק חופשי, ואם אתם יכולים למכור – תמכרו; אין לנו, האירופים, יותר זכויות אצלכם מאשר לכם אצלנו. ההיפך הוא הנכון. כל כולו של הטיעון שהעלינו בשיחות עם האירופים – בין בתחום המחקר והפיתוח, בין בתחום התעשייתי ובין בתחום החקלאי – עמד על התשתית, שהמהפך המדיני שמתחולל במזרח התיכון הוא הלוח, הוא הגרעין, של ההסכמה האירופית. אני לא אומר את זה כדי לקנטר מישהו. ריין, נציב השוק, אמר לפני שנה, כשפתחנו את השיחות, שהשינוי במדיניות של ישראל במזרח התיכון, מדיניות השלום והרצון של האירופים לקחת חלק, להיות שותפים בכך, הם שהביאו אותם לנכונות לשפר את ההסכם שבפרוטוקול הרביעי, שהיה ההסכם האחרון שלנו עם השוק.

זו האמת. לא קשור לכאן כל סיפור הגירעון המסחרי ואין פה שום שאלה של כבוד לאומי. כל השאלה היא איך אפשר לקבל יותר זכויות כניסה אל השוק האירופי. אם נשיג את זה על-ידי משיכת המשא-ומתן, אם נשיג את זה על-ידי לחץ, אם נשיג את זה בדרך חלקית, אם נשיג את זה בכך שנפתח שווקים במקומות אחרים – זו השאלה כל כולה.

נכון, בעיקרו של דבר הנושאים שמנה חבר הכנסת דוד מגן נשארו עדיין פתוחים, אבל אין ספק שאם בתחום התעשייתי נגיע ליכולת להיות שותפים בתקציבי המחקר והפיתוח האירופיים, זה יפתח אפשרויות גדולות מאוד לישראל. אם על-ידי ההסכמה להיכנס למכרזים ממשלתיים שלהם פה ושלנו שם, אכן נגיע – ככל שנגיע יותר, יותר טוב. השקעתי בזה הרבה מאוד זמן בפגישות ובמגעים בחודשים האחרונים. כל מה שנשיג – שווה. אם קודם הותר לנו לייצא ללא מכס 17,000 טונות

פרחים ועכשיו מסכימים ל-24,000, זה פחות טוב מ-28,000 שרצינו; ואם יסכימו לתת לנו לייצא תירס, זה יותר טוב מאשר אם לא יסכימו.

אצלו כל הזמן אומרים: השוק הישראלי לחקלאי ישראל. ואז אני בא והם אומרים לי: שמע, אדוני היקר, איפה ההדדיות? אז אנחנו לא נותנים הדדיות. אנחנו אומרים להם: השוק קטן, פתחנו אותו לפלשתינים וכו' וכו'.

דבר נוסף. לא נחתם אתמול הסכם, וזה נשאר פתוח לדיונים במשך חודש ינואר. נכון שצריך לעשות שיקול כלכלי-מדיני מאוד מאוד מדוקדק ומדויק אם לחתום ולקבל, או לא לחתום מתוך מחשבה שכאילו מה שנתנו לנו ממילא ייתנו לנו ולהשאיר את זה פתוח.

היום גרמניה עומדת בראשות השוק, זו התקופה שלה. היא עשתה מאמץ מאוד גדול לסייע בידינו בנושאים האלה. אין ספק שצריך להמשיך ולהפעיל לחץ. אני סברתי שבתחומים החקלאיים, בנושאים שלא קיבלנו, שנמנו כאן, וכן בנושא אחד בתחום ההדרים, כדאי שלא לחתום ברגע זה ולהמשיך בדיונים – אולי נשיג עוד זכויות ומעמד בשוק האירופי, בעיקר בנושאים החקלאיים.

למעלה מ-90% מהיצוא החקלאי הישראלי מופנה לאירופה, ומעמדה של ישראל נשחק בגלל זכויות שניתנו למרוקו, להונגריה ולפולין. אבל צריך לדעת שאנחנו לא מנהלים משא-ומתן שבו אנחנו נותנים ומקבלים. אנחנו בהחלט, בצורה גאה ורצינית, מקיימים משא-ומתן ופונים לאירופים ואומרים להם: אנחנו מבקשים – כחלק מהמהלך הגדול שאנחנו נתונים בו, כחלק מהמהלך שבו פתחנו את השוק החקלאי לחקלאים בעזה, ואין לנו מקום אחר בעולם קרוב אלינו שאנחנו יכולים להיות אתו בקשר – אנחנו מבקשים, מלה לא נעימה, שתתחשבו בנו.

מהי הרמה שצריך להגיע אליה? להגיד: לזה הגענו ונמשיך הלאה בבוא היום, או ברגע מסוים להגיד: אם זה ככה, אז מוטב שנישאר רק בצד של המקטרים, כדי שלפחות תהיה לנו זכות ההתרסה? אלה שיקולים מאוד עדינים. כי זה לא דומה – במידה מסוימת כפי שהצגת – למשא-ומתן שיש בו קח ותן, אלא יש כאן ניסיון ללחץ פוליטי, מדיני, על אירופה, כדי שתגלה רצון רב יותר כלפי ישראל, כחלק מההתפתחויות הכוללות באזור.

אם יסכים חבר הכנסת מגן, אני בהחלט אשמח שהנושא יעבור לוועדה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מגן, אתה מסכים שזה יעבור לוועדה?

דוד מגן (הליכוד):

אני מבקש את עזרתו של היושב-ראש שהדיון בוועדת הכלכלה יהיה מוקדם ככל האפשר, כי העניין דחוף.

היו"ר ש' וייס:

אני לא מתערב בסדר-יומן של הוועדות, אבל לי אין ספק שיושב-ראש ועדת הכלכלה ער לדחיפות העניין. נעשה את זה באופן לא פורמלי.

חברי הכנסת, מי תומך בהעברת הנושא לוועדת הכלכלה? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

שישה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני מודה לשר החקלאות. אנחנו מעבירים את הנושא הזה לטיפול של ועדת הכלכלה. תודה רבה לחבר הכנסת דוד מגן.

סיכומיה והצעותיה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה

לדוח נציב תלונות הציבור מס' 21; דוח נציב תלונות הציבור מס' 21

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דוד מגן, אתה מוזמן עכשיו אל דוכן הנואמים להביא לפנינו את הנושא הבא בסדר-יומנו: דין-וחשבון נציב תלונות הציבור מס' 21, מטעם חבר הכנסת דוד מגן. בבקשה. אחר כך ייפתח דיון, ואנחנו נעשה הכול תמציתי. נכון, חבר הכנסת מגן? בבחינת מעט המחזיק את המרובה.

שאול יהלום (מפד"ל):

הצעה לסדר. זה לא מטעם חבר הכנסת דוד מגן אלא מטעם יושב-ראש הוועדה לביקורת המדינה.

דוד מגן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

אדוני היושב-ראש, זה דיון משולב.

היו"ר ש' וייס:

סליחה – של חבר הכנסת דוד מגן. כולם יודעים שהוא יושב-ראש הוועדה. תמיד זה בשם הוועדה.

דוד מגן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

אדוני היושב-ראש, אני שמח לפתוח את הדיון המשולב בעניין סיכומיה והצעותיה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה לדוח נציב תלונות הציבור מס' 21, דיון משולב עם הצעה לסדר שהכנסת החליטה לכלול בסדר-היום: דוח נציב תלונות הציבור מס' 21.

הערה נוספת לפרוטוקול. אני מבקש להזכיר לחברי הכנסת, שהסיכומים וההצעות של הוועדה היו מוכנים כבר לפני קרוב לחמישה שבועות, ב-15 בנובמבר, ובגלל סדר-היום של הכנסת, לרבות הסתייגויות לחוקים שונים שנמשכו לילות ארוכים וסיבות אחרות, אנחנו ניגשים לדיון – לטעמי ולדעתי, קצת באיחור.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מגן, אתה צודק בהערה. אנחנו עומדים כבר בתוך תוכה של סכנת סתימה של עבודת הכנסת. אם לא יהיה ריסון עצמי במספר ההסתייגויות לחוקים שונים, לא תהיה עבודת הכנסת. זה צריך להיות מוסכם על כל סיעות הבית. הכנסת איננה רכוש של הקואליציה, של האופוזיציה או שלי. אנחנו במצב של סתימת עבודת הכנסת, מפני שנפרצו כל הסכרים. לא הייתי רוצה שטיפול כאן החלטה ברוב בוועדת הכנסת אלא בהסכמה של האופוזיציה והקואליציה – להציל את הבית משיטפון מופרז שמטביע אותו בעבודת סרק בחלקה. אנחנו לא מצליחים לקיים את הדברים שבאמת חיוני לקיים. כאילו יש הבדל אם יש אלף הסתייגויות או שלוש מאות. ההבדל היחיד הוא שסותמים סתימה מוחלטת את עבודת הבית הזה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

יש לי הצעה, אדוני היושב-ראש. רוב ההסתייגויות של הקואליציה נופלות בין כך ובין כך, לא מצביעים עליהן. על ההסתייגויות של האופוזיציה כן מצביעים. אני מציע שנסייג את הקואליציה ונאמר: לכם אין הסתייגויות.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, הבית הזה הוא ביתם של כל החברים. אם היית שומע כאן כמה נאומים של חברי קואליציה וכמה וכמה הצבעות שלהם, ודאי היית משתכנע שגם לקואליציה יש מה לומר ושהבית הזה לפעמים גם נגד ממשלתו.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אבל לא בהסתייגויות.

היו"ר ש' וייס:

אני לא דן בזה. יש לנו ועדת כנסת. כל הצעה תופנה לוועדת הכנסת. אני אומר לכם, חברים, לא הייתי רוצה שתיפול כאן הכרעה, חלילה, של הקואליציה נגד האופוזיציה. הבית הוא של כולנו. היום צד אחד בקואליציה מחר הוא באופוזיציה. אנחנו עומדים על סף חוסר שפיות בסדר-יומנו. אם לא יבוא כאן הסכם בין כל סיעות הבית לעצור אותנו לפני התמוטטות מוחלטת, יהיה לנו קשה לתפקד.

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, לא פחות חשוב שתהיה נוכחות של שרים ונוכחות של חברי כנסת. עוד לא קרה מעולם שבנושא כזה לא יהיו חברי כנסת.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת ורדיגר, הייתי סגן יושב-ראש הכנסת ארבע שנים בכנסת הקודמת. בכל ישיבה אמר לי איזה חבר כנסת שזה לא היה מעולם. אני מודיע לך שזה היה כל הזמן. עם זאת, אני אנסה להזמין את אחד השרים.

דוד מגן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

אדוני היושב-ראש, אני מזדהה – – –

היו"ר ש' וייס:

השרים התורנים הם השרים יעקב צור ומיכה חריש. אני מבקש להזמין לפחות אחד מהם.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

היו"ר ש' וייס:

אינני יודע. זה מה שרשום. ואם השר המתאם רשם שר שנמצא בחוץ-לארץ, שיזעיק אותו מחוץ-לארץ תוך חמש דקות.

דוד מגן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

אדוני היושב-ראש, אני מזדהה גם עם הדברים שאמרת בטרם קריאת השרים לסדר. ואני מאוד מקווה – – –

היו"ר ש' וייס:

זה גם בידך. גם אתה מחברי הכנסת הבולטים בבית.

דוד מגן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

אני מקווה שהדברים שנאמרו ייפלו על אוזניים קשובות. חברי הכנסת, אנחנו צריכים לשמור על סדרי עדיפויות, על סדרי דיון נכונים וחכמים. וכאשר מבקר המדינה, ובמקרה זה נציב תלונות הציבור, משקיעה יחד עם צוותה מאמצים רבים וכוחות רבים, מגיעה לממצאים, והכנסת, באמצעות הזרוע הנקראת הוועדה לענייני ביקורת המדינה, מקדישה 26 דיונים, יש לה סיכומים ויש לה הצעות והיא מצביעה על הפקת לקחים, הנושא הזה חשוב בעיני, ואני בטוח שגם בעיני כל הנוכחים, בדיוק כמו נושאים הקשורים לאישור התקציב.

אם נדע להפיק את הלקחים מתלונות, להפיק את התועלת מהערות של ביקורת המדינה, בוודאי נחסוך לנו בהמשך שגיאות רבות, שבסופו של דבר עלותן התקציבית גדולה והשפעתן ניכרת על עבודת הממשלה והכנסת.

אני רוצה להפסיק את סדרת ההערות ולקבל בברכה את נציב תלונות הציבור, הלוא היא מבקר המדינה, השופטת בדימוס מרים בן-פורת, וגם את האנשים הפועלים עם הוועדה בדיונים על דוח נציב תלונות הציבור – את מנהל הנציבות, עורך-הדין אביגדור רביד, את העוזרת הבכירה, עורכת-הדין מירלה במברגר. בהזדמנות זו אני רוצה להזכיר את העבודה המסורה של מזכיר הוועדה, ברוך

פרידנר, ואת רכזת המידע, יפה שפירא, שסייעה לנו בגיבוש הסיכומים וההמלצות, לפחות בתחום הטכני.

חברי הכנסת, כאשר הגיע דוח 21 לשולחנה של הכנסת, אמרה נציב תלונות הציבור בדברי ההקדמה – אני רוצה לקרוא שני קטעים קצרים – "בירור התלונות כרוך במקרים רבים בפתרון שאלות משפטיות, מהן קשות, שטרם הוכרעו בערכאה שיפוטית, ולגביהן קובעת הנציב את הפתרון או את הפרשנות המקובלים עליה. מובן מאליו שקביעתו" – של הנציב – "שרירה וקיימת רק עוד לא קבע בית-המשפט קביעה סותרת או אחרת".

ובקטע אחר ממשיכה הנציב וכותבת: "קביעת נורמות של התנהגות למינהל הציבורי היא אחת המשימות החשובות ביותר שהמחוקק הטיל על נציב תלונות הציבור, ואין להעלות על הדעת עמידה במשימות אלה בלי לפתור שאלות משפטיות אשר לאורן מתבררת השאלה אם אכן יש למתלון הזכות הנטענת על-ידו, והאם התנהגות השלטונות אכן מהווה פגיעה בזכותו זו. הכרעה בכגון דא מקפלת בתוכה שאלות עובדתיות ומשפטיות גם יחד. עם זאת, מובן מאליו שנורמה או פרשנות שקבע הנציב מתבטלת ברגע שבית-המשפט קבע קביעה סותרת או אחרת".

אדוני היושב-ראש, העליתי את הנושא והצבעתי עליו משום שבמהלך הדיונים, הפגישות והתכתבויות, גם של חברי הכנסת, אנחנו מגלים לעתים, לצערי הרב, חוסר ידיעה, חוסר בקיאות בקרב חלקים מהציבור וחברי כנסת שונים בדבר הסמכויות שיש לנציב תלונות הציבור. וכשאני אומר סמכויות, אני מתכוון גם למגבלות וגם לקשיים שנציב תלונות הציבור נתקלת בהם בעבודתה הקשה והמסועפת.

הדין-וחשבון אשר הוגש לכנסת כולל 37 תלונות. אני רוצה להזכיר, כי התלונות האלה אינן אלא מבחר של תלונות. כפי שכתוב בחוק, הנציב מגיש, בין היתר, את תיאור הטיפול במבחר של תלונות, והתלונות הללו נשאבות מתוך אלפי תלונות – 7,000-8,000 תלונות שנציב תלונות הציבור מתמודד עמן מדי שנה. יש שנים שיש בהן כמה מאות תלונות יותר ויש שנים שיש בהן כמה מאות תלונות פחות. היקף העבודה הוא, כמובן, עצום.

הזכרתי את העניין המשפטי שהנציב הצביעה עליו בדוח הזה, משום שהכנסת טרודה, לפחות בשנה האחרונה, בכמה יוזמות של חברים – קולגות שמתנדבים ומנסים להעניק כביכול סמכויות נוספות לנציב – סמכויות שהנציב לא צריך אותן – במלאכת ההגנה על חושפי שחיתויות.

כדי שלא להלאות אתכם עכשיו בפרטי הדיונים, אני מפנה את חברי הכנסת לחוות דעת רחבה בעניין זה, שכתב המנהל הקודם של הנציבות, עורך-הדין סלנט, וגם לדברים שאמרה פרקליטת המדינה דורית בייניש במסגרת אחד הדיונים בוועדה. הניחו לנציב. הכול יודעים והכול אומרים כי הנציב עושה את עבודתו הקשה נאמנה, מפעיל את סמכויותיו בשכל רב. ואני מדבר, כמובן, על הנציב, הגברת מרים בן-פורת, שמפעילה את הסמכויות בשכל רב. לעתים כל המוסיף גורע. אני מבהיר לחברי הכנסת שהתכוונו לתרום ואומר להם, שהם עלולים למצוא עצמם במצב שבו ייפגעו סמכויות הנציב ולגרור את כולנו למצב הזה. אני מציע להם לחשוב פעם שנייה ופעם שלישית על היוזמות האלה, להתחשב באותן חוות דעת – גם בדעתה של נציב תלונות הציבור – ולהתרכז בעבודת חקיקה אחרת.

כשאני אומר "עבודת חקיקה אחרת", אדוני היושב-ראש, אני מציין בגאווה, כי בשנה האחרונה יזמו חברים רבים מקרב חברי הוועדה הצעות חוק שעלו בעליל מנושאים שהצביעה עליהם נציב תלונות הציבור. אני יודע שחלק מההצעות הללו נמצאות בשלבים מתקדמים מאוד בדרך החקיקה.

לא אלאה את הכנסת בכל הפרטים. אני רוצה למסור רק, כי הדיונים, כפי שאמרתי, נערכו על כל התלונות המופיעות בדוח, ללא יוצאת מן הכלל, ב-26 ישיבות במסגרת דיונים של מליאת הוועדה, ולאחר שעייבנו לקחים בנושאים אחרים. רק לאחרונה, לאחר שהוועדה הרחיבה את היריעה כפי שרצתה והעמיקה וסללה לעצמה דרך לטיפול אינטנסיבי בהרבה מאוד נושאים שקשורים למבקר המדינה, ולא רק לנציב תלונות הציבור, החלטנו כי ההיקף העצום והעבודה היסודית הנדרשת מחייבים הקמתה מחדש של ועדת משנה לדוח נציב תלונות הציבור, ואני שמח לבשר לכנסת כי בראש ועדת המשנה הזאת עומד חבר הכנסת אברהם הירשזון וחברים בה חברי הכנסת יעקב שפי, רחבעם זאבי, האשם מחאמיד, אריה גמליאל ושאלו יהלום.

אני בטוח שהוועדה הזאת – בעבודתה על הדוחות הבאים – תעשה עבודה נאמנה. כל אחד מהחברים הללו, ובמיוחד יושב-ראש ועדת המשנה, יעשה עבודה טובה. מי שעוקב אחר הדיונים בוועדה ובמסגרות אחרות רואה ולומד את הרגישות של יושב-ראש ועדת המשנה לכל מה שקשור בפניות של הפרט.

גבירותי ורבותי חברי הכנסת, שוועתנו של היחיד בבקשו צדק מול הגורם השלטוני כמוה כמאבקו של דוד מול גולית. ואני מרשה לעצמי לומר בלא שמץ של חנופה, שאלמלא נציב תלונות הציבור בדמותה של השופטת בדימוס מרים בן-פורת וצוות העוזרים הנאמן שלה, אין ספק כי האזרח הניצב כיחיד מול רבים, כחלש מול חזקים, היה נכבש במכבש הביורוקרטי של השלטון, וייתכן שאף מוותר מראש על הניסיון לתקן עיוותים שנעשו לו.

הבירור היומיומי של אלפי תלונות מקרב הציבור על-ידי נציבות תלונות הציבור רחוק בדרך כלל מן הזרקורים ומן ההתעניינות הציבורית והתקשורתית. אבל היכולת להעניק לאזרח סעד כאשר נעשה לו עוול מידי גורם שלטוני הוא מן המבחינים החשובים ביותר של חברה דמוקרטית נאורה. אין זה סוד שרוב האזרחים מן השורה אינם יכולים לעמוד על זכויותיהם ולממש אותן באמצעות פנייה לערכאות. כידוע, ההליך הזה מחייב משאבים כספיים שהם למעלה מהישג ידם של אזרחים רבים.

הוועדה לענייני ביקורת המדינה, ביושבה ובלומדה אחד הפרקים בדוח מבקר המדינה 44, נדרשה גם לעניין זה, ולנוכח הדברים ששמענו באותה ישיבה משר המשפטים על אודות הסכומים הזעומים המוקצבים בתקציב המדינה לסיוע משפטי למעוטי יכולת, גם הגשנו בקשה – אני מרשה לעצמי לומר כמעט דרישה חברית – לוועדת הכספים של הכנסת להגדיל את הסעיף החשוב הזה.

מכל מקום, אני מבקש לסקור בפניכם בקצרה כמה תלונות שבוררו על-ידי נציב תלונות הציבור בדוח מס' 21. ברשותך, אדוני היושב-ראש, אני מציע שהסדר יהיה כך: אני מעיד על עצמי שאני בקיא בדוח הזה לפני ולפנים. אני רוצה להעניק הזדמנות הוגנת לחברים המשתתפים בדיון, אשר רואים את הנושאים שהם יעלו, ואני אוסיף רק בשלב הסיכום, כי יש כמה נושאים שהם ממש סיפורים קפקאיים – חלקם מעוררים לפחות אצלי רוגז וכעס – ובהתאם להתפתחות הדיון אתייחס ואזכיר את התלונות שאני חושב שצריך להדגישן.

אני מקווה שבעקבות הדיונים תקבל הכנסת את הסיכומים וההצעות, ואני גם מבטיח כי בעזרת כמה גורמים שהתגייסו לאחרונה לעזרת הוועדה אנחנו גם נפקח ונעקוב אחר ביצוע הסיכומים וההצעות כפי שהכנסת אמורה – כך אני מקווה – לקבל בסוף הדיון, וב-31 בינואר 1995, הוא המועד שקבענו כמועד לקבל דיווחים מהגורמים האחראים, נוכל לומר כי סגרנו מעגל.

ברשות היושב-ראש, אני אקשיב להמשך הדיון ואתייחס לתלונות בשלב הסיכום.

היו"ר ש' וייס:

תודה. חברי הכנסת, קודם כול אני רוצה להודיע שאני סוגר את הרשימה. 44 חברי כנסת רשומים. העוזרים הפרלמנטריים ניגשים ורושמים חברי כנסת לכל דיון וחלק מהם מגיע, וזה בסדר גמור. שלוש דקות לכל נואם, זה הרבה מאוד זמן, בהנחה שכל אחד ייקח קטע. מי שמאחר מאבד את תורו ואין החלפות. חבר הכנסת אברהם הירשזון, ואחריו – חבר הכנסת שאול יהלום. בבקשה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, גברתי המבקרת, ראשית תרשה לי להודות לך על האמון שאתה והוועדה הענקתם לי בכך שבחרתם בי ליושב-ראש ועדת המשנה לתלונות הציבור. אין ספק שאני רואה בנושא הזה אחד הנושאים החשובים ביותר שאני יכול אולי לנסות ולתרום בהם בכנסת הזאת.

נדמה לי, אדוני היושב-ראש, שאין היום מי שחולק על כך, שמשדד מבקר המדינה ביסס לעצמו מעמד איתן בציבוריות הישראלית, וזאת בהנהגתה של מבקרת המדינה, הגברת מרים בן-פורת.

ככל שהדברים נראים קשוחים מדי במבט ראשון, הרי במחשבה נוספת נראה, כי אין מנוס מהם, וכי ההקפדה היתירה על דקויות המינהל התקין היא הנוסחה הבדוקה לחוליים רבים של המינהל הציבורי, החל מניקיון כפיו של פקיד הממשלה וכלה במניעת התעמרות באזרח חסר הישע. כבר היה מי שאמר שהכוח משחית וכוח מוחלט משחית לגמרי.

היו"ר ש' וייס:

זה היה הלורד אקטון.

אברהם הירשזון (הליכוד):

הוועדה לביקורת המדינה היא הוועדה שבידיה הופקדה הזכות לפעול במקביל ולצד מבקר המדינה, וחובה עליה לאמץ לעצמה את אמות המידה הבלתי מתפשרות של רדיפה אחר צדק ושוויון, ובמידת האפשר גם אחר האיזון ביניהם. אני שמח לומר, שבתקופה הקצרה שאני נמצא בוועדה הזאת אני רואה שיושב-ראש הוועדה אכן נוהג כך.

הוועדה לביקורת המדינה וועדת המשנה לנציב תלונות הציבור הן האמצעי החשוב לפתרון הפה לאזרח הנפגע משרירות השלטון, בין שהיא מכוונת ובין שהיא אקראית.

מקובל לחשוב, שכוחה של הוועדה אינו נופל מכוחה של העיתונות הלוחמת, אך, ברשותכם, אצביע על הבדל חשוב אחד, והוא, שבניגוד לעיתונות, אין הוועדה פועלת להגדלת תפוצת העיתון שלה ועל כן דגשיה שונים במעט ויותר עניינים.

משקל מיוחד יש לוועדה כאשר השלטון עושה שימוש ציני וגורף ברוב הפרלמנטרי התומך בו כמעט אוטומטית, ללא שקילה עניינית של הנושא הנדון, ולעתים בניגוד לשקילה עניינית שכזאת. לאור תמיכה אוטומטית כזו של חברי הכנסת במעשי השלטון, אני בטוח כי הוועדה תשכיל ללכת בדרך משותפת עם משרד מבקר המדינה ותסייע בכך לממש את הפרדת הרשויות המתחייבת במשטר דמוקרטי תקין.

הציבור הישראלי למד להכיר את משמעות הביקורת על מעשי השלטון באמצעות המוסדות המבקרים, והוא עושה שימוש נכון בכלי זה כדי לפתור בעיות פרטיות וציבוריות גם יחד. אני יכול רק להביע את תקוותי, כי כלי הביקורת ישתכלל עד לדרגה שבה עצם האפשרות לעשות בו שימוש תהווה גורם מרתיע לכל עובד ציבור ולכל גורם שלטוני המעלים בדעתם לפעול בניגוד לחוק או למען מטרות זרות לחוק ולטובת האזרח. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת הירשזון, וגם מאחל לו הצלחה במילוי תפקידו כיושב-ראש ועדת המשנה.

אני מזמין את חבר הכנסת שאול יהלום, ואחריו – חבר הכנסת עובדיה עלי; אם הוא לא יהיה – חבר הכנסת גזן שגב.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בתחילת דברי גם אני רוצה להצטרף למלוא הברכות והתשבחות לנציב תלונות הציבור, במקרה זה גם למבקרת המדינה, הגברת מרים בן-פורת, למנהל הנציבות, עורך-הדין אביגדור רביד, ולעוזרת הבכירה לנציב, עורכת-הדין מירלה במברגר. אני רוצה לשבח אותם על עבודתם, על החלטותיהם, על שיקול דעתם למען האזרח הפשוט בדרך כלל, ולאחל להם הרבה שנים נוספות של עבודה בדרך הזאת.

אם אנחנו מדברים כאן על מקומו של האזרח הפשוט מול הממסד, אני רוצה לנתח מקרה אחד. לצערי הרב, אני צריך לציין שהמקרה הזה מלמד אותנו, שייתכן, או כמעט בטוח, שיש עוד הרבה מקרים כאלה של אזרח מול ממסד.

ובכן, מדובר באשה חולנית, אשה חולה מאוד, סובלת מבעיות סוכרת, לחץ דם ולב, ולעתים קרובות היא זקוקה לטיפולים רפואיים ולעתים אף לאשפוזים. היא גרה בכפר-סבא, בדירה שכורה, בשכירות סוציאלית מ"עמידר". היא פונה ל"עמידר" ואומרת: אני חולה, במצב הקשה הזה שלי אני לא יכולה להתגורר בדירה דולפת, שנכנסים לתוכה גשם ורוח, שאינה יכולה לספק מקלט נאות לאשה חולה.

מגיעים מ"עמידר", עושים את הבדיקה, אומרים שצריך לעשות שיפוצים. לא עושים שיפוצים. העובד הסוציאלי במקום עבודתה של האשה כותב מכתב ל"עמידר" ואומר שצריך לעשות למען האשה החולה הזאת, שבמצב הזה היא לא יכולה להמשיך לגור בדירה. "עמידר" הולכת שוב לעשות ביקורת, ושוב מחליטים שצריך לעשות שיפוצים. לא עושים שיפוצים.

מאחר שלאשה אין שום ברירה – כפי שקבעה גם נציב תלונות הציבור, וזה ברור – היא הולכת להתגורר עם קרוביה במשך חצי שנה; כנראה עד שיבוצעו השיפוצים. היא ממשיכה לשלם שכר דירה. השכנים מדווחים ל"עמידר" שהדירה ריקה. באה חברת "עמידר" ולוקחת את הדירה מהאשה. אף-על-פי שהיא צריכה לעשות הכול – על-פי התקנות שלה עצמה – כדי להודיע לאשה, היא שולחת את המכתב לדירה הריקה, מתוך ידיעה ברורה שאם היא ריקה האשה לא תקבל אותו. בתיקי "עמידר" כתוב שהאשה עובדת בתעשייה האווירית. גם זה כתוב. והרי גם חצי שנה לפני כן פנה העובד הסוציאלי של התעשייה האווירית. עם קצת רצון, עם קצת לב, היו מוצאים את כתובתה בתעשייה האווירית, במקום עבודתה. לא עושים את זה.

לוקחים ממנה את הדירה, ואז באים ואומרים מה היתה התכולה של הדירה. וזה כאשר אסור לנגוע בה; צריך לטפל בעניין ולהודיע לאשה. אבל מוציאים את התכולה של הדירה וכותבים שיש שם סמרטוטים – זאת אחת ההגדרות של אותו עובד "עמידר"; כך הוא טוען, לכן הוא לא אחראי לדברים.

הדברים האלה נבדקו, כמובן, על-ידי נציב תלונות הציבור והוכרו כנכונים. ובסופו של דבר האשה קיבלה דירה חדשה ופיצוי בסך של 10,000 שקלים. אבל כמה נשים יפנו לנציב תלונות הציבור? אם היא לא היתה פונה לנציב תלונות הציבור, הדירה היתה חוזרת ל"עמידר". ודרך אגב, אחרי ש"עמידר" לקחה את הדירה, היא שיפצה אותה והשכירה אותה לאחר. אז כבר היה לה כסף זמן ובעלי מקצוע לשיפוצים. וכשהאשה חזרה ל"עמידר", עוד לפני הפנייה של נציב תלונות הציבור, אמרו לה: אין ברירה, לא נותנים לך דירה חלופית, תלכי למשרד השיכון. היא הגיעה למשרד השיכון וקיבלה תשובה שלילית. אלמלא ההחלטה של נציב תלונות הציבור, האשה היתה נשארת ללא דיור.

אני חושב שזה לקח לכל הממסד, לכל הביורוקרטיה, לכל החברות הציבוריות, לכל שלוחות הממשלה ולכל גוף שעוסק באדם הפשוט – שיש להתייחס לאדם באשר הוא אדם, להתייחס אליו במלוא ההבנה, להשקיע מסירות נפש ולב, ולא להתייחס בזלזול לאדם הפשוט הנזקק לשירות המוסד. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת שאול יהלום. חברי הכנסת עובדיה עלי, גונן שגב, חגי מירום, רון נחמן, סילבן שלום, יוסף בא-גד, מאיר שטרית, אלי גולדשמידט, יגאל ביבי, נעמי חזן, אלכס גולדפרב, ענת

מאור, פני בדש, טלב אלסאנע, בנימין טמקין, אליעזר זנדברג, רן כהן, מיכאל איתן, רענן כהן. חבר הכנסת יורם לס, בבקשה.

יורם לס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מצטרף לכל הברכות של יושב-ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה למבקרת המדינה, לנציב תלונות הציבור, למנהל הנציבות, לצוות של המבקרת, למזכיר הוועדה הבלתי נלאה ברוך פרידנר. ויורשה לי גם, כחבר הוועדה לענייני ביקורת המדינה, לברך את מי שלא יכול היה לברך את עצמו – יושב-ראש הוועדה, שבחודשים האחרונים, מאז נכנס לתפקידו, מעביר את הוועדה בפרך במגוון עצום של נושאים.

היו"ר ש' וייס:

דוד מגן האזרח.

דוד מגן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

תודה.

יורם לס (העבודה):

אני מברך את יושב-ראש הוועדה דוד מגן, או מגן דוד, על עבודתו הברוכה.

עבדכם הנאמן משמש לא מעט כתובת לאנשים בנושאים אישיים, חברתיים, בעיקר בתחום הבריאות. ובתור שכזה ודאי שאני ער ויודע עד כמה חשובה לאזרח במדינה הידיעה, שאי-שם בירושלים יש לו כתובת, מבקרת המדינה, שהיא גם נציב תלונות הציבור. והדוח של נציב תלונות הציבור הרי הוא לפנינו. לא אכנס לכל פרט אישי. בזמן הקצר העומד לרשותי אנסה לדבר על שתי נקודות.

נקודה אחת היא אותם אזרחים שהם חושפי שחיתויות. אין דרך אמיתית לגלות שחיתויות במערכות ציבוריות בלי שאנשים שעובדים בפנים יוציאו את הדברים החוצה. שום ממשלה ושום משטרה לא תדע לעולם אם הדברים לא יצאו החוצה מבפנים. ואנשים כאלה בהרבה מאוד מקרים מוצאים את עצמם נרדפים, ונרדפים באופן מאוד חמור. הדברים מגיעים לנציב תלונות הציבור. ובמיוחד חמור – ידועים לי לפחות שלושה מקרים כאלה – שלאותם אנשים מדביקים איזה סטיקר של משוגע. לפחות שלושה מקרים מונחים לפני בנושאים האלה.

לגבי איזה ילד שהוריו ביקשו עבורו שירות, הדביקו לו סטיקר: נזק מוחי מזערי – minimal brain MBD, damage, כשהרופא שעשה את זה אפילו לא ראה את הילד. ואני פונה לעמיתי רופאי

התעסוקה למיניהם, שייזהרו בנושא הזה כמו בנפש, ושעד שהם נותנים לאדם איזו שהיא כותרת, שיבדקו את עצמם שוב ושוב, וודאי שיבדקו את האדם.

אדוני היושב-ראש, אני מבקש לומר עוד כמה מלים בנושא נוסף. ייתכן שנציב תלונות הציבור יצטרך בעתיד לענות על פניות של ציבור מבקרי הפנים, שגם הם בני אדם במדינה שלנו. מבקר הפנים של עיריית ירושלים – יש לי על כך דוח עב-כרס שנמצא לפני – נרדף על-ידי ראש העיר של ירושלים, כאשר בסך הכול הוא עושה את עבודתו. כותב מבקר הפנים, ובעיתונות המקומית בירושלים הדברים נשפכים, שראש עיריית ירושלים פועל בניגוד לפקודת העיריות, בניגוד לסמכויות שלו, מצר את צעדיו. הדברים כתובים פה בדוח. אני פונה למבקר המדינה לפעול בנושא הזה, כדי שמבקר הפנים של עיריית ירושלים אכן יוכל לעשות את מלאכתו נאמנה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת יורם לס. חברי הכנסת אסעד אסעד, האשם מחאמיד, דליה איציק, תמר גוז'נסקי, חיים דיין, דוד מנע, אברהם פורז, רפאל אלול, יוסף עזרן, עוזי לנדאו, נעמי בלומנטל, עמנואל זיסמן, אריאל ויינשטיין. חבר הכנסת יעקב שפי, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת יוסף ונונו.

יעקב שפי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הוועדה לענייני ביקורת המדינה קיימה 26 דיונים בקשר לתלונות המופיעות בדוח. קיום הדיונים והגשת המסקנות לאישור הכנסת הם למעשה העדות הטובה ביותר שאנו, כנבחרי ציבור וכחברי הוועדה לביקורת המדינה, ייחסנו את החשיבות הראויה לדוח הנציב, בדקנו את הליקויים ודאגנו שהלקחים ייושמו.

דיוני הוועדה לענייני ביקורת המדינה הכרחיים, מאחר שהם אמצעי לבדיקת יישום המסקנות, ולעתים הם מסייעים לחברי הוועדה לגבש יוזמות חקיקה. עם זאת, עלי לומר, לצערי, שלא תמיד הגופים המבוקרים רואים עצמם חייבים ליישם את מסקנות הנציב, ובכמה מקרים רק פניות מטעם הוועדה לאותם גופים הביאו לקבלת תשובות המניחות את הדעת.

הדוגמה הבולטת ביותר לכך – מפאת קוצר הזמן כל אחד עוסק בדוגמה אחת – היתה בנוגע לתלונה של עובד צה"ל המועסק ביחידת בחינה במפקדת קצין תחזוקה ראשי. המתלונן טען, שבמשך שנים התריע על מעשים הגובלים בשחיתות, אך דבר לא נעשה. בסופו של דבר התבשר המתלונן שיש כוונה לפטרו, בגלל צמצומים, תקן וכו'. לא אוכל לגולל את כל סיפור המעשה מעל הדוכן, אבל תרשו לי לקרוא את החלטת הנציב בעניין: "מאחר ששוכנעתי כי ההחלטה על הפסקת עבודתו של המתלונן באה בתגובה על כך שהוא הודיע בתום לב ועל-פי נהלים תקינים על מעשי שחיתות שבוצעו בגוף שבו הוא עובד – – – הנני מצווה בזאת – – – שעבודתו של המתלונן לא תופסק והוא ימשיך לעבוד ביחידה".

למרות הדברים הנחרצים לא בוצעו המסקנות, ורק בעקבות זימון הרמטכ"ל לדון בנושא דווח לוועדה על פתרון מניח את הדעת בעניינו של העובד. אלמלא זומן הרמטכ"ל לדיון בוועדה ואלמלא נחרצותו של יושב-ראש הוועדה, חבר הכנסת דוד מגן, לא היה אותו עובד חוזר לעבודתו.

עבודת הוועדה במקרה זה מנעה מצב אבסורדי, שדווקא עובד החושף מעשי שחיתות הוא הנענש ומאבד את מקום עבודתו במקום, שהעובד או הפקיד המושחת ייתנו את הדין על מעשיהם.

אני רוצה לברך את כל העושים במלאכה, את מבקר המדינה ונציב תלונות הציבור, גברת מרים בן-פורת, את עורך-הדין אביגדור רביד ואת עורכת-הדין מירלה במברגר. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת שפי. חבר הכנסת יוסף ונונו, ואחריו – חבר הכנסת אברהם יחזקאל. ואם הוא לא יהיה – חבר הכנסת סאלח טריף.

יוסף ונונו (העבודה):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, הדוח של נציב תלונות הציבור וסיכומיה והצעותיה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה לדוח נציב תלונות הציבור הם משב רוח רענן, ואנחנו מברכים עליהם ומאחלים לנציב ולוועדה שימשיכו להתייעל ולהוסיף עבודה עוד ועוד, כי לעתים נשחק האזרח ונכתש בין מערכות השלטון כאשר הוא בא לקבל את השירות והטיפול המגיעים לו במערכות השירותים השונות והרבות; ולעתים, בחלק ממערכות השלטון, גם שוכחים כי תפקידן לתת את השירות בצורה נאותה ובדרך הראויה. לכן אנחנו גם עדים, לעתים קרובות, לשירות לב השלטונות, תוך ניצול תמימות של אזרחים, שמריצים אותם ו"סוחבים" אותם מיום ליום, מחודש לחודש. על כן הפעולה של נציב תלונות הציבור היא בעלת חשיבות עליונה, היא מהווה זרקור ובלם – זרקור על עבודת המערכות כדי לייעל את השירות ולהיות מסורים לאזרח, ובלם בפני עוולות אשר עלולים לעשות לאזרחים.

כראש רשות בעבר וכחבר מועצת רשות היום ראיתי ואני רואה בהערכה גדולה את ההתערבות של נציב תלונות הציבור ואת החשיבות הגדולה של עבודתו. לכן, ככל שהמערכת של נציב תלונות הציבור תהיה יותר יעילה, יותר מהירה, יהיה טוב לאזרח, טוב לאיכות החיים וטוב למערכות השלטון, אשר יתייעלו יותר ויותר. יש, אם כן, לשכלל את הביקורת והבקרה ואת המערכות של נציב תלונות הציבור.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת ונונו. חבר הכנסת אברהם יחזקאל, אחריו – חבר הכנסת סאלח טריף.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברתי מבקרת המדינה, עובדיה, אדוני יושב-ראש הוועדה, חבר הכנסת דוד מגן, וחבר הכנסת דן תיכון, ביקשתי לדבר כדי להעלות, דווקא בנוכחותך, חברתי מבקרת המדינה, את

התחושה שאתך הצלחנו. ובאיזה מובן? הצלחת לקחת את המוסד שנקרא מבקר המדינה ולהעמיד מוסד שהציבור כמה אליו, מאמין בו; הציבור רואה בו גורם אובייקטיבי, שיכול לתת מענה על מצוקותיו מול השלטון. הציבור מאמין שמוסד מבקר המדינה הוא מוסד שאין עליו עוררין. אני חושב שה"קרב" שהיה בשנים הקודמות, של גורמים שונים, בחלקם מפלגתיים, שניסו לערער את מעמד מבקר המדינה כמוסד ואת מעמדה של המבקרת בפרט, הסתיים בניצחון גדול.

ומדוע אני אומר את זה, חבר הכנסת דן תיכון? בימים אלו אנחנו עוברים – בעיני – חווייה ציבורית נוספת, שהיא לא כל-כך בריאה. ואני מדבר על הניסיון לערער את מעמדם של שופטי בית-המשפט העליון. בציבוריות הישראלית כמעט שאין מוסדות שהציבור כמה אליהם, מאזין להם, מקשיב, מקבל את פסיקתם. נדמה לי שכאשר הסתיים ה"קרב" שאת ניצחת בו – ואני טוען שהמדינה ניצחה – מתחיל עכשיו קרב, חבר הכנסת דוד מגן, על מעמדם של שופטי בית-המשפט העליון.

אני חושב, שדווקא מה שקורה בימים אלו מחייב אותנו, כפוליטיקאים, להיזהר ולנקוט משנה זהירות. אני מאמין שחלק מאלה שתקפו את מוסד מבקר המדינה לא ידעו בדיוק לאילו תוצאות הם היו עלולים להגיע אילו ניצחו בקרב. אני חושב שמבקר המדינה, כמו בית-המשפט העליון – ואלה שתי אינסטנציות שונות – הם המצפון שלנו. אחד מייצג מצפון ואחד מייצג ביצוע. בכוונה אני מנסה ליצור זהויות כלשהן או רציפות כלשהן. לכן כדאי לומר, שהמוסד שנקרא מבקר המדינה ניצח במאבק – אנחנו מאמינים בו, אנחנו מודים לו על פעילותו. ואני חושב שיהיה טוב ביותר אם את ה"מאבק" על בית-המשפט העליון נפסיק לאלתר ונאפשר גם לו לעצב את חיינו ואת דמותנו. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת אבי יחזקאל. אני מזמין את חבר הכנסת סאלח טריף, את חבר הכנסת עמיר פרץ. חבר הכנסת יהושע מצא, בבקשה.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, גברתי מבקרת המדינה, נטלתי את רשות הדיבור כדי לעמוד על הערך של תלונות הציבור והטיפול בהן במסגרת של נציבות. יש ערך עצום לעצם קיומו של מוסד כזה, ואני מדגיש את הערך העצום דווקא מהאספקט שהאזרחים לא מעט מתקשים – ואני משתמש במלה העדינה "מתקשים" – לקבל תשובה נאותה או שירות נאות במסגרות של המשרדים הממשלתיים. אני מכיר את התופעה הזאת מן הצד של משרד הפנים, מן הצד של כל אלה הנזקקים לשירותן של ועדות התכנון, אלו ואחרות, ואני רוצה להקדיש את הדקות הבודדות לקטע כזה מדוגמאות שנערמות על שולחני.

אנחנו מתפארים ומתגאים לא מעט באותם חוקי תכנון ובנייה שבאו לידי ביטוי בהליך מזורז – הוראות שעה של הוול"לים במסגרת ועדות מיוחדות לתכנון. אנחנו מתגאים בהן לא רק בגלל הפעילות הנעשית בהן, אלא לפחות נדמה שבמסגרת אותן ועדות אפשר להגיע לזירוז של הליכים. זה נכון כאשר מדובר בזירוז הליכים במשרדי ממשלה, אבל זה רחוק מכל מציאות כאשר מדובר באזרח הקטן ובאותה דמות קבלנית שנזקקת לוול"לים או לוועדות תכנון.

לא אחת אני מטלפן למשרד ממשלתי ואומר כלפיו בנדיפה: מה קורה לאזרח שאין לצדו איש ציבור המתערב לטובתו? הוא נקרע לגזרים, הוא יכול להחזיק מעמד רק בקשיים רבים, ולא פעם אחת הוא מוותר וזורק הכול לסל ומקבל את ההנחיה או ההוראה הממשלתית רק משום שאיננו יכול להיאבק.

אני יודע שהשעון מקצר כאן כל יכולת דיבור, אין מנוס. אני חוזר לפתיחה. אדוני היושב-ראש, אני מברך על המוסד הזה. צריך לחזק אותו, צריך אולי לחשוב כיצד בכל זאת אזרחים הנזקקים למשרדי הממשלה לא יגיעו למטרתם רק בדרך של תלונה, אלא בדרך של התייעלות וייעול. זה פרק אחר. אדוני היושב-ראש, אני מודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת מצא. חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה – איננו. חבר הכנסת אברהם בורג – איננו. חבר הכנסת שאול עמור – איננו. אחרון המשתתפים בדיון, מי שבמשך שנים היה יושב-ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה, חבר הכנסת דן תיכון, בבקשה. בתור מי שהיה יושב-ראש הוועדה, במקום שלוש דקות יש לו ארבע דקות.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, תודה למבקרת המדינה, תודה למנהל נציבות תלונות הציבור, תודה למבקרת המדינה בתפקידה כנציב תלונות הציבור, לצוות העובדים שעושה מלאכה נאמנה.

מדובר כאן במוסד חשוב ביותר, אותו מוסד שבא להגן על האדם הקטן שלא תמיד רוצה ללכת לבג"ץ, שלא תמיד יכול לפנות לבג"ץ, והוא עומד חסר אונים מול הביורוקרטיה הממשלתית ומנסה למצות את הצדק. לעתים קרובות, עניינו נשחק ונטחן והוא בא לנציבות תלונות הציבור, הוא פונה אליהם.

בהזדמנות זו אני רוצה לומר לחברי הכנסת, שהם יכולים לעשות שימוש הרבה יותר טוב מזה שהם עשו עד כה על-פי החוק בהפניית תלונות של מאות ואלפי האזרחים שפונים אל חברי הכנסת, והם מנסים לטפל בבעיותיהם ולא יכולים. בחלק גדול מן המקרים האלה צריך להפנות את הפונה לנציבות תלונות הציבור, וכל הפניה כזאת זוכה לתשומת לב מרבית.

אני רוצה גם לפנות אל ציבור האזרחים במדינת ישראל שלא יודע על קיומו של המוסד הזה, כי הוא עובד הרחק הרחק מן הזרקורים. אני פונה לציבור כדי שידע על קיומו של המוסד לבירור תלונות – שהוא יכול לפנות; ואני מניח שבכל שנה פונים הרבה יותר, הרבה יותר. הייתי פונה אל כל האזרחים הקטנים שעניינם נשחק – ויש כאלה רבים רבים במדינה – שיעשו שימוש במוסד הזה, שהרי הוא מוסד חשוב ביותר והצלחתו גדולה.

לכל אותם אזרחים, וגם הם לא מעטים, הפונים אל המוסד הזה לאחר שעניינם נבדק ונמצא שהם אינם צודקים והם לא רוצים להשלים עם המסקנות הללו, או לעתים קשה להם להשלים עם התשובה והבירור שנעשה, שיבינו שהמוסד הזה פועל ללא משוא פנים. התלונות המושמעות, בדרך כלל מקורן בעובדה שעניין מסוים לא נמצא כשיר, לא נמצא צודק, ואז אנשים באים בתלונה.

היות שאני צריך לסיים, אומר רק כמה מלים על הביקורת. כל אחד אוהב לבקר, שהרי זה ספורט לאומי, אבל אין מי שאוהב שמבקרים אותו. כל אחד מאתנו יודע, כאשר מבקרים אותנו, עד כמה איננו אוהבים זאת. אבל הביקורת היא חלק מחיינו, היא זרוע חשובה ביותר. במדינת ישראל היא גם זרוע חזקה ביותר. אבל לאחרונה מבקרת המדינה או המוסד לביקורת המדינה הופכים מטרה לכל מיני גורמים שלבם כבד על הביקורת והם לא מסכימים למה שהביקורת אומרת, ואז הם משלחים את חציהם בביקורת ובמבקרת.

אני אומר, כי לבקר מותר, לבקר צריך, וגם המבקרת היא גוף מבוקר על-ידי הכנסת. אבל צריך לשמור על אמות-המידה הנכונות והמתאימות. לאחרונה יש בהחלט חריגה, וכאשר דברי המבקרת אינם נעימים למישהו, הוא מעדיף לשבור את הכלים ולעתים להסתכן גם בשבירת מוסד הביקורת. על כך צריכה הכנסת לומר את דברה. חבל שהזמן העומד לרשותנו בעניין הזה הוא כל כך קצר, עד שאי-אפשר לעשות זאת – – –

היו"ר ש' וייס:

הזמן שלך הוכפל.

דן תיכון (הליכוד):

אני יודע, אני לא מלין על כך. זו ביקורת, שוב ביקורת, אתה רואה? תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה לחבר הכנסת דן תיכון. חבר הכנסת דוד מגן, אתה תסכם, אם אפשר באופן תמציתי. עד כה אין לי הרגשה שבגלל העובדה שאנחנו מתמצתים, הדיון נפגע. נהפוך הוא, הוא יותר מעניין ואין חזרות – אנשים לא חוזרים זה על דברי זה.

מכיוון שאינני בטוח שאנהל את הישיבה כאשר אתה תסיים, אעיר, ברשותכם, רק הערה אחת. מוסד מבקר המדינה וגם מוסד נציב תלונות הציבור הם במידה רבה מאוד הזרוע הארוכה והאפקטיבית של הכנסת. מורי ורבי, פרופסור בנימין אקצין, הציע שם אחר לפרלמנטים – הזרוע המפקחת, ולממשלה, במקום הזרוע המבצעת – הזרוע המושלת.

המוסד שהוועדה הפרלמנטרית שאתה עומד עכשיו בראשה עובדת אתו בשיתוף פעולה הוא חיוני. יש לי הרושם, שלא פעם אחת, מול האמירה שהדרך לגיהנום רצופה כוונות טובות, יש לנו הרבה מאוד חוקים טובים ומוצלחים, אלא שהדרך לכוונות הטובות רצופה בגיהנום אדמיניסטרטיבי.

אני חושב, שהתפקיד המרכזי של מוסד המבקר, של מוסד נציב התלונות, שלך כיושב-ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה, ושליך, חבר הכנסת דן תיכון, כאשר אתה היית יושב-ראש הוועדה, ושל הוועדות שלנו, הוא לקצר את הדרך הזאת.

אני רוצה לברך את מוסד מבקר המדינה, את המבקר, את נציב תלונות הציבור, את ציבור העובדים של המוסדות האלה וגם את הוועדה לענייני ביקורת המדינה של הכנסת.

בבקשה, חבר הכנסת דוד מגן.

דוד מגן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לחברי הכנסת אשר השתתפו בדיון. לא אפרט ולא אחזור על תלונות שהם העלו בדבריהם. כדי לחסוך בזמן, אנסה להצביע על עיקרי הסיכומים וההמלצות, ומהם אפשר יהיה ללמוד על רוחבה וגודלה של היריעה שעסקה בה נציב תלונות הציבור כאשר בדקה את התלונות.

נציב תלונות הציבור התייחסה באותו מבחר שהוא הדוח שלפנינו לגילוי נאות של תנאי חיסכון בקופת גמל. אנחנו – הוועדה, ואני מרשה לעצמי לומר שגם הכנסת – מאמצים את קביעת נציב תלונות הציבור, שלפיה כל מידע שיכול להיות לעזר לעמיתי קופות הגמל, מן הראוי לעמוד על כך שייכלל בדיווח הנשלח לעמיתים. הוועדה גם הציעה, ששר המשפטים ושר האוצר ינסו לעגן בחקיקה את הנושאים העולים מאותה תלונה וממצאי נציב תלונות הציבור.

הדוח דן גם בפטור ממס שבח מקרקעין ברכישת דירה למשפחה גדולה, ואנחנו קוראים כי מתן הסכמה של אדם לתשלום מס, שנבעה מתוך טעות, אינו צריך להוות עילה לתביעת המס ממנו. על כך הצביעה נציב תלונות הציבור ותיארה, בערך: אדוני, שילמת בטעות, שלום. עלית על הטעות במועד מאוחר יותר, אין אנו מחזירים את כספך. כמובן, לולא התערבות נציב תלונות הציבור, העוול הזה היה ממשיך להתקיים.

בעניין הזה אני רוצה להזכיר גם, כי נציבות מס הכנסה ומס רכוש לא התייחסה בדרך שהייו מצפים שתתייחס, לפחות לפנייה הראשונה של נציבות תלונות הציבור. לו היתה התייחסות רצינית, אמיתית ונכונה, היא היתה חוסכת פניות שהיו.

הנציב מתייחסת גם לסוגיה של תשלום מס ביום האחרון שנקבע בהודעת התשלום. גם כאן היא מצביעה על אטימות לב. אזרח ניגש לבנקומט אחר-הצהריים ומשלם תשלום שהוא חייב לאותו מועד. הואיל והוא שילם אחר-הצהריים וסניף הבנק סגור, הוא איחר את המועד. מובן שהנציב שללה מכול וכול את הגישה הזאת של מס הכנסה, ושהוועדה החרתה החזיקה אחרי נציב תלונות הציבור.

בעניין אחר, מאוד רגיש, אדוני היושב-ראש, זימנת ללשכתך גם את מבקר המדינה, גם אותי, ודיברנו בעניין זכויות גמלה לניצולי רדיפות הנאצים. אני רוצה לעדכן את הכנסת. מחר חבר הכנסת יעקב שפי אמור להעלות הצעת חוק העולה מתוך ההמלצות של נציב תלונות הציבור. לנושא הזה יש חוסר

רגישות משווע, ואני מאוד מקווה כי בעקבות פעילות נציבות תלונות הציבור וביקורת המדינה, ואני חייב גם לומר: ובעקבות הגישה המיוחדת של יושב-ראש הכנסת, שבח וייס – – –

היו"ר ש' וייס:

וגם קודמי.

דוד מגן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

ובעקבות הגישה של חברי הכנסת דב שילנסקי, אברהם הירשזון ואחרים בעניין הזה, אני מאוד מקווה – – –

גדעון שגיא (העבודה):

וגם פרופסור אבנר חי שאקי.

היו"ר ש' וייס:

יש לנו קבוצה שעוסקת בעניין הזה: חבר הכנסת אלי גולדשמידט, חברת הכנסת אסתר סלמוביץ וחבר הכנסת פרופסור אבנר חי שאקי, וכמובן, חבר הכנסת דב שילנסקי וחבר הכנסת אברהם הירשזון – ממש קבוצה שמתמסרת לנושא.

דוד מגן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

חבר הכנסת אבנר חי שאקי ואחרים. היושב-ראש הזכיר אותם.

לעניין הזה התייחסה הוועדה לענייני ביקורת המדינה גם במסגרת הצעה לסדר-היום. אני מאוד מקווה שהצלחנו לשרש את האטימות שהיתה נחלתם של כמה גורמים בזרועות הממשל והגישה תהיה אישית, אנושית ופתוחה יותר לצרכים החיוניים של אותה אוכלוסייה שאנחנו מוקירים וחייבים לה כה רבות.

בעניין המכס יש סיפור מאוד מוזר, ונציב תלונות הציבור מצביעה עליו: מפרסמים מכרז נוסף כדי לקבל עובד מסוים, והואיל והאדם הזה הוא עובד לשעבר במכס והוא, כנראה, המתמודד היחיד, המכרז מבוטל. על כך אנחנו כוועדה הבענו, כמובן, את דעתנו. כפי שמופיע כאן בסיכומים, אנחנו רואים זאת בחומרה, ואני מאוד מקווה כי אגף המכס יתייחס לעניין ברצינות בכל מה שקשור להפקת לקחים.

לא אחזור על עניין חשיפת השחיתות על-ידי עובד צה"ל. דיבר על זה בדיון חבר הכנסת יעקב שפי. אני רוצה לומר שזימנו את הרמטכ"ל לדיון. אני מבקש להזכיר, שבמאמץ של נציב תלונות הציבור ושל הוועדה לענייני ביקורת המדינה לשמור על זכויות הפרט, גם אם לכאורה הוא נקרא "האזרח הקטן והחלש", כשהיה צריך להזעיק לעניינו את ראש המערכת הצבאית, עשינו זאת, משום שנציב תלונות הציבור הצביעה על כך שהאיש צריך לחזור לעבודתו, ומדיווחים שקיבלנו בוועדה למדנו שפורמלית קיימו את הצו, אבל פסיכולוגית, מבחינת האטמוספירה, האווירה סביבו, המצב היה בלתי נסבל. רק לאחר שזימנו את הרמטכ"ל העניין מצא את פתרונו, אם כי כשהרמטכ"ל הגיע, הנושא כבר היה מיותר מבחינת הדיון ודנו בעניינים אחרים.

אדוני היושב-ראש, במערכת החינוך יש נושאים שדורשים טיפול מהיר. לדעת הוועדה, הבוחנים מועמד למשרת ניהול לא מקיימים את הוראות המנכ"ל, ואנו מקווים כי בעקבות הדיונים ובעקבות הממצאים של נציב תלונות הציבור הלקחים אכן יילמדו.

בעניין חשד לפגיעה בטוהר המידות ופסילות בחינה – אנחנו מצביעים על כך, מביעים דאגה עמוקה נוכח פסילה של כ-2,300 בחינות מדי שנה מתוך למעלה מ-200,000 בחינות, וממליצים על שורה ארוכה של המלצות שמשרד החינוך והתרבות אמור לבצע. לא ארחיב את הדיבור על משרד החינוך, התרבות והספורט.

אזכיר כי במשטרת ישראל קיימת, לדעת נציב תלונות הציבור, תופעה של מעצרי שווא; ראו התלונות הקשורות למעצר שווא. הוועדה רואה בחומרה כל מעצר שווא ומביעה תקווה כי מקרים כאלה לא יישנו. על המשטרה להדריך את השוטרים העוסקים בביצוע פקודות מעצר בדבר הצורך למלא אחר דרישות החוק והנהלים.

כן דנו בעניין אי-תשלום חוב מזונות של אדם שכן שילם את התשלום, על רקע חשש שהוא לא שילם שיללו את חירותו, ועל כך אי-אפשר לעבור לסדר-היום. החשש היה חשש שווא.

בעניין תלונה אחרת, מידע לא נכון שגרם לביטול רשיונות לנשיאת נשק. ציטטתי את התלונה לפני שבועיים כאן במליאה באוזני שר המשפטים, במסגרת הצעה לסדר, ואני מקווה שהחוק בעניין הזה יתוקן, כך שהביורוקרטיה התמוהה הקיימת בין משרד הפנים ובין המשטרה בכל מה שקשור להנפקת רשיון נשק או שלילתו תיפסק ומערכת התיאומים תהיה שלמה.

גם על חובתה של הנהלת בתי-המשפט לדווח על צווי עיכוב יציאה מהארץ נתנו את דעתנו לנוכח הנושאים שעלו בדוח נציב תלונות הציבור.

נתקלנו בשתי תלונות. הראשונה על ועדה מחוזית במחוז חיפה, כשאדם רצה לקבל פרוטוקול של דיון פתוח והוא לא ניתן לו, וחבל שהוא קיבל את הפרוטוקול רק לאחר התערבות נציב תלונות הציבור. הוא הדין לגבי פרוטוקול שביקש אדם אחר מרשם האגודות השיתופיות. זה במסגרת תלונה אחרת. דרך אגב, בתחום הזה אנחנו מקבלים הרבה מאוד תלונות, ואני מאוד מקווה שנצליח להגיע לשינוי מערכתי בנושא רשם האגודות השיתופיות.

נתקלנו גם בעניין רשות הרישוי במשרד התחבורה. צריך להקפיד על נכונות פרטי רישום של הרכב – והבענו את דעתנו בעניין. הוא הדין לגבי רישום הודעת עיקול על רכב לאחר שהועברה הבעלות.

לא ארחיב בעניין הרשויות המקומיות. רק אומר, אדוני היושב-ראש, כי במקביל לירידה בתלונות שאנחנו רואים, או שלפחות אני ראיתי בשנה האחרונה בנושא שירותי התחבורה הציבורית ושירותי הטלפון, בתחום הרשויות המקומיות אנחנו רואים עלייה במספר התלונות, ואני מאוד מקווה כי הנורמות החדשות בשלטון המקומי יתרמו לכך שיהיו פחות תלונות ופחות עיוותים.

היו"ר ש' וייס:

אגב, זאת לא תמיד תוצאה של התגברות העיוותים, אלא לעתים זו תוצאה של יותר פתיחות ורגישות של הקהל לאפשרות להתלונן. כלומר, יש פה – – –

דוד מגן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

יותר פתיחות, יותר חינוך, כן.

היו"ר ש' וייס:

אבל הייתי אומר: גם מודעות של האזרח לכך שיש תרופה וכדאי לפנות. גם זה אפשרי.

דוד מגן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

לגבי ההתייחסות שלנו לנושא המוסד לביטוח לאומי – אני מקווה, כי בעקבות הדיונים בשלוש תלונות שהיו קשורות למוסד לביטוח לאומי עיבד המוסד לביטוח לאומי את הלקחים והוא יגלה רגישות לנושאים.

הוא הדין לגבי מינהל מקרקעי ישראל, לגבי רשות הרכבות והנמלים. לגבי רשות השידור, התלונה היתה של חבר הכנסת. היו דיונים ארוכים בוועדה לענייני ביקורת המדינה בטרם הונח דוח נציב תלונות הציבור, וגם כאן אני רוצה להיות אופטימי.

לגבי שירות התעסוקה – מסרנו את עמדתנו.

לגבי חברת "עמידר" דיבר חבר הכנסת לס, ולא אוסיף.

בנושא התלונה על אודות קופת-חולים של ההסתדרות הכללית – מדובר במקרה טרגי, של חייל שנפטר, ככל הנראה, בגלל חוסר פיקוח על מערכת הנשימה שלו ב"בית-לוינשטיין". נציב תלונות הציבור חשבה וחושבת, כי בעניין זה צריך לנקוט פעולות במסגרת פרקליטות המדינה. פרקליטות המדינה בדקה את העניין. הוועדה – לאחר ששמענו את נציב תלונות הציבור – תעריך כל בדיקה נוספת של פרקליטות המדינה בנושא.

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת אבי יחזקאל העלה כאן סוגיה חשובה מאוד על אודות חובתה של הכנסת לשמור על מעמדו של בית-המשפט העליון. הוא גם הזכיר, כי בעבר היו ניסיונות לפגוע במעמדה של מבקר המדינה. מי שמכיר את המערכת הפוליטית יודע, כי מי שניסה לפגוע בעבר במבקר המדינה עבר מהספסלים הללו של הממשלה לאפוזיציה. אני רוצה להזכיר לחבר הכנסת אבי יחזקאל, כי מה שהוא אמר בלשון עבר, קיים היום בחסות חלק מהתקשורת, המרשה, מדרבנת ומגבה אפילו את ראש הממשלה בהתבטאויות שלוחות רסן נגד מבקר המדינה, באותו מושג ידוע בלתי נשכח: "מי היא מבקר המדינה שתצפץ על הפלמ"ח". רק אחר כך, בשקט, נאמר לנו שהוא התנצל בפני מבקר המדינה.

הוא צריך להתנצל בפני הציבור על הניסיון לפגוע במבקר המדינה, כפי שהיועץ המשפטי לממשלה צריך להתנצל על הפגיעה במבקר המדינה, כפי שיואל מרקוס מ"הארץ" כנראה משרת גורמים מסוימים ומנסה לפגוע במבקר המדינה.

הפגיעות שהיו בעבר, או הניסיונות לפגוע במבקר המדינה הושיבו אותם מנסים על ספסלי האפוזיציה. הניסיונות שנעשים היום בהיקפים חסרי תקדים, כשהלשון שלוחת כל רסן, בגיבוי חלק מן התקשורת, אסור שהכנסת תעבור עליהם לסדר-היום. במיוחד לאור העובדה שמבקר המדינה מבצעת את עבודתה נאמנה, ללא משוא פנים. הכנסת צריכה לקרוא לאותם גורמים ולומר להם, כי כל ניסיון לפגוע במבקר המדינה לא יסולח, והכנסת תעמוד כחומה בצורה, תעמוד על המשמר ותהדוף כל ניסיון כזה.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה רק לעדכן מפתק שמסר לי מזכיר הוועדה על הפעילות הענפה של נציבות תלונות הציבור. במהלך שנת הדוח, מספטמבר 1992 עד ספטמבר 1993, נתקבלו בנציבות תלונות הציבור 7,804 תלונות. מתוכן הוכרעו לגופן 3,660 תלונות, ונמצאו מוצדקות 1,302 תלונות. בסך הכול הסתיים הטיפול בשנת הדוח ב-6,645 תלונות, חלקן תלונות שנתקבלו גם בשנים קודמות והטיפול בהן הסתיים בשנת הדוח.

אני מבקש מהכנסת, בסכמה את הדיון המשולב הזה, לאשר כהחלטה את הסיכומים וההצעות של הוועדה לענייני ביקורת המדינה לדוח נציב תלונות הציבור מס' 21. אדוני שר החקלאות, כנציג הממשלה אני מציע לך לשקול את הצבעתך, כי אנחנו תובעים כאן את תיקון כל הליקויים עד 31 בינואר 1995. נעמוד על כך שהממשלה על זרועותיה השונות תדווח לוועדה על תיקון הליקויים הללו.

מבחינת החלק השני של הדיון המשולב, אדוני היושב-ראש, אני מבקש לראות בהחלטה הזאת גם את סיכום הדיון בחלק השני של הדיון המשולב. תודה.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, יש לי הרגשה שאנחנו יכולים ברצון ואולי פה-אחד להצטרף לדברי הסיכום האלה. האם יש למישהו התנגדות?

דן תיכון (הליכוד):

לי יש.

היו"ר ש' וייס:

אבל לא תוכל לנמק אותה עכשיו.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להבהיר: כשקובעים תאריך צריכה הממשלה לדעת שהכנסת תעמוד על ביצוע כל אותן המלצות עד לאותו תאריך.

היו"ר ש' וייס:

זה מה שאמר חבר הכנסת דוד מגן.

דן תיכון (הליכוד):

זה לא עניין של מה בכך.

היו"ר ש' וייס:

אני חושב שחבר הכנסת דוד מגן הדגיש זאת בהדגשה חזקה ביותר.

חברי הכנסת, מוסכם לקבל את הסיכום של חבר הכנסת דוד מגן פה-אחד, לפחות על דעת הנוכחים.

דן תיכון (הליכוד):

צריכה להיות הצבעה.

היו"ר ש' וייס:

חברים, מי בעד הצעת הסיכום של חבר הכנסת דוד מגן? אני מצביע ידנית. מי נגד? – אין. פה אחד. תודה.

הצבעה

סיכומיה והצעותיה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה לדוח
נציב תלונות הציבור מס' 21 נתקבלו.

הצעת חוק הרשויות המקומיות (העברת תשלומים מהמדינה), התשנ"ה-1994

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ש' וייס:

אני מזמין עכשיו בקצב מסחרר את חבר הכנסת יהושע מצא, יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה, להביא לפנינו את הצעת חוק הרשויות המקומיות (העברת תשלומים מהמדינה), התשנ"ה-1994, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בשם ועדת הפנים ואיכות הסביבה אני מתכבד להביא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את הצעת חוק הרשויות המקומיות (העברת תשלומים מהמדינה), התשנ"ה-1994. הצעת החוק תחילתה בפברואר 1993 בהצעת חוק פרטית שמספרה שפ"ו, של חבר הכנסת ונונו. הצעת החוק הובאה לקריאה ראשונה ביום 3 באוגוסט 1993 והועברה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה לשם הכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

כידוע, עיקר הכנסותיה של הרשות המקומית הוא מתשלומים המועברים אליה מהמדינה, הן על-פי חוק והן על-פי הסדרים שונים בין הממשלה לבין הרשויות. החוק המוצע בא להסדיר העברתם של תשלומים אלה במועד, והוא עשוי לעזור לרשויות המקומיות בתכנון תקציביהן ובקביעת סדר פעולותיהן הכספיות והמשקיות. עיקרו של החוק, אדוני היושב-ראש, בחובה להעביר את התשלומים לרשויות המקומיות במנות חודשיות החל בחודש שבו נקבעו, בהתאם לשיעורים שנקבעו בתוספת לחוק.

על הצעת החוק, אשר נדונה במליאת הכנסת בקריאה ראשונה ב-3 באוגוסט 1993, התקיימו דיונים מספר בוועדת הפנים, והיו לוועדה התלבטויות רבות במהלך אותם דיונים ואותן ישיבות עד לגיבושה הסופי. אציג לפניכם, רבותי, את עיקרם של השינויים שהחילה הוועדה בהצעת החוק.

אני רוצה להדגיש כבר בקטע זה – אני מניח ששר החקלאות יודע, הממשלה יש לה הסתייגויות מספר לחוק הזה, והן כבר הוגשו. אני לא אציג את ההסתייגויות בשם הממשלה. אלו הסתייגויות ששר האוצר עמד בתוקף על קבלתן. זה חוק שגם האוצר התנגד לו לא מעט, ושר הפנים, שהוא היום ראש הממשלה, הגיש אף הוא הסתייגויות. אני מפנה את תשומת לבך, אדוני שר החקלאות, לפני שנגיע להצבעה, לכך שיש משמעות רבה לחוק הזה הן מבחינת האוצר, הן מבחינת תקדים שאנחנו יוצרים פה – שערכוב תשלומים לשלטון המקומי, לרשויות המקומיות, גורר את התשלום שלו עם הצמדה. זה חידוש שבחידושים, שהרשויות תקבלנה הצמדה מקופת המדינה בשל איחור. אני מפנה את תשומת הלב כדי לפחות – אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, גם אתה פה – כדי שלפחות נדע, למען ההגינות הפרלמנטרית, שלראשונה עובר כאן חוק מרחיק לכת.

גדליה גל (העבודה):

אם זה מרחיק לכת, אולי תהיה מוכן לדחות את ההצבעה?

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אגיע לכך בסיום הדברים שלי. נכנסתי לתוך הסיום כדי להפנות מראש את תשומת לבו של השר פן יהיה מאוחר. נגיע למשאלה הזאת ונדון בה.

היו"ר ש' וייס:

למען הסדר, חברים, אני רוצה להודיע שסדר-היום בימי ב' וג' מתואם, על-פי התקנון, עם הממשלה. הממשלה יודעת בדיוק אילו חוקים מופיעים על סדר-היום.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

על כל פנים, להערה של יושב-ראש ועדת הכספים – – –

היו"ר ש' וייס:

אין לי התנגדות שתיעתר לבקשה.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

להערה של יושב-ראש ועדת הכספים, גדליה גל, אנחנו נתייחס. רק מתוך הגינות מצאתי לנכון להפנות את תשומת לב שר החקלאות במהלך הדיון, אחרת אני גורר את זה לסיום – מצביעים, מעבירים, והשר אפילו לא יודע במה מדובר.

היו"ר ש' וייס:

אתה נוהג באחריות רבה.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אדוני היושב-ראש, הממשלה תהיה רשאית, על-פי ההצעה שלפנינו, להעביר את התשלום לרשות המקומית במלואו מייד, ורק אם לא עשתה כן, אנחנו קובעים כאן שהיא תעבירו במנות חודשיות. העברת התשלום – אנחנו קובעים בחקיקה – תיעשה עד ל-7 בכל חודש. נקבע הסדר מיוחד לגבי תקציבי פיתוח או מענקי פיתוח, וגם זאת לראשונה. אלה ישולמו בהתאם לקצב הביצוע בפועל של הפיתוח. יצוין כי שר הפנים, ראש הממשלה היום, מתנגד להכללתם של תקציבי פיתוח ומענקי פיתוח במסגרת חוק זה. שנתיים קיימנו פה את הדיונים במסגרת חוק זו, והוא מציע הגדרה שונה של תשלום חובה.

שר הפנים מציע גם ביטול סעיפים קטנים (ג) ו-(ד) בסעיף הראשי להצעת החוק. אני מפנה תשומת לבכם לכך.

בהצעת החוק שלפנינו נקבע, כי תשלום חובה אשר לא שולם תוך חודשיים מהמועד שנקבע לתשלומו, ישולם בתוספת הפרשי הצמדה. אדוני שר החקלאות, נניח שאתה צריך להעביר לרשות מקומית מסוימת תשלום על-פי חוק ואתה משתהה בהעברתו – לראשונה תעביר אותו לרשות המקומית בצירוף הפרשי הצמדה. אני מדגיש ששרי האוצר, המשפטים והפנים מתנגדים להסדר זה ומציעים למחוק את סעיף 3 בהצעת החוק.

הממשלה מציעה להוסיף סעיף אשר יקנה למדינה זכות קיזוז של חוב אשר רשות מקומית חבה למדינה על-פי דין, הסכם או פסק-דין. הוועדה לא קיבלה הצעה זו, והיא מופיעה בהסתייגות המבקשת להוסיף סעיף חדש אחרי סעיף 2 להצעה.

כמו-כן הוגשו הסתייגויות לחוק על-ידי חבר הכנסת טלב אלסאנע, היושב אתנו פה, וחבר הכנסת רון נחמן, שלא נמצא כאן.

אדוני היושב-ראש, אחרי דיונים ארוכים שקיימנו, כיושב-ראש הוועדה אני מציע לדחות את ההסתייגויות ולאשר את הצעת החוק בנוסח הוועדה בקריאה שנייה ושלישית. אם כך יהיה, זה יהיה חוק שייכנס לספר החוקים של מדינת ישראל. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת יהושע מצא. ראשון המסתייגים – חבר הכנסת טלב אלסאנע.

שר החקלאות י' צור:

אדוני היושב-ראש, צריך שיינתן זמן להודיע לשר – – –

דן תיכון (הליכוד):

אתה לא יכול להציע הצעה כזאת, יש תקנון.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו יכולים לנהוג רק על-פי התקנון. א. טוב שאתה מודיע לנו; ב. טוב שתיידע את הממשלה; ג. רשום אצלנו שר התעשייה והמסחר מיכה חריש; ד. נאמר לי שהוא בשליחות בהודו; ה. רצוי להביא לידיעת הממשלה שמדי פעם רושמים לי שרים שנמצאים בניכר. אין לי טענות אליך, אתה תהיה שליח כי אני מנסה להידבר עם השרים באמצעות סגנית המזכיר. אני לא נגד שליחויות של שרים אבל שלא ירשמו לי שרים שנמצאים בהודו.

ברשותך, חבר הכנסת טלב אלסאנע, אפשר קודם ליוזם החוק, חבר הכנסת יוסי ונונו, לשבח את המוצר שלו שבא לידי גמר.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אני לא צריך להפנות את תשומת הלב, אילולא האחריות שלי – – –

היו"ר ש' וייס:

אני חושב שכך צריכים לעבוד ראשי הוועדות ואתה נוהג נכון.

יוסף ונונו (העבודה):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, ראשית, אני רוצה להודות לוועדת הפנים וליושב-ראש שלה, חבר הכנסת יהושע מצא, על הדיונים לגיבוש של החוק ולניסוחו כפי שהוא מוגש כאן.

כפי שנאמר, החוק בא להסדיר את הזרמת התקציבים מהמדינה אל הרשויות המקומיות, והוא עושה סדר בג'ונגל גדול של מאות מיליארדי שקלים שזורמים במשך השנה בצינורות שונים ובדרכים שונות, עם הרבה "שיברים" במערכת, בלי סדר, כשהכול פעל על-פי לחצים ומשברים. לכן המערכת יצאה נגועה בהרבה פיצוצים ובדליפות רבות.

המצב הזה גרם לאי-ודאות גדולה ברשויות המקומיות וביטל כל משמעות של ההגדרה והמושג של תקציב, מכיוון שלא היה ברור לחלוטין באילו מועדים יזרום התקציב. מצב שבו היו הוצאות שוטפות ואילו ההכנסות לא הגיעו בזמן יצר תשלומי הצמדה וריבית גבוהים, סכומי עתק. זאת מלבד הקושי של אי-תשלום ההתחייבויות.

עכשיו נמצאים במהלך יישום דוח-סוארי, שבמסגרתו יוזרם בשנה הבאה הרבה כסף. מיליארד ו-200 מיליון שקל מיתוספים השנה לרשויות המקומיות. לכן חייבים להגיע גם לשינוי מבני שיבטיח איזון של התקציב. הזרמת התקציב בזמן היא מרכיב חשוב באיזון התקציב.

באופן כללי יש הסכמה של הממשלה לחוק. יש בעיה בשתי נקודות: האחת – משרד הפנים הגיש הסתייגות על כך שכספי פיתוח לא ייכנסו להסדר הזה, אלא יישאר לרצונו החופשי של המשרד להחליט מתי להזרים את הכספים ומתי לא להזרים אותם. כך ייווצר מצב שנקבע לרשות המקומית תקציב פיתוח מאושר על-ידי שר הפנים ועל-ידי מליאת הרשות המקומית, היא מבצעת את העבודה, משלמת לספק את התשלום, אבל במהלך חודשים ארוכים, לפעמים למעלה משנה, הממשלה לא מעבירה את הכסף. משרד הפנים רוצה להשאיר את המצב הקיים. אנחנו הצענו בחוק שהממשלה תעביר את הכסף כעבור חודשיים מיום שיוגשו האישורים למשרד הפנים לפי שביעות רצונו – שאכן הפיתוח בוצע והתקציב אושר.

נקודה שנייה – האוצר מתנגד להצמדה. לדעתי זו טעות מצדו, מכיוון שהאוצר מודה כי מדי חודש הוא מעביר את המנה בזמן, והיא נתקעת במשרד הפנים. האוצר צריך לתמוך בהצעה שתהיה הצמדה על מנת שמשרד הפנים יעביר בזמן את הכספים שהאוצר העביר לו. אין טעם להתנגדות של האוצר לגבי הזרמה מסודרת של הכספים. כדי שמשרד הפנים יעביר את הכספים בזמן דווקא צריכה להיות סנקציה, ובאמת אנחנו מחייבים את ההצמדה רק לאחר חודשיים.

אני מבקש לאשר את החוק ולדחות את כל ההסתייגויות.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת יוסף ונונו. כעת אנחנו עוברים להסתייגויות על הצעת חוק הרשויות המקומיות (העברת תשלומים מהמדינה), התשנ"ה-1994, המוגש לקריאה שנייה ושלישית. ראשון המסתייגים, חבר הכנסת טלב אלסאנע, יש לו שלוש הסתייגויות. אם אתה מנמק את שלוש ההסתייגויות, לרשותך 15 דקות.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אסתפק בפחות.

אדוני היושב-ראש, אני מצטרף למברכים על הצעת החוק הזאת. היא מכניסה סדר למערכת היחסים בין השלטון המרכזי לבין השלטון המקומי מבחינת התשלומים. אנחנו עדים למצב קשה שהרשויות המקומיות נתונות בו, כאשר מצד אחד מציעי חוקים במסגרת הכנסת, והכנסת עצמה, מחוקקים חוקים ומטילים את האחריות לביצוע החוקים על הרשות המקומית, ומצד אחר לא דואגים להעביר בזמן את התקציבים האמורים לממן את המשימות שהוטלו על הרשויות המקומיות על-פי חוקים או תקנות אשר מחוקקים בכנסת.

לא פעם אחת קורה, שבגלל עיכוב בהעברת תשלומים – אם בתקציב רגיל ואם בתקציב פיתוח – הגירעון הכספי גורר גם סנקציות משפטיות, כגון פיצויי הלנת שכר לעובדים ושכירים, והדבר מגדיל את הגירעון ומגביר את המצוקה הכלכלית והכספית של הרשויות המקומיות. מתופעה זו סובלות במיוחד הרשויות המקומיות הערביות, כי מקורות ההכנסה העצמיים שלהן מצומצמים במיוחד עקב העדר מוסדות ציבור, העדר אזורי תעשייה והעדר תשלומי ארנונה ממפעלים שהיו משלמים אילו היו קיימים. עיקר ההכנסות של הרשויות המקומיות האלה הוא ממשד הפנים ומהשלטון המרכזי. לכן, כשלא מועבר התקציב, אנחנו מעמידים בעצם את הרשות המקומית ואת ראש הרשות המקומית במצב קשה מאוד, ואין בידיו הכלים והיכולת להתמודד עם מצב כזה.

הצעת החוק באה למנוע מצב קשה זה ומעמידה את מערכת היחסים בצורה מאוד ברורה: המדינה חייבת להעביר את הכספים האלה תוך פרק זמן מסוים.

אני רוצה לציין, שלא פעם אחת קרה, ששר הפנים השתמש בסמכות זו – כשהמצב היה נתון לשיקול דעתו המוחלט – בצורה מאוד שרירותית, ולדעתי, גם בצורה שלילית. סמוך למערכת הבחירות לרשויות המקומיות ולכנסת הוא היה מגיע לביקור ברשויות המקומיות, מבטיח הבטחות ועקב כך זוכה גם לקולות של הבוחרים באותן רשויות מקומיות. הוא היה מציג את הזכות שלא מומשה בזמן כאילו היא חסד, כאילו היא מענק וכאילו הוא מבטיח בגלל טוב לבו, ובכך היה מבטיח מעין שוחד בחירות, מאחר שהדבר נעשה סמוך לבחירות לכנסת. אנחנו ראינו את זה יותר מפעם אחת במסגרת מערכת הבחירות לרשויות המקומיות. צריך למנוע מצב קשה כזה של שימוש בכספים שמגיעים לרשות המקומית על-פי דין, שמגיעים לרשות המקומית בזכות. לדעתי, חוק זה יכול לתקן את המעוות.

נבצר ממני להבין מדוע בהצעת החוק הזאת צריך להעניק לשלטון המרכזי, לשר הפנים, 60 יום להעברת הכספים המגיעים לרשות המקומית. מדוע לא ניתן להסתפק ב-45 ימים? אני פונה אל המציע, חבר הכנסת ונונו, וגם אל יושב-ראש ועדת הפנים, חבר הכנסת יהושע מצא: מדוע לא להסתפק ב-45 ימים כפי שנהוג וכפי שמקובל? היינו, המדינה חייבת להעביר לרשות המקומית את הכספים ואת התקציבים המגיעים לה תוך 45 ימים מהיום הקובע ולמנוע בכך עיכובים מיותרים.

לדעתי, הסתייגות זו היא סבירה. היא לא קובעת 60 יום, כפי שמציעה הוועדה, ולא 30 יום, כפי שהציעו חברי כנסת אחרים, אלא 45 ימים – תקופה מאוד סבירה על מנת שמשרד הפנים ומשרד האוצר יבדקו את מהות התשלום הנדרש, יבדקו אם עבודת הפיתוח שבגינה דורשים את התקציב

בוצעה ויאשרו את התשלום. אין שום סיבה למשוך את הזמן מעבר ל-45 ימים. אני מבקש לאשר את ההסתייגות הזאת נוסף על ההסתייגויות האחרות שצינתי. אני מודה ליושב-ראש.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת טלב אלסאנע. כן, אדוני השר?

שר החקלאות י' צור:

היות שנקלענו לדיון בחוק מאוד חשוב והממשלה הגישה הסתייגויות, הייתי מבקש, בהסכמת יושב-ראש הוועדה, שלא נצביע היום על החוק בקריאה שנייה ושלישית ולא על ההסתייגויות, ונדחה את ההצבעות לישיבה הקרובה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבין שיש שלושה שרים שמסתייגים מהצעת החוק: שר הפנים, שר האוצר ושר המשפטים.

דן תיכון (הליכוד):

למה הם לא באו לכאן להציג את ההסתייגויות?

היו"ר ר' אדרי:

אדוני צודק. יש בקשה של השר, זכותו לבקש. עכשיו נשמע את יושב-ראש ועדת הפנים, בבקשה.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

את הביקורת על שרים שישנם או אינם לא אעשה כאן בהזדמנות שאני מציג את החוק כיושב-ראש ועדת הפנים. להיפך, אני חייב להדגיש, בשל האחריות שמוטלת על כתפי כיושב-ראש ועדה – אני יודע שיש הסתייגויות של הממשלה לחוק, בעיקר באותו סעיף של הצמדה, ואני יודע שזה עקרוני לשר האוצר, ויש התנגדות של שר המשפטים ושל שר הפנים, ומצאתי לנכון להפנות את תשומת לב הממשלה לנושא הזה כדי שלא יהיה איזשהו מחטף בהצבעה.

נוכח הפנייה של שר החקלאות כנציג הממשלה היום פה שלא לקיים את ההצבעה, לפני משורת הדין אני מקבל את הפנייה כדי לאפשר לממשלה להשמיע את ההסתייגויות, ואז נקיים את ההצבעה.

שר החקלאות י' צור:

אני מאוד מודה לך.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני יושב-ראש ועדת הפנים, חבר הכנסת יהושע מצא, על שנענית וקיבלת בהבנה את הבקשה של שר החקלאות. אני מבין שאנחנו מפסיקים את הדיון בהצעת החוק הזאת לפני ההצבעה עליה בקריאה שנייה ושלישית. נותר מסתייג אחד מחברי הכנסת, חבר הכנסת רון נחמן. אם רצונו בכך – יסתייג בישיבה הבאה. גם שלושת השרים יביעו את הסתייגויותיהם באותה הזדמנות, לפני ההצבעה, במועד שייקבע על-ידי יושב-ראש הכנסת. אני מודה לכם.

דן תיכון (הליכוד):

אולי אפשר להחזיר את החוק הזה לוועדה לדיון נוסף.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

לא, לא. הדיון נגמר.

היו"ר ר' אדרי:

יושב-ראש הוועדה הציע מה שהציע. הצעת החוק לא חוזרת לוועדה, ויתקיים דיון לאחר שייקבע המועד על-ידי יושב-ראש הכנסת.

הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון מס' 40), התשנ"ה-1994

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון מס' 40), התשנ"ה-1994, קריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג את ההצעה יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה. אדוני חבר הכנסת יהושע מצא, בבקשה.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני אומר לכנסת את התחושה שלי. אני חושב שגם לגבי החוק הזה, משום שרק חברי כנסת נמצאים כאן במליאה ואין שום חברת כנסת, מן הראוי שלא לקיים את הדיון בו כרגע. אולי יזעיקו את חברת הכנסת דליה איציק. זו הצעת חוק שלה, שהצטרפה אליה חברת הכנסת יעל דיין. מדובר בבתי-שימוש ציבוריים. אני חושב שמן הראוי שהיא תהיה נוכחת כאן, מכיוון שבהצעת החוק הזאת אנחנו מדברים על בית-שימוש ציבורי, ומוצע שיהיה המדור המיועד לנשים גדול בשטחו או במספר הקבועות שבו מאלה שבמדור המיועד לגברים באותו מקום, הכול כפי שיקבע שר הפנים בתקנות בהתייעצות עם המועצה הארצית ועם שר הבריאות.

לכאורה, חבר הכנסת דן תיכון, יכולנו להקים פה צעקה שחברת הכנסת דליה איציק – – –

היו"ר ר' אדרי:

רק ביקשת וחברת הכנסת דליה איציק הגיעה.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

היא הצילה את כבוד החוק. לכאורה אפשר היה לבוא ולומר שהנה פה מעזה חברת הכנסת דליה איציק לקרוא תיגר על הגברים וליצור אפליה בין גברים לנשים.

דן תיכון (הליכוד):

כל מי שעומד בתור ורואה את התור המשולש – – –

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

חבר הכנסת דן תיכון, אנא אפשר לי לומר את דברי.

כפי שנאמר כאן, כל מי שעומד ורואה את התור הנשרך בשירותים הציבוריים של נשים, פה, בכנסת – מול השירותים הציבוריים לגברים, לחברי הכנסת – רואה שלמעשה אין פה קריאת תיגר כאילו יש אפליה נגד גברים אלא להיפך, המציאות היא כזאת שהאפליה והקשיים הם כלפי הנשים שצריכות להשתמש בשירותים ציבוריים. יש לפעמים דברים שבהם אנחנו מתפלאים מדוע לא עלו בראש לפני כן. יש דברים שבאמת לא חושבים עליהם.

אני באמת מודה לחברת הכנסת דליה איציק. מעולם לא חשבנו על כך עד שהיא העלתה את הבעיה. הנה שירותים ציבוריים לגברים ולנשים באותו סדר גודל. מעולם לא עלתה על דעתנו המחשבה

שצרכיה של האשה שונים. בכל מקום שאנחנו מגיעים אליו, לא רק פה בכנסת, גבר נכנס לשירותים הציבוריים ויוצא מהם במהירות, לפי הצורך האישי שלו, ואילו אשה מתעכבת. היא מתעכבת בשל היותה אשה, לצורך מיוחד. אם בשירותי הגברים יש משתנה, בשירותי הנשים לא יכולה להיות משתנה, אז צריך יותר תאים וצריך שטח נוסף.

חברת הכנסת דליה איציק וחברת הכנסת יעל דיין, שהצטרפה אליה, חשבו את המחשבה המיוחדת הזאת. אני בירכתי אותן בוועדה ואני מברך אותן כאן.

הגענו לחקיקה ראשית בנושא הזה, שבה אנחנו קובעים ששר הפנים, באישור ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת, רשאי לפטור סוגי בניינים או מקומות מהוראות סעיף זה. אבל אנחנו מחייבים שבחוק התכנון והבנייה יכנס סעיף, שבית-שימוש ציבורי במקום שהציבור מוזמן אליו, מבקר בו בלי רשות או הזמנה מיוחדים, ובניין ציבורי, כמפורט בתוספת החמישית, יותקנו בהם מספר קבועות גדול מזה שבמדור המיועד לגברים באותו מקום, הכול כפי שיקבע שר הפנים.

זה ייתן אפשרות נוחה יותר לנשים להיכנס לשירותים ציבוריים ולמצוא את מקומן שם ולא לעמוד בתורים מחוץ לשירותים הציבוריים, או בתוך חצר פנימית, או בתוך פרוזדור של שירותים ציבוריים, כאשר התאים תפוסים זמן ממושך כפל כפליים ומעלה מן הזמן שתפוסים התאים של גברים.

נברך את חברת הכנסת דליה איציק על כך שהעלתה את המחשבה הזאת ואומנם הגיעה לתשובה הזאת בחקיקה.

אדוני היושב-ראש, יש בעיה לגבי שירותים ציבוריים קיימים – כיצד ינהגו לגביהם? אני מקווה שבמהלך הזמן ימצא פתרון. כמו שפעם נתנו את הדעת על נכים שצריכים להשתמש בבנייני ציבור. ניתנה יכולת כניסה נוחה לנכים בבניינים ציבוריים חדשים. אחר כך ניתנה תשומת לב לבניינים ציבוריים קיימים, וחל שיפור. אני מניח שברשויות המקומיות ייתנו את הדעת – אף שבחקיקה זה לא נקבע – גם על בתי-השימוש הקיימים ויתאימו אותם כך שנשים תוכלנה לעשות בהם שימוש טוב יותר.

אני מודה לאדוני היושב-ראש, ואודה אם הצעת החוק תובא לקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה, על הצגת הצעת החוק. כעת אני מזמין את חברת הכנסת דליה איציק, יוזמת הצעת החוק, להציג את הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון מס' 40) בקריאה שנייה ושלישית. גברתי, בבקשה, שלוש דקות לרשותך.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אדוני יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה, ראשית אני מבקשת להודות ליושב-ראש ועדת הפנים של הכנסת. חבר הכנסת מצא, מהיכרותי אותך בירושלים – אני כל פעם מתפעלת מהמרץ שלך, מהיותך בלתי נלאה בעבודתך. אבל ראיתי מה קורה לאדם שחוק מדבר אליו והוא מאמין בתוכנו; איך כל כך מהר הבאת את החוק הזה לקריאה שנייה ושלישית. עשית את זה בבהילות רבה. אני מאוד מודה לך על כך ומאוד מעריכה את זה.

אדוני היושב-ראש, האמת היא, שחוק מסוג כזה יכול היה אולי להסתיים אפילו בתקנה. אבל אנחנו חשבנו, שלחוק יש גם אלמנטים דקלרטיביים, אלמנטים שמכריחים אותך לחשוב את מחשבת החוק. מחשבת החוק הזו אומרת, שעם ישראל אוהב מאוד מקומות נוצצים, מסדרונות מפוארים, לובי מפואר. אבל בכל מה שקשור לחצר האחורית שלנו, כל מה שקשור למקומות שאנחנו נכנסים אליהם יום יום, ולפעמים כמה פעמים ביום, אנחנו מזניחים. המקום נראה מאוד לא מתורבת, לא נאה, לא יאה. תרבותו של עם נמדדת בעיקר במקומות כאלה, שהם כאילו בצד והם כאילו לא חשובים.

אני שמחה שוועדת שרים לענייני חקיקה ראתה את החשיבות של החוק וחברי חברי הכנסת תמכו בו. אנחנו מלמדים את הילדים בבתי-הספר, שחשוב מאוד שבתי-השימוש ייראו אחרת. החוק בא להגיד שבכל המקומות – החל מהמעונות ועד בתי-שימוש ציבוריים בכל מקום – סוף סוף יתקנו את העיוות שנעשה לגבי נשים, אבל גם יסתכלו על השירותים הציבוריים וייתחסו אליהם אחרת לגמרי. אני מודה לכולכם, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי חברת הכנסת דליה איציק, על היוזמה ועל הזמן שמצאת לנכון להקדיש לנושא חשוב מאוד.

כעת אנחנו עוברים להסתייגויות. לפנינו כמה הסתייגויות. ראשון המסתייגים לשם החוק, חבר הכנסת יוסף בא-גד – איננו. כעת אני מזמין את חברת הכנסת נעמי בלומנטל, שיש לה הסתייגויות גם לשם החוק וגם לסעיף 2.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, גם אני רוצה להצטרף לברכות לחבר הכנסת יהושע מצא, יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה, על כך שזירז את הבאת חוק זה. מובן שאני מברכת את יוזמת החוק, חברת הכנסת דליה איציק, ואני מבינה שחברת הכנסת יעל דיין הצטרפה אליה.

קשה לנו לדון בחוקים מסוג זה. יבואו וישאלו: זאת כנסת, על מה אתם מדברים, על בתי-שימוש? מתאים לנו לדבר על זה כאן? אבל צריך להביא בחשבון ולהבין שאנחנו עוסקים בכל ההיבטים של החיים מבחינת איכות החיים – איכות הסביבה, איכות החיים של הפרט. בהקשר זה כבר פנו אלי בעניין פקקים בדרכים. עומדים שעות בכבישים. הגברים מסתדרים איכשהו. מה קורה לנשים? בעקבות החוק הזה אנשים מתעוררים לעניין ושואלים: אולי אפשר לעזור לטבע? קשה, אבל בואו נעזור.

אני פונה אלייך, חברת הכנסת איציק: אולי ניזום הצעה לגבי בתי-שימוש היגייניים בדרכים? אולי הם לא נראים הכי טוב, אבל הצורך קיים ואולי נוכל למצוא את הדרך הנאותה למקם אותם, כדי שגם נשים שנקלעו לפקקים תוכלנה למצוא מענה שכרגע איננו, פשוט איננו, אין מה לעשות.

דן תיכון (הליכוד):

אני לא מבין מה את מציעה.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

יש בתי-שימוש ציבוריים העשויים מאסבסט בצדי הדרכים. לנסות למצוא מקום שלא יפגע בנוף, אבל אפשר יהיה להשתמש בהם.

דן תיכון (הליכוד):

מה שנקרא "rest area"?

נעמי בלומנטל (הליכוד):

משהו כזה. כנראה בעקבות החוק הזה אנשים מרגישים שיש להם אל מי לפנות. היו אלי כמה פניות בהקשר זה.

עם זאת, כשאנחנו מדברים על כך בכנסת, אני מרגישה שבכל זאת קשה לנו. לא קל לנו לדבר על כך. גם כשישבנו בוועדה על מנת לקדם את החקיקה של החוק, לא היה לנו קל. זה משהו שלא נאה לדבר עליו. נראה לי שזאת החובה שלנו – להקל.

אני רוצה להתייחס להיבט נוסף שמתייחס לחוקים שמגינים על נשים. לא אחת באים אלי ואומרים: מצד אחד אתן מתריעות על כך שקיימות אפילו, למה מהצד השני אתן מבקשות הגנות? לדוגמה, כאשר אשה חוזרת לעבודה אחרי חופשת לידה, היא עובדת שעה אחת פחות ביום. אתן כל כך רוצות שוויון, למה אתן מבקשות לעבוד שעה פחות ביום לאחר לידה או כאשר יש ילדים קטנים?

על כך אני עונה: אנחנו מוכנות לעבוד ולא נבקש חוק כזה כאשר נתקדם בעבודה כפי שהגברים מתקדמים – על-פי הכישורים, על-פי החריצות, על-פי הזמן שאנחנו מקדישות לעבודה, ולא יהיה מצב, כפי שהוא קיים היום, שבדרגה מסוימת בשירות הציבורי ובעבודה הפרטית אנחנו נעצרות, ולא בשל העדר כשרונות. ודאי שתהיה יותר מוטיבציה כאשר גם הדרך לקידום תהיה פתוחה. כרגע ההתקדמות נעצרת בשלב מסוים, ואי-אפשר להתעלם מכך.

ברוב הנושאים אין שום מניעה שיהיה שוויון מלא בין נשים לגברים. יש כמה דברים שאנחנו שונות בהם; יש בנו מרכיבים שונים מהמרכיבים שיש בגברים. אנחנו שמחות שכך נבראנו. אבל כתוצאה מכך יש כמה אילוצים. כפי שלגברים יש כמה אילוצים, כך לנשים יש כמה אילוצים. אין זאת טעות, כאשר יש אילוצים מסוימים, להתייחס אליהם בחקיקה מגינה. זה לא צריך להשפיע על כל שאר ההיבטים וכל שאר המהויות שאין בהם שום הצדקה לאפליה שמתקיימת היום, והם יכולים ללכת בד בבד, ואין כאן פילוסופיה שונה באשר לאפשרות של נשים לקחת חלק שווה בכל החיים שמתקיימים במדינה הזאת, ומצד שני, יהיו כמה חוקים שיגנו על מה שדורש הגנה, כפי שיש הגנה לגברים או למצוקות אחרות – לפעמים הן רפואיות, לפעמים ביולוגיות – שמקורן בהוויה השונה.

ושבו – אני מברכת. אני שמחה שהיה לנו העוז לגעת גם בדברים האלה. אני בטוחה שהרבה מאוד יודו לך על החוק הזה, חברת הכנסת איציק.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי חברת הכנסת נעמי בלומנטל, על הצגת ההסתייגויות שלך לשם החוק ולסעיף 2 וגם על התמיכה הראויה לציון בהצעת החוק של חברת הכנסת דליה איציק. היוזמה שלה בוודאי תיכתב וגם תיזכר בספר הזיכרונות של הכנסת.

כעת אנחנו עוברים להצבעות. הסתייגות לשם החוק של חבר הכנסת יוסף בא-גד – מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 3

בעד התיקון של חבר הכנסת י' בא-גד לשם החוק – 1

נגד – 7

נמנעים – אין

התיקון של חבר הכנסת י' בא-גד לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ר' אדרי:

אחד בעד, נגד – 7, נמנעים – אין. ההסתייגות לא נתקבלה. אנחנו עוברים להצבעה על הסתייגות הבאה – הסתייגות של חברת הכנסת נעמי בלומנטל לשם החוק.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אני מורידה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך. נצביע על שם החוק, כהצעת הוועדה. מי בעד ומי נגד?

הצבעה מס' 4

בעד שם החוק, כהצעת הוועדה – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

שם החוק, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ר' אדרי:

תשעה בעד, נגד – אין, נמנעים – אין. שם החוק, כהצעת הוועדה, נתקבל.

אנחנו עוברים לסעיף 1 – הסתייגות של חבר הכנסת יוסף בא-גד. מי בעד ומי נגד?

הצבעה מס' 5

בעד התיקון של חבר הכנסת י' בא-גד לסעיף 1 – אין

נגד – 7

נמנעים – אין

התיקון של חבר הכנסת י' בא-גד לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – אין, נגד – 7, נמעים – אין. ההסתייגות לא נתקבלה. אנחנו עוברים להצבעה על סעיף 1, כהצעת הוועדה. מי בעד ומי נגד?

הצבעה מס' 6

בעד סעיף 1, כהצעת הוועדה – 9

נגד – אין

נמעים – אין

סעיף 1, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 9, נגד – אין, נמעים – אין. סעיף 1, כהצעת הוועדה, נתקבל.

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית על הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון מס' 40). מי בעד ומי נגד?

הצבעה מס' 7

בעד החוק – 10

נגד – אין

נמעים – אין

חוק התכנון והבנייה (תיקון מס' 40), התשנ"ה–1994, נתקבל.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני חושב שלא הצבענו על סעיף 2, כהצעת הוועדה. אני מבקש שנצביע. מי בעד ומי נגד?

הצבעה מס' 8

בעד סעיף 2 – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיף 2 נתקבל.

היו"ר ר' אדרי:

11 בעד, נגד – אין, נמנעים – אין. סעיף 2, כהצעת הוועדה, נתקבל.

אנחנו נבטל את ההצבעה הראשונה בקריאה שלישית ונצביע בשנית בקריאה שלישית. מי בעד ומי נגד?

הצבעה מס' 9

בעד החוק – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק התכנון והבנייה (תיקון מס' 40), התשנ"ה–1994, נתקבל.

היו"ר ר' אדרי:

11 בעד, נגד – אין, נמנעים – אין. הצעת החוק נתקבלה בקריאה שלישית.

אני מבקש לברך את חברת הכנסת דליה איציק על היוזמה ועל הזמן שהקדישה לנושא חשוב. רבים מאוד יברכו אותך בוודאי על הרעיון ועל היוזמה. תודה. אני מודה גם למסתייגים, חברת הכנסת נעמי בלומנטל וחבר הכנסת יוסף בא-גד, שלמעשה תמכו בחוק. תודה.

הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' 2), התשנ"ה-1994

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לחוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' 2) בקריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג את החוק יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, חבר הכנסת יוסי כץ. בבקשה, אדוני.

יוסי כץ (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מביא לקריאה שנייה ושלישית הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' 2), התשנ"ה-1994. הצעת החוק הזאת כוללת שלושה סוגי תיקונים. תיקונים טכניים שלא אכנס לפירוטם – טעויות קולמוס וכדומה; תיקונים שנוגעים לתהליך הרישום והמעבר מקופת-חולים אחת לאחרת; והפרק השלישי הוא פרק הגבייה, והוא דן בעיקר בקבוצות החלשות, במקבלי קצבאות ותגמולים. לשם הנוחיות הבאנו את כל סעיף הגבייה באופן מפורט.

אני אתייחס, כפי שאמרתי, לשתי הקבוצות האחרונות, וקודם כול לתהליכי הרישום והמעבר. תושב ישראל שמלאו לו 18 שנה חייב להירשם בקופת-חולים לפי בחירתו האישית ולרשום בה – אם יש לו, כמובן – את ילדו הקטין. רישום על-ידי הורה אחד פוטר את ההורה השני. בקרוב ייקבעו כללים שיובאו לידיעת הציבור על ההודעה שתימסר לכל תושב שמבוטח היום בקופת-החולים על קופת-החולים שהוא רשום בה. חשבנו שצריך לעשות זאת בהודעה מפורטת, והנחינו כך את הנוגעים בדבר. אני מניח שיבואו על כך פרסומים מטעם משרד הבריאות וייקבעו כללים ברורים.

מי שרשום ב-31 בדצמבר, כלומר, ערב תחילת החוק, ביותר מקופת-חולים אחת – וזאת לדעת: יש אנשים במדינת ישראל שרשומים בכמה קופות-חולים – יראו אותו כרשום בקופת-החולים שבה נרשם לאחרונה. העצה שלי לאזרחי מדינת ישראל היא: מי שמעוניין להירשם דווקא בקופת-חולים שהוא לא נרשם בה לאחרונה, זו זכותו; אבל במקרה כזה הוא צריך להזדרז ולבטל, לפני 31 בדצמבר, את הרישום בקופת-החולים שבה נרשם לאחרונה, כדי שייחשב כרשום בקופת-החולים הראשונה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

כדאי לעשות זאת אפילו בכתב, כדי שאם זה לא ייכנס למחשבים ושתי קופות-החולים – – –

יוסי כץ (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

אני עוד אגיע להליך הזה.

מי שאיננו רשום בקופת-חולים כלשהי – ויש גם כאלה, בין שהם חסרי ביטוח ובין שהסיבות אחרות – ישובץ בקופת-חולים לפי כללים שיקבע שר הבריאות בהסכמת שרת העבודה והרווחה.

קבענו גם מה יעשה מי שרואה את עצמו נפגע כתוצאה מכך שמשבצים אותו לא בקופת-החולים שהוא מעוניין בה. הרי לא שואלים כל אדם באיזו קופת-חולים הוא רוצה להירשם כאשר אין לו רישום כזה – ויש 200,000 או 250,000 אנשים שאין להם ביטוח. ירשמו אותו בינתיים על-פי כללים מסוימים – קרוב לוודאי על-פי אותה חלוקה יחסית שקיימת היום – בקופת-החולים השונות. הוא רשאי כמובן להגיש השגה – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

מי מחליט? האם שר הבריאות ושרת העבודה והרווחה ללא צורך באישור ועדת העבודה והרווחה?

יוסי כץ (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

הכללים האלה ברורים. יש רישום, כללי הרישום הם לא באישור ועדת העבודה והרווחה. אנחנו דנים בנושא הגבייה, בנושא הקפיטציה, אבל לא בפרטים הטכניים של הרישום. ובכל זאת, אם האדם נפגע הוא רשאי להגיש השגה למנכ"ל משרד הבריאות. אם הוא לא מרוצה מההחלטה של המנכ"ל, הוא יכול גם להגיש תביעה לבית-הדין לעבודה. זאת אומרת שלא פוגעים בזכויותיו.

מי שחפץ לעבור מקופת-החולים, יכול לעשות זאת. אחד היתרונות בחוק הוא, שכל אדם, אם רשמו אותו ב"כפייה" כתוצאה מכך שלא היה לו ביטוח ועכשיו שיבצו אותו, יכול להגיש בקשה ולהגיד: שיבצתם אותי בקופת-חולים פלונית, אני לא רוצה בה. אני רוצה לעבור לקופה אחרת. אין שום בעיה בעניין הזה. כל אדם רשאי לבחור את קופת-החולים שלו על-ידי משלוח הודעה על כך, ובזה נגמר הסיפור. הודעה כזאת תיכנס לתוקף פעמיים בשנה: ב-1 בינואר וב-1 ביולי בלבד, אם היא נמסרה שלושה חודשים לפני כן.

אני חושב שזה שיפור משמעותי של המצב הקיים, ויש בהחלט לברך על כך. אגב, קבענו עבירה על החוק כאשר המעביד מתנה את העבודה בהשתייכות העובד לקופת-חולים מסוימת ושולל בכך את חופש הבחירה.

וכעת לנושא הגבייה. בהצעת החוק נקבע עיקרון בסיסי: מי שיש לו הכנסה מעבודה – בין כשכיר ובין כעצמאי, בעל עסק או אחר – מי שיש לו הכנסה מעבודה ישלם מס בריאות לפי הכנסתו, בשיעור שנקבע בחוק. כלומר, 3.1% על חלק ההכנסה ששווה למחצית השכר הממוצע במשק ו-4.8% על היתרה.

מקבלי קצבת זיקנה בתוספת הבטחת הכנסה ישלמו את סכום המינימום שנקבע בחוק, כלומר 47 שקל היום. צריך לדעת שכל המספרים בשקלים שאציין נכונים לחודש דצמבר. בינואר, כשם שמשתנות וגדלות הקצבאות, ישתנו ויגדלו גם הסכומים האלה. הם צמודים לשינויים בגובה הקצבאות. קבענו כבר בחוק המקורי – וכולנו בירכנו על כך – שמקבלי קצבת זיקנה המקבלים

השלמת הכנסה ישלמו 40 שקלים. זה היה הסכום אז. היום הם ישלמו 47 שקלים, כי גם גובה הקצבאות השתנה. ואילו כל מקבלי קצבת זיקנה שאין להם השלמת הכנסה – בדרך כלל משום שיש להם הכנסה נוספת מרכוש או מפנסיה, מקרן פנסיה של רשות מקומית, או של המדינה, לא חשוב המקור, ואין אנו שואלים כמה הם מקבלים מאותם מקורות, כי מדובר בכל מי שמקבל קצבת זיקנה ולא זכאי להשלמת הכנסה כי יש לו הכנסה ממקור אחר – יחיד ישלם 88 שקל לחודש, ואם אדם מקבל תוספת קצבה עבור בת זוג, או שבת זוגו מקבלת קצבת זיקנה בנפרד משום שהיתה עובדת והיתה מבוטחת, כאשר שניהם מקבלים קצבת זיקנה, הם ישלמו יחד 128 שקלים לחודש. אנחנו לא שואלים, כפי שכבר אמרתי, כמה האיש מרוויח במקום אחר. עצם העובדה שאדם מקבל קצבת זיקנה מהביטוח הלאומי מסווגת אותו בקטגוריה הזאת. ולכן מקבלי קצבאות זיקנה שמשלימים את הכנסתם על-ידי עבודה במשרה חלקית או במשרה מלאה לא ישלמו מס בריאות על הכנסה הזאת. זו קטגוריה מיוחדת.

עקרת בית פטורה מתשלום דמי ביטוח. ילד עד גיל 18 פטור מתשלום דמי ביטוח, גם אם הוא משתכר.

כל מי שאיננו כלול בקבוצה הראשונה, אותה קבוצה שיש לה הכנסה מעבודה כשכיר או כעצמאי, או מי שלא כלול גם בקבוצה השנייה, אינו שייך למקבלי קצבת הזיקנה – כל אלה ישלמו דמי ביטוח מיוחדים בשיעור המינימלי, הרצפה – 47 שקלים. כלומר שאירים, נכים, נכי עבודה, מקבלי תגמולים ממשרד הביטחון, נפגעי פעולות איבה, סטודנטים, תלמידי ישיבה – כל אלה, כאשר הם חיים על קצבתם או כאשר הם חיים על התגמול שהם מקבלים, כאשר מדובר במשרד הביטחון, אם זה מקור פרנסתם ומקור מחייתם, ישלמו אך ורק 47 שקלים, שהם סכום המינימום.

מי שמקבל גמלה מהמוסד לביטוח לאומי שמחליפה את שכרו, כלומר דמי לידה, דמי אבטלה, דמי פגיעה, גמלה למי שתבע מהמוסד לביטוח לאומי את שכר עבודתו כאשר המפעל שעבד בו פשט את הרגל והוא מקבל את שכר העבודה מהמוסד לביטוח לאומי, או מי שמשרת במילואים ומקבל תגמולי מילואים – כל אלה ישלמו דמי ביטוח בשיעור שקבוע בחוק לפי מה שהם מקבלים ולא לפי מה שהרוויחו לפני כן.

לסיכום, בראש מורם אפשר להתייבץ בפני הכנסת עם פרק גבייה כמו זה שציינתי. ה"עוגה" שקיבלנו היתה כמעט מושלמת, ובתקופה האחרונה זכינו לעסוק בעיקר במקבלי הקצבאות והתגמולים. הייתי אומר שזכינו להציג בפני הכנסת הישג סוציאלי נכבד בכך שמאות אלפי מקבלי קצבאות ותגמולים, ובמיוחד האזרחים הוותיקים של מדינת ישראל, מקבלי קצבאות הזיקנה והשאירים – כל אלה ישלמו מס בריאות בשיעור נמוך יותר מזה ששילמו למס האחיד.

כולנו היינו רוצים שהקבוצות החלשות לא ישלמו דמי ביטוח כלל. ברור שזה היה עדיף. אבל בהתחשב במצב שהיה קיים לפני חקיקת החוק ובהתחשב בנסיבות שהיו לפנינו, אני חושב שהעובדה שהוועדה עמדה על רגליה האחוריות וסירבה בכל התוקף להעלות את מס ביטוח בריאות לעומת מה שהאנשים האלה שילמו כאשר שילמו את המס האחיד היא דבר הראוי לציון. וצריך בהחלט גם לשבח את המשרדים הממשלתיים שהבינו שהדרישה שלנו היא דרישה מוצדקת.

אני גם בטוח שנגלה בעתיד מקרים שחל בהם עיוות כזה או אחר, סוף סוף מדובר בחוק מהפכני ביותר, ואני משוכנע שבעתיד יהיה צורך להתקין תקנות כאלה או אחרות, אולי להפחית מקרים כאלה או אחרים. היום יש סמכות לשרת העבודה או לשר הבריאות לקבוע כללים מיוחדים לאוכלוסיות מיוחדות, והכללים האלה יובאו לאישור ועדת העבודה והרווחה. כבר הבוקר דנו בדוגמאות מספר,

מקרים שבהם יש צורך ללכת לקראת המבוטחים משום שהכללים בעבר היו כאלה. לדוגמה, היום דנו בנושא של עולים חדשים. הוגשה לנו הצעה שלא היתה לרוחנו. אנחנו עמדנו על כך שעולים חדשים יהיה פטורים מתשלום דמי ביטוח בחצי השנה הראשונה לעלייתם לארץ; שיינתן ביטוי ליחס שלנו לעולים. החזרנו למשרדים את ההצעה. הודענו בצורה הברורה ביותר, שלא נאשר תקנה שלא תקנה פטור מלא מביטוח הבריאות לעולים חדשים בחצי השנה הראשונה לעלייתם. אני לא רוצה לפרט דוגמאות נוספות, הן בוודאי יעלו לדיון בהמשך הטיפול של ועדת העבודה והרווחה בתקנות המיוחדות שעוד יובאו אלינו.

אני מבקש מהכנסת לאשר בקריאה שנייה ובקריאה שלישית את הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' 2), התשנ"ה-1994. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת יוסי כץ, יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, על הצגת הצעת החוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' 2).

כעת אנחנו עוברים להסתייגויות. ראשון המסתייגים – חבר הכנסת יורם לס.

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

היו"ר ר' אדרי:

לפני כן הודעה ליושב-ראש ועדת הכנסת. בבקשה, אדוני.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

תודה רבה לך, אדוני היושב-ראש. חברי חברי הכנסת – אני מתנצל בפני חבר הכנסת יורם לס, נעשה זאת בקצרה ככל האפשר.

הכנסת החליטה בישיבתה ב-13 בדצמבר 1994 להעביר את הצעת חוק חקירת היעלמותם של ילדים מבין עולי תימן, התשנ"ה-1994, של חבר הכנסת רון נחמן, לדיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט. יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, חבר הכנסת דדי צוקר, פנה לוועדת הכנסת בבקשה להעביר הצעת חוק זו לדיון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה. ואכן, ועדת הכנסת ממליצה לכנסת לשנות את החלטתה ולהעביר את הצעת החוק הנ"ל לוועדת החוקה, חוק ומשפט לוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

אדוני, זה טעון הצבעה, ואפשר לעשות זאת בהרמת יד כדי לקצר. אני מודה לך.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת חגי מירום, יושב-ראש ועדת הכנסת.

ניגש להצבעה. מי בעד הודעתו של יושב-ראש ועדת הכנסת? אנחנו נצביע בהרמת ידיים, אם אתם לא מתנגדים. מי נגד?

הצבעה

הצעת ועדת הכנסת להעביר את הצעת חוק חקירת היעלמותם של ילדים מבין עולי תימן, התשנ"ה–1994, מוועדת החוקה, חוקה חוק ומשפט לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

הרוב בעד, נגד – אין. הודעתו של יושב-ראש ועדת הכנסת נתקבלה.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

תודה רבה. עוד כמה דברים בקצרה:

ועדת הכנסת קבעה, כי ועדת הכלכלה היא אשר תדון בהצעת חוק למיגור נגע גנבות רכב מנועי, התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת מאיר שטרית.

ועוד החלטה שאנחנו צריכים לקבל, ונקבל אותה באותו אופן. ועדת הכנסת החליטה בישיבתה היום, כי ועדת הפנים ואיכות הסביבה תדון בהצעת חוק העונשין (תיקון) (התיימרות לשלטון), התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת יהושע מצא, ותביאה לקריאה ראשונה. אם הצעת החוק תעבור במליאה בקריאה ראשונה, היא תועבר לוועדת החוקה, חוק ומשפט להמשך הכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

אני מבקש להבהיר כאן: זאת הצעת חוק שעברה לוועדת החוקה, וערערו על כך. הגענו למין פשרה שתצור מסלול שהדיון יתחיל בוועדת הפנים ויסתיים בוועדת החוקה, ובכך יבוא לציון גואל.

אני מבקש את אישור הכנסת, שנצביע על המסלול הזה לטיפול בהצעת חוק העונשין (תיקון) (התיימרות לשלטון).

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני יושב-ראש ועדת הכנסת.

אנחנו נצביע על המסלול כפי שהציגו יושב-ראש ועדת הכנסת. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

הצעת ועדת הכנסת בדבר מסלול הדיון בהצעת חוק העונשין (תיקון) (התיימרות לשלטון), התשנ"ד–1994, נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

הרוב בעד, נגד – אין. הצעתו של יושב-ראש ועדת הכנסת נתקבלה.

הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' 2), התשנ"ד–1994

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים להסתייגויות בנושא חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' 2). ראשון המסתייגים, חבר הכנסת יורם לס, ולו שש הסתייגויות. אדוני, אני מציע שנעשה זאת בשני סיבובים, אם רצונך בכך – כעת תנמק שלוש הסתייגויות, ולאחר מכן, בסיבוב השני, יוותרו לך עוד שלוש הסתייגויות. אחרי חבר הכנסת יורם לס – חברת הכנסת ענת מאור, ולה ארבע הסתייגויות.

חבר הכנסת לס, בבקשה.

יורם לס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מונח לפנינו התיקון – השני בתוך זמן קצר – לחוק ביטוח בריאות. התיקון הראשון היה פשוט, הוא קבע את החלת החוק ב-1 בינואר. התיקון הזה מכיל הרבה מאוד סעיפים, הרבה מאוד פרטים. לא אפרט אותם כאן, אומר רק שאני מתחבט, כי יהיה לי קשה מאוד להצביע בעד התיקון אם ההסתייגויות שאני מתכבד להביא לכנסת לא יתקבלו, מפני שבשורה התחתונה, אחרי כל הסעיפים והניסוחים, תיקון מס' 2 לחוק ביטוח בריאות ממלכתי עומד להביא עיוות קשה ביותר בתשלום עבור הבריאות במדינת ישראל.

מאות אלפי אנשים – בהמשך אביא את המספרים – שבאמת מתקיימים מהמינימום, מקצבאות זעומות, יקזזו להם מס בריאות. זה המצב. אדם שמביא 1,000 שקל בחודש מהביטוח הלאומי, יקזזו לו מהגמלה הזעומה הזו 47 שקלים.

ולעומת גבייה מאותם מאות אלפי אנשים, באמת החלשים ביותר, יש בסעיף 55 לחוק פטור מוחלט ממס בריאות לקבוצה של אנשים שיש להם המשכורת הגבוהה ביותר במדינה, שיש להם הפנסיה הגבוהה ביותר במדינה, וכוונתי לאנשי צבא הקבע שמשלמים מס הכנסה, משלמים ביטוח לאומי, אבל יהיו פטורים – על-פי החוק שמונח לפנינו – ממס בריאות.

העיוות הקשה הזה לא מתקבל על דעתי. לא יכול להיות שהאוכלוסיות החלשות, יקזזו להן מן הגמלה, אפילו סכום שנראה כאילו לא גדול, אבל בשבילן הוא גדול; ומצד שני, קצינים שמשתכרים 15,000 שקל בחודש, עם הרכב והנהג, עם דיור, הלוואות, עם לימודים חינוך, עם פנסיה שאחר כך שווה מיליונים בגיל 45, לא ישלמו דבר. אני לא יכול להבין את המצב הזה. וזה אחד הדברים שמונחים לפנינו בחוק. לכן, באמת ובתמים, עם כל רצוני, יש לי בעיה.

רבתי חברי הכנסת, לפני שניכנס לפרטים של ההסתייגויות, אני חושב שמן הראוי לדבר על החוק החשוב הזה בכמה מלים כלליות. אין בשנים האחרונות חוק שהושקעה בו אנרגיה פוליטית בעוצמה שהושקעה בחוק הזה. והאזרח שמסתכל על הפוליטיקאים – בסך הכול הם לא מעניינים אותו, במיוחד, נדמה לו שאם הפוליטיקאים עובדים כל כך קשה, מתרוצצים כאחוזי אמוק סביב החוק הזה, בוודאי יצא לו מזה משהו. זה מה שנדמה לאזרח, שמשהו מוכרח לצאת לו מהעניין הזה: אולי הוא יקבל בריאות יותר טובה, אולי הוא יקבל דברים שקודם לא קיבל. אינני מדבר על התשלומים. קודם כול האזרח רוצה לדעת איזו בריאות הוא יקבל. כי הרי זה חוק בריאות. זו לא זיקה, זו לא גבייה, זאת לא פוליטיקה. בסופו של דבר, זו בריאות. ומה העובדות? ואיש לא מכחיש אותן. כששואלים את משרד הבריאות מה יצא לאזרח בנושא הבריאות מהדברים האלה – כדי שלא לבייש את המשרד אני לא אגיד מה הוא אומר. איזה חצי טיפול פוריות, עם כל החשיבות. בשביל איזה רבע טיפול פוריות עשו את כל המאבק הזה?

הרי מה שקורה כאן הוא שבמקרה הטוב – ואני מוכן לתת קרדיט לממשלה, לכולם – במקרה הטוב לא יקרה כלום, ומה שהיה הוא שיהיה. אלא מה? עומדת בפנינו שורה של גזירות, ואני אצטט דברים בשם אומרם, דברים של אנשים בכירים במערכת הבריאות. לא אצטט את עצמי, חלילה, לא אצטט דברים שאמרתי לפני שנה במקום הזה והזהרתי ממה שיקרה בבריאות. אינני מדבר על הפוליטיקה, אלא על מה שיקרה בבריאות.

ובכן יושבת-ראש ההסתדרות הרפואית אומרת: "התוכניות שהממשלה מנסה לכפות היום על בתי-החולים מנוגדות לרוח החוק ומסכנות את רמת השירות הרפואי". את זה אומרת יושב-ראש ההסתדרות הרפואית. דקאן הפקולטה לרפואה בתל-אביב אומר: "לא ייתכן שיכפו עלינו גזירות בלא שיתוף פעולה של הרופאים". אבל, הוא אומר, משרד הבריאות שכח שיש לרפואה קודם כול מצפון,

ואחר כך באים הכלכלה והחור שבגרוש. וכך הלאה. בכינוס שהיה אמרו: גזירות קשות מאיימות על מערכת הבריאות.

כדי שלא להסתבך עם המיליארדים, שלא אומרים דבר לאיש, אקח לדוגמה בן-אדם, באמת סתם בן-אדם, כי מערכת הבריאות היא נושא מאוד אישי; זה לא נושא כזה שמשחקים בו בתיאטרון של הכנסת, זה נושא שנוגע לישבן של כל אחד.

ניקח אדם שהוא במקרה מבוגר, בריא, לא סיעודי, ויושב לו בבית-אבות של "משען". מה יקרה לאותו אדם החל ב-1 בינואר? ב-1 בינואר ההסתדרות מאבדת את כל כספה. עד היום נתנו ל"משען" 50 מיליון שקלים. אותם 50 מיליון שקלים שההסתדרות היתה נותנת ל"משען", מכספי המס האחיד – אתם זוכרים, זה המס שגונבים אותו המושחתים האלה שם וכו', וסליחה שאני מדבר בלעג – 50 מיליון השקלים האלה נעלמים; הם אינם. אותו קשיש ב"משען", מאחר שאין 50 מיליון שקלים במערכת, יצטרך לשלם יותר ולקבל פחות. מצד אחד יהיו קיצוצים, כי לא יהיה כסף, ומצד שני הוא יצטרך לשלם יותר דמי חבר.

אותו קשיש ילך, למשל, למרפאת חוץ בבית-חולים. סליחה שאני מדבר על דברים לא חשובים כמו בריאות. הרי כל הזמן זה היה פוליטיקה, אבל הגיע הזמן שנדבר על בני אדם. הוא הולך למרפאת חוץ בבית-החולים תל-השומר, אם הוא ב"משען" בגבעתיים. על כל ביקור בבית-החולים הוא ישלם. חידוש מרענן.

אם הוא במקרה בקופת-חולים "מכבי", הוא יפגוש שם רופא שהוא חסכן. גזירה חדשה, או שיטה חדשה: יגדילו את המשכורת של רופא שהוא חסכן – אם הוא יוכיח לקופה שהוא חסך בתרופות ובטיפולים, תועלה משכורתו. השאלה היא, על חשבון מי זה ייעשה.

ומה יקרה עם הטיפול שיקבל אותו אדם שאני מדבר עליו? במקרה הטוב – וזה מה שיקרה בהתחלה – לא יקרה כלום. יישאר אותו דבר. אבל מה יקרה בהמשך?

אני רוצה לספר לכם דבר שמייצג. אני מצטט מכותרת ראשית בעיתון: "שר הבריאות: משנת 1995 יינתנו שירותי רפואה פרטיים בבתי-החולים". זו הבשורה של חוק הבריאות, שנכניס את הרפואה הפרטית ונערבב אותה עם הרפואה הציבורית? אני בעד רפואה פרטית, היא מורידה הרבה מאוד עומס מהרפואה הציבורית, אבל מחוץ לגדר, ולמי שיכול לשלם.

אביא לכם, שוב, דוגמה של בן-אדם שנודעה רק עכשיו, אם כי האירוע היה לפני חודשיים. בית-החולים "שיבא" חתם על חוזה עם קפריסין; שהוא יטפל בחולים של קפריסין. אני מסיר את הכובע. אבל בתנאי שאין תורים. ועד היום לא היו תורים. ובין השאר, כשהנהגתי את התשלום עבור שירות, כשהייתי מנכ"ל משרד הבריאות, חיסלתי את התורים האלה. והיום אין תורים. בית-החולים "שיבא" קיבל חולה מקפריסין שנקטעו לו האצבעות, ועשו לו מיקרו-כירורגיה במשך שבע שעות. אבל חייל שגם כן נקטעה לו אצבע באותו זמן חיכה לתורו במשך שבע שעות, דבר שמוריד את הסיכוי להצלחת המיקרו-כירורגיה. למה החייל הזה חיכה? כי ההוא מקפריסין הביא כסף לבית-החולים. הוא הביא כסף, שם היה חוזה מסחרי. ובית-החולים "שיבא" מחזיק סוכן בקפריסין, שגם גובה 30% מהכסף. ומטיסים רופאים במיוחד מבית-החולים "שיבא" לשם לכל מיני דברים שאינני רוצה להיכנס אליהם.

זה לא רק רפואה שם. האם זה מה שאנחנו רוצים? שהרפואה תהיה מסחרית? שביט-חולים יהיה מוסך למכוניות?

בזמן שנותר לי אני רוצה להביא לפני הכנסת את משל המוסך למכוניות. ואני יכול להביא לכם עוד כותרת מהעיתון: "חברות ביטוח בוחנות השקעה בביט-חולים ומרפאות ממשלתיים". חברות ביטוח של מכוניות. זה נשמע טוב. מה ההבדל בין ביט-חולים למוסך? חברת ביטוח מבטחת מכונית, והיא יודעת שכאשר מכונית מגיעה למוסך היא מקבלת טיפולים. אנחנו גם יודעים, שככל שהמכונית נעשית יותר זקנה, היא מקבלת יותר טיפולים. כל אחד יודע זאת. אז אומרת לעצמה חברת הביטוח: בואו נעשה joint ventures – בלשון העסקית זה נקרא "מיזם משותף" – עם בתי-חולים ממשלתיים, ונפעיל את בתי-החולים כמו מוסך למכוניות. נשמע טוב. אנשים יבואו ויקבלו טיפולים. ככל שהאנשים יותר זקנים, כך הם יקבלו יותר טיפולים. גם במוסך זה עובד כך. אבל אם המוסך זה עסק, בואו נעשה שגם בביט-חולים יהיה עסק.

רק דבר אחד שכחו כנראה במשרד הבריאות שהפך להיות שלוחה של משרד האוצר, והתערער האיזון בין שר בריאות שצריך להילחם על הבריאות לבין שר אוצר שנלחם על הכסף. כל אחד עושה את עבודתו באופן לגיטימי, אין לי טענה נגד אף אחד. התערער האיזון. כי ההבדל בין מוסך למכוניות ובין ביט-חולים הוא מאוד פשוט: במוסך למכוניות, כאשר המכונית נעשית מאוד זקנה ולא כדאי לטפל בה יותר, לוקחים אותה וזורקים אותה למגרש גרוטאות. שם גם עושים לה "קוויץ" מלמעלה ומלמטה. חלילה לנו שיזרקו אנשים לבתי-חולים ממוסחרים, עם כל מיני מיזמים כלכליים עם חברות ביטוח, עם ביטוח משלים שיש בחוק הזה. לבושתנו, הביטוח המשלים הולך לבלוע את כל הרפואה הציבורית, ומי שיש לו כסף, ישלם.

ענת מאור (מרצ):

אתה היית בוועדה?

יורם לס (העבודה):

ודאי, ואני נלחמתי בחירוף נפש בסעיף 10. מי הקשיב לי בכלל בנושא הבריאות? הכול היה רק פוליטיקה בחקיקה של החוק הזה. אני נלחמתי בחירוף נפש – –

ענת מאור (מרצ):

אי-אפשר להאמין.

יורם לס (העבודה):

– – בסעיף 10 ולא רציתי את הביטוח המשלים – אני אראה לך את הפרוטוקולים – כי אני יודע מה יהיה פה בעוד עשר שנים, עם שרי בריאות מהצד הזה של המגרש. אני עוד איכשהו סומך על הצד

שלנו, אבל עם שרי בריאות מהצד הזה של המגרש כל הרפואה הציבורית תהיה בביטוח המשלים, כי אף פעם לא יהיה כסף.

חלילה לנו להפוך את בתי-החולים לגראז'ים; בגראז' זורקים את המכונית למגרש גרוטאות.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יורם לס. אני מזמינה את חברת הכנסת ענת מאור.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

כמה זמן ניתן לרשות הדיבור?

היו"ר א' סלמוביץ:

מחצית מכמות ההסתייגויות בכל פעם.

ענת מאור (מרצ):

לפי שיקולינו, אני הבנתי.

היו"ר א' סלמוביץ:

לא, יש פה החלטה: כל פעם מנמקים מחצית. יש לך כעת עשר דקות.

ענת מאור (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, אדוני שר הבריאות, חברי, חברות וחברי הכנסת, אני יושבת באולם, אני מקשיבה לעמיתי חבר הכנסת לס, מנכ"ל משרד הבריאות לשעבר, פרופסור לרפואה, ואיני מאמינה למה שאני שומעת. הכשרון הבלתי נלאה של הממשלה הזאת ושל מפלגת העבודה – לא של כולנו, לא של מרצ – להפוך הישגים אדירים למחדלים, לירות ברגליים של עצמה על דבר שהוא לטובת כל הציבור, מעבר לכל מחלוקת פוליטית, הוא כשרון שאי-אפשר להבין אותו, חבר הכנסת לס. אני אומרת לך כחברה בוועדת העבודה והרווחה, שהציבור, מה שהוא לא יגיד עלינו – יצדק. כאשר ראש ממשלה יורה ברגליו של שר האוצר בנושא מס הבורסה, שהוא מס צודק, ששרי האוצר ממפלגות הליכוד רצו אותו, וכאשר חבר הכנסת לס, שנחשב למומחה, יושב ומטעה את הציבור ביודעין.

זכותך להיאבק על עמדתך, זכותך להגיד שאנחנו טועים בדבר זה או אחר, אף-על-פי שאני חולקת עליך. אבל לעמוד מעל דוכן הכנסת ולאיים על הציבור אחרי חקיקת חוק כל כך חשוב, שנוגע ל-5.5 מיליוני אזרחים במדינה, שבת-החולים יהפכו לגראז'ים ושהחוק יעשוק את הציבור, הרי זו הטעיה שאין כמוה. חלק מההצלחה זה אמון הציבור במערכת הבריאות. יש פה הצעת חוק מהפכנית, שהיא כמעט כמו חוק ביטוח לאומי. זה אחד ההישגים הסוציאליים הגדולים של הממשלה הזאת, של הכנסת הזאת ושל ועדת העבודה והרווחה, שאתה חבר בה.

ועדת העבודה והרווחה, במאמץ של כולנו, שכנעה את שר הבריאות רק לפני שבועיים – ואדוני השר יאשר זאת – והשגנו הטבה ל-710,000 מבוססים. חבר הכנסת לס, הנתונים האלה ידועים לך, ואני רוצה שהציבור ידע. על מנת לכסות את ההוצאות באה הממשלה ורצתה להטיל את מס הבריאות לא רק על המשכורות ועל העבודה, אלא גם על הגמלאות והתגמולים. אנחנו שכנענו, במאבק משותף של כולנו, מקיר לקיר, וקיבלנו מסמך מתקן משר הבריאות, מהביטוח הלאומי וממשרד האוצר, שדיווח לנו שכל מקבלי קצבאות זיקנה ושאיירים ללא השלמת הכנסה ישלמו בעתיד פחות ממה שהם משלמים היום – 270,000 איש. מקבלי קצבאות זיקנה ושאיירים עם השלמת הכנסה ישלמו היום פחות ממה ששילמו – 180,000 איש. מקבלי קצבאות, גמלאות ותגמולים בגיל העבודה ישלמו פחות ממה ששילמו – 100,000 איש. ומקבלי קצבאות מינימום לקיום ישלמו היום פחות ממה ששילמו בעבר – 160,000 איש. ביחד 710,000 איש. אני יצאתי מהשיבה מאושרת – הרי זה הישג אדיר. ואני מברכת את הממשלה שהשתכנעה ואת כולנו שנאבקנו ואת הביטוח הלאומי ששיתף פעולה. והרי קיבלנו, יחד, מסמך מהביטוח הלאומי שמראה שחור על גבי לבן כמה שילמו יחיד ויחידה ומשפחה עד היום וכמה ישלמו היום.

אז לעמוד פה, חבר הכנסת לס, כאשר יש יכוח אחד – ואני מבינה את ההיגיון שלך, גם אם אני מתנגדת לו – ולהטעות את הציבור כולו?

חברי הכנסת, הממשלה והכנסת הזאת הביאו לעולם חוק מעולה. שר ממפלגתי, השר ויקטור שם-טוב – השר הנוכחי בוודאי יודע זאת – דרש ב-1973 לראשונה לחוקק חוק ביטוח בריאות ממלכתי. משיקולים פוליטיים דאז לא נתנו לו לעשות זאת. טוב שכולם השתכנעו. חבר הכנסת לס, 200,000 אנשים לא היו מבוססים במדינה שלנו, 100,000 מהם הם ילדים. על כל זה נשלם מ-1 בינואר 1995.

יורם לס (העבודה):

מה את עושה מזה עניין אישי? הבאתי ציטוטים מפי אומרם מכל ראשי מערכת הבריאות, אז מה את רוצה ממני?

ענת מאור (מרצ):

אני מתווכחת גם עם אנשי מערכת הבריאות, שרצו להמשיך ברפואה – – –

יורם לס (העבודה):

מה את רוצה ממני? הבאתי ציטוט ישיר.

ענת מאור (מרצ):

בסדר, אני מפסיקה לפנות אליך.

חברי הכנסת, הבאנו חוק שיפסיק מצב שבו יש רפואה לעשירים ורפואה לעניים. קיבלנו נתונים בכל הדיונים, שקופת-חולים הכללית לא יכלה לתת שירות טוב כמו האחרות – ואני לא רוצה לציין אלו – מפני שההקצאה הממשלתית לקופות היתה מעוותת.

יורם לס (העבודה):

אז למה הורדנו את "מכבי" לרמה הזאת במקום להעלות את קופת-החולים הכללית לרמה של "מכבי"? למה עשינו את זה? ההישגים הגדולים.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת לס.

ענת מאור (מרצ):

כאשר היתה ועדה מקצועית והוועדה המקצועית ניסחה את עקרונות הקפיטציה, התבררו הדברים. התברר לכולנו, שאם משקללים נכון את כל הקריטריונים של גיל, מצב סוציו-אקונומי ומרחק – ואגיד על זה מלה – קופת-חולים הכללית לא רק שלא קיבלה הטבות אלא שעשקו אותה ממשלות קודמות, וביודעין. ראשית, בגין העולים. חצי מיליון עולים הגיעו ורובם נקלטו בקופת-חולים הכללית. אך הקופה לא קיבלה את התקציב הראוי. כך גם בגין קריטריון הגיל, שהוא הקובע מבחינת קריטריונים מקצועיים. שמענו בוועדה כמה ימי אשפוז יש עם העלייה בגיל וכמה עלויות יש, וכאשר עשו את השקלול המקצועי הזה התברר איך תתחלק עוגת התקציב הציבורית בין הקופות השונות, וזה ההישג החשוב. הציבור צריך לדעת שהמדינה לא יכולה להבטיח סל בריאות – –

יורם לס (העבודה):

– – – עוד תרגיל. 100 מיליון שקל עומדים להוציא מקופת-חולים דרך סל היולדות.

ענת מאור (מרצ):

– של קופת-חולים "מכבי", שכן סל הבריאות של קופת-החולים הכללית היה סל הוגן והולם, ובכל השוואה לרמת הבריאות העולמית של המדינות המתקדמות ביותר מצבה של ישראל טוב.

נכון, ממשלת הליכוד כרתה את התקציב לבריאות בצורה שסיכנה את הציבור, אבל הרי את זה אנחנו מתקנים בתקציב 1995. בזכות מס הבריאות הממלכתי ובזכות התקציב שאנחנו, הוועדה והשר, השגנו מהאוצר, יגדל תקציב הבריאות השנה בכמיליארד שקל. ואז נחזור לסטנדרדים שמדינת ישראל עמדה בהם בעבר והעולם המערבי מנוהל לפיהם. את ההישג הזה אנחנו לא צריכים להציג ולהתגאות בו?

בפנינו עוד הדיון על סל הבריאות. כפי שהשגנו הישגים בעניין דמי הגבייה וחלוקתם, אני בטוחה שגם בסל הבריאות נגיע להישג הוגן וסביר, עם המגבלות שכולנו צריכים לדעת. אין מדינה בלתי מוגבלת, לא בחינוך ולא בצבא ולא בבריאות. הרפואה המודרנית מגיעה להישגים ששום מדינה אינה יכולה לעמוד במימון – חבר הכנסת לס, אתה יודע את זה טוב מרבים מאתנו – ואני מברכת את שר הבריאות שאומר את זה. השמים הם לא הגבול; כן, גם בבריאות. ואנחנו מוכרחים לחנך את עצמנו ולדבר על זה בפומבי. שירות מתאים והולם לכול – כן. אך מגבלות – יש. ההישגים הטכנולוגיים מצריכים תקציב של מאות אלפים, ולא המדינה ולא האזרח יכולים לעמוד בהם, כי אף אחד מאתנו, בשיקול הפרטי שלו, לא מוכן לשעבד את כל חייו רק לבריאות. לכן יש להבטיח את האופטימום הסביר והאיכותי לכול.

אני רוצה לדבר עכשיו על ההסתייגויות שלי. אני מבינה שיש לנו רק חצי מהזמן ואני רוצה להתמקד בשתי הסתייגויות. הסתייגות אחת, אדוני השר, מופיעה בעמוד 3 בדף ההסתייגויות, והיא נוגעת לסעיף 4 של יידוע ובחירה בקופת-החולים.

אדוני השר, אנחנו הצגנו בפני מנכ"ל משרדך ובפני כל צמרת המשרד – העובדה שכל אזרח יכול היום לבחור בקופת-חולים היא עובדה ראויה. אך אנחנו פונים בהצעה, שמשרד הבריאות לא רק יהיה רשאי, אלא חובת ההודעה תהיה עליו, עכשיו, בשלב המעבר. שכן, דווקא האזרחים שאינם מבוטחים היום הם אזרחים שחלקם עלולים לא להסתדר בסבך הביורוקרטיה והרישום.

שר הבריאות א' סנה:

תנוח דעתך, אנחנו מודיעים ל-83,000 בתי-אב. זה לא מעוגן בחקיקה, אבל איתרנו 83,000 בתי-אב ונודיע להם – – –

ענת מאור (מרצ):

אני מודה לך, אדוני השר, על התשובה. אני רואה בזה הישג חשוב מאוד, ואני מברכת עליו. אחזור בקול רם, כי אתה דיברת ללא מיקרופון וקשה היה לשמוע. אני מבינה שהתבשרנו שנוסף על

ההודעות לכלל האנשים, הרי לאותם אנשים שאינם מבוטחים, 83,000 בתי-אב, תימסר הודעה ישירה, על מנת שאכן יובטח שהם ייכנסו למערכת הביטוח.

בפעם הבאה אדבר על הנושא של הבטחת הבריאות לפריפריה, כי בקפיטציה לא הכנסנו זאת, והיתה התחייבות של משרדך למענה לנושא. אני מבקש לקבל תשובה כיצד לקיבוצים ולעיריות פיתוח וליישובים ערביים בפריפריה תובטח אכן זכאותם לבריאות שוות ערך לזו של כלל אזרחי המדינה במרכז.

אני אייחד את הדיבור גם להסתייגות השנייה שלי, זו שבאה להבטיח, לא דרך חוק הבריאות אבל דרך שר האוצר, שכל אשה עובדת שתשלם יותר מס, לפי חוק ביטוח בריאות ממלכתי, תזכה בנקודת זיכוי במס הכנסה. על כך – בסיבוב הבא של דברי. תודה רבה, גברתי היושבת-ראש.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת ענת מאור. אני מזמינה את חבר הכנסת עמיר פרץ – איננו. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, אני מבקש לנמק עכשיו שלוש מתוך חמש ההסתייגויות שלי. בסדר?

היו"ר א' סלמוביץ:

בסדר, יש לך 15 דקות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר הבריאות, אני חושבת שכולנו מחכים בהתרגשות לראות כיצד יפעל אותו חוק שעבדנו עליו שנה תמימה בניסיון לגבש את החוק הטוב ביותר האפשרי.

אני מניחה שבמהלך השנה הקרובה, גם ביוזמת משרד הבריאות וגם ביוזמה של חברי הכנסת, יוכנסו עוד ועוד תיקונים ושיפורים בהתאם לביצוע של החוק הזה.

אני מבקשת להדגיש את השאלות שנצטרך לבחון במהלך הביצוע.

כל אחד מתושבי מדינת ישראל שהחל ב-1 בינואר, בתוקף החוק, מבוטח בשירות רפואי, צריך, אם הוא עדיין לא רשום בקופה, ללכת ולהירשם בקופת-חולים. הוא בוודאי רוצה לדעת מה בדיוק הוא יקבל תמורת מס הבריאות שהוא ישלם. הוא רוצה לדעת מה הוא היקף השירות, הוא רוצה לדעת מה היא זמינות השירות, אם יהיו תורים או לא יהיו תורים, הוא רוצה לדעת מה איכות השירות, הוא רוצה לדעת אם הוא יידרש לשלם תשלומים עבור שירותים אלה או אחרים ומה יהיו בדיוק השירותים האלה.

לכן, התושבים, שהם הבקרה החשובה ביותר לחוק הזה, הם שיאמרו ויצטרכו לומר אם השירות שהם מקבלים טוב יותר או טוב פחות מהשירות שהם קיבלו עד כה.

דבר שני, עדיין לא ברור מה בדיוק כולל סל הבריאות, ואני מתכוונת לפירוט הסעיפים. הכוונה היא לכך, שכאשר כתוב בסל שהמבוטח זכאי לשירות רפואי כזה או אחר, בתחום כזה או בתחום אחר, עדיין לא ברור באיזו זמינות, באיזו מהירות, מה בדיוק ההיקף, אם הוא צריך לקבל פיסיותרפיה, האם זה אומר שהוא יקבל אותה פעם אחת, פעמיים או שלוש פעמים בשבוע; האם זה אומר שהניתוח שהוא צריך לעבור יהיה בתוך שבוע או בתוך חודשיים, ושאלות רבות אחרות המעניינות את האזרח.

דבר נוסף הוא עניין פיתוח שירותי הבריאות בקהילה. קופות-החולים מעצם טיבן מבוססות על מרפאות, ובמקביל למרפאות קיימים בתי-החולים. אני חושבת שהמתח בין בתי-החולים ובין שירותי הבריאות בקהילה ילך ויחריף. כאשר בתי-החולים יהיו במסגרת של חשבונות סגורים, של תאגידים או כל צורה אחרת, בית-החולים ירצה להרוויח, ירצה לכסות את הוצאותיו. לעומת זאת, קופת-החולים תרצה לחסוך בהוצאות כדי לעמוד במגבלות החוק שאוסר עליה להגיע לגירעון. המתח הזה עלול באיזה מקום לפגוע באזרח, אם משרד הבריאות לא יהיה עירני לכך שהסידור בין קופת-החולים שמעוניינת להוזיל את השירות לבין בית-החולים שמעוניין שיבואו אליו חולים כדי שיוכל לתפקד, שהאיזון הזה ימצא בדיוק במקום שבו האינטרס החברתי הציבורי הוא הקובע.

אני מדגישה את זה, משום שאם משרד הבריאות בהדרגה משתחרר מניהול שירותי בריאות באופן ישיר, מהספקת שירותי הבריאות, גוברת והולכת חשיבותו כמי שמפקח על שירותי הבריאות מנקודת הראות של אינטרס הצרכן הבודד והחברה כולה.

אני רוצה להזכיר, שגם לפי החישובים של משרד הבריאות ומשרד האוצר, לא יכסו הכנסות הקופות ממס הבריאות, המס המקביל, הגבייה וכו' את עלות סל הבריאות הציבורית, וצפוי גירעון. את הגירעון הזה צריך האוצר לכסות.

עדיין לא קיבלנו תחשיב יותר עדכני. התחשיב שבידי מתייחס לאוקטובר, ולפי התחשיב הזה, להוציא השירותים שהמדינה תמשיך לסבסד, מדובר בגירעון חזוי של כחצי מיליארד שקלים. אני עדיין לא יודעת אם האוצר בדיוק מסכים לכך, אבל מה שאני יודעת הוא, שכדי למנוע גירעון יותר גדול, מעכבים הקלות מסוימות שמלכתחילה היו צריכות להיות בחוק, בקשר לתשלום עבור שירותי פסיכיאטריה וכדומה.

אני רוצה לומר שאני דואגת, לא משום שהעברה לצורך הטיפול הפסיכיאטרי תתעכב, אלא אני דואגת שמא האוצר, כאשר הוא יראה שהוא צריך לממן את הגירעון הצפוי, ילחץ על כך שקצב ההתפתחות של שירותים מסוימים יהיה אטי יותר, שזכויות מסוימות של המבוטחים ייפגעו.

אני רוצה לעבור ולהתייחס לכמה תיקונים שהוצעו בחוק המונח לפנינו, בעיקר בנושא גובה מס הבריאות. כתוב בחוק, שבאופן כללי שיעור מס הבריאות הוא 4.8% מהכנסתו של המבוטח. אם זה עובד שכיר – משכרו; אם זה עצמאי – מהכנסותיו. זאת, לפי הפירוט המופיע בחוק.

אולם, לפי הכללים של הביטוח הלאומי שייכנסו לתוקפם ב-1 בינואר, מי שמשכר עד מחצית השכר הממוצע במשק ישלם רק 3.1% משכרו. מי שמשכר מעל מחצית השכר הממוצע במשק, משהו כמו 2,000 שקלים, ישלם על החלק הראשון 3.1%, ועל יתר ההכנסות שלו – 4.8%. הסידור הזה מבחינת השכר גורם לכך שחלק גדול מציבור המבוטחים במדינת ישראל, לפי החישובים שהובאו לפנינו, ישלם בעתיד פחות ממה שהוא שילם עד היום, או ישלם לא יותר ממה שהוא שילם עד היום. רק העשירונים העליונים ישלמו יותר. מבחינה זו יש בהחלט צדק סוציאלי במבנה הזה.

אבל הבעיה מתעוררת, לדעתי, במקום שמדובר על מי שחי מקצבת זיקנה או מקצבת שאירים או מקצבת נכות או מהבטחת הכנסה. לגביהם נאמר בחוק, שהם ישלמו 47 שקלים, שיעודכנו בחודש ינואר הקרוב וכנראה יידרשו לשלם בסביבות 50 שקלים. כאשר קצבת הזיקנה המעודכנת תהיה 1,000 שקלים ומשהו, והם ישלמו 50 שקלים, פירוש הדבר הוא, שמקבלי קצבת זיקנה עם הבטחת הכנסה, מקבלי קצבת שאירים, מקבלי קצבת נכות, אלה שנמצאים בתחתית סולם ההכנסות במדינת ישראל, אלה שנמצאים בתחום העוני במדינת ישראל, הם ישלמו 4.8% על הקצבה שלהם.

אפשר לומר: נו, אם כולם משלמים 4.8%, גם הם ישלמו 4.8%. אלא שזה לא כך. הרי מי שיצא לעבודה והוא עובד במקום ששכרו נמוך מאוד, או שהוא לא עובד משרה שלמה והוא משכר פחות מ-2,000 שקל, ישלם רק 3% מס בריאות.

יורם לס (העבודה):

3.1%.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

3.1%. אבל הקשיש שהכנסתו מהקצבה היא 1,000 שקלים ומשהו ישלם 4.8%. אם בחוק הזה נכלל שיעור של 3.1%, השיעור הנמוך ביותר של מס הבריאות, אני חושבת שמי שזכאים קודם כול לשיעור הנמוך ביותר הם אלה שמקבלים את ההכנסות הנמוכות ביותר במשק, ואלה מקבלי קצבת הזיקנה, קצבת הנכות, הבטחת הכנסה, קצבת שאירים, שאין להם הכנסות מהעבודה ואין להם הכנסות ממקור אחר.

לכן אני חושבת, שהכנסת צריכה לתמוך בהסתייגות האומרת שמקבלי קצבות זיקנה, שאירים, נכות והבטחת הכנסה, שאין להם הכנסה אחרת, ישלמו את השיעור הנמוך ביותר, שהוא 3.1%.

בהקשר זה אני רוצה להתייחס לדבר נוסף, עניין מס הבריאות ועסקת החבילה. האוצר מציע עסקת חבילה, ואתמול היה כנס עם אישים מתוך משרדי הממשלה וגם עם אלה המכונים ראשי המשק,

התעשיינים, הבנקאים, בנק ישראל וכו'. ישבו וקיימו דיון כלכלי בלשכתו של ראש הממשלה, ובתום אותה ישיבה נאמר לנו, שאו-טו-טו תאושר עסקת חבילה. עסקת החבילה עוסקת, בין היתר, במס הבריאות, ויש הצעה של שר האוצר, שמס הבריאות יופחת מ-4.8% ל-3.4%.

יוצא כך, מי שמשכר עד 2,000 שקל לחודש לא ירוויח מזה אף לא אגורה אחת, כי כפי שאומר החוק היום, הוא ממילא ישלם רק 3.1%. אם כן, לו לא יורידו ולא כלום. כלומר, 70% מהמשכרים במדינת ישראל, שהשכר הנמוך הזה הוא השכר שלהם, פחות או יותר, כל ההנחה שנותן שר האוצר לא נוגעת להם כלל. זאת הנחה רק לעשירונים העשירים במדינת ישראל, וצריך מישהו לומר לשר האוצר שיפסיק לזרות חול בעיניים, שלא ידבר על הנחה לכלל השכירים במדינת ישראל. זה לא נכון.

יורם לס (העבודה):

למזכיר ההסתדרות צריך להגיד את זה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אני מוכנה שגם מזכיר ההסתדרות ישמע את זה וכל מי שצריך לשמוע.

לכן אלה לא יקבלו הנחה.

עכשיו אני שואלת: מה יקרה עם הקשישים שחיים על קצבת זיקנה, עם האלמנות שחיות על קצבת שאירים, עם הנכים שחיים על קצבת נכים, עם מקבלי הבטחת הכנסה, שלגביהם כתוב בחוק: 47 שקלים שיהיו 50 שקלים? גם עליהם שר האוצר לא מדבר. הוא לא אמר שהוא יוריד גם להם. לכן, אם יש משהו שסותר את כל כוונת החוק הזה, שמס הבריאות יהיה פרוגרסיבי, הרי זו העובדה שבאים ומורידים את שיעור מס הבריאות של בעלי ההכנסות הגבוהות לשיעור מס הבריאות של בעלי ההכנסות הנמוכות, והם ישלמו באחוזים פחות מהקשישים, ממקבלי קצבות השאירים, הבטחת הכנסה וקצבות הנכות. היעלה על הדעת שאחרי כל המאמצים שעשינו כדי שמס הבריאות יתקן עוול, יבוא שר האוצר ויציע להנציח מחדש את כל העוול שהיה עד עכשיו?

אני רוצה להזכיר, שהצד האחר של הדבר המופלא הזה, הנקרא הנחה במס בריאות, הוא קיצוץ בתוספת היוקר. לא אומרים שיקצצו בתוספת היוקר רק לעשירים שיקבלו את ההנחה, לא. את תוספת היוקר יקצצו לכולם, גם לאלה שמקבלים 2,000 שקל, 1,500 שקל. גם להם יורידו 2%. זאת אומרת, בקיצוץ תוספת היוקר כולם שווים, אבל הקלת מס הבריאות היא רק לעשירים.

איך שר האוצר חושב שמישהו בציבור העובדים או בציבור מקבלי גמלאות הביטוח הלאומי יקבל תוכנית אנטי-סוציאלית, תוכנית גרועה שכזאת מבחינת העובדים בעלי השכר הנמוך ומקבלי הקצבות?

אבל אני רוצה לומר לכולנו, לכל השכירים: מה זה קיצוץ 2% בתוספת היוקר? בקיץ 1991 היו השכירים צריכים לקבל תוספת יוקר, ובדיוק אז, במסגרת אותה קומבינציה, ויתרה ההסתדרות על 2% מתוספת היוקר. הרי כבר היינו בהצגה הזאת, היינו בסרט הזה. ב-1991 ויתרנו, ויתרו בשמנו, ההסתדרות ויתרה בשם השכירים על 2% מתוספת היוקר. מה קרה? מאז 1991 הבסיס נמוך ב-2%, וכל תוספות היוקר ששולמו מאז היו נמוכות יותר ממה שהיה מגיע לשכירים. מישהו פיצה את השכירים על אותם 2%, עם כל התוספות שהצטברו בינתיים?

עכשיו אומרים לנו: ותרנו על תוספת היוקר, כולכם תתרמו להצלת המדינה. מי שמוותר על 2% בתוספת היוקר כמעט לא יקבל תוספת יוקר, שגם עכשיו היא מקוצצת ומכסה בקושי מחצית ההתייקרות ואולי אף פחות מזה. ומה זה אומר? זה אומר שכל הזכויות הנלוות, הפנסיה וכל החישובים של השכר בעתיד, הכול יהיה נמוך ב-2%. אין דבר חמור יותר מפגיעה בתוספת היוקר, ואסור להתפתות להקלה הזאת כביכול במס הבראות.

אם הקומבינציה הזאת כל כך רעה לשכירים, למי היא כל כך טובה? בואו ניקח את בעלי ההון, את המעבידים. המעבידים כבעלי הכנסות גבוהות ייהנו מהורדת מס הבראות מ-4.8% ל-3.4%, גם הם ייהנו מזה, כי הרי הם בעלי ההכנסות הגבוהות, אבל נוסף על ההנאה הזאת, החיסכון בתוספת היוקר, שהוא בסביבות מיליארד שקל רק למגזר הפרטי, יישאר בכיסיהם של המעבידים הפרטיים. מיליארד שקל מוכן שר האוצר להשאיר בכיסיהם של המעבידים, נוסף על 5 מיליארדים שממילא נשארים בכיסיהם, כי הם לא משלמים את מלוא חבותם לביטוח הלאומי. זה פתאום נחשב לצדק סוציאלי, זה פיתוח המשק.

לכן, אני מציעה לחברי הכנסת לעשות כל מאמץ כדי לעצור, עד כמה שזה תלוי בנו, את עסקת החבילה הגרועה ביותר שמציע האוצר. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי. בבקשה, יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, חבר הכנסת יוסי כץ.

יוסי כץ (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, מצאתי לנכון להתייחס לכמה נקודות שהועלו בנאומים הקודמים.

קודם כול, אסור בשום פנים ואופן להפוך הישג לכישלון. דווקא אני לא נמנית עם אלה שרצו אחר חקיקת החוק, אבל בכל זאת דרושה איזו אחריות כלפי הציבור, וכאשר אנחנו, במאבק משותף, והוא לא היה שלי בלבד, אלא היה זה מאבק משותף של כל חברי ועדת העבודה והרווחה, הגענו לכך שכל הציבור החלש במדינת ישראל – ואני אומר זאת במלוא האחריות – ישלם פחות ממה ששילם בעבר, אסור בשום פנים ואופן להציג דבר כזה ככישלון.

אפשר להתווכח על עתיד הרפואה, ולכולנו יש חששות בלב. הודעתי גם בוועדה, שוועדת העבודה והרווחה תקיים מעקב כל שלושה-ארבעה חודשים אחר ביצוע חוק ביטוח בריאות ממלכתי הלכה למעשה. אנחנו נבחן בדקדקנות שורה ארוכה של טיפולים וניתוחים, כמה זמן אנשים מחכים בתור, האם חל שיפור או חלה הרעה בתנאים לקבלת הטיפולים האלה, במשך הזמן, ואני מקווה שנוכל להיות עם היד על הדופק. אבל ודאי שבנושא הגבייה חשוב להדגיש את ההישגים.

נכון, הרמה הנמוכה של 47 שקלים לגמלאים שמקבלים השלמת הכנסה נקבעה בחוק המקורי. כל הכנסת התאחדה מאחורי זה, כולנו בירכנו על כך, משום שזה היה שיפור לעומת מצבם לפני כן. לחלק זה היה שיפור של 13 או 20 שקלים, לאחרים – של 40 שקלים. אבל אין ספק שלפי החוק החדש, גמלאים מקבלי השלמת הכנסה ישלמו פחות, ולגביהם זה הרבה פחות מאשר שילמו בעבר.

כל הגמלאים האחרים, כל מקבלי קצבאות הזיקנה, לא יכול להיות ספק שישלמו פחות. אפשר לשלוח ולבדוק את התלושים, כמה הם שילמו מס אחיד לפני כן. כל הגמלאים שמקבלים קצבאות זיקנה, עצם העובדה שהגמלאי מקבל קצבת זיקנה, אין בודקים כמה הוא מקבל מקרן הפנסיה, מהרשות המקומית, אם הוא פנסיונר של הרשות, ממדינת ישראל, אם הוא גמלאי של המדינה, זה לא מעניין אף אחד. עצם העובדה שהוא מקבל קצבת זיקנה, אם הוא יחיד הוא ישלם 88 שקלים, אם יש לו בת זוג והוא מקבל תוספת עבור בת זוג, או שהיא מקבלת קצבת זיקנה, הוא ישלם 128 שקלים. יבדוק כל אחד, ומוזמנים לבדוק זאת גם הצופים בנו, האם היחיד שילם יותר מ-88 שקלים או פחות, האם בני זוג שילמו יותר מ-128 שקלים עבור המס האחיד. אני יודע את התשובה: הם כולם שילמו יותר. לכן, יש פה שיפור משמעותי במצבם של הגמלאים.

לגבי הנכים, גם אני לא שלם עם התוצאה. מצב כולם ישתפר, כי כולם משלמים את השיעור המינימלי של 47 שקלים בחודש. אבל זה נכון שאדם נכה שזו הכנסתו היחידה קשה לו לשלם גם את 47 השקלים. אבל צריך לזכור, קודם כול, שמחכה לנו איזו רפורמה קטנה בנושא הקצבאות לנכים, ואני מקווה שבשבועות הקרובים תביא שרת העבודה והרווחה תיקונים בחוק הביטוח הלאומי לגבי קצבאות הנכים.

שנית, להערה של חברת הכנסת גוז'נסקי, נכון שמי שיש לו הכנסת עבודה נמוכה, הפחתנו לו את התשלום, והוא משלם רק 3.1% – 31 שקלים ל-1,000 שקלים של הכנסת עבודה, בעוד מקבל קצבה באותו שיעור, ישלם 47 שקלים. אבל צריך להיות הוגנים ולומר דבר אחד: עשינו זאת כדי לעודד יציאה לעבודה, לא עכשיו, אלא כשתיקנו באוגוסט את החוק, ועשינו הכול כדי לצמצם את הפערים ולהקטין את ממדי העוני. מצד אחד, הכנסנו רכיבי שכר נוספים למשכורת הקובעת, ומצד שני, הפחתנו את שיעור הביטוח הלאומי. גם כאן, מתוך מגמה ללכת לקראת מקבלת הכנסת העבודה הנמוכה, דווקא ללכת לשכבות החלשות, קבענו להם שיעור נמוך של 3.1%. אני חושב שזה גם כן הישג משמעותי והוא גם טוב, וצריך לברך על הדברים האלה.

כמובן, תמיד צריך לעשות ולשפר, וגם אני אשמח אם כל מקבלי הקצבאות והתגמולים לא יצטרכו לשלם מס בריאות. אבל בכל זאת, יש לנו תקציב וצריך לענות על הצרכים של כולם, ושיפרנו את מצבם הנוכחי לעומת המצב הקודם, ולכן אנחנו יכולים להתייצב מולם במצפון נקי ולומר להם, לכל השכבות החלשות, לכל הגמלאים, לכל מקבלי הקצבאות, לכל מקבלי התגמולים, לכל בעלי ההכנסה הנמוכה, וכן לכל מי שמשתכר פחות משיעורים של 11,000 או 14,000 שקל, תלוי מה מצבו המשפחתי – לגבי כל אלה שיפרנו את המצב מבחינת המס.

מה יהיה לגבי הפעלת חוק ביטוח בריאות? א. זה לא הנושא היום; ב. אנחנו נבחן ונעקוב.

אני מקווה ומתפלל, שאכן חוק ביטוח בריאות יירשם כהישג חברתי ממדרגה ראשונה לאזרחי מדינת ישראל, ושתהיה לנו האפשרות להמשיך לעקוב, לפקוח עין ולהתריע שעה שנרגיש שחלה נסיגה בתחום כזה או אחר. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יוסי כץ, יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה.

אנחנו מתחילים בסיבוב שני של הסתייגויות. אני מזמינה את חבר הכנסת יורם לס.

יורם לס (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, בסיבוב השני של הדיון בתיקון מס' 2 לחוק ביטוח בריאות, אני חושב שמותר גם במידה מסוימת להתייחס לדברים שנאמרו כאן, ובוודאי להמשיך ולדון בחוק.

לעניות דעתי, בדברים שנאמרו, בכמה מהם יש אולי קצת חוסר העמקה באופי ובמבנה של החוק. החוק הזה איננו נוגע לבריאות. אין בו כלום בכל מה שקשור לתפעול של מערכת הבריאות. אפשר להחליף את שמו אולי ולקרוא לו: חוק לגביית מס בריאות. כי עיקרו של החוק, לבו האמיתי הוא סעיף 14 העומד לפנינו, שקובע מס חדש בישראל.

הדבר שאנשים אינם מבינים – ושמעתי את זה, לצערי, בדבריו של יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה – שהכסף הזה הוא מס מדינה לכל דבר ועניין. כאשר הזהרתי, לפני שנה, שלמרות כל מה שמנפחים לאנשים את המוח, ואמרו להם, ואתם זוכרים איך אמרו: כל הכסף ילך לבריאות, יותר לא יגנבו אותו – עכשיו כל הכסף ילך לבריאות, ואנשים שמשלמים כסף יחשבו שיש קשר בין הכסף שהם משלמים ובין השירות הרפואי שהם משלמים. באה עסקת החבילה והוכיחה לכל אדם שעיניו בראשו, שמה שאמרתי לפני שנה, ואני מצטט, סליחה, את עצמי, שהאוצר ישים את היד על הכסף, הכסף ייבלע לתוך אוצר המדינה ולא ייוודע כי בא אל קרבו – קורה. כי ברגע שמתכוונים להשתמש בכסף של הבריאות כדי שלא לשלם תוספת יוקר – מה עניין תוספת היוקר לבריאות? ברגע שמשתמשים בכסף הזה כדי שלא לשלם תוספת יוקר, זה אומר לכל מי שעיניו בראשו, שזה כסף תקציבי לכל דבר ועניין, והאוצר יעשה אתו מה שהוא רוצה, והוא עושה.

הואיל ואלו הן העובדות, מה אני מבקש, ובמידה מסוימת גם חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, שמישיבה לישיבה הבינה אולי יותר לעומק את העניין – אם זה כסף שאין לו שום קשר לבריאות, אם זה כסף שאפשר לקחת ממקבל קצבה של 1,000 שקל לחודש ולהשתמש ב-47 השקלים האלה כדי שלא לשלם תוספת יוקר לעשירים, שהם המצביעים של מפלגת "רם", ושפוחדים שהם יראו את תלוש המשכורת הראשון, פוחדים פוליטית, אם את זה אפשר לעשות, למה לא לבטל – וזו דרישת בהסתייגות האמיתית שאני מגיש לחוק הזה – לגמרי את מס הבריאות על החלשים?

החלשים משלמים מס הכנסה? – לא. הם אינם משלמים מס הכנסה. הם לא מקבלים חינוך? הם לא מקבלים ביטחון? הם לא מקבלים שירותי רווחה? אחת מהשתיים – אם אלה באמת דמי חבר בקופת-חולים, כפי שזה היה, ואומרים, עכשיו ישלמו פחות, אבל קודם שילמו דמי חבר בקופת-חולים, היית חבר בקופת-חולים, שילמת חברות, ההסתדרות עשתה מס רגרסיבי בצורה מזעזעת, וזו אחת הסיבות שהיא נפלה; בסדר. היום זה מס מדינה, רבותי. במצב העניינים היום, אם מחפשים צדק, אם רק מחפשים צדק, עדיף לחבר אותו למס הכנסה, להעלות את מס הכנסה ב-4.8%, ואז החלשים לא ישלמו כלל, כפי שבאמת הם לא משלמים מס הכנסה ומקבלים חינוך. אני אומר את זה בפעם האלף. הם מקבלים רווחה ומקבלים ביטחון ולוקחים להם את הזבל מהבית ומטפלים בהם – והם לא משלמים מס הכנסה.

למה שישלמו מס בריאות אם בעסקת החבילה לא מתכוונים להשתמש בזה לבריאות? הרי עם הסיפורים האלה עובדים על האנשים בעיניים.

בהסתייגות שלי אני דורש בראש מורם, כפי שאמר יושב-ראש הוועדה, לפטור ממס בריאות בערך 350,000 בני-אדם במדינה, 178,000 בני-אדם שמקבלים קצבת זיקנה והשלמת הכנסה, 85,000 בני-אדם – בני-אדם, תמיד אחזור לזה – שמקבלים קצבת נכות כללית, 9,000 ילדים נכים, 2,000 אנשים נפגעי פעולות איבה. אני מבקש לפטור את הקצבאות שלהם ממס בריאות שהוא בדיוק כמו מס הכנסה – השם מטעה. זה מה שאני מבקש.

אני רוצה לספר לכם, שהיום היתה לי שיחה אקראית במסדרון הכנסת עם אלוף מכובד בצה"ל, הוא היה מפקד הגדוד שלי בנח"ל המוצנח שנה אחרי שהייתי רופא שם. אני מכבד אותו מאוד. הוא עוסק בנושא תנאי השירות בצה"ל – אפשר לשער מי זה, אבל לא אגיד שמות – והוא הבין שהעניין של צבא הקבע לא יעבור יותר ולאט לאט הם נשברים, לוחצים ולוחצים והם נשברים. הוא בא אלי עם תוכנית פשרה, ומה היא? הוא אומר, אני כמעט מצטט: בשביל משפחות הקצינים בצבא הקבע נשלם מס בריאות – הוא אמר לי את זה היום במסדרון, ואני אומר את זה לשר הבריאות שנכנס זה עתה – לקצינים אנחנו לא נשלם מס בריאות, כי אנחנו לא מקבלים שום דבר, אז למה שנשלם מס? זה אלוף שעוסק בעניין הזה.

ברשותכם, אעבור לדבר שנשמע קצת טיפשי, זה נקרא: ערכים. היום הערכים מתו, זה נשמע יורמי וירחמיאלי. אותו אלוף, ואני חושש שגם במשרד הביטחון, לא מבינים את הערך של עזרה הדדית. האלוף אמר באוזני היום במסדרון הכנסת: אני לא מקבל שום דבר, אני לא אשלם שום דבר. זה נשמע טוב. למי ששכח מה זה ערכים – ובבריאות עוד נותרו ערכים – מה זה ערך של עזרה הדדית?

דן תיכון (הליכוד):

שכונת, אני מצביע בעדך.

יורם לס (העבודה):

הערך של עזרה הדדית אומר: כן, אני הצעיר, החזק, הבריא, שלשמחתי לא צריך שירותי בריאות, משלם הרבה מאוד כסף כדי שבכסף הזה נשתמש לטיפול בזקנים, בחולים. זה הערך של עזרה

הדדית. לא מבינים את זה בצבא, זה צבא שיש לו מדינה, זו לא מדינה שיש לה צבא. הוא אמר לי: אני לא אשלם כלום כי אני לא מקבל כלום. הוא לא מבין את הערך של עזרה הדדית, כי בחברה שלנו, לצערי, הערכים באמת מתו, מי בכלל מדבר על ערכים? מי מנסה להסביר לאנשים מה זו עזרה הדדית?

איפה יש לנו יותר צעירים בריאים, חזקים, שמשתכרים משכורות בשמים, פנסיה מהוונת בשמים, איפה יש כאלה יותר מאשר בצבא הקבע? והם אומרים שהם לא ישלמו מס בריאות, וניקח 47 שקלים ממקבל קצבה שצריך לחיות מ-1,000 שקל בחודש? לא התביישו? שר הביטחון שהוא המעסיק שלהם – לא המעביד, הם לא עבדים שלו – מרשה לעצמו לא לשלם בשבילם מס מקביל?

אני דורש לקחת מהצבא 300 מיליון שקל ולהשתמש בכסף הזה כדי לפטור לחלוטין את כל החלשים ממס בריאות שבכלל לא ילך לבריאות אלא לתוספת היוקר, כי זה מס כמו מס הכנסה.

סליחה שדיברתי על ערכים, עכשיו אדבר על הפרקטיקה. האוצר אומר – הוא אפילו יחוקק את זה בחוק – מה זה חשוב שאנחנו לוקחים את מס הבריאות בשביל עצמנו כדי לא לשלם את תוספת היוקר? אני האוצר מבטיח לך, שכל מה שהיית צריך לקבל כמערכת בריאות – תקבל. זה נשמע טוב ואפילו בטוח, במקום לגבות כסף מאנשים, תקציב המדינה מבטיח שאנשים ישבו באגף התקציבים ויחשבו כמה היית צריך לגבות עם 4.8%. הם יראו שלא גבית, משום שהורידו את המס כדי לעזור לכל אלה שצריכים להצביע בבחירות לאנשי "רם", המעמד הבינוני העליון, להם צריך לעזור ואת החלשים "לדפוק", והאוצר אומר דבר הגיוני: אנחנו נמלא את החסר, אז מה אתה מודאג לגבי מערכת הבריאות?

הבעיה היא, שאני כבר זקן ומכיר את האוצר. זה יעבוד בשנה הראשונה, אבל אני יודע מה זה תקציב. כדי לראות איך האוצר יכול להתנהג עם תקציב, אביא דוגמה אחרת, ואז אפשר יהיה להבין מה יקרה בעוד שנתיים אם, חלילה, הצד הזה של המגרש יעלה לשלטון. אספר איך בממשלת הליכוד גנבו באופן חוקי ממערכת הבריאות 400 מיליון שקל בדיוק בשיטה שהאוצר מציע עכשיו.

יש במדינה מס מקביל, שהוא הכסף שמשלם המעסיק. כל אחד יודע שהכסף הזה, בשלמותו, על-פי חוק מדינה, צריך להגיע למערכת הבריאות. ביום בהיר היתה עלייה חדשה, בא האוצר ועשה פטנט: הוא לקח מהמס המקביל, שממילא מגיע לקופות-החולים. על-פי חקיקה שעברה בוועדת הכספים – אין שום בעיה עם הרוב בכנסת, כי הרי היא ריקה, אף אחד לא לומד את הדברים, יש רוב אוטומטי, מרימים ידיים, מורידים ידיים – האוצר עשה תרגיל ואמר: בשנתיים אקח מהמס המקביל 200 מיליון שקל, הוא עשה את זה כל שנה, ובכסף הזה אשלם לקופות-החולים את דמי הביטוח הרפואי של העולים החדשים. מה הוא עשה? אותו כסף שהגיע לקופות-החולים על-פי החוק הוא מחזר פעמיים. לאוצר יש פטנטים לעשות את זה, וחברי הכנסת לא תמיד יודעים לעקוב אחרי הדברים האלה. הוא שילם לקופות-החולים במשך שנתיים כסף שהגיע להן ממילא, והכריח אותן לטפל בעולים החדשים חנים אין-כסף, אף שהוא סיפר פה כמה עולה לו הטיפול בעולים החדשים. ברגע שהכול נהיה תקציב, יש פטנטים.

הזהרתי לפני שנה שמסוכן להפוך את קופות-החולים למחלקות שמתוקצבות באופן מלא ומוחלט על-ידי הממשלה, כי ראשי הקופות הופכים להיות פקידים של הממשלה ותלויים בעטיני הממשלה בכל גרוש. זה מבנה לא נכון למערכת הבריאות. אין גבול לצרכים, שר אוצר ראוי לשמו צריך להגביל, שר בריאות תפקידו להילחם, כל שר עושה את תפקידו. אין לי טענה לא נגד שר האוצר ולא נגד שר הבריאות, כל אחד עושה את תפקידו, זה רוצה להצר, זה רוצה להרחיב. אבל אם אין לצדו של שר

הבריאות גופים שהם לא ממשלתיים שיכולים לעמוד על רגליים משלהם, שהם לא פקידים של הממשלה, יהיה לו קשה לסחוט את מה שצריך.

מה היה התהליך עד היום? אביא דוגמאות חיות. היו קופת-חולים "מכבי" וקופת-חולים "מאוחדת" שרצו קדימה ומשכו אחריהן את קופת-החולים הכללית, שעברה תהליך של "מכביזציה". הצלחנו לשפר את מערכת הבריאות גם בקופת-החולים הכללית, כי כל הזמן "מכבי" משכה קדימה. זה היה התהליך עד היום.

מה היינו צריכים לעשות בחוק הבריאות? היינו צריכים לקחת את קופת-החולים הכללית ולהעלות אותה לרמה של קופת-חולים "מכבי" ולשמור על העצמאות של קופת-החולים כדי שהן תוכלנה להמשיך לשפר ולחזק. מה עשינו בחוק הבריאות? במקום להעלות את קופת-החולים הכללית לרמה של "מכבי", לקחנו את "מכבי", זה רק 1.2 מיליון אנשים ביחד עם קופת-חולים "מאוחדת", זה כאילו כלום, לקחנו את "מכבי" והפלנו אותה לרמה של קופת-חולים הכללית. זה מה שכתוב בכל שורה.

אני מצטער שכך זה קרה, אני מאוד מצטער על זה.

לגבי ההסתייגות המדברת על תשלום של מס מדינה על השכבות החלשות, אני עומד עליה ואני מבקש שהיא תובא להצבעה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יורם לס. אני מזמינה את חברת הכנסת ענת מאור.

ענת מאור (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אנחנו דנים בתיקונים להצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי, שהם לא רק תיקונים. הם המשך העשייה של החוק המורכב והחשוב, שהוא אחד ההישגים הגדולים שהממשלה הזאת והכנסת הזאת הביאו לציבור כולו.

מאז חוק חינוך ממלכתי ומאז חוק הביטוח הלאומי, שהם אבני נדבך מרכזיות במדינת הרווחה ובמדיניות החברתית והכלכלית של המדינה, חוק ביטוח הבריאות הממלכתי הוא ההישג הגדול הבא, ונקווה שנמשיך אותו גם בחוק פנסיה שיבטיח פנסיה לכול.

אני רואה שותפים רבים לעבודה על החוק, וכעת על ועדת העבודה והרווחה בראשותו של חבר הכנסת יוסי כץ מוטלת המשימה החשובה של תרגום החוק לתקנות ולהישגים. הצעת התיקון שאנחנו מביאים היא פרי מאבק חשוב וצודק, קודם כול של יושב-ראש הוועדה חבר הכנסת יוסי כץ, ושל חברי הוועדה כולה. השגנו הישג יפה מאוד מול הצעת הממשלה, שלפיה המס שיוטל על האזרחים, לפי החוק המקורי מצוין 4.8%, יחולק באופן פרוגרסיבי וצודק.

בהסתייגות הקודמת פירטתי את הנתונים, כיצד 710,000 איש ייהנו מכך שהמיסוי לא יוטל על הקצבאות ועל התגמולים. קיבלנו בעזרת עובדי המוסד לביטוח הלאומי המסורים את הנתונים הפרטניים, ולפיהם עד היום מקבלי קצבאות זיקנה ושאיירים עם השלמת הכנסה שילמו 59 שקלים ליחיד ו-87 שקלים למשפחה, והיום הם ישלמו 47 שקלים בלבד למשפחה. התבשרנו שעל-פי התביעות שלנו מהממשלה, השגנו שאוכלוסיות מעוטות הכנסה ששילמו עד היום 59 ו-87 שקלים, ישלמו 47 שקלים בלבד. כך גם מקבלי קצבאות זיקנה ושאיירים ללא השלמת הכנסה ישלמו 88 שקלים ליחיד ו-128 שקלים לזוג, וגם זה פחות ממה שהם שילמו עד כה. כנ"ל לגבי הנכים וכנ"ל לגבי האלמנות. לפיכך, אני רואה בזה הישג חשוב מאוד.

עתה אתייחס להסתייגות שלי שדנה בעניין של נשים עובדות. השתכנענו במהלך חקיקת החוק, שיש הכרח שגם נשים עובדות תשלמנה מס בריאות ממלכתי. אולם התביעה שלנו, שאושרה על-ידי ההסתדרות והיא חייבת להיות חלק מהמשא-ומתן בין ההסתדרות לבין הממשלה, היא שלא בחוק הבריאות אלא בפקודת מס הכנסה יהיה שינוי, ולפיו כל אשה עובדת תהיה זכאית לנקודת זיכוי נוספת בגין תשלום דמי ביטוח בריאות. זוהי תביעה צודקת. נכון שהיא תינתן רק לנשים המשתכרות שכר גבוה, לשני, לשלושת העשירונים הגבוהים, אבל מתוך מדיניות לעודד נשים ליציאה לעבודה ולהתקדמות בה, כמו שאנחנו בעד מיסוי פרוגרסיבי, בעד עזרה לחלשים ולמשתכרים שכר בינוני, הרי בגין נשים עובדות, גם אם התגמול הולך לשלוש השכבות העליונות, חייבים לעשות זאת.

הבנתי מעורך-הדין בוטון שאין להכניס זאת בחוק הזה, ולכן אוותר על ההצבעה, שכן זה לא שייך לחוק ביטוח בריאות ממלכתי. אבל אני תובעת מההסתדרות וממשרד האוצר להגיע להסכמה ולהבנה בעניין ולדאוג לכך שכל אשה עובדת תזכה בנקודת זיכוי במס הכנסה.

אני רוצה לעבור לנושא הבא, אדוני השר, והוא העניין של רמת השירות והבטחת הנורמה והפילוסופיה של מתן שירותי בריאות. אדוני השר, עם ההישגיות הגדולה של חוק ביטוח בריאות ממלכתי יש הרבה אי-ודאות, ויש הפועלים לשלילה בנושאים שיכולים לפגוע בנורמות.

העברתי אליך, אדוני השר, את הנושא של תגמול רופאים שהחל בקופת-חולים "מכבי", בגין כל חיסכון לכאורה בתרופות ובבדיקות. אני רואה בזה דבר חמור ביותר ואני מקווה, אדוני השר, שתוציא הוראה לבטל את ההנחיה הזאת. אנחנו אמונים בהחלט על כך שאין להפריז בצריכת תרופות. חשוב מאוד לטפח את חסינות הגוף ולהיות רציונליים בשימוש בתרופות. אבל בין זה לבין תגמול כספי המרחק רב. זה יערער את כל האמון שקיים בין הפציינט לבין הרופא, שכן אף פעם לא נדע אם הרופא ממליץ שלא להשתמש בתרופות בגין סיכון מקצועי ענייני או בגין התגמול הכספי שהוא יקבל על כך. אני פונה אליך, אדוני השר, לבטל זאת.

הנושא הבא: רופאים בבתי-חולים העלו בפנינו תביעה שאנחנו מוכרחים להיות קשובים לה. נכון שיש אילוצים תקציביים, אבל עובדה היא שאין התחשבות בכמות האוכלוסייה הנקלטת בבתי-החולים. אני שייכת לאזור הדרום. מנהל בית-החולים "ברזילי" ומנהלי בתי-חולים אחרים קלטו עלייה רבה מאוד וממשיכו לקלוט יותר מאשר במרכז. כל בית-חולים שאזורו יקלוט יותר עלייה, או שהגידול הטבעי בו יהיה גדול יותר, הרי שבמכסה של המימון זה חייב לבוא לידי ביטוי.

לכן אני פונה אל אדוני השר ומבקשת שנלווה את החוק עם הרבה רגישות, עם הרבה תבונה, ושלא נאפשר בתקופת המעבר נורמות הנוגדות את שבועת הרופאים ויכולות לקעקע הישגים רבים מאוד בתחום הבריאות.

הנקודה הבאה, אדוני השר, היא נושא הבריאות בפריפריה. נציגי משרד הבריאות שכנעו אותנו, שאי-אפשר לשקלל את הקריטריון של מרחק בקפיטציה, אף שזה מופיע בחוק המקורי. לעומת זה עומדת בפנינו ההתחייבות של המשרד, ואנחנו צריכים לדעת איך היא תתורגם, לדאוג לכך שכל האנשים בקיבוץ, בעיירת פיתוח, במושב או בכפר ערבי מרוחק ייהנה מאותה רמת בריאות הקיימת במרכז הארץ. השתכנענו שהדבר יוכל להיעשות בצורה הטובה ביותר כאשר התחבורה תתוגמל, ובעיקר כאשר זכות הבחירה תהיה לא רק בין קופה לקופה אלא גם שבניתוחים שיש בהם התמחות לבתי-החולים במרכז, ובדין. נכון שברפואה, עלות המכשור כל כך גבוהה, שאי-אפשר להכניס אותו בכל בתי-החולים, אבל אז הזכות של תושב בבאר-שבע, בקריית-שמונה וודאי באילת, בשער-הגולן, בכיסופים ובנצרת צריכה להיות, שאם בית-החולים המתמחה נמצא בירושלים או בתל-אביב, תושב הפריפריה יוכל להגיע לאותו ניתוח ללא תוספת תשלום גם כאשר הוא יבצע אותו במוקדי בריאות ובבתי-החולים שהתמחו בנושא.

יש גם הנושא של הקצאות מיוחדות לצרכים של בתי-החולים שבפריפריה.

בסיום דברי אני רוצה להעלות רעיון שנראה לי מרכזי מאוד בבעיה שבין הכלכלה ובין הבריאות. כאמור, אני בטוחה שאין אפשרות להגיע למצב של שירותי בריאות ללא כל הגבלה. אני גם שותפה לתביעתה של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, שלא לאפשר את עסקת החבילה. העובדה שעייגנו את מס הבריאות בחוק והעובדה שכל אזרח צריך לשלם 4.8%, הסיבה לכך היא, בדיוק, שהממשלות הקודמות בראשות הליכוד הורידו את ההשקעה הממשלתית בבריאות לסף שסיכן את החולים. נוסף על כך קלטנו חצי מיליון עולים בלי שהממשלות הקודמות העבירו כספים.

לעומת זאת, אנחנו צריכים לחשוב ולפעול עכשיו באופן יצירתי. מדינת ישראל התברכה בעלייה של רופאים – – – אני כבר מסיימת, אדוני היושב-ראש.

היו"ר י' עזרן:

אני הפסקתי את הצלצול, תמשיכי בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

מדינת ישראל התברכה ברופאים מעולים, ברופאים משל עצמה וברופאים עולים, וכן באחיות. אנחנו צריכים ויכולים לשווק את הידע הרפואי שלנו לאזור השלום המתהווה. לא בצורה פטרנליסטית, אלא רק אם האזרחים במדינות ערב יהיו מעוניינים בזה, תוך שיתוף פעולה וחילופי ידע. אנחנו צריכים לשווק זאת גם ליהודי ארצות-הברית וליהודי העולם כולו, שיבואו לכאן כדי לצרוך את שירותי הבריאות שלנו.

אני חושבת שזה הכיוון שלנו. במקביל לעובדה שענף הבריאות הוא קודם כול ענף שירות לאזרחי המדינה, לכל קשיש, לילד ולילדה, הוא יכול להוות גם בסיס לצריכת הידע שלנו על-ידי גורמים נוספים. ואז אפשר יהיה לקלוט קודם כול את הרופאים העולים וכמובן גם את הרופאים המקומיים ואת האחיות, זה יאפשר להם קידום מקצועי ויאפשר גם פיתוח המחקר בארץ, וגם יוסיף על המקורות הכספיים שיעמדו לרשות הבריאות.

אני מסכמת. זה חוק מוצלח מאוד. מבחינה פרוצדורלית, אסיר את ההסתייגות של תגמול האשה העובדת בגין מס הבריאות, אבל אני תובעת מן האוצר לעשות זאת על-ידי הוספת נקודת זיכוי בחוק מס הכנסה. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

אני מודה לחברת הכנסת ענת מאור. חבר הכנסת עמיר פרץ – איננו. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה. אחר כך השר וגם יושב-ראש הוועדה יתייחסו לדיון, ונעבור להצבעה על ההסתייגויות.

חברת הכנסת גוז'נסקי, יש לך ארבע הסתייגויות – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

רק שתיים.

היו"ר י' עזרן:

אכן שתיים. אם כך, יש לך עשר דקות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, קודם כול אני רוצה להודות לאזרחים שהתקשרו אלי וביטאו את הרצון שלהם שגביית מס הבריאות תהיה אכן שוויונית ושיעורי מס הבריאות הנמוכים ביותר ישולמו על-ידי בעלי ההכנסות הנמוכות ביותר.

אני מבקשת להמשיך ולהסביר כמה נושאים שקשורים בחוק ביטוח בריאות.

נושא אחד, מאוד חשוב, הוא עניין השוויוניות בשירות הרפואי. חוק ביטוח בריאות קובע, שהשירות הרפואי צריך להיות שוויוני, ללא הבדל היכן גר האזרח, ללא הבדל מה היא רמת הכנסתו, ללא הבדל מה הוא מצבו המשפחתי, ללא הבדל אם יש לו מחלות כרוניות קשות או שהוא אדם בריא.

רמת השירות הרפואי צריכה להיות בהתאם לצורכי האזרח המבוטח. אבל בפועל ב-1 בינואר ייכנס לתוקפו חוק ביטוח בריאות ממלכתי, כאשר רמת השירות הרפואי איננה שוויונית. רמת המרפאות ביישובים בפריפריה, ביישובים שמרוחקים מהמרכז, ביישובים ערביים, ובמיוחד במקומות שראיתי בנגב, בעיירות של הבדואים ובאזורים של הפזורה הבדואית, היא רמה מחפירה של בריאות קהילתית. זאת רמה שמפגרת ב-20-30 שנה אחרי הרמה במרכז הארץ. אני מדברת על כך שמספר הנפשות הרשומות אצל רופא אחד – – –

היו"ר י' עזרן:

למה, למה זה כך?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

כי לא היו שם השקעות.

היו"ר י' עזרן:

למה לא היו שם השקעות? אולי זה מפני שהאנשים לא שילמו – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

לא. קופות-החולים היו אמורות להשקיע, והמדינה היתה אמורה להשקיע במידה מסוימת, אבל האישים בדרג ההחלטות, שהיו אז, העדיפו דווקא את האזורים המבוססים. ואם אדוני ילך ויבדוק כמה נפשות רשומות אצל רופא בחדרה וכמה נפשות רשומות אצל רופא בטירה או בטייבה הסמוכות, הוא יגלה שמספר הנפשות הרשומות אצל רופא בטירה או בטייבה גבוה פי שניים, וממילא השירות הרפואי לא יכול להיות שווה.

כמעט לא תיתכן היום מרפאה רצינית של קופת-חולים בלי א.ק.ג., בלי רנטגן וכו', אבל עדיין יש מרפאות רחוקות מהמרכז, שהשירותים הבסיסיים האלה לא קיימים בהן, וכדי לקבל שירות מקצועי צריך המבוטח לנסוע למקום אחר, ורופא נשים נמצא בהן יום אחד בשבוע וגם רופא כירורג נמצא בהן רק יום אחד בשבוע.

זו אחת השאלות הגדולות, שקופות-החולים יצטרכו להשיב עליהן, לכל מבוטח שידרוש רמת שירות כמו במרכזים הטובים ביותר שיש להן, כמו במרפאות הטובות ביותר שיש להן. אני לא יודעת כיצד יעמדו קופות-החולים במסגרת סל הבריאות מול הצורך לשפר את שירותי הבריאות הקהילתיים במקומות שמקופחים היום בצורה רצינית ביותר.

אני רוצה לדעת, מתי יחליפו צריפים במבנים ממשיים במקומות שבהם המרפאות עדיין נמצאות בצריפים. אני רוצה לדעת היכן יוכלו אב או אם לקבל שירות רפואי קרוב לבית, ולא יצטרכו לנסוע מרחק של 30-40 או 50 קילומטר כדי לבקר אצל רופא ילדים. את השאלה הזאת צריכים שר הבריאות ומשרד הבריאות לשאול את עצמם, והם צריכים גם להשיב על השאלה כיצד יעשה פיתוח השירותים האלה.

הנקודה השנייה מתייחסת לשאלה של שירותי בריאות שהיו עד עכשיו ממלכתיים, ולפי החוק אמורים להיות באחריות קופות-החולים. יש נושא שאדבר עליו מחר אבל אזכיר אותו גם עכשיו במלה אחת, ואני מתכוונת למרכזים להתפתחות הילד. עד עכשיו ההפניה אליהם היתה ישירות דרך בתי-החולים שגילו שיש בעיה בהתפתחות הילד, אבל התשלום נעשה על-ידי קופות-החולים באמצעות טופס 17. גם להבא יצטרכו קופות-החולים לדאוג לטיפול במרכזים להתפתחות הילד, אבל השאלה היא, האם יישארו מרכזים להתפתחות הילד ברמה הקיימת היום.

נושא אחר הוא התחנות לאם ולילד, מה שנקרא בשפה העממית תחנות "טיפת חלב". תחנות לאם ולילד מהוות שירות נפלא לבריאות הציבור, אולי השירות הטוב ביותר של בריאות הציבור שקיים במדינת ישראל. שמעתי שבאים ממדינות העולם ללמוד אצלנו איך מפתחים שירות נפלא כזה. התחנות האלה, הנותנות שירות כמעט לכל הילדים במדינת ישראל, נותנות שירות חשוב ביותר שממנו נהנים האשה ההרה והתינוק, מקבלים שם חיסונים, מדידות, הפניה לרופאים מקצועיים, פיקוח רפואי לכל הילדים, גם לבריאים שביניהם, שאין להם בעיות בריאות מיוחדות. הכוח והעוצמה של התחנות האלה הם בכך שהן תחנות לבריאים, לא לחולים. אסור להפוך את השירות החשוב הזה לאחת המחלקות של הקופות המטפלות בחולים. כי כאשר הקופות יצטרכו לאזן את התקציב שלהן, קיים חשש גדול שהשירות הכללי הזה, דווקא הוא ייפגע, כי קשה שלא לתת שירות רפואי לאדם חולה, בעוד לאנשים בריאים יש תחליפים של כל מיני רופאים פרטיים, שגם הם נותנים את השירות הזה.

אני חושבת, כי חשוב שהתחנות לאם ולילד והתחנות לבריאות המשפחה יישארו בתוך משרד הבריאות כשירות ממלכתי, ולא רק לצורך חיסונים. אני חושבת שזה יהיה לטובת הילדים, לטובת הנשים ההרות ולטובת החברה הישראלית.

רציתי להתייחס גם לעניין התקרה של 2% שהוחלט עליה לגבי פיתוח בתי-החולים בשנה הבאה. אני חושבת שיש בעיה עם פיתוח בתי-החולים. ודאי שמשרד הבריאות, מתוך ראייה כוללת, צריך לקבוע מגבלות גם לבתי-חולים. אנחנו יודעים על ניסיון רע ביותר בעולם, כאשר בתי-חולים, מתוך רצון להשיג יותר הכנסות, הגיעו לכך שהם עשו טיפולים מיותרים וניתוחים מיותרים. אנחנו שומעים את הביקורת הזאת במיוחד בארצות-הברית, אבל גם במקומות אחרים.

אבל, כאשר מדובר במגבלה הזאת, כאשר היא כללית, לכל בתי-החולים, נשאלת השאלה, האם זה צודק. האם בית-חולים שממוקם באזור שהאוכלוסייה שלו גדלה בקצב של 5% או 7% בשנה והוא יגדיל את יכולת השירות הרפואי שלו רק ב-2%, האם השירות לאזרח לא ייפגע? האם בית-חולים, שבתוקף נסיבות היסטוריות הציוד שלו מפגר לעומת בית-חולים אחר, שהציוד שלו הרבה יותר מתקדם, או שמספר העובדים יחסית למספר המיטות הרבה יותר גבוה וכו' – האם זה צודק לתת לכולם אותה תקרה? לעניות דעתי, זה לא צודק.

הדבר האחרון שרציתי להתייחס אליו הוא בתי-החולים הפסיכיאטריים. בתי-החולים הפסיכיאטריים נשארים בינתיים שירות ממלכתי. אבל, ככל הידוע לי, בתי-החולים הפסיכיאטריים קיבלו כנראה

הוראה, הנחיה, או שנאמר להם, או הוסבר להם, שהם חייבים להתאים את עצמם לעידן החדש הקרב ובא. יש הקפאת תקנים ויש חשש גדול ביותר לאיכות השירות ולהיקף השירות בבתי-החולים הפסיכיאטריים.

אני גם בעד שילוב חולים, חולי נפש, בקהילה, במידת האפשר. אני חושבת, שכל שניתן יהיה, באמצעות מרכזי יום, מרכזי שיקום ודירות מוגנות, לאפשר לחולי נפש לחיות בקהילה, יהיה טוב יותר לחולי הנפש ולחברה הישראלית. מצד שני, בואו ניזהר שלא נגיע למצב שהגיעו אליו בארצות אחרות, שבהן נעשה מין מהלך כזה: הוציאו לקהילה חולי נפש שמקומם לא בקהילה, וכתוצאה מכך גדל בצורה דרסטית מספרם של דרי הרחוב, גדל מספרם של חולי הנפש שמתגוללים ברחוב ללא טיפול. אני חושבת, שאנחנו צריכים לפתח את השירות הקהילתי, אבל צמצום הטיפול בבתי-החולים צריך להיות פרופורציונלי לגידול המרכזים בקהילה. ככל שיגדל מספר המרכזים בקהילה, אפשר יהיה לצמצם את הטיפול בבתי-החולים. אבל אין לצמצם את בתי-החולים בלי גידול מתאים בשירות בקהילה.

לסיום, אני רוצה לאחל לשר הבריאות, שהמבחן הזה, שיחל ב-1 בינואר, כולנו נעמוד בו עם ציון טוב. עם כל הביקורת ועם כל ההערות שהיו לי, אני מאוד מקווה שהמאמץ שנעשה בחוק ביטוח בריאות יביא לכך שכל תושב יהיה מבוטח, שכל אשה, גבר וילד במדינת ישראל ילכו מ-1 בינואר בבוקר ויקבלו שירות רפואי בלי שישאלו אותם אם שילמו או לא שילמו, שהשירות הרפואי במדינת ישראל ילך וישתפר. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. חוק הבריאות הזה עלה בבריאות של הרבה אנשים.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר י' עזרן:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת, מטעם ועדת הכספים, הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון מס' 27) (שיעורי מס רכישה), התשנ"ה-1994, של חבר הכנסת אברהם פורז.

ועוד הונחה, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, הצעת חוק סל הקליטה, התשנ"ה-1994, שהחזירה ועדת העלייה והקליטה. תודה.

הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' 2) התשנ"ה-1994

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר י' עזרן:

בבקשה, אדוני השר, תתייחס למסתייגים.

שר הבריאות א' סנה:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ברצוני להתייחס לאי-אלו הסתייגויות שעלו פה – מרביתן ענייניות, מקצתן מבוססות על מידע בלתי בדוק, ועל מקצתן האחרת אני אגיד עוד כמה מלים.

לחברת הכנסת גוז'נסקי, בעניין פיתוח בתי-החולים. אכן יש בעיה של מימון ההתחדשות של בתי-החולים, הן הציוד והן הבינוי. זה מגיע לאחוזים מספר מהמחזור השנתי של בית-החולים. גם במהלך החוק הזה ובהכנות הסופיות לקראת שנת 1995 נגיע לאיזה פתרון שבמסגרתו יימצא מימון לנושא הזה שאת העלית, של פיתוח בתי-החולים, חידוש, בינוי וכו'. אני מניח שעד סוף החודש נוכל לומר מה הוא הפתרון שאתו נתחיל את שנת 1995.

בעניין חולי הנפש. ההקפאה בתקנים נובעת מכך שאנחנו נמצאים היום בעיצומה של בדיקה של קהל המאושפזים, כשהמגמה היא באמת לסווג אותם, מי מתאים בתנאים כאלה ואחרים לחזור לקהילה באופן מוגן, מי מקומו באשפוז שנקרא פסיכו-גריאטרי ומי צריך להישאר. רק כאשר נסיים את הבדיקה הזאת – זה עניין של חודשים – תבוטל ההקפאה הזאת. אין כוונה להקפיא את השירותים. צר לי מאוד, וגם בדברייך שמעתי הד לזה, שאנשים הבהילו את הציבור שהנה ישולחו לרחובותינו חולי נפש מסוכנים, או חלילה אנשים שימותו כחסרי בית. לא זאת הכוונה. כל מי שמצוי קצת בעולם הפסיכיאטריה יודע, שהגישה הנאורה היום היא למעט באשפוז הסגור ולהעביר את מי שרק ניתן לטיפול מוגן בקהילה, וזאת כוונתנו. מי שיקבעו בסוף את הקריטריונים לגבי מי שיישאר מאושפז ומי יצא יהיו טובי הפסיכיאטרים של המדינה, אשר על שיקול דעתם כולנו סומכים.

כל השאלה הזאת של הכנסת הפסיכיאטריה לסל הבריאות, שלא תתבצע ב-1 בינואר, אלא באיזה דיחוי קל, תידון בין המשרד ובין הגורמים המקצועיים בימים הקרובים ממש, ונגיע לפתרונות מעשיים ומניחים את הדעת.

אני רוצה להתייחס להסתייגות שלך בדבר הפרשי התשלום בין אלה שייגבו מהם 3.1% לעומת אלה שישלמו 47 שקלים. אני רוצה לעשות הבדלה. 47 שקלים, זהו סכום המינימום שישלמו הדלים ביותר בהכנסתם. כמובן, אם ניקח הכנסה מעבודה ונטיל עליה את המס עד גבול מסוים, זה יוצא פחות מ-47 שקלים. אבל אנא, תשומת לבך לשיקול שצריך להביא אותו בחשבון, והוא שיקול ערכי ולא שיקול

כספי, עידוד אנשים ונשים לצאת לעבודה. צריך אולי להפלות לטובה באיזו צורה, בתחום המיסוי, את מי שיוצא לעבודה גם ברמת שכר נמוכה כל ההפרש עלול להתבטא אולי ב-16 שקלים לחודש. אני חושב, שההבדל הזה לא שקול כנגד עידוד היציאה לעבודה. זה חל במידה רבה על נשים שיוצאות לעבודה. אני הייתי מבקש שההסתייגות הזאת, ביוזמתך אפילו, תוסר. אם כי, מתמטית יש הפרש של עד 16 שקלים.

גם חברת הכנסת גוז'נסקי וגם חברת הכנסת מאור דיברו על עניין הרפואה בפריפריה. צריך לזכור, שאצלנו גם המקומות המוחזקים כפריפריה אינם מרוחקים מרחק גדול מבתי-חולים וממרכזים רפואיים בעלי רמה טובה. אין מי שצריך לנסוע הרבה מאוד זמן והרבה מאוד שעות. יוצאים מכלל זה אזורים מסוימים בנגב, ועליהם הלוא דיברנו בוועדת העבודה והרווחה. לגביהם נצטרך, עם החלת החוק, למצוא פתרונות ספציפיים. כדי לסגור את הפער, יש, כידוע לכם, קרן למרוחקי אשפוז שצריכה לתמוך כספית בחלק מההוצאות. אבל אנחנו נמצא גם פתרונות חלופיים.

בכלל יש היום גישה בהתיישובות ללכת לפורמציות אחרות, יותר מרכזיות, פחות המרפאה הבודדת במושב עם האחות או הרופא שבא לעתים רחוקות, אלא לבוא אל מרפאות אזוריות בעלות רמה יותר גבוהה. הרעיון הוא להביא למקומות האלה רופאים בעלי רמה יותר גבוהה, על חשבון חיסכון באותם תקנים של מרפאות מבודדות, שהיום בתנאי התחבורה שהצלחנו ליצור, החיוניות שלהם יותר קטנה.

היו"ר י' עזרן:

אדוני השר, אפשר שאלה אחת. באזורים המרוחקים האלה, שמהם אמורים להגיע לפעמים בתחבורה ציבורית, מדובר באנשים בעלי אמצעים מאוד דלים; האם לא הגיוני לאפשר להם להגיע על חשבון המדינה? אדם שצריך לשלם 30-40 שקל כדי לקבל טיפול שהרופא הכתיב לו, או בדיקה, צילום רנטגן, מפני שהדבר חסר במקומו הוא צריך לשלם 30-40 שקל?

שר הבריאות א' סנה:

אדוני, בחלק מן המקומות יש תמיכה בתחבורה אל בית-חולים על-ידי קרן מיוחדת שזה תפקידה והיא נקראת קרן מרוחקים. זה הכלי התקציבי. אני לא אומר לך שזה מענה לכולם, ואין ספק שאדם שהוא ללא רכב ותמיד נשרך באוטובוס קשה לו יותר מאשר למי שנוסע ברכב פרטי, ולא נתעלם מן הדבר הזה. בסך הכול, אם אנחנו בודקים את כל היישובים על המפה ורואים מי קרוב, מי הכי מרוחק מבית-חולים – הפריסה היא סבירה.

היו"ר י' עזרן:

את זה אני יודע. זה תשלום כבד מאוד. אני אומר לאדוני מניסיוני, יש מושבים שבהם אנשים עניים ודלים ביותר שפשוט לא יכולים לשלם את הנסיעה באוטובוס, הלוך וחזור למרפאה, בשביל בדיקה שהרופא הכתיב. זאת בעיה אנושית.

שר הבריאות א' סנה:

נכון אמר חבר הכנסת כץ, שאנחנו נצטרך לעקוב. זה אחד החוקים שעל ביצועו יהיה מעקב פרלמנטרי באמצעות הוועדה. אני אומר, ללא ספק יהיה מקום לשיפורים ולתיקונים, ואני רק מקווה שזה יעשה באופן רציני וענייני, כי הלוא בריאות היא עניין של כולם.

אני מוכרח להתייחס לכמה מהערותיו של חבר הכנסת לס. קודם כול, שמעתי בחדר שהבאת מפי דברים בענייני שר"פ – שירות פרטי – וחבל מאוד שאתה מעדיף את הקריאה בעיתון על הקומוניקציה האישית, והרי אנחנו נמצאים באותו בניין. אני רואה שאתה מחזיק עיתון, העיתון מעניין, אבל אפשר גם להחליף דברים. חבל מאוד שלא עשית את זה. היית שומע שאותו שירות פרטי, שבבוא היום יונהג בחלק מבתי-החולים, לא ייצור מצב שהוא גרוע יותר מהבחינה החברתית מהמצב שקיים היום, אלא הוא יפסיק כמה מהתופעות השליליות, וודאי – זאת אמרתי ואומר גם עכשיו – לא ייווצר מצב שניתן יהיה לקצר תורים בכסף.

יורם לס (העבודה):

אין תורים עכשיו. יהיו תורים.

שר הבריאות א' סנה:

סליחה, אני מבקש, אינך יודע איזה מאמץ עלה לי לא להפריע לך. ולכן, לא יהיה מצב שבו איש עני ידחה משום שאין לו כסף. כל נושא הרפואה השחורה, שמוכר לך בוודאי גם מהתקופה שבה היית מנכ"ל משרד הבריאות, ולא נעשה איזה דבר דרמטי אז בעניין הזה – – –

יורם לס (העבודה):

אני הכנסתי את מנהל המחלקה הנוירוכירורגית ב"איכילוב" לבית-הסוהר. אני הכנסתי אותו לבית-הסוהר. אתה לא יודע, לא היית – – – אז למה אתה מאשים אותי אישית?

שר הבריאות א' סנה:

אין לי אלא להתנצל על שהייתי במקומות אחרים, אבל אם נקטת פעולות אז, באמת תבוא עליך הברכה. אני רק רוצה לומר, שהשימוש בציטטה מפי היה לא מדויק, ואם היית לומד את העניין היית רואה שאין כוונה לעשות דבר שיגרום לאפליה כזו שתפגע בבריאותם של אנשים.

ככלל, אני מוכרח לומר – ופה מעל הדוכן אני לא יכול להתאפק – שהתופעה של חבר כנסת ממפלגת השלטון שיוצא בפאתוס כזה, בהתלהבות כזאת, בחרון אף כזה נגד חוק שהיה חקוק על דגלה של המפלגה שלך ושלי, זו תופעה שאין ספק שהיא חריגה ואפילו משונה, כי יש הסתייגויות, היו

הסתייגויות גם ליושב-ראש ועדת העבודה והרווחה וגם לחברת הכנסת מאור ולחברים נוספים מהקואליציה, היו השגות על החוק והיו דברים שהם חשבו שאפשר לעשות טוב יותר, ובצורה עניינית וקולגיאלית מאוד הדברים באו לידי פתרון. ישבנו ביחד, הגענו בכמה וכמה נושאים לפתרונות מוסכמים, אבל הסגנון המתלהם הזה גם באוקטבות וגם בתוכן הוא מעורר תמיהה. כיוון שהחוק הזה, למי שיש לו פאתוס חברתי, הוא אחד החוקים הכי פרוגרסיביים שחוקקה הכנסת. אולי יש לו חסרונות אחרים, אבל זה שהעני משלם פחות והעשיר או המשתכר יותר משלם יותר, על זה אין ספק. המיסוי בחוק הזה הוא מאוד פרוגרסיבי. הוא מבטיח רפואה שווה לכל נפש וברמה גבוהה ובסל מלא שכולל הכול. לכן, ההשתלחות הזאת נראית, במקרה הטוב, לא במקומה.

ועוד דבר אחד אני רוצה לומר לך, הלוא אתה הרמת ברמה את דגל הגבייה מצבא הקבע. בימים האלה ממש, חשוב שהבית ידע זאת, אנחנו מסכמים עם שלטונות צה"ל על מנגנון שבו משפחות אנשי הקבע תשלמנה חלק ממס הבריאות על-פי מנגנון שיוסכם מראש, וזה יבוא לידי פתרון מניח את הדעת. יש לנו עוד ימים מספר להשלים את המלאכה הזאת, והיא תושלם בצורה מוצלחת. הלוא מדובר פה בכסף, ואתה נדרשת לערכים. אינני יודע למה דווקא בצה"ל ובצבא הקבע בחרת להשתלח. בצבא הקבע משרתים אנשים שבחרו בדרך הזאת כדרך של שליחות; אנשים שעובדים קשה יותר מרוב האזרחים, מרוחקים יותר מבתיהם, לפעמים גם בסכנת חיים. והיות שאני מכיר הן את החברה הצבאית אצלנו והן את החברה האזרחית, אני מוכרח לומר לך, שאם אתה מאוד מחפש ערכים, אנא לך וחפש ותמצא אותם בשורות צבא הקבע. אם יש אנשים שערכים ואידיאלים וציונות מדברים אליהם, תמצא אותם בעיקר בשורות צבא הקבע.

אני חושב שהצורה שבה דיברת על אנשי צבא הקבע היא מאוד מבישה. היא מבישה גם מבחינתך, כיוון שלהאשים באגואיזם – את מי אתה מאשים באגואיזם?

יורם לס (העבודה):

בנושא הזה.

שר הבריאות א' סנה:

לקחת ציטטת פרזדור. את מי אתה מאשים באגואיזם? את מי? את אלה שיושבים בקו הלבנון? אולי את אלה שיושבים על גב ההר ביהודה ובשומרון? את מי אתה מאשים באגואיזם? תיזהר, אנא ממך באמת, הרי אני מדבר אתך בשיא האיפוק, בשיא הקולגיאליות ובשיא החברות, כי למרות כל מה שאתה אומר אנחנו עדיין באותה מפלגה. אני מאוד ממליץ לך, פרופסור לס, תיזהר קצת בכבוד צבא הקבע, וכשאתה עולה על הדוכן הזה, שרואה אותו גם כל עם ישראל – קצת כבוד לאנשי הקבע. לא מגיע להם שכך ידברו עליהם מעל בימת הכנסת.

יורם לס (העבודה):

בנושא הזה כן מגיע, ולשר הביטחון גם, שלא משלם מס בריאות. לשניהם בנושא הזה מגיע. רק בנושא הזה. בכל הנושאים האחרים – אני מסכים אתך במאה אחוז.

שר הבריאות א' סנה:

אני רוצה לסכם את דברי ולומר: אם תהיה עסקת חבילה במשק, יובטח שמה שלא ייגבה כמס יוחזר לסל הבריאות בדרך של חקיקה על-ידי האוצר. אני מאוד מצפה שלחוק הזה יהיה ליווי פרלמנטרי הולם, ועל כך יעמוד בוודאי חבר הכנסת כץ.

אם יש דבר שאני כבר היום אומר שצריך לעשות אותו – זה לעדכן בצורה יותר ריאליסטית ויותר אמיתית את עלות סל הבריאות. צריך להביא בחשבון את שיפורי הטכנולוגיה, את הגידול באוכלוסייה, ואכן כך ייעשה. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה, אדוני השר. יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, חבר הכנסת יוסי כץ, בבקשה. האם היה איזה חוק בכנסת – אני מדבר אל הוותיקים ביותר כאן – שלקח כל כך הרבה זמן, כל כך הרבה שנים? דומני שזה חוק מיוחד.

יוסי כץ (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, נדמה לי שאין הרבה חוקים שכמעט כל שרי הבריאות ניסו להעביר אותם, ומסיבות כאלה או אחרות נכשלו. והנה אנחנו מגיעים הלום. בעוד כמה ימים ייכנס החוק לתוקף.

אני מבקש לסכם בכמה מלים את החוק, כפי שאנחנו מביאים אותו. ראשית, כפי שאמרנו, תהליכי הרישום והמעבר קובעים שיטה של בחירה חופשית. כל אדם יבחר את קופת-החולים שבה הוא חפץ להיות, הוא יוכל לעבור מקופת-חולים אחת לאחרת, הוא יוכל להגיש בקשה, למסור הודעה. אם מסר אותה שלושה חודשים לפני המועד, הרי ב-1 בינואר או ב-1 ביולי הקרוב הוא רשום בקופת-החולים האחרת.

היו"ר י' עזרן:

אין זיקת חברות להסתדרות.

יוסי כץ (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

ודאי שאין. ולא רק זאת, אלא אנחנו קבענו גם כעבירה אם מעביד מסוים מתנה עבודה בחברות בקופת-חולים מסוימת.

כלומר, הכללים מאוד מאוד ברורים, מיטיבים באופן הברור ביותר עם זכות הבחירה החופשית של המבוטח, וכפי שאמרת, נותנים לו את זכות המעבר, ומשבצים 200,000-250,000 איש שאין להם ביטוח. ואלה אינם מספרים בעלמא. אני נתקל במקרים שאנשים פונים אלינו ואומרים: אין לנו ביטוח; אני צריך לשלם 50,000 שקלים עבור אשפוז.

היו"ר י' עזרן:

תיקחו לדוגמה את ארצות-הברית. מי שאינם מבוטחים נחשבים כמתים.

יוסי כץ (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

נכון מאוד. שם יש 40 מיליון לא מבוטחים. אצלנו יש 250,000 כאלה. והנה, החל ב-1 בינואר כל אלה יחסו בצלו של החוק. אני חושב שזה הישג משמעותי ביותר.

מה בנושא הגבייה? קודם כול קבענו את העיקרון, עשינו זאת הבוקר בוועדה, אישרנו את התקנה שאומרת, שיהיה שיעור מופחת של 3.1%, לא 4.8%, למי שמרוויח עד מחצית מהשכר הממוצע. שנית, אישרנו את העיקרון שנקבע בשעתו, שגמלאים שמקבלים הבטחת הכנסה ישלמו את השיעור המינימלי, 47 שקלים. אבל ההישג הגדול הוא, שהשווינו את כל מקבלי הקצבאות והתגמולים למיניהם, וכולם ישלמו 47 שקלים, אם זה מקור פרנסתם היחיד. היחידים שלגביהם זה אולי לא יהיה כך אלה אותם גמלאים שמקבלים פנסיה בנוסף, ואולי הכנסה מרכוש, ואולי מעבודה, אם הם עובדים באופן מלא או חלקי. לא שואלים איפה הם עובדים וכמה הם מרוויחים. נותנים להם את ההטבה הזאת של 88 שקלים ליחיד, 128 שקלים לזוג.

אין ספק שכל הקבוצות האלה משלמות פחות ממה ששילמו בעבר, ובאופן משמעותי. אפשר לבדוק את זה. הנתונים ברורים ביותר. אנחנו לחמנו על זכויותיהם, כי חשבנו שהאזרחים הוותיקים זכאים לתמיכה שלנו.

לכן, אני רוצה לפנות אל חברי הכנסת מכל סיעות הבית, מקיר אל קיר, לא לעשות שום שיקול אחר, לתת גיבוי לממשלה, לתת גיבוי לוועדת העבודה והרווחה ולאשר את החוק הזה באופן ברור בקריאה שנייה ושלישית. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה, אדוני יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה. עכשיו אנחנו עוברים בשעה טובה ומוצלחת להצבעה על החוק החשוב הזה בקריאה שנייה, ואחר כך בקריאה שלישית. והלוואי הלוואי שכל 120 חברי הבית היו מצביעים בעד החוק החשוב הזה. אני חושב שזה היה ראוי ורצוי.

ובכן, לשם החוק, הסתייגות של חבר הכנסת לס.

יורם לס (העבודה):

אני מסיר את ההסתייגויות שלי לשם החוק.

היו"ר י' עזרן:

לשם החוק – הסתייגות של חברת הכנסת ענת מאור.

ענת מאור (מרצ):

אני מסירה את ההסתייגות.

היו"ר י' עזרן:

לשם החוק יש הסתייגות של חבר הכנסת עמיר פרץ. הוא איננו כאן. אנחנו מצביעים על ההסתייגות, בהצבעה ידנית.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ע' פרץ לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר י' עזרן:

אני קובע שההסתייגות לא התקבלה. לשם החוק – הסתייגות של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אני מסירה אותה, וגם את ההסתייגות החלופית.

היו"ר י' עזרן:

תודה. אם כך, אנחנו עוברים להצבעה על שם החוק כפי הצעת הוועדה.

הצבעה

שם החוק, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר י' עזרן:

אני קובע ששם החוק, כהצעת הוועדה, התקבל.

אנו עוברים לסעיף 1. לסעיף זה אין הסתייגויות.

הצבעה

סעיף 1 נתקבל.

היו"ר י' עזרן:

אני קובע שסעיף 1 התקבל.

אנו עוברים לסעיף 2. לסעיף זה הסתייגות של חבר הכנסת עמיר פרץ.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ע' פרץ לסעיף 2 לא התקבל.

היו"ר י' עזרן:

אני קובע שההסתייגות לא התקבלה. אנחנו מצביעים על סעיף 2 כפי הצעת הוועדה.

הצבעה

סעיף 2, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר י' עזרן:

אני קובע שגם סעיף 2, כפי הצעת הוועדה, התקבל.

אנחנו עוברים לסעיף 3. בסעיף זה הסתייגות של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אני מסירה את ההסתייגות.

היו"ר י' עזרן:

לאותו סעיף, הסתייגות של חבר הכנסת עמיר פרץ.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ע' פרץ לסעיף 3 לא נתקבל.

היו"ר י' עזרן:

אנו עוברים להצבעה על סעיף 3, כפי הצעת הוועדה.

הצבעה

סעיף 3, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר י' עזרן:

אני קובע שגם סעיף 3 כפי הצעת הוועדה התקבל.

אנחנו עוברים לסעיף 4. בסעיף זה הסתייגות של חברת הכנסת ענת מאור.

ענת מאור (מרצ):

אני מסירה את ההסתייגות.

היו"ר י' עזרן:

תודה. אם כך נצביע על סעיף 4, כהצעת הוועדה.

הצבעה

סעיף 4 נתקבל.

היו"ר י' עזרן:

אני קובע שסעיף 4 התקבל פה-אחד.

לסעיף 5 אין הסתייגויות.

הצבעה

סעיף 5 נתקבל.

היו"ר י' עזרן:

סעיף 5 התקבל.

לסעיף 6 – הסתייגות של חבר הכנסת יורם לס.

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת י' לס לסעיף 6 – 3

נגד – רוב

עמנואל זיסמן (העבודה):

יש גם נמנעים.

היו"ר י' עזרן:

מי נמנע?

הצבעה

נמנעים –

התיקון של חבר הכנסת י' לסעיף 6 לא נתקבל.

היו"ר י' עזרן:

אני קובע שגם הסתייגות זו לא התקבלה. לאותו סעיף – הסתייגות של חברת הכנסת ענת מאור.

ענת מאור (מרצ):

אני מסירה אותה.

היו"ר י' עזרן:

לאותו סעיף – הסתייגות של חבר הכנסת עמיר פרץ.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ע' פרץ לסעיף 6 לא נתקבל.

היו"ר י' עזרן:

ההסתייגות לא התקבלה. אנחנו עוברים להצבעה על ההסתייגות של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי לסעיף 6.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אני מבקשת הצבעה אלקטרונית.

היו"ר י' עזרן:

בבקשה.

הצבעה מס' 10

בעד התיקון של חברת הכנסת ת' גוז'נסקי לסעיף 6 – 4

נגד – 23

נמנעים – אין

התיקון של חברת הכנסת ת' גוז'נסקי לסעיף 6 לא נתקבל.

קריאה:

אני מבקש להוסיף את קולי נגד ההסתייגות.

היו"ר י' עזרן:

אם כן, התוצאות הן: ארבעה בעד, 24 נגד. אנו עוברים להצבעה על ההסתייגות לחלופין של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אני מסירה אותה.

היו"ר י' עזרן:

תודה.

רענן כהן (העבודה):

גם אני הצבעתי נגד ההסתייגות הקודמת.

הי"ר י' עזרן:

בסדר – 24 נגד.

מי בעד סעיף 6, כהצעת הוועדה? מי נגד?

הצבעה

סעיף 6, כהצעת הוועדה, נתקבל.

הי"ר י' עזרן:

אני קובע שגם סעיף 6 התקבל כהצעת הוועדה.

לסעיף 7 אין הסתייגויות. מי בעד סעיף 7, כהצעת הוועדה? מי נגד?

הצבעה

סעיף 7 נתקבל.

הי"ר י' עזרן:

אני קובע שגם סעיף 7 התקבל כהצעת הוועדה.

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת עמיר פרץ לסעיף 8? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ע' פרץ לסעיף 8 לא נתקבל.

היו"ר י' עזרן:

הסתייגות זאת לא נתקבלה.

כעת נצביע על סעיף 8, כהצעת הוועדה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

סעיף 8, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר י' עזרן:

גם סעיף 8 נתקבל פה-אחד כהצעת הוועדה.

בסעיף 9, חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, יש לך הסתייגות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אני מסירה אותה.

היו"ר י' עזרן:

מי בעד סעיף 9, כהצעת הוועדה? מי נגד?

הצבעה

סעיף 9 נתקבל.

היו"ר י' עזרן:

אני קובע שגם סעיף 9 התקבל כהצעת הוועדה.

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת עמיר פרץ לסעיף 10? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ע' פרץ לסעיף 10 לא נתקבל.

היו"ר י' עזרן:

ההסתייגות לא התקבלה.

נצביע את הסעיף הזה כהצעת הוועדה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

סעיף 10, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר י' עזרן:

אני קובע שגם סעיף 10 התקבל, כהצעת הוועדה.

לסעיף 11 הסתייגות של חבר הכנסת יורם לס. מסיר?

יורם לס (העבודה):

מסיר.

היו"ר י' עזרן:

נצביע כעת על סעיף 11 כהצעת הוועדה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

סעיף 11 נתקבל.

היו"ר י' עזרן:

אני קובע שסעיף 11 התקבל כהצעת הוועדה.

לסעיף 12 הסתייגויות של חבר הכנסת עמיר פרץ. מי בעד ההסתייגויות האלה? מי נגד?

הצבעה

התיקונים של חבר הכנסת ע' פרץ לסעיף 12 לא נתקבלו.

היו"ר י' עזרן:

אני קובע שההסתייגויות לא התקבלו.

מי בעד סעיף 12, כהצעת הוועדה? מי נגד?

הצבעה

סעיף 12, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר י' עזרן:

אני קובע שסעיף 12 התקבל כהצעת הוועדה.

לסעיף 13 אין הסתייגויות. מי בעד סעיף 13, כהצעת הוועדה? מי נגד?

הצבעה

סעיף 13 נתקבל.

היו"ר י' עזרן:

אני קובע שסעיף 13 התקבל.

מי בעד הסתייגותו של חבר הכנסת עמיר פרץ לסעיף 14? מי נגד?

הצבעה

ההצעה של חבר הכנסת ע' פרץ לסעיף 14 לא נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

ההסתייגות לא התקבלה.

מי בעד סעיף 14, כהצעת הוועדה? מי נגד?

הצבעה

סעיף 14, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר י' עזרן:

ובכן, התקבל גם סעיף 14, כהצעת הוועדה.

לסעיף 15 אין הסתייגויות ולכן נצביע עליו. מי בעד, כהצעת הוועדה? מי נגד?

הצבעה

סעיף 15 נתקבל.

היו"ר י' עזרן:

אני קובע שגם סעיף 15 התקבל כהצעת הוועדה.

לסעיף 16 יש הסתייגות של חברת הכנסת ענת מאור.

ענת מאור (מרצ):

אני לא מעמידה אותה להצבעה.

היו"ר י' עזרן:

אם כן, נצביע על סעיף 16, כהצעת הוועדה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

סעיף 16 נתקבל.

היו"ר י' עזרן:

אני קובע שגם סעיף 16 נתקבל, כהצעת הוועדה.

כל ההסתייגויות נדחו. אנחנו נצביע כעת על החוק – – –

נואף מסאלחה (העבודה):

הצבעה אלקטרונית.

היו"ר י' עזרן:

אלקטרונית.

ובכן, רבותי, בקריאה שלישית, מי בעד החוק המונח לפנינו, חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' 2), התשנ"ה-1994, כהצעת הוועדה? מי נגד?

הצבעה מס' 11

בעד החוק – 24

נגד – אין

נמנעים – 7

חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' 2), התשנ"ה–1994, נתקבל.

היו"ר י' עזרן:

אתה היית בעד, חבר הכנסת ויינשטיין?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

כן.

היו"ר י' עזרן:

אם כן, 25 בעד, אין מתנגדים, שבעה נמנעים. אני קובע, בשעה טובה ומוצלחת, שהחוק התקבל. בריאות הגוף והנפש – כיוון שדיברו גם על בריאות הנפש – לעם ישראל, ולא נצטרך, בעזרת השם, לרופאים, ויקוים בנו הפסוק: "כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רפאך". מותר לי לומר פסוק? מותר.

החוק התקבל בקריאה שלישית, בשעה טובה ומוצלחת, וייכנס לספר החוקים של מדינת ישראל. תודה.

הצעת חוק חובת המכרזים (תיקון מס' 7), התשנ"ה–1994

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר י' עזרן:

אנחנו עוברים כעת לנושא הבא: הצעת חוק חובת המכרזים (תיקון מס' 7), התשנ"ה–1994, קריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג את ההצעה יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט. בבקשה, אדוני יושב-ראש הוועדה, חבר הכנסת דדי צוקר.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מביא היום בפני הבית לקריאה שנייה ושלישית את תיקון מס' 7 לחוק חובת המכרזים. אני מבקש להציג בפניכם את עיקרי ההצעה הזאת, ואחרי כן, כמובן, יתקיימו הדיון וההצבעות.

גלגולי החוק אינם ארוכים כל כך, החוק הוא בן שלוש בערך, והחוק קבע לראשונה, בשלהי הכנסת הקודמת, עיקרון קצר, לא כל כך פשוט, אבל עיקרון המחייב את הממשלה ותאגידי הקשרים בה להעדיף ברכישותיה, ברוב המקרים, את הרכישה באמצעות המכרז על פני רכישה באופנים אחרים. לא היה זה בבחינת עיקרון חדש, לא היתה זו הוראה מהפכנית, שכן קודם לכן רכשה הממשלה מוצרים, טובין ושירותים על בסיסן של החלטות ממשלה שחייבו מכרזים, אלא כאשר חוקקה הכנסת – כאמור, בשלהי הכנסת הקודמת – את חוק חובת המכרזים, היא העלתה את העיקרון של חובת רכישה באמצעות מכרז לרמת חוק ולא השאירה זאת להחלטות ממשלה, דרג נמוך יותר מאשר חוק.

העיקרון הזה של חיוב רכישה באמצעות מכרז, ברוב המקרים כאמור, נועד לעשות את הדבר הפשוט, המובן מאליו, שלשמו נועד המכרז, והוא ניסיון להוריד את מחירי המוצרים, השירותים, הטובין, עד למינימום האפשרי ולאפשר לממשלה לפעול באופן רווחי על בסיס כלכלי, כדי שחברה ממשלתית, כאשר היא רוכשת מוצר, תוכל לרכוש אותו במחיר נמוך ככל האפשר, על מנת שאת השירותים שהיא מוכרת הלאה תוכל למכור במחיר נמוך ככל האפשר. שוב, יתרון כלכלי פשוט.

אלא שהעיקרון הזה, קל לקבוע אותו, אבל יש ממנו חריגות רבות בשורה ארוכה של נושאים. יש שורה ארוכה של נושאים שבהם האינטרס הלאומי או האינטרס החברתי או אינטרסים אחרים עומדים בסתירה לעיקרון הזה של חובת הרכישה באמצעות מכרז.

היו"ר י' עזרן:

אדוני מדבר על מוסדות ממשלתיים?

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אני מדבר על רכישה של ממשלה או תאגידי הקשרים בה, למשל חברות ממשלתיות, שזו הדוגמה הטובה ביותר. העיקרון הזה של הרכישה באמצעות מכרז קיבל את הביטוי הבולט ביותר לחיוניותו של החוק בחברת החשמל, אדוני היושב-ראש.

היו"ר י' עזרן:

מה מחדש החוק?

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

כאשר הופיע יושב-ראש דירקטוריון חברת החשמל, הוא הציג בפנינו את הרווחים שהפיקה חברת החשמל כתוצאה מכך שהיא היתה חייבת לרכוש באמצעות מכרז, בעוד שלפני קיומו של החוק לא היתה עליה חובה כזאת. משעה שהיתה חברת החשמל חייבת לרכוש טרנספורמטורים, למשל, באמצעות מכרז, ולא רק מן הספק היחיד בארץ, הסכום שנחסך בשלוש השנים האחרונות – כפי שמסר יושב-ראש הדירקטוריון של חברת החשמל – על-ידי העובדה שהם הוכרחו לרכוש טרנספורמטורים במכרז, היה של כ-300 מיליון דולר. תעזור לי, חבר הכנסת דן מרידור – האם זה היה הסכום?

דן מרידור (הליכוד):

כן, זה היה הסכום.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אני חושב שזה הסכום שנקב בו יושב-ראש חברת החשמל. האם אתה זוכר את המספרים, חבר הכנסת דן מרידור?

דן מרידור (הליכוד):

אם חבר הכנסת דדי צוקר ימשיך כך, הוא יצטרך להצביע בעד כל ההסתייגויות שלי, וזה יכול להביך אותו; שיתפק במה שהוא מוכרח להגיד.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אני מבקש מקולגות לא להביך קולגות.

היו"ר י' עזרן:

אני לא הבנתי.

דן מרידור (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, פשוט אמרתי, שאם חבר הכנסת צוקר יגיד מה הוא חושב וגם יצביע כך, הוא יצטרך לתמוך בהסתייגויות שלי. לכן אני מציע לו שלא יגיד כל מה שהוא חושב אלא רק מה שהוא מוכרח להגיד לצורך העניין.

היו"ר י' עזרן:

טוב, זו הסתייגות לגבי מה שאדוני אומר.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

עם זאת, כפי שאמרתי, כאשר היושב-ראש שאל אותי מה יום מיומנים, המחשתי לו דוגמה בולטת ליתרון שבחוק הזה. אגב, אני מצטער על שבמליאת הכנסת עברה הצעת חוק, אומנם בקריאה טרומית, אבל עברה הצעת חוק שמבקשת לבטל את החוק הזה.

בעיני, ביטול העיקרון של חובת מכרזים הוא באמת עניין שאסור לממשלה לעבוד על-פיו, אסור למי שמבקש לשמור על כספי ציבור לשמור על העיקרון שעבר, כאמור, בקריאה טרומית.

עם זאת, מול העיקרון של חובת המכרזים, מאפשר החוק סטיות במקרים מספר. כאן אני מודה, שלא עם כל הסטיות ולא עם היקפן לבי שלם. במובן הזה הערתו האירונית של חבר הכנסת מרידור היא במקומה. שכן, אני הייתי מעדיף להביא למליאה חוק מעט שונה, שבו תהיה האפשרות לחריגה מן העיקרון; אני בהחלט חושב שצריכה להיות לעתים חריגה מן העיקרון הזה, אבל הייתי מעדיף לעתים שהחריגות האלה תהיינה מצומצמות יותר.

מה הן החריגות שאנחנו מתירים מעקרון המכרזים? אחד התיקונים פה מציע לחייב את הממשלה, כאשר היא משתפת פעולה ורוכשת מספק זר, לחייב אותו ברכש גומלין. הסוגיה הזאת היא אולי החריגה הפחות מדאיגה, שכן רבות ממדינות העולם נוהגות להגן על עצמן באמצעות העיקרון הזה של חיוב רכש גומלין.

אנחנו קבענו את זה בתיקון שמופיע בסעיף 1(ב) לחוק שלפנינו, מי שירצה יוכל לקרוא את זה, וזו החובה לחייב מישהו שאתו מגיעים להסכם, לחייב אותו ברכש גומלין במדינה.

המטרה כאן היא תוספת תעסוקה, ולא לנהוג, אם יורשה לי לומר בלשון וולגרית מעט, לא לנהוג כ"פראיירים". מה שעושות מדינות בעולם, כאשר הן רוכשות מוצר בישראל, הן מחייבות את המפעל המייצר את המוצר בישראל לרכוש מוצרים בארץ שלה אנחנו מוכרים. גם אנחנו הלכנו בדרך הזאת.

חריגה שנייה, שהיא רחבה מדי לטעמי, יש לה טעם עקרוני, אבל לדעתי היא רחבה מדי, זאת ההסכמה שהגענו אליה והיא עדיין בתחום הסביר, היא מאפשרת למערכת הביטחון ברכישות מסוימות, בעיקר קטנות, לחרוג מעקרון המכרזים כאשר רוכשים ממפעלים באזורי עדיפות לאומית,

כלומר באזורי הפיתוח. שם תוכל מערכת הביטחון לרכוש מוצרים ללא מכרז עד סכום מסוים. שוב, מתוך אינטרס לאומי גיאוגרפי של דאגה לאותם אזורים.

אני מדלג על נושא פיצול המכרז. אני רוצה לדבר על חריג אחר שהחוק מסמיך את הממשלה לקיים, והוא סוגיית מדיניות החוץ. פה היה ויכוח ארוך מאוד בוועדה, והסעיף השתנה באופן די משמעותי. הצעת הממשלה הייתה קצת שונה. בסוף הגענו להסמכה של הממשלה לא לקיים לעתים מכרז עם ספק חוץ מסוים, מטעמים שבמדיניות חוץ. עיקר הכוונה היה מפעלים ששותפים לחרם הערבי – לא תהיה חובה לרכוש מהם, גם אם הם ירצו למכרז ויגישו את ההצעה הנמוכה ביותר. מדינת ישראל תוכל לומר: תסלחו לנו, חברים יקרים, מי שמקיים את החרם הערבי אין לנו שום חובה לאפשר לו ליהנות מהיתרונות בכך שנרכוש ממנו מוצרים מסוימים.

אבל אנחנו חייבנו את הממשלה לפרסם את הנושא הזה בפומבי, לא לעשות זאת באופן סודי. היא תצטרך לומר זאת למתמודד, לספק החוץ, עוד לפני המכרז.

יש שורה שלמה של תיקונים. אני מסתפק בעיקרון שאומר: הסמכת הממשלה לחרוג מטעמים של מדיניות חוץ.

הנקודה האחרונה שאני מבקש לציין, ובכך אסיים, אדוני היושב-ראש, אנחנו מאריכים בשנתיים את תוקף ההוראה המאפשרת העדפה של אזורי פיתוח וויתור שם על חובת המכרזים. אנחנו מאריכים את תוקף ההוראה הזאת עוד בשנתיים.

היה ויכוח ארוך מאוד בשאלה, האם הוויתור למפעלים באזורי פיתוח יש בו יתרון, ברכה או קללה. לטווח הקצר ודאי שמדובר בברכה. אתה מרשה למפעל שלא להתמודד עם המשק במחיר, באיכות, ומאפשר לגוף של ממשלת ישראל לרכוש ממנו. מובן שזה חשבון לטווח הקצר. לטווח הארוך מדובר, בחלק מן המקרים, בחממה מסוכנת מאוד שמטפחת ומעודדת מפעלים לא יצרניים, לא כלכליים. לכן החלטנו, שזה לא ייכנס למסגרת – – –

דן תיכון (הליכוד):

תרשה לי להעיר הערה. אני אבי התקנה הזאת בתפקידי הקודמים לפני הרבה שנים. חבל שלא שמעת את דעתי – איך נוצרה התקנה הזאת, שנותנת עדיפות למפעלים באזורי פיתוח. נדמה לי שלא שקלתם את העניין עד הסוף. זה נכון, על פני הדברים נראה כאילו – מה אתה נותן העדפה למפעל בעיר פיתוח. אבל אתה צריך להבין שיש מערכת שלמה של העדפות שנותנת סיוע לאותם מפעלים.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

שהמדינה נותנת סיוע, באמצעים אחרים, נכון.

דן תיכון (הליכוד):

כן, שהמדינה נותנת סיוע. עכשיו מתברר, שכל המענק שניתן על-פי החוק לעידוד השקעות הון בטל בשישים בשל הקשיים שיש למפעלים באותם מקומות, כמו ריחוק ממרכז הארץ, כל דבר יקר יותר, אפילו שיחת טלפון עולה פי שלושה מאשר בתל-אביב. אינני סבור שלא היה היגיון בעניין הזה של מתן העדפה לעתים עד 15%.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

זה לכל תוצרת הארץ – 15%. באזורי פיתוח ההעדפה היא אפילו ברכישה לעתים ללא מכרז בסכומים מסוימים.

דן תיכון (הליכוד):

אני מוכרח לומר לך, אני החלטתי אז לתת העדפה עד 15% בשל הריחוק. נכון שצריך לבחון את הנושאים האלה לפחות כל עשור. אבל אני לא בטוח שהגיע הזמן לבטל את ההעדפה.

אברהם פורז (מרצ):

ואם מפעל מסוים נמצא בצפון הארץ, למשל, מאפייה המספקת לחם לצה"ל בקריית-שמונה, מה זה משנה שהוא לא בתל-אביב?

דן תיכון (הליכוד):

כי אותו מפעל חייב לספק גם לתל-אביב, מפני שהשוק בקריית-שמונה לא מצדיק הקמת מאפייה כזאת.

היו"ר י' עזרן:

אדוני, חבר הכנסת דן תיכון, נתתי לך אפשרות כי הנושא חשוב מאוד, אבל אנא, הסתפק בזה.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

העיקרון הזה הוא אכן עיקרון שישראל נוהגת על-פיו הרבה מאוד שנים, לכן הוא גם נשאר בחוק הזה, אם כי במעמד של הוראת שעה, כלומר לשנתיים-וחצי הקרובות. הטעם בכך היה, שבחלק מן

המקומות יש טעם רב לעשות זאת ויש לעתים אינטרס לאומי לאפשר גם ייצור לא רווחי. יש אינטרסים שונים כאלה.

עם זאת, זה גרם לכך שבחלק מן המקומות התפתחו מפעלים, אני מניח שאתה מכיר אותם אולי אפילו טוב ממני, שההוראה הזאת שימשה להם כחממה לחוסר יעילות ולטיפול של חוסר כדאיות.

בתשובה על שאלת היושב-ראש, אני רוצה להסביר עוד דבר לגבי רכש הגומלין. אני אמרתי, שמכל סעיפי החריגה זה אולי הסעיף היותר נראה לי, גם בהיקפו. מה הוא אומר? אני אמשיך בדוגמה של חברת החשמל. חברת החשמל רוכשת פחם מספק חוץ. ספק החוץ צריך לדעת לפני שהוא ניגש למכרז, שאם הוא זוכה במכרז, הוא יתחייב בשיעור מסוים של רכש גומלין בישראל. כלומר, חלק מן הדברים שמצויים בארץ, ברמות מחירים ואיכות סבירות, הוא יצטרך לרכוש כאן בארץ ולהוציא חלק מן הכספים שיקבל מחברת החשמל כאן בארץ. לא הכול ייקח אתו. זה העיקרון שנקבע כאן. מדינות רבות בעולם נוהגות על-פיו. נדמה לי שאפילו אנשים כמו חבר הכנסת פורז, למשל, שבתפיסתו הכלכלית היה לו קשה מאוד עם חלק מסעיפי החוק, סעיף כזה, נדמה לי, היה מקובל גם על אנשים כמוהו.

עד כאן עיקרי התיקונים הללו, סעיפי ההסמכה הללו המאפשרים את החריגות בנושאים שציינתי. במידה שיהיה צורך, אני אשיב למסתייגים בסוף הדיון. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר י' עזרן:

תודה, אדוני יושב-ראש הוועדה. ובכן, רבותי, אנחנו נתחיל כעת בדיון בנושא הזה. יש לנו כאן רשימת מסתייגים, חמש דקות לכל הסתייגות. ראשון המסתייגים, חבר הכנסת אלי דיין – אינו נוכח. השני, חבר הכנסת דוד מגן – אינו נוכח.

חבר הכנסת דן מרידור, בבקשה. אני שואל את אדוני, האם הוא יעשה סבב אחד, כי מדובר ב-50 דקות, ואולי ייתן לנו איזו הנחה?

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

היו"ר י' עזרן:

לא, יש חבר הכנסת אברהם פורז. איך אתה רוצה לנמק?

דן מרידור (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני לא אנצל את כל 50 הדקות.

היו"ר י' עזרן:

אדוני, זכותו.

דן מרידור (הליכוד):

אדבר בפחות מהזמן שהוקצב לי.

דוד מגן (הליכוד):

היו"ר י' עזרן:

קודם כול אתה נמצא, ותחיה לאורך ימים.

דן מרידור (הליכוד):

אולי חבר הכנסת דוד מגן יקדים אותי.

היו"ר י' עזרן:

לא, כבר עליית. כיוון שעלה, שוב לא ירד. זה הכלל.

דן מרידור (הליכוד):

מי שעלה עלה. שבשתא כיוון דעל על, כך כתוב, ולא על חבר הכנסת.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חוק חובת המכרזים, שעבר בכנסת הקודמת, תחילתו בהצעת חוק פרטית של חבר הכנסת לשעבר מרדכי וירשובסקי, שהממשלה דאז, מפי, הסכימה לו, והוא התקדם ועבר בשלוש הקריאות.

החוק שמחייב את הממשלה לעשות את עסקותיה בדרך מכרזים, ולא בדרך אחרת, היה מושתת על שני אדנים והיו לו שתי מטרות:

המטרה הראשונה היא להביא לשוויון, להגינות ביחסה של הממשלה אל אזרחיה ואל המתחרים השונים המעוניינים לרכוש ממנה או למכור לה. המטרה הזאת היתה לעקר פרוטקציוניזם, אפילו שחיתות, רחמנא ליצלן, בהחלטה של המנכ"ל, השר או המנהל למי להעניק את העבודה, למי למכור, ממי לקנות את השירות או המוצר. אמרנו: לכל אחד יש זכות שווה לבוא אל הממשלה ולהציע לה את מרכולתו, והממעט במחיר יזכה. ואם מדובר על מכירה על-ידי הממשלה, המרבה במחיר יזכה. זה הפן האחד.

המטרה השנייה היתה מטרה כלכלית. אנחנו האמנו, ואני מקווה שאנחנו עדיין מאמינים, שהדרך הטובה ביותר להשיג את המחיר הזול ביותר כשהממשלה קונה שירותים או מוצרים, או את המחיר הגבוה ביותר כשהיא מוכרת אותם, היא לא על-ידי קביעה של פקידים או מומחים, אלא דרך התחרות, דהיינו: אם יש שני מפעלים – – – שני תלמידי חכמים מתדיינים כאן לפני...

היו"ר י' עזרני:

רבותי, יש שם איזה מכרז שאתם מדברים עליו?

דן מרידור (הליכוד):

אם שני מפעלים רוצים למכור את מוצריהם, לא רק שאין סיבה מבחינת ההגינות והצדק והשוויון שהממשלה תעדיף את האחד על משנהו, גם מן הטעם הכלכלי מוטב ששניהם יבואו אל הממשלה ויציעו לה את הצעותיהם, והממשלה תקנה בזול. מדוע בזול? מפני שלממשלה אין כסף משלה. כספה של הממשלה, כספו של האוצר, הוא כספנו שלנו, כספו של משלם המסים, מס הכנסה שמורידים מכולנו, מס ערך מוסף שנוטלים מכולנו וכל מערכת המסים האחרת. מצווה על הממשלה, שהיא נאמנה של הציבור, להשתמש בכספי המסים בדרך היעילה ביותר. אם הציבור רוצה לקבל שירותים מהממשלה והוא רוצה שהיא תיתן לו שירותים, הוא רוצה שהיא תעשה את זה במחיר הזול ביותר. אפשר לומר אחרת, שבאותו סכום כסף המוקצב למטרה מסוימת היא תקנה את מספר המוצרים הרב ביותר או הטוב ביותר.

לכן, קבענו חובת מכרזים. בכך עודדנו תחרות, בכך מנענו פרוטקציה, בכך קידמנו את הצדק, בכך עודדנו וקידמנו את היתרון הכלכלי לממשלה, לציבור. זה היה מהלך חשוב. במשק קטן כמו שלנו, במשק הישראלי, חשיבות התחרות היא לא רק כלפי פנים, היא בעיקר כלפי חוץ. צריך לעמוד על הנקודה הזאת ולהסביר אותה היטב.

בארצות הברית של אמריקה, ארץ גדולה, גם אם המשק שלהם לא יהיה פתוח כלפי חוץ ויצרן זר לא יוכל להתחרות, יש בדרך כלל הרבה מאוד יצרנים אמריקנים שיכולים להתחרות זה בזה כשהם מוכרים לממשלה שלהם מוצרים או שירותים, והצרכן בסופו של דבר נהנה, מפני שיש תחרות בתוך המשק האמריקני.

מדינה כמו שלנו, שאיננה ארצות-הברית ואיננה חלק מן השוק האירופי, שגם הוא הופך להיות יחידה כלכלית אחת, כיצד היא יכולה להתפתח? אם היא תנסה לייצר את הכול בעצמה, היא לא תייצר שום דבר היטב, בזול, באיכות גבוהה. היא צריכה להיות מוכנה להתמחות בנושאים שבהם יש לנו יתרון יחסי ולהיות מוכנה לייבא את המוצרים שאנחנו איננו יודעים ואיננו יכולים לייצר במחיר זול ממחירם בחוץ-לארץ, לייבא מה שאנחנו יכולים לרכוש בחוץ בזול ולייצר כאן מה שאנחנו יכולים לייצר יותר טוב, יותר בזול, ולמכור לאחרים.

ואולי אפשר להדגים את הדבר: יש שתי מדינות. אחת מהן משופעת במים ובאדמה פורייה, אפשר לגדל בה ירקות ופירות, אבל אין לה אנשים המוכשרים לפתח תעשייה מתוחכמת; ואילו המדינה האחרת, אין בה גשם כלל, כולה מדבר והקרקע חרבה, ולעומת זאת יש לה אנשים בעלי השכלה גבוהה, בעלי יכולת טכנולוגית, והם יודעים לייצר מוצרים ברמה טכנולוגית גבוהה. אם הממשלה בארץ הפורייה תחליט שהיא רוצה להגן על התעשייה המקומית ותרכוש מוצרים מהתעשייה המקומית במחיר גבוה, מה תהיה התוצאה? התוצאה תהיה, שהממשלה תצטרך להוציא את הכסף שיש לה גם על חקלאות, שהיא זולה, אבל גם על מוצרי תעשייה ביוקר רב. היא יכולה לעשות אחרת. היא יכולה לייצר רק את הירקות והפירות, למכור אותם בעולם, לקבל כסף טוב תמורתם, ולקנות בעולם מוצרי תעשייה יותר זולים. מה התוצאה? התוצאה היא, שתושבי אותה מדינה יקבלו יותר מוצרי תעשייה ויותר מוצרי חקלאות.

היו"ר י' עזרן:

או למכור רק נפט, כיוון שזה מה שיש מתחת לאדמה.

דן מרידור (הליכוד):

נכון.

ולכן המפתח למשחק הכלכלי בעולם המודרני, הוא פתיחות כלפי השוק העולמי. שם המשחק הוא התמחות במוצרים שאנחנו יודעים לייצר טוב יותר, ולא הגנה על כל תעשיין וכל יצרן שאיננו מסוגל להתחרות, אבל רוצה שאנחנו נקנה משלו אף שמוצריו יקרים ממוצרים מקבילים בחוץ-לארץ.

אלה דברים כל כך ברורים, כל כך ידועים בעולם הגדול, באקדמיה ובעולם המעשה, בכל משטרי המדינות המתפתחות והמפותחות, שכמעט חבל להשחית עליהם מלים. הופיעו בפני ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת מומחים ואמרו דברים ברורים מאוד בעניין זה. הכול אמרו: הדרך היא להתמחות, ולא להגן על מוצרים תוצרת הארץ; הדרך היא לפתוח את המשק, ולא לקנות בארץ ביוקר מה שאפשר לקנות בחוץ בזול.

לצער, ממשלת ישראל הנוכחית קלקלה במידה מסוימת את המהלך החשוב של הרפורמות שפתחנו בו בשנות ה-80 האחרונות ובשנות ה-90 הראשונות, המהלך של הרפורמות שפתח את המשק לסחר העולמי, שאפשר למשק לצמוח צמיחה מרשימה מאז 1989 ועד לשנים אלה.

הממשלה החליטה, שהיא רוצה לחזור אחורה, לעשות רברס, לחזור לשיטות משטרים כלכליים שאבד עליהם כלח, שהיא רוצה להגן על תוצרת הארץ גם כשהיא איננה מוצלחת, ובלבד שלא יקנו בחוץ. והיא איננה מבינה, שבכך היא פוגעת בצרכנים שאותם היא צריכה לשרת. בכך היא עושה, כמוכן, פרוטקציה לתעשיינים או ליצרנים אחרים הקרובים אליה.

היו"ר י' עזרן:

אם המכרז הוא פתוח – – –

דן מרידור (הליכוד):

אדוני היושב-ראש שואל, וזה בדיוק מה שהממשלה עשתה: בחוק חובת המכרזים, לו פעלו לפיו, היה צריך להיות מכרז פתוח. באה הממשלה, לצערי הרב, לפני חודשים ספורים, כמעט שנה, והגישה הצעת חוק והכנסת קיבלה אותה, והיום היא מתקנת אותה שוב, מביאה תיקון נוסף, ואגיע אליו, ובו היא קבעה, שאם יש מכרז כזה, יצרן שמייצר מוצר ש-35% מהערך המוסף בו הוא מן הארץ, הוא יזכה במכרז אפילו מחירו יקר יותר מהמחיר של יצרן החוץ.

היו"ר י' עזרן:

עד כמה?

דן מרידור (הליכוד):

עד 15% מעל המחיר המקורי – כאשר 15% איננו המחיר האמיתי. מדוע לא אמיתי? יצרן מחוץ-לארץ שידע שיש פה תחרות לא הוגנת ויצרן מקומי יזכה גם אם יצרן החוץ יהיה זול יותר, עלול שלא לבוא להתחרות כלל, כי התנאים אינם שווים. לכן מראש נקבל מחיר חוץ-לארץ שהוא יותר גבוה.

היו"ר י' עזרן:

כבודו יודע מה ההלכה אומרת בעניין הזה?

דן מרידור (הליכוד):

נשמע מאדוני.

היו"ר י' עזרן:

כשפינו את סיני והיתה שאלה על עובדה, ושאלו אותי כרב בתוכנית "עשה לך רב", הבאתי את דברי הש"ך, שמותר להעדיף תוצרת יהודית עד חומש, עד 20%.

דן מרידור (הליכוד):

אני שמח לשמוע.

היו"ר י' עזרן:

סליחה שהתערבתי. אני מצטער.

דן מרידור (הליכוד):

לא, אני שמח. קודם כול, תמיד טוב לשמוע דבר תורה.

בעולם המודרני, כאשר הדברים נראים קצת אחרת מבחינת יכולת התקשורת, היבוא והיצוא, והעולם הוא עולם הרבה יותר פתוח וקל בו לייבא וקל בו לייצא, שלא כמו בעולם שקדם לנו, הייתי אומר שמפני תיקון עולם צריך לתקן את התקנה הזאת כך, שכדי להביא ליותר תעסוקה בארץ צריך יהיה לטפח פה תעשיות שיכולות לעמוד על רגליהן ולא להסתמך על קופת הציבור, שהיא קופת כולנו.

מדוע? כאשר הממשלה, כדי לקנות אצל יצרן מקומי שאיננו מסוגל להתחרות בחוץ-לארץ ואיננו מייצר בזול, קונה אותו מספר מוצרים שהיא רצתה לקנות בחוץ, היא צריכה לשלם יותר כסף. מאין היא תיקח את הכסף? היא צריכה להעלות את המסים. התוצאה היא, שכולנו נשלם יותר מסים, ואם נשלם יותר מסים, התוצאה היא שיהיה פחות תמריץ לעבוד. התוצאה היא בסך הכול, שהכלכלה תסבול.

היו"ר י' עזרן:

יש הבדל בין ממשלה לאדם פרטי. יכול להיות.

דן מרידור (הליכוד):

אם הממשלה לא תרצה להעלות מסים, היא תצטרך לקנות פחות מוצרים. נאמר שמדובר על מוצרים של בריאות – תרופות. יש חולים שמחכים להן. מה קובעת ההלכה, או הדין או ההיגיון או המוסר או הצדק או השכל האנושי? לתת תרופות ל-100 חולים, אפילו התרופות מחוץ-לארץ, או רק ל-80 חולים, אם התרופות מהארץ? אני חושב, שהצלת חיי אדם קודמת לרווחים של בעל מפעל שלא יודע ולא מסוגל להתחרות. לכן הממשלה טועה כשהיא מוליכה אותנו אחורנית, ממשיך פתוח ומתקדם למשיק מסתגר בתוך עצמו.

הופיע לפני ועדת החוקה, חוק ומשפט חבר הכנסת לשעבר, סגן שר האוצר לשעבר עדי אמורי, שהוא איש מפלגת העבודה, ואמר שהמדיניות הזאת של הגנה על תוצרת הארץ היא, בלשונו, "הרס המשק"; דבריו שלו. הוא הביא את דוגמת חברת החשמל, שהוא היום אחראי לה, כיושב-ראש הדירקטוריון. הוא אומר, שמפני שהם הפסיקו את הקנייה הכפייתית בארץ ופתחו את מכרזיהם לחוץ-לארץ, הם חסכו מאות מיליוני דולרים. אלה דבריו. מה המשמעות? נכון שהיו מפעלים שמכרו קודם לחברת החשמל במחיר גבוה והעסיקו כמה מאות עובדים. יפה. לעומת זאת, התוצאה היתה, שהחשמל לכל המפעלים בארץ היה יקר מדי. לכן בכל המפעלים בארץ עלות הייצור היתה גבוהה מדי ולא יכלו להעסיק פועלים. כך שבשביל להעסיק פועלים במפעל כושל, כולנו שילמנו, והתעסוקה בכל הארץ ירדה ולא עלתה. צריך לראות תמונה כוללת, לא תמונה מצומצמת.

נכון שהחוק הזה, שהממשלה הציעה ומעבירה פה, מגן על כמה מפעלים פרוטקציוניסטיים. אבל הוא פוגע בפועלים, בעובדים, בכל הארץ; פוגע בתעסוקה בכל הארץ; פוגע בהתפתחות של המשק בכל הארץ. לכן הוא חוק רע, הוא לא חוק טוב.

אדגים את האבסורד החמור שבחוק הזה, או בהצעה הזאת, בדוגמה הבאה: החוק הזה חל, לצערי, לא רק על הממשלה אלא גם על גופים עסקיים שהממשלה מנהלת, ואפילו על חברות ותאגידים ממשלתיים. לדוגמה: התעשייה האווירית; לדוגמה: רפא"ל; לדוגמה: תע"ש. שלוש תעשיות ביטחוניות שהיום נמצאות במידה רבה בקשיים. ברור לכול, שהפתרון לתעשיות האלה, במידה שמדובר על ייצור מוצרים צבאיים ולא מוצרים אזרחיים, הוא לא במכירה לצה"ל, שיש גבול למה שהוא יכול וצריך לקלוט, אלא בייצוא. תארו לכם, שחברה תעשייתית כזו רוצה לייצר מוצר, טיל או כלי נשק אחר, ולייצא אותו למדינת חוץ. היא לא מייצרת את כל המוצר לבדה. נניח שאת המנוע של הטיל היא קונה מחברה אחרת. אומר לה החוק הזה: את המנוע של הטיל, בדוגמה שלנו, את צריכה לקנות בארץ ולא בחוץ-לארץ, אפילו הוא יקר יותר ב-15%. מה המשמעות? המשמעות היא, שהחברה הזאת – רפא"ל או תע"ש או התעשייה האווירית, או כל חברה ממשלתית אחרת שאיננה בבורסה – תצטרך לקנות בארץ את מוצרי הביניים שלה ביוקר ולא תוכל למכור את הטיל כולו בחוץ, מפני שמתחרה ימכור אותו במחיר זול יותר.

כך החוק הזה גורם ליותר קשיים, גורם נזק למפעלים המייצרים בחברות הממשלתיות, בתאגידים הממשלתיים. זה ממש חלם. אחר כך יבואו לכנסת ויגידו, שצריך לתת סובסידיות למפעלים האלה כדי שלא ייפלו, מכספי המדינה, במקום שייתנו להם להתחרות בשוק חופשי תוך רכישת האנרגיה שלהם ומוצרי הביניים שלהם, בשוק העולמי.

נכון שאנחנו חיינו עם השיטה הזאת של הגנה על תוצרת הארץ הרבה שנים. נכון שיש 800 שנה שמעט מאוד פטריטית – "קנו כחול-לבן". אני בעד. אבל אני יודע, שאם אנחנו נקנה או נייצר את הכול כחול-לבן, הכול יהיה אפור. צריך לייצר כחול-לבן מה שידעים לייצר כחול-לבן בזול ובאיכות, ולא להתבייש לקנות מאחרים מה שהם מייצרים בזול.

היו"ר י' עזרן:

למה לא מייצרים מכוניות? כי לא מסוגלים.

אברהם פורז (מרצ):

לא הבנתי.

היו"ר י' עזרן:

רוכשים מכוניות במיליוני דולרים, רוכשים מכוניות יפניות.

אברהם פורז (מרצ):

אם אנחנו מייצרים טנקים, אנחנו יכולים לייצר מכוניות. אבל היתרון היחסי שלנו הוא לא במכוניות.

דן מרידור (הליכוד):

הוא אומר כדברך, אדוני היושב-ראש.

אברהם פורז (מרצ):

עדיף שנייצר דברים אחרים. ניסינו לייצר מכוניות.

היו"ר י' עזרן:

אני יודע איך ניסינו.

דן מרידור (הליכוד):

אומרים לנו: אבל כל העולם נוהג כך, כל העולם מגן על תוצרתו. ואכן, יש מדינות רבות בעולם שמגינות על תוצרתן.

אגב, אל יטעה מישוהו לחשוב, שההגנה היחידה על תוצרת הארץ הלא-מוצלחת היא בדרך הזאת. זאת אחת הדרכים. לפעמים מגינים, לצערי, גם בשימוש לא כהוגן בתקנים. מגינים בהרבה דרכים אחרות.

אבל נחזור לטענה. נכון, בעולם יש ארצות שמגינות על תוצרתן. ראשית, צריך לומר, אינני מכיר שום כלכלן באותה ארץ שיאמר שההגנה הזאת עוזרת למשק. היא לא עוזרת, אלא גם שם יש אינטרסנטים, בסנאט, בקונגרס, במדינות שונות, באמריקה, באירופה, שלוחצים על חברי הפרלמנט, שלוחצים על הממשלה, כמו פה, וגם שם הממשלה נכנעת.

היו"ר י' עזרן:

אבל יפן היא יוצאת מן הכלל.

דן מרידור (הליכוד):

זה לא טוב לממשלה, זה לא טוב למדינות האלה, אבל הן עושות את זה לפעמים לא בגלל האינטרס הלאומי אלא בגלל האינטרס הלוקלי של חבר פרלמנט או של מיניסטר.

האם אנחנו יכולים להרשות לעצמנו דבר כזה? אוסיף על כך מה שאמרתי קודם: משק קטן כמו שלנו מוכרח להיות פתוח. הוא לא יכול לייצר את הכול בעצמו. משק גדול פחות חשוב לו מה שקורה בעולם. אנחנו עוד יותר מאחרים צריכים להיפתח ולהפסיק להגן על תוצרת הארץ כשהיא לא יודעת להתחרות בתוצרת חוץ.

האם אנחנו לא נוכל לייצר בלי ההגנה הזאת? אנחנו, אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, מייצאים היום שירותים וסחורות ב-20 מיליארד דולר. למעלה מ-30% מהתוצר הלאומי שלנו הולך ליצוא. איך זה? איך קונים בחוץ-לארץ? בלי סובסידיה. הם קונים כי אנחנו מוכרים יותר בזול. לא עושים לנו טובה. פשוט, אנחנו יותר טובים. אנחנו יודעים לייצר היטב. כאן עומד תעשיין מקומי ושואל את עצמו: למי אני אמכור? לממשלה או לחוץ-לארץ? אם הממשלה בסכלותה משלמת לו יותר, למה שימכור לחוץ-לארץ? אתה מעודד אותו למכור לממשלה. אני לא רוצה לעודד אותו למכור לממשלה. אני רוצה להגיד לו: אתה מנסה למכור לנו? בבקשה, במחיר חוץ-לארץ.

לכן, הדרך שהולכת בה הממשלה היא דרך לא טובה, היא דרך רעה, וצריך לתקן אותה. אבל מכיוון שאנחנו הלכנו הרבה שנים בדרך של משק מכוון, סוציאליסטי, המגן על עצמו ועל קבוצות בתוכו, ואי-אפשר לעשות מהפכה בן-לילה, אנחנו צריכים להיות אנשים מציאותיים, יש לנו אחריות למשק הזה

ואנחנו רוצים בפיתוחו. לא הצעתי ואינני מציע גם עתה, ביום אחד, בהינף יד, לחתוך, לבטל את כל ההגנות האלה ולהעמיד מחר מפעלים שהיו תלויים בהגנות האלה בלא כל הגנה, אולי בפיטורי עובדים.

ההצעה שאני מציע פה באחת מההסתייגויות היא לקבוע מסלול יורד של ההגנה. היום אנחנו ב-15% הגנה, עד תום שנת 1995 יהיו 12% הגנה, עד תום 1996 יהיו עד 9% הגנה, עד תום 1997 – עד 6%, עד תום 1998 – עד 3%, ומ-1999 – בלי הגנה לחלוטין. מדוע? כדי שמפעל שהיום מייצר יביא בחשבון: אני מוכרח להתייעל תוך חמש שנים. או שהוא ידע להתייעל, יתחיל לחסוך, יתחיל לחפש שיטות טובות יותר ויעמוד בתחרות, ואז כולנו הרווחנו, נקנה את המוצרים שלו במחיר יותר זול, גם בחוץ-לארץ יקנו אותו בגלל האילוץ הזה, או שהוא יגיע למסקנה שהוא איננו מסוגל, כי מוצריו אינם טובים מספיק, כי המכשירים שלו ישנים מדי, המכונות לא טובות. התוצאה תהיה, שיש לו חמש שנים להסב את עצמו לקו ייצור אחר, למוצר אחר.

היו"ר י' עזרן:

באוצר הכינו תוכנית כזאת.

דן מרידור (הליכוד):

נכון, אני מיידי אגע בדוגמה. זאת ההצעה שאני מציע פה. אני מוכרח לומר, בוועדה משותפת של ועדות החוקה והכספים, בראשות חבר הכנסת אברהם פורז היושב עמנו כאן, הגענו להסכמה – לא כמו מה שאני הצעתי עכשיו, קצת שונה – – –

אברהם פורז (מרצ):

בראשות חבר הכנסת גדעון שגיא.

דן מרידור (הליכוד):

סליחה, בראשות חבר הכנסת שגיא, בהשתתפותו הפעילה של חבר הכנסת פורז. הגענו להסכמה בוועדה המשותפת, אומנם לא כפי שאני הצעתי עכשיו, אבל היתה בה אינדיקציה חיובית, נרד במשך חמש שנים 1% בכל שנה. לדעתי – לא מספיק. מה היתה החשיבות? החשיבות היתה בכך, שמי שהיום משקיע במפעל ידע שלא כדאי לו להשקיע במפעל שבנוי על ההגנה, כי ההגנה הולכת ויורדת. שישקיע במפעל אחר, שישקיע בתעשייה שעומדת על רגליה ולא על כתפי משלם המסים הישראלי. היתה הסכמה כזאת, שהיתה לא מספיק טובה, אבל בנסיבות של אופוזיציה וקואליציה הגענו לזה.

לצערי, ראה ראש הממשלה וראו כמה תעשיינים את ההסכמה הזאת, בהלה אחזתם, חיל ורעדה יאחזו, ואמרו: לא יקום ולא יהיה, חזרו בהם מן ההסכמה. השאירו את חבר הכנסת פורז, אותי וכמה

חברים אחרים כמעט מבוזבזים בהצעתנו הטובה, לטובת המשק; היא לא מפלגתית, היא לא פוליטית במובן הרע של המלה הזאת.

מתי נקטנו דרך דומה מאוד? בשנת 1991, בחודש ספטמבר, הממשלה הקודמת, ויושב כאן מי שהיה שר הכלכלה והתכנון בממשלה הקודמת – היתה ועדה שחבר הכנסת היום דוד מגן, ואני כשר המשפטים דאז, ושר האוצר דאז מודעי ושר התעשייה והמסחר נסים ישבנו בה. אחרי ויכוח לא קל הגענו להסכמה על פתיחת התוצרת המקומית לתחרות עם מדינות שלישיות, כמו העולם השלישי, מעבר לארצות-הברית שיש לנו אתה הסכם סחר חופשי, מעבר לשוק האירופי. אמרנו: נבטל את ההגנות על תוצרת הארץ מפני ייבוא, שהיו הגנות אדמיניסטרטיביות. כולן תבוטלנה, אבל כדי שמפעלים לא יעמדו בן-לילה בפני התקפה של יבוא שלא יודעים להתמודד אתו, אמרנו שתהיה הדרגה בירידה. יהיה בתחילה מכס גבוה, 80%, 50%, לפי העניין. המכס ירד במשך חמש שנים, ובמקרים מיוחדים במשך שבע שנים, עד לרמה מינימלית של 8%–10%.

זאת היתה ההצעה. היו תעשיינים שהתנגדו לה. היו אנשים שלחצו וביקשו. לא נבהלנו, ובספטמבר 1991 קיבלנו החלטה, שהיתה אחת מנקודות הציון החשובות של התפתחות המשק הישראלי, שהביאה לצמיחה הגדולה שאנחנו נמצאים בתוכה, למשק מתפתח.

אותו דבר הצענו כאן. לממשלה יש היום בעיה של אינפלציה. יש להניח שבשנת 1994 תהיה האינפלציה בסביבות 14%–15%. אני רוצה להזכיר, שבשנת 1992, השנה האחרונה של השלטון הקודם, היו 9% ומשהו. זו התפתחות לא טובה. אני רוצה לומר את הדברים האלה בהקשר שלנו. נבדוק את ההתפלגות של המחירים שהביאה אותנו ל-14%–15% אינפלציה השנה. אני לא מדייק במספרים, יסלחו לי הפרוטוקול והחברים אם אני טועה במקצת, אבל אינני טועה בעיקר. העלייה במחירי הדיור בשנת 1994 היתה למעלה מ-20%. העלייה במחירי מוצרים שהממשלה שולטת בהם היתה כ-11%. והעלייה במחירי המוצרים הפתוחים לתחרות עם חוץ-לארץ היתה 8%. מה רע ב-8%? זו רמת אינפלציה נפלאה בשבילנו. אותם מוצרים שמתחרים בחוץ-לארץ, שביטלנו את ההגנה עליהם, התייקרו רק ב-8%. מדוע? פשוט מאוד. תעשיין מקומי איננו יכול להעלות את המחיר. אם הוא יעלה את המחיר, יביאו מחוץ-לארץ אותו מוצר במחיר זול יותר.

לכן, אם הממשלה הזאת נלחמת באינפלציה באמת, ולא בהצהרות ובדיבורים, הנה הדרך לפניה. אל תעלי את המחירים באופן מלאכותי, פתחי את השוק לתחרות. אל תגני על מפעלים כושלים, תני למפעלים להתחרות, וגם האינפלציה תרד במידה מסוימת.

אינני רוצה לטעון שכל בעיית האינפלציה תיפתר כך. שוק הבנייה איננו שוק בר-תחרות כי דירות קונים בארץ, ברוך השם, ולא בחוץ-לארץ, זו לא תחרות מלאה; אם כי יש תחרות של מוצרי בנייה – מלט, ברזל ואחרים. יש בעיות נוספות שלא בקלות תיפתרנה. אבל, הנה אפשרות מאוד ריאלית ופשוטה להילחם באינפלציה: לאפשר תחרות. לא, נעולים בקונצפציות ישנות, שאינני יודע למה ראש הממשלה נדבק אליהן ושר התעשייה והמסחר דוחף אותן, ושר האוצר נאלץ לקבלן בלא רצון. ומביאים לנו הצעה שהיא הצעה רעה, שמזיקה למשק הישראלי.

אני ביקשתי בוועדת החוקה שישבנו במליאתה וגם בוועדה המשותפת לוועדת הכספים ולוועדת החוקה, מחברי הכנסת שתמכו בעניין הזה ובראשם חבר הכנסת גדעון שגיא, להביא ולו כלכלן אחד שיתמוך מבחינה כלכלית בהצעה שלהם, שיצביע ויאמר: טובת המשק דורשת זאת לפי דעתי. ביקשתי במשך חודשים, הבטיחו שיביאו ולא קיימו. לא כי הם לא רצו, אלא כי אין. אין שום כלכלן

שמוכן, לפי תפיסתי, לפי הבנתי, לתמוך בהמשך בלתי מוגבל של הגנה על תוצרת הארץ בלא הבחנה, 15%, מי יודע לכמה שנים.

גם אם קבענו כאן מנגנון שאני רוצה להצביע עליו, שהוא שיפור לעומת המצב הקודם, שאחרי המכרז יהיה המציע רשאי לערוך תחרות בין הישראלים במסגרת ה-15%, לנסות להוריד את המחיר – יש יתרון מסוים בזה לעומת המצב הקודם, צריך לומר זאת. אחרי מאבק גדול בוועדה הגענו לזה, אבל עדיין אנחנו מרתיעים כל אדם מבחוץ מלבוא ולהתחרות כאן, מפני שהוא יודע, שגם אם הצעתו תהיה זולה, מישהו אחר יועדף.

לא בא שום אדם, אדם מן האקדמיה או מן העולם הכלכלי, שהיה מוכן לומר שההעדפה, הפרוטקציה הזאת לכמה מפעלים עוזרת למשק. כל העובדות שהובאו, כל חוות הדעת שהובאו, היו הפוכות. גם נגיד בנק ישראל, שהוא היועץ הכלכלי של הממשלה, לא של הכנסת, אנשיו דיברו בלשון חריפה מאוד נגד ההצעה הזאת. גם עדי אמורי דיבר בלשון חריפה. גם אנשים אחרים, אחד אחרי השני אמרו: הצעה לא טובה. חברי הקואליציה לא רצו לשמוע. חבל.

אני מציע לקבל כאן כמה הסתייגויות, אזכיר אותן בקצרה כדי שחברי הכנסת ידעו אחר כך על מה הם מצביעים. לא שיש לי אשליה בעניין ההצבעה, מפני שהיום חברי הכנסת עסוקים בדברים יותר חשובים, אבל אלה שבאולם ועדיין אינם משוכנעים אולי ישתכנעו מן הדברים האלה.

אגע בעיקר הדברים. הצעתי למחוק את השם הנוכחי ולהוסיף במקומו את השם האמיתי, והוא: המשך משטר ההעדפות. במקום משטר של חופש, של תחרות, של הורדת מחירים, של התייעלות, זה משטר של העדפות – המלה העדפה היא ביטוי עברי למלה פרוטקציה – משטר שצריך להיפטר ממנו.

אדוני היושב-ראש, כפי שאמרתי קודם, הצעתי ששיעורי ההעדפה לא יתבטלו מייד אלא ירדו בהדרגה בתוך חמש שנים, 3% בכל שנה.

היו"ר י' עזרן:

רבותי, אני מבקש. רק תורידו פה קצת את האוקטבות.

דן מרידור (הליכוד):

את הדציבלים שהם העוצמה של הקול. האוקטבות הן עניין של גובה.

אני מציע, שבתוך חמש שנים תתבטל הפרוטקציה ותהיה 3% בשנה, מ-15% עד אפס. אם ההצעה הזאת לא תתקבל, אני מציע את ההצעה החלופית שסוכמה בוועדת המשנה המשותפת. דהיינו, במשך חמש שנים בכל שנה ירד 1% מן ההעדפה המותרת כדי ליצור את הסיגנל, את האיתות הנכון

למשק: אנחנו מבטלים את הפרוטקציה, אנחנו נפתחים לשוק ולעולם. התייעלו, היו טובים יותר, אל תעבדו על הממשלה – עבדו במפעלים.

היו"ר י' עזרן:

סוממה יפה. זאת אומרת להיות אזרח עובד בצה"ל ולא עובד על צה"ל.

דן מרידור (הליכוד):

גם זה נכון.

הצעתי עוד הסתייגות. אחת ההצעות שהממשלה הביאה הנה היא, שגם אם זכתה במכרז חברת חוץ, עדיין אפשר לפצל את המכרז ולהודיע מראש לאיש: דע לך, שגם אם תזכה אנחנו נפצל, ו-50% מזכייך יקבל מפעל מקומי. לכאורה, זה יפה, דואגים גם למפעל המקומי, מה אנחנו מפסידים? הוא יקבל את זה במחיר שזכה בו יצרן החוץ. לכאורה זה פטנט טוב. אבל, כמו כל הפטנטים, יש בו מכשלה גדולה, ואני רוצה להסביר אותה.

יש בכלכלה כלל שנקרא "יתרון לגודל", והדברים ברורים. כאשר אדם יודע שהוא יכול לייצר 100 יחידות, הוא יודע שכל יחידה עולה X. כשהוא מייצר רק 50 יחידות, היחידה עולה קצת יותר. כשמייצרים יותר ההוצאות ליחידה קטנות. אם אתה מודיע מראש ליצרן החוץ: דע לך, אתה הולך למכרז בהיקף של 100 מיליון דולר, אבל מראש אני מודיע לך, שאם תזכה, 50 מיליון דולר יילקחו ממך ויעברו לאחר. עכשיו הוא צריך לעשות חשבון שהוא יזכה לכל היותר ב-50 מיליון דולר, ולכן המחיר המקורי שלו יהיה יותר גבוה ואנחנו נפסיד את היתרון לגודל. לכן הרעיון של פיצול מכרזים יש בו סכנה. אני מציע לבטל את האפשרות לפצל את המכרזים.

אם לא תתקבל הצעתי, אני מציע הצעה חלופית, והיא, שאפשר יהיה לפצל מכרזים, אבל היצרן המקומי לא יקבל 50% אלא לא יותר מאשר 20%. מדוע? אם אתה מודיע ליצרן חוץ, שבמקום לזכות ב-100 מיליון דולר הוא יזכה ב-80 מיליון דולר, ההבדל מבחינתו הוא קטן, ואני מניח שהירידה במחיר תהיה מזערית; אם אתה אומר לו שהוא יפסיד חצי מהמכרז, ברור שהמחיר המקורי יהיה הרבה יותר גבוה.

לכן הצעתי היתה, והיא עדיין עומדת לפניכם, להוסיף לפסקה (2) בסעיף 1 את המלים הבאות: "ובלבד שבפיצול ההתקשרות לא יוקצו למציע של תוצרת הארץ שלא זכה במכרז, למעלה מ-20% מההיקף ההתקשרות".

אני מציע למחוק את סעיף 2 להצעה, שהוא סעיף די מוזר. הוא מרשה לממשלה "להורות בצו, באישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, כי המדינה או תאגיד ממשלתי לא יתקשרו בחוזה לביצוע עסקה – – עם מדינת חוץ מסוימת או עם ספק חוץ מסוים מטעמים שבמדיניות חוץ". לגמרי לא ברור מה הם טעמים שבמדיניות חוץ, זה עניין די רחב. הסבירו לנו בתחילה, שמדובר בחרם הערבי –

אנחנו לא רוצים לתת למדינות, לחברות, שנכנעות לחרם הערבי אפשרות להשתתף במכרזים פה. זה נשמע הגיוני, אבל תחשבו במה מדובר פה.

דוד מגן (הליכוד):

יש הודעה של הממשלה שכבר אין חרם ערבי.

דן מרידור (הליכוד):

אין חרם ערבי אבל החרם הראשוני והשניוני עדיין נשאר.

מהו הכשל ההגיוני? מה זה חרם ערבי? חברה שרוצה למכור בארץ נכנעת לחרם הערבי? הרי עצם רצונה למכור הוא שבירת החרם הערבי. איזה מין נימוק עקום זה.

אברהם פורז (מרצ):

למשל, חרם נגד סרביה על שהיא לא מקיימת את החלטות האו"ם בקשר לבוסניה.

היו"ר י' עזרן:

אני מבין שקשה להיגמל מכלכלה פוליטית.

דן מרידור (הליכוד):

בכל הכבוד, אני חושב שתחת הדגל המכובד שחבר הכנסת פורז מניף על סרביה עשויים להכניס כל מיני עזים אחרות שלא חשבנו עליהן.

אני רוצה להעיר הערה יותר חשובה בעניין זה. לוו אמרו בסעיף שהמדינה עצמה לא תתקשר בקשר כזה, אפשר אולי היה להבין את זה. כאן רוצים שגם תאגיד ממשלתי יהיה מנוע מזה. זאת אומרת, חברה ממשלתית או תאגיד שהוא לא המדינה עצמה לא יוכל לפעול לפי שיקולים עסקיים. מדוע? אני חושב שזו טעות. אני מציע שלא לקבל את סעיף 2, אני מציע למחוק אותו.

הערה אחרונה נוגעת ליחסים בינינו לבין מדינות חוץ ולסובסידיה ההדדית. אחת הטענות שהזכרתי קודם היא, שגם אחרים נותנים. נשאל את עצמנו באופן הגיוני מה יותר נכון. נניח שבארץ מסבסדים מוצר מסוים, תפוזים כשמדובר על חקלאות, או קופסאות, או מחשבים, נניח שגם בחוץ-לארץ

מסבסדים ויצרן מקומי אומר לך: תעזור לי, תקנה אצלי יותר ביוקר כי גם ליצרן החוץ עוזרים. איפה יותר כדאי לנו לקנות, נניח, את התרופה הזאת? במקום שאנחנו נסבסד אותה אני מציע שאנחנו נקנה את התרופה עם הסבסוד של הממשלה הזרה. אם הממשלה הזרה מסבסדת את התרופות שלה ומוכרת אותן בחוץ יותר בזול, בואו נקנה אותן. במקום שאנחנו נסבסד את התרופות, מי שתסבסד אותנו זו הממשלה הזרה. במקום שייקחו כסף ממשלם המסים הישראלי בשביל לקנות בזול, משלם מסים אחר ישלם את זה. המפעל כאן, או שידע לייצר בזול למרות הסבסוד, או שיחפש מוצרים אחרים שהוא יכול לייצר ולמכור. כפי שהזכרתי, לא רק שאנחנו כבר מייצאים היום סחורות ושירותים ב-20 מיליארד דולר, אלא היצוא שלנו הולך ומתפתח בשנים האחרונות כשההגנה בארץ הולכת ויורדת.

לכן, אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מסכם בזה את נימוקי להסתייגויות שהגשתי, נדמה לי שבזמן קצר יותר מהזמן שהוקצב לי.

היו"ר ד' שילנסקי:

כן, נשארו לך כמה דקות.

דן מרידור (הליכוד):

אם אדוני ירשה לי לקצר, אני אקצר.

היו"ר ד' שילנסקי:

הכנסת מודה לך עבור היעילות.

דן מרידור (הליכוד):

אני מודה לכנסת על התודה שלה.

אני חושב שהחוק הזה ראוי להתייחסות של הבית לא כחוק מפלגתי ולא בהתייחסות של ממשלה מול אופוזיציה. מדובר בכלכלת ישראל, במשק שלנו, בדרך שהמשק הולך בה. הרפורמה של פתיחה של המשק לשוקי העולם, הרפורמה של הפחתת התערבות הממשלה היא רפורמה לאורך חזית ארוכה. פה הממשלה עוצרת ונסוגה בקטע מן החזית, הדרך הזאת איננה נכונה. הנזק יהיה למשק, הנזק יהיה לתעסוקה.

אני מציע לחברי הבית לשקול את הצבעתם, לתמוך בהסתייגויות שלי, ואז נתקן את הנזק הזה ונביא ברכה גם למשק וגם לעובדים בו, בעיקר לצרכנים, אלה שקונים את המוצרים, שאותם כולנו צריכים לשרת. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אני מבין שגמרת את שתי ההסתייגויות?

דן מרידור (הליכוד):

היו לי עשר הסתייגויות וגמרתי את כולן.

היו"ר ד' שילנסקי:

עליתי לכאן רק עכשיו, לכן אני לא בקיא בזה.

חבר הכנסת דוד מגן, תואיל בטובך לעלות לבמה. יש לך שלוש הסתייגויות ו-15 דקות – ונראה את היעילות.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, בראשית דברי אני רוצה לומר כי לאור הדברים שאמר חבר הכנסת דן מרידור אסתפק בהרבה פחות מ-15 דקות. אני חושב שבחמש-שש דקות אצליח להביע את המסר המכוון בעיקר ליושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, חבר הכנסת דדי צוקר, אשר הגיש את הצעת החוק לקריאה שנייה ושלישית, וגם לחברי, חבר הקואליציה אברהם פורז.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דוד מגן, אתה מקלקל פה את הנוהג. אם יש לחבר הכנסת 15 דקות ואני יודע שהוא מדבר 20 דקות, כעבור 15 דקות אני צריך לצפצף, ואתה עוד אומר שתיתן לי עודף?

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני אפילו לא ביקשתי שתשמור לי את העודף הזה, אבל תזכור את העניין.

אני רוצה לומר לחברי הכנסת דוד צוקר ואברהם פורז, אני לא רוצה לפתוח בפולמוס בין-מפלגתי או בין האופוזיציה לבין הקואליציה, אבל הצעת חוק זו היא נדבך נוסף במסגרת תקדימים, שאופוזיציה, על סף הגעתה לשלטון, תומכת בדברים גדולים, גורפים, מרחיקי לכת, כדוגמת חשיפת תוצרת הארץ,

כדוגמת חוק המכרזים ודוגמאות אחרות שלא כאן המקום להזכיר אותן. והנה קורה לה "אסון", לא בכוונה היא מגיעה לשלטון, וכל הרעיונות הטובים שחברי הכנסת פורז, דוד צוקר ואמנון רובינשטיין, היום השר אמנון רובינשטיין, ואחרים העלו כאן כחברי אופוזיציה, רעיונות נשגבים ונאורים – כאשר ידעו שאחריות הביצוע ואחריות העמידה מול האתגרים הקשים האלה חלה על אחרים, הכול היה טוב ויפה, והממשלה הקודמת גם סייעה לכם לעשות זאת בצורה גורפת, ובהגיעם לשלב המימוש דווקא הם נרתעים ונסוגים.

חוק חובת המכרזים, אדוני היושב-ראש, הוא חוק עול ימים, בקושי מלאו לו כמה שנים. אנחנו כבר דנים בתיקון מס' 7. מה ההיסוסים? מה הפחדים? איפה עומד העיקרון – להוזיל את התוצר במשק הישראלי ולתרום למשק הישראלי?

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

דבר אחד אני רוצה שתאמר לי. האם כאשר היית ראש עיריית קריית-גת לא תמכת – – –

דוד מגן (הליכוד):

מייד אגיד לך. זו בדיוק הנקודה השנייה.

לכן אני אומר, כאשר הרעיון מדבר על כלכלה חופשית נוסח שינוי, אגף מרכזי במרצ, וכאשר מדובר על טוהר המידות ועל הוזלת התוצר על-ידי מכרזים, צריך לתמוך בנושא, ולא משום שאני רוצה עכשיו לחלק ציונים טובים לממשלה הקודמת. הואיל וחבר הכנסת דן מרידור יצא עכשיו, נוח לי גם לומר את שבחו שלא בפניו. כיושב-ראש ועדת השרים לענייני חשיפה, אני יודע איזו עבודה מצוינת וקשה הוא ביצע כדי לנתב את הממשלה ואת המשק לכיוון הליברלי, החופשי, הבריא, הבלתי-תלוי, ללא פרוטקציות וכיוצא בזה.

אמרתי שאני לא רוצה לפתוח בוויכוח, אני רק מביע אכזבה, אדוני היושב-ראש, שאנשים אשר העלו רעיונות טובים בדמות הכלכלה החופשית, כאשר הם הגיעו לשלטון הם חזרו בהם ואינם מצליחים לעמוד באתגר שהם עצמם השתתפו בהצבתו מול הממשלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דן מרידור, טוב שיצאת קודם, כי חבר הכנסת מגן חלק לך מחמאות ואמר שנוח לו לחלוק אותן שלא בפניך.

דן מרידור (הליכוד):

שיהיה ברור שזה לא היה מתואם בינינו.

היו"ר ד' שילנסקי:

את זה כולם מבינים.

דוד מגן (הליכוד):

אני רוצה שיהיה ברור שאני מפסיק את הקטע הזה של חלוקת מחמאות רק מפני שנכנסת, אחרת הייתי ממשיך.

אברהם פורז (מרצ):

חבר הכנסת מגן – – – אנחנו רוצים לדעת מי המועמד שלך לראשות הממשלה.

דוד מגן (הליכוד):

על זה לא נדבר באולם המליאה. יש לי תוצאות של כמה סקרים חסויים שעליהם אני לא יכול לדבר כרגע. אבל לא זה הנושא.

חבר הכנסת דוד צוקר ידידי, אזור עדיפות לאומית. אני תושב קריית-גת, ואני רוצה להזכיר לך, כי קריית-גת היא העיר היחידה השייכת לנגב מכוח חוק רשות פיתוח הנגב אשר אינה כלולה באזור עדיפות לאומית. עכשיו אחזור ואומר, אף שהעניין תלוי ועומד בבג"ץ, כנראה מסיבות שאינן קשורות לעניין, העיר קריית-גת היום היא עיר מוכת אבטלה, היא וכל אזור חבל לכיש, החלק המערבי של חבל לכיש. לעומת זה, באזור העדיפות הלאומית שהממשלה הזאת קבעה יש משקים – ולי יש זיקה הדוקה מאוד לקיבוצים, שזה לא יישמע כביקורת – יש משקים מבוססים מאוד, כדוגמה אפיקים, אשדות-יעקב, גינוסר ואחרים, עם מפעלי תעשייה, עם מפעלי תיירות, שאין בהם שום בעיה של אבטלה; אם התיקון הזה יתקבל הם יקבלו עדיפות – לעומת מי? לעומת המפעלים הנמצאים באותה עיר פיתוח.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

האם אתה בעיקרון בעד מתן עדיפות – – –

דוד מגן (הליכוד):

אמרתי שאני בעיקרון בעד חשיפה, בעד "קידוש" חוק חובת המכרזים בצורה הרחבה, עד כמה שאפשר. אבל באזורים שיש בהם בעיות אבטלה – והם לא רבים – ובמקרה שמדובר בחברות כדוגמת חברת "המשקם", כבר הבעתי את דעתי במליאת הכנסת, שצריכה להיות התחשבות מיוחדת, אני בכוונה לא נוקט את המלה העדפה. אבל אם קבעתם דרגות אשר באו לשרת מטרה חברתית, לסייע לאזורים מסוימים להקהות את המכה הנוראה הזו, את הפגע הנורא שנקרא אבטלה, אתם טועים בכתובת. אתם עושים בדיוק ההיפך. המפה שהממשלה הציבה כמפת אזור עדיפות – –

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

דוד מגן (הליכוד):

אתה צריך לדעת את זה, חבר הכנסת דוד צוקר. אתה לא צריך להסתכל רק על העיקרון. אני מציב בפניך את המפה. אתה אומר אזור עדיפות, כי הממשלה קבעה מה זה אזור עדיפות. ממך אני מבקש שלא תסתכל רק על המלה הכתובה, תסתכל גם על המפה, גם על הצבעים וגם על מה שקורה בשטח. מפעל באזור שהוא מוכה אבטלה יופלה לרעה מול אזור מבוסס, שבו נמצאים מפעלים חזקים, עתירי ממון, עתירי הון? אני חושב שהקביעה הזאת עלולה לגרום לעיוותים נוראים ולהחמצה נוספת. אני מזהיר ואומר, אחרי תיקון 7 יגיע תיקון 8 הרבה יותר מהר מכפי שנוטים לחשוב.

אדוני היושב-ראש, אני מציע ליושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, שהציג את החוק לקריאה שנייה ושלישית, ליטול את ההצעה הזו כדי לדון בה מחדש במסגרת אותה ועדה משותפת של ועדת החוקה, חוק ומשפט, שיש לי הכבוד להיות חבר בה, וועדת הכספים, ולהביא לפנינו מוצר טוב יותר וצודק יותר.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת אברהם פורז. יש לך שתי הסתייגויות, משמעותן עשר דקות תמימות. אחריו – אחרון המשתתפים בדיון, חבר הכנסת אלי גולדשמידט, שיש לו הסתייגות אחת, אבל אינני רואה אותו פה.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אם הוא לא יהיה, אני אעלה להשיב.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני ראיתי שאתה עומד לצאת, לכן אני מפנה את תשומת לבך.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הפוליטיקה מזווגת זיווגים מוזרים, משום שאני מזדהה לחלוטין עם כל מה שאמר פה חבר הכנסת דן מרידור. לא רק שאני מזדהה אתו, אלא בכל ההצבעות בוועדת החוקה, חוק ומשפט שהיו, אני חושב שהצבעתי כמוהו. יכול להיות שבכמה מקרים היו בינינו חילוקי דעות. למשל, אני כן חסיד של קניות הגומלין. אני חושב, שמי שמוכר לישראל בכמויות גדולות, אפשר לתבוע ממנו לעשות קניות גומלין בישראל, והכול פתוח בפניו, הוא לא חייב לקנות דווקא אצל פלוני או אצל אלמוני.

בכל מקרה, כפי שאמרתי, אני מזדהה עם עיקרי הדברים שאמר כאן חבר הכנסת דן מרידור. אני חושב שהשיטה הזאת איננה נכונה, ובסופו של דבר היא פוגעת במשק הישראלי. לו היה הדבר לשיטתי, אני באמת חושב שבתהליך של גמילה צריך היה להביא לחשיפה ולהורדת ההגנה על תוצרת הארץ.

צריך לזכור, שחוק חובת המכרזים עניינו הסקטור הציבורי, ולא הסקטור הפרטי. לו היינו מחילים את הנורמות האלה גם על הסקטור הפרטי, היתה שם כנראה קטסטרופה. אבל היצרן הישראלי שאינו הממשלה יכול לקנות את חומרי הגלם שלו בכל מקום שהוא רוצה, הוא לא צריך לתת עדיפות לאיש, ולכן הוא יכול להתחרות. לעומת זאת, ממשלה יכולה לתת את העדיפויות שניתנות כאן, ומה שקורה, לדעתי זה בזבז של כספי הציבור.

יש לנו לאחרונה דוגמה של מישהו שרכש חברה ממשלתית מאוד גדולה, ואני לא רוצה לנקוב בשמות כי הדברים ידועים. הוא רכש חברה ממשלתית מאוד גדולה בסכום מאוד גדול, ואחת השאלות שאפשר לשאול היא, מאין היה לאיש או לגורם הזה כל כך הרבה כסף לקנות את החברה הממשלתית הגדולה. אפשר למצוא את פתרון התעלומה על-ידי העדפה של תוצרת הארץ.

בכל מקרה תהליך הגמילה צריך היה להיעשות, ולצערי הוא לא נעשה, אם כי החוק הזה, אני אומר לך, דן מרידור, זה לא הקטע הזה. זה היה עניין לתקנות. אני באמת מצטער על כך שאחרי שוועדת המשנה, בראשותו של חבר הכנסת גדעון שגיא, המליצה להפחית את ההגנה על תוצרת הארץ ב-1% לשנה במשך חמש שנים, ההצעה הזו נהפכה על פיה במליאת ועדת החוקה, והתוצאה היום היא מה שיש לנו מאמצע שנות ה-70. אני חושב, שזה לא טוב ליצרנים הישראליים, זה גם לא טוב למשלם המסים. זה לא טוב ליצרנים הישראליים.

גדעון שגיא (העבודה):

אברהם פורז (מרצ):

כי כאשר אתה יוצר חממות, אתה מפתח בתוך החממות האלה דברים לא בריאים. זה לא טוב למשלם המסים, כי אני מאמין שבמקרים רבים מאוד היצרן הישראלי אכן יכול להציע מחיר תחרותי ולזכות במכרז לגוף העניין. אבל כאשר הוא יודע שהמזמין הממשלתי או הציבורי – – –

גדעון שגיא (העבודה):

למרות התיסוף – – –

אברהם פורז (מרצ):

זה לא שייך לתיסוף. ליצרן הישראלי יש עדיפות מעצם העובדה שהוא כאן, מעצם העובדה שהמרחק קטן, מעצם העובדה שהוא מכיר את המנטליות, שהוא מכיר את האנשים והוא יכול לתמרן. אבל כאשר היצרן הישראלי יודע שהוא יזכה להגנה, מדוע יציע מחיר זול יותר? עדיף לו במקרה כזה לייקר את המוצר. גם אני, אילו הייתי מתחרה במכרז, הייתי נוהג כך. אני לא בא בשום טענה אל שום יצרן. ביזנס זה לא אלטרואיזם.

היו"ר י' עזרן:

15% זה המון.

אברהם פורז (מרצ):

זה בסדר גמור. אם הוא יודע שהוא אומנם יכול למכור במחיר של היצרן הזר, אבל למעשה הוא יכול לקבל יותר משום שיש לו הגנה, הוא יעשה את זה.

נכון גם דבר נוסף שאמר חבר הכנסת מרידור, שכאשר הזרים יודעים שבסופו של דבר יזכה בזה ישראלי, שלמרות כל הפטנטים והטריקים יזכה בזה בסופו של דבר ישראלי, אין להם סיבה להתחרות והם נוטשים את המערכה, ואז היצרן הישראלי יכול באמת לעשות ככל העולה על רוחו.

אני רוצה לומר משהו גם בנושא של העדפת תוצרת הארץ. גם פה רצינו ליצור תהליך של הסתגלות. בשעתנו היתה הסכמה ביני לבין חבר הכנסת אלי דיין, שהציע את אחד התיקונים הראשונים בחוק חובת המכרזים, שההגנה על אזורי הפיתוח תהיה תקפה רק שנתיים. זאת היתה ההסכמה. השנתיים האלה עומדות להסתיים באמצע השנה הבאה. קיוויתי שבתום התקופה הזאת, באמצע השנה הבאה, לא תינתן עוד עדיפות לאזורי הפיתוח בעניין זה. אני חושב, שאם צריך להעדיף אזורי עדיפות לאומית, ואולי צריך, אפשר להעדיף אותם בהרבה מאוד צורות, אבל לא במחיר המוצר. אגב, אינני יודע ואין לי שום ביטחון שלמעשה לא מדובר במוצר שמיוצר במרכז הארץ ורק נארז בעיר פיתוח. אני לא יודע איזה מרכיב יש, איזה ערך מוסף. לדעתי הדבר הזה הוא פתח מועד לפרוטקציוניזם לטובת אנשים שהכתובת שלהם היא בעיר פיתוח או באזור פיתוח, מה שאנחנו קוראים בשם אזור עדיפות לאומית.

היו"ר י' עזרן:

עד כדי כך?

אברהם פורז (מרצ):

כן.

היו"ר י' עזרן:

אין כלים לבדוק זאת?

אברהם פורז (מרצ):

דן תיכון אמר כאן שהוצאות הטלפון של מי שנמצא בעיר פיתוח גבוהות יותר. אולי, אולי הן גבוהות יותר. אבל בדרך כלל – – –

היו"ר י' עזרן:

מה שאדוני אומר זה דבר חמור מאוד – שבגלל רישום כתובת של אזור פיתוח, אף שהוא גר בכיכר ה' באייר בתל-אביב, במרומי פנטהאוז, הוא יזכה לכל ההטבות? זה דבר חמור מאוד.

אברהם פורז (מרצ):

נכון. אני רוצה לומר לך, אדוני היושב-ראש, שאין יכולת בקרה אמיתית באשר למקום ייצור מוצר במדינה כל כך קטנה כמו מדינת ישראל. מוצר איננו דבר שבדרך כלל מייצרים אותו מחלק אחד בלבד. לפעמים מעורבים בזה ספקי משנה, לפעמים מדובר בכמה מפעלים של קונצרן שנמצאים בכמה מקומות, ואדם מתוכם יכול לייצר במרכז הארץ, ובכל זאת ליהנות מהגנה מפני שהאריזה נעשית בעיר פיתוח או שעבודת הגמר נעשית באזור פיתוח.

מעבר לזה, נניח שהוצאות הטלפון גבוהות יותר. אבל לעומת זאת יש הרי הוצאות שהן נמוכות יותר. שכר העבודה ברוב עיירות הפיתוח נמוך יותר במרכז הארץ. טוענים פה כל הזמן שבערי הפיתוח יש אבטלה. אם כן, בוודאי אפשר למצוא שם עובדים בשכר יותר נמוך. האם זה לא מתקזז כנגד עלויות הטלפון הגבוהות יותר? מה עוד שלא תמיד מקום האספקה הוא תל-אביב. לפעמים קורה שמשרד

הביטחון מזמין מוצר ומקום האספקה הוא בצפון, ואני מניח שאלה הם פני הדברים. לא תמיד מספקים הכול בתל-אביב.

אם צריך לעזור לערי הפיתוח, הרי אפשר לעזור להן על-ידי מתן הנחה בארנונה או במענק. חלק מהעובדים בערי הפיתוח, דרך אגב, נהנה מהטבות במס הכנסה. מכל מקום, העזרה לא צריכה לבוא באמצעות מחיר המוצר.

אבל נראה שגם בעניין הזה עמדתנו היא עמדת מיעוט. הנחמה היחידה שאפשר למצוא בעניין הזה היא, שבעוד כשנתיים יישקל הדבר מחדש. ואני מקווה שכאשר יישקל מחדש תתקבל גרסה אחרת.

אני מצטער מאוד על שבפרק חובת המכרזים, בקשר להעדפת הייצור המקומי, לא התקדמנו ונשארנו עם אותה החלטה מאמצע שנות ה-70 על 15% הגנה. חבל שההמלצה של ועדת המשנה, שהזכרתי קודם, להפחית בהדרגה בשיעור של 1% לשנה, כדי להביא את היצרנים הישראלים להסתגלות וכדי לגרום לזה שתהיה תחרות אמיתית וכדי שמשלם המסים יקבל יותר תמורת הכסף שהוא משלם, לא יצאה אל הפועל.

אני רוצה לומר עוד דבר אחד, אחרון. אחד הדברים המאוד תמוהים שנתקלתי בו לאחרונה הוא, שחבר הכנסת פני בדש, שהוא מסייעת צומת, שחרתה על דגלה ניקיון כפיים ציבורי, הציע לא מכבר לבטל לחלוטין את חוק חובת המכרזים, וחלק מחברי סיעתו שהיו פה אף סייעו בידו להעביר את ההצעה הזו בקריאה מוקדמת. אני מקווה מאוד שרעיון הנפל הזה לא יצבור תאוצה. חוק חובת המכרזים הוא חוק חשוב. הכנסת הקודמת קיבלה אותו. חוק חובת המכרזים מאפשר מצד אחד הגינות כלפי מתמודדים שונים, באשר הוא מחייב את הממשלה לעשות מה שבמשך הרבה שנים עשה השלטון המקומי, דהיינו – מכרז; והיתרון הנוסף הוא בזה שהוא מאפשר למזמין, דהיינו הקופה הציבורית, לקבל את ההצעה הטובה ביותר והזולה ביותר. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה רבה. חבר הכנסת אלי גולדשמידט – איננו. האם אדוני יושב-ראש הוועדה רוצה לדבר עכשיו? בבקשה, חבר הכנסת דדי צוקר.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבקש להשיב על חלק מההשגות שנשמעו מעל הבמה על-ידי חברי הכנסת מרידור, מגן ופורז.

אני רוצה להתחיל עם דברי חבר הכנסת מגן. אני מודה, שאילו נוסח החוק הזה על-ידי מלכתחילה, או על-ידי חבר הכנסת אברהם פורז, או על-ידי חבר הכנסת דן מרידור, ייתכן שהוא היה נראה מעט שונה. יש גם היגיון מסוים בהסתייגות של חבר הכנסת דן מרידור בדבר ההגנה הפוחתת בהדרגה. אבל אני רוצה לומר, שאילו היה הרכב הוועדה שונה ולא היו כלולים בו אותם חברי כנסת שצינתי, לא היינו משיגים לפחות לא דבר אחד בתחום הזה מול הווייתור על הצעתו של חבר הכנסת דן מרידור,

על ההגנה הפוחתת, ההדרגתית; לפחות השגנו, וצריך להודות, התחיל בזה חבר הכנסת גדעון שגיא, את הסעיף שנקרא לו עכשיו השוק הפרסי. כלומר, היכולת להוריד את המציע הישראלי, שזכה למחיר של המציע הזר, ולצמצם את ה-15% הגנה עד למינימום. לא צריך לומר הרבה, אבל עד למינימום.

דן מרידור (הליכוד):

לנסות.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

לנסות. ונדמה לי, אם הסתכלתי נכון על התעשיינים הישראלים, חבר הכנסת דן מרידור, הם חששו מן השוק הפרסי יותר ממה שהם חששו מן ההגנה היורדת. הם חוששים מאוד מן העניין הזה.

אני הייתי מעדיף לכלול את שני האלמנטים. הייתי מעדיף את שני האלמנטים. אבל, צריך לזכור, חבר הכנסת פורז, כיוון שאתה ישבת שם, שהשגנו לפחות את המרכיב הזה, והוא נראה לי בעל משמעות.

דבר נוסף. יש בפני הוועדה הבטחה של ראש הממשלה לקיים בעוד שנה דיון מקיף בכל העקרונות של הפטורים, בכל אותם צווים והוראות המופיעים בתקנות שאנחנו אישרנו, ונאשר בשבוע הבא נוספים, יש הבטחה לקיים דיון נוסף מקיף בשאלת הפטורים, היקפם, עומקם והתועלת והנזק שבצדם.

הפתרון האמיתי, או צמצום הבעיה – שכן כבר אמרתי שהייתי רוצה לראות חוק מעט אחר, אם כי אנחנו מביאים חוק באיזון סביר מאוד – הפתרון הוא קו מדיניות מקרו, שהממשלה תיפרד מחברות ממשלתיות רבות ככל האפשר.

גדעון שגיא (העבודה):

נכון.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

ומרגע שאותן חברות לא תהיינה חברות ממשלתיות, חוק חובת המכרזים לא חל עליהן. על ה"שקם" העיקרון הזה לא יחול. ומשעה שתעבורנה החברות לבעלות שונה, העיקרון הזה, שבחלק מן המקרים הוא כרוך במחיר כלכלי לא סביר ולא נוח, לא יחול עליהן. נדמה לי שבטווח הארוך זה הפתרון – הפרטה. אם מישהו רוצה להתמודד עם ההגנות העודפות המוגזמות, נדמה לי שהדרך לכך היא הפרטה.

לגבי סעיף 2, אני רוצה רק להבהיר, זה סעיף שהבטחתי שאני אבהיר אותו מעל הבמה – את סעיף 2 בתיקון אישרנו בהנחה שהשימוש בו ייעשה בעיקר לצורכי מלחמה בחרם הערבי. אני רוצה להדגיש זאת מעל הבמה.

ובכך אני מניח שאני יכול להשיב על עיקרי הטענות. אני מבקש מאדוני היושב-ראש להביא את החוק לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת דדי צוקר, יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו להצבעה בקריאה שנייה ובקריאה שלישית על הצעת חוק חובת המכרזים (תיקון מס' 7), התשנ"ה–1994. נא לעקוב אחרי. אני רוצה לשאול אם יש התנגדות שנעשה זאת בהצבעה ידנית? אני מבין שאין.

אנחנו עכשיו מצביעים בקריאה שנייה על הסתייגויות על שם החוק. הסתייגות של חבר הכנסת אלי דיין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת א' דיין לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה.

לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חבר הכנסת א' דיין לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה.

הסתייגות של חבר הכנסת דוד מגן לשם החוק – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ד' מגן לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה.

לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חבר הכנסת ד' מגן לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה.

ההסתייגות של חבר הכנסת דן מרידור לשם החוק – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ד' מרידור לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה.

ההסתייגות של חבר הכנסת אברהם פורז לשם החוק – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת א' פורז לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה.

אברהם פורז (מרצ):

הסרתי.

היו"ר ש' וייס:

גם הסיר וגם הוסרה.

חברי הכנסת, אני קובע ששום הסתייגות לשם החוק לא נתקבלה. לפיכך, מי מכם תומך בשם החוק בקריאה שנייה כהצעת הוועדה? מי מתנגד?

הצבעה

שם החוק, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

אני קובע ששם החוק אושר בקריאה שנייה כהצעת הוועדה.

עכשיו אנחנו לסעיף 1, בקצה הדף. הסתייגות של חבר הכנסת דן מרידור.

דן מרידור (הליכוד):

זאת טעות. אין לי הסתייגות לסעיף 1. יש לי הסתייגות לחלופין.

היו"ר ש' וייס:

טעות. נא להתקדם אתי לעמוד 2. לחלופין – מי בעד? מי נגד?

אברהם פורז (מרצ):

אני מבקש הצבעה אלקטרונית על לחלופין (2).

היו"ר ש' וייס:

בסדר. אנחנו מצביעים על לחלופין (1) – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין (1) של חבר הכנסת ד' מרידור לסעיף 1(1)(א) לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה.

לחלופין (2) – הצבעה אלקטרונית. מי בעד? מי נגד? כל אחד לפי הכרתו.

הצבעה מס' 12

בעד התיקון לחלופין (2) של חבר הכנסת ד' מרידור לסעיף 1 – 4

נגד – 18

נמנעים – אין

התיקון לחלופין (2) של חבר הכנסת ד' מרידור לסעיף 1(1)(א) לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ארבעה תומכים, 18 מתנגדים, אם כן, ח"י מתנגדים, לכן ההסתייגות מתה. אפס נמנעים.

עכשיו אנחנו עוברים להסתייגות של חבר הכנסת דן מרידור לפסקה 1(1)(ב). מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ד' מרידור לסעיף 1(1)(ב) לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה.

לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חבר הכנסת ד' מרידור לסעיף 1(1)(ב) לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה.

להסתייגות של חבר הכנסת דן מרידור לפסקה (2) – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ד' מרידור לסעיף 1(2) לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה.

חברי הכנסת, כל ההסתייגויות לסעיף 1 הוסרו. לפיכך, מי תומך בסעיף 1 בקריאה שנייה כהצעת
הוועדה – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

סעיף 1, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

אני קובע שסעיף 1 כהצעת הוועדה נתקבל בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים עכשיו לעמוד 3 לסעיף 2. הסתייגות של חבר הכנסת דוד מגן – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ד' מגן לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה.

ההסתייגות של חבר הכנסת דן מרידור לסעיף 2 – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההצעה של חבר הכנסת ד' מרידור לסעיף 2 לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

הוסרה.

שתי ההסתייגויות לסעיף 2 הוסרו. לפיכך מי תומך בסעיף 2 בקריאה שנייה כהצעת הוועדה? מי מתנגד?

הצבעה

סעיף 2, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

אני קובע שסעיף 2 נתקבל בקריאה שנייה כהצעת הוועדה, בלי הסתייגויות.

לסעיף 3, פסקה (1) – אין הסתייגויות. לפסקה (2) הסתייגות לחבר הכנסת אברהם פורז. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת א' פורז לסעיף 3(2) לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסרה.

של חברי הכנסת אלי דיין ואלי גולדשמידט – מי בעד? מי נגד?

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני מסיר.

היו"ר ש' וייס:

אתה מסיר, אבל חבר הכנסת אינו נוכח. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת א' דיין לסעיף 3(2) לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסרה.

חברי הכנסת, אני קובע שגם ההסתייגויות לסעיף 3 הוסרו. לפיכך, מי תומך בקריאה שנייה בסעיף 3 כהצעת הוועדה? מי מתנגד?

הצבעה

סעיף 3, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

אני קובע שסעיף 3 אושר בלי הסתייגויות כהצעת הוועדה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו לקריאה שלישית. מכיוון ששום הסתייגות לא נתקבלה, אני מניח שאני יכול להצביע בקריאה שלישית.

חברי הכנסת, הצעת חוק חובת המכרזים (תיקון מס' 7), התשנ"ד-1994, קריאה שלישית – מי בעד? מי נגד? נעשה זאת בהצבעה אלקטרונית, כדי שיירשם בהיסטוריה.

הצבעה מס' 13

בעד החוק – 19

נגד – 4

נמנעים – אין

חוק חובת המכרזים (תיקון מס' 7), התשנ"ד-1994, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, 19 תומכים, ארבעה מתנגדים, אין נמנעים.

חיים אורון (מרצ):

זה החוק על עזה?

היו"ר ש' וייס:

לא, זה לפני עזה.

אני קובע, חברי הכנסת, שהצעת חוק חובת המכרזים (תיקון מס' 7), התשנ"ד-1994, התקבלה בקריאה שלישית, ולכן החוק אושר. תודה רבה, חברי הכנסת.

הצעת חוק התגמולים לחסידי אומות העולם, התשנ"ה-1994

(קריאה ראשונה)

היו"ר ש' וייס:

עכשיו יש לנו כאן הצעת חוק התגמולים לחסידי אומות העולם, התשנ"ה-1994, בקריאה ראשונה.

לפני שידידי חבר הכנסת דב שילנסקי יעלה ויציג את הצעת החוק, אני רוצה, ברשותו וברשותכם, להוסיף מלה משלי כאן, ברשותך.

חברי הכנסת, לפני כשבע שנים, אולי מעט יותר, עלה על סדר-היום הציבורי בסערה מרגשת הנושא של הטיפול בחסידי אומות העולם שחיים בתוכנו. הנושא עלה בתוכנית "כלבוטק" של רפי גינת, לפני כן במאמרים של נתן רועי ב"דבר", של אמנון ברזילי ב"הארץ" ואחרים. אנחנו יזמנו אז איזו פעולה דחופה, והיתה לי הזכות להיות פעיל מאוד בנושא הזה.

השר יצחק מודעי באותה תקופה והשר משה קצב סייעו לנו ובקצב, ובתהליך פרלמנטרי די מהיר הצלחנו לגרום לכך שיותקנו תקנות בעניין זה.

מאוחר יותר בכנסת הקודמת ביקשתי להפוך את התקנות לחוק. סגן שר האוצר באותה עת, מי שישב כאן בראש הישיבה, סגן יושב-ראש הכנסת יוסף עזרן, הסכים להעביר את זה בקריאה טרומית. זה עבר לוועדת הכספים ושקע שם.

אני רוצה לשבח את חברי דב שילנסקי ואת חברי הכנסת שהצטרפו ליוזמה – חברי הכנסת נעמי בלומנטל, אלי גולדשמידט, אברהם הירשזון, אסתר סלמוביץ, אבנר חי שאקי על כך שהצליחו להביא את ההצעה הזאת לידי קריאה ראשונה ולאחל להם שהחוק יעבור בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

מדובר באחינו גיבורי התהילה, שהם נציגים מעטים של יותר מרבעה של חסידי אומות העולם שעדיין חיים בעולם, שאנחנו לא רק חייבים להם את חיינו; הם היו האור היחיד במנהרת האופל של תקופת השואה.

אני מנצל את ההזדמנות שבמקרה אני מנהל את הישיבה כדי לשבח אתכם, לעודד אתכם ולהביע תקווה שאנחנו את המוטל עלינו בקטע הזה נעשה.

אני מזמין את חברי חבר הכנסת דב שילנסקי להציג את הצעת החוק. תודה רבה.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

אדוני היושב-ראש, אני מבקש לאפשר לי להשתלב בדיון.

היו"ר ש' וייס:

כן, אנחנו נשלב אותך. אנחנו נשלב את השר צבן בעניין הזה. בבקשה, חבר הכנסת שילנסקי.

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, קודם כול אני רוצה לברך את היושב-ראש בברכת יישר כוח גם על החלק שלו כשהובאה הבעיה לידיעת הציבור וגם על הדברים הנכונים והטובים שאמר כאן.

חברי חברי הכנסת, חושך, עלטה, לפתע פתאום אנחנו נסגרנו, סגרו אותנו בתוך קופסה שנקראת גטו. ומסביב אויבים מכל הצדדים. לא רק הגרמנים, אלא משתפי הפעולה בכל מדינות אירופה. בכל מקום שהגרמנים הגיעו אליו היו משתפי פעולה. אין מי שעוזר. חבריך הטובים ביותר מובילים אותך למוות. ידידיך-שכניך מסגירים אותך לשונאים. ואם מישהו רוצה לעזור, גם לו צפויה סכנה.

אני רוצה להביא דוגמה, ואעשה זאת בקצרה. לפני שבע שנים הייתי בפולין ב"מצעד המוות", ונסעתי עם גיסי, צבי בלוטמן, שעבר את השואה על כל אימיה, לחפש גוי שנתן לו מחסה במשך לילות מספר.

היה קשה מאוד למצוא אותו. וכשמצאנו אותו, תחילה הוא התכחש. אתם יודעים למה? כי הוא פחד מהשכנים, שהשכנים לא יזכירו לו עכשיו: אתה פושע, אתה הצלת יהודים. והגוי הזה נפגע, שרפו לו את האסם שלו, ירו בו, גם כשלא מצאו את היהודים, כי הם ברחו ברגע האחרון. אבל רק בגלל החשד הזה.

וכפי שיש לנו חשבון עם כל אותם משתפי פעולה, וכפי שהם לדיראון עולם, כך אנחנו צריכים לכבד ולהוקיר ולתת את כל אהבתנו לאלה המעטים, מעטים מאוד, שהצילו יהודים וסיכנו את חייהם בהצלת יהודים.

החוק הזה, כפי שכבר אמר יושב-ראש הכנסת, בא בעקבות התקנות וההסדרים שהיו, על-ידי הסוכנות ועוד כל מיני גורמים. הוא בא למסד את הנושא הזה בחוק הכנסת, גם כדי שזה יהיה חוק וגם כדי לבטא עוד הפעם את ההכרה שאנחנו, במלוא מובן המלה, מכל הלב, וכל עם ישראל, רוצים לתת להם את ההוקרה.

כבר נאמר: המציל נפש אחת כאילו הציל עולם ומלואו. חסידי אומות העולם שהוכרו על-ידי רשות הזיכרון "יד ושם", ללא ספק קיימו משפט זה.

ממשלת ישראל קיבלה על עצמה לטפל בצרכיה הקיומיים הבסיסיים של קבוצת חסידי אומות העולם החיים בישראל. ובהסכם שנחתם ביום 10 באפריל 1987 בין הממשלה, הסוכנות היהודית והמוסד לביטוח לאומי אושר מתן תגמול בגובה השכר הממוצע במשק.

כפי שכבר אמרתי, מן הראוי שזכויותיהם של חסידי אומות העולם לתגמולים יעוגנו בספר החוקים של מדינת ישראל, כביטוי להערכה ולהוקרה לאומץ לבם, לעוז רוחם, לגדולתם ולאצילות נפשם של חסידי אומות העולם החיים בישראל.

חוק זה בא להודות לחסידי אומות העולם ולהוקיר אותם על תרומתם ועזרתם בהצלת יהודים בזמן השואה וברדיפות היהודים.

אני מוכרח לציין פה את כבוד השופט בדימוס של בית-המשפט העליון, ידידי, רעי, אהוב נפשי, משה בייסקי. אילו ראיתם איך יהודי זה, העומד בראש הוועדה לחסידי אומות העולם שליד "יד ושם", איך הוא היה מתרוצץ ממוסד למוסד, לפני שהיה ההסדר, ולו יש החלק הכי גדול בכך שההסדר הזה נעשה. אני ראיתי אותו, ויסלח לי ידידי בייסקי שאני משתמש בביטוי הזה, ראיתי אותו פשוט פושט יד, הולך לבקש נדבות ותרומות. אני התביישתי בשבילו. אבל הוא היה האיש שטיפל בזה, ללא מוצא. ראיתי איך הוא אוסף גרוש לגרוש כדי לקיים את חסידי אומות העולם וקצת לגול מעלינו את הבושה, שלא ידענו לטפל בהם כראוי.

והנה שמעתי שהשופט בייסקי התפטר מראשות הוועדה לחסידי אומות העולם. אינני רוצה להיכנס לסיבות. אני מנצל במה זו בתקווה שהוא מאזין לנו, ואם לא – אעביר לו את הפרוטוקול. אני מבקש ואומר: כבוד השופט בייסקי, כוחך במותניך, אני מבקש ממך, אני בטוח שבשם כל הכנסת – ואני רואה את השר יאיר צבן מהנהן בראשו, אני רואה גם את חבר הכנסת פרופסור שאקי מהנהן בראשו, סימן שהם יודעים מה אני הולך לבקש והם תומכים בזה. אני מבקש ממך, כבוד השופט בייסקי,

ידידנו: אנחנו כל כך מכבדים את מה שעשית, אנחנו כל כך מעריכים אותך, אנחנו כל כך אוהבים אותך, בוא, אנחנו נהיה לצדך, נהיה לך לעזר, תחזור לעמוד בראש הוועדה. אין מי שיכול להחליף אותך ולעשות את המלאכה כמוך. ואת זה אי-אפשר לעשות מתוך שגרה, כעבודת פקידות. את זה אפשר לעשות רק עם הלב והנשמה. ולך יש הדבר הזה. אנא, תחשוב ותתחשב בפנייתנו.

השופט משה בייסקי הפנה את תשומת לבי למקרה הבא. ביוגוסלביה היתה אשה מוסלמית, אם אינני טועה, אשה דגולה, בעלת נפש אצילה. ובימי החושך של השואה האיומה היא הצילה יהודים תוך סכנת נפשות והוכרה כחסידת אומות העולם. עם ישראל זכר אותה אשה אצילה, הגברת הרדגה סוסיק זאינווה – אני מקווה שאני מבטא נכון את שמה – היום כבר זיכרונה לברכה. וכשהתחילו מאורעות הדמים ביוגוסלביה פנו קהילת סאריבו וה"ג'ינט" לממשלת ישראל בבקשה שיעלו את הגברת זאינווה ומשפחתה לארץ. בעצם זה המקרה האחד והיחיד שמשפחת חסידי אומות העולם הועלתה על-ידי מחלקת העלייה של הסוכנות מיוזמתה, כי בדרך כלל טיפלו בחסידי אומות העולם כשכבר נמצאו פה. ועכשיו אנחנו לקחנו את היוזמה על מנת לגמול לה ולמשפחתה בעת שהם נתונים בצרה ובמצוקה, כשם שהיא עזרה לבני עמנו כשאנחנו היינו בצרה.

ביום 22 באוקטובר 1994 נפטרה הגברת הרדגה והובאה לקבורה למחרת היום במושב בית-זית. לאחר שאם המשפחה נפטרה נשארה המשפחה ללא כל אמצעי קיום, עוד בטרם זכו להתאקלם בארץ והם עדיין במרכז הקליטה, וחתנה, שבנסיבות רגילות עשוי להיות המפרנס היחיד, חולה בטרשת נפוצה. המקרה הזה הוא מקרה נדיר, אך יש לחשוב גם על מקרים נדירים. אני רוצה לציין שמשרד הקליטה קיבל עליו את הטיפול במשפחה כאשר הם הגיעו. זה מקרה שהיה ידוע, הם הועלו מיוגוסלביה, והנציגים שלנו הסתכנו בהצללתם, כפי שהסתכנו בהצללת יהודים מאותו אזר.

לנוכח זאת הציע כבוד השופט בדימוס משה בייסקי, שבסעיף ההגדרות נוסף למושג "בן משפחה" גם את מי שהיה תלוי בחסיד אומות העולם ומבחינה בריאותית אינו מסוגל לדאוג לעצמו, וכיוצא מזה לעשות גם את התיקון המתאים בסעיף 2 ובסעיף 6. אני מודה לשופט בייסקי על שהפנה את תשומת לבי לכך, ואני מאמץ את המלצתו ומקווה שהתיקון ייעשה כנדרש בוועדה.

חברי הכנסת, הנושא הזה שאנחנו דנים בו הוא לכבודה של הכנסת, שקיבלה את ההצעה הזאת בקריאה טרומית, הוא לכבודה של הוועדה שטיפלה בזה, לכבודן של הכנסת והוועדה, שאני בטוח שבתוך זמן קצר תביא את החוק לידי גמר.

אני רוצה להודות, גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ולברך בברכת יישר כוח את עמיתי השותפים להצעת החוק הזאת, ואגיד את שמותיהם לפי סדר האל"ף-בי"ת: נעמי בלומנטל, אלי גולדשמידט, אברהם הירשזון, אסתר סלמוביץ ופרופסור אבנר חי שאקי. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה לסגן היושב-ראש, חבר הכנסת שילנסקי, על הצעת החוק החשובה.

אני פותחת את הדיון. רשימת הדוברים נעולה בזה. שלוש דקות לכל אחד. מי שלא יהיה בתורו, תורו אובד. אני מתכבדת להזמין את שר הקליטה, השר יאיר צבן, כראשון הדוברים, כמובן ללא הגבלת הזמן.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מברך מקרב לב את חבר הכנסת דב שילנסקי על כך שהניע ודחף את הצעת החוק עד למקום הזה, כדי שהיא תעבור כאן בקריאה ראשונה ועד מהרה תאומץ על-ידי הכנסת בקריאה שנייה ושלישית. זה בוודאי אחד המעשים היפים שהכנסת הזאת תוכל להתברך בהם. אבל בכך לא סגי.

אנחנו עם שכול, עם פצוע, עם שטרפו את גופו ואת נשמתו והוא יצא מגיא ההריגה, ומגיא ההריגה שפט את העמים שמסביבו על-פי סולם ערכים מאוד אנושי, מאוד הומני, מאוד מוסרי. השאלה היא, האם סולם הערכים הזה נותר בעינו בהמשך הדרך, וראשית כול כאשר מדובר באותם חסידי אומות העולם, שתוך סיכון חייהם וחי בני משפחותיהם הצילו נפש יהודית, הצילו נפשות של יהודים ויהודיות. ואני אומר בכאב לב: עוד לא עמדנו במבחן הזה. כמעט 50 שנה עברו מאז תמה מלחמת העולם השנייה, ורק היום אנו עושים את המעשה הזה. רק לפני שבע שנים התקנו את התקנות, וכל זה מתייחס רק לאלה שהגיעו אל חופי ארצנו.

אתה הזכרת כאן, ידידי חבר הכנסת שילנסקי, את פרשת זאינווה הרדגה, זיכרונה לברכה. אני זוכר את היום שבו טלפן אלי השופט משה בייסקי ואמר לי נאשיות: סרייבו עולה באש, שם נמצאת משפחתה של זאינווה הרדגה, וסיפר לי את עלילותיה של אותה משפחה, כיצד הצילה את בני משפחת קביליו, שאחת מהם ניצלה וחיה אתנו, גברת קביליו גרינברג, כאן בירושלים. הוא אמר לי: אני מתרוצץ סביב כל הגורמים, ואף אחד לא מוכן לקחת אחריות ולומר: תעלו; בגלל בני המשפחה, בגלל האחריות למשפחה, מפני שחתנה חולה בטרשת נפוצה ויש גם ילדה. ואני אומר: מה זאת אומרת? איפה המקום כאן להיסוס? הרי אם נעלה אותה עשר פעמים עוד לא נצליח לגמול לה על אשר היא עשתה לנו. ובלי סמכות, בלי רשות, אמרתי ל"ג'וינט" ולסוכנות: תעלו, אני אחראי. ואחר כך טיפלנו. וכאשר ליוונו אותה למנוחת עולמים בבית-זית, והייתי במעמד העצוב הזה יחד עם המשפחה הנהדרת שלה, הבטחנו, וקיימנו, לדאוג להמשך קיומה של המשפחה.

חברי חברי הכנסת, ביוני השנה הייתי יחד עם משלחת גדולה של מנהלי תאגידים במשק בסיוור ברוסיה ובאוקראינה. נפלה לידי זכות גדולה, אבל זכות קורעת לב וזכות שמטילה בפנים אודם של בוש: חילקתי במעמד מצמרר, שם, בבאבי-יאר, תעודות חסידי וחסידות אומות העולם לכ-20 אזרחים אוקראינים, שכל אחד מהם וכל אחת מהם הוא סיפור נורא הוד של גבורה, של אצילות נפש. ראיתי אנשים חלכאים ונדכאים ושאלתי: איפה אנחנו? הם הצילו יהודים – נקודה, די, נמחקו מהזיכרון שלנו?

לפני שלושה שבועות ראינו כולנו בטלוויזיה, בתוכנית הבלתי רגילה הזאת – יש לנו כמה פינות שהן ממש שמורות טבע – "מבט שני", את התוכנית "רשימות ונדה", משהו בלתי רגיל, וראינו שם חסידי אומות עולם שהצילו ילדים. איך אנחנו גומלים להם, בייחוד לאלה שקשה להם?

אינני יודע כמה משפחות מהניצולים – אני מקווה שהרבה, אבל אני לא בטוח – רואות לעצמן חובה להושיט יד עוזרת. אבל העם היהודי? מדינת ישראל? יש איזו קרן בארצות-הברית, קרן וולונטרית שנותנת, לא לכולם, למיעוטם, פה ושם איזו קצבה קטנה.

לא אחת דיברתי עם השופט משה בייסקי, ואני שותף לכל מה שאמרת כאן, סגן יושב-ראש הכנסת חבר הכנסת דב שילנסקי, על ידידנו השופט, האיש הנהדר הזה.

אני אומר לכם, בבאבי-יאר נדרתי נדר לא לשקוט ולא לנוח עד שהעוול הזה יתוקן.

באתי בדברים עם כמה מהאנשים שעניינם בכספים של העם היהודי, ומצאתי אוזן קשבת לראשית הידברות.

אני קורא לכל מי שאינו מוכן להשלים עם השכחה הזאת, שייתן יד למאמץ הזה. כי אמרנו: לזכור את הכול ודבר לא לשכוח. זה אומר, לא רק את מה שהיה מהעבר ההוא של המתרס, אלא לזכור את הכול ודבר לא לשכוח – זה גם את אלה שעברו את המתרס מהעבר ההוא תוך כדי סכנת נפשות והצילו לנו אחים ואחיות, אבות ואמהות, ילדים וילדות.

ב-9 במאי 1995 נציין עם כל העולם הנאור מלאות 50 שנה לניצחון על החיה הנאצית. אני חושב שנעשה מעשה גדול אם לקראת המועד הזה נפעל לתיקון המעוות ונדע תמיד שמה שלא נעשה – לעולם לא נוכל להעניק לאנשים הנפלאים האלה את הגמול המגיע להם. תודה רבה.

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני השר צבן, מקרה נדיר הוא שאחרי נאום שלך אני בא ללחוץ את ידך מכל הלב.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה לשר יאיר צבן. אני מתכבדת להזמין את חבר הכנסת אבנר חי שאקי, אחד ממציעי החוק, ואחריו – חברת הכנסת נעמי בלומנטל, גם-כן מבין מציעי החוק. בבקשה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חבר הכנסת שילנסקי, חברי חברי הכנסת, אני רואה זכות גדולה לעצמי להיות בין יוזמי הצעת חוק זו, לאחר שהגשתי הצעת חוק מצומצמת יותר באותו נושא.

בהיותי זה כשנתיים יושב-ראש ועדת המשנה לעניין נפגעי הנאצים שליד ועדת הכספים, נמצאתי למד מקרוב מאוד את הסוגיה החשובה הזאת שהייתי קורא לה בשתי מלים – הכרת הטוב. אין הרבה תכונות יהודיות כל כך כמו הכרת הטוב. אין דבר מאוס על חכמי ישראל, על חז"ל, כמו כפיות הטובה.

לא מקרה הוא שהמושג יהודי בא מהשם יהודה. והשם יהודה בא לעולם, הבן הרביעי של לאה, מפני שאמו לאה אמרה: הפעם אודה את ה'. זו הפעם הראשונה שאשה או איש בעולם הודו לבורא, כי תודה פירושה הערכה, הוקרה, ההיפך משכחה.

לצערנו הגדול, אף-על-פי שמספרם של חסידי אומות העולם בארץ קטן ביותר, כמה עשרות, לצערנו פה ושם קראנו על אחד מהם שנמצא כמעט ללא הכרה, על אנשים שלא מצאו דרך לקבל טיפול רפואי מינימלי, ובמלים פשוטות – על הזנחתם.

חובה נעימה היא לי להצטרף לדבריו של ידידי ומכובדי חבר הכנסת דב שילנסקי, סגן יושב-ראש הכנסת, בהבעת הוקרה לד"ר משה בייסקי, שופט בית-המשפט העליון לשעבר, שזה שנים רבות מקדיש לנושא הזה של חסידי אומות העולם ממיטב זמנו, מרצו ואהבתו. אני יודע מקרוב כי הוא עצמו עשה רבות כדי לשפר את מצבם של אותם עשרות חסידי אומות העולם בארץ.

כאשר הצטרפתי להצעה הזאת וכאשר יזמתי את קודמתה, יצאתי מן ההנחה, וכך הסברתי לשר האוצר ששאל אותי מדוע יש צורך בחוק כאשר יש תקנות והעניין מוסדר; אמרתי: כבוד הוא לישראל שהזכויות הללו של אותם מעטים ויקרים שסיכנו את חייהם, את חיי נשותיהם, את חיי ילדיהם, כדי להציל יהודים, מבוגרים, ילדים וילדות; ביודענו מי היתה החיה הנאצית, ביודענו כמה סיכון גדול היה ברצון להציל יהודי או להסתיר יהודי, עלינו לדעת להעריך את האנשים הללו כראוי להם.

לכן, הכנסת חייבת חוב של כבוד לאנשים הללו. והחוק הזה בא להביע את הוקרת הכנסת, את הוקרת העם כולו לאותם אנשים נפלאים, מסורים, אמיצים, גיבורים, שסיכנו את היקר להם מכול, את עצם חייהם, כדי שיהודים יינצלו מציפורניהם של אותם נאצים ארורים.

אני מצפה שהכנסת תאמץ פה-אחד את הצעת החוק הזאת בקריאה הראשונה, ויהיה לנו הכבוד בתוך פרק זמן לא ארוך לבוא ולומר: מדינת ישראל מילאה חוב מוסרי מן המדרגה הראשונה, שבוודאי היתה צריכה לעשותו לפני הרבה שנים, אבל מוטב מאוחר מאשר לעולם לא. *Mieux plus tard que jamais*, אומרים הצרפתים.

אני מברך את חברי השותפים להצעה הזאת, ואני קורא לחברי הכנסת לתמוך בה במלואה.

עם זאת, אני מוצא חובה נעימה לפנות גם-כן אל ד"ר בייסקי שהתפטר מראשות הוועדה שליד "יד ושם", כי יחזור למלא את תפקידו זה. אינני יודע מה הסיבות, אינני יודע את הרקע, אבל אני יודע גם יודע שאי-אפשר לתאר את הנושא ששמו חסידי אומות העולם בישראל בלי ד"ר משה בייסקי.

אנו, יוזמי הצעת החוק הזאת, חברי הכנסת, כל מי שיודע את פועלך הרב, הרם, המסור, המתמיד והנמשך לטובת אותם חסידי אומות העולם, מבקשים כי תשוב להמשיך ולתרום את התרומה שאין ערוך לה. תודה רבה, גברתי היושבת-ראש.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. אני מזמינה את חברת הכנסת נעמי בלומנטל. אחריה – חבר הכנסת יעקב שפי.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה להודות לחברי שיחד, אומנם כל אחד בנפרד אבל במטרה המשותפת התאחדנו סביב הצעת החוק. אני רוצה להודות לחבר הכנסת דב שילנסקי, סגן יושב-ראש הכנסת, שמוסיף לנו תמיד גם בישיבות כאן וגם בישיבות של הוועדות, מתוך הניסיון שלו והדוגמה שהוא נותן לנו, הרבה עומק, שלעתיים חסר.

אני רוצה גם להודות לחברי הכנסת אלי גולדשמידט, אברהם הירשזון, חברתי חברת הכנסת אסתר סלמוביץ, וכמובן גם לחבר הכנסת אבנר חי שאקי שדיבר לפני.

אני מצטרפת גם לבקשתו של השר יאיר צבן, שנשתדל להרחיב ולקרוא לעם היהודי בכלל, לא רק לכנסת ישראל, שיתרום את תרומתו כדי לפצות או לתת ולו רק תמורה צנועה לאותם חסידי אומות העולם שאין ביכולתם לעלות ארצה, והחוק הזה יאמר לגביהם את מה שהוא אומר לאנשים החיים כאן.

דן תיכון (הליכוד):

אולי הקונגרס היהודי העולמי.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

נכון, זו היתה הכוונה בדבריו של השר צבן.

הרשו לי להעלות את זכרם של שתי סבותי וסבי, ואולי לא תמיד מדברים כאן הרבה על יהדות גרמניה, אבל הם היו בברלין והם עברו ימים שאנחנו לא יודעים פרטים עליהם, אבל אני יודעת, כי הרבה שנים לאחר המלחמה פגשנו את המטפלת של אבי, והסתבר שכאשר סבי וסבתי היו בברלין עצמה, כאשר התופת השתוללה מסביב ואסור היה לבוא לבקר אותם, להגיע אליהם, שני אנשים

מבוגרים – סבתא אחת כבר היתה באושוויץ – סבי וסבתי, הורי אבי, היו בברלין, כמעט מנותקים, מנודים – אותה מטפלת המשיכה להביא להם אוכל בלילות, גם כאשר היא סיכנה בכך את חייה.

חובה עלינו, וזאת זכות שלנו, לגמול לאנשים שכמותה, שידעו להיות בני-אדם גם בשעות שקשה להאמין שהיו כאלה שעות בתולדות העולם הזה. תודה.

אני רק מבקשת להצטרף לבקשה לשופט לשעבר בייסקי שיחזור בו מההתפטרות שלו מעבודת הקודש שהוא עשה בתחום הזה, ואנחנו מקווים שהוא יענה לבקשה שלנו וימשיך לפעול אתנו באותם הקשרים. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. אני מזמינה את חבר הכנסת יעקב שפי, ואחריו – חבר הכנסת אליעזר זנדברג.

יעקב שפי (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, רצוני לברך את קבוצת חברי הכנסת שיזמו את החוק המוסרי הזה. בשנים האחרונות התבשרנו לא פעם ולא פעמיים שיש אנשים נהדרים שהצילו יהודים בתקופות האפלות, אך לצערנו חלק מאנשים נפלאים אלה חיים כיום בתנאי דחק מחפירים.

בשומעי את מעשי הגבורה התרגשתי מהסיפורים ומהעדויות על צדיקים אשר סיכנו את חייהם כדי להציל נפשות בימים השחורים של מלחמת העולם השנייה. חבל רק שאותם אנשים היו נקודות אור בודדות באפלה הכללית של אירופה בשנות ה-40.

חברי הכנסת, מדובר בחוב מוסרי שחייבים אנו, אזרחי המדינה, כלפי אותם אנשים, ולכן חשוב שזכויותיהם של חסידי אומות העולם יעוגנו בספר החוקים של מדינת ישראל, כביטוי להערכה לאומץ לבם, לעוז רוחם, לגדולתם ולאצילות נפשם של אותם חסידי אומות העולם החיים בישראל.

הגמול המוצע הוא בגובה השכר הממוצע במשק, ומדובר לא רק בחסידי אומות העולם עצמם אלא גם באלמן או באלמנה של האיש או בילדם הקטין.

קבלת החוק גם תבטיח לחסידי אומות העולם שורה של הטבות בנושאים של בעיות דיור, סיעוד, ביטוח רפואי חינוך וקצובת הבראה לו ולבת-זוגו.

כה לחי למציעי החוק. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חבר הכנסת אליעזר זנדברג, ואחריו – חבר הכנסת דן תיכון.

אליעזר זנדברג (צומת):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, גם אני, כמובן, אתמוך בחוק ואצטרף לברכות למציעים.

כפי שאמר קודמי, חבר הכנסת שפי, אני סבור שיש בהצעת החוק הזאת משום ביטוי לרחשי הלב של מדינת ישראל והאומה בישראל כלפי אותם אנשים שסיכנו את נפשם והצילו – אלה דברים שנאמרו גם על-ידי קודמי – ועשו כל כך הרבה באופן אישי למען הצלתם של בני עמנו בימים חשוכים.

כשראיתי את הצעת החוק על סדר-היום, תהיתי כיצד לא חשבנו לפני כן במדינת ישראל לבוא ולעגן אותן זכויות בצורה כל-כך מפורשת. אבל מן הסתם טוב מאוחר מאשר לעולם לא, ואני שמח להיות כאן באולם ולתת את קולי ולהצביע בעד הצעת החוק הזאת, כי אני חושב שאני עושה זאת לא כנציג מפלגה זו או אחרת, אלא הצבעתי היא בעצם הצבעה כנציג של כל העם בישראל, שבאמצעות חוק זה רוצה לתת ביטוי של הוקרה ותודה לאלה שעשו כל-כך הרבה למען בני עמנו בתקופות ההן. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חבר הכנסת דן תיכון, בבקשה, ואחריו – חבר הכנסת דוד מגן.

דן תיכון (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, חבר הכנסת שילנסקי וחבר הכנסת שבח וייס, בתוקף תפקידי אני קרוב אצל מה שקורה בגרמניה; גם בשנים הרבות שאני חבר הכנסת, ולפני כן, כשסיימתי את האוניברסיטה, עסקתי בהתנגדות בתוככי גרמניה בזמן מלחמת העולם השנייה ואולי גם קודם לכן, משעה שעלה הצורר הנאצי לשלטון ב-1932-1933, חקרתי זאת.

בעוד כמה חודשים ימלאו 50 שנה לסיום מלחמת העולם השנייה, ויש כל מיני הצעות לציון האירוע הזה. בין השאר, יש היום בארצות-הברית תערוכה על תופעות ההתנגדות לנאציזם בגרמניה מאז 1932, ואולי אפילו קודם לכן. כשאתה עוקב אחר מה שקרה בגרמניה בזמן מלחמת העולם, אתה באמת רואה שההתנגדות לנאצים, לנאציזם, היתה תופעה שולית ביותר, ויש ניסיונות של גרמניה להאדיר אותם מורדים, אותו פון-שטאופנברג, ואת הניסיון להרוג את היטלר במפקדתו בפרוסיה. אכן, פון-שטאופנברג ראוי להערכה ולהוקרה על הניסיון האמיץ. אבל אני מוכרח לומר, שתופעות ההתנגדות היו מועטות ביותר, וכמעט שאינך מוצא אותן, והגרמנים מאדירים את התופעה הזאת ומחפשים שביב של אור בכל מקום שאפשר אולי למצוא אותו.

על הרקע הזה אתה שואל את עצמך, איך קמו אותם חסידי אומות העולם ובעצם עשו מעשה חסר תקדים, סיכנו את עתידם, את חייהם, את גורלם, את משפחותיהם, בניסיון להציל יהודים. הנושא עלה לאחרונה בעת שהוקרן הסרט על קסטנר – איך קשה היה, איך היה אפשר, ומי שניסה ונתפס הושמד לחלוטין. ואותם חסידי אומות העולם, שמספרם הולך ופוחת בשל הזמן שחולף, ראויים להוקרת העם היהודי, להוקרת הכנסת וממשלת ישראל. זה חוב של כבוד, הכרת תודה והוקרה לאותם בודדים שחיים בקרבנו.

אני עוקב אחר הצעות החוק של חבר הכנסת שילנסקי וחבר הכנסת שבח וייס. נדמה לי שבקדנציה הראשונה לכהונתי כחבר הכנסת, בשנים 1981-1984, התחלתם לטפל בצורה מסיבית בעניין הזה, לאחר שפורסמו כמה כתבות בטלוויזיה על מצוקתם של אותם חסידי אומות העולם.

אני חושב שאנחנו חבים לאנשים האלה חוב של כבוד, שהרי זה פשוט לא ייאמן. מעט מאוד אנשים באירופה גילו אומץ והתנגדו לחיה הנאצית. בקרבנו יושבים אותם מעטים, ובמשך שנים רבות התנערנו, התנכרנו להם, והגיע הזמן לכבד אותם, לא על-פי אמות מידה של שכר ממוצע, וזה חשוב מאוד. נדמה לי שזה חוב, יותר מחוב מוסרי, של כלל העם היהודי לאנשים מופלאים שעשו רבות להצלת יהודים. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. אני מזמינה את חבר הכנסת דוד מגן, אחרון הדוברים. אני קובעת בזה ששאר חברי הכנסת לא נכחו באולם. לאחר מכן – תשובתו של המציע, חבר הכנסת שילנסקי. בבקשה, חבר הכנסת מגן.

דוד מגן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי כנסת נכבדים, ההצעה הברוכה הזו לתיקון החוק הגיעה אלינו לקריאה ראשונה מאוחר מדי. אבל, חייבים להודות, כמי שעוקב אחר הדיונים בכנסת השתיים-עשרה ובכנסת השלוש-עשרה – – –

דן תיכון (הליכוד):

בכנסת העשירית.

דוד מגן (הליכוד):

אני רוצה להזכיר לך, שבכנסת העשירית חבר הכנסת שילנסקי היה סגן שר והיה מנוע מלהגיש הצעות חוק.

דן תיכון (הליכוד):

לא, הוא הגיש.

דוד מגן (הליכוד):

אבל ב-1977, דווקא בכנסת התשיעית, בהתחלה.

דב שילנסקי (הליכוד):

ובעשירית בשם הממשלה.

דוד מגן (הליכוד):

לצד הביקורת שיש לי כלפי עצמנו בעניין החוב המצפוני והמוסרי שיש לנו כלפי האנשים היקרים הללו, חסידי אומות העולם, תושבי מדינת ישראל, אנחנו יכולים להתברך בכך, כי לפחות בשנים האחרונות אנחנו מנסים ככנסת – וצינו כאן את חבר הכנסת שילנסקי ואת יושב-ראש הכנסת שבח וייס, את חבר הכנסת אבנר חי שאקי, את חברת הכנסת נעמי בלומנטל ואת חבר הכנסת אברהם הירשזון – תוקפים את הנושאים שהם בבחינת חוב מצפוני של החברה הישראלית, גם אם מדובר בהרגעת המצפון רטרואקטיבית.

כך אני יכול להעיד, חבר הכנסת שפי אמור מחר להעלות הצעת חוק בעניין זכויות גמלה לעובדים בשירות הציבורי למי שהיו במחנות ההשמדה גם מתחת לגיל 15. זהו עיוות שגילינו דרך דיון בדוח נציב תלונות הציבור. כך מצאנו את הוועדה לענייני ביקורת המדינה דנה בשבועות האחרונים בתפקוד הלשכה שבמשרד האוצר לשיקום נכי רדיפות הנאצים, ואני מקווה שעם שר האוצר אנחנו מגיעים לפתרונות טובים. כך הכנסת מוצאת את עצמה ממלאה חובה שהיא בגדר מצווה לתקן עיוותים, שלצערנו הרב נוצרו בגלל שכחה והזנחה.

אני מאוד מקווה, כי התיקון הזה, לכשיתקבל, יהיה בו משום סגירת פער, יהיה בו משום סיוע אמיתי וכן לחסידי אומות העולם, אשר בהחלט זקוקים לגמלה, לתקצוב, כפי שחבר הכנסת שילנסקי העלה כאן בנאומו.

ליוזמים ברכת יישר כוח, ואנחנו עמכם במלאכה החשובה, במצווה החשובה, בתשלום חוב של כבוד לחסידי אומות העולם.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. אני מזמינה את חבר הכנסת דב שילנסקי להשיב, ואחר כך נעבור להצבעה על החוק החשוב. בבקשה.

דב שילנסקי (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני אשתדל לקצר, אם כי יש לי הרבה מה לומר.

אני רוצה לומר רק זאת: בדרך כלל, מכנסת לכנסת, מאז אני חבר כנסת, אני רואה עצמי מחויב, ולא רק מחויב, להיות קול לאחי ניצולי השואה, אלה שזכו להינצל ואלה שלא זכו. חברי הכנסת שנוגעים באופן אישי בנושא הזה מתמעטים, ותמיד אומרים: נו, בכנסת הבאה לא יהיו. והנה אני רואה כל פעם שיש חברי כנסת. כמות חברי הכנסת שהשתתפו בדיון, שהוא אינו פוליטי, מרשימה מאוד.

בין חמשת חברי הכנסת שהציעו את הצעת החוק, אני ניצול השואה היחיד, נוסף על שבח וייס, שהיה אז ילד, אבל אני הייתי ממש בכל השלבים של השואה.

תרשו לי לציין, אומרים שהנושא נוגע רק לאשכנזים ורק להם אכפת ממנו. והנה, 50% מהחברים שדיברו אינם מאלה שנקראים אשכנזים, ואכפת להם, כי הם מבינים שזו בעיה של העם היהודי כולו, ומצאתי לנכון לציין זאת.

אני רוצה לציין, דרך אגב, הזכיר פה חבר הכנסת דוד מגן את הצעת החוק של חבר הכנסת שפי. אני שוב שמח. יש הצעת חוק שלי שמונחת כבר הרבה זמן, ואני נלחם בציפורניים. אבל הצעות החוק כל כך רבות שאחד לא יודע מהאחר, והנה אני שומע עכשיו במקום לא צפוי על התמיכה שאני מקבל לחוק הזה, ויישר כוח.

עכשיו אומר כמה מלים על העניין עצמו. אני רוצה לדבר בעיקר על החלק שהתלבטתי בהתחלה אם לדבר עליו או לא, והוא החלק של חסידי אומות העולם שנמצאים מחוץ לישראל. אשתדל מאוד לקצר.

אני רוצה לספר לכם על דוגמה קונקרטית שהזכרתי אותה בראשית דברי רק בציון השם. אחד מובל לטרבלינקה, ואתם יודעים שמטרבלינקה אין דרך חזרה. 2 קילומטרים מטרבלינקה הוא קופץ, או יותר נכון, הסבתא זורקת אותו דרך החלון הקטן, ובדרך נס הגרמנים לא השגו, כי את השיירות, את האשלונים, ליוו גרמנים חמושים עם רובים, ומי שקפץ ירו בו, והוא נשאר 2 קילומטרים מטרבלינקה. כשנהיה חושך הוא התחיל לשוטט. ושוטט ושוטט ושוטט, ובשום בית לא מצא מחסה. בלילות ישן בשדה. אבל הגיע החורף, ואי-אפשר לשוטט עוד, כי אתה לא יכול, אתה קופא מקור, ואתה גם משאיר עקבות בשלג. תארו לעצמכם, הנה דוגמה כששואלים למה לא ברחתם. הנה אחד שברח, זה נדיר. היה לו מזל שנודע לו שבביאליסטוק יש גטו, והוא הצליח לחדור לגטו של ביאליסטוק. זו היתה ההצלה הרגעית שלו.

לילה אחד הוא הגיע אל גוי, והגוי אמר: בסדר, יש לי עוד שלושה יהודים, אני מסתיר אותך. כעבור שלושה ימים הוא בא בריצה ואמר: הלשינו עלי, תברחו; והוא ברח. זה הסיפור שהזכרתי בהתחלה. הוא חיפש את הגוי הזה כל השנים, כי הוא לא זכר בדיוק את הכתובת. הוא נכנס בלילה וברח בלילה. הוא התדפק על הרבה דלתות ושמח שלא מסגירים אותו. לפעמים זה קשה. הגוי הזה גם הסתיר את עצמו כך שהשכנים לא ידעו שהוא אכן הציל יהודים, ולא היה אפשר למוצאו. אילו מאמצים הוא עשה. סיפרתי בהתחלה את המקרה של צבי בלוטמן, שהוא גם גיסי. כשהוא כבר מצאו והגוי ראה שמדובר באמת לא בגויים שבאים לרדוף או לחקור אותו אם הוא באמת הציל יהודי, כעבור כל כך הרבה שנים – זה היה לפני שבע שנים – כמובן, המצב של הגוי השתנה, אבל הוא חי בדלות רבה.

אני חושב שחובתם הראשונה של הניצולים, אם בכלל, היא למלא בזהב את ביתם של המצילים – שאותו מציל יחיה ברמת חיים לא נמוכה יותר מזו של הניצול.

אני מסתכן בדברי, אבל כפי שאתם יודעים, אני מתמסר לנושא, ואני רוצה להגיד שהישראלים עושים בשטח הזה מאמצים גדולים יותר מאשר היהודים שחיים באמריקה או בארצות תפוצה נוספות. אני פשוט יודע את זה, כי במקרה הקונקרטי שעליו אני מספר, צבי בלוטמן הוא היחיד בארץ והוא באמת פועל. יש עוד שניים-שלושה שחיים באמריקה, ופנו אליהם, והם לא נענים. יש גם באמריקה יהודים טובים שנענים ועוזרים, אבל הישראלים עושים יותר והם צריכים לעשות עוד יותר. זו חובתו של כל ניצול. אני פונה לכל ניצול: תעשו מאמצים בשביל האנשים האלה.

עם זאת, עם ישראל לא פטור מלדאוג באופן כללי לכל אותם אנשים. ברובם הגדול, אני לא יודע למה, הם לא היו מעשירי אותם עמים. העשירים עזרו פחות מהלא-עשירים. ולכן חובתו של עם ישראל כולו, אם באמצעות הקונגרס היהודי העולמי ואם באמצעות ה"ג'וינט", לעזור. הם עושים. היתה גם יוזמה של השופט בייסקי.

המצילים מקבלים פרוטות. בשבילם דולר אחד הוא הרבה מאוד. צריך להציף אותם בדולרים, כדי שיחיו ברמת חיים גבוהה, ובפרט בימי זיקנתם. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה לחבר הכנסת שילנסקי.

אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק התגמולים לחסידי אומות העולם, התשנ"ה-1994. בבקשה.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק התגמולים לחסידי אומות העולם, התשנ"ה–1994,
לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

רוב של שמונה בעד, ללא מתנגדים, ללא נמנעים. אני קובעת, שהצעת חוק התגמולים לחסידי אומות העולם, התשנ"ה–1994, עברה בקריאה ראשונה ומועברת בזאת לוועדת העבודה והרווחה להכנתה לקריאה שנייה ושלישית.

תודה רבה מקרב לב לכל המציעים על היוזמה הברוכה והחשובה.

הצעת חוק המפלגות (תיקון מס' 2) (תרומת בני משפחה), התשנ"ה–1994; הצעת חוק המפלגות (תיקון מס' 3) (פרסום תרומות), התשנ"ה–1994 **(קריאה ראשונה)**

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום. יש לנו שתי הצעות חוק המפלגות, שני תיקונים. ההצגה תהיה של זו אחר זו. הדיון יהיה משולב, וההצבעה, כמובן, על כל חוק בנפרד.

חבר הכנסת צחי הנגבי – הצעת חוק המפלגות (תיקון מס' 2) (תרומת בני משפחה). אחריו – חבר הכנסת דוד מגן. בבקשה.

צחי הנגבי (הליכוד):

תודה רבה. גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, תיקון מס' 1 בחוק המפלגות מן הקדנציה הקודמת בא במגמה לשים קץ למצב מתמשך של ערפל באחת הסוגיות הרגישות והבעייתיות שבקשר שבין כסף לבין פוליטיקה, קשר מסוכן. זה קשר שהכשיל בעבר רבים וטובים בארצות הים, אבל גם בארצנו אנו. ככל שמתעצמת האהדה לרעיון הפריימריס, כך גובר החשש, שבאין הוראה והנחיה חוקתית חד-משמעית, יהיה הדבר בבחינת לשים מכשול לפני עיוור.

המפלגות בישראל, בעיקר שתי המפלגות הגדולות, מצאו לנכון במהלך השנים האחרונות לשים קץ בקביעת רשימת המועמדים לשיטה של הוועדה המסדרת בשעתה, ולאחר מכן – שיטה של בחירה

במוסד מפלגתי, יחסית מצומצם. לאחר מכן, כשראו כי טוב גם במפלגת העבודה, גם בליכוד, עברו לבחירת ראש הרשימה ומועמדה של הרשימה לראשות הממשלה בבחירה ישירה, קרי פריימריס. והכנסת העבירה ברוב גדול, לפני תקופה לא ארוכה, תיקון לחוק המפלגות אשר בא להסדיר נורמות ערכיות; אשר במקרה שהמפלגות ילכו לבחירות פנימיות, יימנע מצב של חוסר ודאות.

כידוע, הפרצה קוראת למי שהיא קוראת, וכבר ראינו בעבר לא פעם אחת ולא פעמיים, שכאשר סימן שאלה מרחף סביב כוונת המחוקק, יש מי שסבור שמתן פרשנות מקלה מאפשרת לו לקיים פעילות פוליטית כזו או אחרת, בסתירה לנורמות אתיות.

במה דברים אמורים? חוק המפלגות בא כדי להסדיר סופית מגבלות על היקף התרומה למועמד בבחירות פנימיות במפלגה, על אופן התרומה, ובעיקר על חובת הדיווח והרישום המדויק – מי התורם. יש מגבלה על הרף של התרומה הבודדת, יש מגבלה על התרומה כולה, יש איסור של תרומה מתאגיד, יש איסור של תרומה מחוץ-לארץ, וכהנה וכהנה הנחיות ברורות וחד-משמעיות.

כאשר הובא בשעתו החוק הזה לכנסת, עסקה בו ועדת החוקה. נמצא אתנו כאן יושב-ראש ועדת החוקה, חבר הכנסת דדי צוקר, שגם הוא עסק במלאכה החשובה הזאת בתחושת שליחות. כבר אז אמר יושב-ראש הוועדה, במהלך ההצבעה על ההסתייגויות כאן במליאה, כי אין רצון ואין צורך לעשות מלאכה של 100%, די שעשינו 99%. ואם יש מי שיש לו סברה שניסוח כזה או אחר או סעיף כזה או אחר דורש תיקון, כדאי שזה ייעשה במועד אחר, כשוק הסערה. זו היתה בהחלט מדיניות נכונה, כי היא אפשרה להעביר את החוק הזה אף שהיתה מסכת של לחצים ואיומים ופיתויים שהורעפו על ראש חברי הכנסת, במגמה למנוע חקיקה שלמעשה תמנע שחיתויות בעתיד.

ואכן, אחרי שהחוק הפך עובדה, וכל חברי הכנסת המתכוננים להתמודד במסגרת המערכות הפנימיות במפלגותיהם כבר יודעים את האיסורים, את המגבלות ואת הסייגים, הוקמה בוועדת החוקה, חוק ומשפט ועדת משנה לעניין תיקונים בחוק המפלגות. היום מובאים לכאן שני תיקונים, תיקון מס' 2 ותיקון מס' 3. התיקון השני יוצג על-ידי ידידי חבר הכנסת דוד מגן, וגם הוא עוסק בסוגיה בעלת משמעות נכבדה. אני אציג את התיקון הראשון.

כאמור, החוק קובע מסכת של מגבלות שמטרתן למעשה אחת, והיא ברורה לכולנו: למנוע יצירת תלות בין המועמד לבין הממן. ידוע שיש מי שסבור שהוא יכול "להשקיע" בחברי כנסת, אולי בשרים, אולי בראשי ממשלות לעתיד, בבחינת שלח כסף על פני המים. היום אנחנו נממן לחבר הכנסת את הקמפיין, את מערכת הבחירות שלו, ובבוא יום פקודה, כאשר הוא יתענג על עוצמתה של השררה, הוא כבר יפתח לי את דלת הלשכה לרווחה, הוא ישמע ממני תוך כדי קריצה את המידע על החשיבות הגדולה של המכרז שעליו אני מתמודד, ולמה אני מתמודד, הוא ידע איפה היתה מרוחה החמאה כשהוא נזקק לה.

כמובן, אי-אפשר למנוע, וגם אין זה רצוי למנוע יצירת מבנה של מאבק דמוקרטי בין מועמדים. זה עובד בארצות דמוקרטיות אחרות; ארצות-הברית היא הראשונה והגדולה שבהן.

לפריימריס יש מעלות ויש חסרונות. החיסרון שאנחנו מציינים כאן הוא הצורך לגייס משאבים כדי להגיע לכלל הבוחרים. היתרון, ולדעת חברי הכנסת שחוקקו בשעתם את החוק, הוא עולה לאין ערוך על החיסרון, הוא העובדה, שהבוחר הוא לא מוסד מכונן של כמה מאות או כמה אלפי חברים, והוא

בוודאי איננו ועדה מסדרת של שועי המפלגה ורוזניה. הבוחר הוא כלל חברי המפלגה, מאות אלפים. נפח אוכלוסייה כזה – אתה לא מסוגל לקנות אותו, אתה לא מסוגל לתגמל אותו בשורה של מינויים פוליטיים, אתה לא יכול לעזור את עיניו. אם אתה חבר כנסת פעלתן, נמרץ, פרלמנטר טוב, חזקה על הציבור שידע להעריך את פעולתך. לכן היתרון הזה עולה על החיסרון. אבל בכל זאת, אנחנו רוצים בכל זאת לצמצם את החיסרון, וזו מגמת התיקונים המובאים לכאן היום.

כאמור, יש מגבלות לגבי היקף התרומה. בוועדה עלתה הסוגיה, מה קורה כאשר מועמד מקבל תרומה מבן-משפחה. אם התרומה היא מאדם זר, אנחנו מייד חושדים במערכת היחסים הפוטנציאלית שבין המועמד לתורם ומעוניינים להגביל את התרומה. אבל, כאשר אב רוצה לסייע למערכת הבחירות של בנו, אח רוצה לסייע למערכת הבחירות של אחיו – – –

היו"ר ע' מאור:

או לאחותו.

צחי הנגבי (הליכוד):

נכון, לאחותו, הורי האשה, הורי הבעל מעוניינים לסייע להצלחת בן-המשפחה, האם אנחנו רוצים או יכולים להגביל את תרומתם להיקף המצומצם שקבענו לתרומה של הקבלן, או בעל האינטרסים הכלכליים, או בעל האינטרסים הפוליטיים?

הדיון שנערך בוועדה בסוגיה זו היה דיון ממצה, ועל דעת כל החברים, מן האופוזיציה ומן הקואליציה, על דעת יושב-ראש הוועדה ועל דעת הממשלה התקבלה ההנחה, כי עדיף שאדם יצטרך לגייס כמה שפחות מגורמי חוץ וכמה שיותר – אם זה רצונו ויש יכולת – ממשפחתו, ואז מה טוב. ממילא מערכת היחסים בין אדם לבין בני משפחתו הקרובים היא כזו שיהיה לו קשה בעתיד לתגמל אותם בתמורה לתרומה כזו או אחרת, בהנחה שהקשר המשפחתי הזה עשוי להיחשף במהרה. כל אדם יחשוש מלזות שפתיים, ולמען הסר ספק הוא לא יהיה מוכן לשלם את המחיר הציבורי על טובת הנאה לבן-משפחה קרוב.

יתירה מזו, ככל שיש בידינו לחזות, אי-אפשר למנוע העברה של כספים בין בני-זוג ובין קרובי משפחה, וכדאי שהדברים ייעשו תוך הצהרה, דיווח ומתן הנתונים לכולם, מאשר שזה יעשה בחשאי, במסתרים, במצב שיש כאילו צורך להערים על הציבור.

השאלה היחידה שנשאלה בוועדה והיתה ראויה להישאל: האם אין בתיקון הזה כדי לתת יתרון יחסי למי שבא ממשפחה עשירה? לכאורה אנחנו מעניקים פה אפשרות לבן של מיליונרים או למי שיש לו קרובים בעלי הון לסייע לו, בעוד האחר צריך להתדפק על דלתותיהם – – –

יוסף עזרן (ש"ס):

צחי הנגבי (הליכוד):

אני יודע שאתה מתלבט בסוגיה הזאת, הרי סיפרת לי עליה בחוץ ולכן אני עונה לך, כבוד הרב עזרן.

התשובה הנכונה על השאלה הזאת היא פשוטה: ממילא הכנסת כבר קיבעה בחוק המפלגות רף מאוד אלמנטרי להיקף התרומה. כמדומני, כרגע עומד הרף הזה על 150,000 שקלים למועמד כהוצאה מותרת. למשל, אם בליכוד אדם צריך לשלוח אפילו מכתב אחד לכל המתפקדים, הרי הוא כבר גמר את ההוצאה המותרת שלו. לכן אנחנו מעריכים, שברגע שהכנסת הגבילה, בצדק, את ההוצאה המותרת למערכת הבחירות, כבר אין סכנה שתהיה מערכה שמאופיינת בהבדלים בין עניים לעשירים, בין בעלי משפחות אמידות לבין כאלה שהם עניים.

משום כך אני מביא היום את ההצעה הזאת בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת. אקרא את הסעיף, וחזקה על חברי הכנסת שקראו את דברי ההסבר ולא אצטרך להוסיף על כך.

"בחוק המפלגות, התשנ"ב" יבוא הסעיף הבא, שכותרת השוליים שלו הינה "תרומה של בן-משפחה". "הוראת סעיף 28" – אותה הוראה שמגבילה את כל מערכת היחסים שבין התורם לבין המועמד – "לא תחול על תרומה של בן-משפחה של המועמד; לעניין זה, 'בן משפחה של המועמד' – ילד, הורה, אח, דוד ובן-זוגו של כל אחד מאלה." כלומר, גם את ההרחבה הזאת הגבלנו לגרעין הראשוני הקשה של משפחה מצומצמת, כדי שלא יבואו אלינו דודים, בני דודים, אחיינים ואחייניות, כהנה וכהנה תורמים פוטנציאליים. רצינו להיות מבית שמאי ולא מבית הלל.

בכל זאת חובה היתה עלינו להכניס מגבלות, ואלה הן: האחת – "ובלבד שנותן התרומה לא קיבל, בתוך שנתיים שקדמו למתן התרומה, תרומה ששוויה עולה על הסכום שנקבע". כלומר, לא יהיה מצב שבו הקבלן – אני רוצה לבקש את סליחתם של איגוד הקבלנים, אנחנו לא מחשידים אותם, חלילה, בשום דבר – יתרום למועמד. כלומר, התורם מוגבל, התורם לא יתרום למועמד כי אסור לו ואז הוא תורם לבן-המשפחה שתורם למועמד. פה אנחנו דורשים איסור על האופציה הערמומית הזאת.

המגבלה השנייה שהוועדה החליטה עליה, כאמור גם כן פה-אחד: אם ניתנה תרומה בסכום העולה על זה שנקבע בסעיף 28 – היום מדובר על 5,200 שקל, הוא מתעדכן מעת לעת על-פי המדד, פעמיים בשנה על-פי חוק המפלגות, והוא יגיע ביום הבחירות בערך ל-6,000 שקל – יודיע מייד התורם בכתב למוסד לביקורת של המפלגה על פרטי התרומה, ויצהיר שנתקיימו בה אותן הוראות שקראנו קודם, כלומר, ההוראה שהוא לא קיבל את התרומה מאדם אחר.

עד כאן לסעיף 1 לחוק.

סעיפים 2 ו-3 מדברים על תיקון אחר, ברובו טכני. בעבר, כשהובא חוק המפלגות למליאה, נעשתה מלאכה יסודית, אבל בתאוצה גדולה, ונותרו כמה מלים מנוסחים קודמים שאין מקום להשאיר אותן בחוק. היועץ המשפטי, עורך-הדין צבי ענבר, עשה עבודה יסודית וסרק את החוק הזה במסרק של

ברזל וידיד שכל מלה ממלותיו אינה עומדת בסתירה לסעיפים אחרים שלו והסב את תשומת לבה של הוועדה לבעייתיות של הנוסחים בעבר. לאור זאת החליטה הוועדה לתקן את החוק ולמחוק כמה מלים. אקרא את דברי ההסבר.

"סעיף 28ב לחוק המפלגות קובע, כי ההגבלות על מימון בחירות מוקדמות, הכלולות בפרק ב' לחוק, יחולו בתשעת החודשים שלפני יום הבחירות (תקופת הבחירות). מאידך, קובע סעיף 28ז(א) לחוק, כי תרומה שנתקבלה שלא בתקופת הבחירות תוחזר לתורם. התיקון המוצע נועד להבהיר כי המגבלות שבפרק ב' אכן חלות אך ורק בתקופת הבחירות, כאמור."

למען הסר ספק, כלפי מי שאינו שולט ברזי חוק המפלגות, אומר את הדברים כהאי לי שנא: הסעיפים המגבילים, הדרקוניים והקטגוריים של החוק אינם חלים אלא מרגע שהחלה התקופה הקרויה תקופת הבחירות, התקופה הזאת היא לא בשבוע או בשבועיים של הבחירות, או בחודש של הבחירות. הוועדה החליטה החלטה קשה – שזכתה לביקורת מטעם כמה חברי כנסת – שמשקפת רצון כי תשעה חודשים שלמים לפני מועד הבחירות, הכוונה היא לבחירות הפנימיות המקדימות בתוך המפלגות, תחולנה כל ההוראות הקשות האלה.

אל יבואו אחרי זה חברי כנסת ויגידו: אנחנו את התרומה קיבלנו חצי שנה לפני הבחירות ולכן לא הצהרנו. לא, כל מה שכלול בתוך תשעת החודשים הוא בגדר החוק, לרבות המגבלות והסייגים על היקף התרומה והצורך לדווח עליה.

יהושע מצא (הליכוד):

האם התיקון של עורך-הדין צבי ענבר, היועץ המשפטי, שהוא מכין – – – בחוק הזה מפריד בין תשעת החודשים, שהם כל המגבלות של החוק, לבין כל מה שקרה לפני תשעת החודשים – – –

צחי הנגבי (הליכוד):

בתשובה על השאלה של חבר הכנסת יהושע מצא – לפי מה שהבנתי מעורך-הדין ענבר, והוא דיבר באופן מאוד ברור בשתי ישיבות הוועדה שדנו בנושא, כך הבינו גם כל חברי הוועדה, החוק לא תקף כלל, במגבלות האמורות, על התקופה שלפני תשעת החודשים. כלומר, קשה לי לקבוע כרגע תאריכים מדויקים, כי אף אחד מאתנו לא יודע מתי יהיה יום הבחירות. למשל, אם הבחירות הפנימיות יהיו, כתוצאה מהקדמת הבחירות הכלליות, בעוד חצי שנה, מהרגע הזה ושלושה חודשים אחורה ועוד שישה חודשים קדימה החוק תקף.

יהושע מצא (הליכוד):

אם הבחירות יתקיימו במועדן, התקופה מכאן עד תשעה חודשים לפני הבחירות המקדימות – החוק הזה לא חל לגבי התקופה הזאת.

צחי הנגבי (הליכוד):

תלוי לגבי כל מפלגה. למשל, אנחנו יודעים שחוקת הליכוד, גברתי היושבת-ראש, קובעת שהבחירות הפנימיות תהיינה חצי שנה לפני הבחירות לכנסת. אם תהיינה הבחירות לכנסת באוקטובר 1996, שזה המועד הקבוע בחוק, חצי שנה קודם תהיינה הבחירות הפנימיות בליכוד, זאת אומרת באפריל-מאי. קח תשעה חודשים אחורה – זה יולי 1995. עד יולי 1995 החוק הנוגע למערכת בחירות פנימית לא קיים.

יהושע מצא (הליכוד):

זה מובהר היטב על-ידי תיקון החקיקה של צבי ענבר.

צחי הנגבי (הליכוד):

בדיוק. זאת היתה גם בעבר כוונתו של המחוקק, אבל בא אלינו צבי ענבר בצדק ואמר: כוונת המחוקק היא דבר חשוב, אבל ידוע לנו שלעתים באים אנשים ומתווכחים מה היתה כוונת המחוקק, ולכן בואו נקבע את הדברים באופן קטגורי. ולכן באו תיקון מס' 2 ותיקון מס' 3, למען הסר כל ספק בעתיד.

אני מודה לאדוני השר ששמע את מלות הסיום של ההצעה.

יהושע מצא (הליכוד):

הוא בא לתת לנו את ברכת הממשלה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. אני מזמינה את חבר הכנסת דוד מגן להציג את הצעת חוק המפלגות (תיקון מס' 3) (פרסום תרומות), ולאחר מכן נתחיל בדיון המשולב. בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי כנסת נכבדים, הצעת החוק שאני מבקש להציג בפני הכנסת בקריאה ראשונה היא נדבך נוסף במסע שמתנהל בשנה-שנתיים האחרונות לחשיפת מקסימום המידע הקשור לחבר הכנסת, לעמדותיו, להצבעותיו וגם לתרומות שהוא מקבל במערכת הפנימית הפוליטית לעיני הציבור.

הכנסת כבר אישרה בקריאה מוקדמת כמה הצעות חוק בנושאים הקשורים להצבעה חשאית, בעניינים הקשורים לשיגור חברי כנסת למשימות בתחום בחירת מוסדות שיפוט, אם אלו קאדים שרעיים, או לפי חוק בתי-הדין הדרוזיים, לפי חוק הדיינים, או אם זה לפי חוק בתי-המשפט לוועדה לבחירת שופטים, או אפילו – עומד כאן יושב-ראש ועדת הכנסת – במסגרת הצעת החוק להצבעה גלויה בכל עת שהכנסת תיקרא ליטול חסינותו של חבר כנסת. הנה חמש דוגמאות שבהן הכנסת כבר החלה את צעדיה הראשונים בסילוק הפרגוד מאולם המליאה, כדי שבכל עניין כזה הציבור כולו ידע לא רק כיצד חבר הכנסת התבטא, לא מה הן עמדותיו המוצהרות, אלא גם כיצד הוא מצביע.

יש שני עניינים שבהם עדיין לא הגענו להסכמה, לפחות אני לא הגעתי להסכמה עם שר המשפטים, והוא יושב-ראש ועדת השרים לענייני חקיקה ואכיפת החוק – בחירת נשיא המדינה ומבקר המדינה. לפי עמדת הממשלה, שני האישים הללו, כל אחד בנפרד כמובן, ייבחרו במליאת הכנסת בהצבעה חשאית. הכול זוכרים, שלפחות יושב-ראש הכנסת נבחר בהצבעה גלויה.

אני מקווה, לאור שיחה שהיתה לי היום עם היועץ המשפטי לכנסת, עורך-הדין צבי ענבר, שאפשר יהיה לאחד את כל החוקים הללו, אשר עברו בקריאה מוקדמת ועוד אחד במסגרת קריאה ראשונה, למסגרת אחת שאפשר יהיה להציג אותה בפני הכנסת מוקדם ככל האפשר, כך שתופעת ההצבעה החשאית תיעלם מכאן.

היא צריכה להיעלם משום שאנחנו חיים בעידן מאוד מוזר. מצד אחד, הפרטים האינטימיים ביותר של כל אזרח במדינת ישראל חשופים לעיני כול. הם אפילו נסחרים בבורסת המחשבים. מאגרי המידע של משרד הפנים ומשרדים אחרים, למרות הפיקוח של משרד המשפטים, חשופים ופרוצים לעיני כול. בתחילת השבוע הארץ געשה ורעשה, ואוי ואבוי אם הציבור היה עובר לסדר-היום נוכח הגילויים שהפרטים האישיים הכלולים במסגרת צנעת הפרט חשופים לכל מי שרק רוצה לקבל אותם. ואילו מיהו התורם למתמודד במסגרת הפנימית של מערכת הבחירות של מפלגה מסוימת וכמה תרם, את זה אנחנו נסתיר מעיני הציבור? כך הוא המצב היום.

אני רוצה לתבוע את עלבונה של ועדת החוקה, חוק ומשפט, שאני חבר בה. במסגרת התיקון לחוק המפלגות, התשנ"ב–1992, הציעה הוועדה, שהתרומות הפנימיות תהיינה חשופות והמוסד לביקורת – אני מדבר על מוסד לביקורת במפלגה – יפרסם את התרומות הללו, לא רק יהיה רשאי אלא יהיה חייב לפרסם את התרומות הללו והרשימה תהיה גלויה לעין הציבור. אלא שבשלב אישור הצעת החוק בקריאה שנייה ובקריאה שלישית קרתה תקלה קלה והתקבלה הסתייגות ששמה לאל את הכוונות הטובות של ועדת החוקה, חוק ומשפט.

אני מודה כי כבר ערכתי ניסיון אחד, בכנס הקודם של הכנסת, לתקן את התיקון הזה, וכבר בקריאה המוקדמת מעדתי ולא הצלחתי לשכנע את מליאת הכנסת. בניסיון שני הצלחנו סוף סוף לשכנע את הכנסת, והכנסת קיבלה בקריאה מוקדמת את הרעיון. היום אני מבקש שהכנסת תאשר בשלב הבא, דהיינו שלב הקריאה הראשונה, את הרעיון המקורי של ועדת החוקה, חוק ומשפט, רעיון האומר כי בסעיף 28כ לחוק המפלגות, התשנ"ב–1992 (להלן – החוק העיקרי), בסיפא, במקום "המוסד לביקורת רשאי לפרסם" יבוא "המוסד לביקורת יפרסם". בסעיף 28כא(ב) לחוק העיקרי, בסופו יבוא "הרשימה תהיה פתוחה לעיון הציבור".

הזכרתי ואמרתי, כי במהלך אישור התיקון לחוק המפלגות התקבלו שתי הסתייגויות, אשר שינו באופן מהותי את העיקרון של מתן פומביות לתרומות, כפי שהיה גלום בהצעה. הרעיון התגבש בוועדה

לאחר התייעצויות סיעתיות, לאחר ויכוחים רבים, היסוסים והתלבטויות; לאחר מחשבה עמוקה התגבשה והתקבלה ההחלטה הזו ונוסח החוק כפי שהוגש לכנסת.

אני מציע בשמי, ומדבר כמובן בעניין הזה לפחות גם בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט, לתקן את התקלה ולגרום לכך שהתרומות המתקבלות במערכת הבחירות הפנימית תהיינה גלויות, שתלותו כביכול של הנבחר בתורם תהיה גלויה, שהמוסד לביקורת לא יפעל לפי מצב רוחו, לא ייתן לשגות, אלא ידע שהחוק מחייב אותו לפרסם את התרומה, את היקפה, את התורם ואת הנהנה.

אם נגיע למצב כזה, ולפי ההצעה הרשימה צריכה להיות כמובן גלויה לעיני הציבור, אני בטוח שמעשים שעלולים חס וחלילה לפגוע בהמשך בטוהר המידות לא יעשו, משום שבעצם הפומביות יש הגנה על האינטרס הציבורי ויש הגנה על עצמאותו של הנבחר היודע שאין לו מה להסתיר.

החוק כבר גרם לכך שכל תרומה שניתנה לחבר הכנסת במערכת הפנימית נחשפה והיא ידועה, ובכל עניין שהוא יצביע ויביע את דעתו הוא ייתן דין-וחשבון על עמדותיו, ללא שום קשר לאותן תרומות, שמפסיקות להיות תרומות עלומות ונסתרות.

אם תתקבל הצעת החוק הזאת, אנחנו נתקדם צעד נוסף קדימה בכל הקשור בניקיון המפלגות הפוליטיות, ועם ועדת החוקה נצעד לקראת עידן נקי יותר, שעקרון שמירת טוהר המידות נשמר בו בקפדנות יתירה ובצורה טובה יותר.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. אם כן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים לדיון משולב על שתי הצעות חוק לתיקון חוק המפלגות. אני סוגרת בזה את הרשימה. שלוש דקות לכל דובר. ראשון הדוברים מבין הנוכחים באולם – חבר הכנסת מיכאל איתן. אחריו – חבר הכנסת יוסף עזרן. בבקשה, חבר הכנסת איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

כמה דקות?

היו"ר ע' מאור:

שלוש דקות.

מיכאל איתן (הליכוד):

אי-אפשר. אני מדבר על שני החוקים. עם כל הכבוד, אני לא מוכן.

היו"ר ע' מאור:

חמש דקות לרשותך, חבר הכנסת איתן. בדיון משולב לא מאריכים, אבל מאחר שאין כאן הרבה חברי כנסת – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

ממילא אנחנו הולכים היום בשעה 02:00, אז לא משנה על מה מדברים – – –

היו"ר ע' מאור:

אנחנו מוכנים הפעם לעסקת חבילה – להאריך את זמן הדיבור, וההסתייגויות – – –

יהושע מצא (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כיוון שמדברים היום עד שעה 02:00, תני למיכאל איתן לדבר ככל שהוא רוצה.

מיכאל איתן (הליכוד):

חס וחלילה, אני לא רוצה כדבר הזה.

היו"ר ע' מאור:

אני נותנת לו שש דקות על-פי הצעת חבר הכנסת מצא. שש דקות לרשותך, חבר הכנסת איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ברצוני לשבח בראש ובראשונה את חבר הכנסת דוד מגן. אני רוצה לומר לכם, כי הוא אחד החברים שיושב במליאה הרבה זמן, שאני מעריך את ההתמדה שלו ואת המאבק שלו בעניין צודק ונכון.

על מה הוא מדבר ומה הוא רוצה? הרי כולנו הגענו למסקנה שאנחנו רוצים שטוהר הבחירות יישמר יותר, שתהיה פוליטיקה יותר נקייה, ואם יש מימון, וזו איננה בושה, כי בפוליטיקה יש צורך במימון, מקור המימון יהיה פתוח וגלוי והמימון יהיה מוגבל.

עשינו רפורמה גדולה בכל מה שקשור למימון המפלגות, וגם העברנו חוק שדן בגיוס תרומות לבחירות המוקדמות של חברי הכנסת. לאחר שסעיף מסוים שהיה אמור להיות חלק אינטגרלי מהחוק שקובע כיצד חברי הכנסת יממנו את הבחירות המוקדמות שלהם, הסעיף הזה משום מה לא עבר, וזה קורה, בא חבר הכנסת דוד מגן והוא שב ומציע את הסעיף הזה במליאת הכנסת.

אני רוצה לומר שהוא עושה זאת בצורה החלטית, ונדמה לי שהיום זו הפעם השלישית – ותקן אותי אם אני טועה, חבר הכנסת מגן – שהוא מביא את החוק. לא חסרות לו הצעות, והרי כולנו יודעים שחבר הכנסת מגן מציע הצעות חוק רבות ומגוונות בנושאים שונים. יכול היה להתיימש, אבל העובדה שהוא לא התיימש בעניין כל כך צודק מחייבת, גם חברי כנסת שאולי מתלבטים, לתת לו תמיכה בקריאה הראשונה, על מנת שהחוק הזה יוכל להמשיך ולהידון בתהליך החקיקה.

מה העיקרון שעליו הוא מבקש להגן בחקיקה? – פרסום נאות של שמות התורמים. למה זה חשוב? זה חשוב על מנת שחבר הכנסת, לכשייבחר, אם בתוקף תפקידו ומעמדו הוא עושה פעולות שיש בהן סיוע לאזרח מול הביורוקרטיה, הציבור יוכל לשפוט אם פעולותיו הן מתוקף שירות לאזרח, או שיסתבר פתאום שהוא עובד שעות נוספות רק בשביל אזרח אחד מסוים. אם לא יקבלו את ההצעה של חבר הכנסת דוד מגן הציבור לא ידע שאותו חבר כנסת עובד בסך הכול שעות נוספות בשביל מי שמימן אותו. אבל אם עניין המימון יהיה פתוח וגלוי, זה יעזור לחברי הכנסת, וכולם ידעו למי חברי הכנסת עוזרים. הכול ידעו שרוב עבודתם לא באה על מנת לעזור למממן כזה או אחר, אלא לכלל הציבור.

ברגע שהתרוממות חסויות, הציבור יגיד שחברי הכנסת בוודאי רוצים לעזור לאלה שמימנו אותם. מדוע אפוא לא יהיה הדבר הזה גלוי וידוע לכל מי שמבקש לדעת זאת? מובן שהדבר הזה ימנע גם הפעלת לחצים, הדבר הזה ימנע העדפות לא רצויות. הגילוי הזה מחויב מהמאטריה שבה אנחנו עוסקים.

אנחנו, חברי הכנסת, הננו הראשונים שחייבים לדגול בפרסום מרבי של מידע. אחרת אין לנו אפשרות לעבוד. הנה, חבר הכנסת צחי הנגבי עותר לבג"צ נגד הרשות המבצעת על כך שהיא לא מוכנה למסור לחברי הכנסת מידע. שמעון שבס וראש הממשלה מנהלים סקרים בתוקף תפקידם, בלשכת ראש הממשלה, בא חבר כנסת ומבקש מידע – – –

יוסף עזרן (ש"ס):

על חשבון מי?

מיכאל איתן (הליכוד):

אני לא יודע, ואינני רוצה להתווכח כרגע על חשבון מי הסקרים. חבר הכנסת עזרן, אני לא רוצה לנצל כעת את הבמה כדי לתקוף את הממשלה ואת ראש הממשלה. ברוך השם, אני עושה זאת לא מעט. אני מנסה לומר, שהדבר הכי רגיש והכי חשוב לנו כחברי כנסת הוא חשיפת מידע. בלי זה אנחנו לא יכולים לעבוד, בלי זה אין דמוקרטיה, בלי זה אין פיקוח על הממשלה. והנה דברים שקשורים בנו אנחנו ממהרים להעלים ולא לגלות, ולא להעביר לציבור. זאת איננה פוליטיקה נקייה.

אנחנו חייבים לפתוח דברים, לתת נתונים בכל מה שקשור בעבודתנו הציבורית. אין אלה עסקים פרטיים שלנו. אם לחבר כנסת יש משרה או חצי משרה שמותר לו לעסוק בה, זכותו לשמור על צנעת הפרט. אבל שיסתיר את מי שמממן את השליחות הציבורית שלו? כשעושים זאת נוצרת התחושה כאילו יש לנו מה להסתיר מפני הציבור, כאילו יש דברים שאנחנו רוצים שהציבור לא ידע אותם, דברים שקשורים בעבודתנו, בדרכי עבודתנו ובדרכי קבלת החלטות על-ידינו.

ולכן, פעם נוספת: יישר כוח לחבר הכנסת דוד מגן. אני מקווה מאוד שהפעם הוא יצליח להעביר את החוק ויוכל להמשיך במסלול החקיקה.

ועוד חצי משפט לגבי הצעות של חבר הכנסת צחי הנגבי. אני תמכתי בוועדה בחלק הראשון, אבל משום מה לא היה לי זמן להבין, כי נראה לי שהכנסת עוד עז, טרמפיסטית, לחלק הראשון, וזה עלול לגרום לכך שאני – – –

צחי הנגבי (הליכוד):

אחרי שיצאת, אמר היועץ המשפטי לממשלה – והיועץ המשפטי לכנסת צבי ענבר הסב תשומת לב חברי הכנסת לסתירה שבין סעיפים מסוימים, ויושב-ראש הוועדה, חבר הכנסת צוקר, ביקש שנלביש את ההצעות שלו על אחד החוקים – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

ראשית, אני שמח שהתחושה שלי אכן היתה במקומה, שכן יש כאן משהו שקרה פתאום בדרך מהוועדה למליאה. אני לא הייתי נוכח, אבל אני חייב להבין מה טיבה של העז הזאת לפני שארים את ידי בעד הצעת החוק, כי בחלק האורגנילי של הצעתך אני בהחלט תומך, ואני חושב שהתיקון הוא במקומו. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת יוסף עזרן, בבקשה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ע' מאור:

עד שיגיע חבר הכנסת עזרן, הודעה לסגנית מזכיר הכנסת שתפתיע את כולנו הלילה, אני מבינה; בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושבת-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו על שולחן הכנסת:

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית: מטעם ועדת החוקה, חוק ומשפט – הצעת חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (הסדרים כלכליים והוראות שונות) (תיקוני חקיקה), התשנ"ה-1994; הצעת חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (הגבלת פעילות), התשנ"ה-1994. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה.

הצעת חוק המפלגות (תיקון מס' 2) (תרומת בני משפחה), התשנ"ה-1994; הצעת חוק המפלגות (תיקון מס' 3) (פרסום תרומות), התשנ"ה-1994

(קריאה ראשונה)

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת יוסף עזרן, ואחריו – חבר הכנסת יהושע מצא.

יוסף עזרן (ש"ס):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, רבותי המציעים חברי הכנסת, אין ספק שהיו תיקונים מאוד חשובים ורלבנטיים להיגיינה הפוליטית שלצד הרב קיבלה ממדים וסטיגמה מאוד לא סימפטית, כאשר מבקרת המדינה עמדה על הכפילויות שבתרומות – הרי כולנו זוכרים את הדוח האחרון, שלצערנו הרב עלה ממנו ריח של "שמור לי ושמור לך", וזו מחלה שהתפשטה בכל המפלגות ובכל התנועות הפוליטיות – כאשר יש אנשים בעלי הון ובעלי ממון שרצו להבטיח את עצמם: אם יעלה הימין, אני הבטחתי את האגף הזה, ואם יעלה השמאל, גם כן לא אקופח. מובן ששיטות כאלה ודרכים כאלה חייבות לעבור מן העולם.

ואכן, טוב עשה המבקר, והמחוקק אחר כך, בעקבות דברי הביקורת הענייניים והצודקים, להגביל את התרומות. ולא רק להגביל את התרומות, אני מדבר על חוק מימון מפלגתי, אלא גם בנוגע לחשיפה, וזה מה שחשוב. נכון שזה הכביד על התורמים והכביד על המקבלים, כי לא סוד הוא, ודבר ידוע ומפורסם, שיש אנשים שרוצים לקיים את המצווה הגדולה הזאת שאמר שלמה המלך: מתן בסתר יכפה אף – רק בתרומות למה שנוגע למפלגות בתחום הפוליטי. מה שנוגע לצדקה, מה שנוגע לחסד, הרי הם מקיימים את ההלכה האחרת שמובאת ב"שולחן ערוך", ברמ"א – כידוע, מצווה לפרסם עושי מצווה כדי שילמדו מהם.

אם כן, בא המבקר ואחריו המחוקק, בעקבות דברי הביקורת החמורים מאוד, וקבע שחייבת להיות חשיפה, ובעיקר מה שחשוב זה מגבלה. דומני שזאת היתה אחת החקיקות החשובות, המגבילות וההיגיוניות ביותר בנושא מימון המפלגות. אני חושב, שהדעה הרווחת בקרב כל חברי הבית, בלי יוצא מן הכלל, היתה, שעם כל המגבלות, עם כל ההסתייגויות, עם כל הסייגים, זה חייב להיות. סליחה, חבר הכנסת, אולי ידבר כבודו קצת בקול רם שגם אני אוכל לשמוע?

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, ברשותכם, אני מבקשת לאפשר לחבר הכנסת, סגן היושב-ראש עזרן, להמשיך בדבריו.

שר התחבורה י' קיסר:

אתה מדבר על – – –

יוסף עזרן (ש"ס):

אתם בעד חשיפה. סליחה, חבר הכנסת מצא, אדוני חבר הכנסת יקירי, אתה בעד חשיפה, נכון? אז יחשוף אדוני מה שהוא מדבר, גם אני רוצה לשמוע.

אחרי שכולנו הסכמנו לעיקרון הנכון ולחקיקה הנבונה של חוק מימון המפלגות בעקבות דברי המבקר, אין שום סיבה שהנושא הזה לא יהיה גם בפריימריס. וכי חוק שמגביל ומונע שחיתויות ומונע תלות, זה מה שחשוב, זה לא היגיינה פוליטית? בוודאי ובוודאי. וכי איך מגיעים בכלל למימון מפלגות ולמפלגות בכלל ולתנועות שיעמדו לבחירות? האם לא דרך הפריימריס? מה לעשות שזה הליך ופרוסס דמוקרטי במדינה מתוקנת. אם כן, איך אפשר לנתק? איך אפשר לעשות פה פלגין דיבורא, כלשון התלמוד? בשביל מה שנוגע למימון מפלגות חייבים לחשוף, חייבים להגביל, אבל פה לא.

לכן, בעיקרון, אני חושב שנושא החשיפה חשוב מאוד. אבל מה שיותר חשוב הוא מניעת התלות. ולכן אני רוצה לברך את חבר הכנסת צחי הנגבי, כי האמת היא, שבלאו הכי הסכום של 150,000 שקל, בינינו, לפריימריס – אתם יודעים שמצד אחד אנחנו רוצים לתקן את העולם במלכות שדי, הכוונה שהאנשים יקבלו עליהם איזה מינימום של מגבלה, של חוסר הפקרות וחוסר תלות בקבלנים ובעלי זרוע ובעלי ממון. אנחנו אומרים 150,000 שקל. מה אנחנו חושבים לעצמנו? באמת בעל פריימריס

יסתפק ב-150,000 שקל? הרי זו בעיה קשה מאוד. אנחנו פה שמנו מגבלה ואזיקים שיהיה קשה לעמוד בהם.

אדוני חבר הכנסת צחי הנגבי, אני מודיע לך, שאני תומך בכל לבי ואעשה כמיטב יכולתי כדי שחברי הכנסת האחרים ישתכנעו שאכן כאשר מדובר בקרובי משפחה הרבה יותר טוב תרומה של אבא, אמא, אח, הרי הגבלנו את זה גם לקרובים הקרובים ביותר, שאתה לא חייב להם כלום, ואתה לא חשוד שאתה עובד שעות נוספות, כדברי חבר הכנסת מיכאל איתן, שלא ייראה חס ושלום שאתה עובד שעות נוספות בשבילם. לגבי אבא ואמא אתה מסכים אתי שלא חשודים שעובדים בשבילם שעות נוספות. אתה עובד בשבילם? למה? מפני שזה טבעי שקרובים כאלה ירצו לעזור לבן, לאח, להצליח בפריימריס.

צחי הנגבי (הליכוד):

כל הזמן אנחנו עובדים בשביל אבא ואמא.

יוסף עזרן (ש"ס):

אני חושב שזה הישג עצום אם אנחנו נמנע את התלות הזאת. כאן אנחנו נטיל את מלוא ההיגיינה האמיתית כדי שחס ושלום מהתמיכות האלה לא יהיה נודף ריח של השתעבדות לכל מיני גופים אינטרסנטיים.

אני מבקש, היות שלסכום הכוללני יש תקרה, והוא מוגבל עד 150,000 שקל, לכן נא לא להגביל את הקרובים האלה ולראות בזה הישג גדול מאוד להמשך של המימון ושל התרומות בעולם הפוליטי שלנו, שהוא בלאו הכי קשה מאוד בנושא ההתמודדות.

לכן אין שום סיבה לגרום לקשיים נוספים ולהתמודדות שאינה תורמת שום תרומה חיובית לנושא של ההיגיינה הציבורית וההיגיינה כפשטה בעולם הפוליטי שלנו. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חבר הכנסת יהושע מצא, אחריו – אם יחליפו אותי – אני; אם לא – חבר הכנסת אליעזר זנדברג. בבקשה.

יהושע מצא (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ראשית דבר אני רוצה לומר שאני תומך בחקיקה הזאת, גם בתיקון החקיקה הראשית, של חוק המפלגות, וגם בתיקון הזה, גם בתיקון של חבר הכנסת הנגבי שמדבר על תרומות מבני משפחה, וגם בתיקון של צבי ענבר שמפריד בין התקופה של תשעה

חודשים לפני הבחירות המקדימות לתקופה שלפני כן. אני תומך בזה ולו רק מבחינת האווירה הציבורית שקיימת לגבי מימון מערכות בחירות של חברי כנסת. זה בא כדי להכניס את הנושא הזה לסדר.

אחרי דברי הפתיחה האלה, שהם כולם חיוביים, אעבור לדברי הביקורת ואשמיע דברים אחרים. אנחנו מדברים כעת על חוק שצרתו היא הצורך בבחירות מקדימות, בפריימריס, אף שכולנו יודעים שצריך ללכת לזה. ואני הייתי רוצה, חבר הכנסת איתן, שתשים לב.

כולנו מדברים על טוהר מידות, על סדר ועל מינהל תקין במערכות בחירות, וטוב שאנחנו מדברים על זה. אבל עלינו לדעת דבר אחד. בעוד חודשים אחדים, או תשעה חודשים לפני מערכת הבחירות המקדימות, 100 או 110 חברי כנסת יתחילו להתרוצץ בחוצות הארץ הזאת ולאסוף כספים, על-פי החוק. מותר לתרום 5,000 שקלים. אתה כמפלגה גדולה צריך 300,000 שקלים, אתה צריך למצוא לך 60 ממונים. זה לא פשוט. זה לא פשוט מבחינת טוהר המידות. ולא משנה אם זה 5,000 שקלים או 1,000 שקלים. אתה צריך לפנות ולהושיט יד ולבקש שייתנו לך תרומה. ואם האדם זר לך, אז אתה צריך לשכנע אותו בשכנוע נוסף.

לכן, חבר הכנסת הנגבי שמדבר על תרומה מבני משפחה, תבוא עליו הברכה. כי אז לא צריך לשכנע שכנוע נוסף. אבל בואו נבדוק לכמה מ-120 חברי הכנסת יש בני משפחה עשירים. כמה? – 10, 15 נתברכו בברכה הגדולה הזאת? לגביהם החקיקה מבורכת. אבל מה על היתר? אין לי תשובה.

לכן אמרתי, שזאת צרת הפריימריס, זו צרת הבחירות המקדימות שיהיה צורך בהן, מכיוון שזה פופולרי, פופוליסטי, הציבור רוצה את זה. זו צרה אחרת מבחינת דרכי עריכתן ותוצאותיהן בתוך המפלגות. אבל בואו נסתכל על זה גם מהאספקט של מימון. לא יעזור לנו. קודם כול יש חשיבות אדירה באמת לצעוד במסגרת החוק, שחם וחלילה לא יידבק איזה רבב לידיים או לשם של חבר הכנסת. ודרושה זהירות אדירה. אבל גם אותו חבר כנסת שיצמד במלוא הזהירות, ובמלוא המידה על-פי החוק, ויצא לאיסוף הכספים כפי שנדרש, ולא יאסוף אגורה אחת מעל למה שמתבקש פה – גם הוא, באיזה מקום ידבק בו העניין, שהוא יצא לאיסוף כספים.

מיכאל איתן (הליכוד):

אז מה עושים?

יהושע מצא (הליכוד):

אין לי תשובה, ידידי חבר הכנסת איתן. אילו יכולתי לומר לך שאת המימון הזה תיתנה המפלגות מתוך מימון המפלגות שיש להן, שתחלקנה לחבריהן, או שהן יקצו איזה סכום – יכול להיות. או שהמדינה תיתן את האפשרות של פריימריס. יכול להיות. ואז תעלה השאלה: ומה יעשו כל המתמודדים שאינם חברי כנסת? מאין הם יקבלו כסף?

יש גם צרה אחרת. זה נכון שאנחנו מגבילים את עצמנו בהוצאה של 150,000, או של 300,000 שקל. ויד על הלב – אנחנו בתוך המשפחה, וגם העולם רואה אותנו בשידור הטלוויזיה. יד על הלב – האם יעמדו הכול בסדר הגודל הזה של 150,000 שקלים להוצאות הבחירות המקדימות, לפריימריס?

אנחנו יודעים איזו הוצאה יקרה זו מערכת הבחירות הזאת. אנחנו יודעים מהי. מכתב – ודאי שלא יוציא כל אחד. ומה יעשו חברי כנסת? מי שירצה לצעוד בדרך הישר לא יעמוד באותה תחרות של אחרים, שאינני יודע איך יבצעו את ההוצאה הזאת. הכול בדרך הישר. אבל הם יעשו פלקטים צבעוניים, חוברות יפות ודברי דואר שמגיעים מכל מיני מקומות. ולך תבדוק אחר כך. המבקרת תפרסם מה שתפרסם, וצריך לפרסם, אבל אחר כך לך ותבדוק מאין הוא הוציא את הכסף. תבקש מאותם שישה או עשרה או 15 חברי כנסת שהוציאו הוצאה של 150,000 בלבד, אבל אתה יכול לאמוד את זה בסכומים אדירים; לך תגיש נגדם תביעה להסרת חסינות. מי יגיש נגדם תביעה להסרת חסינות? הוא כבר נבחר לכנסת לארבע שנים והוא יושב פה. אז מי יוצא "פראייר"? אלה שלא יוציאו את הכסף הזה. וה"פראייר" הגדול ביותר יהיה זה שלא הוציא וגם לא נבחר לכנסת.

לכן, אני מברך על החוק הזה, כי זו צרתה של מערכת הבחירות המקדימות, הפריימריס. וטוב שאנחנו מגבילים את עצמנו. נשתדל לצעוד נכון ויפה בהתאם לחוק הזה. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת אליעזר זנדברג, ואחריו אזמין את סגן היושב-ראש עזרן להחליף אותי, ואז אני אדבר, ואחרי חבר הכנסת יעקב שפי, ואם הוא לא יהיה – חבר הכנסת טלב אלסאנע.

אליעזר זנדברג (צומת):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מבקש להגיב בקצרה על הדברים. הייתי שותף לדיונים על הצעת החוק של חבר הכנסת צחי הנגבי בוועדת החוקה, חוק ומשפט, ותמכתי בה. אני מוצא היגיון רב בדברים.

באמת, אותה קרבת משפחה קרובה כל כך – לפני כן אמרו: אנחנו חייבים הכול או לא חייבים כלום למשפחה; חייבים הכול וגם לא חייבים כלום, ואני לא מוצא כל היגיון בכך שאצטרך לדווח על תרומה מקרוב. במהלך הדיונים בוועדה עלתה השאלה, האם אין כאן איזה חשש שאותו קרוב יהווה צינור לתרומות פסולות. זאת אומרת מצב שבו אדם, קבלן, בעל הון, איזה בנק או גוף כלכלי, יתרום כסף לקרוב, וזה יעביר אותו. והיות שתרומת הקרוב או העברת הכספים מן הקרוב היא לא במסגרת המכסה, הרי שזה יהיה צינור "להברח" כספי תרומה למתמודד. אבל שוב, תמיד אפשר לעבור על החוק ועל הוראות החוק, לרמות ולזייף. כל עוד אפשר לבדוק – – –

היו"ר י' עזרן:

אבל אפשר לבדוק. אם יש אמא שמקבלת תמיכת סעד, ופתאום יש לה 150,000 שקלים, זו בעיה.

אליעזר זנדברג (צומת):

מן הסתם מס הכנסה יהיה מאוד סקרן.

היו"ר י' עזרן:

אני מכיר, לצערי הרב, כמה סוחרים סמי הקטורת שהסבתא שלהם יש לה ב.מ.וו. רשומה על שמה. פה יהיה אותו דבר.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אבל היא רק לא יודעת לנהוג.

אליעזר זנדברג (צומת):

אין לה רשיון נהיגה בכלל. אבל מי צריך רשיון נהיגה כשיש לו ב.מ.וו. חדשה?

על כל פנים, אם באמת יש כאלה שמביעים חשש שמא אדם שקיבל תרומה כצינור, קרוב משפחה שקיבל תרומה כצינור להעבירה למתמודד, הרי יש מס ההכנסה שיהיה סקרן מאוד לדעת. ואם אמרנו: רגע, אולי מס הכנסה לא ידע – אז יש הצעת החוק של חבר הכנסת דוד מגן שאומרת: בואו נחשוף את הפרטים, או את הפרטים המזהים המינימליים לפחות של כל התורמים למיניהם. אם נעשה את הדבר הזה, הרי הגענו בעצם להשלמה לפחות חלקית של מערכת מסוימת.

כל הצעות החוק שנוגעות לתיקונים לחוק המפלגות מעידות בעצם על כך שזה חוק חי, חדש, שרק נולד, וצריך לעצב אותו, צריך לבחון אותו. אני מברך על שתי ההצעות. אני זוכר שהייתי עד כאן לחקיקת אותם תיקונים לחוק, שבמסגרתם התקבלה הסתייגות של מפלגת העבודה שאמרה: לא נתיר לחשוף כדבר שבחובה את רשימת התורמים. ואני התפלאתי, למה מפלגת העבודה, מפלגת השלטון, לא רוצה להתיר. למה ההסתייגות הזאת מכל ההסתייגויות שהוגשו, והוגשו הרבה הסתייגויות לחוק שהסדיר את הבחירות של הפריימריס ואת דרכי המימון, מדוע בחרה מפלגת העבודה להתמודד דווקא על ההסתייגות הזאת ולהעביר אותה, ולחסום מן הציבור את הזכות לדעת מי מממן את מערכת הבחירות – – –

היו"ר י' עזרן:

אבל בסוף זה לא עבר.

אליעזר זנדברג (צומת):

זה עבר. זאת הסיבה שהיום אנחנו נמצאים כאן במצב שצריכים לתקן את החוק.

היו"ר י' עזרן:

בחוק מימון המפלגות אין חובת חשיפה של שמות התורמים?

אליעזר זנדברג (צומת):

אין חובה. היום החוק קובע שהמוסד לביקורת רשאי לפרסם.

היו"ר י' עזרן:

אני לא מדבר על הפריימריס; אני מדבר על חוק מימון המפלגות.

אליעזר זנדברג (צומת):

אני מדבר על הפריימריס. הלוא זה החוק שאנו עוסקים בו.

היו"ר י' עזרן:

אבל על-פי חוק מימון המפלגות חייבים לחשוף.

אליעזר זנדברג (צומת):

בחוק מימון מפלגות אנחנו עסקנו, בין היתר, בהסדרת התרומות לפריימריס. במסגרת הזאת דנו כאן, בין היתר, בהצעת חוק שהנוסח המקורי שלה היה, שהמוסד לביקורת, זה הגוף שבודק את כל ניהול החשבונות והספרים ורישום התרומות של המתמודדים בתוך המפלגה, יפרסם את פרטי התורמים. ואז עלתה כאן ההסתיוגות מטעם מפלגת העבודה, חבר כנסת של מפלגת העבודה שאמר: לא, תהיה לו אופציה, רשאי לפרסם. מה זה אומר? ברצותו – מכסה ומסתיר, בעיקר כשיש מה להסתיר, וברצותו מגלה. ואני לא מבין מדוע היה אינטרס כזה, אלא אם כן נחשוד שמישהו כאן רוצה להרוויח איזה יתרון מהסתרת המידע הזה; אלא אם כן נחשוב שיש יתרון בכך שאתה יושב בשלטון, או פוטנציאלית אתה חבר במפלגת השלטון או מועמד מטעמה בפריימריס, על מנת להסתיר ולטייח ולמרוח ולמנוע מהציבור לדעת את הדבר המינימלי הלגיטימי, מי האנשים שתרמו לך ומימנו לך את

מערכת הבחירות הפנימית. כי חלילה, בסופו של דבר יש חשש שמא מי שתרם לך במערכת הבחירות הפנימית, אתה חייב לו משהו לאחר מכן.

אני שמח שבאים חברי כנסת מן הליכוד, זו סיעת האופוזיציה הגדולה בשלב הזה, ואומרים: לא, אנחנו רוצים שהכול יהיה גלוי, גם מועמדים מטעם מפלגת השלטון בפריימריס וגם מועמדים מטעם מפלגות אחרות יצטרכו לספר מי מממן ומי תורם להם לפריימריס. אני מברך על הצעות החוק האלה, ואני אתמוך בהן. אני מקווה שהן תהיינה עוד חלק, עוד נדבר, עוד אבן בבניין של פוליטיקה נקייה יותר בכל מה שנוגע ליחסים שבין מועמד לבין אלה שתורמים למערכת הבחירות שלו.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת זנדברג.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר י' עזרן:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית מטעם ועדת החוקה, חוק ומשפט, הצעת חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (סמכויות שיפוט והוראות אחרות) (תיקוני חקיקה), התשנ"ה-1994. תודה.

הצעת חוק המפלגות (תיקון מס' 2) (תרומת בני משפחה), התשנ"ה-1994; הצעת חוק המפלגות (תיקון מס' 3) (פרסום תרומות), התשנ"ה-1994

(קריאה ראשונה)

היו"ר י' עזרן:

חברת הכנסת ענת מאור, בבקשה, ואחריה – אחרון הדוברים בנושא הזה, חבר הכנסת טלב אלסאנע.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מוצאת טעם וברכה בהצעת החוק הראשונה, תיקון מס' 2 לחוק המפלגות, של חבר הכנסת הנגבי, שבאה למסד ולהסדיר גם את נושא התרומה של בן המשפחה. וזה גם נעשה במינון הראוי, מצד אחד בכל זאת להבדיל בין בן משפחה לבין תורם רגיל, ומצד שני לשים את המגבלות הראויות. לכן אני תומכת בזה ללא עוררין.

לגבי הצעת החוק השנייה, של חבר הכנסת מגן – חבר הכנסת זנדברג, לפי זיכרוני אתה היית גם בדיון הראשון, ואני חושבת שההתנגדות היתה מלכתחילה. אני לא שייכת למפלגת העבודה הגדולה אלא לתנועת מרצ, שאין בה פריימריס. ואתה יודע טוב מאוד שאין לנו מה להסתיר. ובכל זאת אני חושבת שהתיקון השני ראוי. אם אדם מחליט לתרום את תרומתו, זו זכותו. חשוב שזה יהיה תחת ביקורת, ולמבקרת המדינה חייבים דיווח. אך אני חושבת, שפרסום שמות התורמים בעיתונות או בכל מקום ציבורי, יש בו טעם לפגם. אני לא מתלהבת מזה. יתחילו בהשוואות ובחדירה לתחומים – ואני לא רואה בכך הכרח. אין שום פגם במינהל התקין ובפעילות הציבורית כאשר המידע נמצא אצל מבקרת המדינה. אין שום צורך שהמידע יהיה חשוף ונגיש לכל אחד.

זו הערתי לגבי החוק השני. אינני רואה את זה כדבר שאלך להגיש עליו ערעורים, אבל אני בהחלט לא מתלהבת מן התיקון.

לעומת זאת, חבר הכנסת מצא כמעט חסך לי את הדברים, כשהוא נגע בנקודה הנכונה. המעבר לשיטת פריימריס משפיע יותר מהחוק. זאת נקודת המעבר הקריטית שלפי מיטב ידיעתי עד היום לא אומצה אף במדינה אחת בעולם. אנחנו רואים את מפלגת העבודה, איך היא עלתה עם הפריימריס. אך יש קשיים אדירים עם הפריימריס.

שיטת הפריימריס מאיימת על האיזון בין היותנו נבחרים מפלגה ובין היותנו נבחרים של עצמנו – למי המחויבות, מהו סגנון העבודה, האם שיטת הפריימריס מעודדת יותר אחריות, יותר ממלכתיות, שהיא בעצם מהות עבודתנו. אפשר להיות עם מינהל מאוד תקין ועם תוכן מאוד דל. העיקר אינו רק המינהל. אנחנו לא אנשי ביורוקרטיה, אנחנו מנהיגות. אך ככל שאתה יותר אחראי, אתה פחות מגיע לתקשורת, לציבור, עם גימיקים. אנחנו רואים איזה סגנון עבודה זה הביא לפה, לבית הזה.

יש הבעיה של המימון. אני רוצה להזכיר שאנחנו, תנועת מרצ, מתנגדים בתוקף להצעתו של חבר הכנסת שטרית. הבית הזה עומד לעשות שינוי דרסטי בחוק מימון המפלגות. ההצעה של חבר הכנסת מאיר שטרית, להעביר 120,000 ש"ח לטובת כל חבר כנסת – – –

היו"ר י' עזרן:

זה נקרא חוק מימון חברי הכנסת.

מיכאל איתן (הליכוד):

חוק החסינות של חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם.

ענת מאור (מרצ):

אני חושבת שחבר הכנסת שטרית התחיל בסוגיה שהיא נכונה, שצריך שיהיה צוות גדול יותר, צריך שיהיה לנו לצורך עבודתנו סיוע משפטי רב יותר, סיוע של כלכלנים כדי להתמודד עם אנשי האוצר והממשלה על תקציבים, על הצעות חוק. אבל כאשר התקציב הזה יעמוד לרשות חברי הכנסת, אנחנו יודעים שחלק גדול ממנו ילך לטובת התקשורת ויחסי הציבור. אינני רוצה לשפוט שום חבר כנסת, אבל זה מובנה בתוך השיטה של הפריימריס. הצביעו פה על נקודות רגישות מאוד, והן פשוט נכונות.

אגב, זה כמעט ויכוח עם עצמנו, כי זה בחזקת דבר המובן מאליו, אף שרבים מאוד מתנגדים. אני שומעת את עמיתי ממפלגת העבודה, אני יודע את ההסתייגויות במרצ, אבל בסוף זה יתקיים. זאת אומרת, זה כמעט כמו אופנה: יש אופנה, אז כולנו אתה. אבל חשוב מאוד שנחדד את המגבלות, ואולי יהיה לנו האומץ להתמודד עם זה, כל אחד בביתו שלו.

יש הסוגיה של התקשורת. אנחנו מקיימים בשבועות האלה דיון על יחסי הכנסת-בג"ץ. אנחנו מקיימים את הדיון של המאה הקודמת. אין ספק שצריכים להיות הפרדת רשויות וריסון ואיזון בין הכנסת, הרשות השופטת והרשות המבצעת. ואני בהחלט תומכת בתהליך שבו בית-המשפט יכול לפסול חוקים של הכנסת. אינני רואה בזה פיחות ערכה של הכנסת, זה דבר הכרחי לתהליך של חוקה. לעומת זה יש היום הרשות של מבקרת המדינה והרשות של התקשורת, שהן הרשויות החדשות. שאלת האיזון אתן היא השאלה החדשה של הפרדת הרשויות והריסון והאיזון.

ובעניין הפריימריס, יהיו הפרות בפילוסופיה של מהות המנהיגות, מהות העוצמה של מחשבה לאומית, של הנהגה, ניווט והובלה של מדינה. זה עומד בסתירה לצורך הפשוט והריאלי והמעשי, כשאתה צריך להיבחר על-ידי כלל המצביעים. אני גם שומעת על שיטות של פריימריס פתוחים. אם הבנתי נכון, בפריימריס פתוחים אין כלל הכרח בהתפקדות למפלגה, ומצביעי כל רשות מקומית או כל אזור, או במפקד כלל-לאומי, יוכלו לבחור את כולם – – –

יהושע מצא (הליכוד):

אנשי הקיבוץ שלך יוכלו להצביע עבור צחי הנגבי.

ענת מאור (מרצ):

כן, ואז אפשרית בכלל התארגנות הפוכה. ואז תהיה הסכנה של התארגנות כדי שמישהו במפלגה נגדית לא ייבחר. זאת אומרת, יש פה בכלל אלמנטים רבים מאוד.

זמני עבר, ואני רק רוצה להגיד שאצביע בעד הצעות החוק – – –

היו"ר י' עזרן:

האם את נגד הפריימריס הפתוחים?

ענת מאור (מרצ):

אני חושבת שהנזק שבפריימריס רב על התועלת שבהם.

היו"ר י' עזרן:

אז מה לעשות? שוב ועדה מסדרת?

ענת מאור (מרצ):

זה הוויכוח הארוך. אני חושבת שיש לכל שיטה יתרונות וחסרונות. אבל מאחר שזה היה בחזקת הרחבה עניינית לגבי הצעות החוק, אני אתמוך בהצעות. אבל אני אומרת, שהעלאת הדברים הללו חשובה, הם ראויים למחשבה. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

זה נושא שאי-אפשר לפתור אותו פה על רגל אחת.

תודה רבה לחברת הכנסת מאור. חבר הכנסת טלב אלסאנע, בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לומר, שאפשר להיות אידיאליסטים ולהגיד שרוצים מערכת בחירות נקייה לחלוטין, ללא כל חשש של השפעה או הטיה או ניסיון להבטיח הבטחות לעתיד, או להיות מנותקים בכלל מכל שיקולים אינטרסנטיים. אבל עבור כל דבר כזה, עבור כל ניסיון להשיג עיקרון כזה בצורה אידיאליסטית כזאת, צריך לשלם מחיר. מה זאת אומרת? חברה שמעוניינת להגיע לדרגה כזאת של אידיאל צריכה לשאת בנטל. היינו, שמשלם המסים יישא בנטל של מערכת הבחירות, של הפריימריס, ותעלה ככל שתעלה. זה מהווה נטל עצום, נטל קשה. ולכן, אם רוצים להתפשר, ודאי שצריך לאפשר קבלת תרומות למתמודדים. ובמקרה כזה כל הסיכונים וכל החששות קיימים, אבל זה במסגרת פשרה בין שני האינטרסים המנוגדים.

הצעת החוק שלפנינו מיועדת להשיג איזון מסוים בין האינטרסים המנוגדים האלה. אין אפשרות להשוות קבלת תרומה מקרוב משפחה לבין קבלת תרומה מאדם זר. קרוב משפחה בלאו הכי מעוניין – כמו שהוא מעוניין בהצלחה במערכת היחסים היומיומית, והוא רואה בכל קידום של קרוב משפחה אינטרס אישי שלו, הוא מרוויח בזה באופן ישיר, ללא קבלת טובת הנאה נוספת כלשהי – – –

יהושע מצא (הליכוד):

השאלה היא מה זה בן משפחה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אגיע לזה. אבל לפני כן תאפשר לי להעלות את הרעיון הזה, ואחר כך תגיד מה שאתה רוצה.

דוד מגן (הליכוד):

אצל הבדואים זה כל השבט.

יהושע מצא (הליכוד):

יש אנשים שמרגישים כבני משפחה כלפי גופים שעוזרים להם ותומכים בהם.

טלב אלסאנע (מד"ע):

חבר הכנסת מצא, לגבי קרובי המשפחה שנזכרו כאן על-ידי חבר הכנסת צחי הנגבי לצורך ההגדרה, למשל אב, אתה לא יכול לבחור את האבא שלך, מי שיש זה מה שיש; או הילד שבא – זה מה שיש. אבל אתה יכול לשנות דברים לקראת הבחירות, ובזה להפוך אדם זר לקרוב משפחה לצורך העניין הזה, על-ידי נישואין, על-ידי בחירת בן-זוג או בת-זוג. לצורך החוק, בסמוך למערכת בחירות, אתה יכול להתקשר בהסכם נישואין, אולי פיקטיבי, אולי לצורך הבחירות, כדי לקבל תרומה. ואז אתה נכנס למעגל הזה, הופך אדם שהוא זר, שחל עליו החוק של איסור גביית תרומות, לאדם שהוא קרוב משפחה שלא חל עליו החוק. ואחרי מערכת הבחירות אתה מתגרש.

יהושע מצא (הליכוד):

לכם יש עדיפות. אתה יכול להתחתן עם עשר נשים. עשר נשים יכולות לתת לך עשר תרומות.

טלב אלסאנע (מד"ע):

לא, רק עם ארבע. חשבתי שאתה מתמצא הרבה יותר. אתה יודע, אצלנו יש ארבע, וזה מה שיש. אצל אחרים יש אחת, או אמורה להיות אחת, אבל יש הרבה מעבר לזה. וזאת הבעיה. אצלנו הכול גלוי.

לכן, צריך להכניס סייג לגבי העניין הזה.

צחי הנגבי (הליכוד):

אצלנו הכנסנו סייג בעשרת הדיברות, לא תנאף.

טלב אלסאנע (מד"ע):

ומיישמים את זה?

יהושע מצא (הליכוד):

לפני יומיים היה פה ויכוח קשה על ניאוף.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת צחי הנגבי מתכוון לזה שיש כאלה ששמים את הפסיק אחרי המלה "לא": לא, תנאף.

יהושע מצא (הליכוד):

ושר החוץ התכוון לניאוף מסוג אחר.

טלב אלסאנע (מד"ע):

חבר הכנסת הנגבי, אני רוצה לשאול אותך, האם לצורך החוק הזה ידועה בציבור היא בת-זוג לצורך גביית תרומות, או שצריך ללכת לבג"ץ לקבל את הפרשנות – מה ההגדרה של בן-זוג לצורך החוק הזה.

צחי הנגבי (הליכוד):

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני רוצה להבין. החוק צריך להיות ממצה וברור, כדי שחבר הכנסת מגן לא יגיש בעוד כמה ימים הצעת תיקון להצעת התיקון המוגשת על-ידך, ואז יזמינו אותנו בשעה 23:00 להתייחס לזה.

אני מצטרף לשתי הצעות החוק, גם לעניין של הפומביות.

ולגבי שאלתו של היושב-ראש, האם מותר לתרום גם גמלים, מאחר שהתרומה המותרת היא עד 5,000 שקלים, ולמיטב ידיעתי גמל עולה היום בסביבות 6,000 שקלים, הרי אסור לתרום גמל, אלא אם עושים הנחה כלשהי.

יהושע מצא (הליכוד):

עם ההצמדה זה 6,000 שקלים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אם זה 6,000 שקלים, אז מותר לתרום גמלים לצורך מערכת הבחירות.

היו"ר י' עזרן:

רבותי, אנחנו עוברים להצבעה.

דוד מגן (הליכוד):

אנחנו מבקשים שתי הצבעות נפרדות.

היו"ר י' עזרני:

כן. ומדובר על העברת החוקים לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

ההצבעה הראשונה היא על הצעת חוק המפלגות (תיקון מס' 2) (תרומת בני משפחה), התשנ"ה–1994, קריאה ראשונה, הצעת החוק של חבר הכנסת צחי הנגבי.

הצבעה מס' 15

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק המפלגות (תיקון מס' 2) (תרומת בני משפחה),

התשנ"ה–1994, לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

דוד צוקר (מרצ):

אני מבקש להוסיף את קולי בעד החוק.

היו"ר י' עזרני:

אם כן, נצרף את קולך. ובכן, תשעה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהצעת החוק הזאת אושרה בקריאה ראשונה והיא מועברת לוועדת החוקה, חוק ומשפט לשם הכנתה לקריאה שנייה ושלישית.

אנחנו עוברים להצביע על הצעת חוק המפלגות (תיקון מס' 3) (פרסום תרומות), התשנ"ה–1994, קריאה ראשונה, של חבר הכנסת דוד מגן, והעברתה לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

הצבעה מס' 16

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק המפלגות (תיקון מס' 3) (פרסום תרומות),

התשנ"ה–1994, לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

חברת הכנסת מאור, האם אינך מצביעה?

ענת מאור (מרצ):

על החוק בדבר פרסום תרומות לא השתתפתי בהצבעה.

היו"ר י' עזרן:

בקיצור, לא הצבעת.

שמונה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שגם הצעת חוק זו אושרה בקריאה ראשונה והיא תועבר לוועדת החוקה, חוק ומשפט לשם הכנתה לקריאה שנייה ושלישית.

פניית מנכ"ל רשות הנמלים והרכבות לבדוק קיום רישומים פליליים

של מאות עובדים ותיקים

היו"ר י' עזרן:

אנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום, פניית מנכ"ל רשות הנמלים והרכבות לבדוק קיום רישומים פליליים של מאות עובדים ותיקים – מאת חבר הכנסת יעקב שמאי. יפתח את הדיון חבר הכנסת יעקב שמאי. בבקשה.

יעקב שמאי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, בחודש מרס הגשתי הצעה לסדר-היום, לדון בכנסת בנושא בדיקת רישומים פליליים על-ידי מנכ"ל רשות הנמלים והרכבות, מר שורש לרר. אז גם הצעתי לשר התחבורה לבצע

בדיקת שורש. מדוע אני אומר שהצעתי לשר התחבורה? כי שר התחבורה ידוע כמי שכינה בתפקיד של מזכיר ההסתדרות, וככזה הוא יודע מה המשמעות של רישומים כאלה כאשר הם נמצאים בידיו של מנכ"ל; איזו עוצמה זה נותן בידיו, אילו פחד ואיום הם על העובדים. ועוד יותר חמור – אם צריך, אם מגיע, אם הוא זכאי לקבל אותם.

בתשובה על ההצעה לסדר-היום אמר לי שר התחבורה, ואני מצטט מהפרוטוקול: "קודם כול אני רוצה לדבר על חוקיות הבדיקה. אני שב ואומר, שהמחוקק מטיל על המנכ"ל, היות שהגוף הזה הוא גוף מאובטח, ואני לא צריך לפרט בימים אלה על מה אנו מדברים, חייב להיות שכל עובד בנמל עבר את הבדיקה הביטחונית על-פי ההוראות של כוחות הביטחון, בתוכם גם המשטרה, אבל לא רק המשטרה".

אלה דברי התשובה של מי שכינה כמזכיר ההסתדרות הכללית, שידוע מה הם מקומות מאובטחים, מי שמאבטח את המנכ"ל, שבעצם על-ידי התשובה הזאת הוא מאפשר לו לעבור עבירות, ומגן עליו.

אדוני שר התחבורה, הגיע לידי מכתב תשובה של המנהל הכללי של משרד המשפטים לחבר הכנסת דדי צוקר, שפנה אליו בעקבות ההצעה שלי. בסוף המכתב כותב המנהל הכללי לחבר הכנסת צוקר: יש לבדוק אפוא המקרה לגופו, שכן פסקה ח' מתייחסת לטעמים של ביטחון המדינה ומצביעה על טיפול פרטני באדם מסוים.

אדוני שר התחבורה, אני חושב שאתה לא היית מודע לכך, ובצורה גורפת אפשרת לשורש לרר בעצם להפוך גורם מאיים ביחס לקבוצת עובדים. אני שואל: האם יש כאן מקרה? האם יש מקום להגנה הזאת שניתנת למנכ"ל שמאיים על עובדים, תוך כדי חשיפה של רישומים פליליים? ואנחנו גם יודעים שלפעמים אין משמעות לרישומים האלה. כי כל איש ציבור, למשל, יש נגדו איזה רישום פלילי, שמישהו אמר שהוא עשה מעשה שהוא לא עשה אותו בכלל. כאשר שורש לרר מקבל נתון כזה, הוא בא לעובד ואומר לו: יש לי נגדך רישום פלילי. העובד לא יודע בכלל על מה הוא מדבר. ואם העובד לא יודע על מה הוא מדבר, הוא הופך להיות מאוים.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת שמאי, מה ההגדרה של רישום פלילי? אני עוד לא מבין מה זה. האם זו חקירה? תיק? מה זה?

יעקב שמאי (הליכוד):

אדוני, אם מישהו מתלונן נגד אדם מסוים במשטרה ואומר שהוא גנב, במשטרה נרשם שמישהו התלונן נגד האיש הזה שהוא גנב. זה לא נבדק, לא נחקר, לא נפתח תיק, שום דבר. זה רישום פלילי. ואני הולך על הדברים המקלים. כי לפעמים יש אולי דברים שנעשו, שהם על הגבול בין המותר לאסור, ואז זה הופך להיות מכשיר אדיר בידי מנכ"ל רשות הנמלים.

אני רוצה לומר, שאינני מבין את שורש הטיפול הזה שמקבל שורש לרר. הרי אין אדם, אין מנכ"ל בארץ שהותקף יותר ממנו בנושא של פגיעה בעובדים, פגיעה במעמדם, פיטורים, צמצומים, איומים. כל הדברים הללו נעשו. והשר כאילו לא יודע. להיפך, הוא עוד נותן לו הגנה.

אדוני שר התחבורה, אשאל אותך שאלה ישירה. אתה גם איש ציבור. בעבר היית איש ציבור; כשלא היית חבר הכנסת, כיהנת בתפקידים ציבוריים. האם אינך חושב שגם נגדך יש איזה רישום פלילי? אולי גם עליך הוא מאיים? ואני שואל: ריבוננו של עולם, מה ההגנה הזאת שאתה נותן לו? דווקא אתה?

שר התחבורה י' קיסר:

אני לא גוף מאובטח.

יעקב שמאי (הליכוד):

אדוני השר, כבר קראתי לך את תשובתו של מנכ"ל משרד המשפטים לגבי הגוף המאובטח, וקראתי את זה בדיוק בצורה שהוא עסק בזה, בניגוד לתשובה שנתת לי לפני שישה חודשים. ואני יכול לומר עוד יותר: אם התשובה היתה מתוך חוסר ידיעה, זה חמור שנתת אותה בכנסת. אם היא היתה מתוך ידיעה – זה חמור שבעתיים. אם היא לא נבדקה בכלל ונמסרה לך על-ידי שורש לרר – אז זה עוד יותר חמור.

כלומר, אני מרגיש שיש כאן מערכת של חיפוי. מפני שלא יעלה על הדעת שהאיש עושה כבתוך שלו, ואתה כנציג עובדים אפילו לא מנסה להתמודד עם הבעיה ולא מנסה לשמוע. היו כתבות, בדיקות, דיונים בוועדה לענייני ביקורת המדינה, כתבות בעיתונות. מה לא נאמר עליו? הכול כבר נאמר עליו.

אני מציג בפניך כאן את הדבר החמור ביותר שאסור היה לו לעשות. ואני שואל אותך באמת, כנציג של איגוד מקצועי לשעבר, כמזכיר הסתדרות לשעבר: לו היו באים אליך אז, בתפקידך הקודם, ואומרים לך שזה נעשה, מה היית עושה? מה היית אומר? האם היית אומר שאפשר לעבור על זה לסדר-היום, שאפשר לעצום את העיניים ולהמשיך קדימה? אני לא מאמין, אלא אם יש סיבות שלא נאמרות בכנסת. ואם הסיבות הללו לא נאמרות בכנסת, זה חמור שבעתיים.

האזנות סתר, זה לא סיפורים שסופרו; סילוק עובדים בכירים וטיהורים – בידיעתך או שלא בידיעתך? אולי הוא הופך להיות מכשיר שאתה כבר לא יכול לו? אולי יש עובדים ברשות שהם מנאמניך, והוא מחזיק אותם? מי יודע? האם משהו יכול לדעת מה יש לו ברישומים הפליליים? אתה מחייך. אני לא מחייך.

אני יכול לראות בדמיוני משהו מסוים כזה, ואני מניח שאתה יודע למי אני מתכוון. אז אני שואל: האם זו צורת ניהול של משרד ממשלתי? האם זו צורת ניהול, שנותנת חיפוי מלא למרות הביקורות? האם ייתכן שהכנסת דנה ומקבלת תשובה שאיננה תשובה עניינית, אדוני היושב-ראש, תשובה המנוגדת לכל ההליכים?

אדוני היושב-ראש, יש דבר חמור עוד יותר. כשהכנסת קיבלה את ההחלטה לקיים דיון במליאה, אני חשבתי לתומי שלגבי נושא מהסוג הזה יכולות להיות שתי אפשרויות: או שהוא ימצא את פתרונו בתוך חודש-חודשיים; או שבתוך שלושה-ארבעה חודשים יושב-ראש הכנסת ימצא לנכון להעלות את הנושא לדיון. אילו לחצים היו. כמה אני דיברתי עם יושב-ראש הכנסת שיעלה את הנושא לדיון, על-פי החלטת הכנסת. והיושב-ראש אמר לי לא אחת: שורש לרר – אני לא רוצה. שאלתי: מה זה אני לא רוצה? למה אתה לא רוצה? הרי אתה קובע, אתה היושב-ראש. הייתי צריך לנהוג בצורה מאוד מתוחכמת ומורכבת כדי שהדיון הזה יתקיים. הגשתי הצעה לסדר, שנגד זה הוא כבר לא יכול היה לעשות ולא כלום, שעיקרה היה אמור להיות, מדוע יושב-ראש הכנסת אינו מכבד את רצון הכנסת. והרי הוא אחד המחנכים אותנו כאשר הוא יושב על כס היושב-ראש, הוא תמיד אומר לנו שעיני העם צופות בנו ואנחנו צריכים לדעת ולזכור זאת. האם הוא אינו מבין שלאחר שיש החלטה של הכנסת לקיים דיון, הוא אינו יכול להתעלם מזה ולהחליט מה כן ומה לא?

ובכן, רק אחרי שהגשתי את ההצעה לסדר-היום הוחלט להעמיד את הנושא הזה על סדר-היום. ושמעתי שחברי וידידי חבר הכנסת עובדיה עלי לחם, נאבק, כדי שהדיון הזה התקיים כפי שהכנסת החליטה, ולא לאחר שתוגש עוד הצעה לסדר-היום. נשאלת השאלה האם זה מקרה. האם זה מקרה שיושב-ראש הכנסת אומר לי: שורש לרר – לא?

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת שמאי, יושב-ראש הכנסת איננו פה – – –

יעקב שמאי (הליכוד):

הוא יקרא את הפרוטוקול. הוא יודע את דעתי בנושא.

ואחרי שכבר אושרה ההצעה לדיון בנשיאות הכנסת, איזו מערכת לחצים עברתי אתמול רק כדי להוריד את ההצעה הזאת. אדוני היושב-ראש, אני כבר כעשר שנים בכנסת, ואינני זוכר תופעה כזאת. ממה הפחד? מה קורה כאן?

אני חושב שהכנסת חייבת לתת את דעתה בנושא הזה. אינני רוצה להשתמש בלשון בוטה, אבל אין כאן ניקיון כפיים עד הסוף. יש כאן מקרה מאוד מצער, שההגנה שניתנת לשורש לרר אינה מקרית כלל. מפני שהעובדים נתונים מול איום מסוים. גם אם בפעם הקודמת אמרת בתשובתך שהרישומים יוכנסו לכספת, לשורש לרר יש הצילומים שלהם. אמרתי לך זאת גם אז. הוא כבר הספיק לצלם אותם. והוא ממשיך לאיים, הוא ממשיך לפטר. סמנכ"לים התפטרו. מה קורה כאן? איפה אנחנו חיים?

עובדיה עלי (הליכוד):

מי האיש? מה הרקע שלו? מאיפה הוא הגיע לתפקיד הזה?

שר התחבורה י' קיסר:

הוא עבד במשרד התחבורה, הוא עבד בממ"ן, הוא בא מהמערכת.

יעקב שמאי (הליכוד):

גם בממ"ן הוא עשה דברים דומים. אדוני השר, האם אתה לא שמעת את כל השמועות האלה? האם זו הפעם הראשונה או השנייה שאני מעלה בפניך את הדברים? האם זה לא הגיע לוועדה לענייני ביקורת המדינה? האם לא קראת בעיתונים? האם יועצך, עוזריך, דובריך, לא הביאו לך את קטעי העיתונות? מדובר בדברים נוראים.

אדוני השר, האמן לי, אילו היה יושב כאן שר אחר, שלא היה בעבר מזכיר ההסתדרות, אולי הייתי אומר שהוא לא מבין במה מדובר. כך הייתי אומר. איזו משמעות של אנטי מערכת יחסי עבודה יש לדברים האלה, איזו מערכת עכורה של יחסי עבודה. ודווקא אתה נותן את ההגנה הזאת? אני שואל: האם יש כאן מקרה? התשובה שלי היא: אין מקרה.

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אני מציע לכנסת שתפסיק לחפות. ואם השר לא יכול, מפני שאולי הוא חושב שזה הדמיון הפרוע שלי, אנחנו צריכים להקים ועדת חקירה פרלמנטרית ו/או לתת את זה ליועץ המשפטי לממשלה, שיחקור את הפרשה הזאת ביסודיות וייתן לנו תשובות. ואתה היום מודיע לשורש לרר שאתה משעה אותו. זו צריכה להיות ההחלטה היום. אין דרך אחרת. ואז גם ירווח לעובדים, אתה תנשום לרווחה, חבריך ינשמו לרווחה, כל המאוימים למיניהם, האמיתיים והמסכנים, ינשמו לרווחה.

אדוני השר, אם אתה לא תתמוך בהצעה הזאת, ואם תמשיך להגן עליו, הכתם של שורש לרר יבצע את טיפול השורש במשרד התחבורה. כי אז אני אומר: הבעיה איננה בשורש לרר, אלא צריך לעשות טיפול שורש במשרד התחבורה. אחרת אי-אפשר להבין את הדברים.

אני עוד אנסח את ההצעה לקראת סוף הדיון, ואני מקווה שהכנסת גם תאשר אותה. כי אנחנו ככנסת ישראל, שאזרחי המדינה צופים בנו, רואים אותנו, שומעים אותנו, מבקרים אותנו, וגם מבקרת המדינה בודקת דברים – אנחנו לא יכולים לעבור על כך לסדר-היום. איננו יכולים שלא להיענות לרצונות, ואיננו יכולים להפוך את מערכת יחסי העבודה לאנרכיה. אנחנו לא יכולים לתת לקבוצת עובדים להיות מאוימת. איננו יכולים להרשות לשר לחפות, לאשר, לפחד, לחשוש, או לבוא ולומר, אני לא שומע גם לרצונות של העם. כי כל הדברים הללו גורמים נזק, נזק מצטבר. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה רבה. אני חושב שתגובת השר מתבקשת. בבקשה, שר התחבורה.

שר התחבורה י' קיסר:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, למעשה עניתי מעל הדוכן הזה לאותו חבר כנסת על אותו עניין, ואין לי אלא לשוב ולומר את עיקרי הדברים.

נכון אמר חבר הכנסת יעקב שמאי, אשר מכיר אותי לא מהיום, שאני לא אחפה על שום אדם. לא חיפיתי על שום אדם ולא אחפה על שום אדם שיעשה פעולה אשר איננה מתיישבת עם החוק, עם הסדר הציבורי, בוודאי אם היא פוגעת בציבור העובדים. אני בוודאי לא צריך ללמוד מיעקב שמאי. הוא יודע שהוא יכול ללמוד ממני. ואולי יש מידה מסוימת של יוהרה, ואין אני רגיל בכך – – –

יעקב שמאי (הליכוד):

אני מבקש ממך, אל תחלק ציונים.

שר התחבורה י' קיסר:

אינני מחלק ציונים. תן לי להמשיך. אני לא הפרעתי לך.

יעקב שמאי (הליכוד):

אני כבר ראיתי מה עושים בהסתדרות. אל תלמד אותי. ראיתי הכול.

שר התחבורה י' קיסר:

אמרתי שגם אתה לא תלמד אותי. אל תלמד אותי מה זו הגנה על עובדים.

יעקב שמאי (הליכוד):

גם את עסקות החבילה שאחרים מעתיקים ממך, למדנו. בלי ציונים, אני מבקש.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת שמאי, הוא עוד לא נתן ציון, הוא רק התחיל בדבריו.

יעקב שמאי (הליכוד):

הוא אמר שאני יכול עוד ללמוד ממנו, שיש לי יוקרה. אז בבקשה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר י' עזרן:

הוא אמר יוהרה, לא יוקרה.

שר התחבורה י' קיסר:

אמרתי יוהרה, לא יוקרה. אתה ראית, אני ישבתי בשקט ואתה התלהבת ודיברת גבוהה גבוהה, ומי יודע מה, הבהלת את כל הברווזים. ואני ישבתי בשקט ושמעתי אותך. לי יש תרבות שמיעה, אני מציע שגם לך תהיה תרבות שמיעה.

מה הבעיה? חובה על המנכ"ל, על-פי דין, לאבטח את המוסד הזה שנקרא רשות הנמלים והרכבות, כמקום עבודה מאובטח. ויש הוראות. אילו לא היה עושה את זה והיה קורה משהו, הוא היה נותן את הראש.

עכשיו השאלה היא, מה הוא עשה. אם הוא השתמש בחומר הזה באופן אישי, ואם אני אדע שהוא השתמש בחומר הזה כדי לאיים על עובד – אני קיים, בשביל זה אני קיים. אבל כשבא מנהל חדש, הוא שואל את קצין הביטחון. יש הנחיה של מוסדות הביטחון, לא אמנה אותם, יש לי פה המכתבים, יש הנחיה שהוא צריך להבטיח שהעובדים הקיימים שם, בעיקר אלה שנכנסו לאחרונה, יעברו בדיקה. אינני רוצה לדבר על העבר; אני לעולם לא מבקר את הממשלות הקודמות, איך קיבלו עובדים ברכבת, איך קיבלו עובדים בנמל התעופה, איך בדקו ולפי אילו שיקולים קבעו. החוק והסדר מחייבים אותו לבדוק.

אז יכול להיות שבהתחלה, כשהעובדים ראו את הדבר הזה, היתה מהומה. זה נכון. אז קראתי לעובדים, וניסיתי ליישב את העניין, שלא יקרה לשום עובד. אני חוזר ואומר: איש לא ילמד אותי איך להגן על עובדים. עשיתי את זה יותר מ-30 שנה. אז אני קראתי למנהל. אם התקבל רושם אצל העובדים שמשהו פה לא בסדר, אין בעיה. אבל יש קצין ביטחון, הוא חייב לעשות את הפעולה הזאת.

לחבר הכנסת שמאי יש כבר בדמיונו שהוא צילם את הדברים והכניס את זה, ועכשיו יש לו נשק. ייתן לי מקרה אחד – – –

יעקב שמאי (הליכוד):

אתה יכול להגיד לי שזה דמיון? זה דמיון? כשמבקשים לבדוק קיום של רישומים פליליים, האם זה דמיון? איך אתה מעז לומר לי שזה דמיון?

שר התחבורה י' קיסר:

תן לי מקרה אחד. ואני מבקש שתיתן לי לדבר חופשי. תן לי לדבר, אני לא הפרעתי לך. אתה תתרגל לשמוע, ולא רק לצעוק. תתרגל לשמוע.

יעקב שמאי (הליכוד):

אם הוא מבקש רישום פלילי, זה דמיון? ואם הוא קיבל, הוא לא צילם?

היו"ר י' עזרן:

את זה שמענו, הבנו. אבל חבר הכנסת שמאי, אנא ממך. אני חושב שהוא שואל שאלה מעניינת. כי אדוני אמר שהוא צילם. זה חשוב מאוד לשמוע. אם באמת יש ידיעה על כך שהוא צילם, הוא מתחייב בפניך – – –

יעקב שמאי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני אקח אותך כפרשן של דברי הנואמים.

היו"ר י' עזרן:

לא כפרשן. אדרבה – – –

שר התחבורה י' קיסר:

אתה מאשים מישהו, עליך הראיה. תבוא ותראה לי תצלום, שהוא צילם את החומר הזה, אני הראשון שאסיק מסקנות.

יותר מזה, אני לא מתנגד שיעבירו את זה למבקר המדינה, שמבקר המדינה תיכנס לזה ותבדוק. אם היא תגיד איזה דבר, אני בהחלט אקיים כל החלטה שלה, כל המלצה שלה. אבל זה כבר היה בוועדה לענייני ביקורת המדינה, זה היה בכנסת.

לוקחים פה מנכ"ל שבא מהמערכת, לא הבאתי אותו מבית אבי, הוא עבד במשך שנים במשרד התחבורה, היה מנהל ממ"ן, איש מקצוע, הוא מנהל את העסק בצורה מקצועית. אז אם מתקבל

רושם, או אולי אפילו אם צורת ההגשה לא היתה נכונה, אז מודה ועוזב. מה קרה? מודה ועוזב. אבל אני אומר פה מעל הבמה, אם השתמש נגד איזה עובד באיום כלשהו – אני פה.

לכן, אדוני יושב-ראש הכנסת, אני מציע שחבר הכנסת שמאי יסתפק בזה. אם הוא רוצה למסור את זה למבקרת המדינה, אני אשמח, בהחלט. מבקרת המדינה תבדוק ותחליט מה שתחליט. אם היא תגיע למסקנה שהוא נהג פה שלא כדין, אנחנו ננקוט אמצעים. אבל כמה אפשר לרדוף אדם על זה שהוא מבצע דבר שהוא חייב לעשותו? כתוב שחובה עליו לאבטח את הגוף המאובטח, וכל עובד, אם יש נגדו רישום פלילי, שיהיה בידי המוסד עצמו.

היו"ר י' עזרן:

תודה. רבותי, אנחנו פותחים בדיון. חבר הכנסת טלב אלסאנע, ואחריו – חבר הכנסת עובדיה עלי.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, הקשבתי קשב רב לדבריו של שר התחבורה. מאחר שאין לי נתונים, אין לי גם זכות להעלות ספקות לגבי הדברים שנאמרו על-ידו. אבל יש לי שאלה בהקשר אחר, אדוני שר התחבורה.

לפני כשבוע ימים התקיים דיון בוועדת המשנה למגזר הערבי, ועדת משנה של ועדת העבודה והרווחה, בראשותי. ושם התברר, שבקרב כ-4,000 עובדים ברשות הנמלים, יש רק כ-140 ערבים, שכולם שירתו או סיימו שירות צבאי. שאלתי היא, מדוע קיים מצב כזה, שלא ניתן לקלוט ברשות הנמלים עובדים מהמגזר הערבי, אשר, כפי שידוע לך, מרביתם לא שירתו שירות צבאי. האם אכן יש בהנחיות, או בקריטריונים, או בתנאי קבלת עובדים ברשות הנמלים – לרכבת או לנמלים – האם יש תנאי, שהם צריכים להיות אלה שסיימו את השירות הצבאי?

וכשאומרים בדיקה ביטחונית, מה המשמעות של המושג הזה? והאם יש שינוי בקריטריונים האלה בתקופת כהונתך, או שהתנאים נשארו כפי שהיו קודם לכן? האם המערכת נותרה נעולה בפני האוכלוסייה הערבית, למרות כל השינויים המדיניים שחלים בעולם ובמדינת ישראל, או שזה לא הגיע לרשות הנמלים?

מדוע אקדמאי ערבי, אדם מוכשר, שיש לו היכולת להשתלב ולתרום למדינה, לתרום לעם, מדוע שוללים ממנו את האפשרות להתקבל לרשות הנמלים ולעבוד שם?

דבר נוסף. כפי שנמסר לי, מובטח ש-50% מהעובדים שמתקבלים הם צאצאיהם או ילדיהם של אלה ששירתו או עבדו ברשות הנמלים. כלומר, יש להם זכות קדימה. מה זאת אומרת? מקבלים עובדים ללא קשר לכישורים שלהם, מתוך זכות אבות? ואם היה קיפוח והיתה מדיניות של אפליה כלפי מגזר כלשהו, רוצים להנציח את זה? מפני שאבא שלו ערבי, אי-אפשר לקבל אותו?

לדעתי, הדברים האלה הרבה יותר חמורים, פי כמה חמורים מהאשמה המוטחת על-ידי חבר הכנסת שמאי. שמענו את דבריו. אתה מדבר בקול רם מאוד כשאתה מגיב על הדברים האלה. אם יש רישום פלילי, צריך לבדוק. אם הרישום הפלילי נסגר והתיק נגנז, אז הוא נגנז, זה לא משמעותי, זה לא צריך להוות ראיה. אבל כאן יש ראיה מוכחת, כאן יש האשמה מוכחת, שלא מקבלים ערבים מפני שהם ערבים. זו אשמה הרבה יותר חמורה, ועל זה צריך להזדעק, על זה צריך לקום, על זה אסור לעבור בשתיקה. ואני דורש שינוי מדיניות על-ידך, אדוני השר, כמי שנתמך על-ידי גוש חוסם, כמי שנתמך על-ידי חברי כנסת ערבים ועל-ידי הקול הערבי. תודה רבה.

היו"ר י' עזרני:

דברים ברורים. חבר הכנסת עובדיה עלי, בבקשה.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ידידי שר התחבורה, אני מקדים ואומר, שכל מה שאני עומד לומר איננו מידיעה אישית. אני גם לא מכיר את האיש שמדובר בו. הדברים שאני אומר הם מתוך חומר שהגיע לידי, ואני מבקש להתייחס לדברים בהתאם. ולוואי שיקום השר ויאמר כאן שהדברים שנאמרים אין להם כל בסיס, ואנחנו טופלים כאן האשמת שווא על עובד מסור, רציני, טוב. זה ישפר את ההרגשה שלי. מפני שמהחומר שמצוי בידי מתברר שמדובר בעובד בכיר מאוד, מנכ"ל רשות הנמלים והרכבות. זה אחד התאגידים החשובים והעשירים במדינה. ומכאן מסתבר שהאיש הזה נחשד בשורה ארוכה של פרשיות שאינן יאות ואינן נאות ואינן מתאימות לעובד בדרגה כזאת.

ראשית, לפי המידע שנמסר לי, כבר בחודשים הראשונים לכהונתו ביקש מר לרר וקיבל במשטרת ישראל מידע על רישומים פליליים על אודות אלפי עובדי רשות הנמלים והרכבות. בפעולה זו הוא עבר על חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, עבר על תקנות הגנת הפרטיות, וכן על חוק העונשין, כשדיווח שקר למועצת הרשות.

הפרשה זכתה, כמובן, לפרסום רחב. ויש בידי תיק עב-כרס של כתבות שהופיעו בעיתונות על אודות האיש הזה.

לפי אותו מידע, מר לרר השתמש בחברות חקירות והאזנות סתר. רשות הנמלים והרכבות מעסיקה משרדי חקירה, חוקרים פרטיים רבים, שחלקם, אדוני היושב-ראש, עסקו במעקבים אחרי עובדים בכירים ברשות.

ובזה לא תמה מסכת ההתנהגות הבלתי ראויה. אני אומר הכול, לכאורה. אינני מכיר את האיש, אני לא מדבר מתוך ידיעה אישית, ואני מדגיש זאת.

יש עניין של סילוק עובדים בכירים וטיהורים ברשות. האיש הזה פיטר עובדים מסורים מאוד, בכירים מאוד ברשות. ויש כאן רשימה ארוכה של שמות, מהעובדים הטובים ביותר שהיו בחברה ממשלתית כלשהי, בתאגיד כלשהו. בשל אורך הרשימה לא אקרא אותה.

בהמשך, האיש הזה מואשם במינויים לא חוקיים של מקורבים אישיים ופוליטיים. וגם כאן יש רשימה ארוכה, אך בשל סד הזמן לא אקרא אותה.

ואני ממשיך: מינוי יועצים חיצוניים בניגוד למינהל תקין. וגם כאן מופיעה רשימה ארוכה כאורך הגלות; גם אותה לא אקרא בשל סד הזמן.

הסעיף הבא מדבר על ביטוח מנהלים חריג למר לרר. ועוד נושא שאינני רוצה לומר אותו מעל בימת הכנסת, מפני שבאמת אין לי כל הוכחה ואינני רוצה להאשים אותו בהאשמות כל כך חמורות. זה מופיע במסמך. אם תרצה, אדוני השר, אראה לך את המסמך הזה. אני בטוח שהוא הגיע אליך, כי הוא הגיע גם לגורמים אחרים.

יש עניין של מסוף לב-המפרץ. אתה בוודאי יודע את הפרשה הזאת. גם כאן לא אפרט, הואיל ויש האשמה על גורמים נוספים שמעורבים בה, ולא אזכיר שמות, מאחר שלא בדקתי את הדברים עד תומם, אבל יש חשד לכאורה בעניין זה.

אני יכול לעמוד כאן ולמנות שורה ארוכה של התנהגויות מוזרות, לא מובנות, טעונות הסבר, של עובד מרכזי מאוד ברשות חשובה מאוד. ואני חושב שלא אפריז אם אבקש ממך, אם אדרוש ממך, שתעמוד כאן ותזים את כל המידע הזה אשר הופץ כאן והגיע לשורה ארוכה של אישים, גם בכנסת וגם מחוצה לה, כי קשה מאוד לראות את ההאשמות האלה ולעבור על כך לסדר-היום.

אם תזים את הדברים, אדרבה. אתה צריך לבוא ולומר שנעשתה בדיקה של כל סעיף וסעיף במסמך הזה, שאחר כך אעביר אותו אליך, אעביר אותו לעיוןך, שבדקת אותו עד תומו, והתברר שהדברים האלה הם עורבא פרח, לא דובים ולא יער. אדרבה. אני משוכנע שאם תעשה זאת, הדבר הזה יעניק תחושה הרבה יותר טובה גם ליושבים כאן בכנסת וגם לצופים בנו. שכן בכל רגע מגיעות לכאן עשרות הודעות של אנשים שמזדהים עם דברי ידידי חבר הכנסת יעקב שמאי, והם מוסיפים כהנה וכהנה על התנהגותו של האיש גם בחברות אחרות שבהן עבד, גם במסגרות אחרות שבהן עבד.

אבל אם קשה לך להזים את הדברים האלה או לדחות אותם בצורה נחרצת, אני מבקש לדעת מה הסיבה לכך. איננו יכולים לעבור לסדר-היום על האשמות מהסוג הזה. כאן צריך לעמוד ולדרוש בצורה נחרצת וחד-משמעית, שעובד בכיר כזה ייקרא לסדר ויוסקו נגדו המסקנות המתבקשות. אבל הלוואי שתזים את הדברים; זה ייתן תחושה הרבה יותר טובה על כל מה שקורה בחברות הממשלתיות ובתאגידים הממשלתיים שבתחום טיפולך.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת עובדיה עלי. חברת הכנסת נעמי בלומנטל, בבקשה. כל כך הרבה נעדרים.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתפלאה שמישהו מתפלא. השיטה היא אותה שיטה, הדרך – אותה דרך. באו, אמרו, נחליף את השלטון, אתם מושחתים, אתם נמאסתם, ואנחנו חשבנו שאת מי שאנחנו החלפנו, אלה היו המושחתים ואלה היו מי שאסור היה להם לחזור לשלטון. אבל אני מתנחמת בדבר אחד: אני מתנחמת בכך שהעם היום יותר חכם, אולי לא יותר חכם, אבל הוא יותר דמוקרטי במובן הזה שהעם יודע שהוא יכול להחליף את מי שמתנהג בצורה שרירותית, בצורה שאיננה דמוקרטית, בצורה של מינויים פוליטיים, בצורה של שחיתויות. העם רואה ושופט. זה לא מה שהיה בעבר.

אני זוכרת שבילדותי היינו רועדים מן השלטון, משום שכך היה. אם לא היית בחברה מסוימת לא יכולת להיות חבר בקופת-חולים. זה פשוט היה ככה. היה זרם העובדים בחינוך. אם אתה לא השתייכת לקבוצה מסוימת, לא היית יכול לקבל חינוך, היית צריך לנסוע למרחקים. במשך שנים סבלנו מזה. המדינה היתה בקשיים רבים מאוד, היו קשיים ביטחוניים. תמיד ראינו את השלטון, ואולי זה נבע גם מתוך איזו מסורת שאתה באנו, חלק מאתנו בכל אופן, אם זה ממסורת אירופית, אם מצמיחת הקומוניזם בארצות מסוימות, ובארצות אחרות, אם אלו ארצות כמו שאדוני בא מהן, מצפון-אפריקה, שם בכלל היו דיקטטורות. זאת אומרת, אתה חשבת, זהו זה, אתה צריך להיכנע לדברים כפי שהם באים לידי ביטוי על-ידי השלטון, ולא חשבת שיש לך דרך להתמרד. כי בבחירות היו רגילים, שמים את הפתק, ואם לא היית שם את הפתק הנכון, בוודאי, אם אתה חבר קיבוץ או אם אתה חבר מושב ולא שמת את הפתק הנכון, גם הפרנסה שלך היתה בסכנה. אבל היום אנחנו בתקופה חדשה. מה שמפליא הוא, שאומנם יש תקופה חדשה, אבל אתה נתקל באותם סיפורים שהיו ידועים מן העבר.

אתה, ידידי, חבר הכנסת זנדברג, אולי לא זוכר את הימים האלה, אתה הצעיר בחברי הכנסת. אבל אני יכולה לספר לך. היתה אווירה כללית כזאת, שמה שהשלטון עושה, לטוב ולרע הוא השלטון. אנשים היו מגיעים שוב לבחירות, ואותה מפלגה שלטת בתוקף המנגנון החזק שהיה לה הגיעה לכך שהיום מצביעים, לא חושבים אפילו הרבה, כי היו כל מיני איומים ביטחוניים והיו איומים של סתימת פיות.

אבל היום חשבנו שהגיע עולם חדש. הדמוגוגיה חוגגת. עובדה, האזרחים יודעים – יש שלטון אחד, קיימות בחירות כל ארבע שנים, אפשר להחליף את השלטון. אבל האנשים שעלו עכשיו, כדוגמתך, כבוד השר, חזרה לשלטון, אתם תרדו מהר מאוד. משום שאם אתם חוזרים לאותן שיטות, לאותם מינויים פוליטיים, לאותן הפחדות, ואנחנו שומעים כאן סיפורים מסמרי שיער; קשה לי לדמיין, קשה לי לחשוב, אבל מספרים שזאת האמת, שעובד ועובדים, לא אחד, לא שניים ולא עשרה, אלא עשרות עובדים, עוקבים אחריהם. יש לכם מעקב. הם יודעים שמישהו ילחש להם באוזן, שאם הם לא ינהגו בדרך מסוימת, יש "האח הגדול" מלמעלה שידאג לכך שהם יפוטרו. אם הם חשבו שאולי אלה סתם שמועות, הרי באה המציאות וטפחה על פניהם. כי הם באמת פוטרו. והם פוטרו לא בגלל כישורים או העדר כישורים או על סמך בדיקה כלשהי. הם פוטרו על סמך זה שחשבו שאולי פעם הם שמו פתק שחשבו שהוא לא הפתק הנכון בעיני השלטון הנוכחי. אבל לא כך, לא כך ימשיך ויהיה.

שר התחבורה י' קיסר:

חברת הכנסת נעמי בלומנטל, באמת צריך הרבה עוז. מי שאחראי לכוח האדם ברשות הנמלים והרכבות הוא אותו אדם מימי רזיאל, זיכרוננו לברכה, איש ליכוד מובהק. שמרנו עליו, אני שומר עליו,

אף שהוא איש ליכוד, והוא עומד בצומת של כוח האדם. הוא הסמנכ"ל לכוח אדם. איך את מעזה
לזרוק האשמות על מישהו – – –

נעמי בלומנטל (הליכוד):

יכול להיות, כל הכבוד, אני מאוד שמחה – – –

שר התחבורה י' קיסר:

פוגעים באנשים סתם. הוא לא יכול לעמוד כאן ולהגן על עצמו.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

יורשה לי לומר, שכאשר הליכוד עלה לשלטון, לאחר מה שסיפרתי – – –

שר התחבורה י' קיסר:

מה את תוקפת עובד מסכן?

נעמי בלומנטל (הליכוד):

לא תקפתי שום עובד. אני רק תוקפת את השלטון. אותך, אדוני השר, אני תוקפת, לא את העובד.
אותך ישירות אני תוקפת על כך שאתם לא קוראים את המפה נכון.

שר התחבורה י' קיסר:

– – – לא הכרתי אותו לפני שבאתי. איזו צורה זאת? איזו חוצפה זאת? אתם מלמדים אותנו איך
לקחת עובדים? לקחנו איש מבפנים, עובד משרד התחבורה, מנהל חברה של משרד התחבורה,
ועשינו אותו מנהל. לא הכרנו ולא הכרתי אותו יום לפני כן. פתאום, מינויים פוליטיים, רחמנא ליצלן.
קצת דרך ארץ, תלמדי את העניין.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

שר התחבורה, אני יכולה להביא לך לכאן, לכנסת, עשרות אנשים שפוטרו משום – – –

שר התחבורה י' קיסר:

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אתה יכול לדבר על אחד אולי שנשאר. אנחנו גם שומעים וקוראים על אנשים שהיו מסורים לעבודה וכתוצאה מכך שאתה פיטרת אותם, שאתם פיטרתם אותם, הם נפטרו, רחמנא ליצלן, משום עוגמת הנפש שגרמתם להם. אבל זאת אותה דרך.

אני רוצה לבוא ולומר לכם: אתם תראו שהעם ישפוט אתכם, משום שאנחנו לא מוכנים עוד לחיות בשלטון חושך שכזה, שבדקים אחרינו באיזה תיקים פליליים שמישהו הזכיר פעם. אין תיקים פליליים, אבל מישהו הולך ובודק מאות אנשים, מה רשום להם במקום כלשהו בתיק? איפה נשמע כדבר הזה במדינה דמוקרטית? אבל כנראה ברשות הנמלים זה נשמע גם נשמע, ועשרות מפוטרים על סמך מידע ומידע כוזב, ואולי על כך שהם לא הלכו בדרך שהשלטון הזה רוצה שהם ילכו בה. אבל זה לא יחזור על עצמו.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחברת הכנסת בלומנטל. לא הפרעתי ולא הפסקתי אותה אף שדיברה כמעט זמן כפול. כי אני לא רוצה, חס ושלום, למשוך עלי את הכעס של חבר הכנסת שמאי. חלילה.

יעקב שמאי (הליכוד):

כבוד היושב-ראש, אני מצהיר: אין לי כעס נגדך, לא היה לי כעס ואני לא מתכוון שיהיה לי. אני מקבל את הניהול שלך כיושב-ראש. לא אמרתי זאת בכעס. זו זכותך המלאה. מי אני שאלין.

היו"ר י' עזרן:

לא, חלילה, ידידי ויקירי. רק רציתי לומר כי התרשמתי מאוד מנקודה חשובה מאוד שאמרת. הזדעזעתי. על הנקודה הזאת אמרתי, הנה הוא מתחייב. נראה לי שחשוב שתשמע, כי הפריעו לך. אם השר עומד פה ומגיב רק על הנקודה הזאת – לא נכנסתי לצד הוויכוח, חלילה – אמרתי שהוא אומר בפניך על הנקודה הזאת, שנראית לי מאוד חמורה, ואני בכנות אומר זאת, והוא אומר לך, אני מתחייב שאני כאן, חשבתי לנכון שכדאי שתשמע זאת. זה הכול, לא כנקיטת עמדה אלא כתשומת לב.

שר התחבורה י' קיסר:

— — —

היו"ר י' עזרן:

אני לא רוצה להיכנס ביניכם, כפי שכתוב בתלמוד: למה אכניס ראשי בין ההרים – שמא ארוצץ גולגלתי. אתה, אדוני, אדם חזק מאוד והוא אדם חזק.

יעקב שמאי (הליכוד):

on וחלילה.

היו"ר י' עזרן:

אני נשאר פה אובייקטיבי. נראתה לי מאוד חשובה התגובה שלך, שישמע אותה, כי הזדעזעתי לשמוע דבר כזה. כמעט קומיסר, אדוני השר, לפי מה שאמר חבר הכנסת. זו התנהגות של קומיסר.

עובדיה עלי (הליכוד):

לא קומיסר – דיקטטור.

אליעזר זנדברג (צומת):

אדוני היושב-ראש, האם אני אחרון הדוברים?

היו"ר י' עזרן:

לא, אתה לא אחרון הדוברים. יש עוד מיכאל איתן, שלא יוותר, כפי שאתה מכיר אותו.

אם כן, אדוני, ניתן לך שלוש דקות פלוס, עם מס ערך מוסף.

אליעזר זנדברג (צומת):

אדוני, אני אשתדל לקצר.

אנחנו דנים כאן כבר לאחר חצות בנושא שנשמע על פניו לפחות חשוך ואפל. אני מצטער שהדיון מתקיים בשעה כזאת, כי כששמעתי את חבר הכנסת שמאי אמרתי לעצמי, שדיון כזה צריך להיות בשעה שכולם שומעים את הדברים. כי הדברים נשמעים חמורים ביותר.

חבר הכנסת שמאי דיבר על תיקים במשטרה. אני רוצה להסביר במה מדובר לאלה ששמעו ואולי לא הבינו לעומקו של עניין. יש רישום פלילי של הרשעות קודמות. אדם עבר עבירה ובית-המשפט הרשיע אותו בפסק-דין סופי, כתוב במשטרה, לפרק זמן מסוים, שהאיש הזה עשה כך וכך. זה בעיני לגיטימי לדעת, כיוון שמדובר בהרשעה. אבל יש תיקים או רישום שקוראים לו מב"ד – ממתין לבירור דינו. כל אדם שמתלונן על פלוני במדינת ישראל ונפתח תיק חקירה, יש רישום במשטרה על התיק הזה. את הרישום הזה אסור להראות בבית-המשפט. הרישום הזה אסור שיבוא במניין שיקוליו של מאן דהוא, כי אין בו ולו ראייה קלושה לכך שאותו אדם שיש לו תיק במשטרה ביצע את העבירה. אנחנו חיים במדינה דמוקרטית, ואדם, כל עוד לא הורשע בפסק-דין סופי בביצוע מעשה מסוים, הוא חף מפשע.

שר התחבורה י' קיסר:

כולל המנכ"ל.

אליעזר זנדברג (צומת):

כולל המנכ"ל. אני מדגיש.

שר התחבורה י' קיסר:

פה שפטו אותו. כולל המנכ"ל.

אליעזר זנדברג (צומת):

חבר הכנסת שמאי יסכים – כולל המנכ"ל. גם המנכ"ל הוא חף מפשע עד שיוכח אחרת. אבל, אדוני השר, אני שמעתי כאן דברים גם מפי חבר הכנסת עובדיה עלי, שציטט מכתבים, ואני רוצה לומר דבר, ובכך אסיים: אם גם רשויות אחרות, משפטיות, נתנו דעתן על העניין שצריך לבדוק וצריך לברר, ועל פניו הוא נראה חשוד ומאוד מאוד לא מתאים למדינה דמוקרטית, אני סבור, אדוני השר, שעליך קמה החובה, והיא קמה כבר מזמן, לקום ולעשות בדיקה ציבורית פומבית, גלויה וברורה, ממצה ומקיפה. אי-קיום הבדיקה, כשלעצמו יש בו משום מסר שלילי של גיבוי לתופעה פסולה.

לכן אני אומר, טוב היה אילו טופל העניין כולו בצורה מעמיקה ומניחה את הדעת כבר מזמן. אולי עכשיו הדבר הנכון לעשותו הוא בירור מקיף, פומבי וציבורי, דווקא בוועדה של הכנסת, או באופן דומה, על מנת שנבוא ונראה את הדברים באופן בלתי תלוי, וכל אחד במדינה ישתכנע שאכן הדברים נבדקו באופן בלתי תלוי. אני מקווה שהמסקנה שלנו לא תהיה עגומה כפי שהעובדות נראות על פניהן בשלב הזה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת זנדברג.

רשום חבר הכנסת יוסף עזרן. יש כאן בעיה. אני אומנם לא יכול לקום. אדוני מוכן למלא מקומי דקה אחת? תשאל לו עניבה. כבודו יודע מה זה עניבה? זה "אני בא". אם כן, שיבוא. האשכנזים אומרים "אניבה", ולא "עניבה", אז לפי האשכנזים "אניבה" זה "אני בא".

היו"ר ע' עלי:

אני מבין שלאחר מכן השר רוצה להשיב. לאחר מכן נעבור להצעת החוק של חבר הכנסת צוקר.

יוסף עזרן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, כבוד השר וחבר הכנסת המציע הנכבד, רבותי, בדרך כלל אינני מתייחס לדברים שאיני מכיר. אני אומר זאת בדרך-ארץ ובכבוד, וקשה לי גם לשפוט אדם שאינו עומד כאן ואינו יכול להשיב. עם זאת, פה יש כמה עובדות מאוד מדאיגות. עצם העובדה שיש פיטורים של עובדים – – –

שר התחבורה י' קיסר:

יוסף עזרן (ש"ס):

סליחה, אדוני השר. אינני מתכוון כאן להתפלמס, אבל מדובר על עובדות שלא שמעתי תגובה עליהן, ולכן לא רציתי להתייחס לנושא הזה. כאן העירו את תשומת לבנו לכך שהיו פיטורים. נשאלת השאלה מחמת מה היו הפיטורים. האם כאן היתה, חס ושלום, הפחדה של עובדים – אין לי שום ספק שאתה לא תשלים עם זה בשום פנים, מפני שזה דבר פסול מיסודו ומעיקרו. זה ממש חושך ואפלה בעיניים, שקודם כול מאיימים על עובדים, מפחידים אותם. אני אומר, תמיד הדברים לכאורה, על פניהם.

מצד אחד, כאן שמעתי דברים חמורים מאוד. מצד שני, ראינו גם את המסמכים, שחלק נקראו בפנינו. מצד שלישי, שמעתי דברים קשים מאוד מפי חבר הכנסת יעקב שמאי, המציע.

לכן הייתי תומך בהצעה שאומרת לא ללכת בצורה קיצונית – זו דעתי, הוא לא חייב לקבל אותה – להשעות עד שתהיה בדיקה. אני חושב שכאן מרחיקים לכת. מפני שמצד שני, אדוני גם הסביר שזו חובתו החוקית, למרות קיום ויכוח עקרוני בסיסי על העניין הזה. אדוני השר הסביר שחובתו היתה לעשות את הבדיקה הזאת. אם לא היה בודק, היו באים אליו בטענות למה לא עשה את חובתו. אם כן, יש כאן דברים, לא איזה ויכוח שאחד אומר שטען לו בחיטים והודה לו בשעורים, שזה ממין הטענה. אלא פשוט מאוד, כאן אני רואה מה שהתוספות אומרים: טען לו בחיטים והודה לו באבנים, בכלל לא ממין הטענה. אני מדבר אתכם בכל הרצינות. יש כאן קיטוב בין העמדות, ואני יושב, תמה ותוהה – הייתכן קיטוב כזה בטיעונים?

לכן, אם המציע היה מגבש לו איזו הצעה כזאת, שנעביר את הנושא למבקר המדינה – יותר נכון למשרד מבקרת המדינה – הייתי מצטרף. אני חושב שגם אדוני השר לא יתנגד. רצוי מאוד שגוף אובייקטיבי – – –

היו"ר ע' עלי:

כבוד חבר הכנסת עזרן, הנושא נדון בוועדה לביקורת המדינה, הועבר למבקרת המדינה, נמצא בבדיקתה. כך שבעניין זה בדיקה קיימת כבר בפועל.

יוסף עזרן (ש"ס):

אם כן, מה אנחנו למעשה מציעים?

יעקב שמאי (הליכוד):

— — —

יוסף עזרן (ש"ס):

אולי צריך לפנות גם ליועץ המשפטי?

שר התחבורה י' קיסר:

אין מה לפנות. הבטחתי לוועדת ביקורת המדינה למסור את כל החומר למבקר המדינה, והיא היתה נוכחת. אמרתי: בבקשה – היו חברים שעלו על הנושא, ואמרתי: חברים, אין לי בעיה. מבקר המדינה תבדוק, תוציא את המסקנות שלה, ואם יתברר שהוא נהג שלא כהלכה, נסיק נגדו מסקנות. אבל לא יכול להיות שיושבים פה, ואנחנו מאוד אובייקטיביים בבית הזה, שופטים בן-אדם, הוא לא יכול לעשות דבר. מעליו יש מועצת הרשות, יש מעליו מבקר, יש מעליו שר. בבקשה, אם יתברר שמבקר המדינה תגיד שהוא נהג שלא כשורה, אני מבין; יגידו: השר לא מבצע מה שהמליצה מבקר המדינה, שהיא גוף אובייקטיבי, שהיא בודקת. אשמח מאוד.

יוסף עזרן (ש"ס):

אדוני השר, אפשר לשאול שאלה מעשית? כמה זמן כבר נדון הנושא בוועדה לביקורת המדינה?

שר התחבורה י' קיסר:

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת שמאי, תיגש למיקרופון, נעשה את זה לפחות מעניין.

יוסף עזרן (ש"ס):

אנחנו רוצים באמת לפתור בעיה כאובה, באורח די אובייקטיבי.

שר התחבורה י' קיסר:

לא אני הכתבתי את הקצב. אם זה בתוך שבועיים או בתוך חודש, זו בעיה שלה.

היו"ר ע' עלי:

נא להפעיל את המיקרופון.

יוסף עזרן (ש"ס):

אני חושב, כבוד השר, שכאן לא יהיה מנוס מירידה לעומק השיטין של הנושא הזה.

שר התחבורה י' קיסר:

אדרבה.

יעקב שמאי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, שמעתי בקשב רב את דברי הרב עזרן ואת דברי התשובה של השר. אדוני הרב עזרן, אתה מנסה באמת ובתמים למצוא כאן איזה פתרון של מוצא אמיתי לעניין. אבל, הרי אני קראתי לשר את מכתבו של מנכ"ל משרד המשפטים, לא אלי – לחבר הכנסת דדי צוקר. שם הוא אמר, שאם במקרה מיוחד מאוד – אבל כאן יש רישום פלילי על כולם בצורה גורפת. אני כבר לא מבין: או שהשר יודע או שהשר אינו יודע. אני לא בא בטענות לשר. אני רק שואל את השאלות בתמיהה רבה. איזו הצעה? אני אגיד למבקרת. המבקרת נתבקשה, הוועדה לביקורת דנה, הצעה לסדר היתה, הדיון התקיים, תשובה היתה, מכתבים יוצאים, יש כתבות בעיתונים, עובדים מפוחדים. הכול קיים. מה לעשות? אני לא יודע.

שר התחבורה י' קיסר:

יוסף עזרן (ש"ס):

קטונתי מלהפוך פה – – – אני פשוט נבוך.

היו"ר ע' עלי:

כבוד השר, אולי תיגש למיקרופון? נעשה זאת מעניין.

שר התחבורה י' קיסר:

עוד הפעם אני אומר: אם רוצים להתייחס ברצינות – פה מדברים בדיני נפשות. קודם כול, מה שפחדת, שחש ושלום מפטרים עובדים, דע לך, יש בגוף הזה שנקרא רשות הנמלים והרכבות אחד הוועדים הכי חזקים במדינה. שנית, מעליהם יש שר שהיה מזכיר ההסתדרות והוא יודע מה זה להגן על עובדים. הוא לא שכח את הערכים שלו.

הסכמנו, היה דיון בוועדת ביקורת המדינה. עשו לו שם – חרקיירי. בסיום הדיון סיכמנו, שמוסרים את זה למבקרת המדינה, והיא היתה נוכחת בדיון. זה fair enough. יש גוף מבקר, יסיק את המסקנות שלו, יפנה אליה שהיא תזרז את המסקנות. אני אשמח מאוד. אין לי שום עניין. צריך פעם אחת לגמור את זה, כי הרי משתמשים בזה כדי לעשות לבן-אדם רצח אופי. דרך אגב, אמרתי, היהודי הזה היה מנהל ממ"ן, ולפני זה עובד משרד התחבורה. הוא לא אח ולא מודע, ולא הכרתי אותו.

היו"ר ע' עלי:

סליחה, האם שר בדק את המידע? האם בדק את התלונות?

שר התחבורה י' קיסר:

אני אומר שזה נבדק.

היו"ר ע' עלי:

על-ידך? מה עמדתך בעניין?

שר התחבורה י' קיסר:

אמרתי: היתה אולי בגישה שלו, בדרך ביצוע ההוראה, ואקרא אותה, של הממשלה, ודאי לא שלי; ב-14 בינואר 1985 החליטה הממשלה בתוקף סמכותה לפי סעיף – – – בתוספת הראשונה לחוק מרשם הפלילי ותקנות השבים, כי מידע מהמרשם יימסר להנהלות גורמים הרשומים להלן – עניין מינוי עובדים, ביטול מינויים או לעניין ביצוע עבודה, תפקיד וכו', ומונה את הגופים: בנק ישראל, רשות השידור, רשות הנמלים, רשות שדות התעופה, שהם חייבים. יכול להיות שהוא עשה פעולה גורפת שלא לצורך. אבל מייד אמרו לו, אדוני, זו טעות, וזה לא הוא אלא קצין הביטחון. כי התפקיד מוטל על קצין הביטחון.

נכון, אם צילם, כפי שאומר חבר הכנסת שמאי, ודאי שזה דבר חמור, ואני אהיה הראשון – אני יותר חמור בזה. הוא יודע איך אני מתנהג לגבי היושר האישי והציבורי. לו הייתי יודע שהוא עשה משהו, שימוש לרעה, או איים על עובד, או צילם, לשימושו הוא, בהחלט אחת דינו – להשעות אותו. אבל סתם עולים וזורקים משפטים מההפטרה. האיש איננו. תבוא מבקרת המדינה ותגיד, היהודי הזה עשה דבר לא נכון, ננקוט נגדו אמצעים.

יוסף עזרן (ש"ס):

אדוני השר, שאלה להבהרה.

שר התחבורה י' קיסר:

לא צריך לשכוח שמי שמינה אותנו זה מועצת הרשות. שם יושבים בכלל אנשי ציבור, בעלי עניין. הם מינו אותנו.

יוסף עזרן (ש"ס):

אדוני השר, מתוך דבריו שנאמרו, באמת, בכנות, הבנתי בכל זאת משהו: שכן היתה בדיקה גורפת בנושא מאוד מסובך.

יעקב שמאי (הליכוד):

כן.

שר התחבורה י' קיסר:

אמר לבדוק. מה זה בדיקה גורפת? – – –

יוסף עזרן (ש"ס):

לא לשימוש, אני מבין. הבנתי. אדוני הבהיר את עצמו מצוין, כבוד השר, שבאמת אם חס ושלום עשה בזה שימוש לרעה. רק השאלה היא, עובדתית כן היתה כאן בדיקה גורפת. בכל אופן, לא של אדם אחד ולא של שניים. אז מה נעשה? האם נקטו איזה אמצעי נגד זה? או כפי שהבנתי, אמרת – מודה ועוזב ירוחם? אדוני, אני לא חוקר. יאמין לי אדוני, אני רוצה רק להבין.

שר התחבורה י' קיסר:

הוא נכנס כמנהל חדש ובדק את כל הנהלים, והתברר לו שלא עשו הרבה זמן בדיקות לגבי עובדים, שהחוק מחייב אותו בזה.

יוסף עזרן (ש"ס):

עשה בתום לב?

שר התחבורה י' קיסר:

הממשלה לא היתה נותנת דבר שאסור לה לתת. לא אני שופט ולא כבודו ולא שמאי ולא הכנסת.

יוסף עזרן (ש"ס):

בהחלט.

שר התחבורה י' קיסר:

הסכמנו שזה ילך למבקרת המדינה. תוציא את פסוקה וננהג על-פיה. אחר כך, אם יתברר – – –

יוסף עזרן (ש"ס):

אין לי מה להשיב על טענה זאת.

שר התחבורה י' קיסר:

– – – אני יודע שיבואו אלי בטענה.

היו"ר ע' עלי:

בבקשה, חבר הכנסת שמאי.

יעקב שמאי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, ברשותך וברשות הנואם, יש לי כאן תיק עב-כרס. אני רוצה להזכיר למזכיר ההסתדרות לשעבר מה זו מערכת עכורה של יחסי עבודה, ומה הם דברים גורפים כאשר פוגעים בכלל, והפרט יוצא ספק זכאי.

דוגמה אחת: פרשת רישומים פליליים. בחודשים הראשונים לכהונתו ביקש מר לרר וקיבל ממשטרת ישראל – אגב, דבר שהיה אסור לו, יש כאן בעיה גם עם המשטרה – מידע על רישומים פליליים על-אודות אלפי עובדים. קראתי את מכתבו של מנכ"ל משרד המשפטים.

דבר נוסף, אדוני: שימוש בחברות לחקירות ולהאזנות סתר. יודע זאת מזכיר ההסתדרות לשעבר, שר התחבורה דהיום. זה כתוב. אדוני חבר הכנסת עזרן, בתקופת כהונתו של מר שורש לרר מעסיקה רשות הנמלים והרכבות משרדי חקירות וחוקרים פרטיים רבים, שחלקם עסקו במעקבים אחרי עובדים בכירים ברשות.

סילוק עובדים, אדוני חבר הכנסת עזרן – ואתה רוצה למצוא פתרון; גם אני, אבל אני כבר צועק את זה מבפנים. הנה הקטע: בתוך פחות משנה לכהונתו ותוך שימוש באמצעים פסולים גרם מר לרר לפיטורים או לעזיבה של עובדים בכירים ביותר.

דבר חשוב נוסף, אדוני, אביא לך דוגמה: סמנכ"ל למינהל ברכבת. אלי כגן היה סמנכ"ל ההסתדרות המהנדסים. השר קיסר מכיר אותו. הוא פוטר עקב התנגדותו למסור רישומים פליליים על-אודות עובדי הרכבת. מבין, אדוני, את המשמעות? אבל לאחר מאבק משפטי זכה הנ"ל לפיצויים חריגים.

הכול מקרה, אדוני השר? הכול מקרה, חבר הכנסת עזרן? הלוא זה צועק, הלוא זה זועק.

יוסף עזרן (ש"ס):

טוב, אני רואה שהגעתי למצב של פינג-פונג.

אדוני השר, אני יורד מהדוכן נכון, והמלה האחרונה היא שאין ספק שנמתין לביקורת המדינה. מה לעשות?

היו"ר ע' עלי:

אדוני השר רוצה להשיב? בבקשה.

שר התחבורה י' קיסר:

אני רוצה לומר לחברי הכנסת, אנחנו לפעמים, לצערי, מרשים לעצמנו יותר מדי לשפוט רק בגלל העובדה שאנחנו גוף פוליטי ואנחנו חסינים, ועושים עוול לבני אדם.

יהודי שעד מינויו כמנהל רשות המנהלים לא היה עליו שום דבר, לא היה בו שום רבב, עבד במשרד התחבורה עשרות בשנים, היה מנהל לתפארת של ממ"ן, חברה שיש בה הון פרטי. מיניתי אותו. אמרו שיש פה מנהל טוב, בדקתי ומיניתי אותו. לא הכרתי אותו לפני כן, אני לא יודע מי הוא. עכשיו היהודי הזה, יכול להיות שעשה טעות כלשהי, אינני יודע, עולים עליו כאילו הוא איזה פושע. הוא לא יכול להתגונן. שיגיש משהו תביעה.

הסכמתי, גם כן לאחר מריבה לא נעימה, להעביר את הנושא למבקרת המדינה. קודם כול, ראשית חוכמה לבדוק את העובדות. והיה ותמצא מבקרת המדינה שהוא עשה דבר לא בסדר, אני מבין שאז אני אחראי למלא אחר דוח מבקרת המדינה ולפעול לפי המלצותיה. סתם לקחת בן-אדם – ואני יודע שזה לא נוח כשעוברת המנהיגות ממקום למקום, ואני זהיר, אני משתדל להיזהר שלא לפגוע בעובדים שהם טובים, גם ממפלגות אחרות.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני השר, דבר לכאן.

שר התחבורה י' קיסר:

אני מדבר ליושב-ראש כי אתם בהתייעצות.

בדרך כלל אני משתדל – עובדים שהם עובדים טובים, לא רק שלא לנגוע בהם בשל נטיותיהם הפוליטיות, שהרי זאת מדינה חופשית. אוי לנו אם כל הפקידים שקיימים יתיישרו לפי המפלגה השלטת. הנה, חבר הכנסת צחי הנגבי יודע, שראש המינהל לבטיחות בדרכים הוא איש שהיה יושב-ראש ועדת היישובים ביש"ע, והוא מנהל בשמי את כל המשא-ומתן על השלום. יושב חיים קורפו, שר התחבורה הקודם, בתפקיד מרכזי, ואני שמח שהוא ישנו שם ומכבד אותו. יושב הסמנכ"ל הכי בכיר ברשות הנמלים והרכבות, איש ליכוד מובהק, שהיה ידידו של שאול רזיאל, זיכרוננו לברכה, ואמרתי, אם הוא טוב, תשמור עליו. אני יודע מי הוא.

יעקב שמאי (הליכוד):

מותר לי להעיר משהו?

שר התחבורה י' קיסר:

לא שאלתי את דעתך. לכן, אני חוזר ואומר, חברים, היזהרו. היזהרו בדיני נפשות, אל תהרגו בני-אדם. אנחנו חסינים? הנושא הולך למבקרת המדינה, היא תביא את המסקנות, ואנחנו ננהג על-פיהן.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. אני מבין שיש הצעת סיכום. בבקשה, חבר הכנסת שמאי.

צחי הנגבי (הליכוד):

אדוני השר, שני אנשי ליכוד קיבלו אצלך התקף לב.

יעקב שמאי (הליכוד):

אדוני השר, זה דיון לא קל, קשה.

היו"ר ע' עלי:

סליחה, חבר הכנסת שמאי, עם כל הכבוד, לפי התקנון אתה קורא מהכתב את הצעת הסיכום.

יעקב שמאי (הליכוד):

אני אקרא מהכתב.

אדוני היושב-ראש, אני חייב משפט אחד. זה לא קל לי במשך שישה חודשים, מאז נודע לי כל מה שנודע – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת שמאי, בכל הכבוד, אתה קורא מהכתב את ההצעה שלך ואנחנו מצביעים.

יעקב שמאי (הליכוד):

אני מגיש הצעת החלטה של סיעות צומת והליכוד לסיכום הדיון, אדוני היושב-ראש:

הכנסת רואה בחומרה רבה את הגיבוי שמעניקה ממשלת רבין למעשים פליליים לכאורה ברשות הנמלים.

הכנסת קובעת, כי פעולות אלה מוכיחות שוב את הזלזול שמפגינה הממשלה כלפי שלטון החוק ואת התכחשותה לזכויות האזרח.

בעקבות האירועים הפילייים לכאורה שנחשפו בדיון במליאת הכנסת, הכנסת תובעת מראש הממשלה להגיש בתוך 24 שעות את התפטרותו לנשיא המדינה, על מנת שהציבור יבחר בבחירות מוקדמות ממשלה חדשה. תודה רבה.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת עזרן, 24 השעות מתחילות – – –

יוסף עזרן (ש"ס):

אני מקוזז עם בייגה שוחט. אני לא רוצה להצביע.

יעקב שמאי (הליכוד):

זה מסר של הכנסת לממשלה.

דוד צוקר (מרצ):

למה אתה לא מציע הצעה על הדחת קלינטון?

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת שמאי, כל הזמן השתמשת במלה "לכאורה", נכון?

יעקב שמאי (הליכוד):

נכון.

היו"ר ע' עלי:

מפני שלפי סעיף 78(א)(1) "נוסח הצעה שמשמע ממנו עלבון לאדם או חריצת משפט נגד אדם" – –

שר התחבורה י' קיסר:

איך הוא יכול להצביע בהצבעה ולהחליט שאדם אשם, אפילו לכאורה? זו חוצפה, כיוון שהאיש לא פה. הוא יכול לשפוט אדם?

היו"ר ע' עלי:

כבוד השר, בלי לצעוק. הרי בלי שהערת בעניין אני הערתי את תשומת לבכם לעניין הזה. מה אתה צועק?

מיכאל איתן (הליכוד):

יש לי הצעה. תקרא עוד הפעם את הקטע הזה, ובהסכמה נוריד כל מלה שיש בה האשמה אישית כאילו נגד מישהו.

היו"ר ע' עלי:

סליחה, עם כל הכבוד, כל מה שקשור לחריצת דין נגד אדם או עלבון, אני מבקש למחוק. אני לא אצביע על זה כאן. זה מנוגד לסעיף 78(א)(1).

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אין נגד מישהו, יש נגד הממשלה.

יעקב שמאי (הליכוד):

אין שום בעיה. נאמר בהצעה: "שמעניקה ממשלת רבין למעשים פליליים לכאורה". זה לא נגד מישהו.

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש למחוק את המלים "מעשים פליליים".

יעקב שמאי (הליכוד):

חמורים.

היו"ר ע' עלי:

חמורים אולי אבל לא פליליים.

אני מבקש לקרוא את זה מחדש. חבר הכנסת הנגבי, אולי תתקנו את זה? אני מסכים שלא תהיה כאן חריצת דין.

יעקב שמאי (הליכוד):

אני קורא: הכנסת רואה בחומרה רבה את הגיבוי שמעניקה ממשלת רבין למעשים חמורים ברשות הנמלים. זה פתר את הבעיה?

היו"ר ע' עלי:

טוב.

יעקב שמאי (הליכוד):

כל ההצעה נשארת כפי שהיא.

היו"ר ע' עלי:

רבותי, מי בעד הצעת ההחלטה שהגיש חבר הכנסת יעקב שמאי בשם סיעות צומת והליכוד? אני מבקש מראש להזכיר שכל מה שקשור לנושא פלילי נמחק מההצעה המקורית, כך שלא נחרוץ דין מישהו.

הצבעה מס' 17

בעד הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת י' שמאי – 6

נגד – 2

נמנעים – אין

הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת י' שמאי נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

בעד – 6, נגד – 2. ובכן, הצעת הסיכום נתקבלה.

יעקב שמאי (הליכוד):

אני מבקש שתקרא את זה עוד הפעם.

היו"ר ע' עלי:

תקרא לשר עוד הפעם. אני מבקש לקרוא את זה עוד הפעם.

יעקב שמאי (הליכוד):

זה בסדר, אין בעיה.

צחי הנגבי (הליכוד):

למען הסר ספק.

יעקב שמאי (הליכוד):

זה בסדר.

היו"ר ע' עלי:

רבותי, אני מדגיש: נמחק מהדברים. כל מה שקשור במלה "פלילי" הוחלף במלה "חמורים".

מיכאל איתן (הליכוד):

תקרא את זה עוד הפעם.

היו"ר ע' עלי:

תקרא, בבקשה, עוד הפעם את הכול.

יעקב שמאי (הליכוד):

אקרא עוד הפעם:

הכנסת רואה בחומרה רבה את הגיבוי שמעניקה ממשלת רבין למעשים חמורים ברשות הנמלים.

הכנסת קובעת, כי פעולות אלה מוכיחות שוב את הזלזול שמפגינה הממשלה כלפי שלטון החוק ואת התכחשותה לזכויות האזרח.

בעקבות האירועים החמורים לכאורה שנחשפו בדיון במליאה, הכנסת תובעת מראש הממשלה להגיש בתוך 24 שעות את התפטרותו לנשיא המדינה, על מנת שהציבור יבחר בבחירות מוקדמות ממשלה חדשה.

מה לא בסדר?

אליעזר זנדברג (צומת):

מצוין.

היו"ר ע' עלי:

כדי למנוע אי-הבנות, זה נקרא מחדש.

הצעת חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (הסדרים כלכליים והוראות שונות) (תיקוני חקיקה), התשנ"ה-1994; הצעת חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (סמכויות שיפוט)

והוראות אחרות) (תיקוני חקיקה), התשנ"ה-1994; הצעת חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (הגבלת פעילות), התשנ"ה-1994
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר י' עזרן:

אנו עוברים לנושא הבא. באמת, אפשר לומר שהיתה ישיבה מאוד סוערת. עכשיו קצת נרגיע את העניין.

יעקב שמאי (הליכוד):

מאוד סוערת ופורייה.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת דדי צוקר יציג את הצעות חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

בוקר טוב, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבל מאוד שהדיון נפתח בשעה כזו, והנושא כל כך חשוב. לא הבאנו אותו בפני המליאה כפי שתוכנן בתחילה, בשעה 15:00.

אני מביא בפניכם שלושה חוקים שהם פרי פיצול הצעת חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (תיקוני חקיקה), התשנ"ד-1994, שעברה בקריאה ראשונה במליאה. על-פי החלטת ועדת החוקה וועדת הכנסת, הצעת חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו פוצלה, ואני מביא בפניכם שלוש הצעות חוק: 1. הצעת חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (הסדרים כלכליים והוראות שונות); 2. הצעת חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (סמכויות שיפוט והוראות אחרות); והצעת החוק השלישית עוסקת בפעולות הרשות הפלסטינית בישראל.

אני אציג היום, אדוני היושב-ראש, את שתי הצעות החוק הראשונות – הסדרים כלכליים וסמכויות שיפוט – ומחר אציג בפני המליאה את הצעת החוק השלישית.

מיכאל איתן (הליכוד):

מדוע אתה עושה את זה בנפרד?

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

כי עושים את ההצבעה ואחר כך מביאים את השלישי.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא, סוכם ששלושתן תוגשנה ביחד.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אמרתי, הוגש.

מיכאל איתן (הליכוד):

תובאנה ביחד.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אבל הבינותי שהדיון פוצל. לא?

מיכאל איתן (הליכוד):

מבחינת האקונומיקה של לוח הזמנים, ייתנו לך עשר דקות לסכם את הדיון נוסף על מה שסיעת מרצ קיבלה. אם תציג עוד הפעם בהתחלה, אתה מקשה.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אני אציג בחמש דקות בהתחלה, רק שאני רוצה לעשות את זה מסודר. אני רוצה חמש דקות מחר בבוקר.

היו"ר י' עזרן:

האם תהיה הצבעה הערב?

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

לא, מחר ב-08:30.

מאחר שהושגה הבנה, כל מה שאני מבקש, מעבר להבנה, בחמש דקות מחר בבוקר להציג את החוק השלישי. פשוט לעשות את זה מסודר ומתוקן.

שיניתי מעט מהדברים שלי פשוט משום שאנחנו לא רבים ואני לא מניח שיתפתח פה דיון כפי שציפיתי. אני אציג את עיקרי הדברים הן בהצעת החוק שעניינה ההסדרים הכלכליים והן בהצעת החוק שעניינה סמכויות השיפוט, ואציג את הסוגיות העיקריות שאני מביא בפני הבית.

באופן כללי – וזאת אני אומר לגבי שלושת החוקים – מטרתם של שלושת החוקים היא לתרגם ללשון החוק הישראלי את ההסכמים שנחתמו עם אש"ף במאי 1994, ואימוץ שורה ארוכה מאוד של תיקונים בחקיקה הישראלית, שהם פרי ההסכם, אותו הסכם שהזכרתי כרגע, שהושג לפני כשבעה-שמונה חודשים. מדובר בשורת תיקונים בתקנות שעת-חירום, בחוק הכניסה לישראל, בפקודת מס הכנסה וכו', עד חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים – שורה ארוכה של תיקוני חוקים.

החוק שעניינו הסדרים כלכליים כולל מספר רב של נושאים, אציין חלק מהם.

סוגיה אחת היא העברת נושא היבוא לרשות הפלשתינית. במסגרת הזאת אנחנו קובעים הסדרים בדבר גביית מסים ישירים, בדבר גביית מסים עקיפים והעברות לרשות הפלשתינית. לרשות הפלשתינית, ביסודו של דבר, אדוני היושב-ראש, יועברו כספים מכמה סוגים ומכמה קטגוריות.

מסי הייבוא על יבוא שמיובא לרשות הפלשתינית דרך הנמלים הישראליים יועברו אל הרשות הפלשתינית על יבוא שהם מביאים לשם. אותו עיקרון יחול גם על בלו על דלק. נוסף על כך יועברו לרשות הפלשתינית 75% ממס ההכנסה הנגבה מן הפועלים תושבי השטחים שעובדים בישראל. 75% ולא 100%, משום שההנחה היא שפועל שעובד כאן – הסדרים כאלה קיימים גם באירופה לגבי פועלים זרים – מקבל גם שירותים של המדינה.

היו"ר י' עזרן:

מה עם הביטוח הלאומי?

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

זה עוד לא. לזה אני מייד מגיע. אבל עצם מס הכנסה. ההנחה היא שפועל תושב עזה שעובד בישראל, בין השאר נהנה, נניח, משירותי דרך או משירותי חשמל. כך שלא כל 100% מס ההכנסה יועברו לרשות, אלא רק 75%. הכול, כאמור, על בסיס ההסכם שהושג במאי 1994.

כאן אנחנו מגיעים לסוגיית היטל ההשוואה או היטל הניכויים, יש לזה שמות מספר, שהגדרתו הכספית הנגבים מפועלי השטחים, שנועדו להשוות את השכר של הפועל תושב השטחים ושל הפועל הישראלי. לצורך כך – זאת החלטה מ-1970 – הוחלט על ניכוי מסי הביטוח הלאומי בשיעור זהה לפועל ישראל ולפועל תושב השטחים. ואולם, תושבי השטחים לא נהנו מכל ענפי הביטוח, הם נהנו רק משלושה ענפי ביטוח מתוך 11 או 12, ויתרת הכסף – – –

היו"ר י' עזרן:

אני מבין שזה הסכם מאוד מיוחד, ספציפי. כי למשל יש 3 מיליוני עובדים טורקים בגרמניה. המסים הולכים לגרמניה.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

לא. זה מאוד מעניין. דווקא הדוגמה של גרמניה וטורקיה היא אחרת. גרמניה וטורקיה הגיעו להסכם בין המדינות. כלומר, הפועל הטורקי בגרמניה, ההגנה המקצועית שלו היא לא רק של האיגודים המקצועיים הגרמניים, אלא יש גם אחריות של ממשלת גרמניה כלפי הממשלה הטורקית. זה לא עם כל המדינות האחרות. דווקא טורקיה וגרמניה מנסו זאת.

היו"ר י' עזרן:

אני מתכוון בעניין המיסוי.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

גם בעניין המיסוי, גרמניה מעבירה מדי שנה לטורקיה שיעור מסוים, נמוך בהרבה מ-75%. כלומר, המודל הוא מודל שקיים בעולם.

היו"ר י' עזרן:

אותו דבר במע"מ?

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

כן. מייד אגע בעניין הזה.

אבל, אדוני היושב-ראש, פשוט יש שני דוברים מהאופוזיציה שצריכים לדבר היום. יש זמן עד 02:00, ואני חושב שאני אהיה נגוע במידת מה של אי-הגינות אם אני אדבר יותר מדי, משום ששני החברים רוצים לדבר, ובצדק.

היו"ר י' עזרן:

בבקשה.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

היטל ההשוואה נקבע בחוק. החוק מעגן בעצם בחקיקה בפעם הראשונה הסדר שתחילתו עוד ב-1970, בזמן שגולדה מאיר היתה ראש הממשלה ואלמוגי שר העבודה. הם הגיעו לאותו הסדר. אני לא רוצה להיכנס עכשיו להערות שיש לי כלפי ההסדר הזה. העובדה היא שאנחנו בפעם הראשונה מעגנים אותו היום בחקיקה.

היטל ההשוואה, חלק מהכסף, אותו כסף שנגבה מן הפועלים תושבי עזה ויריחו, יועבר אל הרשות הפלשתינית – זה באשר לשאלתך, אדוני היושב-ראש – והיטל ההשוואה של הפועלים שהם תושבי יהודה ושומרון יועבר למינהל האזרחי, למטרות של תשתית, תעסוקה ורווחה. פה שינתה הוועדה את ההגדרה שהממשלה נתנה לה. בכל אופן, ההסדר לגבי פועלים פלשתינים תושבי יו"ש יישאר כפי שהוא היום. הכספים מועברים למינהל לצורכי תשתית, תעסוקה ורווחה, ואותו כסף שנגבה מן הפועלים תושבי עזה מועבר אל הרשות הפלשתינית.

הוועדה קיבלה לרשותה נתונים כספיים לגבי הכספים שנגבו מאז 1970 ועד עתה. ברשותי נמצאים הסכומים הכספיים שנגבו מאז 1970 ועד היום והייעוד שלהם, לאן הם הופנו, ומי מחברי הכנסת שירצה לעיין בכך, יוכל לקבל את הנתונים.

סוגיה נוספת שעולה באותו חוק: אנו מסדירים, שוב, הסדרים שהיו נהוגים בישראל שנים רבות אלא שלא היו מעוגנים בחוק, בוודאי לא באופן מקיף וכולל – את כל סוגיית ההעסקה של תושבי השטחים, תפקיד שירות התעסוקה, תשלומי השכר, כיצד מועבר השכר, הפיקוח של שירות התעסוקה על המעסיקים. סוגיה רחבה מאוד ופרק ארוך מאוד, חשוב מאוד. אין בו שום חידוש, אבל יש בו דבר חשוב אחד – עיגון בחוק של הסדרים שהיו נהוגים בארץ במשך קרוב ל-25 שנה.

סוגיות נוספות המופיעות באותו פרק הן: סוגיות הקשורות בביטוח הלאומי, הפיקוח החקלאי – עניין חשוב ביותר, וביטוח רכב ופיצוי לנפגעים.

לגבי הפיקוח החקלאי, מאחר שאדוני היושב-ראש הוא יהודי שומר מצוות, חרדי, אני רוצה לומר כאן, שעלתה שאלה על-ידי אחד מחברי הכנסת הדתיים. עלי לציין, שבהתבזות שעברנו ביומיים האלה, בהסתייגויות שהן לא הסתייגויות – הרי אין מנהלים את הדיון לפי הסתייגויות, ובכלל סדר הדיון מחר הוא דיון סיעתי ולא לפי הסתייגויות, ואין משמעות למושג הסתייגות, אבל דווקא חבר הכנסת יצחק לוי, שעבד בעניין הזה, כדרכו, באופן מסודר ומתוקן, העלה אפשרות שמא דרך עזה ניתן יהיה להכניס לארץ, בהקשר של הפיקוח החקלאי, למשל בשר שאיננו כשר, ובכך להפר הסדרים הקיימים במדינה, או אם אתה רוצה בהקשר הפוליטי – סטטוס-קוו. כאן הגיש יצחק לוי הסתייגות. הבאתי אותה בפני שר המשפטים כבר היום, כי לקחתי את זה ברצינות. אמרתי, זו הסתייגות שראויה לשמש דוגמה איך אפשר לעבוד בכנסת. יש הבטחה, אני חושב הגונה, של שר המשפטים, שהנושא יתוקן ותימנע עקיפת החוק הישראלי בדבר ייבוא בשר לא כשר. הנושא יתוקן באותם תיקוני חקיקה המתבצעים עכשיו בוועדת הכלכלה. יש על זה הבטחה בכתב וכו', ולכן נמשכה ההסתייגות. לי דווקא לא היה אכפת להצביע בעד ההסתייגות של יצחק לוי ובכך להמשיך את המצב הקיים – – –

הי"ר י' עזרן:

אם אדוני כבר העיר זאת, תקופה מסוימת אני קשור מאוד ב"מרבק", ואני יודע שכל החלק התחתון, הנבלות, שלחו אותו. מה קורה בעניין?

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אין לי מושג. אני לא יודע על מה אתה מדבר. כל מה שאני יודע, שאנחנו עיגנו את הסדרי הפיקוח החקלאי גם של בעלי חיים וגם של ייבוא ירקות, בעיקר בכיוון מעזה לכאן. בשני הכיוונים, אבל בעיקר מדובר מעזה לכאן.

אלו חלק מהסוגיות המרכזיות שמופיעות בפרק הזה.

החוק השני, שעניינו, כאמור, סמכויות שיפוט – אני אזכיר כמה עקרונות המופיעים בפרק. גם הוא פרק ארוך, מסועף, מורכב. אולי העיקרון החשוב ביותר שאנחנו קבענו לגבי אזרחים ישראלים, בהבדל גדול מתושבי עזה ויריחו – האזרח הישראלי שיהיה באותו אזור, בעזה וביריחו, גם אם הוא איננו תושב התנחלות באותו אזור, בעצם נושא את החוק על גבו. כלומר, הסמכות המרבית שתהיה לשלטונות החוק המקומיים בעזה על אזרח ישראלי היא באפשרות להחזיקו ולמסור לידי המשטרה הישראלית. בואו ניקח, נניח, עברייני תנועה, שעבר עבירת תנועה בוטה, ובדין נתפס, נעצר. לא תהיה סמכות של החזקתו בבית-מעצר, אלא חובת השלטון הפלשתיני היא להביאו אל השוטרי הישראלי, והוא יישא בדין כאילו עבר את העבירה בישראל. כלומר, הוא נושא את החוק הישראלי על גבו. הדיון שונה כמובן לגמרי לגבי פלשתיני. אני לא אומר את זה בשום נימה ערכית, אני מציג רק את החוק עכשיו. הדיון יהיה שונה לגבי פלשתיני שעבר עבירה בישראל. הוא יוכל להישפט בישראל. אם הוא עבר עבירת תנועה ונשפט בישראל ל-30 ימי מאסר, הוא יוכל לשאת את העונש בישראל או בעזה. אבל הוא יישפט בישראל.

היו"ר י' עזרן:

אם זו עבירה פלילית למשל, גנבה וכו'?

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

בדיוק אותו עיקרון שאמרת.

סעיף 8, ושוב אותה אסימטריה בין הסמכויות של בתי-המשפט הישראליים וסמכויות בתי-המשפט בעזה וביריחו, המשך עיקרון של אסימטריה שמעוגן בהסכם שנחתם בין ישראל לבין אש"ף – בית-המשפט הישראלי יהיה מוסמך להוציא צווים לפי הדין החל בישראל, גם בתחום הפלילי וגם בתחום האזרחי, על-פי בקשת הרשות הפלשתינית.

סעיף 9, וזה עקרון הפעלה חשוב מאוד של ההסכמים בין ישראל לבין הרשות הפלשתינית – ישראל תמנה ממונה על העזרה המשפטית. כל פעולה משפטית, כל דיאלוג משפטי בין ישראל לבין הרשות יבוצע באמצעות הממונה על העזרה המשפטית. גם הפלשתינים ממנים ממונה על העזרה המשפטית, ונאמר – ציינתי זאת בסעיף קודם לגבי הצווים – שישראל תוציא צו הסגרה, זה נקרא "צו העברה" כאן, לגבי תושב פלשתיני שעבר עבירת רכוש ונמצא עכשיו בעזה, הצו הזה יועבר אל הפלשתינים בידי הממונה על העזרה המשפטית. הוא הממונה על כל פעולות התיאום המשפטיות מול הפלשתינים, הוא יעביר את זה לידי הממונה הפלשתיני, שיצטרך מצדו להפעיל את הנושא בעזה, וכן"ל בכיוון ההפוך.

הוועדה דרשה לדעת מי יהיה אותו ממונה, וקבעה פרופיל מקצועי של אותו ממונה. הוא יהיה מוסמך לשמש, אם אינני טועה, כשופט בבית-המשפט המחוזי. בכל אופן, דאגנו שזו תהיה סמכות מקצועית ולא אך ורק ממונה על-ידי שר המשפטים, אלא גם בעל כישורים משפטיים, כפי שחשבנו לנכון שאותו בעל תפקיד יישא.

סעיף 10 עוסק בהעברת מבוקשים לרשות הפלשתינית.

סעיף 13 הוא סעיף חשוב מאוד, אף הוא מעוגן בהסכם.

היו"ר י' עזרן:

רבותי, אני חושב שההצגה הגדולה בעיר נסתיימה. השעה מאוחרת.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

סעיף 13 הוא סעיף חשוב מאוד, ואף הוא מעוגן בהסכם בין ישראל לבין אש"ף – סייג לפעולות משפטיות. יכול הממונה לסרב לבצע פעולות שהרשות הפלשתינית מבקשת ממנו אם הפעולה פוגעת בריבונות המדינה, בביטחונה, בתקנת הציבור או בעניין חיוני אחר. אם אתה רוצה, זה למשל סעיף משת"פים. נאמר שהרשות הפלשתינית מבקשת משתף פעולה, וישראל סבורה שנשקפת סכנה לחייו אם הוא יוסגר, רשאי הממונה לא להסגיר את אותו משתף פעולה.

היו"ר י' עזרן:

זו ממש מצוות התורה – "לא תסגיר עבד אל אדניו". זה תואם את המקורות.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אני לא בטוח שהמשפט העברי היה לנגד עיני עורכי ההסכם, אבל הוא תואם את עקרונות המשפט העברי במקרה הזה, כפי שאתה ציינת.

צחי הנגבי (הליכוד):

אולי תדבר בקול רם יותר?

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

לא רציתי להפריע לכם. האמת, זה כן מעניין. צריך לדעת במה זה עוסק.

היו"ר י' עזרן:

האמת היא שזה מעניין. כדאי להקשיב.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

פרק ג' עוסק בנושא שחרור האסירים. בישראל יש בין 1,200 ל-1,300 אסירים. נמסרו לוועדה מספרים מדויקים של אסירים פלשתינים. בערך מחציתם פליליים ומחציתם ביטחוניים, והם נשפטו בישראל.

נשיא המדינה, בצדק, לפי דעתי, מבחינתו אמר: אני לא נותן חנינה בתוקף הסכמים מדיניים או פוליטיים. אם רוצה הממשלה לתת חנינה, תחליט שהמדינה עושה זאת מטעמים פוליטיים. אני לא רוצה להפר את עקרונות החנינה כפי שהיו מקובלים במדינה. אני חושב שהוא עשה בצדק.

הפרק הזה בחוק מאפשר שחרור אסירים על-ידי ועדה שתחליף את נשיא המדינה. ועדת החוקה עמדה על כך שנדע את הרכב הוועדה הזו. ובכן, אני מודיע לכנסת, שהוועדה שתחליט על כך תהיה מורכבת משלושה: בראשה יעמוד נציג משרד המשפטים, אדם שמוסמך לשמש כשופט בבית-המשפט המחוזי, וחברים בה יהיו נציג משרד הביטחון ונציג השב"ס. הם יהיו מוסמכים לעסוק בנושא הזה.

אלו הן נקודות עיקריות בשני החוקים שהצגתי בפניכם עתה. אני מבקש שלא להאריך בדיבור על מנת להותיר זמן לשני מסתייגים.

אני מודה לך, אדוני היושב-ראש, ואני אשאיר לעצמי זמן לענות למסתייגים, אם יהיה צורך. תודה.

היו"ר י' עזרן:

ובכן, רבותי, אנחנו פותחים כעת את מסכת ההסתייגויות. ראשון המסתייגים – חבר הכנסת מיכאל איתן. עשר דקות.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני עומד כאן על הדוכן הזה ואני שואל את עצמי, איך זה יכול להיות. חוק כל כך משמעותי, גדול בהיקפו, כולל נושאים רבים, חוצה את העם בהתייחסות אליו, מביאים אותו בשעה 01:00? האם זה מתוכנן, או זה סתם מקרה שהדבר הזה קורה כך?

אכן, השעה הזאת היא שעה שבה בחרה הממשלה. תסתכלו, הממשלה מביאה לנו חוק כל כך משמעותי, והיא איננה.

היו"ר י' עזרן:

אפשר להפוך את ההצבעה על החוק הזה לאי-אמון?

מיכאל איתן (הליכוד):

אפשר, אבל אז צריך לחכות שבוע.

עובדיה עלי (הליכוד):

כמה רובים אפשר לקנות ב-170 מיליון שקל?

מיכאל איתן (הליכוד):

פה אין מדובר ב-3 מיליונים ולא ב-7 מיליונים. מדובר בעשרות רבות של מיליונים שכבר הועברו שלא כחוק. תיכף אסביר זאת. אבל כואב לי דבר אחד. כמו גנבים בלילה, הממשלה מביאה בשעה 01:00 חוק כל כך משמעותי ואין פה אפילו מי שיעמוד לפני הכנסת, לפני הציבור, וייתייב להגן על ההסכם האומלל הזה. פשוט לא ייתכן דבר כזה.

היו"ר י' עזרן:

אדוני יודע מה זה "בוקרה"?

מיכאל איתן (הליכוד):

"בוקרה" זה מחר.

היו"ר י' עזרן:

מחר. מחר הם יעמדו כאן.

מיכאל איתן (הליכוד):

"בוקרה" זה מחר, אבל אני שואל את עצמי איך ממשלה, ובכלל, איזה מוסד רציני, יכול לעשות דברים כאלה בלי שום תשומת לב לערכים, למינימום של הליכים, למינימום של התייחסות. וזאת הממשלה שהבטיחה לנו שינוי בנורמות, משטר חדש, הם ישפרו, הם יתקנו, הם ייתנו תקווה לעם שדברים זזים קדימה, שהעניינים נהיים יותר טובים. הכול עורבא פרח. הכול ירד לטמיון. כל תקווה שתלו בממשלה הזאת בכל תחום התנפצה וירדה לטמיון.

על מה אנחנו מדברים? ממשלה הגיעה להסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו, ובהסכם הזה היא נטלה על עצמה התחייבויות מספר. על מנת שאת ההתחייבויות האלה אפשר יהיה להעביר, ולחייב את החוק הישראלי, את מדינת ישראל ואת אזרחי ישראל לסייע בהגשמת אותן התחייבויות שהממשלה נטלה על עצמה בקהיר, הממשלה היתה חייבת לחוקק חוק ישראלי פנימי, כי זאת עלינו

לדעת – כאשר ממשלה נכנסת להסכמים עם גורמים חיצוניים, ההסכם כשלעצמו אינו מחייב את החוק הישראלי הפנימי. פקידי הממשלה, אזרחי המדינה, שחיים מכוח החוק הפנימי, אינם מושפעים כתוצאה מאותו הסכם בין-לאומי. אם הממשלה רוצה ליצור הליכים פנימיים שבמסגרתם אפשר יהיה לקיים את ההתחייבויות הבין-לאומיות, היא חייבת ליצור חוק ישראלי.

ואכן, הממשלה הניחה על שולחן הכנסת הצעת חוק כבר לפני חודשים מספר, אבל שום דבר לא בער, הממשלה השתתה. לאחר מכן, לפני כחודש וחצי, יזמה הממשלה קריאה ראשונה לחוק, ובעקבותיה הוקמה ועדה משותפת שהורכבה מחברי ועדת החוקה וועדת הכספים, ועדיין הוועדה המשותפת, שמתפקידה היה להכין את החוק, לא הזדרזה.

פתאום, באורח פתאומי, מעשה החקיקה הזה הפך להיות בהול, דחוף, ותוך רמיסת כל הכללים. התחילו לקיים ישיבות מרתוניות בהרכבים לא הרכבים, תוך רמיסת זכות האופוזיציה להיות מיוצגת כהלכה, תוך רמיסת זכות האופוזיציה לקיים דיון סביר. המטרה קידשה את כל האמצעים. יושב-ראש הוועדה, חבר הכנסת דדי צוקר, שפעמים רבות שיבחתי אותו על הגינותו, על רגישותו לעמדות האופוזיציה, הפך להיות מוכה אמוק. לא היה אפשר לדבר אתו. בעשרת הימים האחרונים הדבר היחיד שהעסיק אותו מבוקר עד ערב היה לקדם את החקיקה הזאת בדרך לא דרך. אני רוצה לומר, החקיקה הזאת כוללת עשרות רבות של סעיפים, עם תת-סעיפים, עם נושאים מורכבים ומסובכים. לא עניין אותו שום דבר. העיקר – מייד, במהירות לסיים.

מה קרה? בוודאי כל אחד עכשיו שואל את עצמו: מיכאל איתן, אנחנו לא מבינים מה אתה אומר. מה אתה מדבר שם בכנסת? מצד אחד אתה אומר שחיכו וחיכו והיה להם זמן. פתאום בעשרת הימים האחרונים – מהירות בלתי רגילה, חקיקה דורסנית, התעלמות מהצרכים הבסיסיים של שיקול דעת, של שמיעת עדויות, של עבודה על החוק. מה קרה? ובכן, אכן נפל דבר.

לפני ימים מספר, בעקבות פנייה שלי מ-28 בנובמבר ליועץ המשפטי לממשלה, קיבלתי תשובה מהיועץ המשפטי לממשלה, ובתשובתו קובע היועץ המשפטי לממשלה, כי כל טענותי, שעליהן התרעתי כאן בכנסת, שהעברות כספים שביצעה ממשלת ישראל לרשות הפלשתינית היו בניגוד לחוק, טענותי התקבלו על דעתו של היועץ המשפטי לממשלה, והוא הורה לממשלה להפסיק להעביר כספים לאש"ף עד אשר יהיה חוק ישראלי.

הלוא אני עמדתי כאן בכנסת, מולי עמד שר החוץ שמעון פרס, ואני אמרתי לו, לשר החוץ, כאשר הוא הודיע פה – ואני מצטט מן הפרוטוקול – אומר שר החוץ כאן, במליאת הכנסת: אני שמח ששר האוצר נענה לבקשתי והעביר אתמול 25 מיליון שקלים לדברים שמגיעים לרשות הפלשתינית. מיכאל איתן: על-פי איזה חוק? איפה יש בחוק הישראלי סמכות להעביר תקבולי מס הכנסה לאיזה גורם זר? עונה שר החוץ כאן, מעל הדוכן הזה: יש הסכם בינינו לבין הפלשתינים. אני קוטע אותו ואומר: אבל צריך חוק ישראלי לצורך העניין הזה. אומר שר החוץ: יש הסכם אוסלו, ולא צריך שום חוק ישראלי, מפני שיש הסכם אוסלו. אני אומר לו: אדוני השר, ההסכם הוא לא חוק ישראלי. מס הכנסה נגבה על-פי החוק הישראלי. הוצאות הממשלה מתבצעות ויכולות להתבצע רק על-פי סעיפי תקציב. תפנה לבג"ץ, הוא אומר לי, כאן מעל הדוכן.

פניתי לאמצעי התקשורת, פניתי לגורמים במשרד האוצר. פניתי גם ליועץ המשפטי. כמובן, יש חסינות לשר החוץ. שום אמצעי תקשורת לא מצא לנכון להתייחס לקובלנות. היועץ המשפטי, אחרי שקיבל את טענותי בכבוד, ואחרי שקיבל את הסברי, ואחרי שצלצלתי אליו פעם אחר פעם, ואחרי

שאמרתי בצורה הברורה ביותר, שאם לא אקבל תשובה בתוך ימים מספר אפנה לבג"ץ, הודיע ברוב הגינותו: מיכאל איתן, אתה צודק, עלינו להפסיק את ההעברות עד אשר יהיה חוק ישראלי.

מאותו רגע – בולמוס בלתי ניתן לעצירה. הכנסת הפכה להיות משועבדת, עם הוועדה שלה, תוך רמיסת זכויות האופוזיציה. חייבים מייד. חס וחלילה שיתעכב הדבר עוד כמה ימים. מי זו האופוזיציה? אש"ף הוא זה שצריך לעבוד בשבילו. יושב-ראש הוועדה, מה אכפת לו כנסת, מה אכפת לו סדרי מינהל, מה אכפת לו שמיעת עדויות. הוא רוצה מדליה מאש"ף שהוא הצליח להעביר להם יותר מהר את הכסף. זה מניע?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן, עליך לסיים.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מסיים מייד. הדיון היה אורך עוד יומיים, היינו מנהלים בהגינות ובהוגנות את הדיונים. לא היה מנסה בכל מיני תרגילים לגרום לכך ששלושה דיונים רצופים להכנת החוק הזה יתנהלו בוועדת משנה שדנה בהעברות הכספיות, כשלא היה שום איש אופוזיציה. הוא ניהל את זה. כשלא היה לו זמן, הוא העביר את זה לאלי גולדשמידט. אדם אחד ישב. אני נכנס לשיבה, אומרים לי: אתה לא חבר. היה צריך ללכת לערער ליושב-ראש הכנסת על מנת שהיום, לאחר שהוועדה גמרה את בולמוס החקיקה שלה, יכריחו את יושב-ראש ועדת החוקה דדי צוקר לפתוח פעם נוספת ולהכניס את ההסתייגויות שלי, לאפשר לי לקיים דיון חלקי, בצורה לקויה.

זאת שערורייה, החקיקה הזאת. הדרך שבה הקואליציה ואנשים כמו דדי צוקר מתייחסים למה שקורה כאן, זאת אמת המידה שעל-פיה אנחנו יכולים לשפוט תהליכים יותר גדולים. לא אכפת להם לרמוס אותנו, לא אכפת להם לרמוס את המיעוט, לא אכפת להם לנצל רוב טכני שיש להם פה בכנסת, הכול – בשביל למצוא חן בעיני אש"ף. הכול – מפני שאם יתעכב הכסף עוד יומיים או שלושה ימים, זה לא ימצא חן בעיני מישור, ובדרך רומסים ופועלים בניגוד לחוק או תוך זלזול בחוק.

אנה אנו באים כאשר זאת הגישה וכאשר נוצרות בריתות בין השמאל הישראלי לבין האינטרס האש"פיסטי?

בזאת אני מסיים את הסיבוב הזה, על מנת לאפשר לחבר הכנסת צחי הנגבי להעלות חלק מהסתייגותיו שלו, ונעשה כך בסבב את מרבית הדיון.

מביאים לנו כאן חוק שבו אנחנו, עוד בטרם מחקנו את אש"ף מארגוני הטרור, באים לספר החוקים ומכניסים לספר החוקים שלנו – שבו, על-פי הפקודה למניעת טרור, אש"ף הוא ארגון טרור – חוק שבאמצעותו אנחנו מעבירים כספים לאש"ף. זאת חוכמה שרק הממשלה, ממשלת היו-יו יכולה להמציא. יו-יו טיפוס – יד אחת אומרת: אש"ף – ארגון טרור, יד שנייה כותבת חוק להעביר כספים

לאש"ף. יד אחת נותנת ויתורים על ויתורים, והיד השנייה, שצריכה לתבוע מאש"ף לקבוע את חלקו, נעלמת ואיננה. ועל כך – בהמשך.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת מיכאל איתן. אני מזמינה את חבר הכנסת צחי הנגבי. אחריו – חבר הכנסת אליעזר זנדברג.

צחי הנגבי (הליכוד):

אני מציע שנעבור להצבעה ונגמור את העניין...

גברתי היושבת-ראש, חבר הכנסת איתן, בדרכי לכאן בשעה האחרונה, בשיחות עם כל מיני ידידים וגם חברים ועובדי הבניין, ראיתי על פני רבים מהם תמיהה, מה טעם סבורים חברי האופוזיציה שיש להעביר את הלילה הזה בדיון, שמשני טעמים לכאורה אין לו משמעות.

הטעם האחד הוא, שאין סיכוי שנשכנע איש את רעהו, ובעיקר את הממשלה, ונסכל את מהלך חקיקתו של חוק פסול ואווילי זה. לכאורה, אם אין סיכוי ואין תוחלת, כמובן, אין האופוזיציה פטורה מלעשות את המאמץ האלמנטרי אשר נדרש ממנה, אבל לא מאמץ כל כך נכבד ומיוחד כמו העברת השעות הקטנות של הלילה בדיון הזה.

והדבר השני הוא: בדרך כלל, כך אומרים, לפחות ניתן לנצל את הדיון כדי להעביר מסרים אל הציבור אשר צופה בנו בערוץ-33, ובשעות סבירות, במהלך שעות היום, ואפילו הלילה, ואפילו בשעות הלילה המאוחרות, עד חצות אולי, ניתן להניח שחלק מסוים מן האוכלוסייה קשוב אל מה שמתרחש בין כותלי האולם הזה. אם "רק" 200,000, 300,000 איש, צופים בנו, עשינו את שלנו. אבל, כך אומרים אותם שואלים, בשעות כאלה כמה יש? – 20 איש? 50 איש שרואים אותנו? 100 איש? 1,000 איש? או.קיי. מתוך אוכלוסייה של מיליונים, אם 1,000 איש שסובלים מנדודי שינה צופים בנו, חבל על כל הטרחה. אני אומר לידידי אלה, אני אומר לכם מה שאמרתי להם, אפילו רק 1,000 איש ילמדו מן הדיון הזה עד לאילו תהומות של אווילות אומללה דרדרה הממשלה הזאת את עצמה ואותנו יחד אתה, עשינו את שלנו. אפילו רק 1,000 איש יטרחו לשמוע את הדיון הזה, אפילו לא עד תומו, עד השעה 02:00 בלבד, כבר הצלחנו משהו לשנות. כי 1,000 האיש אלה ידברו מחר עם עוד 1,000 איש, ו-2,000 איש אולי יעבירו את המסר עוד לאלפי אנשים, ותהיה להם תחושה שיש מי שנאבק את מאבקם ויש מי שזועק את זעקתם, והחוק הזה איננו הולך להיחקק בספר החוקים של מדינת ישראל בלי התנגדות.

כשאני אסיים לקרוא חלקים קטנים מאוד ממה שהכנתי פה, נדמה לי שזה יזעזע את כל מי ששומע.

החוק אמור להסדיר, גברתי היושבת-ראש, את נוהלי הפעילות המשותפת של מדינת ישראל מול הרשות הפלשתינית, שמתבססים גם על הסכם אוסלו, על הצהרת העקרונות הכלולה בו ועל הסכם קהיר שנחתם במאי השנה. אני לא מבין בכלל איך יש לשרי הממשלה הזאת העוז והחוצפה להביא

לחקיקת חוק שמעניק גושפנקה להסכם שהופר והופר על-ידי הצד השני באופן בוטה, באופן כל כך גס מלידתו, והופר בסוגיות הכי משמעותיות והכי כואבות לכולנו, בנושאים הביטחוניים הטהורים, שבעניינם לכאורה אין אופוזיציה ואין קואליציה, אין ממשלה ואין יריבים.

בתחומי ביטחון אמור להיות קונסנסוס מוחלט. מה קשור יותר לקונסנסוס מאשר חובתה של המדינה להביא לדין מחבלים שרצחו יהודים ונשפטו והורשעו?

אני רוצה לומר, רבותי חברי הכנסת, סעיף 2(7)(ד) בהסכם קהיר, שהחוק הזה מעניק לו, כאמור, חותמת הכשר, קבע את הנהלים ואת התנאים להסגרתם של מחבלים שצו שיפוט של בית-המשפט בישראל קבע שיש להעמיד אותם לדין בישראל עקב עבירות ביטחוניות. הוא קבע את הדבר הזה כחובה. זו לא איזו ג'סטה שהרשות הפלשתינית צריכה לעשות, זו לא איזו טובה, שאם הצד הישראלי מבקש בנימוס אז מחפשים ומאתרים את העברייני הביטחוני ומביאים אותו לישראל. זו חובתה של הרשות הפלשתינית על-פי ההסכם. זה מוגדר ומופיע כדבר שאין עליו עוררין. יש נוהל של הגשת הבקשה, והיא מוגשת דרך הוועדה הביטחנית המשותפת לישראל ולרשות הפלשתינית, ואין בכלל שיקול דעת לצד השני ברגע שמוגשת בקשה, במידה שהבקשה מציינת במפורש מי הרוצח שאותו רוצים להביא לדין, מה הוא עשה, מה הן הראיות או הראיות לכאורה שכבר הצטברו בידי מדינת ישראל ומבססות את הבקשה הזאת.

והנה, רבותי, אני רוצה לומר לכם שכבר עתה, כשבסך הכול מתוך כלל השטח שממשלת ישראל מבקשת להעביר לשליטת הרשות הפלשתינית העבירו את עזה ויריחו, ועוד לא קמו לנו עשרות אם לא מאות יישובי מקלט בלב ארץ-ישראל על גבול "הקו הירוק", על צווארנו, רק עזה ורק יריחו, והנה כבר נערמו על שולחן הרשות הפלשתינית בקשות להסגרתם של רוצחים, שידוע במפורש למודיעין הישראלי שלא רק שהם נמלטו אל שטח הרשות, לא רק ידוע היכן הם מסתתרים, הם בכלל אינם מסתתרים. הם ממלאים תפקידים, חלקם בכירים, ברשות הפלשתינית. כבר הוגשו בקשות רשמיות.

אני אקרא לכם, הרי זה מזעזע. אנשים אינם יודעים. אני חוזר על זה כמעט בכל פורום שבו אני מופיע, ואנשים שערותיהם סומרות, אנשי שמאל. אנשי שמאל אידיאולוגי, לא שמאל משום שזה אופנה, אנשים שבאמת מאמינים שנעשה עוול לפלשתינים ואין צדק לישראל או שאנחנו כובש זר לא בעצמו, כשהם שומעים את העובדות שמיד אפרט בפניהם, אין להם תגובה. הם אומרים: אתה בטוח שהממשלה לא דורשת, לא עומדת על כך שהאנשים האלה יוסגרו ויועמדו לדין? והתשובה היא: מה זה אני בטוח? זאת עובדה, יש בידי כל המסמכים, והם לא מסמכים שנחשפים לראשונה. זה פורסם ופורסם ופורסם.

יש שני אנשים: ראג' ח'ליל עלי אבו-סיתה ועמר עבדאללה עומר אבו-סיתה. הם רצחו את אורי מגידש, זיכרוננו לברכה, במרס 1993. הם בני דודים שעסקו בחממות של היישוב גן-אור בגוש-קטיף בעבודה, לקחו את הבוס, אורי מגידש, הרגו אותו, וברחו לרצועת-עזה. הם מבוקשים על-ידי ממשלת ישראל שוב ושוב, בפניות רשמיות בכתב. מה הם עושים היום? הם עובדים בשב"כ הפלשתיני. לא עצרו אותם, לא מתכוונים לעצור אותם. הם חלק מאותה קבוצה שהיום הכנסת תאשר את ההסכם הרשמי שמעניק להם לגיטימציה.

אליעזר זנדברג (צומת):

נממן אותם.

צחי הנגבי (הליכוד):

יש אדם ששמו איאד בן חמדי אבו-שקפה. הוא ניסה לרצוח ב-16 בינואר את שאול דוד, ליד השוק ברמלה. יחד עם עוד שני אנשים הוא עקב אחריו, הם הכו אותו עם בלוקים. הוא הועבר לטיפול נמרץ, ניצל בנס. האדם נמצא כיום בעזה, לא מוכנים להסגיר אותו.

עלא צלאח רצח את יוסי זנדני ב-31 במרס 1994. ידוע במפורש היכן האיש. הוא עוד התראיין על הרצח והצדיק את מעשהו. ביקשו את הסגרתו. אין עם מי לדבר. לא מוכנים אפילו לענות.

שני אנשים, עאיד בן עבד אלקאדר ויוסף בן מחאמיד מלחי, שרצחו את שלומי קפאח ואת גיל רווח ב-26 באוגוסט – היתה בקשה רשמית, יודעים איפה הם נמצאים בשטח הרשות הפלשתינית, והשניים אינם מועברים לידינו.

שני אנשי "הג'יהאד האסלאמי" נוספים, שרצחו את ויקטור שיכמן מנצרת-עילית ב-4 בספטמבר 1994 – הוגשה בקשה, עצרו אותם, הם היו בבית-חולים, לכאורה תחת שמירה, והרשות הפלשתינית טענה אחרי ימים מספר שהם נמלטו ואין יודעים איפה הם.

אימן אחמד עבדאללה אבראהים חוסיין חשוד ברצח נטליה איבנוב בספטמבר 1994. אני יכול להמשיך הלאה והלאה. אני רואה שכבר קיבלתי סימנים מספר לסיים. אני יכול להמשיך הלאה, הלאה והלאה, על עוד עשרות מבוקשים, בין היתר אנשים שהיו מעורבים ישירות בחטיפתו וברציחתו של נחשון וקסמן, ופשוט הדעת איננה סובלת שהאנשים האלה מקבלים גיבוי מוחלט מממשלת ישראל, והממשלה באה אל הכנסת, לכאורה מציגה בידיים נקיות הסכם שמסמל פיוס היסטורי, תקופה חדשה, קץ הטרור, כשהם, הם אלה שמתבזים שוב ושוב ובקשות טכניות אל הרשות הפלשתינית, ושם יושב פריח אבו-מדין, בעצמו מראשי הטרור, שהוא ראש הוועדה המשפטית אשר אמורה לתת את המענה. הוא לוקח את המכתבים האלה, זורק אותם לפח או מתייק אותם באיזה ארכיב, אני לא יודע מה הוא עושה אתם; דבר אחד הוא לא עושה אתם: הוא לא ממלא את מחויבותה של הרשות הפלשתינית על-פי ההסכם.

הלילה הזה עוד נדון בשפע של הפרות, שכל כנסת, אילו היתה כנסת שפויה, אילו היתה כנסת עם קצת תחושה של כבוד עצמי – היתה דוחה על הסף את בקשתה של הממשלה לאשר את ההסכם הזה.

בשעה שחברי מיכאל איתן ימשיך, אנחנו, כמובן, נשמח לקבל תגובות מן האנשים ששומעים אותנו, בטלפון 753421, אזור חיוג ירושלים.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת צחי הנגבי. אני מזמינה את חבר הכנסת אליעזר זנדברג.

אליעזר זנדברג (צומת):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, בעצם, אדוני חבר הכנסת מיכאל איתן, הסיבה היחידה לדיון שאנו מקיימים עכשיו, וזה חשוב לדעתי שהציבור שצופה בשידורים ובכלל ידע, היא העובדה שבקרוב חברים בבית הזה קיים רצון, וככל הנראה יש גם התחייבות, להעביר כספים לאש"ף, להעביר כספים לאוטונומיה, להעביר כספים לערפאת, להעביר כספים לארגוני הטרור ולמחבלים שממשיכים לרצוח, וזאת באמצעות החוק שמיישם את הסכם עזה ויריחו. אחרת לא היינו דנים בו עכשיו. אחרת אפשר היה לקיים את הדיון הזה בשבוע הבא או בשבוע שלאחר השבוע הבא. אבל מה לעשות, כנראה יאסר ערפאת במצב כספי קשה – – –

צחי הנגבי (הליכוד):

אולי תתקן, כי לא נעים להטעות את המאזינים.

אליעזר זנדברג (צומת):

מבקשים לתקן: מספר הטלפון הנכון הוא 754312, אזור חיוג ירושלים.

עכשיו אמשיך במה שרציתי לומר. כפי שאמרתי, יאסר ערפאת זקוק לכספים. אש"ף זקוק לכספים. אש"ף, שממשיך לרצוח באמצעות אנשים שמצטרפים לארגונים שתחתיו כמו ה"פתח", זקוק לכספים, ואנשי "שלום עכשיו" הפכו לאנשי "ממון עכשיו", והם רוצים לממן, לעזור ולסייע לפעולות של ארגוני הטרור הללו. כי אחרת, אילו היתה באמת כוונה מצד הממשלה, כוונה רצינית, לקיים דיון, לבדוק את הסוגיות המורכבות שהחוק הזה עשוי מהן – כי החוק הזה הוא חוק רציני, להבדיל מהדרך שבה הכנסת הריקה ברגע זה ממש מתייחסת אליו, החוק הזה הוא רציני מאוד.

החוק הזה עוסק בשאלות רציניות לא רק מבחינת היחסים בין ישראל לבין הישות הזאת שקוראים לה אוטונומיה, אלא גם מבחינת ערכים ישראליים פרופר. כל פרק כמעט בחוק הזה מסתיים בסעיף תחולה רטרואקטיבי. דהיינו – תחולתו של חוק זה הרבה לפני היום שבו הוא נחקק. לפעמים אנחנו צריכים לבוא ולתהות מדוע. מדוע אנו צריכים לחוקק תוקף רטרואקטיבי? האם מדינת ישראל פעלה על-פי רוח החוק שלא כדין עד היום? האם, למשל, מדינת ישראל ביצעה מעשים שהחוק הזה מכשיר אותם אבל לא היו חוקיים עד לרגע שחוק זה ייחקק ולכן היא זקוקה לאישור הרטרואקטיבי? כמה פקידים בכירים בממשלה הזאת או במשרדי הממשלה השונים מילאו הוראות או נתנו הוראות שלמעשה לא היה להן בסיס חוקי ביחסים בין ישראל לבין הרשות של האוטונומיה? כמה שרים, ואולי גם ראש הממשלה, אמרו וקבעו, תעשו כך ואחרת, והם, הם באים אלינו, הכנסת, בהצעת החוק הזו ואומרים: תנו לנו הכשר רטרואקטיבי, תנו לנו אישור שכל מה שעשינו עד היום נעשה כדין, שעה שאולי הדברים לא נעשו כן?

הרי שכן, יש כאן בעיות מסובכות ומורכבות. לא ציינתי עדיין את השאלות שנוגעות לעתידם של משתפי פעולה. החוק הזה, כפי שהוא היום, ואם לא תתקבל הסתייגות של חבר הכנסת יצחק לוי, קובע, למשל, שאנחנו חייבים להסגיר משתפי פעולה לרשות הפלשתינית על-פי דרישה. בא אדם, עזר בצורה כזו או אחרת לישראל, ואפשר לחשוב מה שרוצים על ההתנהגות מבחינה מוסרית, אבל הוא עזר לנו, והוא ברח לישראל כיוון שהוא היה צריך להימלט ממבקשי נפשו, האויבים שלנו, ויבואו האויבים במסווה של הרשות הפלשתינית ויגידו לנו: תסגירו אותו, הוא מסר לכם סודות, הוא עזר לכם לחשוף מחבלים, הוא עזר לכם לחשוף התארגנויות לרצוח בכם, באזרחים, בחיילים. הוא גילה לכם מה אנחנו מתכננים ואיך אנחנו רוצים להרוג אתכם. ואנחנו נצטרך על-פי חוק להסגיר את האיש הזה. איפה ההיגיון? זה לא שווה דיון מעמיק? זה לא שווה בירור לאור היום, בצורה פומבית, לא ככה בחטף ובלחץ?

לא ציינתי כלל את השאלות שנוגעות לירושלים ולפעילות של הערבים הפלשתינים ואש"ף בירושלים. כל כך הרבה דברים מורכבים. רק נגעתי בקצה-קציהם. וכל הדברים האלה מושמים בצד, והמכבש של הקואליציה יעבוד מחר בבוקר, והם יגיעו לכאן, ירימו את הידיים ויצביעו ויכריעו. יצביעו ויאמרו: אנחנו לא מתעניינים בפרטים, אותנו לא מעניין אם נסגיר מבוקשים שהם משתפי פעולה לרשות הפלשתינית, אותנו לא מעניין אם מבוקשים רוצחים לא יוסגרו לנו וימשיכו להיות חלק מהרשות הפלשתינית, אותנו לא מעניין אם הרשות הפלשתינית מפירה ותמשיך להפר את ההסכמים אתנו. אנחנו רוצים לתת כסף ותמיכה, אנחנו רוצים ללכת הלאה, ולא להסתכל, לא להתבונן, לא לעצור, לא לבדוק ולא לראות שמא, אולי היום זה הזמן, לפני שאנו מאשרים את הצעת החוק הזאת, להגיד: רק רגע, אדון ערפאת, אתה לא מספק את הסחורה; רק רגע, אדון ערפאת, אם עד היום לא קיימת את מה שהתחייבת, למה שאנחנו נלך קדימה בקיומן של התחייבויות?

אני חושב שאין מחלוקת במדינת ישראל על כך שיאסר ערפאת וארגון אש"ף, שחתומים על ההסכם אתנו, אינם מקיימים את ההתחייבויות. הם אינם מקיימים את ההתחייבויות על-פי ההסכם, ובוודאי אינם עומדים בציפיות שהיו לציבור בישראל או בתקוות שתלה הציבור בישראל בהסכם הזה.

הדבר הכי פשוט שאפשר לציין, דבר שדנו בו ודשנו בו פעם אחר פעם, הוא ביטול האמנה הפלשתינית. כמה פעמים כבר אמרו לנו: האמנה הולכת להיות מבטלת, היא עתידה להתבטל בכינוס הבא? הסבירו לנו בתירוצים, כל מיני תירוצים מסוגים שונים, מדוע הפעם אין זמן, ויש בעיה בהבאת האנשים, ואין כרגע רוב, וזה יהיה בפעם הבאה. אלפי תירוצים לדבר מאוד חשוב וקריטי – מסמך יסוד שמגדיר מה הכוונות של הארגון אשר חתם אתנו על ההסכם; מסמך יסוד שקובע את החיסול של מדינת ישראל, שחתמה על ההסכם, מדינת ישראל, שהיום במאמץ של מכבש ובמהירות מנסה לעשות הכול על מנת לתת לאש"ף, שלא משנה את האמנה הפלשתינית ולא מבטל אותה, כמה שיותר כלים וסמכויות, כמה שיותר הטבות על-פי ההסכם הזה.

אני רוצה לומר דבר חשוב אחד. הרבה פעמים אומרים: תראה, יאסר ערפאת בכל זאת הוא המנהיג, יאסר ערפאת בכל זאת הוא האדם שצריך לדבר אתו. אני רוצה לשאול או לומר אפילו: מדוע בכלל הלכנו וחתמנו על הסכם כזה? הלוא מה המטרה כשאומרים הסכם שלום? מה זה שלום? למה אנחנו מתכוונים בראש ובראשונה, במובן הפשוט ביותר והבסיסי ביותר, כשאנו מדברים על שלום? אנו מתכוונים לכך שנחתום על הסכם שבעקבותיו יפסיקו לרצוח יהודים בארץ-ישראל רק בגלל היותם יהודים, שפעולות הטרור תיפסקנה.

אני לא משלה את עצמי, ואני חייב לומר זאת בכנות מסוימת, שהטרור ייפסק במלוא מאת האחוזים. אני לא חושב שיש דבר כזה, אם תהיה זו ממשלה של צומת, של הליכוד או של מפלגת העבודה. אבל מה שקרה מאז נחתם על ההסכם מעיד על כך שיאסר ערפאת איננו מסוגל, או אולי איננו רוצה,

להביא להפסקה או להפחתה משמעותית במעשי הטרור. די אם מזכיר אותן פעולות טרור שבוצעו לאחרונה שבהן נטלו חלק אנשי "פתח". אני מדבר על הרצח של החיילת בעפולה ואני מדבר על הניסיון לפגוע בחייל המילואים ברמאללה. שם השתתפו גם אנשי "פתח". הרוצח היה אדם שהיה קשור ל"פתח". אלה מעשים שמוכיחים שאין שליטה. אין שליטה של יאסר ערפאת בארגון שאותו הוא אמור ליצג, או שיאסר ערפאת איננו רוצה לשלוט או להורות לאנשי ארגונו להפסיק את פעולות הרצח נגדנו, את פעולות הרצח נגד יהודים בגלל היותם יהודים ובגלל היותם אזרחים של מדינת ישראל.

אם זה המצב, אני סבור שעלינו לתהות פעמיים: האם ערפאת יכול לספק את הסחורה, והאם באמת חתמנו עם האדם הנכון. כי הרי היינו יכולים לתפוס אדם כלשהו, פלוני ברחוב, ערבי פלשתיני, להגיד לו: ה"י, אתה, בוא תחתום אתנו על הסכם שלום. אם הוא היה חותם, הנייר הזה לא היה שווה שום דבר. זה ברור. לקחנו את יאסר ערפאת, ניהלנו אתו משא-ומתן על מנת שיאסר ערפאת יחתום בסופו של דבר על מסמך ויכול לספק את הסחורה, יוכל להפחית את פעולות הטרור, יוכל להפסיק את הרצח של יהודים; לפחות להפחית אותו בצורה משמעותית. יאסר ערפאת אינו עושה את הדברים האלה. הרשות הפלשתינית אינה מתאמצת כלל וכלל לפעול על-פי ההסכם הזה; לפעול על-פי ההסכם הזה אפילו נגד רוצחים, שלא לדבר על פעולה נגד הפרות כאלה או אחרות שנחשבות קלות יותר, כמו ההפרות שנוגעות לענייני רכוש. יש לנו בעיות קשות גם בעניין הזה. הכול אינם מדברים על כך כי יש דברים חמורים יותר, זה נכון – העניינים שנוגעים לדם שנשפך, העניינים שנוגעים למעשי הטרור והרצח.

אבל, אם יאסר ערפאת אינו יכול או אינו רוצה לספק את הסחורה, ואם יאסר ערפאת איננו מסוגל למלא אחר ההתחייבויות, מדוע אנו צריכים לבוא עכשיו ולעגן בחקיקה נוספת את המשך ביצועו של ההסכם?

הלוא הדבר הכי הגיוני לעשות עכשיו זה לעצור ולהגיד: סטופ, קודם כול תוכיח לנו שאתה עומד בהתחייבויות שלך עד עתה. קודם כול תוכיח לנו שאתה ממלא אחר התחייבויות שכבר לקחת על עצמך, לרבות ביטול האמנה הפלשתינית, לרבות צמצום פעולות הטרור, בפרט כאלה שמתבצעות על-ידי אנשי ארגוןך.

כשהוא לא עושה את הדברים האלה, המסקנה שאני חושב שהכנסת צריכה להסיק היא, שיש להפיל את החוק הזה, למנוע את חקיקתו ולאותת ליאסר ערפאת – כל עוד הצד השני אינו מכבד את ההסכם, אין שום סיבה שאנחנו נתאמץ לכבד אותו, ועוד נזדרז להעביר לו את הכסף מהר, מחר בבוקר, שמא יהיה לו איזה אוברדרפט קטן באיזה בנק בשווייץ, או אולי לא יוכל לשלם איזה מסע תענוגות.

מיכאל איתן (הליכוד):

עכשיו התפרסם ש-13.5 מיליון דולר הועברו בכלל ללבנון לצורך מימון אנשי ה"פתח" בלבנון. בשביל זה אנחנו ניקח כספים ממס הכנסה ונעביר אותם, כדי שילכו ללבנון.

אליעזר זנדברג (צומת):

אני מודה לחבר הכנסת איתן על ההערה. יש משהו ציני בדברים האלה. הלוא לא יעלה על הדעת שאזרחי מדינת ישראל יממנו את הפעילות של ה"פתח" בלבנון. אני סבור שלא יעלה על הדעת שנממן גם את פעילות אש"ף בשטח עזה, מהטעם הפשוט שגם שם וגם שם הם אויב, אויב שרוצה לרצוח, ואת זה צריך לזכור ואת זה צריך לדעת, וזה דבר חשוב.

אבל אם מדברים על כספים, ובכך אני אסיים על מנת לפנות את הבמה לחבר הכנסת איתן, אני כבר הצעתי בעבר – הנה ראש הממשלה, שר החוץ, קיבלו פרס נובל לשלום, קיבלו סכום כסף נכבד, כמדומני 620,000 דולר בסך הכול הם ההקצבה השנתית של הפרס, ואני כתבתי מכתב ופניתי אליהם, כמובן לא קיבלתי תשובה, את הכסף הזה שקיבלתם מדוע לא תתרמו לשיקום המשפחות של קורבנות השלום, אלה שנרצחו בפעולות הטרור למן היום שחתמתם על ההסכם? מדוע לא תתרמו אותו לשיקום הנפגעים, הפצועים, האלמנות, היתומים, הנכים? זו תהיה פעולה אמיתית לפיצוי קורבנות השלום; "שלום" שאתם הבאתם וגובה מחיר דמים כל כך יקר. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת זנדברג. אני מזמינה את חבר הכנסת מיכאל איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אני מחזיק שלושה מסמכים על דוכן הנואמים: מסמך אחד – הצהרת העקרונות בדבר הסדרי ביניים של ממשל עצמי וחילופי האיגרות עם אש"ף, מה שאנחנו מכנים הסכם אוסלו. המסמך השני – הסכם קהיר. המסמך השלישי – הצעת החוק שבה אנחנו דנים כרגע.

המסמך הראשון נושא את התאריך 21 בספטמבר 1993. המסמך השני, הסכם קהיר, נושא את התאריך 4 במאי 1994. והנה אנו עומדים היום ב-20 בדצמבר 1994 ומחוקקים חוק בישראל. יש לנו ממשלה אוטיטית. חתמה על מסמך בספטמבר 1993, עוד מסמך במאי 1994. בשני המסמכים האלה היא קיבלה התחייבויות מהצד השני, ועושים ממנה צחוק, אין ממלאים אותן. מה היא עושה? היום, אחרי שעושים צחוק מכל ההתחייבויות שנתנו לה, היא באה אלינו, שאנחנו נחוקק חוק מיוחד על מנת – נקרא מהי מטרת החוק: "חוק זה מטרתו ליישם את ההסדרים הכלכליים שבהסכם שנחתם בקהיר". אני שואל את עצמי: האם האנשים האלה איבדו את המינימום של ההיגיון? הלכתם, חתמתם על הסכמים, אתם רואים שאתם לא מצליחים לקבל את ההתחייבויות שהצד השני כתב וחתם. תגידו לו: תשמע, כל זמן שאתה לא ממלא את חלקך, אנחנו לא יכולים למלא את חלקנו, ואגיד מה.

בהסכם של 21 בספטמבר 1993, בנספח, מכתב מ-9 בספטמבר – יש כאן הרבה התחייבויות שהם לא מילאו, אבל אני אקרא אחת – "אש"ף מקבל על עצמו להגיש לאישורה הרשמי של המועצה הלאומית הפלשתינית את השינויים הדרושים ביחס לאמנה הפלשתינית". שונה? – לא. עכשיו תראה איזה טמטום. אש"ף מחזיק באמנה הפלשתינית שקוראת להשמדת מדינת ישראל. מדינת ישראל שולחת לו כסף. מה זה? מה זה, אני שואל? האם לא ברור לראשים שאינם פה שכל זמן שהם לא משנים את האמנה שמטרתה השמדת מדינת ישראל, זה בלתי מוסרי שהם יבואו לאזרחי ישראל ויגידו, תממנו אותם?

מה הדרישה שאנחנו דורשים? אנחנו אומרים: אנחנו רוצים שהממשלה שלנו, אלה שדואגים ליישום ההסכם, ידאגו לא רק שהצד שלנו יישם, שהם יישמו. האם זה לא טריביאלי, ראשוני, פשוט, ברור? כל תינוק מבין את זה. אתם רוצים כסף, לפחות את האמנה שמדברת על השמדת ישראל תשנו. גם לבוא אלינו לבקש מאתנו כסף וגם להחזיק באמנה שקוראת להשמדתנו? איך זה יכול לקרות? אני פשוט לא יכול להעלות על דעתי.

טוב, לא מילאו את ההסכם הזה. יש עוד הסכם. ההסכם בקהיר, כפי שאמרתי, החוק שהם רוצים שנחוקק היום זה לסייע להם, לממשלה הזאת, לתת לפלשתינים כל מיני הטבות שמגיעות להם בעקבות הסכם קהיר. האם לא זכותי כאזרח ישראלי לקבל תשובה מהממשלה, ממשלת היו"ו, האילמת והעילגת, על השאלה הפשוטה: אתם רוצים שאני אממן ושנאנחנו נשלח להם ונמלא את חלקנו, בואו נפתח את ההסכם ונקרא בו, אולי יש גם סעיפים שמגיע לפיהם שאנחנו נבקש את ביצועם?

למשל, כתוב פה "לבד מהמשטרה הפלשתינית לא יוקמו ולא יפעלו כוחות מזוינים אחרים ברצועת-עזה או באזור יריחו. פרט לנשק, תחמושת וציוד של המשטרה הפלשתינית שום ארגון ואף פרט ברצועת-עזה ואזור יריחו לא ייצר, לא ימכור, לא ירכוש, לא יחזיק, לא ייבא או יכניס בכל דרך שהיא כלי ירי, תחמושת, נשק, חומרי נפץ, אבק שרפה וכו'". אני שואל: תגידו, אתם עושים מאתנו צחוק? יום יום אנחנו רואים את אנשי ה"חמאס" ו"הג'יהאד", וסתם אזרחים, הולכים חמושים, יורים, מתאספים בגלוי.

מה זה? הסכם שאתם חתמתם, שאנחנו צריכים היום לממן את התחייבויותינו שם זה מול זה. מה, אתם עוצמים עיניים? אתם באים הנה, לכנסת ישראל, שאנחנו נשלח לשם כסף? למה אתם לא תובעים את יישום ההסכם? זה כתוב פה, זה ההסכם. שום דבר.

הרי זה מוליך לשואה. זה מלמד את הפלשתינים שיש לנו ממשלה שהולכת על בסיס הססמה: רק קח; אבל לא רק כך, אלא רק קחו, רק קחו, רק קחו. אל תיתנו לנו כלום, לא צריך. אמרתם ביטול האמנה הפלשתינית? – לא, לא צריך. עברה כבר יותר משנה. שום דבר. לא צריך. התחייבתם שלא יהיו אנשים חמושים מסתובבים ברצועת-עזה? – לא, לא צריך. אל תעשו כלום. קחו. רק קחו, רק קחו, רק קחו. מה שאתם צריכים לקחת – קחו. מה שאתם צריכים לתת – זה לא חשוב. לא מזכירים, לא מדברים, לא מבקשים. צחי הנגבי דיבר פה עכשיו על אי-הסגרת האנשים.

נעבור הלאה. המסמך הזה הוא ספר הבדיחה והחידוד. צריך להביא אותו לכל אזרח במדינה הזאת, שיראה איזו ממשלה שלומיאלית חתמה על הסכם, אין מיישמים שום התחייבות כלפינו, והיא באה ורוצה שנממן. אני אקרא לכם עוד קטע: "שני הצדדים ינקטו את כל האמצעים הנחוצים כדי למנוע מעשי טרור, פשע ועוונות". ובהמשך: "ונוסף לכך, הצד הפלשתיני ינקוט את כל האמצעים הנחוצים כדי למנוע פעולות עוינות המכוונות נגד היישובים, נגד התשתית המשרתת אותם ונגד אזור המתקנים הצבאיים". יש לזה סעיף מקביל: "והצד הישראלי ינקוט את כל האמצעים הנחוצים כדי למנוע פעולות עוינות כאלה, אשר מקורן ביישובים, והמכוונות נגד פלשתינים".

הצד הישראלי מנהל, ובצדק, מאבק נגד כל ניצוץ של התארגנות בלתי חוקית. לא בצדק, הצד הישראלי פוגע בזכויות אזרח בסיסיות. אני לא רוצה עוד לחרוץ דין, אבל עלולה להיות דרישה להקמת ועדת חקירה, אם יתברר שהונו את כל המדינה ביחס לפרשת הקצין אדרי. רימו את כולנו והכחישו דברים שעכשיו מסתבר שיכול להיות שהם נכונים, באילו אמצעים ובאילו שיטות. זה מותר. הצד הישראלי, עד הסוף. הצד הישראלי ייתן.

מה הם עושים? איפה שר החוץ שלי שיבוא אליהם ויגיד להם, תעשו? שיתנה את החלק שלנו בהסכם בביצוע שלהם? זו בדיחה לקרוא את זה. מה הם עושים כדי למנוע את המעשים האלה? מה הם עושים כדי למנוע הסתה? מה הם עושים כדי למנוע?

הם המסיתים בעצמם. לא שמענו בקורס מפקדי ה"פתח" בנאום את הסממאות "לכבוש את יפו", "את רמלה", "את חיפה"? והממשלה שלנו – רק קחו, רק קחו, רק קחו עוד כסף. גם מסבירים לנו: אתם רוצים שקט, יהודים? אתם רוצים שקט? תוציאו כסף. מה זו ההתנהגות הזאת? איזו סמליות מכוערת. בשביל זה היינו צריכים להגיע הנה, לארץ-ישראל, להקים מדינה עברית, להחזיק צבא גדול, חזק ובעל יכולת, לשמוע פה את מנהיגינו אומרים לנו – אתם רוצים שקט? אתם רוצים שלא יהיה טרור? יהודים, תוציאו את הכסף. הכסף ייתן לכם את השקט. זה ההישג הגדול של המדינה שהקמנו? זאת מנהיגות?

אליעזר זנדברג (צומת):

זה אפילו לא מביא את השקט.

מיכאל איתן (הליכוד):

ברור שזה לא מביא את השקט. אבל את זה אנחנו יודעים מההיסטוריה שלנו. היהודים בגלות, באלפי שנות גלות, כבר למדו את הלקח הזה פעם אחר פעם. כשלא היתה להם מדינה הם היו צריכים לקנות את השקט בכסף. אבל זה לא עצר אף פעם את אלה שתבעו מהם את התשלום. זה רק הגביר את תאבונם, והם נאלצו לעבור ממקום למקום על מנת שיוכלו להתקיים, ושילמו דמי חסות. זאת הדרך? זה המסלול שבו הממשלה הנוכחית מוליכה אותנו? – יהודים, בכסף תקנו את השקט?

זה הסכם? אחרי שאנחנו רואים שהסכם כזה לא מתבצע, הדבר הכי טבעי והכי נכון היה לבוא הנה לכנסת ולומר: אנחנו מודיעים מכאן, שכל עוד הצד השני לא ימלא את כל סעיפי ההסכם, אנחנו מצדנו לא נשלח לשם אגורה שחוקה אחת; אנחנו מצדנו לא נמלא חלקים שהם נהנים מהם בהסכם. או שיש הדדיות או שאין כלום. אבל אם אנחנו מראש, בעצמנו, מאפשרים הסכמים חד-צדדיים המכוונים אך ורק לטובתם, הרי אנחנו מלמדים אותם, ואנחנו מראים להם דרך – אתם לא חייבים למלא את חלקכם. אנחנו כבר ממילא ניתן לכם. בסופו של דבר זה יוביל למפלה מדינית של הממשלה הזאת.

אבל לא זה הדבר הראשון שמעניין אותי. לא זה הדבר הראשון. אני מעדיף להיות טועה ולהישאר באופוזיציה, ושהממשלה הזאת תביא הישגים. אבל בפועל מה שאנחנו רואים, שהממשלה הזאת, בתהליך שבו היא הולכת, ללא שום רצון להסיק מסקנות, שום בחינה מחודשת, שום בדיקה של עצמה, איזה ביטחון עצמי מופרז; סיפרתי קודם איך שר החוץ אמר פה, הוא יודע הכול – תלך לבג"ץ, יש לי הסכם. בור, לא מבין, אדם בתפקידים שעשה ובמעמד שהיה, הוא לא צריך חוק ישראלי. הם לא יודעים. הם חושבים שיש להם ברכת אלוהים, שהעם לא מבין, והם מסבירים לנו.

הם מציגים לנו דימוי: התהליך הוא כמו רכיבה על אופניים. אסור לעצור, כי מי שרוכב על אופניים וחלילה מאט ועוצר, נופל מהאופניים. לכן, הם אומרים, חייבים להמשיך. אנחנו אומרים להם: רבותי,

אתם הולכים לתוך תהום. לא, לא, אסור ליפול. כן, אתם תוכלו להמשיך, עוד מאה מטר, עוד קילומטר, אבל הדרך מובילה לתהום. יותר טוב לעצור עכשיו, לבדוק את הכיוון, לבדוק לאן הולכים הדברים.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן, נותרו עוד שבע דקות.

מיכאל איתן (הליכוד):

והם, משל האופניים: עזה ויריחו תחילה; יהודה ושומרון – אחר כך; ירושלים – כמובן, ומשם יתחיל הוויכוח במשל האופניים על גבולות החלוקה של 1947.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת מיכאל איתן. אני מזמינה את חבר הכנסת צחי הנגבי. הוא אחרון הדוברים עד שנצא להפסקה בשעה 02:00.

צחי הנגבי (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, ראשית אני חייב פה להתנצל כנראה בפני הרבה מאוד מאזינים וצופים שהציפו את מרכזת הטלפונים. נתנו פה קודם מספר טלפון, שמסתבר שהוא מחובר למרכזת. התקשרו מראשון-לציון, יוסי מבית-שמש, אבינועם מגבעתיים, שאול מרמת-גן, מיקי מאורנית, מאיר ויוסף מחדרה, צחי מבתי-ים, ועוד שורה ארוכה של אנשים. עם חלקם הצלחנו לשוחח, וזה פשוט מעודד. אני חייב לומר לחברי, זה מעודד לדעת שגם בשעות האלה, עוד מעט 02:00, אנשים מאזינים, צופים אל בסיס ומעוז הדמוקרטיה בישראל, ולא רק מאזינים, אלא רוצים להיות שותפים בהליך של הדיון. והם אומרים: אנחנו יושבים פה מזועזעים. הנה, מיקי יוצא לשיחת טלפון נוספת. אנחנו רוצים שאנשים יעבירו באמצעותנו איזה מסר של תקווה, והזעזוע הוא עמוק.

שמעתי מפי הדוברים, שבעקבות מה שהם שמעו כאן, עובדות שנחשפו בפניהם לראשונה – כי אנחנו חיים את הנושא הזה בכנסת, אנחנו משוכנעים לכאורה שכל אזרח לא יודע אולי את פרטי הפרטים, את מספרי הסעיפים, את היקפי הסכומים שמועברים לרשות הפלשתינית, אבל הוא יודע בגדול במה מדובר. והנה אני רואה, ידידי חבר הכנסת אליעזר זנדברג, שעדיין במלאכת ההסברה שמוטלת עלינו לא עשינו אפילו מקצת מחובתנו כלפי הציבור. כי כל האנשים ששוחחתי אתם, ושיחות מאוד קצרות, כי לא רציתי שנפסיד אחרים, אומרים שהם לא ידעו על כל הרוצחים שמצויים ברשות הפלשתינית ואינם מוסגרים לישראל. הם לא ידעו על ההיקפים המדהימים של הכספים שהממשלה רוצה להעביר בחוק מדי חודש בחודשו לרשות הפלשתינית. הזעקה שנשמעה בטלפונים מעניקה לי הרבה מאוד עידוד, כי בסופו של דבר המציאות תיחשף. בסופו של דבר, כמה ניתן יהיה לטשטש, לטייח, לצייר, לשווק ולייפות מציאות שמבהירה בסופו של דבר את הקריסה המוחלטת של מדיניות הממשלה?

אם באמת אנשים לא ידעו, אני רוצה לומר שוב בכותרות ממש, כי זמננו דוחק, הממשלה הולכת להעביר מיליוני שקלים כמה שהם מגדירים "סכומים שנגבים מן העובדים הפלשתינים בישראל חזרה לרשות הפלשתינית", דבר שמבחינה כלכלית הוא שערורייתי. אין מדינה בעולם שיש בה פועלים זרים וחלק גדול מן הכסף שמשולם על-ידיהם כמסים חוזר אליהם. למשל, עובדים היום בארץ אלפי תאילנדים. האם מדינת ישראל לוקחת 75% מן המס שמשולם על-ידי התאילנדים האלה ומעבירה אותו לתאילנד? או מה שנגבה מן הפועלים הרומנים חוזר לרומניה? או מה שנגבה מן הפועלים הטורקים חוזר לטורקיה? אלה כספים שבדין באים לאוצר המדינה, לממן עלות מינימלית של תשתיות שבהן משתמשים אזרחי ישראל ומי שמשתמש בתשתיות, כמו האנשים הזרים, הפועלים הזרים – כבישים, חשמל, מים, רשתות ביוב ועוד כהנה וכהנה תשתיות.

זה יוצא נטו מאוצר המדינה. מה שהיה צריך להגיע לאותו אדם בבית-שמש ולאותו מובטל בגבעתיים ולאנשים קשי יום, מתחת לקו העוני, כחלק מתקציב המדינה, יוצא משם ומוחדר לקופתה של הרשות הפלשתינית, כדי להמשיך ולארגן אספות שבהן ערפאת יבוא ויאמר: אני קורא לג'יהאד על ירושלים, ואני קורא לתקוע את הדגל הפלשתיני בלב ירושלים; ולארגן עצרות של ג'יבריל רג'וב, שאנשים שם קופצים בתוך טבעות אש, אנשי השב"כ הפלשתיני, ואומרים "בדם ואש נשחרר את חיפה ואת אשדוד ואת בית-שאן ואת יפו". הרי זה דבר שהוא בגדר מעשה טירוף.

אליעזר זנדברג (צומת):

מה עם ההצגות על נחשון וקסמן, זיכרוננו לברכה?

צחי הנגבי (הליכוד):

הנה, חבר הכנסת מזכיר לנו, הם עושים עצרות תמיכה בטרור ובהן מעלים בהצגה, וכל הקהל מתפקע מצחוק, איך שחטו חייל בישראל, ידיו קשורות באזיקים מאחורי גבו, את נחשון וקסמן, זיכרוננו לברכה, והם מראים איך הם חטפו אותו עם כיפה וכל הדברים המזעזעים, והקהל מתגלגל מהכיסאות. כמובן, מצלמים את זה לכל העולם, תראו איזו אמנות חדשה יש באוניברסיטאות של עזה. ואנחנו צריכים להעביר להם את הכסף. הרי זה דבר, שאם היו מציגים את זה כמין ספר של מדע בדיוני, אף אחד לא היה אומר שזה יכול להתגשם אי-פעם. זו פנטזיה של מחזאי מופרע. הוא יכול לצייר דבר כזה, והנה זה הופך למציאות יומיומית.

קודם נאלצתי להפסיק ואני רואה שיש לי עוד דקה וחצי, ואני אמשיך באותן תופעות של מעשי רצח שמבוצעים על-ידי מחבלים, הם נמלטים אל ערי המקלט בעזה וביריחו, מוגשות בקשות רשמיות להסגרתם, ואין תגובה, אין עם מי לדבר. האסימון לא נופל.

עבד רבו אבו-ח'וסה, שמעורב בחטיפה וברציחה של אילן סעדון ואבי ספורטס, ידוע כעובדה שהוא נמצא בעזה, ונמצא תחת שמירה של אנשי ה"חמאס" שחוששים שישראל תחטוף אותו. בקשות רשמיות הוגשו שוב ושוב, האיש נשאר שם, ועוד מונה למפקד מחלק המוסר במשטרה הפלשתינית בדרגת עקיד, אלוף-משנה. שני חיילים, שני צנחנים נחטפו, שילמו בחייהם, נאבקים כבר שנים לקבל את גופותיהם, והאיש האחראי והמעורב בנושא הזה עובד מולנו כאלוף-משנה.

צלאח עות'מאן, שחשוד ברצח ז'נט קדוש ואולגה חייקוב ב-1 ביולי 1993 – הוא נפצע בפיגוע הזה, אושפז בבית-החולים "הדסה עין-כרם". טענו שהוא צמח, שאי-אפשר להציל אותו. בהוראה מגבוה שוחרר, חזר לעזה, ופתאום האיש החלים, התחתן, לומד באוניברסיטה האסלאמית, ממלא תפקידים ברשות הפלשתינית ומתראיין ואומר: תשמעו, ישראל שחררה אותי כי היא חשבה שאני מת. זו בעיה שלה. עכשיו אני אדם חופשי. שתי נשים שילמו בחייהן במעשה חטיפה שהתבצע בלב ירושלים, אחרי שנחתם ההסכם, והממשלה לא דופקת על השולחן ואומרת: עד שהמנוול הזה יבוא אלינו וישב בבית-סוהר אין שום הסכם, שום דבר. לא תשחטו יהודים ותיתנו להם להסתובב חופשי אחרי זה. זאת הממשלה שלנו. הרי אני כיהודי, כפטריוט, כציוני, לא כאיש אופוזיציה, סתם כיהודי, מושפל ומרגיש סלידה מעצם העובדה שזו הממשלה שמייצגת אותי מול הגורם הזר הזה. ויש דוגמאות נוספות.

לא נפגע בהסכם שמחייב אותנו בשעה 02:00 לעשות הפסקה בדיון הזה. אבל נמשיך לפרוס בפני הציבור בשעה 06:00, מי שיהיה ער בשעה הזאת, את כל הדברים שבצדק מקוממים אותו, ואני מקווה שתהיה להם גם תוצאה פוליטית. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת צחי הנגבי.

אני מכריזה כעת על הפסקה. נחדש את הדיון בשעה 06:00.

(הישיבה נפסקה בשעה 02:03 ונתחדשה בשעה 06:00).

היו"ר ש' וייס:

סגנית מזכיר הכנסת, סגן מזכיר הכנסת, רבותי הסדרנים, אני פותח את ישיבת הכנסת – יום רביעי, י"ח בטבת התשנ"ה, 21 בדצמבר 1994. עכשיו אני מתקן: חברי הכנסת, אני פותח את ישיבת הכנסת. אנחנו ממשיכים כמוסכם בדיונים שלנו. אני מזמין, להנמקת ההסתייגויות, את חבר הכנסת מיכאל איתן. עברתי על התור: חברי הכנסת פורז, שאקי, ביבי, יהלום, פורת, גוז'נסקי, מחאמיד, סלים, זאבי, מיכאל איתן, ואחריו יצחק לוי ואחריו דן מרידור. כל פעם נעשה סיבוב.

חבר הכנסת מיכאל איתן, איך זה היה אתמול, לכל אחד היו שתי הסתייגויות במנה אחת?

מיכאל איתן (הליכוד):

אמת.

היו"ר ש' וייס:

אני רוצה לדעת כמה להוריד מהמסתייגים שאינם. בינתיים אתה תעלה. יש לך עדיין 94 הסתייגויות. בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

בינתיים אין כאן אף אחד.

היו"ר ש' וייס:

קדימה, רוץ. נבלה יחד.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בוקר טוב. אני מבקש לומר משהו לגבי הסדר: הספקנו אתמול להתחיל את הדיון בשתי הצעות החוק.

היו"ר ש' וייס:

אני בתוך התמונה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל יש כבר איזה עדכון קטן, שלא הבאנו בלוח הזמנים שהגשנו עוד חמש דקות שביקש אתמול יושב-ראש ועדת החוקה, וזו זכותו, כדי להציג את החוק השלישי בגבולות פרק הזמן שהוא נקב בו – חמש דקות. לכן, בתוך סדר העבודה שהגשנו לכבודו, אני מבקש להכניס גם את חמש הדקות.

היו"ר ש' וייס:

בסדר. קודם כול אתם עושים אי-סדר, אחר כך סדר. זה נהדר. מתי זה יהיה? הכוונה היא לחוק השלישי בצהריים, נכון?

מיכאל איתן (הליכוד):

ב-08:30 אנו עוברים להצבעות, ואני מקווה שב-09:00 לכל המאוחר נתחיל את הדיון על החוק השלישי.

היו"ר ש' וייס:

נביא את זה בחשבון, כי זו ממש זכות מוקנית של ראש ועדה.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה שאני מבקש, בשם כל השותפים להסכמה הזו, הוא שהיושבים-ראש יקפידו על לוח הזמנים, במיוחד בשעות האלה.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו ממש משתדלים.

מיכאל איתן (הליכוד):

בסדר, אני לא ידוע בתור אחד מאלה שמקפידים על כך מהנקודה הזו, אבל זה תלוי הרבה מאוד ביושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו משתדלים, כל יושב-ראש עם הטמפו שלו, אבל אני חושב שבדרך כלל מקפידים – בין מקפידים למקפידים מאוד. גם עד השעה 09:00 נקפיד. בבקשה, חבר הכנסת איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה לעבור להסתייגות הראשונה הקשורה בהצעת החוק. ההסתייגות הראשונה שלי מתייחסת לשם החוק. כפי שאנחנו רואים כאן, הממשלה מציעה הצעת חוק שאותו היא מכנה "חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו". ובכן, אני מציע ששמו של החוק הזה יהיה, במקום "בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו" – ההסכם החד-צדדי הכרוך בווייתורים ישראלים מרחיקי לכת ברצועת-עזה ובאזור יריחו.

היו"ר ש' וייס:

אתה לא חושב שזהו שם ארוך מדי לחוק?

מיכאל איתן (הליכוד):

גם זה בקיצור. השם של החוק שהממשלה מציעה הוא "חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (הסדרים כלכליים והוראות שונות) (תיקוני חקיקה), התשנ"ה–1994".

היו"ר ש' וייס:

טוב, אז אתה מקצר, בסדר.

מיכאל איתן (הליכוד):

מבחינת האורך, זה כמעט אותו דבר. מבחינת המסר, הכותרת שאני הבאתי באה לציין ולהדגיש, שההסכם הזה איננו הסכם דו-צדדי באופן יישומו. אמש בשעת לילה מאוחרת קראתי את הסעיפים השונים בהסכם שאנחנו רחוקים מאוד מיישומם כאשר מדובר בצד הפלשטיני.

אני יכול למנות כאן כמה נקודות עקרוניות ומרכזיות. ראשית, התחלתי בהסכם הראשון, שהוא הסכם אוסלו. בקשר להסכם אוסלו, בספטמבר 1993, דובר על כך שאש"ף ישנה את האמנה הפלשטינית, אבל הוא לא מילא את התחייבותו. במאי 1994 היה הסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו. יש בו שורה ארוכה של סעיפים שאש"ף אינו ממלא אותם. דובר על כך שלא יהיו מצבורים של כלי נשק ברצועת-עזה. דובר על כך שלא יהיו לא ארגונים ולא פרטים הנושאים נשק ומסתובבים עם נשק. דובר על כך שיעשה הכול מצד הרשות הפלשטינית, על מנת שלא ייפגע הביטחון של היישובים ומחנות צה"ל. דובר על כך שאותם פלשטינים שסייעו והיה להם קשר עם שלטונות ישראל – כפי שנאמר בלשון ההסכם – לא יאונה להם דבר. כל אלה דוגמאות לכך שהפלשטינים ואש"ף אינם עומדים בהסכם.

חברי, חבר הכנסת צחי הנגבי, הביא כאן שורה ארוכה של דוגמאות בהתייחסו לנושא אחד: הסגרה והענשה של רוצחים שרצחו לאחר כניסת ההסכם לתוקפו. גם את זה, כמובן, אש"ף אינו ממלא. והנה, אנחנו, בתגובה, במקום לנקוט אמצעים ולומר להם שקיום הסכמים צריך להיות דו-צדדי, מה אנחנו עושים? באה הממשלה שלנו, ובמקום להיאבק על קיומו של ההסכם, היא קוראת לנו – לחברי הכנסת – לחוקק חוק שלפיו אנו צריכים להעביר כספים ולתת שורה ארוכה של טובות הנאה חד-צדדיות לאש"ף. אני חושב, שהשם הנכון צריך להדגיש שמדובר כאן בהסכם חד-צדדי.

יתר על כן, נניח לרגע אחד שאש"ף היה באמת ממלא את חלקו בהסכם. השאלה שאני שואל את עצמי היא, מדוע, בתוך ההסכם גופא, בתוך החוק שאנחנו מחוקקים היום, אנחנו מעניקים זכויות חד-צדדיות, בלי קשר לשאר סעיפי ההסכם? למה אני מתכוון: אנחנו מעבירים כל מיני תנאים סוציאליים וחלקים ממס הכנסה, דבר המנוגד לקיים ברוב המקומות בעולם. בכל המקומות, או כמעט בכל המקומות בעולם, במדינה שבה אדם עובד, שבה הוא מפיק את הכנסתו ובה הוא משלם את הכנסתו – לא במקום שבו יש הסכמים, אלא במקום שבו המדינה גובה את מס ההכנסה בגין הכנסה שהופקה באותה מדינה – המדינה המארחת, כך נקרא לה, גובה את מס ההכנסה ועושה בו שימוש. צריך לזכור שחלקים גדולים ממס ההכנסה, בין השאר, מאפשרים יצירת מקומות עבודה. כאשר מדינה נותנת לאדם זר ממדינה זרה או ממקום זר, וכאן מדובר על רשות זרה, מקום עבודה, זכותה המלאה לגבות את מס ההכנסה, כפי שהיא גובה היום מאזרחים אמריקנים, מאזרחים תאילנדים ומאזרחים רומנים. באים לכאן מכל חלקי העולם, עובדים כאן, ושום מדינה אינה מקבלת החזרי מס הכנסה. אנחנו מחליטים ברוב טובנו, כתוצאה מהסכם שהממשלה עשתה, ש-75% יועברו. למה 75%? כך קבעו. זהו סכום חסר תקדים, שיעור חסר תקדים, פעולה חסרת תקדים.

היו"ר ש' וייס:

אולי מחזירים, מכיוון שהם עוד לא מדינה.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא מחזירים, זו בדיוק הבעיה.

היו"ר ש' וייס:

להם מחזירים, כי הם עדיין לא מדינה. למדינות לא מחזירים. זה טוב יותר, על-פי שיטתך.

מיכאל איתן (הליכוד):

כאן אתה נוגע בדיוק בשורשו של ההסכם. כאשר עושים הסכם אתם, והם מניחים שהם לא מדינה, צריך היה לקבוע בהדדיות כי הם לא מדינה, ולכן יהיו דברים רבים שבהם תהיה לנו אפשרות לעשות ולפעול לביטחוננו ולהגנתנו כאילו הם שטח שבשליטתנו.

אבל, כפי שנאמר כאן על-ידי דוברי הממשלה, ואני יכול לומר כי אכן זו הגדרה מדויקת, התייחסו במסגרת ההסכם הזה לרשות הפלשתינית ולשטח הזה, כאילו זה יותר מאוטונומיה ופחות ממדינה.

אני שואל: אם כבר החלטנו לעשות זאת, מדוע זה לא הדדי? אני מקווה שעובדים ישראלים יוכלו לעבוד שם, כמו שעובדים ערבים עובדים אצלנו. מדוע זה צריך להיות דבר דמיוני, שישראלים יעבדו בעזה, למשל ביעוץ עבור הרשות הפלשתינית, בהוראה או בעבודה עבור הסקטור הפרטי? וכאשר יעבדו ויפיקו הכנסה שם – מדוע לא תהיה בהסכם הדדיות פשוטה? מדוע לא ייאמר בהסכם זה, כי

עובדים ישראלים יוכלו לעבוד שם? הרי ההדדיות לא תהיה בסכומים מוחלטים. אני מדבר על עקרון ההדדיות. מדוע אין התניה, שישראל תעשה זאת במקביל, ולאחר שהרשות הפלשתינית תעביר חוק דומה, כמו שאנו מעבירים זכויות להם, בתנאים שווים הם יעבירו זכויות אלינו?

לכן, על מנת לסמל, אני אומר שהחוק הזה הוא חוק מוזר בלשון המעטה. ממשלת ישראל חתמה על הסכם ראשון בספטמבר 1993, אך אש"ף לא מילא את חלקו. ממשלת ישראל רצה מהר, ובמאי 1994 חתמה על הסכם נוסף. עוד הפעם אש"ף איננו ממלא את חלקו. מה עושה ממשלת ישראל?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת איתן – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

מייד אני מסיים.

היו"ר ש' וייס:

לא, להיפך, מכיוון שאין עוד חברי כנסת, אני נותן לך אפשרות לסט נוסף של הסתייגויות.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה עושה ממשלת ישראל? במקום להסיק את המסקנות מכך שאש"ף לא מילא את חלקו ב-1993 ולא מילא את חלקו ב-1994, היא אינה מגיעה למסקנה הכי פשוטה והכי הגיונית שכל אדם היה מגיע אליה. כל אדם היה אומר לאדם או לגוף שאתו חתם הסכם: אדוני היקר, חתמתי אתך הסכם ב-1993 ולא מילאת אותו, חתמתי אתך הסכם ב-1994, ושוב יש שורה ארוכה של הפרות. על מנת שאני אמלא את חלקי, תתחיל לקיים את חלקך. מלא את חלקך, ואז אני אבוא לכנסת ואמלא את חלקי.

מה תפקידה של הכנסת? תפקידה לבוא לממשלה ולומר: עשיתם הסכם, הצד השני אינו ממלא את ההסכם, עכשיו לא נהיה חותמת גומי, אלא ניקח את כספי המדינה, כספי האוצר, שבהם אנחנו יכולים לעשות שימושים חשובים מאוד למען עמנו, ארצנו ומדינתנו, ונעשה בהם שימוש. לא ניתן לכם אישור והיתר להוציא את הכספים מחוץ לגבולות השליטה שלנו, עד אשר תהיה סיבה ויהיה טעם לכך.

אומר שר החוץ, כאן בכנסת, אדוני היושב-ראש: אני לא צריך את הכנסת, יש לי חוק ישראלי. זה התחיל בכך שהוא בירך ואמר: יש לי הודעה לבשר לכם. חשבתי שנקבל הכרזה על משהו טוב שקרה לעם ישראל. יש לי הודעה לבשר לכם, הצלחתי לשכנע את שר האוצר, והעברנו אתמול 25 מיליון שקל – בפעם אחת וביום אחד – לרשות הפלשתינית. שמעתי את זה ומייד קמתי ואמרתי לו: אדוני

השר, מה אתה מבשר לנו בשורות כאלה? איך עשית את זה? אין שום חוק ישראלי, הכנסת לא נתנה לך היתר לעשות פעולה כזו. ושר החוץ אמר פה: אני לא צריך חוק ישראלי.

אדוני היושב-ראש, אתן לך את פרוטוקול הישיבה, חבל שלא עשיתי את זה קודם, כי אני הלכתי בדרך אחרת, אבל זהו גם עניין של מעמד הכנסת וכבודה של הכנסת, שאתה כיושב-ראש מופקד עליהם. צריך להעיר לשר החוץ, והוא צריך לדעת זאת: אמנה בין-לאומית איננה מחייבת את החוק הפנימי. את החוק הפנימי מחייבות החלטות הכנסת הנעשות בדרך של חקיקה.

היו"ר ש' וייס:

אגב, זוהי הערה מאוד חשובה. החלטות הכנסת שנעשות בדרך של חקיקה. ברשותך, מכיוון ששנינו כאן, ואתה עוסק בכך לא אחת – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אני יודע מדוע אתה רוצה להעיר את זה.

היו"ר ש' וייס:

ברשותך, מכיוון שממילא חשבתי למסור הודעה בעניין זה, ואתה מספק לי ערוץ למסור את ההודעה הזו – ולא תהיה לי כמובן התנגדות לכך שתעיר הערה שכנגד – אני רוצה לומר: אתמול בלילה, כלומר בשעות הקטנות שבין אתמול להיום, בפעם השנייה ובפעם השלישית, במסגרת הדיון בנושא פניית מנכ"ל רשות הנמלים והרכבות לבדוק קיום רישומים פליליים של מאות עובדים ותיקים, מאת חבר הכנסת יעקב שמאי, בסיכום הדיון, ברוב של שישה נגד אחד, כלומר 5% מקרב חברי הכנסת, התקבלה הצעת סיכום הכוללת, בין היתר, הודעה שיש בה כאילו הוראה לממשלה להתפטר.

אני רוצה להודיע בצורה שאיננה משתמעת לשני פנים, כי במצב החוקי הקיים במדינת ישראל, במשך כל שנות קיומה עד עצם היום הזה, יש רק דרכים אלו להפלת ממשלה: אחת מהן היא כמובן התפטרות ראש הממשלה. אחרת היא הצבעת אי-אמון שמצליחה, כלומר שהכנסת מצליחה ברוב קולות, בדרך של אי-אמון, להפיל את הממשלה, וזהו חלק מחוק-יסוד, וזה קרה פעם אחת בתולדות מדינת ישראל. או כמובן, אם חלילה – נאמר חלילה – ראש ממשלה נפטר תוך כדי מילוי תפקידו, או כמובן כאשר יש בחירות חדשות, ואחרי הבחירות החדשות הממשלה אומנם ממשיכה לכהן כממשלת מעבר, אבל היא חסרת אמון, הייתי אומר.

על כן, כל החלטה שתתקבל בכנסת שלא בדרך חקיקה, אשר קובעת שהממשלה צריכה להתפטר או המפטרת את הממשלה, יש בה בוודאי איזו אמירה, דקלרציה פרלמנטרית, ואין לה כמובן כל משמעות חוקית.

נדמה לי, שאם הכנסת תרבה בהחלטות כאלו אי-שם בשעות הקטנות של הלילה, ולא חשוב באיזה הרכב, במידה מסוימת היא תמעיט מכוח החלטותיה. הייתי שמח לדעת מה השקפתך בשאלה זו.

בקיצור, אני רוצה לקבוע, שממשלה בישראל בכל מצב שהוא, בכל זמן שהוא עד לשינוי החוק, נופלת רק בדרכי חקיקה או כמפורט בחוק, ולא באלו שהן החלטות ליליות או אחרות, שהן משהו בין דקלרציה למשאת נפש או משאלת לב של המציע. בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, הייתי רוצה להעיר, הכנסת במליאתה סוברנית לקבל החלטות. השאלה היא מה תוקפן של החלטות אלו.

היו"ר ש' וייס:

אין להן תוקף במקרה כזה.

מיכאל איתן (הליכוד):

לכל החלטה יש תוקף. השאלה מה מידת התוקף ומה משמעות ההחלטה. דיברתי קודם לכן על כך ששינוי המחייב את הממשלה ואת האזרחים לנהוג על-פי חוק, חייב להתקבל רק כאשר הכנסת מקבלת החלטות בדרך של חקיקה. לכנסת יש אפשרות לקבל החלטות שנקרא להן החלטות אופרטיביות, גם לא בדרך המקובלת של החקיקה, על-ידי שלוש קריאות וכיוצא בזה. החלטה שבה הכנסת מביעה אי-אמון היא החלטה המתקבלת במליאת הכנסת, באמצעות פרוצדורה מיוחדת, ובסופה באה הצבעה שבה הכנסת מביעה אמון או אי-אמון. הצעות אחרות שהכנסת מקבלת במליאתה כסיכום דיון הן בבחינת החלטות שיש להן תוקף דקלרטיבי-הצהרתי בלבד.

אני סבור, ואני רוצה גם להזכיר לכבודו, שהיה לנו לא מזמן ויכוח על הנושא של מעמד הכנסת בכריתת אמנות.

היו"ר ש' וייס:

אגב, לא סיימנו אותו.

מיכאל איתן (הליכוד):

ודווקא כבודו הקפיד, ואני רוצה לומר שזה היה נתון לוויכוח מסוים, והיתה לנו שיחה על העניין הזה. אני רוצה לציין זאת לשבח. אני רוצה לציין את שבח לשבח. היה זה בפעם הראשונה בתולדות הכנסת: הממשלה הביאה הסכם, דובר אז על הסכם עם ירדן.

היו"ר ש' וייס:

הצהרת וושינגטון.

מיכאל איתן (הליכוד):

דובר על ההסכם עם ירדן, על הסכם השלום עם ירדן.

היו"ר ש' וייס:

הצהרת וושינגטון בקשר לירדן.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא, זה היה הסכם השלום.

היו"ר ש' וייס:

אישרנו את הסכם השלום עצמו.

מיכאל איתן (הליכוד):

נכון. יש הבדל גם בעניין הזה.

היו"ר ש' וייס:

בוודאי.

מיכאל איתן (הליכוד):

הסכם השלום עם ירדן, וכבודו אמר: אני מביא לאישור את ההסכם. זה לא בא כהצעת סיכום דיון. עד היום, משפטנים אשר מנסים לומר כי לכנסת יש מעמד בכריתת אמנות, ויש נוהג כזה, מסתמכים על הודעות סיכום דיון. כאשר היו הסכמים שונים, הממשלה כזרוע מבצעת היתה מבצעת את ההסכמים. אחר כך הביאו לכנסת את הודעת הממשלה, היה דיון על הודעת הממשלה, היו הצעות סיכום שונות של סיעות שונות, ואחת מהן התקבלה. אז טענתי שאין לראות בהודעות הסיכום הללו מעמד של הכנסת בכריתת אמנות. מדוע? משום שההודעות האלו הן דקלרטיביות גרידא, ואין בהן משום מעשה קונסטיטוטיובי, אשר יוצק תוכן משפטי, מאחר שאין הן מכוונות להסכמים עצמם. אלו הן הודעות אשר אומרות: ישבנו, דנו, קיימנו דיון, וסיכום הדיון הוא – וכאן נתנו איזו הודעה. יש לה ערך דקלרטיבי בלבד, כי היא לא היתה בשום אקט ישיר של פעולה לגופו של עניין.

מה שכבודו עשה בפעם הראשונה, בפעם חסרת תקדים – ואני חושב שטוב עשה, וצריך לשפר ולעגן זאת יותר בחקיקה – הוא אמר שאינו מבקש שום הודעת סיכום על הדיון. אני לא רוצה הודעות של סיעות. לא קם כאן שום נציג סיעה למסור הודעת סיכום. החזקת את ההסכם בידך ואמרת: אני מבקש להצביע על ההסכם לגופו.

בכך לא ראיתי סיכום דיון, שאז ההחלטה היא דקלרטיבית גרידא, אלא הכרעה לגופו של עניין. אני חושב שבכך נוצר תקדים של החלטת מליאה, שלא בדרך של חקיקה, שיש לה תוקף מחייב, והיא יוצקת תוכן משפטי בהחלטה עצמה. היא יוצרת מעמד חדש בהתייחסות של הכנסת להסכמים.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת איתן, ברשותך, מכיוון שאנחנו כאן שניים, ואנחנו יכולים לנהל כאן מין טנדו מכובד ובנחת, תסכים אתי בוודאי, שעניין כל כך מרכזי במבנה המשטר, כמו הפלת ממשלה – כל ממשלה, הרי היום חלק זה אופוזיציה וחלק אחר קואליציה, וכידוע לך יש חלק הנע בין קואליציה לאופוזיציה, ואני קורא לו קופוזיציה, וכעבור שנים אחדות הגלגל יכול כמובן להתהפך – כאשר מדובר בעניין כל כך מובהק, מרכזי וגלעיני במשטר, כמו כינון ממשלה או הפלתה – החלטה לא יכולה להתקבל באקראי, במסגרת דיון כלשהו, כאשר גם חברי הכנסת מודעים לכך שבעצם לא כל כך חשוב אם הם נוכחים או אינם נוכחים באיזו הצעת סיכום. מה שקרה אתמול הוא מותר, במסגרת דקלרציה, ואיני רוצה שיתייחסו לכך, חלילה, כאל איזו החלטה ממשית, כי אין בה שום משמעות חוקתית.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני חולק על כבודו. להחלטה הזו אין משמעות המחייבת את הממשלה לפעולה.

היו"ר ש' וייס:

מחייבת אותה אולי להאזנה.

מיכאל איתן (הליכוד):

תכף אגיד מה המשמעות שלה, כי יש לה בכל אופן משמעות. זוהי החלטה שהיא החלטת כנסת, אשר התקבלה בכנסת באורח חוקי. היא לא מחייבת את הממשלה לפעולה. תקן אותי אם אני טועה, אבל נדמה לי שלהחלטות מסוג זה יש איזה מעמד של המלצה, או יש מעקב אחר ביצוע החלטות כאלו, ובתום חודשים מספר צריך לדווח על ביצוען.

אני לא רוצה להיאחז בצד הפורמלי. מובן שהחלטה זו לא היתה החלטה שמגישיה, יוזמיה ותומכיה ציפו שהבוקר נקום והממשלה נפלה. אין דבר כזה. זה לא קיים. על מנת להפיל ממשלה, צריך להודיע מראש שזו תהיה הצבעה לשם כך.

היו"ר ש' וייס:

בוודאי, שבוע מראש.

מיכאל איתן (הליכוד):

על כך אין ויכוח. אתה שואל אותי, אם כך, למה לקבל החלטה שאין לה תוקף, ויש בה אולי סממן של ברכה לבטלה. אולי לא ברכה לבטלה. יש בדת מושג, שאין לעשות דבר מיותר. אם חובה לעשות דבר פעם אחת, אין צורך לעשותו פעמיים. מה שאתה עושה כאן הוא זילות של החלטת האי-אמון.

היו"ר ש' וייס:

חשבתי להשתמש בשם הזה, אבל אני מעדיף שאתה תאמר זאת.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני שם אותו בפיר, אני לא מקבל את זה כך. ואז אתה אומר: מה קורה? למה אתם מקבלים החלטה שאתם יודעים מראש שאין לה תוקף? התשובה היא, שיש כאן התרסה חזקה מאוד נגד הממשלה והקואליציה. אני אומר זאת כעת כמשקיף אובייקטיבי לחלוטין, שלא יכול להיות מצב שבו יש 70 חברים בקואליציה אשר קשורים בהסכמים כאלה ואחרים, 70 מתוך 120 חברי הבית הזה, ומדי פעם בפעם – חלקם באופן קבוע וחלקם מדי פעם בפעם – יהיה תפקידם להגן על עמדות הממשלה בבית הזה, אך בפועל נמצאים כאן שישה נגד אחד. זה לא דבר מקרי, זה קורה לעתים קרובות מאוד.

אני מסתכל על כך באופן אובייקטיבי, כי אני, כאיש אופוזיציה, יכול רק לברך על כך שהקואליציה איננה, אבל כמי שמחשיב עצמו לפרלמנטר שאכפת לו מבית-המחוקקים, שאכפת לו מהכנסת, שאכפת לו שהכנסת תיראה כמו שכנסת צריכה להיראות – אני אומר לך, אדוני היושב-ראש: אל תבוא בטענות לאלה שעשו את המעשה הזה.

היו"ר ש' וייס:

זו לא טענה, זו הבהרה, כדי שלא תהיינה אי-הבנות.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא תהיינה אי-הבנות. זו התרסה נגד העובדה שהקואליציה אינה דואגת לכך שתהיה פה נוכחות ראויה. קואליציה תפקידה לשמור על הממשלה בכנסת. בשביל זה היא קמה, זוהי משמעות הביטוי קואליציה. יש יושב-ראש קואליציה, וזוהי אחריותו האישית, ומישהו צריך לנזוף בו מצדכם. אני מדבר כאן כרגע כמשקיף אובייקטיבי. אם הייתי כעת פרשן, הייתי צריך להסביר לציבור מה קורה.

היו"ר ש' וייס:

אמרו לי שאתמול אתה עייפת אותו כל היום, והוא הלך לנוח.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה לומר לך: יש יושב-ראש קואליציה, יש מצליף ויש גורמים שתפקידם לשמור על מעמד הקואליציה בכנסת. בזה שהקואליציה אינה שומרת על מעמדה והיא נותנת להעביר החלטות – וזהו צעד גורר צעד – היא מפקירה את הכנסת. היא אומרת: מה זו הכנסת הזו? מי בכלל צריך את הכנסת? אנחנו הולכים, שהאופוזיציה תעשה מה שהיא רוצה שם. זו בושה. אלו לא נורמות חדשות שהבטיחו לנו, וציפינו לראות שאכן קיימת התקדמות. היו דברים שלא היו בסדר בשלטון הקודם. המפלגה הזו אמרה: נעלה לשלטון ונביא נורמות חדשות. נשנה את הדברים. כאזרח ציפיתי לכך. אמרתי: בבקשה, בואו נתקדם. האופוזיציה עכשיו תלמד מן הנורמות החדשות, היא תביא עוד שינויים, וכך נתקדם.

מה קורה בפועל? מפקירים את הכנסת. עוזבים את הכנסת, והכנסת לא מעניינת אותנו. זה גורם לכך, שאין נוכחות בכנסת, שלא אכפת להם מהחלטות; ואחר כך אומרים: אם כך החליטו מה שהם רוצים, אז בואו נעביר כספים לאש"ף בלי אסמכתה בחוק. לכן אמרתי לך: יש מקום שבו אתה צריך להתערב.

קריאה:

בוקר טוב. זה – – – שעשתה הממשלה הלילה?

היו"ר ש' וייס:

לא. הבהרנו את הנקודה. היא קמה מחדש לתחייה הבוקר.

קריאה:

הרגע שמעתי שאמרו בחדשות.

היו"ר ש' וייס:

ביררנו את העניין, זוהי הצהרה כזו שלא במסגרת החוק אלא במסגרת הריטואל הפרלמנטרי.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני חוזר עכשיו לנקודה שממנה התחלתי, והיא שאני חושב שראוי כי כבודו בהזדמנות זו או אחרת, בדרך שימצא לנכון, יעיר לשר החוץ, שאמנות והסכמים בין-לאומיים שהממשלה – – –

היו"ר ש' וייס:

נדמה לי שהעניין נפתר, מכיוון שמיכאל בן-יאיר כבר יעיר. כלומר הוא העיר, ומכאן החקיקה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני אגיד לך איך הוא נפתר: בעקבות הדו-שיח החריף שהיה כאן, כאשר הוא זרק לי: אז תלך לבג"ץ, נאלצתי לפנות ליועץ המשפטי לממשלה. פירטתי בפניו את כל נימוקי, ופניתי עוד קודם ליועץ המשפטי של משרד האוצר, אשר סירב לקבל את טענותי. היועץ המשפטי לממשלה אכן קיבל את פניותי וטענותי, והוא נתן הוראה לעצור את הזרמת הכסף. אבל אני חושב, שמתוקף מעמדך כיושב-ראש הכנסת, כדאי שתיידע גם את שר החוץ: א. כדי לשרש טעות. חשוב שהוא ידע. הוא עומד כאן תמיד בביטחון עצמי, מטיף לנו מוסר ומסביר לנו ושולח חברי כנסת לבג"ץ. אמרתי לו את זאת כבר אז. עוד ניפגש כאן בכנסת ואזכיר לו את זה.

היו"ר ש' וייס:

זהו חלק מהחיים הפרלמנטריים שלנו.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא, לא.

היו"ר ש' וייס:

שר החוץ הוא פרלמנטר מנוסה מאוד. יש לפעמים טעות, ואפשר לחיות עם זה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה לומר לך: לא צריך במהירות כזו לשלוח אנשים לבג"ץ. אחר כך אתם מתלוננים שבג"ץ מתערב בכל דבר.

היו"ר ש' וייס:

לא, לא. אתה יודע שלא אני.

מיכאל איתן (הליכוד):

ראש הממשלה שלנו אומר: מה זה בג"ץ, בג"ץ, בג"ץ?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת איתן, אני לא מתלונן, אתה מתלונן בדרך כלל. נדמה לי שמבין שנינו, אתה מתלונן יותר ממני על עוצמת הבג"ץ.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מתלונן על כך, שבעימות הסמכויות בין הרשות המחוקקת לרשות השופטת, הרשות השופטת מכרסמת בסמכויות הרשות המחוקקת. זו עובדה. אני אומר, שמטרת האקטיביזם השיפוטי היא להרחיב את תחומי הסמכות של הרשות השופטת על חשבון הרשות המחוקקת. לכן אני אומר, שאנחנו לא צריכים ללכת בכל דבר ועניין לבג"ץ.

היו"ר ש' וייס:

אגב, אתה גם לא הלכת. פנית ליועצים המשפטיים.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא הלכתי. פניתי ליועץ המשפטי ואמרתי לו: שמע, יש לי תיק מוכן; אם לא תהיה לי ברירה, אכן אלך לבג"ץ. קרא את התיק, במקום ששנינו ניפגש בבג"ץ. יכולות להיות כמה אפשרויות: או שתשכנע אותי, ואני ארד מהעניין. או שאני אשכנע אותך, ואז אין טעם שניפגש בבג"ץ. תעצור את הזרמת הכספים. או שלא שכנעתי אותך ולא שכנעת אותי, ואז בלית ברירה וכמוצא אחרון, נבקש את פסיקתו של בג"ץ. אבל לא נאה ולא נאות שבזיכרון כזה לא יישמעו הדברים. עומד כאן חבר כנסת ומעלה טענה, לא בפעם הראשונה, כלפי הממשלה, טענה שהממשלה צריכה אחר כך לאכול את הכובע בגללה, ואומרים לו: לא מוצא חן בעיניך, תלך לבג"ץ. אפשר לומר לו: אני מוכן לברר, אפנה אותך ליועץ המשפטי של משרד החוץ, תשמע את עמדותינו. לא, שום דבר, תלך לבג"ץ. כך זה נראה, וזו התוצאה.

אני רוצה לעבור עכשיו להסתייגות השנייה.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו מתחילים עכשיו את הסט השני שלך.

מיכאל איתן (הליכוד):

אגש מייד להסתייגויות, כי דיברנו אולי יותר מדי באופן כללי, ולא אספיק לנמק כאן את כל הסתייגויותי.

היו"ר ש' וייס:

זה היה מעניין מאוד.

מיכאל איתן (הליכוד):

לאחר שדיברנו על שם החוק, הממשלה מציעה את מטרת החוק, והיא אומרת: חוק זה מטרתו ליישם הסדרים כלכליים שבהסכם קהיר, שנחתם בין מדינת ישראל לבין ארגון השחרור הפלשתיני ביום כך וכך. אני מבקש, על מנת להבהיר לציבור ולהבליט עובדה אבסורדית, שלא תיאמן, שבחוק הזה קובעת הכנסת, שמדינת ישראל תעשה הסכם שממנו ייהנה ארגון השחרור הפלשתיני. אני יודע וכבוד היושב-ראש יודע, שארגון השחרור הפלשתיני, אש"ף, הוא אחד הארגונים שעל-פי החוק הישראלי

הוא ארגון טרור, שמי שמקיים אתו מגעים עובר עבירה קשה, נדמה לי עבירה שהיא עוון, במסגרת הפקודה למניעת טרור. מי שמזדהה אתו על-ידי הנפת דגל, על-ידי תמונה וכו'.

היו"ר ש' וייס:

נדמה לי שבדין הפלילי מיזגו בשנים האחרונות חטא ועוון. נדמה לי שההגדרות מוזגות.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני חושב שזוהי עבירה שדינה עד שלוש שנות מאסר. החוק הישראלי אומר: מי שמסייע לאש"ף מואשם בעבירה פלילית חמורה. ועכשיו אנו מחוקקים פה חוק אחר, שיסייע לאש"ף. תחליטו מה אתם רוצים. זה פשוט אבסורד, ודבר כזה לא ייתכן. בסמכות הממשלה, על-פי הפקודה למניעת טרור, להתכנס ולהוציא את אש"ף מאותה רשימה ההופכת אותו לארגון טרור על-פי גישת ממשלת ישראל.

אתה דיברת מקודם על קופוזיציה, ואני מציע לך לחפש מונח לארגון טרור שהוא ארגון נתמך המקבל סיוע; גם ארגון נתמך וגם ארגון טרור, על-פי החוק הישראלי. זוהי מדיניות של זיגזג ושל יו-יו. לממשלה הזו אין קו ברור. היא לא יכולה ולא מסוגלת לקבל החלטות, והיא מכניסה אותנו למלכוד.

לכן, לפחות עד אשר הממשלה עצמה תמחק את אש"ף מרשימת ארגוני הטרור, צריך לבוא ולומר את האמת. אני מציע לכתוב, במקום "בין מדינת ישראל לבין ארגון השחרור הפלשתיני" – בין מדינת ישראל לבין ארגון השחרור הפלשתיני, שהוא – וזו התוספת שלי – ארגון טרור כמשמעותו בסעיף 8 לפקודה למניעת טרור, התש"ח-1948, ושמטרתו שחרור פלשתינ, כאמור באמנה הפלשתינית.

ההסתייגות הבאה נוגעת לסעיף 2. בסעיף 2 של החוק הזה הממשלה מציעה שורה של הגדרות, אחת מהן היא: טובין המיובאים לשטחי עזה ויריחו. טובין, כלומר סחורות שונות, המיובאים ויעדם הוא שטחי עזה ויריחו, וכן טובין המיוצאים משטחי עזה ויריחו למדינות חוץ. כלומר, בסעיף ההגדרות מדברים על כך שהחוק עומד לדון בסחורות שונות היוצאות מישראל לאזורי הרשות הפלשתינית, שטחי עזה ויריחו, ומשטחי עזה ויריחו לישראל. מאחר שיש לנו הסכמים בנוגע למכסים, החוק דן בסדרה ארוכה של היבטים הקשורים בהעברת הסחורות הללו.

אני מבקש להוסיף, שכאשר מדובר על טובין המיועדים לשטחי עזה ויריחו, ייאמר במפורש דבר מאוד אקטואלי: למעט אמצעי לוחמה וחומרים המסייעים ליצירת חומרי מלחמה אמורים.

בסעיף 3 של החוק נאמר בסעיף קטן (ב): המנהל – אני מבין שהכוונה למנהל אגף המכס והבלו באוצר – רשאי לפרסם בכל דרך שתיראה לו את שיעורי מסי הייבוא ואת כללי הייבוא ונהליו, שקבעה הרשות הפלשתינית בתחומים שבסמכותה, על-פי הסכם וכו' וכו'.

יש כאן הערה כללית, שלגביה יש לי כמה הסתייגויות. אנחנו ככנסת, בחוק הזה, מסמיכים את השרים, ולפעמים פקידים בכירים בדרגה הגבוהה ביותר, להציע הצעות שונות וליזום תקנות. מקובל

שלרשות המבצעת תהיה אפשרות לחוקק חקיקת משנה באמצעות תקנות שונות. אלא מאי? אני סבור שבנושאים עקרוניים ורגישים, יש טעם שהתקנות הללו תובאנה לאישור הכנסת. לכן אני מציע בשורה ארוכה של מקומות, שזה אחד מהם, שבסופו של הסעיף יאמר: לאפשר לממשלה להתקין את התקנות או לבצע פעולות שונות, ולגבי חלקן לפחות אני מבקש שתבוא תוספת – ובאישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת. במקומות אחרים יאמר: ובאישור ועדת הכספים של הכנסת. כאן אני מציע שיבוא בסוף: באישור ועדת הכספים של הכנסת.

אני רוצה לומר כאן, שהגשתי הסתייגויות רבות, חלקן מתייחסות להיבטים חיוביים של ההסכם. עם כל השלילה שעליה דיברתי בכל הנוגע למהלך הדברים העקרוני, אני בהחלט מצדד בהסדרים רבים הקשורים בביצוע ההסכם הזה בצד הפרקטי שלהם. בחוק הזה יש היבטים שהם אפילו חיוניים, כדי להתאים את המצב המשפטי ואת סדרי החיים היומיומיים שלנו אל המציאות שנוצרה. כך, למשל, דיברתי על סעיפים שונים בחוק אשר דנים במעבר סחורות ממקום למקום. החוק הזה מטפל, למשל, בדבר פשוט כמו ביטוח כלי רכב ומה קורה עם תנועת כלי רכב. כלי רכב היוצאים משם, פוגעים באזרחים ישראלים. כלי רכב מישראל פוגעים באזרחים שם. הדברים האלה טעונים בהחלט הסדר.

היו"ר ש' וייס:

להסתייגות הזו אני מציע לך שם: רכב ישראל ופרשניו.

מיכאל איתן (הליכוד):

כמובן, לסעיפים הללו אינני מתנגד. אני שמח על ההיבטים הללו ועל הניסיון ליצור מסגרת וכללים לדו-קיום. אנחנו לא נגד דו-קיום, אנחנו בעד דו-קיום, בעד הרצון ליצור את כל התנאים האפשריים כדי שאזרחים ישראלים יוכלו לחיות יד ביד או צד לצד עם האוכלוסייה הערבית המתגוררת ביש"ע.

אבל, כפי שאמרתי מקודם, יפה מאוד שאנחנו מסדירים את נושא הביטוח, אבל מבחינת סדר העדיפויות צריך לטפל קודם כול בנושא הביטחון ואחר כך בנושא הביטוח. כאשר יהיה ביטחון, גם שאלת הביטוח תהיה אקטואלית, רלבנטית וחשובה. אנו כבר מסתכלים על מה שיהיה עם נושא הביטוח. מה שקורה בפועל הוא שאין הדדיות. מכוניות ערביות יכולות לנסוע באופן חופשי בכל מקום בתחומי מדינת ישראל, ליהנות מביטחון ומחופש תנועה, ואנחנו מסדירים עכשיו את עניין הביטוח, כדי שרכב ישראלי יוכל לשוטט בעזה ובכיכר פלשתיין. איפה יש שם רכבים ישראליים? הכול על הנייר, הכול חד-צדדי, הכול לא לפי סדר העדיפויות הנכון. אבל לכשיבוא ולכשיהיה, בהחלט יש מקום להסדיר את הדברים הללו, ואני תומך בהחלט בדברים האלה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת איתן, ברשותך, אני רוצה לבקש ממך משהו. אנחנו כאן מעטים. נתבקשתי לשדר לאזרחי ישראל על מה שקורה היום בכנסת: בעוד חצי דקה יגיע לכאן חברי, סגן יושב-ראש הכנסת, עובדיה עלי. אם אתה מוכן, נעשה דקה הפסקה, כי אני צריך להיות בעוד דקה למעלה. אומר את הדברים בגלוי: הוא היה אמור להיות כאן, הוא כבר נמצא בבניין.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, תרשה לי רק להגיד לא.

היו"ר ש' וייס:

מדוע?

מיכאל איתן (הליכוד):

אם אתה שואל, אני מענה. אני מציע שאומר לך בארבע עיניים.

סעיף 9 לחוק מתקן את פקודת מס הכנסה ומתייחס לאזור. בהגדרת האזור הוא קובע, שזה כולל את השטחים הכלולים בתחום השיפוט הטריטוריאלי של הרשות הפלשתינית, על-פי הסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו, שנחתם בקהיר וכו' וכו'.

ובכן, בחוק הזה יש בשורה ארוכה של מקומות הגדרה של שטחים. מדובר על תחום השיפוט הטריטוריאלי של הרשות הפלשתינית על-פי ההסכם. הבעיה היא, שבמקומות רבים ההסכמים האלה הם הסכמים על הנייר. שלטון ושליטה אינם רק על בסיס נייר והסכמים. שלטון והכרה בסמכות ריבונית מחייבים גם שליטה בשטח. לא יכול להיות מצב שבו גוף מדיני כלשהו טוען לריבונות ולשלטון, והוא לא יכול להימצא בשטח ולהכתיב את השלטון האפקטיבי שלו.

לכן צריך לחלק את האזורים שבהם יש כביכול לרשות הפלשתינית שיפוט טריטוריאלי, בין אזורים שבהם היא אכן יכולה לבסס את הסמכות שהוקנתה לה על-פי הסכמי קהיר, לבין אזורים שבהם היא קיבלה את הפוטנציאל ואת המסגרת לעשות זאת, אך בפועל היא אינה שולטת שם.

לכן אני מבקש להוסיף ולומר בהגדרת האזור, באותו תיקון לפקודת מס הכנסה, המוסיף תחולה אזורית לאזור שבו על-פי ההסכם השיפוט הוא של הרשות הפלשתינית – למעט רשויות מקומיות, שכונות עירוניות מוגדרות שבהן מונפים דגלי ה"חמאס", מתקיימת פעילות ארגונית גלויה של ה"חמאס", או ארגוני טרור אחרים, או שבהם פועלות קבוצות צבאיות או פארה-צבאיות הנושאות נשק בניגוד להסכם. על אלה אנחנו לא מחילים אותם סעיפים בהסכם שאנחנו צריכים לייחס אותם לשטחי השיפוט כפי שמגדירה הממשלה, שטחי השיפוט הטריטוריאלי של הרשות הפלשתינית. לא יכול להיות שטח שיפוט טריטוריאלי שבו לבעל סמכות השיפוט אין שום יכולת להשליט דין וסדר, לאכוף את הדין ולבסס את שלטונו האפקטיבי.

הסתייגות נוספת: במקום המלים "השיפוט הטריטוריאלי", יבוא: השיפוט הפרסונלי. אני לא בטוח שאני יודע מה זה שיפוט פרסונלי, ואז ישאל השואל למה אני מציע. ובכן, אני סבור שהממשלה טעתה טעות חמורה מאוד, כאשר במקום ללכת במסלול שבו הלכה ממשלת הליכוד, כפי שכבר נקבע בהסכמי קמפ-דייוויד, מסלול אשר צריך להוביל לפחות על-פי הגישה והפרשנות של ישראל,

לאוטונומיה פרסונלית – היא הלכה בכיוון של אוטונומיה טריטוריאלית, ואולי אפילו נתנה יותר מכך. בעצם אפשר לומר, שדוברי הממשלה שלנו אמרו, כאשר התייחסו ליצור שהקימו: זה יותר מאוטונומיה ופחות ממדינה.

אני חושב, שחלק מהבעיות שאנו עומדים היום בפניהן נובעות ממה שכל אדם וילד רואה, שההסכם הזה לא מיושם ואש"ף אינו מצליח לבצע את חלקו בהסכם, אבל יצחק רבין, במקום להסיק את המסקנות ולהפסיק את ההליכה באותו מסלול – הוא הולך בדרך של זיגזג. הוא לא יודע אם להתקדם או לעצור, לשנות או לא לשנות. כל יום אנחנו שומעים הצהרות שונות בתכלית. פעם אחת הוא אומר: אנחנו צריכים לקדם את המשא-ומתן. פעם אחרת הוא אומר: צריך לעצור את המשא-ומתן ולהכניס בו שינויים וכו' וכו'. אותה התנהגות אופיינית, כמו לגבי הרבה סוגיות אחרות.

אני סבור, שהטעות המרכזית והגדולה ביותר של הממשלה בנוגע להסכם היא, שהיא רצה מהר מדי לתת מעמד של משהו שהם מגדירים כיותר מאוטונומיה ופחות ממדינה. לטעמי, קצב ההתקדמות במשא-ומתן, שאנחנו מחייבים אותו ויזמנו אותו בהליכה למדריד, מחייב אותנו להליכה מדודה וזהירה, בדיוק על-פי אותו מסלול שקבע בזמנו יצחק שמיר, כאשר היה במדריד. ישבו מולו כל מדינות ערב, בזכות מדיניות שקולה וזהירה, אשר יכלה להביא למשא-ומתן ישיר, בלי שעשינו ויתור לסורים, לירדנים או לפלשתינים. לא עשינו שום ויתור מוקדם. ישבנו מול משלחת ירדנית-פלשתינית, וזה לקח שבועות. התווכחו אם נשב במסדרון, כאן או שם. זה לקח זמן. האשימו אותנו שזה לאט מדי. עכשיו כולם יודעים שמה שהממשלה הזו עושה הוא מהר מדי. הזריזות, אומרים באזורנו, היא מן השטן. בהחלט לא היה שום מקום להפוך את הגישה של הליכה לאוטונומיה פרסונלית, עם סממנים טריטוריאליים מסוימים, למעבר כפי שמציע החוק הזה וכפי שמציעה הממשלה – לאוטונומיה טריטוריאלית, ומשם כמובן גלישה למשהו שהוא מעבר לכך.

אני מבקש להסתייג בסעיף 11 פסקה (8) – יש שורה ארוכה של הסדרים שהחוק הזה מציע לגבי הנושאים הקשורים במע"מ, ובין השאר יש הסדרים שלפיהם אפשר להזדכות הדדית בחשבוניות מס. החוק אומר, שחשבונית מס שיוציא עוסק מורשה למי שעוסק באזורי עזה ויריחו, אפשר יהיה לזכותו באמצעותה. כנ"ל לגבי מוסד כספי או מלכ"ר הרשומים באותם אזורים. כאן יש איזו פעולה הדדית, שהיא בהחלט פעולה ברוכה, של אפשרות להזדכות אצלנו ואצלם. יש בדרך-כלל אחידות בכל הנושאים הקשורים במכס ובמע"מ. בהסכמים שהגענו אליהם יש הסדרים נוחים, סבירים ואפילו טובים מבחינת ההדדיות ומבחינת היכולת לשמור על מעטפת דומה, זהה או קרובה לשוויון, על מנת למנוע מצבים של פערים במסים, אשר יכולים להביא לתנועה של סחורות – להברחות ולכל מה שכרוך בכך.

אם כך, תישאל השאלה, אז מה אתה מציע, אם אתה אומר שהכול בסדר? אני מתייחס לאחת מהערות החוק, האומרת שהמנהל רשאי שלא לרשום עוסק, מלכ"ר או מוסד כספי. המנהל – הכוונה היא למנהל מע"מ והמכס. הוא רשאי שלא לרשום אצלנו כעוסק את מי שעל חשבוניותיו אפשר להביא לזיכוי; עוסק שהוא מלכ"ר, מוסד כספי או עוסק פרטי, אם יש לו יסוד סביר לחשוש, שאותו עוסק יעסוק בפעולות בלתי חוקיות. על כך ביקשתי להוסיף: והוא חייב שלא לרשום אם הובא לידיעתו כי הם מקיימים קשר ומסייעים במפורש או במשתמע לארגוני טרור כמשמעותם בפקודה למניעת טרור, התש"ח-1948.

אני חושב שלא יכול להיות תקין, לא יכול להיות הגיוני ולא ניתן להעלות על הדעת, שיהיה מצב שבו עוסקים מסוימים, מלכ"רים או מוסדות כספיים הנשלטים על-ידי ה"חמאס" או ה"ג'יהאד האסלאמי", נקבל את הדוקומנטים שלהם, והם יהפכו אצלנו לאמצעי שיש לו ערך כלשהו. אם לא יקבלו את ההסתייגות שלי, זה יהיה הדין. אבל מה אני יכול לעשות, הממשלה הזו, כפי שאמרתי קודם, רצה

ריצת אמוק, ולא הסתכלה, לא בחנה ולא היתה מוכנה לקיים דיונים, על מנת שהחוק הזה יחוקק כפי שאכן צריך לחוקק חוק, כלומר בקפידה.

סעיף 12 הוא סעיף חשוב מאוד. בסעיף 12 לחוק אנחנו דנים בכל מיני העברות הקשורות לרשות הפלשתינית. הפרק הזה מתחיל בהגדרות. ההגדרות מדברות על הסכם על שטחי עזה ויריחו – על כל הדברים האלה כבר דיברתי קודם – על דיני ייבוא ועל טובין המיובאים לשטחי עזה ויריחו, תוך אזכור כל הגדרה והגדרה, ואז מוסיפים הגדרה חדשה לצורך פרק זה: הסכומים המועברים. מה אומר המחוקק לגבי הסכומים המועברים, על-פי הצעת הממשלה? הסכומים שעל ישראל או רשויותיה להעביר לרשות הפלשתינית, לפי סעיפים 13, 14 ו-15 לחוק זה, או לפי הסכם או כל הסדר אחר שייערך ביניהם.

ובכן, כאן אנו מגיעים לאחד הדברים המוזרים ביותר שהכנסת הזו מוכנה להרשות לעצמה. תפקידה של הכנסת, בכל הנושאים הכלכליים במיוחד, הוא לפקח על הממשלה ולהשגיח עליה, אך כאן היא נותנת לממשלה "כרט בלנש". היא אומרת לממשלה: תשמעו, את החוק הזה אנו מחוקקים "על בליינד". כל הסכם עתידי שתעשו עם הרשות הפלשתינית, מבחינתנו הכול בסדר. יש שם סכומים, אנחנו לא נבדוק אותם ולא נעיין בהם. אתם לא צריכים לבוא לכאן יותר. קחו את החוק הזה, והוא נותן לכם מראש יד חופשית.

מה אני מציע? אני מציע דבר פשוט. אני מציע שלגבי הסכומים המועברים, אלה יהיו הסכומים שעל ישראל ורשויותיה להעביר לרשות הפלשתינית, על-פי מה שנקבע בחוק הזה או לפי הסכם עזה ויריחו. אנחנו יודעים במה מדובר. יהיה לכך ביטוי נוסף: סכומים עתידיים.

היו"ר ע' עלי:

אתה יכול להמשיך.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מייד מסיים. אני רואה שחבר הכנסת חגי מירום הגיע.

חגי מירום (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אני משיב בשם יושב-ראש ועדת החוקה.

מיכאל איתן (הליכוד):

מתי אתה משיב בשם יושב-ראש ועדת החוקה?

חגי מירום (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

הוא הרשה לי למלא את מקומו כאן, ואני רוצה להתייחס לדברים שאתה אומר.

מיכאל איתן (הליכוד):

אשמח מאוד שתקבל את רשות הדיבור. אני לא מקבל את הטכניקה הזו.

חגי מירום (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

זוהי טכניקה תקנונית מובהקת.

מיכאל איתן (הליכוד):

עם כל הכבוד, אתה לא היית חבר הוועדה.

חגי מירום (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

מי אמר לך שאני לא חבר הוועדה? אני חבר ועדה קבוע, וישבתי בחלק מהדיונים.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני לא יודע. אתה חבר הוועדה המשותפת להסכם עזה ויריחו?

חגי מירום (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אני חבר ועדת החוקה, חוק ומשפט.

מיכאל איתן (הליכוד):

עם כל הכבוד, חבר הכנסת חגי מירום – – –

חגי מירום (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

לא אתה תחליט.

מיכאל איתן (הליכוד):

למה לך להתווכח, תגיד אחר כך מה שאתה רוצה. אני אומר לך, שלדעתי, חבר כנסת שאינו חבר הוועדה אינו יכול להחליף את יושב-ראש הוועדה בבואו להשיב כאן.

חגי מירום (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

הרי זו היתה הבעיה שלך, שטענת שלא מסכימים להחליף אותך ושמקובל בבית הזה שמחליפים.

מיכאל איתן (הליכוד):

תסלח לי. לא. אני לא רוצה להתווכח כרגע. בוא נעזוב את זה. אני אסיים יותר מהר כשלא אתווכח. אני אגמור לנמק את ההסתייגות הזאת.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת מיכאל איתן, בוויכוח הזה יש אומנם בעיה, אבל בכל זאת יושב-ראש ועדה רשאי להטיל על חבר ועדה למלא את מקומו.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני לא מקבל את זה, שיושב-ראש ועדה יכול להטיל על אדם שאיננו חבר בוועדה ואיננו מכיר את החוק, שהוא יענה במקומו. מה עוד שגם – – –

היו"ר ע' עלי:

יש היגיון בהערה שאתה מעיר.

מיכאל איתן (הליכוד):

הוא יכול להסתייג, יכול לדבר, אני לא יצאתי נגד דבריו. הוא יכול להתווכח כאן; הוא לא יכול להשיב לי, כי אין לו מושג ירוק בחוק הזה. הוא יכול היה להשיב לי מה שהוא רוצה – הוא לא הקדיש לחוק הזה שעותיים של מחשבה ודיון.

חגי מירום (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

מיכאל איתן (הליכוד):

אין לו מושג. זכותו המלאה להתווכח, להשיב ולהסביר – הוא יכול לנמק מה שהוא רוצה, להגיד מה שהוא רוצה. אין לי התנגדות לכך. אני גם רוצה לסיים על מנת שנוכל לאפשר לו לעלות ולשאת את דבריו.

אני פונה אל מי שצריך כביכול להשיב. הרי זה לא ייתכן. צריך להפריד בין הסכומים שאנחנו מאשרים ואנחנו יודעים על קיומם לבין דברים עתידיים.

לכן אני מציע בהסתייגות שלי להשאיר את המלים "סכומים מועברים" כמו שהן, ולמחוק את המלים "שזה יכלול גם כל הסדר אחר שייערך בין ממשלת ישראל לבין הרשות הפלשתינית". ייעשו בעתיד הסכמים נוספים, ירצו להעביר סכומים נוספים, במטותא מהם, יבואו לכנסת ויבקשו את אישורה, כמו שצריך להיות, והכנסת הזאת לא צריכה להיות חותמת גומי, שאומרת: אנחנו נותנים לכם מהיום ולעולם ועד אישור שאנחנו לא יודעים את תנאיו, לא יודעים את נסיבותיו ולא יודעים את הסכומים הנקובים בו.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת מיכאל איתן. חבר הכנסת חגי מירום, בבקשה – עשר דקות. אחריו – חבר הכנסת חיים אורון.

חגי מירום (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

אני רוצה להגיד כאן מלה על הגינות פרלמנטרית. חבר הכנסת מיכאל איתן, מסיבות שתוצאתן בטעות, לא שובץ כחבר הוועדה המשותפת שהכינה את הצעות החוק הללו, חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו. הוא מאוד מאוד רצה להשתתף בדיון, להביע דעתו, וכן הלאה.

בשלב הדיונים בוועדת החוקה, חוק ומשפט היה מי שטען, שחבר הכנסת איתן אינו חבר, ולכן כביכול אין לו מה לעשות באזור הוועדה. חבר הכנסת איתן העלה את הטענה הזו בפני יושב-ראש הכנסת, וגם אלי הגיע העניין כיושב-ראש ועדת הכנסת. הוא ביקש שנאמר אמירה עקרונית באשר לזכותו או לאי-זכותו להיות חבר בוועדה וגם לטענה שבבית הזה מקובל שהאחד מחליף את האחר ולא צריך להיות מפרש דווקא אלא מפרש חופשי ופתוח.

אנחנו ישבנו ושמענו את חבר הכנסת מיכאל איתן מתוך רצון לפעול בהגינות ומתוך רצון שלא לתחום את הבית הזה רק לחבריו, אלא לאפשר למי שאכפת להם, שלומדים עניין, ורוצים גם להחליף את חבריהם – ומתוך לימוד מסורת הבית הזה קבענו שחבר הכנסת מיכאל איתן יוכל להביא את השגותיו, להעלות את טענותיו ולהביא את הסתייגותיו – את מאות הסתייגותיו, כפי שאתם רואים פה על הכתב – בפני ועדת החוקה, חוק ומשפט.

חבר הכנסת מיכאל איתן, תחת לומר תודה על ההתנהגות החברית – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אתם נותנים פה נדבות? מי אתם?

חגי מירום (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

גם אתה לא נותן לאף אחד שום דבר ואתה לא תשתלט על הבית הזה ולא תהפוך אותו למוסד בלתי אפשרי, ולא תחבל בפרלמנטריזם הישראלי כפי שאתה עושה, ולא תצא מהאיפוס כפי שיצאת הלילה הזה.

מיכאל איתן (הליכוד):

תתבייש לך.

חגי מירום (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אל תחשוב שמישהו פה יתכופף בפניך.

מיכאל איתן (הליכוד):

— — —

חגי מירום (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

מתוך הגינות רצינו לפעול כאן במשותף, בהתייעצות, ואתה מפר כל הסכמה. אתה מפר כל היגיון. אתה כפית על הכנסת הזאת דברים שאף אחד לפניך לא עשה. אתה גורם לכך, מה שעכשיו קורה, שאנשי הקואליציה אינם מוכנים עוד להמשיך את הטרור המטורף הזה שלך כאן, ודורשים שנעשה שינויים בתקנון ונפסיק את עניין מאות ההסת"גויות.

מיכאל איתן (הליכוד):

— — —

היו"ר ע' עלי:

סליחה רגע, רבותי.

חגי מירום (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

הכנסת תקבע את סדריה עם הרוב שבתוכה. אם אתה תאלץ אותה — — —

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת חגי מירום, אני מדבר אליך. טרור מטורף — זה לא בדיוק ביטוי פרלמנטרי.

חגי מירום (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אני מוכן לחזור בי מהביטוי הזה ולומר: טרור בלתי מתקבל על הדעת.

מיכאל איתן (הליכוד):

תחזור בך מהמלה.

היו"ר ע' עלי:

הוא חזר בו.

חגי מירום (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אני אומר פה את זה "על הבוקר", אתה שומע, חבר הכנסת מיכאל איתן? מפני שבדרך לכאן בכל כלי התקשורת אני שומע כיצד אדם אחד משגע כנסת שלמה. ועשינו את זה מפני שחשבנו שתעשה את זה בסבירות, שתהיה גם חבר, שתביא בחשבון את הדברים שמתקבלים על הדעת ושאינם מתקבלים על הדעת, ושהרצון שלך להיחשף ולהכתיב לא יעביר אותך על דעתך.

אבל אתה, לצערי, לא עמדת בזה, וניצלת את הרצון הטוב שלנו כדי לעשות כאן חגיגה גדולה של לילה ויום, של הפעלת אנשים פה, עובדי כנסת מסורים, של סדרנים, וגם הוצאות שקשה לתאר אותן במלים, במקום להביע את כל מה שאתה רוצה בצורה מסודרת.

מיכאל איתן (הליכוד):

אל תעבירו לאש"ף, אז יהיה לכם כסף.

חגי מירום (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני היושב-ראש, צר לי מאוד שנאלצתי לפתוח את הבוקר – –

מיכאל איתן (הליכוד):

— — —

חגי מירום (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

— — באווירה כזו. זה לא כיף, זה לא נעים, זה לא חברי, אבל נאלצתי לומר את הדברים האלה כאן כדי שידעו כולם, אלה שרוצים עכשיו לצפות, אלה שרוצים עכשיו לשמוע וגם שלא ישמעו, שיירשם ב"דברי הכנסת" כאן, שעשינו כל מאמץ והיתה לנו כל נכונות חברית, במסגרת ההסכמות בתוך הבית הזה, לבנות תוכנית שתביא לידי ביטוי את תפיסת העולם של האופוזיציה, שתאפשר לחברי

אופוזיציה להביע את דעתם ומחאתם נגד חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו. אבל לא התכוונו – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

— — —

חגי מירום (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

למה לך, חבר הכנסת איתן?

מיכאל איתן (הליכוד):

שום הסכמה אתך לא עובדת. שום הסכמה.

חגי מירום (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

חבר הכנסת איתן, אתה יודע שכל הסכמה אתי עובדת.

חברי הכנסת, מדובר בהצעת חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו, הסכם שתכליתו בעצם להביא למימוש פסי ולאפשרות של הממשלה להפעיל שורת עניינים, ובמקרה שלפנינו עניינים כלכליים, עניינים משפטיים – –

משה פלד (צומת):

למה לא תגיד – – –

חגי מירום (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

– – ועניינים הקשורים בירושלים – –

משה פלד (צומת):

שעם ישראל ישמע.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת משה פלד, נא להפסיק. מותר לי לבקש ממך?

חגי מירום (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

— — בין מדינת ישראל לבין הרשות הפלשתינית.

משה פלד (צומת):

— — —

היו"ר ע' עלי:

אל תעזור ואל תפריע, בסדר? חבר הכנסת פלד, תיכף אקרא אותך לסדר. בסדר? אני מבקש להפסיק. בבקשה.

חגי מירום (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

מדובר, חבר הכנסת משה פלד, וחשוב שתדע את זה, לא בהעברת כספים, אלא במערכת יחסים הדדית, כלכלית, בין מדינת ישראל לבין הרשות הפלשתינית.

לגופו של עניין, בקושי התחלתי לדבר. מדובר, אם כן, ביצירת מערכת יחסים כלכלית בין מדינת ישראל לבין שכנה שלה, רשות פלשתינית, שעל-פי הסכם העקרונות קיבלה את ההיתר לנהל בשלב זה במסגרת אוטונומית את חיי הפלשתינים ביהודה ובשומרון; ניהול החיים האוטונומיים בשישה-שבעה נושאים מצריך מערכת יחסים הדדית כלכלית בין ממשלה קיימת בישראל לבין רשות שמתהווה והולכת ומקבלת את סמכויותיה אט אט ובהדרגה, על-פי הסכמי העקרונות.

הרשות הפלשתינית הזו צריכה לקבל גם את זכויותיה הכלכליות, את הסיוע הכלכלי שבין שתי רשויות. רשות אחת שהיא רשות מדינית-כלכלית, היא מדינת ישראל, ואותה רשות שעדיין לא מוסדרות בה הבעיות הבסיסיות הקשורות במיסוי, הבעיות השונות הקשורות בהטלת מרות כלכלית, הבעיות השונות אשר קשורות ברישוי, ברכב, בבריאות, בניהול ענייני תושבים.

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, יש המציגים את החקיקה הזו כאילו היתה זו חקיקה שמטרתה בעצם לאפשר למדינת ישראל לקחת כסף מקופתה ולהעביר אותו לקופת הרשות הפלשתינית, ואין הדבר כך. מדינת ישראל, באמצעות מכסים על טובין, סחורות, על כל מה שיוצא ונכנס מאזור הסחר שלה לאזור הסחר הפלשתיני, גובה במשך שנים מסים מהפלשתינים באמצעות רכישת טובין, גובה במשך שנים מהפלשתינים מסים באמצעות הטלת מסים על משכורות, על שכר, על עבודה וכן הלאה. ומאז ומעולם היתה מחשבה, וגם המינהל האזרחי שקדם לחוק הזה, המינהל האזרחי קיבל את הכספים שלו ממדינת ישראל על-פי מה שאנחנו הערכנו שנגבה על-ידי מדינת ישראל בעבור או על-ידי גלגל התנופה הפלשתיני ומשק הכלכלה הפלשתיני שקיים ליד משק הכלכלה הישראלי.

מעולם, ויגידו את זה מומחים ממני כאן, ויושב כאן חבר הכנסת חיים אורון, שעסק בתחום – מעולם לא העברנו בחזרה לידיים הפלשתיניות את כל המסים אשר גבינו מהם באמצעות כל ההיטלים הכלכליים אשר נגבים על-ידי מדינת ישראל; מעולם. העברנו חלקים מזה, מפני שהשקענו גם השקעות ענק בביטחון ובמימון הפעילות נגד האינפיאדה שהתרחשה בשטחים, והיה בכך משום חשבון שאיננו יכולים להעביר את כל מה שצריך להעביר לשם.

אבל כיום, כאשר אנחנו חיים במציאות חדשה וחיים מכוח הסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו, במצב כזה אנחנו צריכים לנסות לארגן את המשק הכלכלי שלנו באורח כזה שמחזיר אל הרשות הפלשתינית את מה שניתן להחזיר לשם.

לכן אנחנו צריכים את החקיקה הזו, מתוך מגמה לעשות באופן החוקי והמוסדר ביותר – באופן שאינו ניתן לתקיפה על-ידי בג"ץ, באופן שמסודר בהסדרת חוק פרטנית – כל היטל, כל מס וכל אפשרות סיוע שאנחנו חושבים שאנחנו צריכים להעביר לשם.

מהעבר השני, החקיקה הכלכלית כאן גם קובעת אמות מידה לגבי היכולת של המשק שלנו להגן על עצמו מפני כניסה של סחורות; להגן על עצמו בכל הקשור לחקלאות שיש בישראל; להגן על עצמו ולארגן את קיומן של שתי הכלכלות האלו זו לצד זו.

חברי הכנסת, לצד ההסכם הכלכלי גם הנחנו על שולחן הכנסת ואנחנו דנים היום, בכפיפה אחת, בשני פרקים, גם בהסדר המשפטי של מערכת היחסים שבין הפלשתינים לבינו. כי אין כל ספק, שבין כל מדינות שכנות שמקיימות יחסי שלום, ובמיוחד בין מדינות אשר מקיימות יחסים שהם מעבר ליחסים בין מדינות, כי עדיין אין שתי מדינות אלא יש מדינת ישראל ויש רשות פלשתינית בשטח שיששראל עדיין נמצאת בו ככובש וכמי שמנהל את העניינים – וזה מה שעושה החוק, הוא בא להסדיר את סמכות השיפוט והעזרה המשפטית; צריך שיוגדרו האזור, כלומר שטחי יהודה ושומרון, שיוגדרו שטחי עזה ויריחו, שהם שונים משטחי יהודה ושומרון, באשר בעזה וביריחו כבר צעדנו צעד נוסף ונתנו לרשות הפלשתינית אפשרות לנהל את כל העניינים, לרבות ענייני הכלכלה והמיסוי, מה שעדיין אין כן בשטחים אחרים שהם שטחי יהודה ושומרון.

צריך שיוסדרו עניינים הקשורים ליחסים הדדיים בכל הנוגע לשחרור אסירים ולחסינות מפני העמדה לדין; ולגבי הוצאה כלשהי של סחורות וכיוצא באלה מישראל לשטחים או לאזור ומן האזור לישראל.

לצורך כל זה הניחה הממשלה חקיקה ענפה שמסדירה את העניין, וועדת החוקה, חוק ומשפט דנה בחקיקה הזו הרבה הרבה שעות, מפני שמדובר באמת בחקיקה מסובכת. החלטנו לחלק את החקיקה הזו לשלושה חלקים ענייניים על מנת לאפשר לחברי הכנסת, גם אלה שמתנגדים לחקיקה, אלה שמתנגדים לקטע מסוים, נאמר לאמור באשר לירושלים, או לאמור באשר לכלכלה, בכל זאת להביע תמיכתם בכל הנוגע לקטע המשפטי; או מי שמתנגד לאלמנטים המשפטיים, לאפשר לו בכל זאת לתמוך, אם הוא חושב שצריך לתמוך, בקטע הכלכלי. חלוקת העוגה הזו לשלושה חלקים באה על מנת לייצר דיון ענייני יותר וממוקד יותר בשאלות הללו.

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אנחנו עוד נעלה כאן ונאמר את דברינו באופן ענייני ופרטני בשורת הנושאים כאן. צר לי על שהבוקר נפתח בטרזניה קשה מצדי. אינני נוהג כך ואינני רוצה שנגהג כך זה בזה, אבל אני חושב שזה התחייב משום ההתנהגות אשר הופנתה כלפיו, אני מתכוון כלפי הקואליציה, ביממה האחרונה, כאשר הוכחנו הרבה מאוד רצון טוב, רצון גם להתחשב במיעוט. זו היתה הכוונה שלנו כאשר הלכנו להסדרת הדיון ויצרנו לו מתכונת, וקיוונו מאוד שהוא יתנהל תוך כיבוד הדדי.

לכן, אני מצטער על שהייתי צריך לומר את הדברים כפי שאמרתי אותם כאן בפתיחה, אבל אני חושב שהבעתי כאן הרבה מעבר להרגשתי האישית, גם את הרגשתם של חברים רבים בבית הזה. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת חגי מירום.

לפני שאקרא לחבר הכנסת חיים אורון, אני מבקש להעיר הערה. חבר הכנסת מיכאל איתן, ברשותך, אני באמת לא רוצה כרגע להיכנס לוויכוח שהתקיים במליאה כשאני יושב על כס היושב-ראש, אבל מאוד תמוה שנושא כזה, בעל משמעויות מרחיקות-לכת, עם חקיקה גורפת, כספים שיועברו לרשות אחרת בלי שייכנסו לחוק התקציב, דנים בו בשעות כאלה ובאים בטענות על כך שיש הסתייגויות ועל שבכלל דנים בסוגיה כזו רחבה.

מיכאל איתן (הליכוד):

— — — הוא מינה ועדה משותפת לפני חודש וחצי ובשבוע האחרון — — —

היו"ר ע' עלי:

סליחה, עוד מעט תאמר את זה ברשות. לא כך.

מיכאל איתן (הליכוד):

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת מיכאל איתן, אתה מפריע גם לי. יש נוהל פסול. יושב-ראש הישיבה מדבר ומפסיקים אותו. הרי אני לא מתערב כל כך הרבה בדיונים. זה קורה לעתים נדירות.

משה פלד (צומת):

הצלחת להרגיז אותו.

היו"ר ע' עלי:

טוב. לכן כדאי לקחת את הדברים בפרופורציה.

חבר הכנסת חיים אורון, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת מיכאל איתן.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בוקר טוב. אין לי טענה לחבר הכנסת איתן. הוא ממצה על-פי תפיסתו את מה שהתקנון מאפשר לו. אבל העובדות הללו קורות בחיינו יום-יום. נאמר שהיה מתברר בוועדת הכספים שיש חוק כדין בנושא מכס, ויבואן הצליח עם החוק הזה להשתלט על כל השוק, הכול על-פי החוק. מה היתה עושה ועדת הכספים? היא היתה מתכנסת ואומרת: לא לזה התכוונו. התכוונו שהמצרך הזה שמיובא עכשיו יחולק באופן סביר בין היבואנים, לפחות שתהיה להם אפשרות להתחרות באופן הוגן. ואם החוק יוצר, בגלל לקונה או בגלל תחכום, או משום שהוא הניח הנחות לגבי כללי המסחר, שאינן מתקיימות, אנחנו מתכנסים ומשנים את הכללים.

לפי דעתי, זה כבר מזמן לא עניין של קואליציה ואופוזיציה, אדוני היושב-ראש. לפי דעתי, כבר מזמן לא מדובר על הבטחת הזכויות של הקואליציה או של האופוזיציה, או של חבר כנסת כזה או אחר. לפי דעתי, אנחנו חרגנו ממה שמחייב אותנו כחברי הכנסת לגבי הבית הזה, בלי שום קשר לחוק הזה.

לפני שבועיים התקיים פה פיליבסטר על חוק במשך שש שעות, ובסופו התקבל החוק פה-אחד, על דעת כל חבריו. אז על מה היה פה פיליבסטר? מה פה היתה ההגנה על זכויות המיעוט? היה פה ניצול המכשיר שעכשיו מצלם אותנו לצרכים שאינם שייכים לחוק. כי ממה נפשך? או שיש ויכוח מהותי, אז ננצל את כל הכלים שבידינו. יש מחלוקת אמיתית על עניין עזה ויריחו ועל הסכם אוסלו –

יש מחלוקת אמיתית, נתמודד בכל הכלים שבידינו. אבל נשב שש שעות בדיון על חוק ובסוף נצביע עליו פה-אחד, איזה פרלמנטריזם זה?

אני רוצה לשאול שאלה נוספת. יש היום 40 חברי כנסת שהגישו אולי 200 הצעות לסדר-היום. היום יום רביעי. אם תספור את כולן יחד, אדוני היושב-ראש, תקבל עשרות הצעות לסדר-היום. לא ספרתי במדויק. והם אומרים: מקופחת – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת חיים אורון, הגישו 33 הצעות לסדר-היום.

חיים אורון (מרצ):

33 הצעות לסדר-היום, אבל חלק מהן של כמה חברי הכנסת. לכן זה בוודאי מגיע למספרים גדולים מאוד.

היו"ר ע' עלי:

זה נכון.

חיים אורון (מרצ):

ואומרים: אנחנו מקופחים. הופיע פה אתמול יושב-ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה, במקרה חבר מהאופוזיציה, ואמר: חמישה שבועות אני רוצה להגיע לדיון על דוח הוועדה בנושא תלונות הציבור, ואני לא מגיע לדיון, משום שכל פעם משהו או מי שהם, לא רוצה להשתמש בלשון בוטה, אני חושב חוטפים את התקנון, אבל לפחות חוסכים בזמן.

מה יוצא בסוף מהתקנון? מהשעה 09:00 יתקיים דיון על החוק בעניין ירושלים, שהוא חוק מאוד רציני, והופך לדיון סיעתי. נכון, יש סעיף שאומר, שבהסכמה הוא מעבר לתקנון. אבל יש סעיף שאומר, שמעבר להסכמה יש סעיף אחד, שאנחנו נזהרים מלהשתמש בו, ואני מציע שלא נשתמש בו אף פעם אחת, ואני לא אומר את זה כאיום, לא נשתמש בו אף פעם אחת אלא נשנה את התקנון בהליך תקנוני – לא בהליך של סעיף 148.

אבל יש מי שבה ואומר: רגע, כך מתחלק סדר-היום של הכנסת? כך מוקצה הזמן? כך נקבעים סדרי עדיפויות? חבר הכנסת מחליט שהוא מתעסק עכשיו עם חוק כביש חוצה-ישראל, עם סעיף מסוים בחוק כביש חוצה-ישראל. זה לא חבר הכנסת איתן, במקרה, חבר כנסת אחר. הוא מגיש הסתייגויות ובסוף הוא מוריד את כולן ומצביע בעד החוק. ובאותו שבוע נמנע מהכנסת לדון אולי בחמישה נושאים אחרים, שאני בטוח שאם היו שואלים את חברי הכנסת, בלי קואליציה ואופוזיציה, רובם היו אומרים:

בואו נקצה את הזמן כך שנדון בחוק כביש חוצה-ישראל שלוש שעות, ובנושאים א' ב' ג' וד' נדון עוד שלוש שעות. כל ההליך הזה נמנע מאתנו.

כמו שקורה בהרבה תחומים, יש תהליך שאם כולם משתלטים על הבורסה, משנים את כללי הבורסה. אם כולם פתאום מתחילים לייבא מכוניות בייבוא אישי, כנראה משהו השתבש במערכת, באיזונים, ומשנים את הייבוא אישי. אם פתאום כולם עוברים משוק הנדל"ן לשוק האג"ח, אומרים: משהו הופר באיזונים.

חבר הכנסת איתן, באופן הכי ענייני אני רוצה לומר לך, משהו מהותי הופר בעבודת הכנסת, לפי דעתי גם לא לטובת האופוזיציה, אבל בוודאי לא לטובת הכנסת. היום אני לא במצב לשקול את שיקולי האופוזיציה, אבל את שיקולי הכנסת כחבר הכנסת מותר לי? אין מקום שלא שואלים אותי: תגיד, מה הדבר הזה? עולים אנשים לדוכן, מדברים לא על החוק, לא לעניין. אני מודיע פה, שאני חתום על כל ההסתייגויות של חבר הכנסת מיכאל איתן. למה? כי זו הדרך היחידה לתפוס מיקרופון.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני אשלח כמה – – – לקיבוץ.

חיים אורון (מרצ):

אל תשלח, בוא. הואיל ולמזלי בקיבוצים מכירים אותי ויודעים שחתמתי על ההסתייגויות שלך רק מהסיבה היחידה, כי זאת הדרך היחידה שנשארה לי להגיד את מה שאני רוצה להגיד עכשיו. זה תקין? זה ענייני? זה חברי?

בחודשים האחרונים יצא לי לדבר גם אתך וגם עם חברים אחרים באופוזיציה כמה פעמים, ולהגיד: אנחנו לא רוצים להגיע למצב של עימות קואליציה-אופוזיציה בתקנון. בואו נגיע להסכמה. אני אומר פה באחריות, ולא אגיד שמות. רבים מהחברים בקואליציה שותפים לתחושה הזאת של האי-נוחות. בואו נמצא לזה מוצא; לא בדרך של סתימת פיות, אבל על-ידי השתלטות בדרך כלשהי על סדר-היום של הכנסת.

אני רוצה להגיד עוד כמה משפטים בסיבוב זה על החוק עצמו ועל העברת הכספים. אדוני היושב-ראש, עסקתי רבות בכנסת הקודמת בנושא מאזן התשלומים בין השטחים ובין מדינת ישראל, בתחום מס הכנסה, בתחום הביטוח הלאומי ובתחום המע"מ. ואני אומר באחריות מלאה, על דעת האנשים שעסקו בזה בכל המערכות הממלכתיות, שהמאזן הזה לאורך השנים היה לרעת השטחים. למשל, עד היום למעלה ממחצית המע"מ והבלו שנקבע באמצעות הדלק והסיגריות, אינו מועבר לשטחים. תושב השטחים ממלא את מכל הדלק שלו בבנזין, הוא משלם כמעט 100% מס, היום זה קצת פחות, והמס הזה לא נשאר בשטחים. שנים ארוכות כל המכסים – מכולה שהיעד שלה חברון הגיעה לחיפה, המכס נלקח בחיפה, המכולה הלכה לחברון, המכס נשאר בארץ והמכולה הלכה לחברון. ולא אדבר על דברים יותר חמורים, על מה שקרה בתחום הביטוח הלאומי.

כדי להיות מאוזן, אביא לך דבר שאני מכיר אותו אישית, מהאי-נוחות שלי. ההסתדרות גבתה דמי טיפול ארגוני מעובדי השטחים ולא העבירה אותם. השנה נעביר, זו הפעם הראשונה, 6 מיליוני שקל. גבו את זה מהעובד.

מיכאל איתן (הליכוד):

— — — הוצאות.

חיים אורון (מרצ):

אמרתי 6 מיליוני שקל אחרי שקיזזתי חלק מההוצאות. ההסתדרות גם נכשלה במתן הגנה מקצועית לעובדי השטחים. אבל היא לא העבירה את הסכומים שהיא גבתה מהפועל. על מה אתה מגן? על מה אנחנו מגינים פה? אם אנחנו אומרים: זה משק אחד – אולי פוליטית אתה בעד זה, אני גם נגד זה פוליטית – אבל אם במישור הכלכלי מדובר, איך צעק קודם חבר הכנסת פלד? – נותנים כסף מהתקציב. חברי הכנסת, יש לנו עוד הרבה הרבה כספים להעביר עד שנתחיל להעביר כספים מהתקציב שלנו לשטחים, לא בגין חובות עבר.

אז אני מבין, יש מי שמתנגד, וזה הוויכוח המהותי, להסכם אוסלו. זה לגיטימי לחלוטין, לא צריכים ממני אישור לזה. כל מהלך וכל פעולה שמקדמת את ביצועו, הוא מתנגד לו. הייתי עושה בדיוק אותו דבר, לו היתה עמדת נגדית. אבל מכאן ועד הצגת העניין שעכשיו יש מצוקה בארץ ואנחנו מעבירים כסף לשטחים, ואין כסף לעניי עירך – אין פה העברת כסף לשטחים על חשבון עניי עירך. יש פה התחלה, ובמעט, של יישור קו – שלא להשתמש במונחים של צדק, כי כל הנושא של צדק קצת גדול עליו – במאזן העברות הכספים בינינו לבין השטחים.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת חיים אורון. חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת חיים אורון, ואחריו – חבר הכנסת דוד צוקר.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חבר הכנסת חגי מירום ניצל את הזכות שהוא קנה לו בתפקידו כיושב-ראש הוועדה לעלות לדוכן ולתקוף אותי בצורה פראית. מובן שמוג-הלב הזה לא היה לו שום אומץ מינימלי להישאר כאן ולשמוע את דברי התשובה שלי.

חגי מירום (העבודה):

— — — לא רציתי להפריע לך.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה לא מפריע לי בכלל. אני לא רבין. אתה מפריע רק לרבין, לי אתה לא מפריע.

ובכן, אני חוזר בי מהביטוי מוג-לב שאמרתי כשראיתי אותך יוצא. כשהוא סימן לי שהוא רוצה לדבר, מייד אמרתי שאני אקצר בדברי על מנת לאפשר לו לדבר, אפילו אם עדיין היתה נתונה לי רשות הדיבור. לא היתה לי שום כוונה למנוע ולא לאפשר, וזה לא עניין אותי בכלל אם אתה רשום או לא רשום בהסתייגויות או בהיבט פורמלי כזה או אחר. כל מה שאמרתי, ואני חוזר ואומר את זה, אין שום היגיון בשום בסיס – יכול להיות שיש בסיס בתקנון, אבל אין שום היגיון בזה שאתה תשיב על דברי ועל השגותי על החוק הזה, כי אתה לא היית בדיונים, אתה לא מתמצא בהשגותי, אתה לא יודע מה הן השגותי, ולכן רצית לדבר – זכותך המלאה לדבר.

חגי מירום (העבודה):

מיכאל איתן (הליכוד):

לא על זה התווכחתי, והייתי ענייני בכל מאת האחוזים. אבל מדוע להשתמש בכל הביטויים האומללים האלה – מפעיל טרור. מי מפעיל טרור?

כבר חודש וחצי-חודשיים מונחת הצעת החוק הזאת. לפני חודש וחצי אתה מינית ועדה שתפקידה היה לשבת ולדון. אני מדבר כרגע רק על החוק הזה שיש בו 50 וכמה סעיפים, עם מאות תת-סעיפים. יש שלושה כאלה. חוק יסודי, לא עניין אתכם. הממשלה היה לה נוח, היא לא ביקשה שום דבר. זה שכב. יושב-ראש ועדת החוקה ויושב-ראש ועדת הכספים שהיו צריכים למנות חברים, לא בער להם, הכול היה בסדר.

לפני עשרה ימים, אולי שמונה, אולי 11, בגלל אירוע מסוים החליט יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, לקבוע את המועד, והוא הכתיב את הקצב, והוא העביר את החוק הזה בריצת אמוק. מי מפעיל דיקטטורה? אלה תנאים של הידברות? כך מעבירים חוק?

בכל החוק הזה, אף שרציתי להשתתף והייתי מוכן לעשות בשביל זה מאמצים מעל למה שדורשים מחבר כנסת, לא השתתף בשום ישיבה אף לא חבר אופוזיציה אחד חוץ ממני.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

מיכאל איתן (הליכוד):

לפעמים ישב שעות ארוכות חבר אחד מהקואליציה כעין יושב-ראש הישיבה. אתה עשית לנו טובה שנתת לנו אפשרות להיות ולהגיש הסתייגויות לחוק כזה?

חבר הכנסת חגי מירום, אנחנו עושים לך טובה. אני אסביר לך למה. האופוזיציה בכנסת משרתת בראש ובראשונה את השלטון. אתה יודע למה? כי אם אין אופוזיציה בכנסת יש אופוזיציה ברחוב. אם אתה מאיים עלינו שאתה תזרוק אותנו לרחוב, אנחנו נהיה ברחוב.

חגי מירום (העבודה):

לא אמרתי את זה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה אומר שיש לכם רוב, אתם תשנו את התקנון ואתם תעשו.

חיים אורון (מרצ):

מיכאל איתן (הליכוד):

אני אגיע גם אליך, חבר הכנסת אורון.

היו"ר ע' עלי:

לפני שאתה מגיע אליו, היות שגם אני החלטתי איזו החלטה בעניין רשות הדיבור של חבר הכנסת חגי מירום ואתה הערת על כך זו הפעם השלישית, אני מבקש להפנות את תשומת לבך לסעיף 126(ו): "יושב-ראש הוועדה או מי שנתמנה לכך על-ידיו". בתקנון לא כתוב שמי שנתמנה על-ידו הוא חבר ועדה משותפת, לא חבר ועדה משותפת, חבר בוועדה או לא חבר בוועדה.

מיכאל איתן (הליכוד):

זאת לא הנקודה.

היו"ר ע' עלי:

תרשה לי רגע. הנושא הוא מאוד כולל וגורף. כשהחלטתי לאפשר לו – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אני לא מחיתי.

היו"ר ע' עלי:

התבססתי על התקנון. היות שההערה מכוונת באיזה שהוא מקום אלי – –

מיכאל איתן (הליכוד):

היא לא מכוונת אליך בכלל.

היו"ר ע' עלי:

– – רציתי לומר שפעלתי בהתאם לתקנון.

מיכאל איתן (הליכוד):

היא לא מכוונת אליך. לגופו של עניין לא היתה לי שום התייחסות שלילית לבקשתו ולא אמרתי שאני חושב שהוא לא צריך לדבר. כל מה שאמרתי הוא, שאני חושב שהוא לא יכול למלא את מקומו של היושב-ראש. גם אם כתוב בתקנון, אני עדיין חוזר ואומר: לא הגיוני בעיני, בלי קשר לזכות הדיבור, שהוא יוכל להשיב לדיון. עם כל הכבוד, הוא מתמצא בהרבה מאוד דברים שקורים בכנסת, אבל בנושא הזה הוא בעצמו מודה שהוא לא היה שותף. הוא לא היה בוועדה שדנה בכך.

היו"ר ע' עלי:

סליחה, אני התייחסתי לצד התקנוני.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא באתי אליך בטענה. אני אמרתי שפסקת בניגוד לתקנון? להיפך, אמרתי שפסקת. אני אומר, אפילו אם כתוב בתקנון, יש עניין הגיוני.

היו"ר ע' עלי:

בסדר.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת אורון, אתה באת בכל כך הרבה בטענות – מה קורה פה? תגיד לי, אתה יודע באיזו שעה העלו את החוק הזה אתמול? נדמה לי שזה היה בשעה 00:45. דנו בו עד השעה 02:00. שעה אחת. היום ידונו בשני החוקים עוד שעתיים, מ-06:00 עד 08:00. שלוש שעות דיון הוקצו לחוק שכולל – – –

חיים אורון (מרצ):

אני העליתי פה טענה ואמרתי, שבחודשים האחרונים נוצר כאן מצב, שהכנסת איבדה שליטה על עצמה. היא לא שולטת על סדר-היום. הבאתי לדוגמה שני חוקים שהיה בהם הליך תקנוני הוגן – – –

היו"ר ע' עלי:

אבל בכל אופן, ביחס לחוק הזה, לא יכולות להיות טענות, מפני שהזמן שהוקצב הוא מעט מדי.

מיכאל איתן (הליכוד):

מעט מאוד, מעט מדי.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני – – –

היו"ר ע' עלי:

אני לא נכנס כרגע לוויכוח על החוק הזה.

חיים אורון (מרצ):

אני יודע שהדיון הזה הוא – – –

היו"ר ע' עלי:

סליחה, חבר הכנסת חיים אורון, אני לא נכנס כרגע לוויכוח על כל הסוגיה. אני מדבר כרגע על החוק הזה. דיון על החוק הזה, שלוש שעות, זה לא – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

בואו נדבר קצת על העובדות, על מנת שעם ישראל ידע למה אתם אולי גם לא מודעים. אני אומר שאתם לא מודעים, כי אתם הרי לא בודקים, זה מהבטן כואב לכם שאנחנו – – –

חיים אורון (מרצ):

— — —

מיכאל איתן (הליכוד):

לא כואב. אני מתרשם. אגיד לך למה. אולי תשמע את העובדות?

חיים אורון (מרצ):

אין לי בעיה עם העובדות.

מיכאל איתן (הליכוד):

אולי תשמע את העובדות?

חיים אורון (מרצ):

— — —

מיכאל איתן (הליכוד):

כל אחד יגיד את העובדות שהוא רוצה להביא.

חבר הכנסת אורון, אתמול ב-01:00 הגישו את הצעת החוק הזאת. מה היה עד אז? מה היה בחיי הכנסת עד 01:00? לפני כן היה דיון שנקבע כדיון במליאת הכנסת. מי השתתפו בדיון הזה? נציג אחד שהיה פה של הקואליציה, כל השאר אופוזיציה, ניצלו את הסיטואציה והעבירו גם הצעת החלטה שקוראת לממשלה לעשות כך ואחרת. איפה הייתם? בואו נשנה את התקנון, נקבע שאסור לקיים דיון.

חיים אורון (מרצ):

— — —

מיכאל איתן (הליכוד):

האופוזיציה פה מדברת, האופוזיציה פה מנהלת, האופוזיציה יושבת פה — — —

חיים אורון (מרצ):

— — —

חגי מירום (העבודה):

— — —

מיכאל איתן (הליכוד):

מה אתם צועקים? הרי אתם יודעים שאתם לא צודקים. אתם לא צודקים.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

מיכאל איתן (הליכוד):

אתם לא צודקים.

עכשיו נשמע מה היה לפני ההצעה הזאת. לא בשעה 24:00, לא ב-01:00, לא ב-23:00. ב-22:00 – שני חוקים שנגעו לנושאים שלדעתי הם דווקא מעניינים הרבה. מי היה באולם? שני חוקים, מי היה באולם? לא הייתם. אתם אינכם פה. אתם הפקרתם את הכנסת, אתם לא משתתפים בדיוניה. וזה לא כואב לכם, וזה לא מפריע לכם שאתם אינכם נמצאים. מה שמפריע לכם הוא – למה הם מדברים. בואו נסתום להם את הפה.

חיים אורון (מרצ):

מיכאל איתן (הליכוד):

תסלח לי, על מה אתם מקוננים? דיון על חוק שמונה 50 וכמה סעיפים, עוד חוק שיש לו עשרות רבות של תת-סעיפים – אתמול ישבתי בוועדת החוקה אחרי שהדיקטטורה הנאורה הסכימה להשיב את זכויותי, ועוד רצו שאגיד להם תודה רבה. הרחיקו אותי, לא נתנו לאופוזיציה לשבת בכל מהלך החקיקה. אחרי שנלחמתי, רצתי ליושב-ראש, החזירו אותי ואמרו: טוב, אין ברירה. הרי זה לא ייאמן, לא היינו מסכימים לדבר כזה, שיביאו חוק כזה בלי שתהיה נוכחות של האופוזיציה. אחרי שהחוק שוכב, ופתאום בקצב אדיר מריצים אותו במהירות, ולא נותנים לנו להשתתף. אמרו: טוב, בואו נתפשר, אי-אפשר להחזיר את גלגלי העניין אחורה. תשב יום אחד, תוכל להעלות את ההסתייגויות שלך.

למה לא היתה לי אתמול זכות לשבת בוועדת החוקה מהבוקר, כמו שישבתי? חבר הכנסת אורון, אתה מדבר על ענייניות. מדוע כשהגעתי בשעה 17:00 לנמק את ההסתייגות ה-124, העניינית לגמרי, ואתה יכול לראות אותה, אמרו לי: עכשיו תביא איזה הסתייגויות שאתה רוצה, העיקר שבתוך חמש דקות תגמור? מי מכתוב פה? מי קובע דיקטטורה?

אחרי עניין ההסתייגויות בא העניין של נימוקן במליאה. אמרו: בואו נגיע להסדר. אמרנו: בסדר, לא נשתמש במלוא מכסת הזמן. נקטין אותה לא ב-20%, לא ב-30%, לא ב-40%. הורדנו ב-70% את

מכסת הזמן, מתוך רצון להתחשב, לדעת שהיום יום רביעי. קבענו שההצבעות תהיינה בשעה 08:30 על מנת שהקואליציה תוכל להתארגן. איפה יש דבר כזה, בניגוד לתקנון, כשיכולנו להחזיק אתכם פה כל הלילה על-פי התקנון? אתה יודע שכך נוהגים: לנמק סעיף, להצביע.

חיים אורון (מרצ):

יש עובדה אחת – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אז מה הבעיה?

חיים אורון (מרצ):

– – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל אני אומר לך שאתה טועה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת אורון, אתמול היו עשרה חוקים בסדר-היום, בהם חוקים מאוד חשובים. היה אתמול דיון על ביקורת המדינה ונציב תלונות הציבור. היה דיון על רשות הנמלים, ועוד הצעות לסדר-היום. כל זה ב-12 שעות, זה לא מוגזם. אחרת מה יגידו? יגידו שהדיון בחוקים הוא לא רציני.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

החוק הזה יעלה בשעה 15:00.

היו"ר ע' עלי:

עוד הפעם, אני לא מתייחס כרגע למה שוועדת החוקה, חוק ומשפט אמרה. אבל כדי שלא לאבד פרופורציות, כשהכנסת משחיתה את הזמן לריק, לא יכול להיות שהדיון בחוקים יהיה דיון לא רציני. זה מוגזם.

מיכאל איתן (הליכוד):

במי תולים את האשמה? מי אשם? אשם מיכאל איתן, שעמד על זכותו בחוק הזה, שיהיו לו חמש-שש שעות בוועדה להגיש את ההסתייגויות שלו. הוא אשם. לא היה אפשר – – –

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אחרי שהדיון בחוק הסתיים – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

הדיון לא היה צריך להתחיל אתמול ב-01:00. הוא יכול היה להתחיל היום ב-15:00.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

בגלל – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה לא רוצה. אז מאחר שאתה לא רוצה, מי שהכתיב – – –

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

– – –

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת צוקר, אם תהפוך את זה לוויכוח אישי, אני אענה לך גם באופן אישי. לא זאת הדרך. אתה החלטת, הממשלה, אתה והקואליציה, שהדיון יהיה ב-01:00.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

לא.

מיכאל איתן (הליכוד):

רק אתם. יכולתם לקיים אותו היום.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

מיכאל איתן (הליכוד):

אתם אמרתם לא. כדי שזה יהיה ב-15:00, רציתם שאני לא אנמק את ההסתייגויות, שאני לא אממש את זכותי. איזה רצון זה? אתם אומרים כך: אם אתם לא תפריעו לנו בוועדה ולא תממשו את הזכות שלכם ולא תגישו הסתייגויות ותגמרו ב-15:00, אנחנו נביא את זה ב-15:00. אם תעמדו על זכותכם, נעניש את כולם והחוק יובא ב-01:00. הרי אפשר היה להביא אותו היום ב-15:00, אפשר היה להביא אותו עכשיו, אפשר היה להביא אותו בכל שעה שאתם רוצים.

מי שמכתיב פה זה רק אתם. אנחנו נאבקים פה כמיעוט. אנחנו לא מכתובים, אנחנו נאבקים על מעט מזכויותינו בהגנות, ביושר, בהתחשבות. אבל אתם רוצים לרמוס גם את המעט הזה? זאת לא חוצפה? ישבת על החוק הזה עשרה ימים. איש מאנשי האופוזיציה לא ישב על עשרות סעיפים בתחום הכלכלי. אל תגיד לי שחבר הכנסת דן מרידור ישב. הוא לא ישב על שום תחום כלכלי.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אף אחד מחברי סיעת הליכוד לא הגיע.

מיכאל איתן (הליכוד):

אל תספר, אף אחד לא הגיע.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

לא הגיע.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה ויכוח. אל תגיד שאף אחד לא הגיע.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

לא הגיע.

מיכאל איתן (הליכוד):

זאת התוצאה. אל תספר מעשיות.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

מיכאל איתן (הליכוד):

אל תספר. חודש וחצי החוק הזה שוכב, לא נגעת בו.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

הרי ראית אתמול – – – ההצבעות, איש מחברי הליכוד לא הגיע.

מיכאל איתן (הליכוד):

רצת ריצת אמוק.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

מיכאל איתן (הליכוד):

לא במחלת. ישב חבר הכנסת אלי גולדשמידט לבד, בלי אף נציג.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

כי לא באתם.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא נתת. למה היושב-ראש פסק נגדך?

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

משום שפחדו להתעסק אתך.

מיכאל איתן (הליכוד):

אה, פחדו. פחדו ממני. כולם מפחדים ממני. היושב-ראש מפחד ממני, ממש.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

לא ממך. אני לא רוצה להגיד יותר מזה.

מיכאל איתן (הליכוד):

בסדר. אז ממי הוא מפחד?

לכן אני אומר לכם, תיצמדו לעובדות, תעשו איזה טיפול של עצמכם בעובדות ותנסו רגע לחשוב. מה שקורה כאן הוא שהקואליציה לא מוכנה לשבת פה. פה יש כיסאות ולכם יש יושבים. תשבו, תשבו.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

מיכאל איתן (הליכוד):

אתם רוצים לפתור את הבעיה, חבר הכנסת אורון? אתה יודע את הפתרון. תגישו גם אתם הסתייגויות, תשתתפו בדיונים, הכול יהיה בסדר. אבל אתם רוצים דבר אחר. לא שאתם רוצים להשתתף בדיונים, את זה אתם יכולים לעשות. אתם רוצים שאנחנו לא נשתתף, שאנחנו לא נדבר. את זה אתם לא יכולים לעשות. אנחנו לא ניתן לכם.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת מיכאל איתן. חבר הכנסת חיים אורון, בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בשביל להסיר כל ספק, אני רוצה להתייחס הפעם בכל זאת לחוק, אני רוצה להצהיר מעל הדוכן את עמדתי האישית. כאשר אני אציע לקבוע מסגרות לדיונים הללו, מראש אציע, בכל הסדר שלא יהיה, שלאופוזיציה יהיו שני-שלישים מהזמן ולקואליציה שליש, ואם הקואליציה לא תנצל את מכסת הזמן, היא לא תנצל אותה.

דבר נוסף אני אומר לך, חבר הכנסת איתן. בכל ההסתייגויות שתופענה עכשיו בכל החוקים, כולנו נירשם ובביא את העניין הזה עד כדי אבסורד, בדיוק כמו שעושים פה. הרי אני לא עושה עכשיו בחינות לחברי הכנסת שרשומים בעשרותיהם לדבר על ההסתייגויות, מהקואליציה ומהאופוזיציה, האם באמת חברי הכנסת שאקי, ביבי ואחרים שרשומים בכל עשרות ההסתייגויות פה, ישבו ועסקו בכולן – וגם לא לחברי הקואליציה.

ניסיתי קודם בדברי, באופן שקט – ולא במקרה כנראה לא התייחסת אליהם, אם מותר לי להגיד – להציג את העניין מעבר לשאלה אם נותנים לחבר הכנסת א' או ב' מספיק זמן דיבור. מצדי, שיקבל את כל הזמן שבעולם; שידבר כמה שהוא רוצה. אין שום בעיה מבחינתי. ואם השאלה היא לחסום למישהו את רשות הדיבור, אני חוזר ואומר כאן: אם נגיע להבנה שבחוק מסוים תיקבע מסגרת זמן ובתוכה יתחלפו בהסתייגויות, אני מראש אומר שבשל המצב הפרלמנטרי הבסיסי, לאופוזיציה, בחוק שהוא חוק של הממשלה צריך לתת שני-שלישים מהזמן. זה מספיק הוגן? האם שני-שלישים של הזמן צריכים להיות 20 שעות או שעתיים, נדמה לי שלכנסת כולה מותר לנסות לחשוב איך עושים את זה. כי בכל זאת, אם אני אקח את סדר-היום של יום רביעי ואראה איזה סעיפים אחרים נדחקים לשעות לילה מאוחרות; שלחבר הכנסת המציג אותם נראה שהנושא שאותו הוא רוצה להציג נסחב לאמצע הלילה. למה? כי חמישה חברי כנסת, לא אתה, אתה ואני וחברי הכנסת צוקר ושפי, החלטנו שאנחנו רוצים לעסוק עכשיו בנושא הזה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל זה לא נכון עובדתית. אתה יודע מה יהיה פה בשעה 08:30. אני מציע שבשעה 08:30 כל אחד ידבר חמש דקות, כדי שנגמור ב-10:00. זה מה שיהיה.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת איתן, אני מודה שבשבועות האחרונים, בגלל עיסוקי האחרים, לא נמנית עם חברי הכנסת המעטים הנמצאים במליאה. הייתי מחברי הכנסת שהגישו בדרך-כלל מעט הסתייגויות. אני אומר לך, שבתולדות שש השנים האחרונות שאני הייתי בכנסת לא היתה כתופעה הזאת, והיא לא קשורה כלל בטיב הדיונים.

עכשיו אני רוצה לדבר על החוק עצמו. אני חושב שהחוק שמוגש כאן הוא חוק חשוב, משני טעמים. מהטעם הראשון, שהוא בעיני החשוב ביותר, והוא שהחוק הזה ממשיך ומכניס למסגרת חוקית את הסכם אוסלו. אבל גם אם לא היה הסכם אוסלו, החוק חשוב מאוד, משום שהוא מסדיר בפעם הראשונה באופן אחר, בשורה של תחומים, מערכת יחסים בין ישראל ובין השטחים, שמסיבות פוליטיות – פוליטיות בהקשר הזה שממשלות מתחלפות, מערך, ליכוד, אחדות לאומית – היה נוח מאוד להשאיר אותם במידה רבה מאוד של עמימות. במערכת היחסים שנוצרה היה ערבוב תחומים שלא היה אפשר אף פעם לאתר כל תחום בדיוק. כפי שאמר לי לפני שנים רבות אחד המומחים לנושא הזה: לו היה מישהו עושה מחקר למה התכוון המכוון כאשר הוא עצר את מערכת היחסים בין השטחים ובין מדינת ישראל – הוא התכוון לספח? לא ברור; הוא התכוון להחזיר? לא ברור; הוא התכוון לשלב את המשקים? לא ברור; הוא התכוון להפריד בין המשקים? לא ברור. הוא התכוון להחיל את החוק הישראלי, אז הוא לא החיל אותו. על חלק מהאוכלוסייה כן ועל חלק מהאוכלוסייה לא? – שום דבר לא היה ברור.

בתוך האי-בהירות הגדולה הזאת, על-פי תפיסות מדיניות שונות, לפעמים, של שרי ביטחון, לפעמים של מפקדים בשטח, לפעמים של שרי ביטחון כנגד עמדת הממשלה כולה – אתן דוגמה: דווקא לשר הביטחון משה ארנס היתה עמדה שמאוד קידמה את פיתוח התשתית הכלכלית בשטחים, בהבדל אולי ממה שהיה נראה לתפיסות קודמות; מדיניות שהיתה בהתנגשות בלתי פוסקת עם משרד התעשייה והמסחר.

אני זוכר שכל פעם היו מגיעים לוועדת הכספים נושאים מסוימים, והיו מגיעים לוביסטים ואומרים: נותנים להם להקים מפעל קטן לנעליים –

היו"ר ע' עלי:

מחצבות.

חיים אורון (מרצ):

מחצבות. – – תמנעו מהם את זה. ודווקא שר הביטחון דאז אמר: לא. אני חושב שצריך לאפשר להם לפתח. ואז הוחל חוק עידוד השקעות הון במתכונת מסוימת בשטחים, והיו כנסים, והופיעו משקיעים, ואחר כך בכל מיני כיוונים תקעו אותם.

ידידי היושב-ראש היה באותו זמן סגן שר הביטחון, ואני בטוח שהוא יאשר את מה שאני אומר, כי הממשלה כממשלה לא גיבשה עמדה שאמרה: זה מה שאנחנו עושים, ומשקיעים בזה את המשאבים; כי יש לנו תפיסה מסוימת, שהיא במקרה לא תפיסתי, אבל בקטע המסוים הזה תמכתי מאוד במדיניותו של שר הביטחון לשעבר משה ארנס, כי חשבתי שזאת מדיניות נכונה, וזאת אף שבסך-הכול היינו חלוקים מאוד לגבי פתרון הקבע של השטחים. וזו רק דוגמה קטנה.

כל נושא עובדי השטחים, או עובדים זרים, או עובדי שטחים אם הם עובדים זרים, צריך לקחת מהם מס הכנסה – אם הם עובדי שטחים יש תקנות אחרות של מס הכנסה; כל הליך הכניסה שלהם לארץ, כל הליך הרישוי שלהם, כל הליך הבקרה שלהם – עסקנו בנושא הזה כל הזמן, בעיקר בצירוף שבין ההיבט הביטחוני להיבט התעסוקתי, אף פעם לא מההיבט של הסדרת – מה שקוראים במושג שאני מאוד לא אוהב אותו, שוק העבודה, אף פעם לא מההיבט של מערכת היחסים במישור של עובדים ומעסיקים ברמה הלאומית, קרי – בשאלות המיסוי, אם זה מס הכנסה, ביטוח לאומי, אם זו אחריות המעסיק וכו', ולגבי זכויותיו של הפרט. כל התחום הזה היה פרוץ. והיו אין סוף תלונות. בכלל, בתקופות מסוימות זה היה דגל מרכזי בהתקפות על מדינת ישראל מצד גופים שהאחידה שלהם היתה חשובה לנו מאוד.

אנחנו בעניין הזה לא היינו בסדר. כל הממשלות לא היו בסדר, ההסתדרות הכללית לא בסדר, לא בסדר הרגישות שלנו כחברי הכנסת למצוקה הקשה מאוד. אחת לכמה זמן אנחנו רואים צילום בטלוויזיה, או בעיתונים, של עובדי שטחים שלנים במקומות שהם בושה לכולנו, או חס וחלילה כשנשרף מחסן והעובדים שנמצאים בפנים לא יכולים לברוח החוצה כי הם נעולים מבחוץ, וכו' וכו' אירועים שכולנו זוכרים.

שאלות מהסוג הזה מוסדרות פה עכשיו בחקיקה. נכון, לא ניתן היה להסדיר אותן כך לאור בסיס הסכם אוסלו. מי שמתנגד להסכם אוסלו ולכיוון שהוא מבטא, מתנגד לחוק הזה. אבל גם הוא חייב להציע הסדר אלטרנטיבי, כי הוא אמר לא כך. אז איך? המשך המצב הקודם, שמחזירים את הביטוח הלאומי כאשר עושים חשבון לגבי הענפים שאותם גובים לא גובים? כמה חברי כנסת עוסקים בעבודת בלשות לדעת מה הם המספרים הנכונים, האם כל הסכום הוחזר, או שחלק נשאר? ואם נשאר, איפה נשאר? אם הוא מקבל ריבית או לא מקבל ריבית? ומה יהיה עם עובד שטחים שיצא לגמלאות ועבד כל חייו פה, וכבר יש עובדי שטחים שעבדו כאן 27-28 שנים, כל חייהם, מסיימים את עבודתם בלי כלום, בלי שהוא גבה מהם את הסכומים לאורך כל השנים? הם שילמו כל השנים. אני מדבר עכשיו ברמה של הפרט. אנחנו אדישים לשאלה הזאת? לא אכפת לנו מזה? זו רק בעיה פוליטית?

או המקרה המפורסם בדבר הזכות לקצבת לידה – אם הלידה היא במדינת ישראל, נותנים את הקצבה; אם הלידה היא בשטחים, לא נותנים אותה.

היו"ר ע' עלי:

אבל זה תוקן.

חיים אורון (מרצ):

אני אומר שזה תוקן, אבל תקופה ארוכה היה אבסורד כזה. גובים מהעובדת עבור קצבת לידה, והיא לא יכולה לקבל אותה. אם אתה לא יכול לספק לה את הקצבה, אל תגבה.

זה חלק מהאנומליות הללו. אין תשובה על האנומליה הזאת במצב, משום שהמשך המצב הקיים הוא בעיני אנומלי, כי בסופו של דבר פתרון הקבע יצטרך להגדיר מערכת ברורה ביחסים שבינינו שבין השטחים, והיא תהיה הרבה יותר דומה למערכת שבין מדינות, אף שאני מקווה שיימשך שיתוף פעולה שמעבר ליחסים בין מדינות, אבל זו השקפה פוליטית. יש לה ניצנים בתוך החוק. החוק לא הולך אתה עד הסוף, כי המציאות לא הלכה לנקודה הזאת עד הסוף.

אני מבין את חבר הכנסת איתן. הוא מתנגד למהלך, הוא רוצה להקפיא אותו בכל שלב שלו, וככל שהוא יוכל יותר, לשיטתו הוא יצדק. אבל למה לעשות את זה כשבסופו של דבר על העניין עצמו הם כבר לא ישפיעו? הם רק יהפכו את עבודת הכנסת למשהו שאין לו יום ואין לו לילה, שאין לו סדר, שאין לו התחלה ואין לו סוף, והכול עם זעקת אחוזת הנגזל. מי שזוכה לתפוס את הדוכן הזה אולי כמו כל חברי הכנסת האחרים ביחד, יש לו טענה של סתימת פיות. אלוהים אדירים, בכל זאת צריך להיות איזה גבול.

הדבר שאני אומר איננו ניחוש. ייקח מישהו את הפרוטוקולים, יעשה ניתוח זמן ויתברר שחבר הכנסת איתן זוכה. והרי לכן הוא עושה את זה. הוא גם אומר לי את זה. איך הוא אמר לי פעם? במקום לנסוע לחוג בית לכרמיאל, אני עולה לדוכן ואני בטוח שבכל שעה של היממה רואים אותי יותר אנשים מאשר אם אני צריך לנסוע שש שעות צפונה, שש שעות דרומה; אני מדבר אליהם מכאן. זה לגיטימי. השאלה היא אם בשביל זה קיימת הכנסת, או אם בשביל זה קיים הדוכן.

לפי דעתי, חטפו לנו את הכנסת. אני מציע שנתעשת כולנו יחד ונחזיר את הכנסת לבעליה, ובעליה הם עם ישראל, ומי שמופקדים על ניהולה הם חברי הכנסת, כולם ביחד, בלי קואליציה ואופוזיציה. אדוני היושב-ראש, אני בטוח, מתוך היכרות אישית, שבשיחה שקטה ביני לבינך – בוא נעשה התערבות לעיני הטלוויזיה – אנחנו מגיעים להסדר שלא פוגע בחבר הכנסת מיכאל איתן, שלא פוגע באופוזיציה, שלא מעוות דבר, ומאפשר לכנסת לחזור לשפיות.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת חיים אורון. חבר הכנסת דוד צוקר, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת מיכאל איתן.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש להתייחס ולומר כמה מלים גם לגבי הליך החקיקה של חוק זה, אבל בעיקר לגבי מה שקורה לבית הזה, ואני אתייחס לדבריהם של חבר הכנסת מירום ואילך.

הצעת החוק הזאת, שפוצלה יותר מאוחר לשלוש הצעות חוק, החל בה דיון בוועדה משותפת לוועדת החוקה, חוק ומשפט ולוועדת הכספים לפני כשלושה שבועות. זה היה הרכב משותף: חמישה חברים של ועדה זו, חמישה חברים של ועדה אחרת.

מיכאל איתן (הליכוד):

מתי הוקמה הוועדה?

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אין לי פה תאריכים. אתה ראית את כל המכתבים אצל היושב-ראש.

הוקמה ועדה משותפת, כמובן על-פי כל ההליכים.

מיכאל איתן (הליכוד):

לפני חודש וחצי.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

מיקי איתן, אתה מוכן לתת לי לדבר? אני מדבר עכשיו אל הפרוטוקול, אל היושב-ראש ואל החברים. אני מבקש לדבר עכשיו רצוף.

מיכאל איתן (הליכוד):

כשאני דיברתי אתה ישבת – – – תתבייש לך.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

הוקמה ועדה משותפת, כמובן על-פי כל הכללים.

מיכאל איתן (הליכוד):

קצת אובייקטיביות, קצת. מי אתה שאתה מרשה לעצמך לתת פקודות.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת איתן, אתה תדבר אחריו.

מיכאל איתן (הליכוד):

הוא קרא לי קריאות ביניים אחת אחרי השנייה. קראתי קריאה אחת.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

עניתי לך על קריאת הביניים, מה אתה מתעצבן? מיקי, תירגע טיפה, תירגע. מה אתה מתעצבן? עניתי לך. אפילו תשובה אתה לא מסוגל לקבל? אתה גם בוכה על זה שלא נותנים לך רשות דיבור, אתה גם תופס את רשות הדיבור של כל חברי האופוזיציה, ולכן הם רותחים עליך, ואתה גם בא בקובלנות אלי? מה אתה רוצה ממני?

ובכן, התקיים דיון בוועדה המשותפת, התקיימו תשע או עשר ישיבות, רובן ארוכות מן הרגיל. בשלב הראשון השתתף בהן כמובן גם חבר הכנסת מרידור, אלא שהוא הוחלף על-ידי הליכוד, אינני יודע מאילו טעמים. אני חושב שלא טוב שבהצעת חוק מסוג כזה לא היתה השתתפות יותר פעילה של האופוזיציה, אם כי היתה השתתפות בחלק מן הישיבות; באחת מהן, ארוכה, השתתף גם חבר הכנסת איתן.

ייתכן, וזאת אני אומר מתוך כבוד לחברי האופוזיציה, שלחלקם של חברי האופוזיציה היה קשה להשתתף בהכנת החוק, משום שעצם ההשתתפות בהכנת חוק כזה יש בה אולי אפילו משום מתן לגיטימציה למערכת הקשרים בין ישראל לבין הרשות הפלשתינית. ופה אני דווקא מסוגל להבין מדוע לחלק מחברי האופוזיציה היה קשה להשתתף בדיון בחוק כזה, שמשמעותו אולי מתן של הכרה כלשהי. חבל שהם לא באו לישיבות.

חברי הקואליציה נטלו חלק מאוד פעיל בהכנת החוק הזה, גם חבר הכנסת גולדשמידט, גם חבר הכנסת פורז, חברת הכנסת דיין, חבר הכנסת נואף מסאלחה.

אבל מה קרה לדיונים בכנסת, והדיון על החוק הזה הוא אולי הביטוי המובהק ביותר לכך? הדיון בחוק הזה, בשורת חוקים כל כך חשובים, אמור היה להתחיל אתמול בשעה 15:00. זה היה הסיכום עם היושב-ראש, ולכן ביקשנו אתמול פטור מחובת הנחה, כדי שהדיון יתחיל בשעה 15:00.

רצינו להשאיר את יום רביעי לחברי הכנסת, כמקובל בתקנון מימים ימימה, שיום רביעי הוא אולי היום החשוב ביותר של חברי הכנסת, ולכן לא רצינו להעביר את הדיון בחוק הזה ליום רביעי. גם היושב-ראש ביקש שלא להעביר את זה ליום רביעי, משום שהבית הזה צריך לעבוד בכמה נושאים נוספים, ויש בבית הזה עוד חברים רבים שרוצים לעבוד. לתפוס את יום רביעי פירושו לנשל חברי כנסת מזכותם להעלות נושאים על סדר-היום ולהציע הצעות חוק פרטיות, וזה מה שיקרה היום – לנשל אותם מחלקם. אפשר לעשות את זה על-ידי ניצול קיצוני של התקנון. כל דבר סביר שתשתמש בו באופן בלתי סביר, קיצוני, לא שקול, התוצאה תהיה התוצאה הזאת, וחבל.

ובכן, הדיון הזה החל בשעה 01:00, לא באופן מכובד. הדיון בחוק כזה, בגלל היותו שנוי במחלוקת, בגלל עומק המחלוקת הציבורית, ראוי לו שייעשה בשעות אחרות. אבל לא היה אפשר לקיים את הדיון בשעות אחרות, משום שבהחלטה, לפי דעתי שגויה, של יושב-ועדת הכנסת ויושב-ראש הכנסת, נתבקשתי, אחרי שהסתיים הדיון על החוק לקראת הקריאה השנייה והקריאה השלישית, לאפשר לחבר הכנסת איתן להגיש הסתייגויות. הוא סיים את זה בשעה 19:00, ולכן דנו אתמול בשעה 01:00. זה רע. זה רע לחוק, זה רע לבית, וזה יוצר סדרים בלתי סבירים.

מיכאל איתן (הליכוד):

למה?

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אז מה קרה? חברי הכנסת של הליכוד – – –

דן תיכון (הליכוד):

החוק הזה עבר לפני שנה.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

שנה, עזוב.

דן תיכון (הליכוד):

שנה.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

החוק הזה עבר בקריאה ראשונה לפני כחודשיים וחצי. חבר הכנסת תיכון, חבל, לא שמעת את הדיון.

דן תיכון (הליכוד):

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת דן תיכון, תרצה להעיר אחר כך, אני מאפשר לך, ברשות.

דן תיכון (הליכוד):

היו"ר ע' עלי:

אני מאפשר לך, ברשות. חבר הכנסת דן תיכון, תרצה להעיר, ברשות, במיקרופון.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

חברי כנסת מן הליכוד, שניגשו אלי אתמול, חברים שהגישו הסתייגויות אמרו: אנחנו לא נהיה שותפים בדיון על החוק הזה. למה? משום שהיה זמן בין השעה 01:00 לשעה 02:00, כי אז הגיע החוק למליאה. הבוקר, בשעות שהן בלתי סבירות, באו בזה אחרי זה חברי כנסת מהליכוד ואמרו: תראה מה קרה לנו. בגלל משהו שהשתבש פה, שיבוש מערכות טוטלי, אנחנו לא יכולים לדבר. בא חבר הכנסת מצא ואומר לי: מה אני עושה עכשיו? רציתי לדבר, רציתי להתווכח אתך, יש לי מה לומר על ההסכם עם אש"ף – אני לא יכול לדבר. והם לא יכולים לדבר. אין דיון. ההצעות לסדר-היום תיפגענה היום. וצדק מי שאמר, שהיה פה מעשה של חטיפה וניצול תקנון באופן בלתי סביר.

הגרוע מכול הוא, אדוני היושב-ראש, שמחוץ לבית הזה, כאשר מסתכלים עלינו, איש לא מבין מה קורה פה. כלומר, איש לא מבין שהיה איזה מעשה "פיליבסטרנג" עד השעה 19:00, ואני גם לא

מצפה מאיש שיבין את זה. איש לא מבין למה חוק כה חשוב, הדיון בו מתחיל בשעה 01:00. הוא לא יכול להבין, ואני לא מצפה ממנו שיבין.

ואז, איך אנחנו נראים? בשביל מה מקיימים את הבית הזה? בשביל מה מקיימים את החשיפה הזאת, את השקיפות הזאת? בשביל שנשב בשעה 06:00 ונקיים דיון על דבר כל כך חשוב? זה לא מכובד, זה לא טוב, זה לא רציני. זה פוגע בכולנו. זה פוגע בכל מי שרוצה לקחת את הבית הזה ברצינות גדולה. הבית נסתם.

ועולה פה אתמול חבר הכנסת מגן, שחמישה שבועות מנסה להביא את הצעות הסיכום של הוועדה לביקורת המדינה לגבי דוח מבקר המדינה; חמישה שבועות. הוא אומר: חמישה שבועות אני מנסה להביא את זה לכאן ולא מצליח, כי הבית נסתם בגלל ניצול שרירותי של התקנון. הוא אומר: חמישה שבועות אני מנסה, אבל אין פה זמן לכך, אין זמן לעשות פה עבודה רצינית. והוועדה שלו השקיעה עבודה.

אתה שומע את זה מחבר אחרי חבר, שחלקם פוחדים לומר את מה שהם אומרים. לא סיעת הליכוד יצרה אתמול את מה שקרה הבוקר. זה לא סיעת הליכוד. זה לא סיעות האופוזיציה, בשום פנים ואופן.

תקנון נועד לשימוש סביר בו. תקנון נועד לשימוש במינון סביר בו.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה השימוש הסביר?

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

עובדה היא שבפעם הראשונה שמעתי את יושב-ראש הכנסת, בפעם הראשונה בשנתיים וחצי האחרונות אומר: הגיעו מים עד נפש נפש, וייתכן שצריך לשנות את התקנון.

דן תיכון (הליכוד):

זה הוא אומר כל הזמן.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אני לא רוצה, אדוני היושב-ראש, להיות במצב, כפי שקרה אתמול, שעמדו עובדות של הוועדה בפני מי שגרם לפיליבסטר הזה ובכו וביקשו רחמים, כי הן רוצות ללכת הביתה, כי הן לא מסוגלות לעבוד כך. אני מספר עכשיו מה שהיה שם אתמול. עמדו ובכו וביקשו בתחינה: תפסיק עם העניין הזה,

אנחנו לא מסוגלות, אנחנו יושבות פה מאתמול ואנחנו לא מסוגלות. אלה עובדות שעשו שם עבודה של שעות רצופות, אחת אחרי השנייה. אסור להתנהג כך, גם לא כלפי צוות הבית הזה. זה לא מכובד, ובעיקר, זה לא רציני. לא נורא לעבוד הרבה אם זה מכובד. לא נורא לעבוד הרבה שעות אם יש לזה צורה, אם זה אסתטי, אם זה מוליך למשהו.

מושג ההסתייגות, אדוני היושב-ראש, איבד כל משמעות. יש פה מאות הסתייגויות. ובצדק אמרו, אתמול חברי הכנסת דיין ואורון: מול כל הסתייגות של חבר הכנסת מיקי איתן תבוא הסתייגות שלנו, להביא את זה עד אבסורדום, לגחך את כל העניין הזה עד הסוף. אז חבר הכנסת אורון רשום גם הוא – 250 הסתייגויות; חבר הכנסת דיין – 250 הסתייגויות; חבר הכנסת מירום – עשרות הסתייגויות. למה? כדי לגחך את העניין, כי גם הם חשבו שאי-אפשר עוד לעבוד ככה.

ומה יקרה בסוף? הדיון יהיה על הסתייגויות? בסופו של דבר, הדיון העיקרי, שיהיה בין השעה 08:30 לשעה 12:00, או כפי שנקבע, יהיה על-פי מפתח סיעתי, בלי קשר להסתייגויות. זה לא דיון על הסתייגויות. ככה אנחנו מנסים לכבד את עצמנו? ככה ינהג הבית עם עצמו?

דן תיכון (הליכוד):

אולי נחסל את הכנסת. לא צריך כנסת.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

חבר הכנסת דן תיכון, מי שמחסל את הכנסת, אתה יודע בדיוק מי זה. תאמר מלה, מה אתה חושב על הדברים האלה. אבל אתם חוששים לומר דברים כאלה.

דן תיכון (הליכוד):

אנחנו לא חוששים.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

זה לסתום את הבית, ניצול מעוות של התקנון, ואתה יודע שזה ניצול בלתי סביר של התקנון, ניצול קיצוני ובלתי סביר.

כולנו אומרים, כשמדובר על שינוי התקנון, אם יהיה צורך בכך, שצריך לעשות כל מאמץ שלא להגיע לשימוש ברוב. רוב זה מסוג הדברים שמתחלפים. היום אתה רוב ומחר אתה מיעוט. יש דברים שלא עושים בכוח של רוב אלא עושים בכוח של הסכמה. אם באמת חברי הכנסת היו אומרים מה שהם חושבים, היה ברור שיש הסכמה שלא לנצל את התקנון בשרירות לב שכזאת, במינון קיצוני שכזה, באופן לא סביר, לא שקול, לא רציונלי.

הסתייגויות, אין שום מושג לתיבה הזאת. לא דנים בהסתייגויות, שום דבר.

אפשר להאשים זה את זה. יכולים לעלות לכאן חברי כנסת שלא בקיאים במה שקרה ולהאשים, או לא להאשים, אבל אנחנו צריכים להחליט. הסתייגות לא נועדה למנוע ולא לאפשר לחברי כנסת אחרים להיות שותפים לעבודת הבית. יש חברים שחטפו את הדוכן, שחטפו את המיקרופון, ועשרות חברים אחרים משלמים את המחיר על זה, כי נמנעת מהם הגישה למקום הזה ונמנעת מהם האפשרות להציע הצעת חוק או להגיש הצעה לסדר-היום. הם לא מסוגלים להעלות הצעה בשעה סבירה, עם חשיפה סבירה, עם תשומת לב סבירה.

אז ישבנו פה עד השעה 02:00, תהיה הצבעה והחוק יעבור, במקום לעשות את זה באופן אסתטי וב-fight כמו שצריך. אני ראיתי חברים באופוזיציה שנותנים fight כמו שצריך. הייתי בוועדה, יושב חבר הכנסת יצחק לוי, אצלו הסתייגות זו הסתייגות, קרב זה קרב. הוא עלה אתמול על דברים רציניים, לפחות על דבר אחד שהוא תיקון רציני, והביא הסתייגות שהיא כמו שצריך. אחרים, מעטים מאוד, לוקחים את המושג הסתייגות ומשתמשים בו כדי לתפוס את זמנם של אחרים, כדי לנשל אחרים מן המקום הזה.

יושב-ראש ועדת הכנסת הלך אתמול ושלשום – לפי טעמי אולי רחוק מדי אבל אולי גם אני הייתי פועל כמוהו – לקראת חבר הכנסת מיכאל איתן, בשעה שהוא והיושב-ראש החליטו על עוד דיון בוועדת החוקה; הם הלכו למרחקים בלתי סבירים. ומה קרה? השתמשו באופן בלתי סביר ברשות שניתנה לקיים דיון נוסף, אחרי שהכנת החוק הסתיימה. ואני מבין למה היושב-ראש הגיע עכשיו לכך שהוא אומר: הגיעו מים עד נפש ואי-אפשר להמשיך בדיונים בסגנון כזה.

ישבו אמש בוועדת החוקה. חברים ראו מה קורה ואמרו, גם אנחנו מגישים הסתייגויות. וחבר הכנסת אלי דיין גם הוא חתום עכשיו על 250 הסתייגויות. אבסורד? עד הסוף. לגחך – עד הסוף.

זה לא טוב. זה רע. הבית הזה צריך להחליט אם הוא רוצה לקיים דיונים מכובדים. "פיליבסטריןג" יכול להיות מכובד. אם לא עושים אותו כל שבוע, או כל יומיים, אם לא משתמשים בו שימוש אינפלציוני – הוא מכשיר חשוב מאוד. אנשי הבית צריכים להבין, אם תשתמשו בו כל שבוע, גם הציבור לא יתייחס לזה, גם החברים עצמם לא יתייחסו לזה, מה עוד שאת ה"פיליבסטריןג" הזה עושים אותם חברי כנסת.

זו שעה שצריך להתארגן, מעבר לקואליציה ואופוזיציה, או שנסתום את המקום הזה והוא יהיה מקום בלתי נסבל על עובדיו ועל חברי הכנסת, כלומר נשאר את המצב כמו שהוא עכשיו, בלתי סביר בעיני, סותם את עבודת הבית והופך אותנו לבלתי מכובדים ולבלתי סבירים.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת צוקר. רשות הדיבור לחבר הכנסת אלי דיין, אבל הבטחתי לחבר הכנסת דן תיכון, שידבר מהמיקרופון שם.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, תודה רבה לך.

ביקשתי לעלות ולהתייחס לנושא סדר הדין. שמעתי מה שקרה כאן הלילה. אני מגנה בחריפות את השתלחות יושב-ראש הכנסת בחברי האופוזיציה.

התקנון הוא אכן המגנה כרטה של הכנסת, אבל אי-אפשר לומר שהוא המגנה כרטה כשאתה באופוזיציה. כשאתה עובר לקואליציה אתה בעצם מזלזל בתקנון. התקנון ברור. לא אנחנו קבענו את התקנון אלא אבותינו וחברי הכנסת שקדמו לנו.

התקדים שעליו מתבסס הדין לא נוצר על-ידי האופוזיציה הנוכחית, הוא נוצר על-ידי חבר הכנסת דוד ליבאי בהיותו חבר כנסת באופוזיציה. הוא הקשה קושיה באשר לצורה שבה צריך להסתייג, ופנה לוועדת הפירושים. ועדת הפירושים של הכנסת קיבלה את גרסתו, על אף העובדה שהיה לקואליציה רוב. הקואליציה, אילו רצתה, יכולה היתה לסתום את הפה של האופוזיציה באותה תקופה. אבל היו בוועדת הפירושים וגם במליאת הכנסת חברים שסברו שצריך לתת לאופוזיציה כלי ביטוי, מכשירים להתבטא במליאה, שהרי בסופו של דבר אין לה לאופוזיציה כל אפשרות לזכות אפילו בהצבעה אחת, שהרי אם היא זוכה בהצבעה במליאה, על-פי התקנון אפשר להפסיק את הדין, להוריד את הנושא לוועדה ולשנות את תוצאות ההצבעה.

ולגופו של עניין אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת דדי צוקר: תשנו את התקנון, יש לכם רוב.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

דן תיכון (הליכוד):

רק רגע, תקשיב לי, תקשיב לי. אני שומע. אפשר לומר, אנחנו רוצים להימנע.

אפשר להאשים את האופוזיציה ואת אחד מחברי הכנסת בהשתלטות על הבית הזה. לפני חודש זה הייתי אני ועכשיו זה חבר הכנסת מיכאל איתן ובשבוע הבא בוודאי אהיה אני פעם נוספת.

קריאה:

ואחר כך מיכאל איתן.

דן תיכון (הליכוד):

ואחר כך מיכאל איתן עוד הפעם. תודה רבה. הגיע ודאי עוד חבר כנסת לעזור לנו.

רבותי, זו כנסת, נבחרנו לכהן בה. בסך הכול עובדים שלושה ימים, ושלושת הימים, בינינו, לא כל כך עמוסים. אני יושב כאן, חבר הכנסת צוקר, במליאה, יותר מכל חבר כנסת אחר, אם כי יש לי תפקידים אחרים בבית הזה, והם, כידוע לך, מועטים. אני מכבד את המליאה. אני לא רואה את הדוחק שנוצר כאן במליאה, לא רואה את הנוכחות הרבה של כל חברי הכנסת. תקנון יש בו, מטבע הדברים, מפלטים גם לאופוזיציה, אם לא בהצבעה לפחות בזכות הדיבור.

לגופו של עניין, לחוק הזה, הנקרא יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו – מה לנו כי נלין. הצעת החוק הזאת הוגשה לכנסת לקריאה ראשונה לפני כשלושת רבעי שנה.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

דן תיכון (הליכוד):

שמע לי, שמע לי, תקשיב לי פעם אחת.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

דן תיכון (הליכוד):

תקשיב לי פעם אחת, אני מציע לך. אני מציע לך לרענן את זיכרוןך.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אבל ההסכם עם אש"ף היה – – –

דן תיכון (הליכוד):

תקשיב לי, חבר הכנסת צוקר. פעם אחת תקשיב לי. לא תמיד אתה צודק.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

דן תיכון (הליכוד):

מתי זה הונח?

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

נו, מתי זה הונח?

דן תיכון (הליכוד):

נו, מתי זה הונח?

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

בסוף יולי.

דן תיכון (הליכוד):

נכון.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

הדיון היה הרבה אחרי כן.

דן תיכון (הליכוד):

לא נכון.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

דן תיכון (הליכוד):

רק רגע, אני אספר לך. בסוף יולי, נכון. אתה צודק. אנחנו היום בדצמבר.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

דן תיכון (הליכוד):

רק רגע, תקשיב לי, אני לא אמרתי שנה. אני – שלושת רבעי שנה עד חצי שנה.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אמרת שנה ועכשיו אתה אומר – – –

דן תיכון (הליכוד):

רק רגע, תקשיב עכשיו לי.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

דן תיכון (הליכוד):

אפשר לדבר? תקשיב לי.

היה דיון בקריאה ראשונה, אתה שומע? בכל פרלמנט מתוקן, כשמסתיים הדיון עוברים להצבעות. אבל לקואליציה לא היה רוב באותו רגע. אני זוכר את שר המשפטים, אותו דוד ליבאי, הפעם כשר המשפטים, עולה לכאן ומבקש לדחות את ההצבעה, כי הקואליציה נמצאה אז במצוקה.

משום-מה שכחו במשך חודשים רבים להעלות את החוק הזה להצבעה, במשך חודשים רבים.

אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת צוקר – חבל שהיועצת המשפטית של ועדת הכספים איננה כאן – פעמים מספר התרעתי וטענתי שכל העברות הכספים ליריחו – – –

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

דן תיכון (הליכוד):

רק רגע, לפני המכתב של חבר הכנסת איתן העליתי את הסוגיה בוועדת הכספים וטענתי שאין זכות להעביר את הכספים הללו בלי שהצעת החוק עברה בקריאה שנייה ובקריאה שלישית, ובוודאי לא בטרם עברה בקריאה ראשונה.

לצערי הרב, בשל פלפוליסטיקה משפטית של היועצים המשפטיים, בעיקר של האוצר, קיבלתי תשובה שלילית. נאמר לי, שעל אף העובדה שהחוק לא עבר, ניתן להעביר כספים. לעתים קרובות הכספים עברו תוך כדי העברות תקציביות, ואני השתוממתי איך וכיצד.

אבל הממשלה, לא אצה לה הדרך. חודש חלף ועוד חודש חלף ועוד חודש חלף ועוד חודש חלף.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

לא כל כך הרבה.

דן תיכון (הליכוד):

כן, כן, כן. ולא הביאו את החוק הזה אפילו להצבעה בקריאה ראשונה. אלא שלפתע עורר חבר הכנסת איתן את הסוגיה המשפטית והתברר שאי-אפשר להעביר כסף ללא החוק הזה, ואז פתאום נזעקתם ומהר מהר העברתם את החוק בקריאה ראשונה.

אני קבעתי את חבר הכנסת איתן כנציג הליכוד בוועדה.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

לא.

דן תיכון (הליכוד):

אני אומר לך שכן.

אני לא יודע איך בעת שהויתי בחוץ-לארץ הוא הפך להיות לא-חבר.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

דן, תעשו בירור בסיעה שלכם, מה אתה רוצה מאתנו?

דן תיכון (הליכוד):

רק רגע. אני רק מציין את העובדה. אני מציין כמה עובדות. חזרתי ביום ראשון לארץ ושמעתי שחבר הכנסת איתן מעלה טענה שאני מיניתי מישהו אחר. לא היו דברים מעולם.

עכשיו חזרה לתקנון. רבותי, אפשר להרוס את התקנון. יש בתקנון סעיפים שמאפשרים לכם לקצוב לאופוזיציה כמות מוגבלת ומזערית של דקות. אפשר לעשות את זה. ביום שתשתמשו בסעיפים האלה, ביום שתשנו את התקנון בסעיפים האלה, באותו יום תעבור הדמוקרטיה מן הכנסת. הכנסת היא פרלמנט, ובפרלמנט מדברים, ובכל פרלמנט יש פיליבסטר, אפילו בקונגרס, בבית-הנבחרים האמריקני, בוודאי בסנאט. אנחנו לא מרבים לעשות זאת, אבל בנושאים קרדינליים, שהם חשובים לנו כאופוזיציה, אנחנו עומדים על זכותנו גם כזה לא נוח לשהות במשך הלילה במסדרונות הכנסת.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת דן תיכון. חבר הכנסת אלי דיין, בבקשה.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ברצוני להודיע, שאין לנו שום כוונה, כקואליציה, לשנות את התקנון.

דן תיכון (הליכוד):

אנחנו בעד שתשנו.

אלי דיין (העבודה):

אין לנו שום כוונה לשנות את התקנון. אנחנו מכירים בזכותם של חברי הכנסת, של כל חבר כנסת – –

מיכאל איתן (הליכוד):

— — — מי מייצג את הקואליציה, דדי צוקר או אתה? אתה יושב-ראש הקואליציה?

אלי דיין (העבודה):

כן.

מיכאל איתן (הליכוד):

אז דדי צוקר לא מייצג.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

— — —

אלי דיין (העבודה):

אין לנו כוונה.

מיכאל איתן (הליכוד):

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת מיכאל איתן. חבר הכנסת מיכאל איתן, אני מבקש.

אלי דיין (העבודה):

חבר הכנסת מיכאל איתן, זו עמדתנו. אנחנו חושבים שזכותה של האופוזיציה לנהל את ענייניה. זו זכותו של כל חבר כנסת. גם האופוזיציה כאופוזיציה איננה יכולה להכתיב לחבר כנסת זה או אחר. זכותו של כל חבר בבית הזה להגיש הסתייגויות כטוב בעיניו, לנהל את דרכיו לפי התקנון, שיש בו הרבה מן התבונה.

כעיקרון, זו עמדתי, לא צריך להזדרז ולשנות תקנונים וסדרים שהיו טובים. יש להתמודד עם הבעיות שמתעוררות בדיאלוג, בהסכמה, כדי להגיע להסדרים מתאימים.

אנחנו עומדים בפני תופעה מיוחדת, של דיונים שאני לא יודע מה התועלת שבהם. אילו הייתי רואה שצומחת איזו תועלת מן הדיונים, הייתי אומר, אולי צריך לארגן את עבודת הבית כדי לענות על הצורך הזה, שכפי שאמרתי הוא לגיטימי. אבל צריך לשכנע שיש תועלת בדיונים האלה.

לצערי, לא זה מה שאני רואה. אתמול, למשל, ישב חבר הכנסת מיכאל איתן, שהוא חבר כנסת חרוץ ואני מאוד מעריך ומוקיר אותו על כך, הוא ישב אתמול לבדו בישיבה, עם חברת הכנסת יעל דיין, במשך שעות מספר, וקרא לפניו את ההסתייגויות. אינני יודע אם היא הקשיבה. אחר כך רושמים את ההסתייגויות, באופן טכני, ומשפטנים של הכנסת צריכים לעמול ולנסח אותן בלשון משפטית מדויקת, במקום להשקיע את הזמן הזה בקידום חקיקה אחרת, חקיקה אמיתית שחברי הכנסת רוצים לחוקק בתחומים שונים והוועדות אומרות לנו שאין להן זמן לכך. יש הרבה חוקים שאני עצמי הגשתי לוועדת החוקה, כמו החוק שיבחין – –

דן תיכון (הליכוד):

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת דן תיכון, אני מבקש ממך להפסיק.

אלי דיין (העבודה):

— — — כמו החוק שמבחין בין רצח ממדרגה ראשונה לרצח ממדרגה שנייה, שזה לא יהיה מאסר עולם חובה, חוק שבית-המשפט העליון המליץ עליו. אבל בגלל העיסוקים, בגלל אינטנסיביות העבודה של ועדת החוקה, אני צריך להמתין חודשים כדי שיגיע התור לזה.

ויש גם חוקים פיננסיים, כמו חוק משפחות ברוכות ילדים. חוקים שיש בהם תועלת, שיש בהם משמעות לציבור, אינם מגיעים לדיון.

דן תיכון (הליכוד):

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני גם חושב שחברי כנסת רבים, עקב מה שקורה, לא מעיינים כלל בחוק, לא לומדים את החוק. החוק שאנחנו דנים עליו, אם שמתם לב, אתמול יום שלם התווכחנו על ההסתייגויות, על סדרי העבודה. אני אומר לכם, עשיתי סקר, חברי כנסת רבים לא קראו את החוק.

מיכאל איתן (הליכוד):

אלי דיין (העבודה):

חבר הכנסת מיכאל איתן, חברי כנסת רבים, בדקתי, לא קראו את החוק, לא קראו את ההסתייגויות, לא יודעים על מה הם מצביעים. כולם עוסקים בשאלה אם יהיה פיליבסטר, אם ידונו כל הלילה אם לאו.

בעיון אינטנסיבי בחוק ראיתי שיש כאן עניין של שחרור אסירים וחסינות מהעמדה לדין. אני שואל את חברי, חבר הכנסת מיכאל איתן: איך קרה שלא הפנית את תשומת לבנו לסוגיה הזאת?

מיכאל איתן (הליכוד):

הפנית. כתבתי הסתייגות, שזה יהיה באישור נשיא המדינה; שלא יהפכו את נשיא המדינה למוסד חנינה.

אלי דיין (העבודה):

הנה הסוגיה הזאת, למשל, היתה צריכה לבוא לדיון קונסטיטוציוני אמיתי. בגלל העובדה שכולם עוסקים בהסתייגויות הפורמליות, זה לא בא לידי ביטוי לא בתקשורת ולא בדעת הקהל, לא בקרב חברי הכנסת. לא מקיימים שום דיון מהותי בסוגיה הזו. ומה אתה אומר? למה לא לחון גם אסירים ישראלים במסגרת הסכם השלום? למה רק אסירים פלשתינים? ומדובר פה על אסירים השפוטים על-ידי בתי-משפט בישראל. הנה סוגיה ציבורית מדרגה ראשונה לא זוכה לדיון בגלל העובדה שאנחנו עוסקים רק בפרוצדורה: האם נבלה לילה אחד בכנסת או שני לילות?

ואני שואל: חברי הכנסת, האם ראיתם את הסוגיה הזו של שחרור אסירים והשינוי הקונסטיטוציוני ומשמעותו לגבי אסירים ישראלים? אומרים לנו: מה, זה מופיע בחוק? מדובר בחוק הזה? זה מה שקורה כשאנחנו מסיטים את הדיון מהמהות לפרוצדורה, ואנחנו נהיינו שבויים בידי הפרוצדורה, במקום לקדם את העניינים המהותיים ולקיים עליהם את הוויכוח הציבורי הראוי בסוגיה הזו.

לכן הייתי קורא לחבר הכנסת מיכאל איתן, ידידי, שנשב לבדוק, בהסכמה, האם הקו הזה, שהסכמנו עליו ואנחנו רוצים לפעול על-פיו ולא להפר אותו, משיג את המטרה אם לאו.

רבותי חברי הכנסת, בשבוע הבא, למשל, צפוי לכם אותו דבר. לא יהיו דיונים לא בחוקים ולא בשום דבר. יהיו מאות הסתייגויות בחוק ההסדרים, שלושה ימים ושלושה לילות, וביום רביעי נשב פה כל הלילה ולא נדע מתי מצביעים, וביום חמישי נתחיל את הדיון בתקציב ולא נדע מתי מצביעים, והרי הרוב ידוע.

מה המטרה של התקנון? המטרה היא גם לאפשר לגייס את הרוב. יש בו הכלים כיצד לגייס את הרוב. אז מה הועילו חכמים בתקנתם? השאלה אם יש לי רוב לחוק מסוים שאני רוצה להעביר – ואני חושב שחברי הכנסת צריכים להתרכז בגיוס רוב לחקיקה ובגיוס רוב להחלטות, כי זה מה שמשפיע בסופו של דבר על האזרח, מה שמקדם את העניינים, אדוני היושב-ראש.

לכן הייתי מציע שאנחנו, כל ראשי סיעות הבית, נתכנס לדיון בסוגיה הזו, כדי למצוא מוצא שיאפשר לנו להמשיך לדון במהות, ואם רוצים לבלות כאן את הלילות, שנבלה אותם על דיון במהות, כפי שמקובל בפרלמנטים בעולם שעובדים בלילות. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

רענו כהן (העבודה):

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת אלי דיין. חבר הכנסת מיכאל איתן, שלוש דקות ואתה מסיים. בעוד שלוש דקות הצבעה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני ראש הממשלה, אני רוצה לפנות אליך. אמש התקיים כאן דיון בנושא דוח הוועדה לענייני ביקורת המדינה. האופוזיציה ניצלה את העובדה שהיו כאן שישה חברי כנסת מהאופוזיציה והיה רק נציג אחד מהקואליציה, וקיבלה החלטת סיכום הדיון, שקוראת לך או קוראת לממשלה להתפטר. החלטה זו, אין לה שום ערך משפטי, יש לה ערך דקלרטיבי.

רן כהן (מרצ):

גם זה לא. קשקוש.

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל כרגע אני רוצה לפנות אליך, אדוני ראש הממשלה, ולומר לך מה אני, כפרלמנטר שמבלה כאן הרבה שעות, הייתי מבין מהחלטה כזאת. זו החלטה של מחאה נגד הקואליציה. יש לך יושב-ראש קואליציה. מה זו קואליציה? קואליציה, תפקידה לשמור על הממשלה בכנסת. לא יכול להיות שהאופוזיציה, שיש לה פחות חברי כנסת – אתם כ-70 חברי כנסת הקשורים כך או אחרת – –

גדעון שגיא (העבודה):

מיכאל איתן (הליכוד):

תן לי לסיים.

ההחלטה של אתמול היא מסר, ומה שאתם עושים כאן – גם זה מסר. במקום שהקואליציה תשב ותשמור על הממשלה, אין כאן קואליציה, הספסלים ריקים, אנחנו מנהלים את הדיונים, ואחר כך אתם אומרים: מה זה? אתם משתלטים על הכנסת? תפסיקו, בואו נשנה את התקנון. התקנון נותן זכות דיבור לכל חבר כנסת, התקנון נותן אפשרות לכל אחד מהם להסתייג בדיוק כמוני.

דליה איציק (העבודה):

— — —

מיכאל איתן (הליכוד):

מה הם עושים עכשיו? קמפיין חדש – לשנות תקנון, להגביל זכות דיבור, להגביל שעות.

ההחלטה של אתמול היא החלטת אי-אמון, בראש ובראשונה בקואליציה. יש לכם מספיק חברי כנסת. זה תפקידם, שישבו בבית הזה, שייתנו לו כבוד, שיגידו: כן, הכנסת חשובה, וחשוב לנו מה מחליטים בה, ולא יביאו למצב — — —

דליה איציק (העבודה):

מי שמדבר, אתה משגע אותנו — — —

מיכאל איתן (הליכוד):

ולא יביאו למצב שהם בעצם אומרים: מה אכפת לנו? יחליטו מה שרוצים. אין לנו סבלנות לשבת כאן. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. רבותי, אנחנו עוברים להצבעות, אבל לפני כן יושב-ראש הכנסת יחליף אותי.

היו"ר ש' וייס:

נא לשבת, חברים. אנחנו נעבור להצבעות. כידוע, חברי הכנסת, מדובר למעשה בשלושה חוקים. על שניים נצביע כעת, ובתום ההצבעות נפתח בדיון על ההסתייגויות לחוק השלישי, ובשעה 13:00 נתחיל את ההצבעות על החוק השלישי, כמוסכם.

אנו עוברים להצבעה על הצעת חוק ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (הסדרים כלכליים והוראות שונות) (תיקוני חקיקה), התשנ"ה-1994. שימו לב, אנו מצביעים על הצעת החוק בדבר הסדרים כלכליים והוראות שונות, ואחר כך נעבור להצבעה על הצעת החוק שבה כתוב "(הגבלת פעילות)".

תחילה יש הסתייגויות לשם החוק. האם אפשר לעשות את זה בהצבעה ידנית?

קריאה:

היו"ר ש' וייס:

יש הסכם, טוב. אנו מקיימים הצבעה ידנית.

לשם החוק יש הסתייגות של חבר הכנסת פורז. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת א' פורז לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה.

מי בעד ההסתייגות של חברי הכנסת אבנר חי שאקי, יגאל ביבי וחבריו? מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת א"ח שאקי, י' ביבי, ש' יהלום וח' פורת לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה.

מי בעד ההסתייגות לחלופין (1)? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין (1) של חברי הכנסת א"ח שאקי, י' ביבי, ש' יהלום וח' פורת לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות לחלופין הוסרה.

מי בעד ההסתייגות לחלופין (2)?

הצבעה

התיקון לחלופין (2) של חברי הכנסת א"ח שאקי, י' ביבי, ש' יהלום וח' פורת לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות לחלופין (2) הוסרה.

אנו עוברים להסתייגות לשם החוק של חברי הכנסת תמר גוז'נסקי, האשם מחאמיד וסאלח סלים. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת ת' גוז'נסקי ה' מחאמיד, וס' סלים לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה.

בתחתית העמוד מופיעה הסתייגות של חבר הכנסת רחבעם זאבי לשם החוק. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ר' זאבי לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה.

נא לעבור אתי לעמוד 2, הסתייגות של חבר הכנסת מיכאל איתן לשם החוק. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה.

חברי הכנסת, אני קובע שכל ההסתייגויות לשם החוק בקריאה שנייה נדחו. לפיכך, מי תומך בשם החוק בקריאה שנייה, כהצעת הוועדה? מי מתנגד?

הצבעה

שם החוק, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

שם החוק אושר.

אנחנו עוברים עכשיו להצבעה על סעיף 1. מי בעד? מי נגד?

חברי הכנסת, הוויכוחים מפריעים. חבר הכנסת מיכאל איתן, את הוויכוחים ננהל אחר כך.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

אני קובע שההסתייגות לסעיף 1 נדחתה.

מי תומך בסעיף 1, כהצעת הוועדה, בקריאה שנייה? מי מתנגד?

הצבעה

סעיף 1, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 1, כהצעת הוועדה, נתקבל.

אנחנו עוברים להצבעה על סעיף 2. הסתייגות לחבר הכנסת מיכאל איתן – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

תיקון של חבר הכנסת מיכאל איתן לסעיף 2 לא נתקבל. מי תומך בסעיף 2 כהצעת הוועדה בקריאה שנייה? מי מתנגד?

הצבעה

סעיף 2, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 2 אושר. נא לעבור אתי לעמוד השלישי. סעיף 3, הסתייגות של חבר הכנסת מיכאל איתן. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 3 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחתה. מי תומך בסעיף 3 כהצעת הוועדה?

הצבעה

סעיף 3, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 3 אושר.

אני מבין שלסעיפים 4 ו-5 אין הסתייגויות. אשר על כן, מי תומך בסעיפים 4 ו-5 כהצעת הוועדה?

הצבעה

סעיפים 4-5 נתקבלו.

היו"ר ש' וייס:

סעיפים 4 ו-5 אושרו.

אנחנו עוברים לסעיף 6. הסתייגות של קבוצת שאקי – מי תומך?

הצבעה

התיקון של קבוצת שאקי לסעיף 6 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה. הסתייגות של חבר הכנסת יצחק לוי – מי תומך?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת י' לוי לסעיף 6 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה. ההסתייגות של חבר הכנסת מיכאל איתן – מי תומך?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 6 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה. סיימנו את ההצבעה על ההסתייגויות לסעיף 6. מי תומך בסעיף 6 כהצעת
הוועדה?

הצבעה

סעיף 6, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 6 אושר.

אנחנו עוברים לסעיף 7. הסתייגות של חבר הכנסת מיכאל איתן – מי תומך?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 7 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה. אנחנו עוברים להצבעה על סעיף 7 כהצעת הוועדה. מי תומך?

הצבעה

סעיף 7, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 7 אושר.

אנחנו עוברים לסעיף 8. אין הסתייגויות. מי בעד סעיף 8 כהצעת הוועדה?

הצבעה

סעיף 8 נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 8 אושר.

אנחנו עוברים לסעיף 9. הסתייגות של חבר הכנסת מיכאל איתן – מי בעד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 9 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה. מי תומך בסעיף 9 כהצעת הוועדה?

הצבעה

סעיף 9, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 9 אושר.

אנחנו עוברים עכשיו לסעיף 10. הסתייגות של חבר הכנסת מיכאל איתן – מי תומך? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 10 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה.

סעיף 10 כהצעת הוועדה. מי תומך? מי נגד?

הצבעה

סעיף 10, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 10 אושר.

אנחנו עוברים לסעיף 11. הסתייגות של חבר הכנסת מיכאל איתן – מי תומך? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 11 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה. הסתייגות של חברי הכנסת תמר גוז'נסקי, האשם מחאמיד וסאלח סלים – מי תומך? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת ת' גוז'נסקי, ה' מחאמיד וס' סלים
לסעיף 11 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה. חברי הכנסת, אני קובע שכל ההסתייגויות לסעיף 11 נדחו. מי תומך בסעיף 11
כהצעת הוועדה? מי נגד?

הצבעה

סעיף 11, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 11 אושר.

אנחנו עוברים לסעיף 12. הסתייגות של חבר הכנסת מיכאל איתן. מי תומך? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 12 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה. לחלופין – מי תומך? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 12 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה.

אחרי סעיף 12 – מי תומך? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן אחרי סעיף 12 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה. הסתייגות של חבר הכנסת רחבעם זאבי – מי תומך? מי נגד?

הצבעה

ההצעה של חבר הכנסת ר' זאבי לסעיף 12 לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה. כל ההסתייגויות לסעיף 12 נדחו. לפיכך, מי תומך בסעיף 12 כהצעת הוועדה?
מי נגד?

הצבעה

סעיף 12, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 12 אושר.

חברי הכנסת, סעיף 13. הסתייגות של חבר הכנסת מיכאל איתן – מי תומך? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 13 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה. הסתייגות של קבוצת שאקי – מי תומך? מי מתנגד?

הצבעה

התיקון של קבוצת שאקי לסעיף 13 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה. הסתייגות של חבר הכנסת רחבעם זאבי – מי תומך? מי נגד?

הצבעה

ההצעה של חבר הכנסת ר' זאבי לסעיף 13 לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה. חברי הכנסת, מי תומך בסעיף 13 כהצעת הוועדה? מי נגד?

הצבעה

סעיף 13, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 13 אושר.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף 14. הסתייגות של חבר הכנסת מיכאל איתן – מי תומך? מי נגד?
חבר הכנסת מיכאל איתן, אתה צריך לתמוך בהסתייגות שלך.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 14 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה. הסתייגות של חברי הכנסת תמר גוז'נסקי, האשם מחאמיד וסאלח סלים – מי תומך? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת ת' גוז'נסקי, ה' מחאמיד וס' סלים
לסעיף 14 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה. הסתייגות של חבר הכנסת רחבעם זאבי – מי תומך? מי נגד?

הצבעה

ההצעה של חבר הכנסת ר' זאבי לסעיף 14 לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה. חברי הכנסת, מי תומך בסעיף 14 כהצעת הוועדה? מי נגד?

הצבעה

סעיף 14, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 14 אושר.

אנחנו עוברים לסעיף 15. הסתייגות של חבר הכנסת מיכאל איתן – מי תומך? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 15 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה. הסתייגות של חבר הכנסת רחבעם זאבי – מי תומך? מי נגד?

הצבעה

ההצעה של חבר הכנסת ר' זאבי לסעיף 15 לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

הסתייגות נדחתה. מי תומך בסעיף 15 כהצעת הוועדה? מי נגד?

הצבעה

סעיף 15, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 15 אושר.

אנחנו עוברים לסעיף 16.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אני מבקש הצבעה אלקטרונית על סעיף 16.

היו"ר ש' וייס:

כן, אחרי ההסתייגויות.

הסתייגות של חבר הכנסת מיכאל איתן – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 16 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה. מי בעד סעיף 16 כהצעת הוועדה? מי נגד? שימו לב, הצבעה אלקטרונית.

הצבעה מס' 18

בעד סעיף 16, כהצעת הוועדה – 37

נגד – 11

נמנעים – אין

סעיף 16, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

37 תומכים, 11 מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהסעיף הזה נתקבל בקריאה שנייה כהצעת הוועדה.

אחרי סעיף 16 – מי תומך? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן אחרי סעיף 16 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף 17. הסתייגות של חבר הכנסת מיכאל איתן – מי תומך? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 17 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה. הסתייגות של חבר הכנסת רחבעם זאבי – מי תומך? מי נגד?

הצבעה

ההצעה של חבר הכנסת ר' זאבי לסעיף 17 לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה. חברי הכנסת, מי תומך בסעיף 17 כהצעת הוועדה? מי נגד?

הצבעה

סעיף 17, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 17 אושר.

אנחנו עוברים לסעיף 18. הסתייגות של חבר הכנסת מיכאל איתן – מי תומך? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 18 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה. הסתייגות של חבר הכנסת יצחק לוי וקבוצת שאקי – מי תומך? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת י' לוי וקבוצת שאקי לסעיף 18 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה. מי תומך בסעיף 18 כהצעת הוועדה? מי נגד?

הצבעה

סעיף 18, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 18 אושר.

אנחנו עוברים לסעיף 19. הסתייגות של חבר הכנסת מיכאל איתן – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההצעה של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 19 לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה. הסתייגות של חבר הכנסת רחבעם זאבי – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההצעה של חבר הכנסת ר' זאבי לסעיף 19 לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה. מי תומך בסעיף 19 כהצעת הוועדה? מי נגד?

הצבעה

סעיף 19, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 19 אושר.

אנחנו עוברים עכשיו לסעיף 20. הסתייגות של חברי הכנסת רחבעם זאבי ומיכאל איתן – מי תומך? מי נגד?

הצבעה

ההצעה של חברי הכנסת ר' זאבי ומ' איתן לסעיף 20 לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה. חברי הכנסת, מי תומך בסעיף 20 כהצעת הוועדה? מי נגד?

הצבעה

סעיף 20, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 20 אושר.

אנחנו עוברים לסעיף 21. הסתייגות של חברי הכנסת תמר גוז'נסקי, האשם מחאמיד וסאלח סלים – מי תומך? מי מתנגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת ת' גוז'נסקי, ה' מחאמיד וס' סלים לסעיף 21 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה. הסתייגות של חברי הכנסת רחבעם זאבי ומיכאל איתן – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההצעה של חברי הכנסת ר' זאבי ומ' איתן לסעיף 21 לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת זאבי ואנוכי מבקשים להצביע על כל ההסתייגויות שלנו בהצבעה אחת גורפת.

היו"ר ש' וייס:

זה אפשרי לפי התקנון, אדוני המזכיר. נעשה את זה. קודם כול נסיים את הסעיף הזה ונפעיל מייד את הבקשה שלכם.

מי תומך בסעיף 21 כהצעת הוועדה? מי נגד?

הצבעה

סעיף 21, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 21 אושר.

חברי הכנסת, עכשיו הצבעה שהיא גורפת. מי תומך בהסתייגויות של חברי הכנסת מיכאל איתן ורחבעם זאבי מסעיף 22 ועד סוף החוק הזה? מי נגד?

הצבעה

התיקונים של חברי הכנסת מ' איתן ור' זאבי לסעיפים 22-50 לא נתקבלו.

היו"ר ש' וייס:

אני קובע שהסתייגויות של חברי הכנסת מיכאל איתן ורחבעם זאבי מסעיף 22 ועד סוף החוק הוסרו.

סעיפים 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36 ו-37 – ההסתייגויות נדחו. לסעיפים 38 עד 43 אין הסתייגויות.

לסעיף 44 יש הסתייגות של קבוצת שאקי.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני מבקש להצביע הצבעה גורפת על כל ההסתייגויות שלי.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שאקי, אנחנו עושים הצבעה נפרדת, אל תפריעו, הכול יסתדר. חבר הכנסת שאקי מוכן שכל ההסתייגויות שלו, עד סוף החוק, תוצבענה במנה אחת. מי תומך בהסתייגויות של חבר הכנסת שאקי עד סוף החוק? תודה. מי מתנגד?

הצבעה

התיקונים של קבוצת שאקי לסעיפים 44, 48 ואחרי סעיף 53 לא נתקבלו.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגויות הוסרו. לפיכך, חברי הכנסת, אנחנו יכולים להמשיך עכשיו. אני קורא: סעיף 45, סעיף 46, נא לעבור אתי הלאה לעמוד 17, סעיף 47, סעיף 48 – ההסתייגות של חבר הכנסת שאקי כבר הוסרה. לסעיף 49 אין הסתייגויות. סעיף 50 – הסתייגות של חבר הכנסת מיכאל איתן – הוסרה. לסעיפים 51-53 אין הסתייגויות. אחרי סעיף 53 באה קבוצת חבר הכנסת שאקי, והרי אלה כבר הוסרו. אשר על כן אנחנו מצביעים עכשיו, בקריאה שנייה – – –

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

אני יודע, רציתי להגיע עד כאן.

עמוד 18. מי תומך בהסתייגות של חבר הכנסת דן מרידור? מי מתנגד?

הצבעה

ההצעה של חבר הכנסת ד' מרידור אחרי סעיף 53 לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

אני קובע שההסתייגות הזאת הוסרה. לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההצעה לחלופין של חבר הכנסת ד' מרידור אחרי סעיף 53 לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה.

חברי הכנסת, אנחנו עכשיו מצביעים בקריאה שנייה מסעיף – אדוני המזכיר, תזכיר לי – מסעיף 22. ליתר ביטחון מסעיף 20 עד סעיף 53, כולל, ועד סוף החוק, בקריאה שנייה, מכיוון שכל ההסתייגויות הוסרו – מי תומך בקריאה שנייה בסעיפים אלה?

קריאות:

סאלח טריף (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

סליחה, הצבעתי על ההסתייגות של חבר הכנסת יצחק לוי. אתה מעיר שלא הצבעתי. מי תומך בהסתייגות של חבר הכנסת יצחק לוי? תודה. מי מתנגד? תודה.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת י' לוי לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

פעמיים הוסר, על-פי הצעתו של חבר הכנסת סאלח טריף, ליתר ביטחון.

חברי הכנסת, מי תומך בכל הסעיפים שהודעתי עליהם עד סוף החוק, בקריאה שנייה, כהצעת הוועדה – יצביע. מי מתנגד?

הצבעה

הסעיפים 20-53 נתקבלו.

היו"ר ש' וייס:

אני קובע שכל הסעיפים האלה התקבלו כהצעת הוועדה בקריאה שנייה.

חברי הכנסת, קריאה שלישית ואחרונה, הצעת חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (הסדרים כלכליים והוראות שונות) (תיקוני חקיקה), התשנ"ה-1994. קריאה שלישית, אלקטרונית – ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 19

בעד החוק – 45

נגד – 14

נמנעים – אין

חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (הסדרים כלכליים
והוראות שונות) (תיקוני חקיקה), התשנ"ה–1994, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

45 תומכים, 14 מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע, חברי הכנסת, שחוק זה אושר בקריאה שלישית,
זאת אומרת אושר. תודה רבה לכם.

אנחנו עוברים להצבעה על החוק הבא. רבותי, עוברים להצבעה על החוק השני. לא להפריע. הצעת
חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו – זה מפריע, אדוני סגן שר החינוך והתרבות, אנא.

קריאה:

היו"ר ש' וייס:

מייד. הצעת חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (הגבלת פעילות), התשנ"ה–1994.
חברי הכנסת, נא לעבור אתי לעמודים הצהובים, לעמודי ההסתייגויות.

לשם החוק, הסתייגות של חברי הכנסת דוד מנע ויוסי ונונו. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת ד' מנע וי' ונונו לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

מייד, מייד. רגע, עכשיו יש לי חברת הכנסת גוז'נסקי. מייד, חבר הכנסת איתן. כשנגיע אליך תודיע את ההודעה. הסתייגות של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, חבר הכנסת האשם מחאמיד וחבר הכנסת סאלח סלים – מי בעד?

סליחה, נתנו לי חוק לא מתאים. מחקתי את שתי הדקות האחרונות. נא לתת לי את החוק המתאים. רבותי, מה לעשות, גם המזכירות עייפה מדיוני הלילה. הנה החוק, סליחה. רבותי, על רקע העייפות הכללית אני מבקש, בשם מזכירות הכנסת, להתנצל בפניכם. לא קרה שום דבר, תאמינו לי.

כדי להימנע מטעויות, הצעת חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (סמכויות שיפוט והוראות אחרות) (תיקוני חקיקה), התשנ"ה–1994. את כל היתר תסירו, תזיזו.

נעבור עכשיו לעמודי ההסתייגויות. לשם החוק, הסתייגות של חברי הכנסת יגאל ביבי, שאול יהלום, חנן פורת, אבנר חי שאקי – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת י' ביבי, ש' יהלום, ח' פורת וא"ח שאקי

לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה. לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת י' ביבי, ש' יהלום, ח' פורת
וא"ח שאקי לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי והקבוצה שלה – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת ת' גוז'נסקי, ה' מחאמיד ס' סלים וט' אלסאנע
לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסרה. חברת הכנסת יעל דיין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברת הכנסת י' דיין לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. חבר הכנסת רחבעם זאבי – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ר' זאבי לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. חבר הכנסת יצחק לוי – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת י' לוי לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. חבר הכנסת דוד מגן – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ד' מגן לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. חברי הכנסת, נא לעבור לעמוד השני.

מיכאל איתן (הליכוד):

— — — אדוני היושב-ראש

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה, כשנגיע אליך, כי יש לי עוד הסתייגויות של חברים אחרים. בסדר, חבר הכנסת איתן?

חברי הכנסת אברהם פורז, אלי גולדשמידט ואלי דיין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת א' פורז, א' גולדשמידט וא' דיין לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. לחלופין, מי בעד? מי נגד? החלופין היה לפני. עכשיו עוד הפעם: חברי הכנסת אברהם פורז, אלי גולדשמידט ואלי דיין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת א' פורז, א' גולדשמידט וא' דיין לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. חבר הכנסת סילבן שלום – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ס' שלום לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. אל תפריעו לי.

לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חבר הכנסת ס' שלום לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. חברי הכנסת, חבר הכנסת מצא, זה קצת מפריע לנו. מי תומך בשם החוק בקריאה שנייה, כהצעת הוועדה? מי מתנגד?

הצבעה

שם החוק, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

אני קובע ששם החוק אושר כהצעת הוועדה.

אנחנו עוברים כעת לסעיף הראשון. הסתייגות של חברי הכנסת מיכאל איתן, אורון, אלי דיין, הנגבי, מצא, מנע, ונונו – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת מ' איתן, ח' אורון, א' דיין, צ' הנגבי, י' מצא, ד' מנע ו' ונונו לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. חבר הכנסת מצא, זה קצת מבלבל אותי, ואנחנו קצת עייפים, אנא.

אנחנו עוברים להסתייגות השנייה. חברי הכנסת ביבי, יהלום, פורת ושאקי – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההצעה של חברי הכנסת י' ביבי, ש' יהלום, ח' פורת וא"ח שאקי לסעיף 1 לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. לחלופין (1) – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין (1) של חברי הכנסת י' ביבי, ש' יהלום, ח' פורת וא"ח שאקי לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. לחלופין (2) – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין (2) של חברי הכנסת י' ביבי, ש' יהלום, ח' פורת
וא"ח שאקי לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. חברי הכנסת, נא לעבור אתי לעמוד השלישי. הסתייגות של חברי הכנסת אלי גולדשמידט ואלי
דיין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת א' גולדשמידט וא' דיין לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. חברת הכנסת יעל דיין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברת הכנסת י' דיין לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. חבר הכנסת יצחק לוי – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת י' לוי לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. חבר הכנסת רחבעם זאבי – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ר' זאבי לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. חבר הכנסת אליעזר זנדברג – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת א' זנדברג לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. חבר הכנסת דוד מגן – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ד' מגן לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. חברי הכנסת מיכאל איתן, אורון, אלי דיין, הנגבי וחברתם – – –

קריאה:

— — —

היו"ר ש' וייס:

סליחה, כן, מייד. קודם כול נצביע על סעיף 1. חברי הכנסת, מי תומך בסעיף 1, קריאה שנייה, כהצעת הוועדה?

הצבעה

סעיף 1, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

אני קובע שסעיף 1, כהצעת הוועדה, אושר.

חבר הכנסת איתן, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מבקש, בשם – – – להצביע על כל ההסתייגויות יחד – – –

היו"ר ש' וייס:

של?

מיכאל איתן (הליכוד):

אני דיברתי עם חברי הכנסת ונונו, מצא, הנגבי – – –

היו"ר ש' וייס:

טוב, אז כל פעם שאני אזהה את הקבוצה, ברור – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

– – –

היו"ר ש' וייס:

הבנתי.

קריאות:

– – –

מיכאל איתן (הליכוד):

עוד שנייה. גם כאשר מופיעות ההסתייגויות של חבר הכנסת רחבעם זאבי – – –

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חברי הכנסת, שימו לב, כדי שלא תהיינה אי-הבנות אחר כך. נעשה עכשיו הצבעה גורפת על ההסתייגויות של חברי הכנסת מיכאל איתן, אורון, אלי דיין, הנגבי, זנדברג, מצא, מנע, ונונו, ושל חבר הכנסת רחבעם זאבי הנפרדות, או עם החברים שציינתי, ושל חבר הכנסת שאקי – נפרדות, וכן

הלאה. אשר על כן, רבותי, הצבעה גורפת, מי בעד ההסתייגויות של החברים שצינתי את שמם? תודה. מי מתנגד?

הצבעה

התיקונים של חברי הכנסת מ' איתן, ח' אורון, א' דיין, צ' הנגבי, א' זנדברג, י' מצא, ד' מנע, י' ונונו ור' זאבי לסעיפים 2-6 לא נתקבלו.

היו"ר ש' וייס:

אני קובע, שלאורך כל החוק, ההסתייגויות של החברים שצינתי הוסרו.

אנחנו מצביעים עכשיו על הסעיף השני. לא, יש לי עוד. נעבור לעמוד 3. אנחנו עדיין צריכים להצביע על ההסתייגויות, פה ההדפסה כבר ממש מבולבלת. עמוד 4, איזה סעיף? שאלתי איזה סעיף. סעיף 2. יש לי עוד הסתייגויות בסעיף 2. חברי הכנסת, תאמינו לי שאם הייתם נותנים לי לעבור, הייתי עושה את זה יותר מהר, וזה כנראה מה שאני אעשה עוד הפעם.

נא לעבור לעמוד הרביעי, זה עדיין סעיף 2 של החוק. יש לנו הסתייגויות של חברי הכנסת ביבי, יהלום, פורת ושאקי, והוא רק אחד מהם, לכן צריך להצביע, ותודה על העצות שנתתם לי קודם. מי בעד ההסתייגויות האלה? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת י' ביבי, ש' יהלום, ח' פורת וא"ח שאקי לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. אחר כך יש של חברים שכבר הצבענו על הסתייגויותיהם. פסקה (1) בסעיף 2 – אין הסתייגויות. זה לא משנה, נצביע אחרי כן על סעיף 2 כולו. אני מוכרח לומר לכם, שקשה מאוד להתמצא פה בהדפסה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לעמוד 5, ואני רוצה למנוע טעויות. הסתייגות לחברי הכנסת תמר גוז'נסקי, סאלח סלים, האשם מחאמיד וטלב אלסאנע – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת ת' גוז'נסקי, ס' סלים, ה' מחאמיד וט' אלסאנע
לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה. בתחתית עמוד 5, זאת חבורה שכבר הסרנו את ההסתייגויות שלה. נעבור לעמוד
6. הסתייגות לחברי הכנסת יגאל ביבי, שאול יהלום, חנן פורת ואבנר חי שאקי – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת י' ביבי, ש' יהלום, ח' פורת וא"ח שאקי
לתקנה 9(ג)1 בסעיף 2(11) לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה. שוב הסתייגות של חברי הכנסת יגאל ביבי, שאול יהלום, חנן פורת ואבנר חי
שאקי – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת י' ביבי, ש' יהלום, ח' פורת וא"ח שאקי
אחרי תקנה 9(ה) בסעיף 2(11) לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה. בתחתית העמוד הסתייגות של חבר הכנסת יצחק לוי – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת י' לוי לתקנה 10(א) בסעיף 2(11)
לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה. חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו לעמוד 7. ההסתייגות של הקבוצה הזאת הוסרה. אנחנו עוברים להסתייגות של חטיבת חברי הכנסת יגאל ביבי וחבריו – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת י' ביבי, ש' יהלום, ח' פורת וא"ח שאקי
לתקנה 10(ז) בסעיף 2(11) לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה. באותו עמוד שוב הסתייגות לחברי הכנסת יגאל ביבי, חנן פורת, שאול יהלום ואבנר חי שאקי – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת י' ביבי, ח' פורת, ש' יהלום וא"ח שאקי
לתקנה 10(ח) בסעיף 2(11) לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה. חברי הכנסת, אנחנו עוברים לעמוד 8. הסתייגות של חבר הכנסת יצחק לוי – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת י' לוי לתקנה 11(ד) בסעיף 2(11) לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה. שוב הסתייגות לחברי הכנסת יגאל ביבי, חנן פורת, שאול יהלום ואבנר חי שאקי – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת י' ביבי, ח' פורת, ש' יהלום וא"ח שאקי לתקנה 12(ב) בסעיף 2(11) לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה. שוב הסתייגות לחבר הכנסת יגאל ביבי וחבריו – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת י' ביבי, ח' פורת, ש' יהלום וא"ח שאקי
לתקנה 13(א) בסעיף 2(11) לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה. חברי הכנסת, נא לעבור אתי לעמוד 9. את ההסתייגות של החבורה למעלה כבר
הסרנו. הסתייגות לחבר הכנסת יצחק לוי – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת י' לוי לתקנה 15 בסעיף 2(11) לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה.

חברי הכנסת, כל ההסתייגויות, שלא תהיינה פה אי-הבנות, בסעיף 2 הוסרו. אשר על כן, מי תומך
בסעיף 2 בקריאה שנייה כהצעת הוועדה? מי נגד?

הצבעה

סעיף 2, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

אני קובע שסעיף 2, כהצעת הוועדה, אושר בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים לסעיף 3. את ההסתייגויות של הקבוצה הראשונה כבר הסרנו באופן גורף. אנחנו
עוברים עכשיו להסתייגות של חבר הכנסת יגאל ביבי וחבריו – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההצעה של חברי הכנסת י' ביבי, ש' יהלום, ח' פורת וא"ח שאקי
לסעיף 3 לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה. לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין (1) של חברי הכנסת י' ביבי, ש' יהלום, ח' פורת וא"ח שאקי
לסעיף 3 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה. חברי הכנסת, נא לעבור אתי לעמוד העשירי. לחלופין מס' 2 – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין (2) של חברי הכנסת י' ביבי, ש' יהלום, ח' פורת וא"ח שאקי
לסעיף 3 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה. ההסתייגות של חבר הכנסת זאבי הוסרה.

חברי הכנסת, כל ההסתייגויות בסעיף 3 הוסרו. אשר על כן, מי תומך בקריאה שנייה בסעיף 3 כהצעת הוועדה? מי נגד?

הצבעה

סעיף 3, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 3, כהצעת הוועדה, אושר בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים עכשיו לסעיף 4. ההסתייגויות בסעיף 4 הוסרו. מי תומך בסעיף 4 בקריאה שנייה כהצעת הוועדה? מי נגד?

הצבעה

סעיף 4 נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

אני קובע שסעיף 4, כהצעת הוועדה, אושר בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים לסעיף 5. מכיוון שיש כאן הסתייגות של חבר הכנסת יצחק לוי, אני חייב להצביע על ההסתייגות. מי תומך בהסתייגות של חברי הכנסת זאבי ויצחק לוי? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת ר' זאבי ו' לוי לסעיף 5 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה.

חברי הכנסת, מי תומך בסעיף 5, כהצעת הוועדה, בקריאה שנייה? מי נגד?

הצבעה

סעיף 5, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 5 אושר.

אנחנו עוברים עכשיו לסעיף 6. כן, חבר הכנסת ביבי.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אנחנו מורידים את ההסתייגות.

היו"ר ש' וייס:

נדמה לי שכבר לא כדאי. אני מאוד מודה לכם.

חברי הכנסת, סעיף 6. את ההסתייגות של החבורה הראשונה כבר הסרנו. לפיכך, נעבור לעמוד 11. אנחנו, זה לא אומר לי כלום, כי אני צריך להצביע על ההסתייגות של חבר הכנסת יצחק לוי. הוא לא כאן ורק הוא רשאי להודיע.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני כיושב-ראש הסיעה מודיע.

היו"ר ש' וייס:

ברשותך, אצביע. בכל הכבוד, זה אישי.

חברים, מי תומך בהסתייגות של חבר הכנסת יצחק לוי? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת י' לוי לסעיף 6 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה. לחלופין – מי תומך? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חבר הכנסת י' לוי לסעיף 6 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה. הסתייגות של חבר הכנסת דן מרידור – מי תומך? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ד' מרידור לסעיף 6 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה. לחלופין – מי תומך? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חבר הכנסת ד' מרידור לסעיף 6 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה.

חברי הכנסת, אנחנו עכשיו נעבור להצבעה על סעיף 6, אשר כל ההסתייגויות שלו הוסרו, בקריאה שנייה, כהצעת הוועדה. מי תומך? מי נגד?

הצבעה

סעיף 6, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

אני קובע שסעיף 6 כהצעת הוועדה נתקבל בקריאה שנייה.

האם אני יכול לעבור לקריאה שלישית, אדוני יושב-ראש הוועדה?

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

כן, הצבעה אלקטרונית.

היו"ר ש' וייס:

בסדר. חברי הכנסת, הצעת חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (סמכויות שיפוט והוראות אחרות) (תיקוני חקיקה), התשנ"ה-1994, קריאה שלישית, הצבעה אלקטרונית. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 20

בעד החוק – 46

נגד – 18

נמנעים – אין

חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (סמכויות שיפוט והוראות אחרות) (תיקוני חקיקה), התשנ"ה-1994, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, 46 תומכים, 18 מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שחוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (סמכויות שיפוט והוראות אחרות) (תיקוני חקיקה), התשנ"ה-1994, התקבל בקריאה שלישית. תודה רבה.

אני מזמין עכשיו את חבר הכנסת דוד צוקר להציג את הצעת חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (הגבלת פעילות), התשנ"ה-1994, שכבר קצת הצבענו עליה בטעות.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להציג בחמש דקות, לא יותר, את העקרונות המרכזיים של החלק השלישי של החוק בדבר יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו.

הגיונו של החוק מוגדר היטב ובאופן ברור בסעיף 1, סעיף מטרה. זהו סעיף חדש בהצעת החוק, שלא היה בהצעת החוק הממשלתית, והוא קובע עיקרון שקבעו אותו מדינות רבות בעולם – אני מדגיש, מדינות רבות בעולם. אנחנו הולכים בעקבותיהן. אנחנו הולכים בעקבות, למשל, מדינה כמו ארצות-הברית, שקבעה שפעילותו של כל גורם המוגדר כסוכן זר של רשות מדינית אחרת טעון אישור הממשלה האמריקנית. כך נוהגות מדינות רבות בעולם.

אנחנו קבענו בסעיף 1, סעיף המטרה, שהרשות הפלשתינית, על בסיס ההסכם בין ישראל לבין אש"ף, לא תוכל לקיים פעילות בעלת אופי מדיני או שלטוני בתחומי המדינה בלי הסכמתה של הממשלה, וכל פעולה שאינה מכבדת את הריבונות של מדינת ישראל תהיה בלתי אפשרית.

אני פונה פה גם לעמיתי למחנה הפוליטי לזכור, שיש פה קביעת עיקרון שלא צריך להתבייש בו. צריך לתמוך בו.

יהושע מצא (הליכוד):

אני לא רוצה להפריע ובדרך כלל לא אפריע לך, אבל אני רוצה רק להעיר לך. כשאתה מדבר על הקטע הזה, כשאתה מדבר על כך שלא מכבדים את ריבונות מדינת ישראל – – –

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

שכל פעולה שאיננה מכבדת את הריבונות תהיה בלתי אפשרית.

יהושע מצא (הליכוד):

זה כהצהרה חגיגית. אבל כשיום-יום מפירים, רומסים, שלשום למשל ב"אוריינט האוס" ובכל מקום אחר – כשאתה בא ומצהיר הצהרה כזאת, תסלח לי, זה לעשות צחוק מהעבודה, זו דקלרציה ולא יותר. יום-יום יש הפרה.

אני לא אפריע לך יותר.

היו"ר ש' וייס:

זה בסדר, זה מקובל, זה בסדר גמור.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אני רוצה להגדיר, אני עכשיו לא ממשלה. אני כנסת. אני בא ואומר, אנחנו נאפשר לממשלת ישראל, מרגע שהחוק הזה יעבור, למנוע כל פעילות שיהיה עמה אופי מדיני או שלטוני או פגיעה אחרת בכבוד הריבונות של מדינת ישראל. זאת תהיה אחריותה של הממשלה לאכוף את הכלל הזה.

צריך לזכור, הניסוח של החוק הזה, אחרי שקבעתי את העיקרון הראשון, הניסוח של החוק הזה איננו פראי. הוא שומר על כל אמות המידה של ישראל כמדינת חוק. תיקונים מספר שהיו בוועדה דאגו לעניין הזה. למשל בסעיף 6, שהיה לא ברור לגבי האמצעים שיינתנו למשטרת ישראל, קבענו שכל האמצעים של משטרת ישראל יופעלו על-פי כל דין. כלומר, איננו עושים דין מיוחד לעניין הזה. פעולה שפוגעת בריבונות, אדוני סגן שר הביטחון, על-פי כל דין ניתן יהיה להוציא צו חיפוש או להורות על סגירת מוסד, אם זה עולה בקנה אחד עם מטרות החוק, על-פי כל דין, על-פי המקובל. לא יהיה דין מיוחד, או כללים מיוחדים או סדר דין מיוחד לסוגיה הזאת.

ישראל לא צריכה לאמץ לעצמה סטנדרדים ירודים יותר בתחום שלטון החוק גם אם מדובר בשאלה מאוד קריטית.

עיקרון שלישי, והוא שינוי שהוחל בוועדה לעומת הנוסח הממשלתי. בנוסח המקורי, משנסגר אולם, או אספה שנמנעה פעולתה או נציגות שהופסקה פעולתה, צריך היה לפנות לבית-המשפט המחוזי, אחרי הסגירה, עם דיני ראיות שלפי דעתי לא היו מתקבלים על הדעת במדינת חוק. בהסכמת כל הגורמים, משירות הביטחון עד היועץ המשפטי לממשלה, נקבע שהפרוצדורה תהיה מתוקנת יותר והוגנת יותר במקרה של הפסקת פעילות, אדוני היושב-ראש, הפסקת פעילות של נציגות או אספה של הרשות הפלשתינית, והפרוצדורה תהיה ישירות מול בית-המשפט העליון בשבתו כבג"ץ. נסגרה הנציגות, אם מישו מהנפגעים יחוש שהוא נפגע שלא כדין ושהממשלה פעלה בשרירות לב – יוכל לפנות ישירות לבג"ץ, ושם להביא את טענותיו. דיני הראיות במקום הזה יהיו סבירים הרבה יותר.

אינני רוצה להיכנס עכשיו למחלוקת על ירושלים, תהיה לי זכות גם להשיב בסיום הדיון. אני רק רוצה לומר, קבענו פה עיקרון שאני אומר אותו לעמיתי למחנה הפוליטי, זה עיקרון שאפשר לתמוך בו, שצריך לתמוך בו, הוא לא צריך להיות נחלת ימין או שמאל: מדינה מכבדת ריבונותה. גורם זה, יהיה זה יפני, פלשתיני או טיוואני, הרוצה לפעול בתחומי המדינה – יואיל ויקבל אישור מן המדינה.

אלה הם העקרונות הכלליים באופן כולל ביותר, כדי לעמוד בלוח הזמנים שעמדנו עליו, בחברות. אלה העקרונות הכלליים שמונחים ביסודה של הצעת החוק. אני משאיר לעצמי את הזכות לענות על נקודות נוספות בסיום הדיון. תודה.

היו"ר ש' וייס:

בסדר. חבר הכנסת איתן גם מסר לי, שעל-פי ההסדר אתה תוכל לומר עוד כמה דברים, בסוף הדיון על החוק.

חברי הכנסת, לפני שאני מעביר את ניהול הישיבה לחברי רפאל אדרי, אני רוצה לומר לכם: מדי שנה אנחנו עושים כאן מפעל של התרמת דם, שהוא מפעל אנושי וחשוב. אני מזמין אתכם, כמובן את מי שרוצה – – –

יהושע מצא (הליכוד):

לפני חודשיים אתה ואני תרמנו.

היו"ר ש' וייס:

נכון. ואני תורם עכשיו עוד הפעם.

יהושע מצא (הליכוד):

יפה מאוד.

היו"ר ש' וייס:

עכשיו מתקיימת התרמת דם, בלי שום קשר פוליטי, בחדר סיעת הליכוד.

יהושע מצא (הליכוד):

אומר דדי צוקר, יושב-ראש ועדת החוקה, שרק אחת לשישה חודשים מותר – – –

היו"ר ש' וייס:

אני קיבלתי היתר מיוחד מהרופא.

זה בהתנדבות, חברים. מי שמעוניין יבוא ויתרום דם בחדרה של סיעת הליכוד. ההתרמה החלה.

יהושע מצא (הליכוד):

מי שמזכיר – – – ה"אוריינט האוס", שילך לתרום שמה את הדם.

הי"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, מתחיל הדיון על ההסתייגויות. אצלי כתוב, עשר דקות עבודה, בלי שמות. זה מאוד משעשע. איך אני יכול להזמין את העבודה, גברתי סגנית המזכיר? כתוב אצלי: הסתייגויות, עבודה – עשר דקות. איך אני יודע מי מהעבודה? ליכוד – עשר דקות. אין שמות. זה מעניין.

עבודה; אבי יחזקאל, אתה עבודה, נכון? ועוד איך. בבקשה, יש לך עשר דקות. אנחנו נקפיד מאוד על לוח הזמנים. רבותי, חבר הכנסת אבי יחזקאל, עשר דקות. אחריו – הליכוד; תיתנו שמות.

יהושע מצא (הליכוד):

עבודה בעיניים.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אנחנו מגיעים לרגע האמת, שמעביר את המחלוקת או את ההסכמה בסוגיות הקשורות באוטונומיה בכלל מרמה של הצהרות וחתימה על הסכמים פוליטיים עם גורמים זרים לנו לרמה אחרת, כאשר אננו יודעים שלב לבנה של הבעיה הבין-דתית – היהודית, המוסלמית, הנוצרית – לב לבנה של הבעיה עם הפלשתינים יהיה בסופו של דבר בעיית ירושלים.

צריך לומר את האמת, שבעיית ירושלים, על אף ההצהרות החד-משמעיות של מרבית חברי כנסת ישראל, בעיית ירושלים היא בלתי פתירה, נכון לעכשיו.

אני אומר את הדברים האלה כדי שנדע, שבסוגיית ירושלים, ברמה של הצהרה, אין הבדלים גדולים ביני לבין חבר הכנסת צחי הנגבי. אני יודע שהמחלוקת בינינו תהייה לגבי השאלה איך אנחנו פותרים את הנושא הרגיש הזה מול עם או מול ישות, שגם בליכוד כבר מודים בקיומה – מול הישות הפלשתינית, מול העם הפלשתיני.

לבי נחמץ כשאני שומע ויודע, שגם בכנסת וגם ברחוב יודעים, שבסופו של התהליך, חבר הכנסת הנגבי, עלולה או עשויה, איש איש לפי השקפתו, לקום מדינה פלשתינית. השאלה שאני שואל היא, האם ה"אוריינט האוס" יהיה משרד החוץ של המדינה הפלשתינית שבדרך, או האם ה"אוריינט האוס" יהיה השגרירות של המדינה שבדרך? זו השאלה.

נכון לעכשיו, הולך ומתרחש תהליך מסוכן ביותר גם מנקודת מבטי כאיש מפלגת העבודה. ה"אוריינט האוס" הפך והופך להיות יותר ויותר משרד החוץ של המדינה, של הישות הפלשתינית שבדרך.

אודה ולא אבוש, אנחנו נמצאים בבעיה – והצעת החוק הזאת יש בה כדי להשיב דברים לקדמותם. אבל מי כמוני, אדוני היושב-ראש, יודעים שדברים שנעשים קשה לחזור מהם ועובדות שנקבעות צריך

לאחר מכן להילחם בהן. אני לא יודע מה יהיה אם, חלילה, תתגלה פעילות חורגת או חריגה שנעשית ב"אוריינט האוס", מי יהיה לו העוז, האומץ, הנפשי, הציבורי והביטחוני, לבוא יום אחד לפלשתינים, אנשי ה"אוריינט האוס", ולומר להם: רבותי, חרגתם מסמכותכם. מי יהיה לו האומץ לבוא ולסגור את ה"אוריינט האוס"? מי יהיה לו האומץ לממש את החוק הזה, אדוני היושב-ראש?

אנחנו נמצאים גם במצב שונה. על-פי החוק הזה, תוכל הממשלה, או מי מטעמה, להפעיל סמכויות הקשורות בפעילות פלשתינית חריגה. ואני שואל, האם השקפת העולם הפוליטית שלנו לא תאפשר פעילות כזו? היא תאפשר. אלא שבעוד שנתיים עלולה לעלות, חלילה, מפלגה אחרת לשלטון, והיא תיצור עימות עם הבית שנקרא "אוריינט האוס", ואז יתפתח עימות שעלול להביא גם להחמרת המצב הביטחוני בירושלים. צריך להבהיר, שבסוגיה הזאת יש לנו בעיה קשה מאוד, והצעת החוק הזו מותירה פתח מאוד גדול לפוליטיקה, להשקפת עולם, לתנודות. הדבר הטוב ביותר היה אילו יכולנו להוציא את ירושלים, חבר הכנסת האשם מחאמיד, מהוויכוח בינינו לבין הפלשתינים. אך האם זה אפשרי? נכון שלא?

האשם מחאמיד (חד"ש):

אי-אפשר.

אברהם יחזקאל (העבודה):

חבר הכנסת טלב אלסאנע, גם הוא חושב כמון. ואני מודיע לך במלוא החברות והכנות – – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

אתה חושב אחרת?

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני אומר לך שיש בעיה. אני מודע לכך שלא יהיה אפשר להוציא, אבל אני חושש מהעימותים הצפויים בסוגיית ירושלים. מי שאינו מודע לזה שה"חמאס", כוחו בירושלים הולך וגובר, טועה. חבר הכנסת האשם מחאמיד, האם יהיה זה נכון להעריך שכשליש מהאוכלוסייה הפלשתינית בירושלים תומך ב"חמאס"? יש אומרים שמדובר בשליש מהתושבים. ושימו לב מה קורה בירושלים. אמרו שהסוגיה היא מצוקה כלכלית. אומרים שהסוגיה בעזה היא סוגיה של מצוקה כלכלית.

האשם מחאמיד (חד"ש):

לא רק.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אנחנו יודעים שהתנאים הכלכליים של הפלשתינים בירושלים, אדוני היושב-ראש, טובים עשרת מונים מהתנאים הכלכליים של תושבי מחנות הפליטים בעזה, למשל. ועדיין הסוגיה של קיצוניות, של אסלאם קיצוני, הולכת ומשתרשת בירושלים. זה מראה עד כמה ירושלים היא עיר טעונה. ואני לא מתבייש להודות בפניך, חבר הכנסת האשם מחאמיד, שבסוגיה הזאת הייתי מאוד רוצה לעמוד כחומה, כי אני חושב שמי שירצה לפצל את ירושלים, מי שירצה לחלק את ירושלים ייצור לעצמו ולנו בעיה.

מצד שני, אדוני היושב-ראש, לפני יומיים קראתי מכתב מנומק בנושא הבורסה, שבא באיחור מסיבות אישיות, ונהייתי לקרוא את המכתב שלך, אבל בצורה רציונלית אומר ראש הממשלה שלך ושלי, אחרי אירועים ביטחוניים, שצריכה להיות הפרדה מדינית בינינו לבינם. והשאלה הנשאלת היא: כשאתה אומר הפרדה בינינו לבינם, איזו הפרדה תוכל להנהיג בירושלים? 150,000 פלשתינים יש בירושלים. איזו הפרדה? האם לפי ההיגיון הזה ההפרדה הזו תוכל להתממש בכל המקומות? מתברר שלא.

לכן אני אומר, שטיעון ההפרדה בינינו לבינם הוא טיעון שלא יכול לתפוס, כי הרי הוא יגיע בסופו של דבר לירושלים, ואז חבר הכנסת שאקי יגיד: אולי צריך הפרדה גם בוואדי-עארה, שהרי זה מה שהם רוצים מאתנו: הפרדה בוואדי-עארה, הפרדה ביפו, הפרדה בירושלים – – –

האשם מחאמיד (חד"ש):

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני בכוונה אומר זאת, כי להיגיון של ההפרדה אין סוף. לא אתה, חבר הכנסת מחאמיד, אבל תמיד יהיה קיצוני שיגיד שהוא רוצה הפרדה גם בוואדי-עארה. להיגיון הזה, אני אומר, אין סוף. להתמודדות עם הטיעון להפרדה בינינו לבין הפלשתינים אין סוף. אני יודע עד כמה אתה תרמת ואתה תורם לנושא הדו-קיום, אבל מה יהיה אם יום אחד יקום קיצוני ביישוב שלך, או ביישוב שלי, ויטען: רבותי, הפרדה.

אתה יודע ממה אני פוחד? שבתום עידן הפוליטיקה השפויה במדינת ישראל נגיע לעידן של הפוליטיקה הטרנספריסטית. אני גוזר את זה דווקא מהסוגיה של ירושלים.

הצעת החוק הזו, רבותי, נועדה לומר לאנשי ה"אוריינט האוס": אל תגזימו, אל תעברו את הגבולות, כי יהיה מצב שבו לא תמצאו קואליציה ואופוזיציה בנושא הזה. אני מאמין שאני אשב יחד עם חבר הכנסת רפי אדרי, יושב-ראש הישיבה, ועם חבר הכנסת יהלום, ובסוגיית ירושלים נוכל למצוא קווים משותפים. כך אני מאמין. ואם חברת הכנסת דליה איציק הירושלמית תאמר לחבר הכנסת מהליכוד

צחי הנגבי, שגם הוא ירושלמי, בוא ניזום הצעת חוק משותפת על ייחודה של ירושלים, על אחדותה, על ה"אוריינט האוס" בירושלים, כל חברי הכנסת מהתנועות האלה יתמכו בה.

לכן אני טוען, שהצעת החוק הזאת היא הרע במיעוטו. הצעת חוק זו אומרת לפלשתינים: תיזהרו, אל תעברו את הגבול, אל תדברו מעל במות כמו אותו חבר כנסת שאמר ליאסר ערפאת: אנחנו יודעים שירושלים תהיה בירתה של המדינה הפלשתינית. ויכול חבר הכנסת הזה להשתתף בעצרת עם הפלשתינים ולומר: ירושלים, ירושלים היא של הפלשתינים. יאסר ערפאת מדבר מעל במות על דגלים שיונפו מעל המסגדים בירושלים, דגלים של המדינה הפלשתינית.

יימצא בוודאי מי שיאמר, כי מי שמשמיע דעות כאלה הוא ניצי בדעותיו, ימני בדעותיו. לא, רבותי, אני ריאליסט, אני יודע שסוגיית ירושלים תישאר אצלנו כפצע פתוח. ככל שאנחנו אוהבים אותה, אנחנו לא מצליחים להביא פתרון לירושלים. העיר הזאת נקרעת בין דתיים לחילונים, בין יהודים לערבים, בין עמים – הנצרות מחכה בצד וחוגגת, ואנחנו נמצאים בלב לבו של הסכסוך.

אני חושב, ואמר זאת בזמנו סגן השר יוסי ביילין, שסוגיית ירושלים צריכה לעלות. השאלה, אדוני היושב-ראש, היא: מתי. בואו נדחה כרגע את העלאת הסוגיה של ירושלים. הצעת החוק שלפנינו היא הרע במיעוטו, ונצטרך לתמוך בה. תודה רבה לך.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני. חבר הכנסת צחי הנגבי – הוא איננו. אני מזמין את חברת הכנסת דליה איציק. גברתי, בבקשה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

מי אחריה?

היו"ר ר' אדרי:

מייד נקבל את שמו של המסתייג הבא מהליכוד.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אין פה הליכוד.

היו"ר ר' אדרי:

רק אחרי עשר דקות נוכל לדעת אם יש ליכוד או אין ליכוד.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, משום-מה, כאשר הנושא של ירושלים עולה לדיון במובן המדיני שלו, כולנו או רובנו, או רובנו ככולנו נמצאים מאוחדים ומלוכדים, אבל בימים כתיקונם אנחנו מזניחים את ירושלים, אדוני היושב-ראש. אנחנו אוהבים לדבר על ירושלים ולציין שהיא על ראש שמחתנו, אבל היא תמיד בסוף תקציבנו, והיא תמיד תמיד תהיה העיר הכי מסובכת, אולי מיקרוקוסמוס של כל בעיות העולם שנולדו בירושלים.

ראש העירייה הקודם, טדי קולק, ניהל את העיר בשכל, בחוכמה ובתבונה, והוא הצליח לנהל את העיר הזו בשיתוף פעולה – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

והנוכחי?

דליה איציק (העבודה):

תן לי לדבר, בבקשה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני שואל: והנוכחי?

דליה איציק (העבודה):

תן לי לדבר.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני שאלתי אותך – – –

דליה איציק (העבודה):

אני מענה לך כאשר ארצה.

הוא הצליח לנהל את העיר בשיתוף פעולה מרשים בין דתיים לבין חילונים, בין נוצרים, יהודים וערבים, והעיר הזו נוהלה בשקט מרשים במשך הרבה מאוד שנים.

לעולם לא אשכח, אדוני היושב-ראש, את אירועי הר-הבית; הייתי סגנית ראש עיריית ירושלים. לעולם לא אשכח את המחזות המחרדים, איך פתאום הרגשת שגפרור קטן אחד יכול להצית את העיר הזאת ולהעלות בה להבות; איך פעולה לא חכמה אחת יכולה לגרום לעיר הזאת, חלילה וחס, חלילה וחס, להיות כמו לבנון; ואיך מוכרחים קברניטי העיר הזאת והממשלה לחשוב על ירושלים, עם כל רגישותה ועם היותה טעונה כל כך, עם היותה חמורת סבר, קשה ורצינית, כעיר מיוחדת. בגלל כל הנתונים האלה מוכרחים לחשוב היטב על כל חוק שמעלים כאן בנושא ירושלים, על כל נושא שמעלים שקשור בירושלים. יש כאן צורך בחיבור של שכל, של לב, חיבור של תבונה. כל הדברים האלה חייבים להיות ביחד כאשר מדובר בירושלים. במקומות אחרים מותר לך להיות רק חכם, אבל כשמדובר בירושלים, אתה חייב להיות גם חכם, גם נבון, לחבר לזה את הלב.

אני רוצה שתדעו, אדוני היושב-ראש ורבותי חברי הכנסת, שאני זוכרת כי הצענו לאנשי ירושלים, תושבי מזרח העיר, לנהל בכוחות עצמם כמה תחומים בחיי העיר. הצענו להם לנהל את החינוך והצענו להם לנהל את הבריאות. לצערי הרב, הם לא הסכימו.

אנחנו לא באים לנהל את ירושלים או לרצות שירושלים תהיה מאוחדת מתוך שאנחנו רוצים רק לשלוט, חלילה, ולא מתוך שאנחנו אימפריאליסטים. אנחנו באים לנהל את ירושלים מתוך היותה זה דורי דורות בלבנו, בדמנו ובוורידינו. לכן, כל מי שמשתייך לרשות הפלשתינית וחושב שבנושא ירושלים ימצאו אותנו מדברים אולי בלשונות שונות, מדברים בצורה לא מאוחדת, ייתקל בחומה קשה ובטוחה.

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני רוצה שתדע שהיתה לי לא מזמן שיחה עם פייצל חוסייני.

יוסף בא-גד (מולדת):

ב"אורינט האוס"?

דליה איציק (העבודה):

לא ב"אורינט האוס".

אמרתי לו: אדוני הנכבד, אתה הגזמת. יש מצבים שבהם צריך לדעת שהגזמות מובילות להגזמות אחרות. אנחנו לא היינו נדרשים לחוק הזה, ולא היינו נדרשים לסוגיה הזו, אילו אותם חברים שאני משוכנעת שאתה ואני היינו רוצים לראות אותם בסך הכול בהסכם שלום מכובד לשני העמים, לא היו מגזימים. מפני שפה הגזימו, מפני שפה חשבו שאולי ימצאו אותנו חלשים, בא החוק הזה. ומפני שהוא הגזים, הוא הזמין על עצמו היום את החוק הזה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני מבין, שהחוק הזה איננו החלטה עצמאית, אלא תגובה. בדרך כלל, החלטה שהיא בגדר תגובה על החלטה אחרת היא מוטעית ואינה מביאה בחשבון בצורה עצמאית את מכלול השיקולים.

דליה איציק (העבודה):

חבר הכנסת טלב אלסאנע, תסלח לי שאני אומרת לך, אבל אילו היה פייצל חוסייני קצת יותר חכם – ומזלי שהוא לא כל כך כזה – היינו אולי מוצאים עצמנו בהרגשה שברור לעם הפלשתיני שירושלים תהיה מאוחדת ומלוכדת. אולי דווקא משום שהוא מגזים כל כך, זה הכריח את הבית הזה להתלכד ולהתאחד. בעצם אפשר לקרוא לחוק הזה חוק פייצל חוסייני, מפני שהוא הביא את החוק הזה, בהתנהגות הפרועה שלו. הוא הביא את החוק הזה, משום שאחת לזמן מה הוא עשה – – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני חושב שבאמת – – –

דליה איציק (העבודה):

תן לי שנייה, כדי לענות לך.

טלב אלסאנע (מד"ע):

— — —

דליה איציק (העבודה):

תן לי רגע, כדי לענות לך. אני אקשיב לך.

מדי פעם הוא עשה תרגילי כוח, וקיבל תרגיל בכוח.

החוק הזה מיותר, אנחנו לא צריכים את החוק הזה. ברור לנו איפה ירושלים עומדת אצלנו, איפה היא עומדת בלבנו, איפה היא עומדת בראשנו ואיפה היא עומדת בסדרי העדיפויות שלנו. למי שלא היה ברור – החוק הזה בא היום. הוא בא לכל אותם ציבורים שפייצל חסייני מנהיג אותם. בנושא ירושלים ימצאו אותנו כחומה בצורה – לא בנושאים אחרים, ואתה יודע את דעותי בנושאים אחרים.

אני רוצה שגם אתה תדע: הצענו לפייצל חסייני לא פעם אחת, לא פעמיים ולא שלוש פעמים שתושבי מזרח העיר ינהלו בכוחות עצמם כמה נושאים שלגביהם חשבנו שאנחנו לא רוצים לשלוט בהם. הצענו שינהלו את תחום החינוך, הצענו שינהלו את תחום הבריאות. הם חשבו שהם יכולים לקבל יותר. החוק הזה בא להגיד להם, שאנחנו נתחשב בכל הרגשות, כי ברור לנו שירושלים היא עיר טעונה. ברור לנו שצריך לאפשר חופש דת מוחלט, גם לנוצרים וגם לערבים, אבל בשום אופן לא נאפשר חלוקת העיר הזו. לא נאפשר הקמת עירייה נוספת במזרח-ירושלים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

יש לך טעות יסודית אחת: כאשר את מדברת על טעותו של פייצל חסייני, את מתייחסת אליו כאילו הוא תושב ירושלים והוא צריך להתנהג על-פי הכללים שחברת הכנסת דליה איציק או אחרים רוצים להכתיב לו.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, זו כבר לא הערה ולא קריאת ביניים, זו כבר הרצאה. אני מבקש לאפשר לחברת הכנסת דליה איציק להמשיך.

טלב אלסאנע (מד"ע):

עוד הערה – – –

היו"ר ר' אדרי:

לא, לא. כבר היו לך כמה הערות. קריאת ביניים כן, אבל אין לך רשות הדיבור.

טלב אלסאנע (מד"ע):

עוד רגע – – –

היו"ר ר' אדרי:

לא, אדוני, אין לך רשות דיבור. פעם אחת נתתי לך. אני מבקש ממך, אדוני, מה שאתה לא רוצה שיעשו לך, אל תעשה לאחרים. תודה. אני מודה לך, אדוני.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני קוראת לכם היום להתעורר בנושא ירושלים. ההרכב הדמוגרפי של ירושלים הוא בעייתי לעיר. הוא סובל מרוב אנטי-ציוני. ההרכב הדמוגרפי של ירושלים איננו גזירה משמים. אפשר לנהל את העיר בצורה סבירה ואחרת. אדוני היושב-ראש, אני משוכנעת שהיינו יכולים להקצות יותר משאבים לעיר הענייה והמורכבת הזו. אני משוכנעת שאפשר היה לחשוב באופן רחב ובאופן הרבה יותר יסודי על העיר.

אחת לכמה זמן, ביום ירושלים, כולנו עולים כאן על הדוכן ונושאים נאומים חוצבי להבות, עד כמה ירושלים היא בראש שמחתנו, עד כמה היא חשובה לנו, ואיש מאתנו אינו עושה מעשה של ממש. העיר הזו הפכה להיות חונקת, קשה והורגת. אני אומרת לך, אדוני היושב-ראש, שהרוב האנטי-ציוני בעיר הזו הולך וגדל כל הזמן.

זוהי עיר הבירה שלנו, ולכן אני קוראת לכל חלקי הבית הזה להתלכד סביב העיר, על כל המשמעות של הדבר, לדאוג ואף להכריח את הממשלה להקצות לירושלים הרבה יותר משאבים, לחזק אותה, להפוך אותה לעיר אטרקטיבית, להפוך אותה לעיר חשובה לעם ישראל, אבל עיר בין-לאומית שיש הרבה מה לעשות בה. ועם זאת, לנהל אותה בשכל ובתבונה, להתחשב בהרכב המסובך שלה, לתת חופש דת לכל חלקי העם הזה ולכל חלקי העמים האחרים, כדי לספק לעולם אותן תשובות על השאלות שהוא אוהב לשאול כאשר יהודים מנהלים מקום: האם אנו מאפשרים באמת חופש דת ומצפון.

החוק הזה בא, אדוני היושב-ראש, להגיד היום לרשות הפלשתינית, לפייצל חוסייני: לא לחלוקתה של ירושלים. אנחנו באים לומר: ירושלים תישאר מאוחדת, בניהולה של ממשלת ישראל, של ראש עיריית ירושלים, שיהיה רק אחד עדי-עד. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי חברת הכנסת דליה איציק. נציג הליכוד, חבר הכנסת דוד מנע, בבקשה. לרשותך עשר דקות להסתייגות בדבר חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו. בבקשה, אדוני.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, דיברו רבות על הפיליבסטר שעשה בלילה חבר הכנסת מיכאל איתן. מדוע הוא עשה פיליבסטר? הוא עשה פיליבסטר, משום שהממשלה הזו העבירה כספים לאש"ף ללא שום בסיס. היועץ המשפטי לממשלה בא ואמר: אתם לא יכולים להעביר כספים בלי שום חקיקה, ואז התחילו בהליך מזורז של חקיקה.

על מה נעשה הפיליבסטר? האזרח הישראלי צריך לממן את הרשות הפלשתינית? האם שמעון פרס צריך לקחת עשרות מיליוני שקלים ולהעביר אותם ליאסר ערפאת, כדי לממן את הרשות הפלשתינית? האם יש עודפי כספים במדינת ישראל? איפה התקציבים לתחום הרווחה, לעיירות הפיתוח, לטיפול נקודתי במוקדי אבטלה, וכדומה וכדומה? הרי יש הרבה תקציבים להרבה פרויקטים: לשלומי, לקריית-מלאכי שעלתה על מפת האבטלה. למקומות האלה ולפרויקטים האלה לא ייתנו, ולאש"ף יעבירו כספי ממשלה ישראליים? האם הפיליבסטר נעשה סתם ככה? פיליבסטר הוא מכשיר של אופוזיציה, לנסות לעכב הליכי חקיקה של ממשלה, כאשר חושבים שהיא עושה שגיאה בכך שהיא מעבירה כספים לאש"ף. האם הכסף הזה הוא כסף עודף של משרד העבודה, של משרד הבינוי והשיכון ושל משרד התעשייה והמסחר? מה עם מתן עדיפויות לאזורי פיתוח וכדומה?

לכן אנו מתנגדים לחוק הזה. ההסדרים הכלכליים האלה וההעברות התקציביות האלה הם כספים שנועדו לאזרח הישראלי, לשכונה הישראלית, לעיר הפיתוח הישראלית וליצירת עוד מקום עבודה. למובטל זה או אחר, ליצירת מקומות עבודה למדענים ולעולים אשר מגיעים אלינו מכל רחבי העולם.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני לא בטוח שהחוק הזה נוגע לנושאים כלכליים ומדיניים, כמו ה"אוריינט האוס" שהזכירו קודם. הבעיה היא בביצוע, כי גם עם החוקים הקיימים אפשר למנוע פעילות מדינית וכלכלית ב"אוריינט האוס".

השבוע אנחנו שומעים, שלראשונה עוסקים ב"אוריינט האוס", מעבר למפגשים מדיניים עם קונסולים ואירוח משלחות של נכבדים זרים, בפעילות של פתרון סכסוכים משפטיים בין מתדיינים בירושלים המזרחית ובמקומות אחרים. ה"אוריינט האוס" מתחיל לקבל צביון, לאו דווקא כמקום מפגש של דיפלומטים. מתחילות להיות שם בורריות בסכסוכים משפטיים שונים, מתחילים לדון שם בנושאים הקשורים בחיי הפנים, לא אחת בהוצאה לפועל, לא אחת בענייני המשטרה המתיימרת להיות משטרתו של פייצל חוסייני ואחרים. האם בגלל החוק הזה, הממשלה הזו תמנע את הפעילות הזו ב"אוריינט האוס"? אני מסופק בכך. מדוע? משום שגם באמצעים העומדים לרשותה היום, היא יכולה לעצור את הפעילות הזו ב"אוריינט האוס".

הממשלה יכולה, באמצעות צווים שונים שנסמכים על הוראות שונות, למנוע ביקורים של דיפלומטים זרים אצל פייצל חוסייני ב"אוריינט האוס". היא יכולה לסגור בצו מינהלי את ה"אוריינט האוס" מסיבות שונות ומשונות. אסור לתת ל"אוריינט האוס" להפוך לבסיס של מעין מדינה פלשתינית, או מעין רשות פנימית פלשתינית.

הממשלה הזו, שעד עכשיו לא מנעה את הדברים האלה, לא תמנע אותם גם אם יהיה החוק הזה. החוק הזה הוא חוק מיותר, חוק שבא להסדיר העברת כספים לאש"ף, חוק שבא להסדיר פעילות מסוימת כלפי "אוריינט האוס" בירושלים, וכפי שצינתי, אני מטיל ספק בכך.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, איננו מחויבים לעובדים בעזה וביהודה ובשומרון. אנחנו מחויבים בראש ובראשונה למובטלים שלנו, ליצירת מקורות תעסוקה להם. מדינות ערב עשירות מספיק והן יכולות לתרום את חלקן לשיקום העובד הפלשתיני. אסור לנו להעביר מקור אחד של תעסוקה. קודם כול לעניי ביתך, קודם כול לנו, ורק אחר כך אנחנו יכולים לדאוג לאלה שמסביב.

איפה כל הכספים של סעודיה, כוויית, ארצות המפרץ העשירות? לאן הולך הכסף? מדוע אנחנו צריכים לממן אותם עובדים, או אותם פרויקטים פלשתיניים? יש ללכת אליהם, לקחת מהם את הכספים האלה, ואסור לממשלה הזאת להקציב ולו אגורה שחוקה אחת לערפאת ולחבריו. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת מנע, שעשית זאת ביעילות ועמדת בזמן שהוקצב לך.

אני מזמין את חבר הכנסת אלי דיין. הבמה לרשותך להסתייגויות לחוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו. עשר דקות לרשותך, אדוני.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, לצערי, מרוב עיסוק בפרוצדורה, והאם נבלה כאן לילה או שני לילות, חברי הכנסת כמעט לא באו לידי ביטוי, אם זה בדיונים בוועדה, אם זה בדיונים הציבוריים ואם זה בדיונים על מהות החוק. לכן ביקשתי מחברי, חבר הכנסת מיכאל איתן – אין לנו שום עניין לשנות את תקנון הכנסת. תקנון הכנסת יש לו היגיון, יש בו תבונה משלו. אבל אם מעבירים את העיקר לפרוצדורה ולשאלה כמה הסתייגויות הוגשו, אם זה 100 או 400 או 500, והאם מבלים כאן שני לילות ואחר כך מצביעים, זה מסיט את הדיון מהמהות שלו, זה מסיט את הדיון מהתוכן שאנחנו רוצים לעסוק בו, ולא בפרוצדורה, ולכן יש מקום לשקול, בלי לשנות את התקנון, לחזור לשפיות הדעת. אם יש זמן לכנסת והיא רוצה להקדיש זמן, אפילו לילות, שתקדיש אותו לקידום החוקים, לעריכת דיונים בנושאים שעומדים על סדר-היום, ולא רק כדי להתיש את חברי הכנסת. בעצם מתישים רק מעט מחברי הכנסת, ובסופו של דבר הרי מגיעים להסדר שקובעים אפילו את שעת ההצבעה, ואז רוב חברי הכנסת אינם משתתפים בדיון וכו'.

רבותי חברי הכנסת, מטרת החוק הזה היא לתת תשובה, מפני שלאחר בדיקה נמצא שאין הכלים המשפטיים להתמודד עם פעילות מדינית של גורמים זרים. לכן, לאחר שהממשלה בדקה את העניין מבחינה משפטית, היא הגיעה למסקנה שאין מנוס מחקיקה, וחקיקה זו היא חקיקה מאוזנת, שאיננה קיצונית. בניגוד לחקיקה שהציע חבר הכנסת מצא, שמציעה אפילו צעדים מרחיקים-לכת של מאסר לתקופות ארוכות על פעילות מדינית, הרי ממשלת ישראל, כמו כל ממשלה, כפי שמקובל בכל המדינות הדמוקרטיות, רוצה פשוט למנוע פעילות מדינית בשטח הריבוני של מדינת ישראל כולו, אלא אם זה באישור הממשלה, כפי שמקובל במשפט הבין-לאומי וכפי שמקובל במדינות הדמוקרטיות המתקנות.

לכן באה הצעת החוק, כדי לתת את הכלי המשפטי, שאיננו קיים היום, שמאפשר סגירת מוסדות העוסקים בפעילות מדינית, או כדי למנוע פעילות מדינית בכלל.

תמהתי שחברים מהאופוזיציה מתנגדים להצעת החוק הזו, שבאה לענות על איזה מצב שהיה קיים גם בתקופת ממשלת הליכוד, כשהיתה פעילות מדינית גלויה וידועה של הרשות הפלשתינית, שבאה לידי ביטוי במוסדות אש"ף במזרח-ירושלים. מצד אחד הם באים ואומרים שנותנים פה כאילו איזו גושפנקה, או אומרים: "מדוע אינכם סוגרים את ה'אוריינט האוס'" וכו', בעוד אנחנו יודעים שהדברים האלה היו קיימים, והרי המטרה שלנו היא לא להאשים את הממשלות הקודמות אלא להתמודד עם בעיה אמיתית שהתעוררה ויש לתת עליה את הדעת, והמשפטים הגיעו למסקנה שללא כלי משפטי לא ניתן להתמודד עמה.

לכן גם פיצלנו, אדוני היושב-ראש, את החוק, ומי שרוצה לתמוך בהסכמי אוסלו וביישומם, יכול להצביע עליהם בנפרד, ואילו חברים שמתנגדים מסיבה זו או אחרת להסכמי אוסלו, תינתן להם האפשרות לתמוך בממשלה ובכלי המשפטי הזה, שבא למנוע פעילות מדינית של גורם זר.

יפה עשה ראש עיריית ירושלים, אהוד אולמרט, שבגלל הסעיף הזה החליט להצביע בעד החוק כולו, מכיוון שהוא ראה בזה חשיבות גדולה מאוד והתקדמות חשובה מאוד בנושא של מניעת פעילות מדינית של גורמים זרים.

היום המצב קל יותר. יש לנו החוק באופן נפרד, הוא לא מחובר להסכמים הכלכליים או לכללים השיפוטיים האחרים שיש עליהם מחלוקת, או להסדרים הפיננסיים וכו', אלא יש פה חוק עצמאי, שבא להתמודד עם הבעיה הקונקרטית שעמדתי עליה, ולכן אני מקווה שלפחות כמה חברים מהאופוזיציה יצטרפו אלינו ויתמכו היום בחוק המיוחד הזה. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת אלי דיין, שעשית זאת ביעילות ועמדת במסגרת הזמן שהוקצב לך.

אני מזמין את חבר הכנסת אבנר חי שאקי, גם כן להסתייגויות שיש לו בעניין הצעת חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו. שש דקות לרשותך, אדוני.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מדהימה המחשבה שכשבאים לעסוק בעניין ירושלים לא מתחילים בחוק-יסוד: ירושלים, הקובע ברורות וחד-משמעית: ירושלים היא בירת ישראל השלמה והמאוחדת. זאת עמדתו של הבית הזה, זאת עמדתו של המחוקק הישראלי בחקיקת יסוד שהיא מעין חוקה זוטא במדינת ישראל.

והנה באותו "אוריינט האוס", באותו בית מנהל פייצל אל-חוסייני פעילות ריבונית, שלטונית, דיפלומטית, ואתמול ניתוספה גם פעילות משפטית-שיפוטית. לאמור, כל האביזרים של עצמאות ושל ריבונות, התגרות בלתי פוסקת בריבונותה של ישראל בירושלים.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ירושלים מוזכרת במקרא, בתנ"ך, 656 פעמים. אין בעולם כולו יצירה כלשהי, דתית, לאומית או ספרותית, שמופיע בה שם הבירה של מדינה כלשהי מאות פעמים, כי הקדוש-ברוך-הוא עצמו בחר בירושלים למקום משכנו. ירושלים היא מקום המקדש. בעוד שנה-שנתיים תחוג ירושלים מלאות 3,000 שנה ליום שבו החל דוד המלך, עליו השלום, את שלטונו בירושלים, לאחר שמלך שבע שנים בחברון. אינני עוסק בשאלה אם אכן מלאו 3,000 שנה או פחות, ויש לי מה לומר בסוגיה זו, אבל 3,000 או קצת פחות מ-3,000 שנה – שום עם בעולם לא ראה מעולם את ירושלים כבירתו, שום מדינה בעולם לא ראתה את ירושלים כבירתה, חוץ מאשר עם ישראל. רק עם ישראל ראה ורואה ויראה לעולמי עד בירושלים את בירתו הנצחית. הוא חקק וקבע את אמונתו, השקפתו זו, בחוק-יסוד: ירושלים, וודאי שהכנסת מחויבת לכבד את חוקי היסוד שהיא עצמה חקקה.

מה שאנחנו רואים ב"אורינט האוס" זו התגרות מתמדת. כשאמר חוסייני שעל מדינת ישראל לבחור בין "חמאס" לבין "אורינט האוס", הוא ביקש לאיים על ישראל: אם לא תיתנו לנו לפעול בירושלים המזרחית, כולנו נהיה "חמאס". למרבה האסון, גם כך "חמאס" מהווה היום אחוז גבוה באוכלוסייה הפלשתינית. אנחנו מקווים, שהשכל הישר יגבר, שהקיצוניות תישבר, ושהרוב הגדול יבין, שכשם שאין שום עם בעולם המחלק בירה עם עם אחר, על אחת כמה וכמה אין עם ישראל יכול לחלק את בירתו עם עם כלשהו.

לא הנצרות ולא האסלאם, לא השלטון הנוצרי ולא השלטון המוסלמי, מעולם לא הכריזו על ירושלים כעל בירתם, מפני שיש כבוד לבורא עולם גם באסלאם וגם בנצרות, מפני שהם יודעים מהי ירושלים לעם ישראל. די לעיין בכל פרק שני או שלישי במקרא כדי לראות איזה מקום קדוש, חשוב, מרכזי, תופסת ירושלים.

החוק הזה אומנם בא לתקן מעוות, אבל זה מעט מדי ומאוחר מדי, שכן איזה ערך יש להצהרה שאני רואה בפתח החוק, האומרת: מטרתו להבטיח את קיום התחייבות ארגון השחרור הפלשתיני בדבר הגבלת פעילות הרשות הפלשתינית לתחומי עזה ויריחו, בהתאם להסכם, ולמנוע פעילות בעלת אופי מדיני או שלטוני, או פעילות אחרת בדומה לכך, בתחומי מדינת ישראל, ללא הסכמת ממשלת ישראל, אשר אינה מתיישבת עם כיבוד ריבונותה של מדינת ישראל על-ידי הרשות הפלשתינית. וכי חוסייני איננו מפר יום-יום ושיטתית את הקביעה הזאת? וכי יש עובדה שנעלמה מעיני השלטון הישראלי? וכי הביקורים של ראשי ממשלה, סגני ראשי ממשלה, שרי חוץ, שגרירים, ב"אורינט האוס", כל כולם לא באו אלא כדי להכשיר את הבית הזה כמשרד חוץ עתידי של אש"ף?

וכי לא אמר ערפאת בנאומו ביוהנסבורג ב-23 במאי 1994, בהתייחסו להסכם אוסלו: את ההסכם הזה אינני רואה יותר מאשר ההסכם שנחתם בין מוחמד לשבט קורייש, שבו הבטיח מוחמד שלום למשך עשר שנים, אך הפר אותו כעבור שנתיים וכבש את מכה, שבה שלטו בני קורייש. הג'האד, הוא הכריז, ימשך, ירושלים היא לא רק של העם הפלשתיני, אלא של כל האומה האסלאמית. הוא נדיב לב, הוא מזמין את כל מדינות האסלאם בעולם לבוא לירושלים, כלומר – את כל המדינות בעולם. לאסלאם ולנצרות יש מה לומר בירושלים, רק לא לעם ישראל. "אתם אחראים לפלשתיין ולירושלים, האדמה שהובטחה ליראי האלוהים", אם יראת אלוהים בלבד של ערפאת ובלב חוסייני, שיעיינו מחדש בתנ"ך ויראו מה היא קדושתה של ירושלים, שהיא נועדה להיות בירתו של העם היהודי בלבד, שהיא תופסת מקום בתפילתו של היהודי מאז ומעולם, מאז גלה מארצו ומאז חזר לארצו, שאין כוח עלי אדמות שיוכל לשנות זאת, שבעניין הזה יש הסכמה לאומית רחבה ביותר, הסכמה שחוצה את כל המפלגות – ימין, מרכז ושמאל.

לכן, עצתי לממשלה שבאה להעביר היום את החוק הזה: אנא, ממשו את החוק הזה. היום הזה שלחו ל"אורינט האוס" אנשים כדי לגלות את מערומיו של חוסייני, להראות איך הוא מפר את ההסכם בגסות ובברוטליות, איך הוא מנסה לפגוע ולהתגרות בריבונות הישראלית. תשובתנו אחת: אם החוק הזה יגן במידה נכונה על ירושלים כבירת ישראל ועל הריבונות הישראלית בכל מקום שבו ישראל מצויה, מה טוב. אבל אם יתברר שזה כלי לא מספיק, לא מבחינת המשפט המקומי ולא מבחינת המשפט הבין-לאומי, אין לראש ממשלת ישראל אלא לקום ולהכריז, לא רק בטקס באוסלו – שגם הוא חשוב היה מבחינה זאת שהעולם שמע את מר רבין – אלא כאן, מחדש, כשדנים בחוק הזה, עליו להכריז את עמדת הממשלה, שצריכה להישמע צלולה, ברורה, מפוקחת, חד-משמעית: ירושלים היתה, הינה ותהיה בירתה השלמה והמאוחדת של ישראל, של ישראל בלבד, ללא שום חלוקה וללא מתן הכשר או רשות לכל פעילות שלטונית, ריבונית, מדינית או דיפלומטית, של אש"ף או של כל גורם אחר שהוא.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת אבנר חי שאקי, על הצגת הסתייגויותיך. אני מזמין כעת את חבר הכנסת חיים אורון להציג את הסתייגויותיו לחוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו. בבקשה, אדוני, חמש דקות לרשותך.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני לא מציג את הסתייגויותי, וחמש דקות הן לא חמש דקות, וכל ההליך הזה הוא כולו משובש ולא על-פי התקנון, והוא תוצאה של חטיפה של הכנסת. אני מקווה שסוף סוף נשתחרר מהחטיפה ונצליח להתחיל לפעול כמו שאנחנו – – –

דוד מנע (הליכוד):

איזו חטיפה?

חיים אורון (מרצ):

חטיפה של הכנסת באמצעות התקנון.

דוד מנע (הליכוד):

חטפו אותך?

חיים אורון (מרצ):

לא אותי, אותך.

דוד מנע (הליכוד):

אותי לא חטפו.

חיים אורון (מרצ):

אתה לא מודע לזה.

דוד מנע (הליכוד):

אני ילד חטיפי?

חיים אורון (מרצ):

אתה לא מודע לזה.

בנימין טמקין (מרצ):

אבל אף אחד לא רוצה לשלם כופר.

חיים אורון (מרצ):

אם היו האנשים אומרים מעל הדוכן מה שהם אומרים בשיחות בארבע עיניים על ההליכים הללו, היית שומע שדיון על חוק הופך דיון סיעתי: אני יכול להגיש 20 הסתייגויות ונותנים לי חמש דקות, אבל בדיון אחר על 20 הסתייגויות אני אדבר ארבע שעות. למה? כי ב-01:00 מישוהו התעייף ואמר: כך נעשה את זה. כולנו נרקוד לפי החליל הזה, ונותנים חמש דקות לסיעה אחת שהגישה יותר הסתייגויות ממה שאני הגשתי, כי זה דיון סיעתי, וחברת הכנסת גוז'נסקי, בצדק, אומרת: אני לא במשחק.

יצחק לוי (מפד"ל):

החטיפה היא לא חד-צדדית, חבר הכנסת אורון.

חיים אורון (מרצ):

נכון.

יצחק לוי (מפד"ל):

זה שהממשלה באה ואומרת שחייבים להעביר חוק תוך יום אחד ואי-אפשר לדחות אותו בשבועיים ואי-אפשר להגיש הסתייגויות כמו שצריך – – –

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת לוי, הוועדה – – –

יצחק לוי (מפד"ל):

– – – בוא נסכים שאין כאן חטיפה של צד אחד. שהממשלה תזדרז קצת יותר בחקיקה שלה אם היא רוצה – – –

חיים אורון (מרצ):

לצורך שלום בית, ולא רק שלום בית, אני מסכים. אם בהסדר – שיצא לנו לא אחת לשוחח עליו, חבר הכנסת יצחק לוי – להחזיר איזו שפיות לעבודת הכנסת נגיע גם להצעה מוסכמת על לוח זמנים שחייבת בו הממשלה וכתוצאה מכך אנחנו פטורים מזה, אני שותף לגישה הזאת.

אבל אתה גם יודע שהגענו לבוקר, כי אתמול מישהו החליט לדבר לפרוטוקול בחדר סגור שבע שעות – אתה חבר בוועדה הזאת, אני לא – בשביל למנוע את האפשרות להגיש את הצעת החוק אחר הצהריים. לולא היה כך הדבר, היה הדיון יותר ענייני, יותר רציני ויותר שקט.

יצחק לוי (מפד"ל):

לא אפשרו לו להשתתף בישיבות לפני כן.

חיים אורון (מרצ):

כי סיעתו קבעה חברים אחרים לוועדה. לו היתה סיעתו קובעת חברים אחרים, היו חברים אחרים.

יצחק לוי (מפד"ל):

יש לו גרסה אחרת.

חיים אורון (מרצ):

אני יודע. אבל הואיל ובכל זאת השמש נעה סביב צירה, הבית הזה לא נע סביב צירו של חבר כנסת אחד, עם כל הכבוד.

אני לא יודע אם הזמן הזה נחשב לי או לא, אבל אני רוצה, בשלוש הדקות שנותרו לי, לדבר על החוק.

האם היה הכרח לחוקק את החוק הזה? לטעמי, אולי, לא. האם החוק הזה, לטעמם של מי שמתנגדים ועולים על הדוכן, מרע את המצב הקיים? בוודאי לפי טעמי, לא.

אבל אני רוצה להגיד דבר יותר מהותי ולהתחיל בסיפור. חמישה חודשים לפני שנחתם הסכם אוסלו יצא לי להיפגש עם מנהיג פלשתיני מרכזי מאוד ולשוחח אתו. השיחה נפתחה, ואחרי שלוש דקות הוא התחיל לדבר אתי על ירושלים. כשסיים את הרצאתו, לאחר כעשר דקות, אמרתי לו: אני מבין שאתם מתכוונים שלא יהיה שום דבר.

הוא לא ידע על מה שקורה במקום אחר. אני יכול להגיד שמהו ידעתי, אבל הבנתי שגם בווינגטון קרה אותו דבר בתקופה ההיא. בכל פעם כשנסעו לווינגטון, מישהו מהמשלחת הפלשתינית היה מתחיל יום קודם לדבר על ירושלים, ואז היה ברור שלא יקרה שום דבר והמשא-ומתן ייתקע.

יש מצב של סימטריה בדיבור על ירושלים. אחד ההישגים של הסכם אוסלו הוא דחיית עניין ירושלים למועד אחר. דחיית עניין ירושלים לא אומרת שאין דעה, דחיית עניין ירושלים לא אומרת שאין עמדה, דחיית עניין ירושלים לא אומרת שאין יחס רגשי, שאין מעורבות גדולה בנושא. דחיית עניין ירושלים אומרת: תנו לרכבת לנוע בכיוון מסוים, ואל התחנה הזאת נגיע במועד אחר.

יש מי מקרב הפלשתינים ויש מי מקרב היהודים שיודעים יש מוקש מרכזי שבאמצעותו אפשר להסיט את הרכבת ממסילתה, וזה נושא ירושלים.

משה פלד (צומת):

אבל אם אתה יודע שאתה עולה על מוקש – – –

חיים אורון (מרצ):

כאשר הימין, יומיים לפני החלת ההסכם בדבר עזה-יריחו מקיים הפגנה בירושלים, הוא יודע, שאם הנושא יהיה עזה, יבואו רק כך וכך אנשים, הוא מקיים כאילו הפגנה על ירושלים, הוא מקהיל קהלים על ירושלים. הוא יודע שעל עניין עזה ויריחו לא יבוא אף אחד, או אולי יבואו אחדים. אבל הימין, הליכוד, רוצה שיבואו יותר אנשים, והוא יודע שהפגנה על עניין עזה תהיה קטנה ואז אוי ואבוי לו, ולכן הוא פתאום מקיים הפגנה על ירושלים. זה לא עמד על סדר-היום, לא התכוונו, אבל הקהילו קהלים על ירושלים.

לא במקרה, באופן חוזר ונשנה כל הזמן, יש מי שלא ייתן שתהיה פה רגיעה. אני לא אתפלא אם פתאום אשמע שעוד הפעם מישהו מצא בית בסילוואן, אני מקווה שהממשלה הזאת לא תיתן; ועוד הפעם מישהו מצא מגרש ריק שצריך להקים עליו בית-ספר יהודי, ולא בית-ספר לבנות, בדיוק עכשיו; ועוד הפעם מישהו יחמם בקטע כזה או אחר, משום שהם יודעים שאת הרכבת הזאת שהחלה באוסלו יש לה כיוון ברור, הוא יביא גם לדיון במועד מסוים על ירושלים.

אני מאמין שהדיון הזה יהיה באווירה אחרת, שונה; אני מאמין שהוא יתקיים מתוך פתיחות, מתוך נכונות לקבל פתרונות שהיום מונעים את הדיבור עליהם על הסף. אבל מי שמעלה אותם עכשיו מתכוון לא למנוע את הדיבור על ירושלים, הוא מתכוון למנוע דבר אחר.

בנימין טמקין (מרצ):

מה הוא מתכוון למנוע?

חיים אורון (מרצ):

הוא מתכוון שהרכבת לא תנוע לשום כיוון; הוא מתכוון לתקוע אותה עכשיו בתחנה הראשונה. הוא יודע, שאם היא תיתקע בתחנה הראשונה, אז כאילו נברח משאלת ירושלים. אבל, לא כך הדבר. אנחנו נקבל אז את שאלת ירושלים כלבו של סכסוך דתי, פונדמנטליסטי, שיהיו לו מרכיבים אחרים לגמרי.

אין שום היגיון פוליטי במהלך הזה; יש בו רק היגיון של מי שרוצה להכשיל את המהלך כולו תוך ניצול הרגישות הקיימת אצל כולם מעבר למחלוקות פוליטיות בנושא ירושלים.

כבר אמרתי, אני לא בטוח שהניסוחים המופיעים פה הם לטעמי. הייתי יכול לחיות גם עם ניסוחים אחרים. אבל הזעקה שעולה וההתקפה שעולה, התכלית שלהן איננו מה שמוצע כאן. התכלית היא אחרת. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת חיים אורון.

אני מבקש להסב את תשומת לבנו להסתייגותה של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, לא להצעת החוק, שגם לזה יש לה הסתייגויות, אלא להסדר שנקבע בקשר לדיון, ללא ידיעת סיעת חד"ש.

הסדר הטוב מחייב אותי לתת לה להביע את דעתה, כי ההסדר שהושג לא היה על דעת סיעתה. בבקשה, גברתי, חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, אני מאוד מודה לך על שאפשרת לי לנמק.

אני רוצה לומר, שהתקנון קובע כיצד מוגשות הסתייגויות להצעת חוק ממשלתית. שלושת חברי סיעת חד"ש מילאו בדיוק אחר הוראות התקנון והגישו את הסתייגויותיהם במועד. כל אחד מאתנו הגיש שבע הסתייגויות לחוק האמור; שבע, לא פחות ולא יותר.

סעיף 126(ד) לתקנון קובע: "נרשמה הסתייגות לסעיף מסוים, יקבל המסתייג רשות הדיבור לחמש דקות להנמקת ההסתייגות".

באתי היום ומצאתי מין דף שכתוב בו: הצעת חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (קריאה שנייה וקריאה שלישית), ומופיע פה חבר הכנסת האשם מחאמיד – חמש דקות. אני לא מוזכרת כלל; חברי, חבר הכנסת סאלח סלים, לא מוזכר כלל; חבר הכנסת האשם מחאמיד, במקום 35 דקות מקבל חמש דקות.

אני רוצה לדעת, לפי איזה סעיף בתקנון נשללת ממני הזכות לנמק את כל ההסתייגויות שלי. אני עומדת בתוקף על כך שאני אנמק היום או בכל מועד אחר, כאשר יתקיים הדיון על החוק הזה, כל אחת מההסתייגויות שלי.

ההסכם שהושג הוא ללא ידיעת חד"ש, תוך עקיפת חד"ש, תוך העלמת ההסדר מסיעת חד"ש. לכן ההסדר הזה אינו תקף והוא בלתי חוקי.

אם הממשלה חושבת שאין לה זמן היום לשמוע את כל ההסתייגויות ולענות עליהן, תואיל בטובה לדחות את הדיון הזה בשבועיים, בשלושה, בארבעה, בחמישה שבועות, ככל שהיא רוצה. אבל לא יעלה על הדעת שבתוך הכנסת הזאת תקופח זכותה של סיעה או תקופח זכותו של אחד מחברי הכנסת.

כל הסדר שלא נעשה על דעת נציגי כל הסיעות הוא בלתי חוקי, ולכן כל הדיון הזה הוא בלתי חוקי.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי, חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. אני לא יכול לומר שהצדק לא אתך בסוגיה הזאת ושהערתך לא במקומה. אני אצטרך לשקול מה לעשות.

בבקשה, חבר הכנסת דראושה, אני מניח שגם לך יש הסתייגות על כך שההסדר הזה לא נתקבל על דעת סיעתך.

משה פלד (צומת):

נאמרו פה דברים קשים מאוד, שהדיון הזה לא חוקי.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, חבר הכנסת פלד, אני חייב לשמור על הסדר. ואם יש הסתייגות, ואם יש הערה על ההסדר והיא הוגנת ונכונה, אני לא יכול להתעלם ממנה.

יוסף בא-גד (מולדת):

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי דיברה בנושא הזה מעומק לבה. ראינו את ההתרגשות שלה על עקיפת הסמכות החוקית.

היו"ר ר' אדרי:

ולכן נתתי לה לדבר, לנמק ולהציע. זכותה לעשות זאת. לו היתה ועדת הכנסת דנה בנושא הזה וההסדר היה מתקבל על דעת כולם, לא הייתי נותן לה להעיר את ההערה הזאת. אבל, כפי שהדבר נעשה, זכותה להעיר על כך, אדוני.

בבקשה, אדוני, חבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, אני מצטרף לדברים שהביעה הכנסת תמר גוז'נסקי בשם סיעת חד"ש.

גם סיעת מד"ע לא היתה שותפה להסכם הזה. לא התייעצו אתה, ואני מתפלא שמישהו קבע שהוא יכול כאילו לדבר בשם סיעתנו.

על כן, אני בא ומבקש ממך להפסיק מייד את הדיון הזה, לדחות אותו לכמה שבועות, אחרי התקציב. אז יהיה זמן לכל חברי הכנסת לנמק את ההסתייגויות שלהם, כפי שהתקנון קובע, חמש דקות לכל הסתייגות.

יש לנו זמן. לא קורה היום בירושלים המזרחית או ב"אוריינט האוס" משהו יוצא דופן, שמחייב את הדחיפות הזאת ואת הבהלה הזאת.

אני חושב, שמטעמי שמירה על התקנות האמיתיות של הכנסת והעבודה התקינה של הבית הזה, צריך להפסיק את הדיון ולקבוע מועד אחר, בהסכמת כל הסיעות, לרבות חד"ש ומד"ע. אז יהיה זמן לכל חבר כנסת לנמק את ההסתייגויות בצורה מפורטת וברורה, ונוכל להצביע על הצעת החוק לאחר שמיעת ההסתייגויות.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת דראושה. אני לא יכול להתעלם מכך שיש טעם בדברך, ואני מציע שברגע זה אנחנו – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

— — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

תלמדו פעם אחת – – –

היו"ר ר' אדרי:

סליחה, חברי הכנסת, אני מבקש.

מיכאל איתן (הליכוד):

היו"ר ר' אדרי:

אדוני חבר הכנסת איתן, חברי הכנסת, אני מבקש. בוודאי איש מאתנו לא יכול להתעלם מההערות הנכונות שהושמעו כאן.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני, אתה חורץ דין.

היו"ר ר' אדרי:

אני לא חורץ דין.

דוד מנע (הליכוד):

נאמרו פה דברים מאוד חמורים.

היו"ר ר' אדרי:

אני לא חורץ דין, אדוני. אמרתי רק שאני לא יכול להתעלם, לא חרצתי דין, אדוני.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה מעיר הערות ---

היו"ר ר' אדרי:

הערתי, גם לי מותר להעיר. לו זה היה מתקבל על דעת כל הסיעות בבית, והכנסת היתה דנה בנושא הזה, בוודאי לא הייתי אומר את אשר אמרתי.

מה שאני מציע הוא, שאנחנו לא נפסיק כעת את הדיון, אנחנו נמשיך, ואני אבקש מייד שוועדת הכנסת תדון בכך, להסב את שימת לב הכנסת וגם יושב-ראש הכנסת, אבל אנחנו נמשיך בדיון, ואני מניח שבתוך חצי שעה תהיה תשובה בנוגע לדעות שהועלו כאן בסוגיה של סדר הדיון.

בבקשה, אדוני, חבר הכנסת יצחק לוי.

יצחק לוי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, לאור הודעתו אני רוצה למסור הודעה. אני אומנם הייתי שותף לסידור שהיה, אותי כן שיתפו, ואני בהחלט אכבד את הסיכום, אבל אם יהיה שינוי, שלא יראה בכך שאני מוותר על שאר הסתייגויותי. כלומר, אם יהיה שינוי, אבקש לנמק את כל הסתייגויותי. אם הסידור נשאר בעינו, אני מקבל על עצמי מה שקיבלתי על עצמי. אבל אם יהיה שינוי בעקבות ההערות של שתי הסיעות הנכבדות שבאו וביקשו את אשר ביקשו, אני מודיע, שגם אם אדבר, אין בכך כדי לוותר על שאר ההסתייגויות שלי. אני רק רוצה שהדבר הזה יירשם בפרוטוקול. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני. אנחנו נמשיך בדיון, ואני אבקש להסב את שימת לבך של ועדת הכנסת ואת שימת לבו של יושב-ראש הכנסת.

אדוני חבר הכנסת עוזי לנדאו, הבמה לרשותך. עשר דקות לרשותך.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, החוק המוצע הוא חוק שאין בו צורך. יש פעילות נרחבת של אש"ף בירושלים. אין בעיה להילחם בפעילות הזאת באמצעות החוק הקיים, אבל אין רוצים להילחם בפעילות הזו באמצעות החוק הקיים, משום שאין רוצים להילחם בפעילות הזו בכלל, רוצים להניח לאש"ף לפעול בירושלים.

הבעיה, אדוני היושב-ראש, איננה חוקית או משפטית. הבעיה הזאת היא פוליטית. השאלה הזאת יורדת לשורש הסוגיה האם הממשלה מוכנה בכלל להיאבק בפעילות אש"ף, משום שאם היא מוכנה להיאבק בה, הסוגיה היסודית היא פוליטית: אש"ף הפר את ההסכם שעליו חתם באוסלו, ואם הממשלה תאמר לאש"ף שהפעולה שהוא עושה בירושלים פירושה הפרת ההסכם, והיא לא תמשיך

את קיום ההסכם בגלל הפרתו בירושלים, לא תהיה לאש"ף ברירה אלא להפסיק את הפעילות. אם ימשיך אותה, הוא יודע שההסכם מופר.

אבל אילו נקטה הממשלה את הצעד הכל-כך ברור, הכל-כך טבעי הזה, פירושו היה שיבוש היחסים עם אש"ף והעלאת המשא-ומתן על שרטון. אז היתה מוצגת ערוות התהליך הזה לעין כול והיה ברור לכל איש בישראל כי בעצם מדובר בתהליך שלום שהוא תהליך אבל איננו מוביל לשלום, ואז צריכה היתה הממשלה לבוא לציבור ולומר: חטאנו, פשענו, עווינו, בגדנו, חתמנו על הסכם שבעצם איננו הסכם. הוא עושה ממדינת ישראל ומירושלים חוכא ואיטלולא.

ומשום שהממשלה הזו נעדרת אומץ לב, נוקטת הממשלה דרך אחרת. היא אומרת: יש בעיה משפטית. אש"ף נוקט בירושלים פעילות שאי-אפשר להפסיקה, וכדי שאפשר יהיה להיאבק בפעילות הזאת, צריך לשנות את החוק. כבר אינני מדבר על כך שיש כאן גנבת דעת, משום שאפשר להיאבק בפעילות אש"ף במזרח-ירושלים באמצעות החוק הקיים. ראש הממשלה יצחק רבין עצמו כבר נאבק בדברים די דומים בעבר באמצעות בג"ץ. הוא הוציא אל מחוץ לחוק עיתונים וביטאונים מסוימים, הוא סגר בתים שבהם התקיימה פעילות של ארגון טרור, ואש"ף עדיין מוגדר בחוק הישראלי כארגון טרור. אבל ממשלת ישראל איננה מוכנה לנקוט את ההליך הזה.

על כן, מה אומרים? אומרים שצריך חוק חדש, וכאשר אומרים שצריך חוק חדש, דרוש תהליך חקיקה. תהליך חקיקה לוקח זמן. את הזמן הזה מרוויחים, נמנעים מעימות עם אש"ף ומחברים את כל התהליך המדיני לאינפוזיה, מזרימים לו דם, ובאמצעות זאת מכסים על הערווה עוד קצת.

אדוני היושב-ראש, זה חוק שאין בו צורך, משום שאם רוצים להיאבק במה שעושה אש"ף בירושלים, אין צורך בחוק. צריך את החוק הזה אם מבקשים לא להיאבק, ויש שוטים בממשלה הסבורים, שאם ידחו את המאבק הזה בחסות אליבי של חקיקה, עושים את הדבר הזה באופן אלגנטי. הדבר הזה איננו אלגנטי, הדבר הזה הוא לבוש מלא קרעים, שבעדו מבצבצות כל קלקלות מדיניות הממשלה.

החוק הזה הוא חלק מתהליך ההונאה של ממשלת רבין את הציבור, כאילו יש לה כוונה אמיתית לשמור את ירושלים מאוחדת וכולה בריבונות ישראל. כוונתה של ממשלת רבין, בוודאי של רוב האנשים בה – ומי שאיננו שותף לכוונה הזו לא יוכל לעמוד נגדה – היא לחלק את העיר ירושלים בפועל, בלי לשנות את גבולותיה המוניציפליים הפורמליים. על כן הממשלה הזו מאפשרת לאש"ף להמשיך ולהשריש את פעילותו בתוך ירושלים.

אזכיר: ממשלת רבין הבטיחה לציבור שירושלים תישאר מאוחדת בריבונותה הבלבדית של ישראל; ממשלת רבין הבטיחה לנו, על-פי הסכמי אוסלו, שאין משא-ומתן על ירושלים ושלא תהיה פעילות של אש"ף בירושלים. אבל המציאות בפועל היא הפוכה. "אוריינט האוס" הוא במזרח-ירושלים. בתקופתו של הליכוד היה בית, ודאי שהוא היה בית, והיה בו פייצל חוסייני – נכון, אבל הליכוד סגר את הבית הזה, ופייצל חוסייני הפך להיות אדם שנמצא בכלא השרון. אבל היום "אוריינט האוס" הפך להיות מרכז של הפעילות המדינית של אש"ף, הפך להיות משרד החוץ של אש"ף בירושלים, ובעדו ודרכו נכנסים ויוצאים שרי מדינות.

אזכיר לנו, שאל "אוריינט האוס", הלוא הוא מרכז השלטון הפלשתיני, מגיעים בשנה האחרונה עשרות שרים, בכללם שרים של מעצמות גדולות בעולם, כמו: שר החוץ הצרפתי, שר החוץ הבריטי, סגן שר

החוץ הרוסי, ומגיעים לשם שרים נוספים ואחרים, כמו: שר החוץ המצרי עמרו מוסא, ראש ממשלת טורקיה טנסו צ'ילאר, ומגיעים השר הצרפתי לחינוך גבוה, ראש ממשלת דנמרק, מנהיג מפלגת הלייבור, הקונסול הספרדי, מתאם ענייני המזרח התיכון במחלקת המדינה האמריקנית, שר המסחר האמריקני, משלחת משווייץ, שר הפיתוח הנורבגי, שרת המסחר ההולנדית, משלחת מהכנסייה הצרפתית, והרשימה הזו ארוכה. היא מופיעה בדוח שהכין ארגון ששמו "מבט לשלום", ארגון א-פוליטי. חברים בו נציגים מכל המפלגות.

בוקר טוב, כבוד היושב-ראש.

היו"ר ס' טריף:

בוקר טוב, אדוני.

עוזי לבדאו (הליכוד):

וכאן מוצגת ערוותה של הממשלה תחת אפה. תחת חלונות משרד המשפטים בירושלים ברחוב צלאח אל-דין, הממונה על אכיפת החוק, שמים ללעג את חוקיה של מדינת ישראל, והממשלה מגלגלת עיניים צדקניות לשמים ואומרת: נחקוק חוק כדי להיאבק באש"ף. אין צורך בחוק הזה.

אדוני היושב-ראש, אש"ף מקיים אינתיפאדה של בנייה בלתי חוקית בירושלים. עשרות מסגדים, מאות בתים, נבנים בניגוד לתוכניות התכנון והבנייה של ירושלים, וממשלת ישראל, ביודעין, משרד הפנים, כאשר שר הפנים הוא ראש הממשלה, מעלימים עין מן המתרחש. שב"כ פלשתיני פועל מירושלים, חוטף אנשים מירושלים, דואג לכך שיהיו לו נציגים ואנשים ושלוחים לדבר עבירה בכל אחד מכפרי יהודה ושומרון. ומה עושה שר המשטרה, שמעל הבמה הזאת מבטיח לכולנו שלא תהיה משטרה אחרת בירושלים? מעלים עין מן הדברים האלה. יש מוסדות פלשתיניים בתוך ירושלים. יש משרד לאנרגיה ומשרד לסטטיסטיקה ומשרד שיכון ועוד משרד ועוד משרד ועוד משרד.

הסכם אוסלו הוא פארסה. היחידה שמקיימת אותו היא ממשלת ישראל. אדוני היושב-ראש, ממשלת רבין היא מגש הכסף שעליו מעניקים את ירושלים כבירה לערפאת. זאת האמת. החוק שהממשלה מציעה היום הוא עלה תאנה לכסות עמו על ערוותה. אדוני היושב-ראש, תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

תודה לך, אדוני. חבר הכנסת יוסף ונונו איננו. חבר הכנסת משה פלד, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת יצחק לוי.

משה פלד (צומת):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אין זה מקרה שבשבוע אחד דנה הכנסת בשני נושאים שלגבי כל יהודי העולם אין עליהם עוררין ורק שר החוץ של מדינת ישראל מעלה אותם לדיון ולערעור.

אמירתו האומללה של מר פרס על דוד המלך הציגה את בושת פניו ברבים.

פיני בדש (צומת):

סיכמנו את הנושא.

משה פלד (צומת):

אבל הוא זה שערער את גדולתו של דוד המלך, שר החוץ בכבודו ובעצמו.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אולי תזכיר לנו מה היה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אם הוא כל כך גדול, איך אפשר לערער?

משה פלד (צומת):

את זה תשאלי את מר פרס, איך הוא יכול לערער אם הוא כל כך גדול.

מכתבו של מר פרס לערפאת בדבר הסכמתו להמשך הפעילות הפלשתינית בירושלים פעלה בצורה דומה, המכתב שהוכחש שהוא נכתב ונשלח.

זו הממשלה הראשונה והיחידה בישראל המעלה את נושא ירושלים על סדר-היום המדיני בינינו לבין הערבים. הממשלה הזו כבר ידועה ומוכרת ככזאת שמבטיחה בהכרזות בומבסטיות ודקלרטיביות שתפעל למען עם ישראל ומדינת ישראל ועושה בדיוק את ההיפך. כך עשתה בהסכם העקרונות עם אש"ף, כך היא עושה ברמת-הגולן, וכך גם בירושלים.

אינני מאמין לממשלה הזו, לא להבטחותיה ולא לפעילותה ולמעשיה. ממשלת דראושה, אלוני ורבין איננה צריכה חקיקה מיוחדת למניעת פעילות אש"ף בירושלים. החוקים מונחים על שולחנה, החוקים עומדים לרשותה, ולמרות זאת היא איננה משתמשת בהם ואיננה כופה אותם.

אש"ף פועל בכל הכיוונים ובכל התחומים, והממשלה מחרישה. 20 מסגדים – אני אומר עוד הפעם, חבר הכנסת יצחק לוי, 20 מסגדים נבנו לאחרונה בירושלים, והממשלה מחרישה. מה עוד צריך לקרות בירושלים כדי שהממשלה תצא מאדישותה ומחוסר האונים שבו היא נמצאת?

ראש הממשלה מציג עצמו כמר ביטחון, כמלך ישראל, מפקד חטיבת הראל, שלחמה על ירושלים בימי המצור, במלחמת השחרור, כרמטכ"ל מלחמת ששת הימים, שבה חוברה ירושלים יחדיו. והיום, ראש הממשלה בכבודו ובעצמו, הוא הוא המכרסם בריבונות ישראל בירושלים, הוא המערער את מעמדה הריבוני של מדינת ישראל בירושלים, הוא האחראי הישיר כשר הפנים, כשר הביטחון וכראש הממשלה לזחילה האש"פית בירושלים צעד אחר צעד.

אבל אני יכול להבטיח גם לממשלה, גם לקואליציה וגם לעם ישראל כולו, לא פרס ולא רבין יכפישו את שמו של דוד המלך ויקטינו את מעמדה של מדינת ישראל בירושלים. עם ישראל הנצחי חזק אפילו ממר פרס וממר רבין. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

תודה לך. חבר הכנסת יצחק לוי, בבקשה.

יצחק לוי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, מתוך שלושת חלקי החוק, חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו, המוגשים לפנינו היום, ועל שניים מהם כבר הצבענו הבוקר, לכאורה החוק העוסק בהגבלת פעילות בירושלים היה צריך להיות חוק שבקונסנסוס, כי הרי עניין ירושלים הוא בקונסנסוס, כך אמר ראש הממשלה פעמים רבות; רק אתמול או שלשום הופיע ראש הממשלה בוועדת החוקה, חוק ומשפט בעקבות דיון על חוק-יסוד: ירושלים, דרישה של חבר הכנסת עוזי לנדאו ושלי לשריין את החוק, ואמר שאין שום חילוקי דעות בנושא ירושלים.

ואף-על-פי-כן, קשה לנו לתמוך בכל לב בהצעה הזאת, אינני יודע איך נתייחס אליה, משתי סיבות.

האחת, בחוק עדיין יש רצון למצוא חן בעיני הפלשתינים. אין כאן נחישות מוחלטת לבוא ולהגיד: ירושלים היא מחוץ לכל ויכוח, ולא ניתן שום אפשרות לפתח מדינה פלשתינית בירושלים.

אני רוצה להדגים זאת בסעיפי החוק, ובעקבות זאת להסביר חלק מההסתייגויות שלי לחוק.

בסעיף 2, הגדרות – אספה – לרבות תהלוכה, עצרת או כנס. ראו אחר כך בסעיפים הבאים. סעיף 4 – הממשלה רשאית בצו לאסור על פתיחתה או הפעלתה של נציגות של אש"ף, להורות על סגירתה או למנוע קיום אספה מטעם אש"ף. סעיף 3 – אפשר למנוע אספה מטעם אש"ף.

מה פירוש הדבר, אדוני היושב-ראש, למנוע אספה מטעם אש"ף? אני לא מבין. הרי הבעיה העיקרית היא מפגשים פוליטיים, הבעיה העיקרית היא אירוח שרי חוץ, אירוח דיפלומטים ב"אוריינט האוס" ובמקומות אחרים. יש כאן התחמקות מהעניין הזה. רוצים פה לרצות את הציבור הישראלי ורוצים לרצות את הציבור הפלשטיני. במקום לבוא ולקרוא לילד בשמו ולומר לפייצל חוסייני, שמה שהוא עשה אתמול ב"אוריינט האוס" היה התגרות בממשלת ישראל וממחר יהיה הדבר הזה אסור, הרי באה הממשלה ואומרת, שמה שאסור זו אספה.

מדוע הממשלה אינה כותבת בחוק, שמלבד האספות האסורות יש גם פגישות אסורות, יש גם פגישות חמורות, פגישות מסוכנות, הקובעות מעמד מדיני במזרח-ירושלים? לעניין הזה הממשלה לא יכולה להגיע. היא חייבת לרצות קצת את הפלשטינים. מה, היא באמת תכתוב בחוק שאסור לארח שר חוץ ב"אוריינט האוס"? אז היא כותבת שאסור לקיים אספה. ואם זו לא אספה? ואם זה מפגש בארבע עיניים בין פייצל חוסייני לכריסטופר? זה נקרא אספה, זה נקרא תהלוכה, זה נקרא עצרת או זה נקרא כנס? מה זו הפגישה הזאת? מה היא הפגישה בין כריסטופר לחוסייני? אני חוזר על השאלה, ממשלת ישראל, זו אספה, זו תהלוכה, זו עצרת או שזה כנס?

רחבעם זאבי (מולדת):

את מי אתה שואל? אין פה שום שר.

יצחק לוי (מפד"ל):

למה לא כתבתם שהפגישה אסורה? למה לא כתבתם שמפגש דיפלומטי אסור?

פיני בדש (צומת):

כל הרובוטים יגיעו להצבעה בזמן.

יצחק לוי (מפד"ל):

למה לא כתבתם את הדברים בצורה מפורשת? אתם רוצים להתחמק. הרי מחר לא תסגרו את ה"אוריינט האוס"; תגידו: אין לנו כלים. יש לנו כלים למנוע אספה? יש לנו כלים למנוע עצרת? אין לנו כלים. יבוא ראש הממשלה ויגיד: אנחנו רוצים, לא נתת לנו.

רבותי, סיעת המפד"ל נותנת, סיעת המפד"ל מציעה להוסיף בהגדרות, שמפגש זה כל התוועדות בעלת אופי פוליטי או דיפלומטי, או בעלת משמעות של יחסים וקשרים בין-לאומיים. אנחנו מבקשים להוסיף את זה בהגדרות של האיסורים, ולא להתכסות בסעיף 1 ולהגיד: זה כבר כתוב, למנוע פעילות בעלת אופי מדיני. מה זו פעילות בעלת אופי מדיני? למה אספה וכנס אתה מגדיר, ופגישה פוליטית אתה לא מגדיר? יש כאן התחמקות מהעניין.

אם לממשלה לא יהיה אומץ לבוא ולעצור שר חוץ זר שיבוא ל"אוריינט האוס" להיפגש – לא יהיה לה אומץ לעשות את זה, לכן אנחנו מתלבטים מאוד מה לעשות עם החוק הזה. מצד העניין היינו רוצים לתמוך, אבל מן הצד האחר אין תשובה. אנחנו רואים בחוק הזה התחמקות מהעניינים החשובים ביותר הקובעים עובדות מדיניות בירושלים.

היו"ר ס' טריף:

אני רוצה לשאול אותך, חבר הכנסת יצחק לוי – – –

יצחק לוי (מפד"ל):

כן, אדוני, בבקשה.

היו"ר ס' טריף:

נניח ששר חוץ מסוים יבוא לפגוש מנהיג ערבי ישראלי מנצרת, לשבת אתו, האם יש בכך פסול?

יצחק לוי (מפד"ל):

לא.

היו"ר ס' טריף:

האם מזרח-ירושלים היא מדינת ישראל?

יצחק לוי (מפד"ל):

ערבי ישראלי מנצרת, יפגוש את אותו שר החוץ תחת דגל ישראל, לכן אין שום פסול – – –

היו"ר ס' טריף:

אבל מזרח-ירושלים היא במדינת ישראל.

יצחק לוי (מפד"ל):

במזרח-ירושלים הם מקיימים את המפגשים שלהם תחת דגל אש"ף, וזה ההבדל, אדוני. אני מוכן שפיצל חוסייני יפגוש את כריסטופר ב"אורינט האוס" תחת – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

בעזה.

יצחק לוי (מפד"ל):

לא בעזה, תחת דגל ישראל, בירושלים; תחת דגל ישראל, עם ליווי של נציג משרד החוץ שלנו, כמו שעושים לגבי כל ביקור רשמי, ולא ביקור שפיצל חוסייני מתנגד שאנשי שר החוץ שלנו יהיו נוכחים בו, תחת דגל אש"ף. מדובר ברצון לקבוע עובדות מדיניות וברצון לקבוע את מרכזת של המדינה הפלשתינית, שלא תקום, בעזרת השם, במזרח-ירושלים, והחוק הזה אינו מתמודד עם זה בצורה רצינית מספיק.

מריחים מהסעיפים כאן, שיש רצון שלא להתמודד פרונטלית עם פייצל חוסייני. לו היה באמת רצון, הסעיפים היו צריכים להיות מנוסחים בצורה אחרת לגמרי, בצורה הרבה יותר מוחלטת, ולא היינו זקוקים לכל הדברת הזאת. היינו מסתפקים בסעיף אחד או בשניים.

ועוד הערה אחת, אדוני, בשולי הדברים – זאת הערתי העיקרית, ואלה הסתייגויותי העיקריות, אבל בשולי הדברים. מדינת ישראל לא יכולה מחד גיסא להחזיק בהחלטה שאש"ף הוא ארגון טרור, ומאידך גיסא לא לציין זאת בספר החוקים. אי-אפשר לכתוב בחוק, שנחתם בקהיר, נניח ההסכם שנחתם בקהיר בין מדינת ישראל לבין ארגון השחרור הפלשתיני. ארגון השחרור הפלשתיני הוא ארגון טרור לפי החוק הקיים היום במדינת ישראל, הוא מופיע בנספח של פקודת הטרור, והכנסת לא יכולה לבוא ולהחליק את הדברים. הממשלה רוצה להוציא אותו מאותה פקודה? תעשה את זה. הרי אני יודע מדוע רבין אינו עושה זאת; כי הוא רוצה לסחור בעניין הזה. הוא רוצה אולי להשתמש בזה כקלף פוליטי.

מהו ארגון אש"ף, אדוני ראש הממשלה? האם ארגון אש"ף הוא ארגון טרור או לא ארגון טרור? המציאות קובעת, שארגון אש"ף לא פסק מלכת בדרך הטרור, שארגון אש"ף הוא ארגון טרור מוחלט, שאנשיו מתאמנים כדי לעשות פיגועים טרוריסטיים נגד מדינת ישראל ונגד אזרחי ישראל. אני מסיים, אדוני.

עם מציאות לא מתווכחים. הטרוריסטים של אש"ף ממשיכים להשתולל, ואתם עושים הסכם עם ארגון טרור? לפחות תכתבו את זה, שזה ארגון טרור, שיהיה לכם האומץ לבוא ולהגיד: אנחנו עושים הסכם עם ארגון טרור. זה דבר נורא. אין בעולם דבר דומה לזה.

היו"ר ס' טריף:

תודה, חבר הכנסת לוי.

יצחק לוי (מפד"ל):

הממשלה עושה הסכם עם ארגון טרור, ולכן ההסתייגויות האחרות שלי לחוק הזה מתייחסות לכך, שבכל מקום שכתוב: ארגון לשחרור פלשתינאי, יהיה כתוב: הארגון הטרוריסטי לשחרור פלשתינאי. תודה רבה, אדוני.

היו"ר ס' טריף:

תודה. חבר הכנסת בני טמקין איננו – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, איך אפשר לדון על חוק של הממשלה, כל כך חשוב, כאשר הממשלה לא מכבדת את הכנסת ולא נוכחת כאן?

היו"ר ס' טריף:

נטפל בזה, אדוני. חבר הכנסת צחי הנגבי, בבקשה.

צחי הנגבי (הליכוד):

זה נכון – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

זה מעליב.

היו"ר ס' טריף:

מסכים.

צחי הנגבי (הליכוד):

זה מעליב אותך, לא רק מעליב אותנו.

היו"ר ס' טריף:

אני, אתם, כולנו הכנסת. נטפל בזה ונזעיק את אחד השרים.

צחי הנגבי (הליכוד):

התשובה שלך, אדוני, צריכה להיות: אני אדאג לזה שנציג הממשלה יגיע.

היו"ר ס' טריף:

אתה לא הקשבת לתשובתי.

צחי הנגבי (הליכוד):

יכול להיות.

היו"ר ס' טריף:

אני מטפל בזה.

צחי הנגבי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, ידידי חברי הכנסת מן האופוזיציה בלבד – היתר, כאמור, לא כאן – החוק הזה, כבר מהגדרת מטרתו, מעיד על הגיחוך והאבסורד שמלווים הן את ניסוחו והן את חקיקתו. החוק אומר, שמטרתו להבטיח את קיום התחייבות ארגון השחרור הפלשתיני בדבר הגבלת פעילות וכו' וכו', זאת אומרת שממשלת ישראל מודה שיש בעיה להבטיח את מימוש ההתחייבויות הפורמליות שאש"ף נטל על עצמו בהסכם. היא מעידה על עצמה, שאין לה הכוח, שאין לה היכולת ואין לה הסמכות לעשות מה שכל ממשלה נורמלית, שפויה וגאה בכל מדינה אחרת היתה עושה; אומרת לצד השני: אתם מפירים את ההסכם? – אין הסכם. זה הכול. לא צריך חוק, לא צריך דיונים, ולא צריך ליבון. יש שני צדדים להסכם חוזי, בין שזה בתחום האזרחי, בין שזה בתחום הכלכלי, בין שזה בתחום המדיני – צד אחד מצפצף על הצד השני, אם הצד השני יש בו ולו מעט מזער של כבוד עצמי ושל חובה לעמוד על משמר האינטרסים שלו, הוא מודיע לצד המפר – עד כאן. ההסכם בטל, או: ההסכם מושעה. תחזור בך ממדיניות ההפרה, נחזור גם אנחנו מהשעיית ההסכם.

אז מה אתם, שרי הממשלה המגוחכת והנלעגת הזאת, באים אל הכנסת בבקשה שניתן לכם את הסמכות בחוק לעמוד על הדברים האלמנטריים ביותר, שכל עורך-דין מתחיל, שכל אזרח מן השורה יודע? הרי זה דבר אבסורדי.

עוד לא ראיתי בתולדות המדינה הזאת ממשלה שהיא כל כך רופסת, כל כך מגוחכת. הם מפירים את ההסכם יום ולילה, בכל תחום שיש בו משקל ויש לו משמעות, ובא ראש הממשלה ואומר: אני צריך איזה חוק שייתן לי איזה מעמד, ועוד בעניין ירושלים. ג'בריל רג'וב עושה פה קרקס מכל השב"כ, מכל המשטרה ומכל גורמי השלטון. רק אתמול אנחנו רואים, באים הקונסולים של מדינות העולם, מתייצבים אצל פייצל חוסייני ב"אורינט האוס", ואין פוצה פה ומצפצף.

הוא צריך חוק? איזה חוק הוא צריך, למשל, כדי לכפות את מימוש ההתחייבות של אש"ף לבטל את האמנה הפלשתינית? גם בעניין הזה הוא צריך חוק? כתוב בהסכם, במכתבו של ערפאת מחודש ספטמבר 1993: האמנה הפלשתינית תבטל. פרס עצמו כתב ספר שבו הוא מסביר לנו, שההישג הדרמטי ביותר של ישראל היה, שהצלחנו לכפות על אש"ף את ביטול האמנה הפלשתינית. הספר הזה – אילו הייתי פרס, הייתי לוקח את כל הכספים שהוא קיבל בפרס נובל, והולך וקונה את כל עותקי הספר הזה מכל החנויות בכל העולם, בכל המהדורות, כדי שלא תהיה לו אי-פעם בוושה וחרפה, שיראו לו: הנה זה מה שכתבת כאשר באת להצדיק את ההסכם הזה, ומה נשאר? – הספר נשאר. האמנה הפלשתינית חזקה, תקפה ובוטלת כמו מאז ומעולם.

יש דבר מזעזע אחד, אדוני היושב-ראש; אתמול לא היית כאן אתנו, למזלך, אבל אני פרסתי – – –

היו"ר ס' טריף:

לרוע מזלי הייתי בהלוויה.

צחי הנגבי (הליכוד):

זה בסדר. בסך הכול, בלילה, אין טעם שתהיה.

יוסף בא-גד (מולדת):

זה לא בסדר שהולכים ללוויות.

צחי הנגבי (הליכוד):

חס וחלילה. פרסתי פה בפני המאזינים והצופים, אני לא אומר הכול בגלל קוצר הזמן, אבל בתמצית, אחת ההפרות המזעזעות ביותר, שקולה של הממשלה אינו נשמע בעניינה, אני זעקתי באוזני ראש הממשלה לא פעם אחת ולא פעמיים, וכאמור, קולו נאלם. יש התחייבות מפורשת בהסכם קהיר, שכל מי שישראל דורשת מן הרשות הפלשתינית את הסגרתו על מנת להעמידו לדין בגין מעשה רצח – יוסגר לישראל. זאת הוראה חד-משמעית, אין עליה עוררין.

ממשלת ישראל כבר ביקשה, בתקופה האחרונה, שוב ושוב באופן רשמי, באמצעות הוועדה הביטחונית המשותפת לישראל ולפלשתינים, את העברתם למשפט בישראל של רוצחים, שידוע במפורש שהם מצויים בשליטת הרשות הפלשתינית, חלק בעזה, חלק ביריחו.

לא אחזור פה על כל הפרטים, רק בתמצית. השניים שרצחו את אורי מגדיש בספטמבר 1993, בני דודים ממשפחת אבו-סיתא. איאד בן חמדי אבו-שקפה, שניסה לרצוח ופצע קשה את שאול דוד בינואר 1994. עלא, שרצח את יוסי זנדני במרס 1994. עאיד בן עבד אל-קאדר בשיתי ויוסף בן מחאמיד מלחי, שרצחו שני אזרחים ישראלים, את שלומי קאפח וגיל רווח באתר בנייה ברמלה. שני אנשים מ"הג'יהאד האסלאמי", שרצחו את ויקטור שיכמן מנצרת-עילית. אימן אחמד עבדאללה חוסיין, שרצח את נטליה איבנוב בספטמבר 1994. אנשים שהיו מעורבים בחטיפה וברצח של נחשון וקסמן וידוע לממשלת ישראל במפורש איפה הם נמצאים ובאיזה מחנה פליטים ובאיזה בית בעזה. עבד רבו אבו-ח'וסה, שחשוד במעורבות, בחטיפה וברצח של אילן סעדון ושל אבי ספורטס. צלאח עות'מאן, שרצח את ז'נט קדוש ואולגה חייקוב ביולי 1993. מחמוד דיאב אברהים אל-מצרי, שהיה מעורב ברעיון החטיפה של נחשון וקסמן ובביצועו. כמוהו עוד שניים – אבו עלי, אל-סתארי ועוד. זה פשוט מגוחך.

הממשלה הזאת אינה ראויה להישאר על כנה דקה כשהרוצחים האלה, בזכות החסינות המוענקת להם על-ידי הרשות הפלשתינית, מצויים בשליטתה של הרשות תחת פיקוחו וידיעתו של ערפאת. ואת כל הבקשות של ממשלת ישראל הם זורקים לפח, אפילו לא מתייקים אותן ולא מתייחסים אליהן.

איזו ממשלה יש לנו? אני, כיהודי ציוני פטריוט, לא כאיש אופוזיציה, מרגיש השפלה, מרגיש בוז לממשלה שלי, שאינה מסוגלת להודיע לערפאת: חביבי, עד שהרוצחים האלה מתייצבים ועומדים לדין ומשלמים את המחיר על חיי יהודים שנקטפו ללא כל עוול, אנחנו לא מנהלים אתך משא-ומתן, ואנחנו לא עושים שום חקיקה; אנחנו עוצרים את הכול.

מה קורה פה? זאת ממשלה או חבר שוטים? והרי הדוגמה הזאת הופכת להיות דוגמה למערכת היחסים בינינו לבין הרשות הפלשתינית. הם מצפצפים עלינו, הם עושים מהממשלה המגוחכת הזאת קרקס יום-יום, ויצחק רבין מתעסק רק בדבר אחד, איך לפצל את משרד התשתית והאנרגיה כך שגם גונן שגב וגם אלכס גולדפרב וגם משה שחל – כל אלה יהיו מרוצים, יקבלו שוחד מממשלת ישראל,

והכול יהיה בסדר. וכל היום הם מתעסקים בסקרים ומתפרעים – איך זה ביבי נתניהו פתאום צובר תאוצה; איך פתאום קרה שמפלגת העבודה בירידה.

מה, הם לא קולטים שהעם הזה הוא איננו עם של אינפנטילים? העם הזה לא רואה את הלוויות, העם הזה לא רואה את הצפצוף הארוך של הפלשתינים? העם הזה לא רואה שערפאת מתייצב יום-יום כמנצח והממשלה הזאת קורסת ומתמוטטת? מה הם חושבים, שהשעון לא דופק? שלא יגיע מועד הבחירות?

רבותי, אני רוצה לומר לכם, בימים האלה זה פשוט עצוב להיות חבר כנסת; פשוט עצוב שאנחנו רואים שלכנסת, שאין לי ספק ש-90% ממנה, לרבות חברי מפלגת העבודה, אפילו היונים שבהם מבינים שההסכם הזה היה טעות קשה, מבינים שחתמנו פה עם מישהו שבכלל לא רצה למלא את ההסכם, שלא היתה לו כוונה כזאת מלכתחילה, ושגם אילו היה רוצה וגם אילו היתה לו כוונה, אין לו הכוח להשליט מרות, שלטון של אנשים שפויים בחברה הפלשתינית.

אנחנו רואים את הצהלה של מאות אנשים, אנשים כמונו וכמוכם, בני אנוש, צוהלים באוניברסיטה בעזה ומתמוגגים כשמציגים מעשה רצח של חטוף, עומדים על הכיסאות כאילו ראו עכשיו את אחד המחזות המלהיבים ביותר, איך תפסו בן-אדם ושחטו אותו כמו אני לא יודע מה.

זאת התרבות הפלשתינית, ידידי חבר הכנסת מחאמיד. אתה גאה להיות בן לעם שמראה דבר כזה?

האשם מחאמיד (חד"ש):

אתה רוצה שאני אראה לך עוד דברים שהם לא פחות זוועתיים?

צחי הנגבי (הליכוד):

וקולך לא נשמע לגינוי?

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא אמר שיש לפגוע ביהודים בכל האמצעים.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אפילו בכנסת יש דברים כאלה.

צחי הנגבי (הליכוד):

בושה. האמת, חבר הכנסת מחאמיד, אני לא בא בטענות אליך. אתה בסך הכול עושה מה שאתה מרגיש כי חובתך לעשות, המדינה הזאת היא מדינה דמוקרטית, היא מאפשרת לך לעשות כל מה שאתה מאמין בו, זה בסדר.

איפה ראש הממשלה שלי? זאת השאלה. איפה הממשלה?

האשם מחאמיד (חד"ש):

אני לא בקואליציה.

צחי הנגבי (הליכוד):

איפה המחויבות של ממשלה, של כל ממשלה, להגן על חייהם של יהודים בארץ היהודים?

רבותי, אין ממשלה בישראל. הממשלה הזאת לא תוציא את ימיה. אם היא תוציא את ימיה, היא תחלף מהר על-ידי ממשלה ציונית, לאומית, אחראית ושפויה.

היו"ר ס' טריף:

תודה. חברת הכנסת גוז'נסקי, אני קראתי את המכתב שלך, אני מבין ללבך ואני מבין לרוחך. מה שאת אומרת שם נכון לחלוטין. לי אין הסבר. אני שאלתי מה עם יושב-ראש הכנסת. נמצא פה לידך יושב-ראש ועדת הכנסת, ובוודאי הוא יסביר משהו.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, הדיון חייב להיפסק לאחר שנאמר שנקבל תשובה בתוך חצי שעה. חצי שעה עברה. לא ניתנה תשובה. אני דורשת להפסיק את הדיון עד שנקבל תשובה. באיזו זכות מדברים חברי כנסת שלא הגישו הסתייגויות?

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש שיושב-ראש ועדת הכנסת, חבר הכנסת חגי מירום, יסביר לנו מה קרה כאן.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, באופן פורמלי אין כל ספק בכלל שטענתה של חברת הכנסת גוז'נסקי בשם סיעת חד"ש צודקת. אנחנו טעינו כאשר היינו סבורים שמנגנון ההסכמה שישב אתמול וניסה לגבש את סדר-היום תופס גם לגבי כל הסיעות. כלומר, מתייצב נציג בשם האופוזיציה ששמו מיכאל איתן – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

תסלח לי, אדוני, את חבר הכנסת יצחק לוי שיתפתם בדיון. מדוע חבר הכנסת מיכאל איתן לא ייצג את חבר הכנסת יצחק לוי? בישיבת ועדת הכנסת דרשתי השבוע להיות שותפה לכל הסדר, ואתה גם סיכמת כך את הדיון.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

חברת הכנסת גוז'נסקי, אני חושב שפתחתי ואמרתי שבאופן פורמלי את צודקת. אני לא אתן לך לריב אתי כי אני מעריך אותך מאוד ואני לא רוצה לריב אתך. אני רואה שאת שרויה בסערת נפש ואני מבין אותך, אבל אנחנו צריכים לחפש מוצא. אני רוצה לנסות להסביר.

נכון, קיימנו דיון כזה, חבר הכנסת יצחק לוי השתתף בדיון אתמול מפני שהוא פשוט שמר על השמנת הזו, הוא לא ויתר, הוא רצה להיות חלק ממנה, והוא התרוצץ כל הזמן כדי להבהיר ולהיות בקו ההתייעצות. אילו היית את, חברת הכנסת גוז'נסקי, שם, אין לי כל ספק שאיש לא היה אומר לך שאת לא משתתפת בהסכמה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

לא הוזמנתי.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

איש לא הוזמן, זה נעשה בינינו לבין עצמנו. זה נעשה כאן במסדרונות הכנסת, בחדר יושב-ראש ועדת הכנסת, בכל מיני מקומות שבהם נפגשנו כדי לנסות לקבוע את העניין באופן טבעי לחלוטין. לא תכר, לא מזימה, לא שום דבר. סברנו שחבר הכנסת אלי דיין, שהיה שם מטעם הקואליציה, מייצג לצורך העניין גם את סיעת חד"ש. אני יודע, חברת הכנסת גוז'נסקי, שאתם אינכם שייכים באופן פורמלי לקואליציה. ואכן יש לך טענה, שבאי-השתייכותך לקואליציה ולאופוזיציה, יש לך זכות לעמוד בעצמך ולקבוע או להשתתף בהסכמות. אנחנו נצטרך לחשוב עד כמה מנגנון ההסכמה יכול לייצג כאן בבית הזה או לא.

טעות אחת עשינו באופן בסיסי, שלא הבאנו את הצעת ההסכמה לוועדת הכנסת, כי משמביאים הצעת הסכמה לוועדת הכנסת, ההסכמה מקבלת תוקף מכוח ההסכמה, מכוח החלטת הוועדה. את זה לא עשינו. ולכן אמרתי פה, פורמלית יש לך טענה.

אני רוצה לבקש, ראשית קבעתי ישיבה של ועדת הכנסת עוד מעט, היא תהיה בשעה 11:45, מפני שאנחנו עשינו – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

ב-11:45 – זה סוף הדיון.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

רק שנייה, זה לא סוף הדיון. הדיון יסתיים פה היום בשעה 14:00.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

לפי סדר-היום אני רשומה לדיון. אני לא מסכימה לשום קיזוז.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

יתירה מזו, אני ביקשתי ממך, על מנת להתגבר על העניין, לקבל מסיעת העבודה את זמן הדיבור שלי, עשר דקות נוספות, על מנת לאפשר לך לעלות ולדבר. ואם צריך לתת תרומה גדולה יותר על מנת שתגיעי למסגרת שתיראה לך, אני משוכנע שסיעת העבודה תיתן את זה. אנחנו רוצים לנסות לפתור את העניין באופן קונסטרוקטיבי. בבעיה העקרונית שאת מעלה אנחנו צריכים לטפל בוועדת הכנסת, ואנחנו נעשה את זה.

לכן ההצעה שלי, ואני לא יכול יותר מאשר להציע את זה כאן, ואני מבקש מחברי מחד"ש לנסות להיענות לה, היא כדלקמן. ראשית, לגבי מנגנון הסכמה יקוים דיון. לגבי הדברים שהובאו בעניין ההסכמות כאן – יהיה בעוד שעה דיון בוועדת הכנסת. אנחנו ננסה להסיק מסקנות. הזמן שצריך לתת יתחיל מכך שהעבודה תיתן את עשר הדקות שאני צריך לנאום בהן, ואחר כך נראה, אם זה לא יספק אתכם, מה אפשר לעשות הלאה. בכך נגמור את העניין הזה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

גם לסיעת מד"ע.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

לאחר מכן אנחנו צריכים באמת, אני חושב, להתייחס לבעיה שעלתה כאן בצורה מכובדת. אני לא חושב שצריך לעצור את מהלך החקיקה בגלל טעות שנעשתה לפי דעתי בשוגג, לא במכוון; לא בכוונת זדון מצד אף אחד. אני חושב שבמאזן הזה של כנסת שיושבת כבר ימים על ימים בהכנת חוק כזה עם ההסתייגויות שלו, עם המאמץ הגדול שנעשה, עם ישיבת הלילה וישיבת הבוקר המוקדמת, יהיה זה בלתי סביר להפסיק את הדיון.

יוסף בא-גד (מולדת):

למה המחטף הזה?

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

לכן אני מבקש ממך, אדוני היושב-ראש, להמשיך את הדיון ולאפשר לנו לטפל בטענה של סיעת חד"ש באופן שהיא תבוא על פתרונה. תודה רבה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גם מד"ע. מה הדחיפות הזאת, למה אי-אפשר לחכות עוד שבועיים-שלושה?

יוסף בא-גד (מולדת):

למה לילה, למה יום?

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

חברי מסיעות מד"ע ומולדת, אני רוצה להגיד לכם כך. אני אינני קובע דחיפות. יש ממשלה בישראל –

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני, אנחנו, אף-על-פי שלא שותפנו בדיון על ההבנה – מקבלים את ההבנה.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אני יודע.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

מד"ע לא מקבלת זאת. מה החיפזון?

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אני התכוונתי להערתו של חבר הכנסת בא-גד. אין בעיה. לגיטימי.

אני רוצה להגיד לך כאן, חבר הכנסת דראושה, יש ממשלה בישראל.

יוסף בא-גד (מולדת):

יש ממשלה?

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

תפקיד הממשלה גם למשול וגם לבצע את מדיניותה לעתים, כשזה נדרש, גם באמצעות חקיקה. לעתים היא עושה זאת שלא באמצעות חקיקה. כאן יש דחיפות להצעת החוק מפני הצורך – ואני לא צריך לספר לך, חבר הכנסת דראושה – הכלכלי, החשוב – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

זה כבר עבר. כבר אישרנו זאת.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

רגע, אתם לא נותנים לדבר, אתם קופצים. נראה לכם סביר לעצור את זה, לאחר שעברתם את העניין הכלכלי ועברתם את העניין המשפטי, על עניין ירושלים? הרי צריך להסדיר את שורת הבעיות הזאת

– –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

זה לא עניין דחוף.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

– – לרבות מה שבעיניכם נראה לגמרי זניח, אבל בעיני הממשלה אינו נראה זניח, וזו שאלת האפשרות לקיים משמעת בתחומי מדינת ישראל בביטחון.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

זו סוגיה פוליטית שיכולה להידחות.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

ולכן, חברי, יש פה מידה – עכשיו אני בורר את מלותי – של חוסר "פייריות", נקרא לזה כך בשפה חברית, בכך שאתם נותנים לפרק הכלכלי והמשפטי לעבור ומנסים לעצור את זה בפרק שמבחינתכם, מבחינת תפיסת העולם שלכם ומבחינת מה שזועק מתוכם – נכון, נוח לכם לעצור בו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה לא מופתע מהעמדה שלנו.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אבל, כשטוענים טענה היא צריכה להשתרע על העניין כולו.

היו"ר ס' טריף:

אני מודה לך. חברת הכנסת גוז'נסקי, בבקשה. אני מבקש – בקיצור רב.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, לדעתי פתוחה בפניך רק דרך אחת, והיא להכריז שהדיון יהיה לפי תקנון הכנסת, ואך ורק לפי תקנון הכנסת, שהוא המסמך היחיד שמחייב אותך ומחייב אותי. תקנון הכנסת קובע כל הנמקה של הסתייגות חמש דקות. מי שלא הגיש הסתייגויות איננו מדבר; איננו מדבר. ולכן, מי שלא הגיש הסתייגויות אין לו זכות דיבור. מי שהגיש הסתייגויות – לפי חמש דקות לכל הסתייגות.

פיני בדש (צומת):

אם זה לא חוקי, אז מה שאישרנו קודם לא חוקי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אם אתה מקבל את ההסדר הזה, לפי תקנון הכנסת – בבקשה. אם לא – אני דורשת להפסיק את הדיון עד אשר ועדת הכנסת תחליט אם היא מפירה את התקנון. כל זמן שאין לך החלטה של שום ועדה בכנסת שמותר להפר את התקנון, התקנון קיים. לכן אני דורשת ממך, אדוני היושב-ראש, להפסיק עכשיו את הדיון.

היו"ר ס' טריף:

תודה. חבר הכנסת דראושה, בבקשה; בקצרה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, אני חושב שמה שאמרה חברת הכנסת גוז'נסקי – נכון. יש אפשרות להפסיק את הדיון הזה. אני אומר את הדברים בצורה גלויה – אנחנו שוקלים להפוך את ההצעה הזאת להצעת אי-אמון בממשלה. לכן, חבר הכנסת חגי מירום, תביא בחשבון, שאם אתם תתעקשו בעמדה הלא-נכונה שלכם, שמנסים לכפות עלינו הסכם שאנחנו לא היינו שותפים בו, יש חשש שאנחנו נשקול את הדבר הזה; עדיין לא החלטנו, אבל הדבר קיים, האפשרות הזאת קיימת.

צחי הנגבי (הליכוד):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

תפסיק. אני מדבר בשם הסיעה שלי. אני לא מדבר בשמך.

האופציה הזאת קיימת. אבל יש אופציה אחרת – ללכת לבג"ץ. אני מעדיף שאנחנו נעשה את זה ברוח טובה. אין צורך בדחיפות ובבהלה הזאת. הסטטוס-קוו בירושלים נמשך כפי שהוא. הוא יכול לחכות עוד שבוע-שבועיים, ואחרי אישור התקציב, אדוני היושב-ראש, אפשר להמשיך בדיון הזה לפי התקנון – כל הסתייגות חמש דקות, ואז להמשיך בדיון בצורה מתוקנת וסדירה.

היו"ר ס' טריף:

תודה. אחרון המתייחסים, חבר הכנסת פיני בדש, בבקשה; בקצרה.

פיני בדש (צומת):

אדוני היושב-ראש, ההסכם שנעשה לגבי הקטע הזה של החוק הוא אותו הסכם שנעשה לגבי שני החוקים שעברו בבוקר. אם הם טוענים לאי-חוקיות של ההצבעה הזו ושל הדיון על החוק הזה, אני טוען על אי-חוקיות של שני החוקים שעברו. ואם מבטלים את זה – צריך לבטל גם את אלה שכבר הצבענו עליהם, כי על אותו בסיס של אי-חוקיות, על אותו בסיס היה גם דיון בבוקר. לכן, אי-אפשר לבוא ולעשות את מה שנוח, ומה שלא נוח – – –

היו"ר ס' טריף:

תודה. חברי הכנסת הנכבדים, אני רוצה לומר לכם כמה דברים. אני פשוט החלפתי את היושב-ראש הקודם, חבר הכנסת אדרי, והוא הצהיר, כפי שאמרת, מה שהוא הצהיר, שבעוד חצי שעה תתקבל הודעה מיושב-ראש הכנסת על ההסדר שנעשה.

שמענו גם את חבר הכנסת חגי מירום. לדאבוני, יושב-ראש הכנסת נמצא בדרכו משדה התעופה, בקבלת פנים. עדיין אין לי דרך לקבל ולהשיג את הנחיותיו בעניין הזה, שכן נמצא הסדר. חבר הכנסת חגי מירום, יושב-ראש ועדת הכנסת, הסביר מה ההסדר שנעשה. אני חוזר ואומר, שאין לי ספק – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

איזה הסדר?

היו"ר ס' טריף:

אולי תשמעי אותי עד סוף דברי, כפי ששמעתי אותך.

אין לי ספק, שהטענה שהעלתה חברת הכנסת גוז'נסקי היא טענה אמיתית וכבדה, ואי-אפשר להתעלם ממנה. חבר הכנסת חגי מירום, טוב היית עושה אילו פעלת עכשיו באופן מיידי לכינוס ועדת הכנסת כדי לנסות ולצאת מהסבך הזה. משום שיש סתירה בעניין מבחינה חוקית, בנוהל תקנון הכנסת, ואנחנו לא נוכל להתעלם מהעניין הזה. אני לא רוצה להתעלם.

לכן אני מציע, אני גם רוצה לשמוע את נציג הממשלה בעניין הזה, וביקשתי שיגיע מייד, אני מבקש שבכל זאת נשמע דובר אחד במשך עשר הדקות הבאות או שני דוברים, ואנחנו מייד נברר את הסוגיה הזאת. חברת הכנסת גוז'נסקי, אני מבטיח לך שנברר אותה באופן יסודי. אם לא תהיה הבנה כאן, נבדוק ונחשוב איך אנחנו מתנהגים הלאה, משום שהדיון הזה אמור להימשך עוד שעותיים לפחות, כפי שזה רשום לפני. אני מבקש את סבלנותכם במשך הדקות הקרובות.

אני רוצה עכשיו להמשיך בדיון ולהזמין את חבר הכנסת – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

לפי איזה הסדר אתה ממשיך את הדיון? לפי התקנון? לפי מה? אתה פועל לפי התקנון? שום הסדר לא חל עליך.

היו"ר ס' טריף:

חברת הכנסת גוז'נסקי, אני הסברתי עכשיו ואני מסביר, שעוד מעט אקבל עוד נתונים – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

זה נאמר לפני 40 דקות.

היו"ר ס' טריף:

סליחה, כן, אבל אנחנו כבר מבררים את הסוגיה הזאת במשך עשר דקות. ברשותך, יהיו עוד עשר דקות ותהיה רבע שעה, ולא יהיה שום אסון בעניין הזה.

לכן עכשיו אני רוצה להמשיך ולהזמין את חבר הכנסת פני בדש, בבקשה. רשום לפני – יהדות התורה, ולא הובא לידיעתנו מי רוצה לדבר.

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת ורדיגר, רשום לפני יהדות התורה, ולא רשום לי מי מדבר בשם יהדות התורה. אני מודה לך. תודה. בבקשה, חבר הכנסת בדש.

פיני בדש (צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, היתה צביעות בדרישה להפסיק את הדיון עכשיו, כשמדובר על הקטע של הגבלת פעילות בירושלים, שהוא לא נוח להם ולכן החליטו עכשיו פתאום לבקש שהדיון ייפסק. אבל כשדנו בבוקר על העברת כספים לאוטונומיה, זה כן היה נוח להם.

אדוני היושב-ראש, הממשלה מצליחה יום-יום להתבזות בזה שהיא מביאה חוקים והסכמים שהיא יודעת מראש שהיא איננה מתכוונת ואינה יכולה או איננה רוצה ליישם אותם ולאכופ אותם.

חבר הכנסת זאבי, אני מופיע הרבה בבתי-ספר. הנוער של היום לא אוהב מנהיגות חלשה, הנוער של היום לא אוהב מנהיגות מושפלת, ואתה מרגיש את זה בבתי-הספר. כל הנוער – רובו הולך לכיוון הימין, בגלל הכעס שלו על החולשה של ראש הממשלה, בגלל החולשה של הממשלה הזאת. הם רואים יום-יום כיצד חברי הממשלה הזאת מתבזים בפני ערפאת ובפני הפלשתינים, ואתה שומע את זה יום-יום מבני הנוער בבתי-הספר. ואני שמח לשמוע שכך הנוער חושב, כי הוא הכוח בבחירות הבאות.

אנחנו כולנו רואים שאין פה שום נציג ממשלה ואין שום נציג מהקואליציה. ואנחנו יודעים שהם כולם רבובים. ברגע ההצבעה יש גונג וכולם מופיעים להצביע, כשהם אינם יודעים על מה מצביעים. הם מצביעים לפי ההוראות שהם מקבלים.

אם אני מצטט מהחוק שלפנינו, זה חוק שמטרתו להבטיח את קיום התחייבות ארגון השחרור הפלשתיני בדבר הגבלת פעילות הרשות הפלשתינית לתחומי עזה ויריחו, בהתאם להסכם, ולמנוע פעילות בעלת אופי מדיני או שלטוני, או פעילות אחרת בדומה לכך, בתחומי מדינת ישראל. או: הרשות הפלשתינית לא תפתח ולא תפעיל נציגות, ולא תקיים אספה. כך כתוב בחוק. אבל אני פותח היום את עיתון "מעריב" ורואה – שחל: השב"כ הפלשתיני מנסה לפעול בחשאי במזרח-ירושלים. השב"כ הפלשתיני פועל בחשאי בירושלים, מתחת לפני השטח, עם נשק, ומפעילים ממש שב"כ מסודר בירושלים. וליד זה עוד כתבה: למרות המחאות, חסייני נפגש עם קונסולים זרים ב"אוריינט האוס". חרף התנגדות הממשלה בירושלים וחרף מחאות האופוזיציה, נמשכת הפעילות המדינית של אש"ף ב"אוריינט האוס" שבמזרח-ירושלים. זאת אומרת, כולם נובחים והשיירה עוברת.

מה שעושה ערפאת מזכיר לי את המורה שמגיע לשיעור הראשון בבית-הספר, בתחילת השנה. הילדים מנסים אותו, מתחילים להפריע. אם הם רואים שהמורה קשוח – הוא זוכה לשקט ולסדר כל השנה. אבל אם הם רואים שאין לו שליטה – הוא סובל כל השנה מחוסר משמעת. אותו דבר עושה ערפאת. היו הסכם אוסלו, הסכם קהיר, ועוד כל מיני הסכמים למיניהם. הוא ניסה, התחיל להפר הסכם אחרי הסכם. ראה שלא עושים כלום, ראה שלא עומדים בתוקף על קיום ההסכמים האלה, עבר ישר לירושלים. למה לא לקצר דרך? הוא מדבר היום על ירושלים. אצלו, כל יהודה ושומרון וכל רצועת-עזה בידי, הוא מדבר עכשיו על ירושלים. הוא דילג.

רוצים להמשיך להעביר לו את השלטון המוניציפלי בשכם, בחברון, ברמאללה. תראו מה קורה בעזה. היום אישרנו העברת כספים למדינה הפלשתינית; סליחה, לא למדינה, לרשות הפלשתינית.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

תהיה מדינה.

פיני בדש (צומת):

אני יודע שבסופו של דבר הממשלה הזאת תיכנע והכול יהיה. כל מה שאתם והפלשתינים רוצים, זה יהיה. עם ממשלה כזאת, זה יהיה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גם עם ממשלה של הליכוד תהיה מדינה פלשתינית. אין לך ברירה.

פיני בדש (צומת):

עם ממשלה של הליכוד, עם ממשלת ימין, זה לא יקרה. אתם לא היינו מגיעים ולא היינו מתדרדרים למצב של היום. היום מעבירים להם כספים.

מה אנחנו רואים בטלוויזיה? עצרות עם במרכז עזה. רומסים דגלים, שורפים תמונות של רבין ודגלי מדינת ישראל. וערפאת שותק, עומד ולא עושה שום דבר. 3,000 מכוניות גנובות עומדות בעזה, לא מחזירים אותן. למה להחזיר? אלה מכוניות שמקבלים אותן חינם. שוטרים פלשתינים יורים על חיילים שלנו, לא מנסים למנוע בעד הפוגעים בהם, ועוד נותנים להם כסף כדי להקל עליהם את החיים, שיוכלו להפריע לחיינו ולא לעמוד בהתחייבויות.

איפה קיום ההתחייבות לבטל את האמנה הפלשתינית? איפה? התחייבו, ועד היום לא ביצעו זאת. מספרים סיפורים – לא מצליחים לכנס, כן מצליחים לכנס. עד היום לא התבצע שום דבר.

אני אומר לכם, אנחנו נמצאים פה בעצם הקרב על ירושלים, אבל לא מבינים את זה. ערפאת כבר מזמן יודע שרבין והממשלה המומרצת שלו מסרו לו את כל מה שאפשר למסור, והיום הקרב הוא על ירושלים. והם קובעים עובדות. ה"אוריינט האוס" ממשיך לעבוד, ואנחנו ממשיכים לתת להם כסף להפעיל את כל הנציגויות שלהם בתוך שטחי מדינת ישראל. תודה.

היו"ר ס' טריף:

תודה. כן, חבר הכנסת האשם מחאמיד, בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אם הדיון יימשך בצורה כזאת, ולאחר שראיתי גם את רשימת הדוברים, שהיא לפי סדר משונה שאינני מבין לפי מה הוא נקבע, ונוסף על זה כל המעשה הזה, שהוא בכלל חבלה בזכויותיהם של חברי כנסת ושל סיעות בכנסת – סיעתי החליטה, שאם הדיון יימשך, היא תפנה לבג"ץ בנושא זה.

אדוני היושב-ראש, בשם סיעתי אני מגיש לכבודך בקשה, שאנחנו רוצים לראות בהצבעה על הנושא הזה הצבעת אי-אמון. תודה.

קריאה:

זאת אומרת שלא תהיה הצבעה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

לא תהיה הצבעה.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת מחאמיד, שמעתי את הדברים שלך. אנחנו ממשיכים. שמענו את הדברים.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, נדמה לי שעל סמך ההצהרה ששמענו כאן הרגע, בעקבות ההודעה שנמסרה, כי רואים בהצבעה הצבעת אי-אמון ולכן ההצבעה תידחה, חובתך, אדוני היושב-ראש, להודיע עכשיו לבית שלא תתקיים הצבעה, אלא על-פי דרישה תהיה הצבעת אי-אמון. זו חייבת להיות הודעה שלך.

היו"ר ס' טריף:

אדוני, הכללים ידועים לי.

יהושע מצא (הליכוד):

זו הודעה שחובתך להודיע כאן.

היו"ר ס' טריף:

יושב-ראש ועדת הכנסת, בבקשה.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אני סבור, אדוני היושב-ראש, שההודעה לראות בהצבעה הצבעת אי-אמון היא הודעה שבאה בעידנא דריתחא. אני אמרתי כאן שבאופן פורמלי יש בעיה. אני מבקש מחברי מסיעת חד"ש להתלות את הודעתם זו ברגע זה.

מיכאל איתן (הליכוד):

בסיום הדיון.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

לא משנה בסיום הדיון או לא בסיום הדיון. יש לנו בעיה, אתה יודע, חבר הכנסת איתן. יש לנו בעיה אמיתית.

אני מציע אכן להפסיק את הדיון על מנת לאפשר לוועדת הכנסת להתכנס ולטפל בנושא הזה, כי אין ברירה. יש כאן בעיה. נוצרה כאן בעיה שקשורה לזכויות – –

קריאה:

— — —

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

למה? מה נגמרו ההסכמים? למה נגמרו ההסכמים?

אני לא משנה שום דבר. לחלופין אני מציע לאפשר לנו לקיים איזו התייעצות מאחורי הקלעים על מנת לצאת מהפילונטר שנוצר עכשיו.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש — — —

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת מצא, אמרת את הדברים.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש חצי דקה.

היו"ר ס' טריף:

למיקרופון, בבקשה.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אין בתקנון הכנסת דבר על בעידנא דריתחא, שציין כאן יושב-ראש ועדת הכנסת חבר הכנסת חגי מירום. לא קיים שם – בעידנא דריתחא. שמענו הודעה רשמית מסיעת חד"ש, ולפיה הם מבקשים לראות בהצבעה של היום הצבעת אי-אמון. על כן חובתך, אדוני, כיושב-ראש ישיבת הכנסת, להודיע על כך לבית.

היו"ר ס' טריף:

תודה. אחרון, חבר הכנסת טלב אלסאנע.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, על דעת יושב-ראש סיעת מד"ע, גם סיעת מד"ע מבקשת לראות בהצבעה על הצעת חוק זו הצבעת אי-אמון בממשלה. אנחנו מצטרפים להצעת סיעת חד"ש בעניין זה, ומאותם נימוקים.

היו"ר ס' טריף:

הנושא ברור. אני רוצה לומר לכם, חברי הכנסת, אנחנו עדיין באמצע הדיון ולא לפני הצבעה. הכללים בעניין הזה ידועים. חבר הכנסת מצא, הכללים בעניין הזה ידועים.

יהושע מצא (הליכוד):

הם מסרו הודעה, וחובתך למסור לבית – – –

היו"ר ס' טריף:

רק רגע. חבר הכנסת מצא, נתתי לך לדבר פעמיים.

יהושע מצא (הליכוד):

— — —

היו"ר ס' טריף:

רק רגע, רק רגע, זה לא יכול להיות, אתה מפריע לי לדבר.

יהושע מצא (הליכוד):

היו"ר ס' טריף:

אני באמצע הדברים שלי, מה קרה לך?

יהושע מצא (הליכוד):

היו"ר ס' טריף:

סליחה. סליחה. תקשיב לי. הרי ברור לכם שלפי הכללים ולפי התקנון לא תתקיים היום הצבעה, הרי זה ברור, על זה אין אי-הבנה. חבר הכנסת מצא, למען השם, תאפשר לפעמים ליושב-ראש להשלים את הדברים שלו.

יהושע מצא (הליכוד):

אני מצטער, אדוני היושב-ראש. ברגע שהודעת שלא תהיה הצבעה – – –

היו"ר ס' טריף:

ולא יכולה להיות הצבעה על-פי הכללים של הכנסת ברגע שיש לנו הצעות להכיר בזה כהצעת אי-אמון בממשלה.

יהושע מצא (הליכוד):

תודה רבה, אדוני.

היו"ר ס' טריף:

דבר נוסף. אני רוצה לומר לכם, שאני בהחלט רוצה להמשיך בדיון, ואני עדיין טרוד בשאלה, חבר הכנסת חגי מירום, והודעתי לך שאני אפסיק את הדיון. אני אפסיק את הדיון ללא שום קשר להצעות

האי-אמון, אם ועדת הכנסת לא תתכנס ותגיע להבנה בעניין ההסתייגויות שהוגשו כאן בסדר הדיון שנקבע.

לכן אני מסכם שני דברים: 1. הצבעה לא תתקיים כאן היום, בעקבות הצעות האי-אמון שהוגשו.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

חכה רגע אחד – – –

היו"ר ס' טריף:

סליחה. אם בסוף הדיון יהיו שינויים, נשמע. קיבלתי זה עתה עוד מכתב מחבר הכנסת דראושה בעניין זה. אני לא מפסיק כרגע את הדיון. ביקשתי מחבר הכנסת חגי מירום לכנס את ועדת הכנסת.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אני אכנס אותה.

היו"ר ס' טריף:

אני מודה לך. בדקות הקרובות נמשיך בדיון – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אתה לא יכול להמשיך בדיון. עברה כבר שעה וחצי של ויכוחים. תפסיקו את הדיון – – –

היו"ר ס' טריף:

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, אני – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

– – – זה בלתי חוקי. תפסיקו את הדיון.

היו"ר ס' טריף:

חברת הכנסת גוז'נסקי, אני רוצה לומר לך, שהודעתי לפני דקות מספר ליושב-ראש ועדת הכנסת, בכתב, שאם לא יימצא הסדר לעניין הזה – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

תפסיק את הדיון.

היו"ר ס' טריף:

תקשיבי לי רגע, בבקשה. אם לא יהיה הסדר בעניין הזה, אני מפסיק את הדיון, כי נראה לי – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

– – –

האשם מחאמיד (חד"ש):

אז תבקש את כינוס הוועדה.

היו"ר ס' טריף:

סליחה. את יודעת שאנחנו באמצע הדיון. אני בכל זאת רוצה לאפשר ליושב-ראש ועדת הכנסת – – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

– – –

היו"ר ס' טריף:

רק רגע. למה אתם מפריעים כל הזמן? זו חוצפה שאין לה גבול. אתם לא יכולים לשמוע את הדברים עד הסוף?

טלב אלסאנע (מד"ע):

היו"ר ס' טריף:

שב בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אולי תשב. שב ותשמע בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

--- אז תסביר לנו.

היו"ר ס' טריף:

אני לא רוצה להסביר לך.

טלב אלסאנע (מד"ע):

היו"ר ס' טריף:

אולי תשב תחילה. אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

אני מודיע לך ולכולם, שאני מאפשר לחבר הכנסת חגי מירום לכנס את הוועדה. אם לא יימצא הסדר לעניין הזה בוועדת הכנסת, אני אפסיק את הדיון. הודעתי לו על כך בכתב. אני לא מבקש עצות והתייעצויות עם אף אחד. יש לנו תקנון בכנסת, אני אשמור ואקפיד עליו, חברת הכנסת גוז'נסקי, ותפסיקי בבקשה לדבר עכשיו בעניין הזה. נקודה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אבל הדיון בינתיים – – – אז מה הועלת? מה הועלת? הדיון נמשך ונמשך ונמשך כבר שעה וחצי – –

היו"ר ס' טריף:

סליחה, אני מסביר לך שהדיון – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

– – – הוא נמשך ונמשך.

היו"ר ס' טריף:

חברת הכנסת גוז'נסקי, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה, ואני מבקש ממך לא להרגיז אותי יותר. צריך לאפשר לוועדת הכנסת להתכנס. אם לא נגיע להסדר, נפסיק את הדיון. הדיון נמשך, ואנחנו בשיאו.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אבל הדיון נמשך – – –

דוד מנע (הליכוד):

תנו ליושב-ראש לדבר. מה קרה לכם?

היו"ר ס' טריף:

אני לא רוצה לשמוע עוד שום דבר בעניין הזה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת דראושה, אני לא רוצה לפתוח יריעה חדשה. אני מבקש ממך, מיצינו את העניין. אתה דיברת בעניין הזה.

אני רוצה להמשיך, ואני מזמין את חברת הכנסת ענת מאור, שאיננה באולם.

נעמי חזן (מרצ):

היו"ר ס' טריף:

את במקומה? בבקשה, חברת הכנסת נעמי חזן.

אני מבקש מחבר הכנסת חגי מירום שיודיע לי בדקות הקרובות מה קורה בעניין הזה. אחרת אני אפסיק את הדיון. בבקשה, חברת הכנסת נעמי חזן.

דן תיכון (הליכוד):

להפסיק אתה לא יכול, אתה יכול רק להישאר צמוד לתקנון.

יהושע מצא (הליכוד):

הוא יכול להפסיק את הדיון ולקבוע אותו למועד אחר, ולהיות צמוד לתקנון. כיוון שהסידורים לא היו תקינים, הוא יכול לדחות את הדיון לעוד שבועיים.

היו"ר ס' טריף:

בבקשה, חברת הכנסת נעמי חזן.

נעמי חזן (מרצ):

יש לי חמש דקות?

היו"ר ס' טריף:

כן, חמש דקות. אני מבקש הקשבה. חבר הכנסת מצא וחבר הכנסת דראושה, תעשו לי טובה. על הדוכן עומדת דוברת, ואני מבקש שתשמעו אותה.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לייחד את ראשית דברי דווקא לנושא הפרוצדורלי. אני מסתכלת על ההסתייגויות שהוגשו לחוק הזה, ויש מספר מכובד מאוד של הסתייגויות שהגישו חברי הכנסת תמר גוז'נסקי, האשם מחאמיד וסאלח סלים, ויש מספר לא מבוטל של הסתייגויות שהגשתי אנוכי, משום שהחוק הזה מטריד אותי מאז הקיץ.

ההסתייגויות שהגשתי הן הסתייגויות מהותיות לסעיפים שונים שבחוק המוצע, ואת ההסתייגויות האלה רציתי לנמק באריכות משום שלדעתי, אדוני היושב-ראש, הנושאים הללו הם נושאים כבדי משקל.

עצם העובדה שאני עומדת כאן ומדברת במכסה סיעתית בהסתייגויות, כשזו זכותו הפרטית של חבר כנסת זה או אחר, מעוררת השתוממות, בלשון המעטה. לכן אנמק בקצרה חלק מהסתייגויותי, לא את כולן. אני מוכרחה לומר, שבמקרה הזה אני עושה זאת גם במחאה גדולה.

חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (הגבלת פעילות) הוא חוק שפורק מהחוק הכללי שהוצג בקריאה ראשונה לפני הכנסת בקיץ שעבר. מטרתו של החוק: להבטיח את קיום התחייבות ארגון השחרור הפלשתיני בדבר הגבלת פעילות הרשות הפלשתינית וגם בדבר פעילותו של הארגון עצמו.

אני רואה פגם בחוק הזה, ובעיקר בסעיפים 3 ו-4 בו. עצם הכוונה להגביל את הפעילות הפוליטית של אש"ף באזורים שונים, כאשר אש"ף שותף להסכם עם מדינת ישראל, ולא רק זאת, אלא אני מתארת לעצמי שבשבועות הקרובים הוא יהיה חלק בלתי נפרד ממסע בחירות לרשות הפלשתינית, תוך הסכמים עם מדינת ישראל, יש בכך הגבלה ועבירה על זכויות האזרח שאנחנו מכבדים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

כך זה גם בארצות-הברית, חברת הכנסת חזן. בארצות-הברית ארגון זר לא יכול לפעול אלא באישור הממשלה. למה זה לא צריך לחול אצלנו?

נעמי חזן (מרצ):

אני מבינה היטב את המגבלה האמריקנית. לא צריך בשביל זה לחוקק חוק מיוחד כאשר – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

אבל לא צריך לקרוא לזה פגיעה בזכויות האזרח.

נעמי חזן (מרצ):

– – – כאשר, חבר הכנסת גולדשמידט, היעד של אותו חוק הוא ארגון ספציפי ורשות ספציפית. הרי יש בהיסטוריה של הדיפלומטיה כללים מאוד מאוד ברורים בדבר פעילויות של רשויות זרות המכירות בסוברניות של המדינה המארחת. ושום מדינה, למיטב ידיעתי, לרבות מדינת ישראל, לא מצאה בעבר צורך כלשהו לחוקק את הדברים האלה בחוק, משום שהם חלק מכללי החוק הבין-לאומי, שאתה כעורך-דין מכיר היטב, אני מתארת לעצמי.

אבל יש פה בעיות שהן מעבר לבעיות חוקתיות או חקיקתיות. יש פה בעיות מהותיות.

אנחנו הסכמנו עם אש"ף על סדרה של הסכמים – גם באוסלו, גם בקהיר – בתוכם הסכמנו גם על קיום בחירות, כאשר כוונתנו, ואני מדברת עליך וגם עלי, שיהיו בהקדם האפשרי בחירות לרשות האוטונומיה. אנחנו גם מקווים מאוד, ואני חושבת שאני מבטאת בכך גם את עמדתך, שאש"ף, ובמיוחד ה"פתח", ינצח בבחירות האלה. יש לנו אינטרס בכך. עצם המחשבה של הגבלת הפעילות באזור שבו יש מצביעים של אותו ארגון היא, לדעתי – ואמרתי זאת גם בעבר – בעצם חקיקה המונעת פעילות פוליטית שיש לנו אינטרס בה.

יש לי הסתייגויות חמורות, עקרוניות, בסיסיות, לגבי אלמנטים בחוק הזה. רציתי לנמק את ההסתייגויות האלה אחת לאחת בצורה מסודרת, על הסעיפים השונים, וצר לי כי בגלל ההסדר שהוסדר עכשיו לא ניתנת לי האפשרות לעשות זאת. תודה רבה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אנחנו מגינים גם עלייך.

היו"ר ע' עלי:

תודה לחברת הכנסת נעמי חזן. יעלה ויבוא חבר הכנסת מיכאל איתן, ואחריו – חבר הכנסת חגי מירום. אחריו – חבר הכנסת שלמה בוחבוט. איפה חבר הכנסת מיכאל איתן? איפה חבר הכנסת חגי מירום? גם חבר הכנסת שלמה בוחבוט איננו.

רחבעם זאבי (מולדת):

חגי מירום תרם את זמנו לסיעת חד"ש.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

סיעת חד"ש לא מקבלת תרומות.

היו"ר ע' עלי:

סליחה, אני מבקש.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

זה אסור על-פי חוק מימון מפלגות. אסור לקבל תרומות.

היו"ר ע' עלי:

מה ההערה שלך, חברת הכנסת תמר גוז'נסקי?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

על-פי חוק מימון מפלגות, אסור לנו לקבל תרומות.

היו"ר ע' עלי:

זה הנושא כרגע?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

תרמו לי עשר דקות. אני לא רוצה תרומות, אני רוצה זכויות. מגיעות לי זכויות כחברת כנסת בזכות.

היו"ר ע' עלי:

קודם כול, למה את צועקת? אם יש לך מה להעיר, תעירי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

הגעת רק עכשיו, את כל המיץ שלי הוצאתי במשך שעה וחצי. תאמין לי.

היו"ר ע' עלי:

יש טעם בטענות שלך. אני מקווה שהנושא הזה נפל על אוזניים כרויות וקשובות, והוא יזכה לטיפול המתאים. בשעה 11:45 תתקיים, אם ירצה השם, ישיבת ועדת הכנסת, אשר תדון בנושא שהעלית כאן.

הואיל וחברי הכנסת שקראתי שמותיהם אינם, חבר הכנסת טלב אלסאנע, תורך הגיע.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני הייתי רשום.

היו"ר ע' עלי:

רשום אצלי חבר הכנסת אלסאנע.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

החלפנו.

היו"ר ע' עלי:

אם החלפתם, תבואו למזכירות הכנסת ותודיעו. עם כל הכבוד – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע):

— — —

היו"ר ע' עלי:

נא לשבת, חבר הכנסת אלסאנע. אל תעמוד כאשר אתה מדבר אתי. נא לשבת. אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה. בפעם הראשונה קרא אותך לסדר חבר הכנסת סאלח טריף. החוצפה שלך מרקיעה שחקים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

— — —

היו"ר ע' עלי:

תכף אקרא אותך פעם שלישית לסדר. תכף אקרא אותך פעם שלישית לסדר, ואוציא אותך מכאן ואתלונן עליך.

טלב אלסאנע (מד"ע):

היו"ר ע' עלי:

נא לשבת. איזו חוצפה. אני מבקש לברר מה קורה שם והאם תיקנו את זה.

פיני בדש (צומת):

נציג ה"חמאס" לכנסת.

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש להפסיק, חבר הכנסת בדש.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, הודעתי לפני שעתיים למזכירות הכנסת שאני מדבר.

היו"ר ע' עלי:

תכף אברר. אם הודעת, תדבר. אם לא הודעת, לא תדבר. נא לבדוק. אצלי יהיה סדר, לא תהיה כאן הפקרות בניהול. תיכף אברר את זה. בינתיים, עד שנברר את העניין הזה, חבר הכנסת האשם מחאמיד – איננו. חבר הכנסת יוסף בא-גד, בבקשה.

סליחה, אומרים לי שזה אומנם כך. אם כן, אחרי חבר הכנסת בא-גד יעלה חבר הכנסת דראושה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

יש לי התייחסות לעניין הזה. אני מבקש התנצלות בעניין זה.

היו"ר ע' עלי:

תכף אקרא אותך לסדר בפעם השלישית. תזכור. מי שצריך להתנצל כאן על התנהגות לא יפה זה אתה. כל הזמן, לא רק הפעם.

אחרי חבר הכנסת בא-גד יבוא חבר הכנסת דראושה. אמרו לי שהכול הוסדר מראש ואין כל בעיה. ברישומים שלפני הנושא לא תוקן. אני מודיע לכם: מי שרוצה להחליף, נא לתקן במזכירות. לא יתקן, לא אאפשר החלפות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני, אנחנו ביקשנו להחליף.

היו"ר ע' עלי:

היות שאתה צדקת והערתך היתה במקומה, אתה תדבר. אין שום בעיה. אין כל כוונה לקפח איש, רק שיהיה כאן סדר. בבקשה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, קוראים לזה חוק ירושלים, אבל זה לא חוק ירושלים. יש פה חוק לגיטימציה ל"אוריינט האוס". אני שואל: לשם מה ממשלה ריבונית צריכה לחוקק חוקים? תקנו מנעול, תסגרו את ה"אוריינט האוס" ותגרשו את פייצל חוסייני – והעסק נגמר. למה צריך פה לעייף את הכנסת, להכריח אותה לשבת לילה שלם באופן דחוף? למה צריך להכניס לנו אי-סדרים ומהפכות, ולסיים את זה בדחיפות לפני הדיון בתקציב? מדוע צריך חוק ל"אוריינט האוס" כאשר אפשר לקחת מנעול ולסגור?

תגיד הממשלה את האמת: אתם רוצים את ה"אוריינט האוס", אתם רוצים לתת לו לגיטימציה כמשרד החוץ של אש"ף, ואת זאת לא ניתן לכם. למה לא ניתן? עשרה קבין – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אני מבקשת שתפסיקו את הדיון. תפסיקו את הדיון.

היו"ר ע' עלי:

לא אפסיק שום דיון. נא לשבת.

יוסף בא-גד (מולדת):

אומרת הגמרא במסכת קידושין, דף מ"ט, עמוד ב': עשרה קבין יופי ירדו לעולם, תשעה נטלה ירושלים ואחד כל העולם כולו. אין לך יופי כיופיה של ירושלים. אבל, לצערנו, עשרה חלקים של ייסורים בעולם, תשעה בירושלים ואחד בכל העולם.

האם ידוע לכם, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כמה פעמים מופיעה ירושלים בתנ"ך? כמה פעמים מופיע השם ירושלים בתנ"ך? הנה, תופתעו לשמוע, השם ירושלים מופיע בתנ"ך 656 פעמים, כמניין הנאמר על-ידי הנביא צפניה: "והיה בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות". נרות בגימטריה: 656. או כדברי הנביא ישעיהו: "כי נחם ה' ציון נחם כל חרבתי וישם מדברה כעדן וערבתי כגן השם ששון ושמחה ימצא בה תודה וקול זמרה". ששון בגימטריה: 656.

תנ"ך שבו השם הזה מופיע 656 פעמים, תנ"ך שבו מופיע ששון בגימטריה, ונרות בגימטריה – מראה לנו שירושלים לעולם תשב, ולא יועילו כל מיני תכנונים של הממשלה הזו.

ראש הממשלה מצד אחד מודיע, כי על ירושלים לא נוותר; לא נוותר על שלמות ירושלים ועל אחדות ירושלים – והוא משתמש אפילו בפסוק היפה: "ירושלם הבנויה כעיר שחברה לה יחדו". הוא חזק בדיבורים. כאשר מגיעים למעשים, מפקירים את ירושלים, ויוצרים שתי ערים מירושלים. מחזירים להם את החלק המזרחי של ירושלים.

רחבעם זאבי (מולדת):

מוסרים, לא מחזירים.

יוסף בא-גד (מולדת):

מוסרים, תודה על התיקון. אם יש לנו חלוצים נפלאים, אשר בונים בתים ברובע המוסלמי וברובע היהודי, רודפים אותם וגורמים להם קשיים.

לכן, החוק הזה הוא חוק אומלל של גנבים בלילה. גנבים בלילה ניסו הלילה להגניב את החוק, כדי למסור את ירושלים המזרחית לערבים, ואת זה לא ניתן. תתבייש הממשלה על מה שעשתה. צריך למנוע את הדיון הזה. צריך להפסיקו. הפעם אני מצדיק את סיעת מד"ע, שהגישה הצעת אי-אמון. צריך לראות בחוק הזה הצעת אי-אמון. גם אנחנו נצטרף, כדי לראות בכך הצבעת אי-אמון בממשלה, אשר ניסתה להגניב בלילה חוק למכירת ירושלים. היא יודעת, שאם היתה עושה זאת ביום, כל העם היה מתקומם נגדה.

אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת בא-גד. חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בלחץ סיעות הימין והימין הקיצוני במדינת ישראל הממשלה מגישה היום לכנסת הצעת חוק שכבר עברה בקריאה ראשונה ואנחנו התנגדנו לה וממשיכים בהתנגדות שלנו. אנחנו חושבים שההצעה הזאת מיותרת, אין צורך בה, היא באה רק כדי לנסות ולרצות את הימין הישראלי ולפגוע במערכת היחסים בין הפלשתינים לבין הישראלים, במערכת היחסים בין יהודים לבין ערבים ובמערכת היחסים בין היהודים לבין המוסלמים ונוצרים מצד שני. אני חושב שהפגיעה בסטטוס-קוו בירושלים לא תועיל למדינת ישראל, לא תועיל לביטחון המדינה, היא רק תזיק למערכת היחסים.

לכן אני רוצה להתריע בפני הכנסת, בפני דעת הקהל ובפני הממשלה, שהחוק הזה מיותר, גם כאשר מנסים להעביר אותו בהסכמים שנעשו בצורה לא מכובדת, לא נכונה, בין שתי הסיעות הגדולות. לכן אנחנו מתנגדים גם להסכם הזה, שנעשה שלא בהסכמתנו, בלא התייעצות אתנו, וכבר הודענו וביקשנו, שאם אכן הדיון הזה יימשך, נראה בהצבעה על החוק הזה הצעת אי-אמון, וזה לא עניין של איום אלא אנחנו מתכוונים לכך ברצינות.

ואני מזהיר את הממשלה, אם היא חושבת שאפשר להתל במה שהגשנו, היא תטעה ותראה את עצמה היום במצב של סכנת נפילה אם היא תתעקש להביא את הנושא לביצוע, כפי שנעשה בהסכם הלא-נכון, הלא-צודק, שנעשה בין שתי הסיעות הגדולות.

אנחנו לא מיותרים בבית הזה. מי שרוצה לעשות הסכמים צריך לדבר אתנו. צריך להתייעץ אתנו וצריך לקבל את ההסכמה של שתי הסיעות מד"ע וחד"ש. אני חושב שצריך גם להתייעץ עם כל הסיעות בבית הזה ולהגיע להסכמה כללית. אבל כל עוד זה נעשה ללא הסכמתנו, הודענו שנראה בהצבעה הזאת הצבעת אי-אמון בממשלה.

אני רוצה להוסיף. אני לא רואה שום בהילות בחוק הזה. מה הבהלה? ממה נבהלת הממשלה? מה הדחיפות? הרי הסטטוס-קוו הקיים היום הוא, לדעתי, מצב טוב לכולם: גם למדינת ישראל, גם לפלשתינים, לרשות הפלשתינית, למי ששואף לקדם את תהליך השלום.

החוק הזה מפר את הסכם אוסלו. הרי בהסכם אוסלו דובר בצורה ברורה, שעניין ירושלים יובא לדיון כאשר ידברו על הסכם הקבע, קרי – בשנה השלישית של הסדר הביניים. מה הבהלה? למה אתם רוצים לחוקק חוק שיפגע בהסכם אוסלו? מצד אחד קמים נציגי הממשלה, זועקים חמס ואומרים: הרשות הפלשתינית לא מבצעת את הסכם אוסלו והסכמי קהיר. אבל מצד שני הממשלה מציעה חוק שמפר את הסכמי אוסלו וקהיר.

לכן אנחנו חושבים, שהחוק הזה מיותר, אין בו שום תועלת, הוא רק מזיק. מי שחושב שהחוק הזה יפתור את הבעיות של אש"ף בירושלים, הוא טועה. כי 165,000 פלשתינים שחיים בירושלים המזרחית רואים עצמם כחלק מהרשות הפלשתינית, חלק מהעם הפלשתיני וחלק מאש"ף.

אני חושב, שכל חוק שהכנסת תחוקק לא ימנע מהפלשתינים להמשיך ולהאמין שהם חלק מהעם הפלשתיני, שהם רוצים שתוקם מדינה פלשתינית עצמאית וירושלים המזרחית תהיה בירתה של המדינה הזאת.

מי שחושב שבחוק אפשר למנוע מעם לדרוש לממש את הזכויות הלאומיות שלו, הוא טועה ומטעה. אני אומר כאן בפני הכנסת כולה: השאיפה של העם הפלשתיני היא להגיע למדינה פלשתינית עצמאית בגדה המערבית וברצועת-עזה, שירושלים המזרחית היא בירתה. אי-אפשר למנוע שאיפות של עם בחוק.

אני חושב, שעדיף שהממשלה תבטל את החוק הזה, או לפחות תדחה את חקיקתו בכמה שבועות, ויתקיים דיון מסודר לפי תקנון הכנסת, כל הסתייגות חמש דקות, ואז כל הסיעות, מהאופוזיציה ומהקואליציה, גם הסיעות הקטנות, יוכלו להעלות את הטענות שלהן בצורה מסודרת.

אדוני היושב-ראש, אני חושב שוועדת הכנסת שתתכנס צריכה גם כן לשקול את הדברים הללו ולנקוט עמדה שתתקבל על כל סיעות הבית, ואפשר להגיע להסכם כזה. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה לחבר הכנסת דראושה. חבר הכנסת האשם מחאמיד – איננו באולם. קראתי לחבר הכנסת מחאמיד. הוא מעדיף להתראיין ברדיו ולכן הוא הפסיד את תורו. חברת הכנסת נעמי חזן, בבקשה. אחריה – חבר הכנסת אליעזר זנדברג.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להעיר.

היו"ר ע' עלי:

בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-בראש, אנחנו מקיימים זה שעות ארוכות דיון על הצעת חוק שהממשלה הציעה. אני תובע את עלבונה של הכנסת על כך שהממשלה איננה נוכחת בדיון הזה. הם לא היו פה כל הלילה כשאחרים כן היו. לא יכול להיות שהם יציעו חוק והם לא יישבו וישמעו את ההערות של הסיעות מכל צדי הבית.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זאבי, אתה צודק. אני מודיע, שאם בתוך עשר דקות לא יגיע נציג הממשלה, ננעל את הדיון, עד שיגיע נציג הממשלה. חברת הכנסת חזן, בבקשה.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בדברי הקודמים בנושא זה הבלטתי את הסתירה שקיימת בין הסכמי אוסלו, או הצהרת העקרונות שנחתמה בין ישראל לבין אש"ף, לבין רוח החוק המוצע כאן. בהמשך דברי אני רוצה להבליט דברים נוספים.

להצהרת העקרונות צורף מכתב ששיגר שר החוץ פרס לשר החוק של נורבגיה, ובו הוא מודיע שמדינת ישראל וממשלת ישראל, אני חושבת בצורה ראויה, תשמר את הסטטוס-קוו בירושלים ותשמור גם על קיום מוסדות שקיימים בירושלים בזמן ההסכם. גם בעניין זה אני רואה ניגוד לא מבוטל בין הצעת חוק זו לבין התחייבותו של שר החוץ פרס בזמן החתימה על הסכמי אוסלו.

אם כך, אנחנו עומדים בעניין הזה עם שתי סתירות. אבל הייתי רוצה בדברי להתייחס דווקא לעניין הסטטוס-קוו בירושלים.

כפי שאתם יודעים, אדוני היושב-ראש וחברי הכנסת, ירושלים היא עיר מעורבת. כ-160,000 תושבים בירושלים הם פלשתינים, כשליש מהאוכלוסייה של ירושלים. אנחנו הירושלמים חיים פה במרקם עדין ביותר של יהודים חילונים וחרדים, של יהודים ונוצרים, של נוצרים ומוסלמים, והיכולת לחיות ביחד היא אולי האתגר המדיני והרוחני הגדול ביותר שלנו גם כאזרחי מדינת ישראל. רק מתוך כבוד הדדי ניתן יהיה לחיות לאורך זמן בשקט בעיר הזאת. ב-26 השנים האחרונות, בעמל רב, שמרנו איכשהו על המרקם העדין הזה בירושלים.

ניסיון לשנות את הסטטוס-קוו הזה בחקיקה לא ישנה את המציאות בירושלים. המציאות בירושלים לא תשתנה, בשום פנים ואופן, על-ידי חקיקה. לכן אמר הדובר הקודם, חבר הכנסת דראושה, שהחוק הזה מיותר. לעניות דעתי, החוק הזה איננו נחוץ, אני מסכימה אתו, הוא במידה רבה מיותר, כי לא משנים מציאות בחקיקה. וכאשר אנחנו עוסקים בנושאים רגישים ועדינים, עדיף לעשות את זה בשקט ובהסכמה הדדית, למען שמירתה של העיר הזאת כעיר פתוחה, שלמעשה מסמלת את הגדולה האנושית במלוא מובן המלה. העיר הזאת, ירושלים, היא עיר אוניברסלית, ואנחנו שומרים, וחובתנו לשמור, על הפתיחות ועל הסמליות האנושית של העיר הזאת.

על כן צר לי לומר, אבל אני מוכרחה לומר בהזדמנות הזאת, גברתי היושבת-ראש, שאם יחוקק החוק הזה, יהיה גורלו, לדעתי, כמו גורל חוק המפגשים המפורסם, שלא מנע הידברות, ובסופו של עניין היה צורך לבטלו, משום שהוא לא עמד ברצף הזמן וברוח הזמן. אנחנו היום במצב שאנחנו חייבים שירושלים תהיה אבן הבוחן של הסכמי השלום לטווח רחוק, ללכת לאט, לשמור על המוסדות ועל הייצוג של כל העמים בעיר הזאת, לתת ביטוי פוליטי הולם למוסדות פלשתיניים לצד מוסדות ישראלים. אם לא נעשה זאת, בעצם נפקיר את אחריותנו הלאומית על העיר הזאת, כי רק תוך פתיחות יהיה אפשר לשמור על העיר הזאת כעיר שכן מסמלת את ההיסטוריה היהודית, יחד עם הסמל של ההיסטוריה האנושית.

גברתי היושבת-ראש, אני רוצה גם להודות לך על כך שנתת לי אפשרות לבטא את הדברים האלה מעל דוכן הכנסת. אני מבקשת, בכל מה שקשור לירושלים – איפוק, כבוד הדדי, פתיחות, כאשר האתגר המשותף הוא: איך אנחנו שומרים על ירושלים כעיר של כולנו. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. נציג יעוד איננו, נציג יהדות התורה איננו. חבר הכנסת אליעזר זנדברג, אחריו – נציג ש"ס, ואם הוא לא יהיה – חבר הכנסת שאול יהלום.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, אני מבקשת רק לומר דבר אחד: אם במקרה ישיבת ועדת הכנסת תימשך והדיון ייגמר, אני רוצה לומר שזו שערורייה, פשוט שערורייה, כי צריך היה להפסיק את הדיון הזה לפני שעה וחצי ולא להמשיך אותו. הדיון הוא בלתי חוקי, ואתה יודע את זה, אדוני המזכיר. מדברים אנשים שלא הגישו הסתייגויות ואין להם זכות דיבור.

היו"ר ע' מאור:

חברת הכנסת גוז'נסקי, אני לא מכירה את טיב טענתך, אבל אני מבקשת מהמזכירות – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

המזכיר מכיר.

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת מהמזכירות לבדוק את הטענה ולהשיב באופן בדוק.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

מה בדוק?

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

נאמר שאם ועדת הכנסת מתכנסת והדיון מסתיים, לא לסיים אותו. יש להמתין עד להחלטת ועדת הכנסת.

היו"ר ע' מאור:

בעניין חוקיות הדיון?

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

לא בעניין זה, אלא בעניין זכותה של סיעת חד"ש להמשיך לדבר.

היו"ר ע' מאור:

אם כן, הדברים הושמעו, המזכיר נתן את התשובה. עכשיו ועדת הכנסת דנה בכך, ואני ממשיכה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

מתי יסתיים הדיון?

היו"ר ע' מאור:

אני ממשיכה את הדיון. הדיון לא יסתיים עד שהנושא יבורר בוועדת הכנסת. הוא ייפסק אם נגיע לכך, והנושא כרגע בדיון בוועדת הכנסת.

אני מבקשת מחבר הכנסת אליעזר זנדברג להתחיל את דבריו.

אליעזר זנדברג (צומת):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת הנוכחים, אתמול בשעה 01:40 אמרתי דברים שאני מבקש לחזור על העיקרים שלהם עכשיו יען כי אני רואה חשיבות גדולה בכך שהציבור, שלא שמע את הדברים באותה שעה, ישמע ויבין היום במה אנו עוסקים.

הצעת החוק שאנו דנים בה היום הובאה לכאן בחיפזון ובלחץ, הובאה לכאן לדיון אל תוך הלילה ואל תוך הבוקר של יום רביעי מסיבה אחת ויחידה: ליאסר ערפאת אין כסף. זאת הסיבה. בעצם הסיבה כפולה: ליאסר ערפאת אין כסף, וחברים בקואליציה במדינת ישראל רוצים לתת לו כסף, אז עושים פה דיון לתוך הלילה ועל חשבון הבוקר של יום רביעי, דיון שאפשר היה לקיים אותו בנחת בשבוע הבא, בלי הלחץ, בלי הכעסים, בלי הצעקות, בלי ההפרעות, כשראינו כאן לפני כן את חברת הכנסת גוז'נסקי נוטלת בו חלק, ובצדק מטעמה.

נעמי חזן (מרצ):

אליעזר זנדברג (צומת):

על מה אנחנו מדברים? אנחנו מדברים על הרצון של הקואליציה להעביר כסף לאש"ף, להעביר כסף ליאסר ערפאת; להעביר כסף לאש"ף, שמעסיק ברשות הפלשתינית רוצחים של יהודים, להעביר כסף לאש"ף, על מנת שיממן את המשכורות של הרוצחים האלה, שממשלת ישראל ומדינת ישראל מבקשות את הסגרתם, ואש"ף מסרב להחזיר אותם. בשביל לממן משכורות של רוצחים צריכים לקיים דיון דחוף? בשביל לממן משכורות של אנשים שכבר רצחו יהודים או רוצים לרצוח בעתיד צריך לקיים דיון שמשנה את כל סדרי הבית? איפה ההיגיון? רבותי, שלום עכשיו הפכו לממון עכשיו. פעם הם רצו שלום עכשיו, עכשיו הם רוצים לשלם, עכשיו ובמזומן.

אני סקרת, בדברים הקודמים שנשאתי, את הבעייתיות שאני רואה בהסכם מבחינת הצעת החוק, פרובלמטיקות כמו תיקונים רטרואקטיביים שיש בה, שמעלים ספק לגבי חוקיות מעשים שנעשו עד עתה, אם אנחנו צריכים רק היום לתת הכשר רטרואקטיבי לדברים. אבל אני רוצה להסביר כעת בקצרה, כי הבנתי שיש לי חמש דקות – משום-מה חשבתי שעומדות לרשותי עשר דקות – מדוע לדעתי ההסכם כולו לא יועיל לנו, והדברים יורדים לשורשו של עניין.

החוק שאנחנו מדברים עליו עכשיו מקורו בהסכמים שחתמה עליהם ממשלת ישראל. ההסכמים האלה נתנו למעשה את התשתית ליצירתה של מדינה פלשתינית. ההסכמים האלה נתנו לאש"ף הכרה שמעולם לא היתה לו, אדמה בשטח פלשתיני, שזה ציון וארץ-ישראל, שמעולם לא היתה לו, צבא שקוראים לו משטרה, סמכויות בכל תחומי החיים כמעט, תשתית למדינה פלשתינית.

מנגד, שאלות רציניות, קריטיות, שלהערכתי יפוצצו בסופו של דבר את המשא-ומתן, לא נפתרו כלל, אלא נדחו לדיון בשלב הקבע, ואני מדבר על אותו סעיף בהסכם עם אש"ף מ-13 בספטמבר 1993,

שאומר שזכותו של אש"ף להביא בשלבי הדיון המאוחרים יותר, בעוד כמה שנים, לדיון את שאלת ירושלים ותביעתם של הערבים על ירושלים ואת שאלת זכות השיבה. שתי השאלות האלה הן שאלות שנוגעות לשורשו של עניין, שאלות שיהפכו את ההסדרים האלה להסדרים לא ישימים ויפוצצו את כל העניין, כי אני מקווה שאיש מאתנו לא ילך בכיוון של התאבדות קולקטיבית ויסכים לטיעון של זכות שיבה, ואני מקווה שכולנו נהיה גאים מספיק ובעלי רגש לאומי מספיק על מנת שלא לוותר על ירושלים או על חלק מירושלים.

והנה, בעוד שלוש שנים אנו נגיע למצב שבו דנים על השלב שקוראים לו הסדרי הקבע, ויבוא יאסר ערפאת ויגיד: רבותי, אני דורש את ירושלים, או חלקה. רבותי, כל החבר'ה שלנו שמתגוררים עכשיו במחנות פליטים בלבנון, בירדן, ביהודה, בשומרון ובעזה רוצים לחזור לבית שהם עזבו בתוך תחומי מדינת ישראל שלפני גבולות 1967, ואני תובע בשמם את זכות השיבה. אגב, זה כתוב באמנה הפלשתינית. לא נוכל לומר דבר, מכיוון שאנחנו התחייבנו להתיר לו להעלות את הנושא הזה לדיון, הסכמנו. ומה יהיה אז אם העסק יתפוצץ בנקודות האלה? האם המהלך שאנחנו הולכים בו הוא הפיך? האם נוכל לומר ליאסר ערפאת – תחזור לתוניסיה או למקום אחר? האם נוכל לבקש ממנו את כלי הנשק של הצבא הפלשתיני, שאנחנו קוראים לו משטרה? האם נוכל לבוא ולומר ליאסר ערפאת: לא מכירים בך; או לקחת בחזרה את השטח שכבר נתנו לו לשלוט בו? המהלך הוא מהלך בלתי הפיך, עם שאלות כבדות שאין להן פתרון.

תמיד נסב הוויכוח בינינו לבין אנשי השמאל סביב העתיד. אני אומר בכנות, שאם הכול יהיה טוב ויפה ונפלא, אז הכול יהיה טוב ויפה ונפלא, ואולי אפילו ורוד. אבל אנחנו צריכים לשאול את השאלות הקשות, את השאלות הפרובלמטיות שהן ריאליות, מה יהיה אם העסק ייתקע אחרי שהקמנו מדינה פלשתינית? איך אנחנו נתנהג אז? מה נעשה?

אני חושב שהסיכון שאנו נוטלים על עצמנו יהיה עצום. הסכנה שהמדינה תהיה חשופה לה תהיה עצומה. כל העסק כולו יהיה תקוע, אבל אנחנו ניקלע לתנאים אומללים, איומים ונוראים.

לכן אני אומר, לא משנה מה תהיה התוצאה מבחינת החוק הזה וכמה כסף יספיקו להעביר ליאסר ערפאת מחר בבוקר, שישלם בו שוחד, שיממן את הפעילות של ה"פתח" בלבנון; כסף שמדינת ישראל נותנת למימון פעילות של "פתח" בלבנון. זה אבסורד. החוק עצמו לא קובע. מה שתקבע בסופו של דבר זו אותה תוצאה אומללה של הפיצוץ במשא-ומתן. איך נתחמק מזה, איך נפתור את זה, אין לממשלה תשובות.

לכן אני אומר, בואו לא נלך קדימה מול צד שמפר את ההסכם. בואו נעצור היום ונאמר לו: כל זמן שלא תמלא אחר ההתחייבויות ותיתן תשובות על השאלות הקשות האלה, אנחנו לא נחוקק חוקים שנועדו לתמוך ברוצחים מבחינה כספית.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת שאול יהלום, ואחריו – חבר הכנסת רן כהן.

חבר הכנסת יהלום, ברשותך, אני רוצה לאפשר לחבר הכנסת צוקר, יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, למסור הודעה על תהליך הדיון. בבקשה, חבר הכנסת צוקר.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

גברתי היושבת-ראש, על-פי ההבנה שהושגה בין הסיעות, אופיו של הדיון הזה במסגרות הזמן כפי שנקבע, הוא כשל דיון סיעתי.

לכן אני אודה ליושבת-ראש אם תאפשר, כמובן באופן שוויוני לקואליציה ולאופוזיציה, גם למי שאינם רשומים להסתייגויות להתבטא היום, כל עוד שומרים על מסגרות הזמן כפי שהוסכם עליהן.

זה הושג בהבנה בין כולם, ואיש לא ייפגע מן העניין. אני מודה לך.

היו"ר ע' מאור:

סליחה, חבר הכנסת צוקר, ברצוני לשאול אותך, האם פנייתה של סיעת חד"ש התבררה, והתשובה שלך כבר מכילה מענה על פנייתה?

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

לא, אין לי מושג.

היו"ר ע' מאור:

סיעת חד"ש הפנתה פניה לוועדת הכנסת, והיא דנה בה עכשיו.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אני מדבר רק לגבי החברים הנמצאים כאן עכשיו, ונדמה לי שיהיה הגון אם ננהג כך עד להחלטה אחרת.

היו"ר ע' מאור:

הסדר הוא אכן לפי כל הסיעות, אבל לסיעת חד"ש היה ערעור על הנושא, ואני מבקשת להתעדכן עם ועדת הכנסת ולמסור הודעה מוסמכת בעניין. אלה בכל אופן הדברים כפי שנאמרו פה לפני כעשר דקות עם חברת הכנסת גוז'נסקי, יושבת-ראש סיעת חד"ש. אני מבקשת לקבל תשובה מוסמכת מוועדת הכנסת.

אני מאפשרת לחבר הכנסת שאול יהלום לדבר בשש הדקות של סיעתו. בבקשה.

שאול יהלום (מפד"ל):

תודה רבה.

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, לכאורה הנושא הוא החוק שמגישים בפנינו, והחוק מה רע בו? הוא חוק מצוין. זה חוק שלכאורה בא ונותן שיניים חוקיות לממשלה, למשטרה, לזרועות הביטחון, לעצור בירושלים את פעילות הרשות הפלשתינית ולעצור בירושלים את פעילותו של אש"ף.

רבותי, החוק הוא חוק. אפשר גם לפעול הרבה פעולות בלי החוק. אלא שהבעיה היא לא חוק זה או אחר, הבעיה העיקרית העומדת לפנינו היא ההתנגשות בין הנכונות של עם ישראל, מדינת ישראל וממשלת ישראל לתת משהו שנקרא רשות פלשתינית – הסכם אוסלו, שאנחנו באופוזיציה מתנגדים לו מכול וכול, ואומרים שההסכם הזה הביא אסונות ויביא אסונות ואם לא נעצור אותו הוא יהיה בסופו של דבר בסיס למדינה פלשתינית בראשות מרצחים – לבין הציפיות של אותם אנשים שממשלת ישראל חתמה אתם הסכם.

ואותם אנשים, כאשר אתה עושה הסכם שלום, כאשר כל אחד מאתנו עושה הסכמים – ואנחנו כמפלגות עשינו הרבה הסכמים קואליציוניים לדוגמה, וכל הסכם קואליציוני מבוסס על פשרה. באה מפלגה אחת ורוצה תפקיד א', באה מפלגה שנייה ורוצה תפקיד ב' – או שמפלגה אחת מסכימה לקבל את דעת המפלגה השנייה, או ששתיהן מסכימות על תפקיד ג'.

אבל אם חותמים על תפקיד ג' ואותה מפלגה שרצתה תפקיד א' אומרת כל יום, כל שעה, כל רגע: שטויות מה שחתמתי, אני ממשיכה לרצות את התפקיד שלא קיבלתי ואני פועלת בכל הדרכים לקבלו, איזה הסכם זה יהיה? הרי ההסכם הזה יביא רק לסכסוכים ולהתנגשויות יומיומיות.

אז מה לנו כל החוקים שנקבל היום, אם ממשלת ישראל חתומה עם אש"ף על הסכם, והיא מודיעה בריש גלי, וכל הכבוד, ואומרת: ירושלים הריבונית תישאר בשטח מדינת ישראל כבירת מדינת ישראל. אבל אותו גורם שהממשלה הזאת בטעות איומה חתמה אותו הסכם אומר כל היום: ירושלים תהיה בירת פלשתיין, ואינו מפסיק ועושה יום יום את הפעולות שהוא עושה.

הנה, רק היום אני קורא בעיתון "מעריב", לא אומר זאת איש אופוזיציה, לא אומר זאת חבר הכנסת מהאופוזיציה, לא אומר זאת אפילו מישור מהצבא, אלא השר שחל, שר המשטרה, השר הבכיר המתאם בין הממשלה לכנסת, שעכשיו הולכים לקחת ממנו למען יעוד כמה תיקים; הוא אומר כך: "השב"כ הפלשתיני מנסה לפעול במזרח-ירושלים בצורה חשאית מתחת לפני השטח. בין השאר,

מנסים אנשי השב"כ הפלשתיני לנהל חקירות בירושלים ולזמן תושבים לחקירה במפקדתם ביריחו. במוצאי שבת אחרי חצות ניסה ג'יבריל רג'וב, ראש השב"כ הפלשתיני ביריחו, להיכנס לירושלים, ונעצר על-ידי מחסום של משמר הגבול".

השר שחל אומר: אני אחראי, המסר לג'יבריל רג'וב הוא חד-משמעי. אבל מצד שני, מה המשך הידיעה? רבותי, אנחנו צריכים להבין. המשך הידיעה אומר כך: "ישראל מאפשרת לבכירים פלשתינים לשאת נשק בתחומיה. האישור ניתן במסגרת ההבנות עם אש"ף לעניין מעבר בכירים של הרשות הפלשתינית לתחומי ישראל. איש הרשות הפלשתינית ג'מיל טאריפי מסר אתמול ל"מעריב", כי מדובר בכ-30 בעלי תפקידים, שרים ומפקדי מנגנון הביטחון, להם ולשומרי ראשם".

זאת אומרת, אם הוא אומר 30, אני מניח שלכל אחד יהיו מינימום חמישה שומרי ראש, כך שמדובר ב-5 כפול 30, כלומר, בערך ב-200 איש. אם הוא אומר 30, זה בוודאי 300. זאת אומרת, מדובר כאן במצב שאנחנו מחר יכולים לעבור ברחובות ולראות אנשים פלשתינים שהם עצמם נעצרים על-ידי משטרת ישראל במוצאי שבת משום שהם רוצים לבוא לכאן ולנהל בירושלים פעולות משטרתיות, מודיעיניות, שלטוניות שלהם; אלה אנשים שהשר שחל אומר: עצרתי אותם במוצאי שבת. אבל אותם אנשים יסתובבו בירושלים עם חמישה שומרי ראש לפניהם ועשרה שומרי ראש מאחוריהם, ואנחנו נצטרך לראות את זה. מילא לראות דבר כזה בתהלוכת עדלאידע בפורים, אבל תופעה זו פירושה תופעה קבועה שממשלת ישראל מסכימה לה.

עכשיו באה ממשלת ישראל אל פייצל חוסייני ואומרת לו: אל תיפגש לפעולות מדיניות ב"אורינט האוס". אבל הוא נפגש אתמול עם שמונה קונסולים של מדינות זרות. כאשר הוגשו כאן שאלות רבות באותו נושא בכנסת, עמדו כאן שר המשטרה, שר החוץ וראש הממשלה ואמרו: לא יהיה כדבר הזה, אנחנו נשים מחסומים, אנחנו לא ניתן שפעולות כאלה יהיו ב"אורינט האוס".

איך פתאום מתקיימת פעילות שאנשי הממשל שלנו מודים כי היא אסורה? אנשי הממשל אומרים בפירוש: זה, לא נכון לעשות. שר המשטרה משה שחל אמר, כי הוא מקיים בעניין הזה כל הזמן פגישות. כלומר, במקום מחסומים ובמקום מניעה, מה עושים משטרת ישראל ושר המשטרה? מה התשובה שלו על הדברים החמורים האלה? הוא אומר, כי בעניין זה הוא מקיים כל העת פגישות עם ההנהגה הפלשתינית ובראשה פייצל חוסייני. לטענת חוסייני, גם בעבר קוימה ב"אורינט האוס" פעילות דיפלומטית.

זאת התגובה של הממשלה. החוקים ייהפכו לנייר שלא יעשו אתו כלום. מול הפרות של אש"ף והרשות הפלשתינית יש דיבורים ושיחות עם אותו אדם שמפר את הוראותיו של השר שחל, שמצפצף על הממשלה ועל המשטרה ועל הוראותיה, מחאותיה ומגבלותיה. הוא נפגש עם שמונה קונסולים. מה עושה השר שחל? הולך אליו ונפגש אתו ומתחנן לפניו, ולא מעמיד מחסומים. והוא אומר: זה רק גשם, אלה לא יריקות בפרצוף. זה מה שעושה ממשלת ישראל וזה מה שעושה האיש הממונה על זה, שר המשטרה משה שחל, שהוא עצמו מצהיר אלף הצהרות שזה אסור, שמבטיח לכנסת כי להבא יימנעו פעולות כאלה, שאומר: אני אשים מחסומים ואנשי מג"ב שימנעו דברים כאלה. איך הוא לא מונע? הוא רק מדבר.

לכן, רבותי, כל מה שאני אומר הוא: החוק טוב, יבוצע; לא – – –

היו"ר ע' מאור:

כן, אני מבקשת לסיים.

שאל יהלום (מפד"ל):

אני אומר: לא.

היו"ר ע' מאור:

אני אומרת "כן" מבחינה זו שזמנך תם ואתה צריך לסיים. אני לא נכנסת לתוכן הדברים, חבר הכנסת יהלום. זו דמוקרטיה.

שאל יהלום (מפד"ל):

הבנתי. זה רק התקבל יפה.

אני בא ואומר, שהממשלה לא תבצע את החוק ותמשיך לתת לאש"ף ולרשות הפלשתינית ולפייצל אל-חוסייני ולערפאת לצפצף על הממשלה ולהצהיר שהסכם אוסלו הוא הסכם קורייש. ומה אמר אתמול פייצל אל-חוסייני בפגישה עם הקונסולים? אני מסיים, גברתי היושבת-ראש. הוא אמר: ישראל מפירה את הסכם אוסלו. ערפאת הולך ואומר ביוהנסבורג, שההסכם הוא כמו אותו הסכם שחתם מוחמד עם שבט – שלא היה ולא נברא, כעפרא דארעא; ונציג ערפאת בירושלים עוד מעז להגיד שישראל מפירה את הסכם אוסלו. הוא יושב בבית בירושלים ונפגש עם קונסולים כאשר ממשלת ישראל אומרת לו: אסור לך להיפגש עם קונסולים, ושם הוא עוד אומר שאנחנו מפירים את הסכם אוסלו.

אם ממשלת ישראל ממשיכה לנהל משא-ומתן ולצעוד צעד צעד עם אלה שמצפצפים עליה ועושים הכול נגד ההסכם שהיא עצמה חתמה עליו – אנחנו מתנגדים לעיקרו של ההסכם, אבל לדידה של הממשלה – אין תקווה לממשלה הזאת, ובמקום להביא לכאן את כל החוקים במשך כל הלילה, חוקי היישום של הסכם אוסלו, מן הראוי היה שהיא תביא חוק אחר, חוק פיזור הכנסת ועריכת בחירות חדשות.

היו"ר ע' מאור:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת רן כהן, ואחריו – אני, ואם לא יחליפו אותי עד אז, רשות הדיבור לחבר הכנסת עמנואל זיסמן.

רן כהן (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, אדוני וחברי יושב-ראש ועת החוקה, חוק ומשפט, רבותי חברי הכנסת, אני רוצה להעיר הערה אחת בתחילת הדיון. אני סבור שמה שמתחולל בכנסת בימים האלה זה שבירת כל המסגרות. זאת הלאמה לא רק של הכנסת, כפי שהדבר הוגדר על-ידי אדם אחד, זה ניסיון לפגוע לא רק בדמותה של הכנסת, אלא גם לשחוק את מעמדם ואת תדמיתם של 119 חברי כנסת, להפוך את הבית הזה למהומה ולשבוע בו כל כלל, כל נימוס וכל תרבות. זה שלטון הברוטליות, זה כמעט שלטון הברברזם הפרלמנטרי, וזה לא יכול להימשך, ואני אפעל יחד עם חברי בוועדת הכנסת כדי שיתקיימו בבית הזה לא רק רוח של תרבות אלא גם נהלים שיישמרו על-פי תקנון שיאפשר עבודה לא לאדם אחד ולא לקבוצה אחת, אלא לכל 120 חברי הכנסת, שכולם נבחרו על-ידי כל תושבי מדינת ישראל.

אני מבקש לברך את חבר הכנסת דדי צוקר על העבודה העצומה והראויה שהושקעה בשלושת החוקים. נדמה לי שנעשתה כמעט מהפכה מבחינת חקיקה שתאפשר מהלך מדיני ארוך טווח, שבא לא רק לעגן בחקיקה את ההסכם על עזה ויריחו, כפי שנעשה עד עכשיו, אלא גם סולל את הדרך לתהליך השלום, להשלמתו, אולי השלמתו המלאה, אם כי קרוב לוודאי שגם בעתיד נצטרך לתקן את החוק כדי לתת מענה חוקי לתהליך השלום במלואו. אבל חשוב מאוד לומר שזה ליווי של החוק הישראלי למהלך השלום הישראלי. מהבחינה הזאת זה דבר הראוי לכל תמיכה ולכל הוקרה.

לא זו בלבד, אלא שהפירוט – ומכאן הסבכים שבחוקים שכבר הצבענו עליהם, גם בחוק הנוכחי – והסעיפים ותת-הסעיפים, שבאים לענות על נושאים כמו הביטוח הלאומי, נפגעי תאונות, העברות הכספים, אולי עשרות ואולי מאות סעיפים ותת-סעיפים, יוצרים בעצם מהות של יחסים בין מדינת ישראל לבין הוויה אחרת המתהווה לידינו, שלפי השקפתי, בסופו של דבר תהיה מדינה פלשתינית לצד מדינת ישראל.

אני רוצה לומר דבר אחד בעניין המהותי. שמעתי שוב את חבר הכנסת מיכאל איתן מתפאר הבוקר בכך שהוא מצליח לעכב את העברות הכספים ממדינת ישראל לרשות הפלשתינית, ובעניין הזה אני רוצה לומר – – –

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

— — —

רן כהן (מרצ):

לא, אני רוצה להתייחס לעניין הזה ביתר חומרה.

דב שילנסקי (הליכוד):

רן כהן (מרצ):

הדבר שבו הוא מתפאר הוא שהכספים הללו לא יועברו, ובעניין הזה אני רוצה לומר שני דברים. הראשון, כל מה שישראל מעבירה על-פי החוק הזה הוא כסף פלשתיני בלבד – –

דב שילנסקי (הליכוד):

רן כהן (מרצ):

– אם זה מגבייה על דלק ואם זה מגבייה מעובדים פלשתינים שעובדים במדינת ישראל, ומדינת ישראל רק גובה את הכספים הללו ממשכורתם, אם אלה כספים שנגבים על טובין, על סחורות, שעוברים לרשות הפלשתינית, ומדינת ישראל גובה את המכס. זה כסף פלשתיני, אלא שמעכשיו נעביר אותו על-פי חוק.

דב שילנסקי (הליכוד):

רן כהן (מרצ):

אני רוצה לומר, אדוני יושב-ראש ועדת החוקה, שההתפארות של מי שמתפאר באי-העברת הכספים היא התפארות המסייעת לטרור, משום שאנחנו כולנו יודעים את המצוקה, את העוני, את הרעב, את תחושת העלבון, את הפגיעה הקורית היום בשטחי עזה ויהודה ושומרון. אי-העברת כספים שמגיעים להם בדין משמעותה הגברת המצוקה. הגברת המצוקה היא הגברת הטרור. ולכן, שלא יתפארו כאן באי-העברת כסף פלשתיני לידי הפלשתינים.

העניין האחרון, שבו אני רוצה לסיים, אדוני היושב-ראש, הוא עניין ירושלים. אני רוצה לומר שני דברים באופן חד-משמעי. הראשון, מה שהחוק בא לעשות – ואני בא עכשיו מוועדת משנה שדנה בעניין של ירושלים, עם ראש עיריית ירושלים – הוא למנוע פעילות מדינית בירושלים. אין בחוק הזה כדי למנוע קיום פעילות חברתית, תרבותית, אולי גם לאומית מסוימת בירושלים. אין זה עניינה של מדינת ישראל להבדיל באופן מוחלט בין 200,000 פלשתינים שחיים בירושלים לבין אחיהם, שגם הם פלשתינים. לכן, פעילות כזו תתקיים, ואין בחוק כדי למנוע אותה.

מה שמעניינו – ובזה עוסק החוק – הוא לאפשר לרשות מדינית אחרת, כמו בכל מקום בעולם, לפעול בתוך ירושלים, שהיא עיר הבירה של מדינת ישראל, ולקיים בה פעילות מדינית. זה העניין העיקרי. אני סבור, שבעניין הזה אנחנו במידה מסוימת אפילו מקלים, משום שעד היום אם נפגע פלשתיני בירושלים הוא לא היה יכול ללכת לבג"ץ או לבית-המשפט הישראלי, ומעכשיו, צריכים לדעת, שאם הוא איננו מקיים פעילות מדינית ואיננו מקיים פעילות חתרנית, אבל מקיים פעילות לגיטימית, ובכל זאת הדבר יימנע ממנו, הרי החוק הישראלי יאפשר לו לקבוע את זכויותיו. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חברת הכנסת ענת מאור. חבר הכנסת רן כהן, אתה רואה מה זה כשהתפקיד מחייב? – הייתי באמצע הלהט לקרוא לך קריאות ביניים, אבל משעליתי לכאן הפה שלי צריך להיות סתום.

רן כהן (מרצ):

היו"ר ד' שילנסקי:

חסום. תודה רבה על התיקון בעברית.

עמנואל זיסמן (העבודה):

--- הוא אמר דברים ---

רן כהן (מרצ):

היו"ר ד' שילנסקי:

חברת הכנסת ענת מאור, בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ראשית אני רוצה להודות לחברי, חבר הכנסת רן כהן, על חלוקת הזמן בינינו, שכן הנושא איננו הצעת החוק הזאת בלבד, אלא מהות השלום, הדרך המדינית של הממשלה, וחשוב לכל אחד מאתנו לקחת חלק בדיון החשוב והמהותי הזה.

שנית, אני רוצה לברך על החוקים, שכן גם חברי אופוזיציה לא יכולים שלא להכיר בעובדה, שתפקיד החקיקה הוא רק לתרגם לשפת נוהל, חוק ומהלכים את מה שהחלטנו בהכרעה חשובה על הסדר השלום עצמו. כפי שאמר היועץ המשפטי לממשלה, לא ניתן להעביר את הכספים לרשות האוטונומית כל זמן שאין חקיקה. לא ניתן להסדיר מהלכים צבאיים, חברתיים, מדיניים בלא חקיקה. לכן טוב מאוד עשתה הוועדה שהביאה בפנינו תרגום חוקי מסודר של ההסדרים בתוכנית השלום של הממשלה.

אני רוצה לציין, חברי הכנסת, ואני שמחה שהציבור בארץ יודע זאת – יש לנו ציבור נבון – שלמרות הכשלים, למרות הפיגועים ולמרות הטרור, התמיכה בהסדר ובהישגים היחסיים של השנה הראשונה – ואנחנו יודעים כמה מדינות יצאו לדרך של עצמאות, נאבקו עליה שנים וכשלו בדרכן, ביבשת אפריקה ובדרום-אמריקה. ביחס לגודל הקשיים, הרשות הפלשתינית יש לה גם הישגים. המאבק על קידום הכלכלה בשטחה ועל ההשקעות הבין-לאומיות, והעובדה שהבנק העולמי טרם מצא את המסלול להעברת הכספים, אלה הכשלים. אנחנו יודעים גם מעצמנו, שהרי היינו מדינה שבדרך, שכך צומחים להנהגה עצמית.

חילוקי הדעות הפוליטיים לגיטימיים, אבל לא יכולה להיות התנגדות לחקיקה שמסדירה את מה שהוסכם בתחום המדיני.

לגבי הצעת החוק האחרונה, השלישית מבין שלוש הצעות החוק, זאת הדנה בירושלים, אין זה סוד שאנחנו, סיעת מרצ, אפילו חשבנו שהחוק מרחיק לכת מדי לשיטתנו, שכן הוא נותן סמכות להגן על מה שכולנו מסכימים עליו, כולנו אומרים שירושלים היא עיר אחת, מאוחדת, בירתה של מדינת ישראל, ושהיא לא תחולק. כל מי שמנסה להטעות כאילו מרצ או השמאל לא אומרים זאת – זו הטעיה. זו השקפתנו, זו עמדתנו, ועליה ניאבק.

יעקב חזן, זיכרונו לברכה, אחד ממנהיגי הדגולים של מפ"ם ושל המדינה כולה, והבית הזה כיבד אותו, ובדין, בשנת 1982 הגיש תוכנית, תוכנית-חזן, על ירושלים, שבה הוא דיבר על המורכבות ועל החשיבות של עיר אחת מאוחדת, בירתה של ישראל, לצד הצורך למצוא פתרון ייחודי של אוטונומיה, שעדיין לא קיים בשום מקום בעולם. כמו שהוטיקן הוא ישות עצמאית, ייחודית, שאין דוגמה לה, אנחנו, במזרח התיכון, ערש התרבות, היהדות על חוכמתה והאסלאם על חוכמתו, נמצא פתרון שאין לו אח ורע – – –

חנן פורת (מפד"ל):

ירושלים היא כמו הוטיקן?

ענת מאור (מרצ):

לא, אמרתי לא כמו הווייטקן. נתתי דוגמה על ישות ייחודית שאין כמוה בעולם.

כך נמצא פה פתרון שיבטיח את ירושלים – – –

חנן פורת (מפד"ל):

שלא תהיה בריבונות ישראל?

ענת מאור (מרצ):

סליחה, אתה לא מאזין לדברי.

חנן פורת (מפד"ל):

אני שואל.

ענת מאור (מרצ):

אמרתי: ירושלים עיר מאוחדת, בירתה של ישראל; תחת ישות המדינה הישראלית, אבל עם מידת אוטונומיה – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

מה זאת ישות?

ענת מאור (מרצ):

תחת מדינת ישראל.

שאול יהלום (מפד"ל):

– – – מדינת ישראל?

ענת מאור (מרצ):

ריבונות מדינת ישראל, ובתוך כך, חבר הכנסת יהלום וחבר הכנסת פורת, אנחנו נמצא מעמד אקס-טרטוריאלי למקומות הקדושים ונאפשר חופש דתות ומידת אוטונומיה רבה, כי אין עיר קדושה ואין עיר עם תרבות – –

חנן פורת (מפד"ל):

מה פירוש אקס-טרטוריאלי – – –

ענת מאור (מרצ):

– – והיסטוריה ועם מטען כה חשוב כמו ירושלים. זה ייחודה וזאת גדולתה. מי שרוצה לקרוע ממנה את הגדולה שלה ומי שרוצה ללכת עם הראש בקיר ולא למצוא לה ייחוד שאין כמוהו בעולם, הוא זה שישים את הגולל על כל ההסדר.

חברי הכנסת, אנחנו נאמנים להחלטתנו, שמירה על סטטוס-קוו בירושלים, ואני רוצה להגיד לכם, חברי הכנסת, ולהגיד לציבור: אנחנו, אנשי השמאל, בדיאלוג תמידי עם אנשי הרשות הפלשתינית ועם מנהיגים במזרח-ירושלים. ואנחנו אומרים להם: רבותי, צריך לשמור על סטטוס-קוו; לא להפוך את ה"אוריינט האוס" למשהו מעבר למה שהוא. זו פנייה שלנו, לא שלכם. כל פעילות שהתקיימה בתקופת הליכוד והמפד"ל תמשיך להתקיים שם; טוב שהיא התקיימה, והיא תמשיך להתקיים. אבל גם אנחנו מתנגדים להפוך זאת ליישות עצמאית, היום. זה יידון בשלב העתידי.

לכן החקיקה היא חקיקה אחראית, רצינית, ותהליך השלום הוא תהליך חיובי וטוב, עם כל הכשלים. אנחנו נפתח את הכלכלה בתהליך השלום, זה הדבר הכי חשוב, תוך שמירת ביטחון; וכידוע סיעת מרצ העלתה בממשלה, אנחנו נמשיך בכך, שעל מנת להבטיח את הביטחון, חלק מן ההתיישבות – ואני, כמי שבאה מן ההתיישבות, יודעת מה זה אומר להזיז יישוב, אבל כמו שנאלצנו לעשות את זה בהסכם השלום עם מצרים, כך, על מנת להבטיח את ביטחון המתיישבים, יש מקומות שאין מנוס אלא להעביר אותם גם בהסדר הביניים, ואנחנו נעלה זאת.

עמנואל זיסמן (העבודה):

את אישרת הסכם, עם הכנסת, שאמר במפורש שבתקופת הסדר הביניים לא נוגעים.

ענת מאור (מרצ):

אדוני חבר הכנסת זיסמן – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת זיסמן, אנחנו לא נעשה זאת בלי החלטת ממשלה ובלי הכנסת – –

בנימין טמקין (מרצ):

ענת מאור (מרצ):

– – ובלי הסכמת הפלשתינים. אדוני, חבר הכנסת זיסמן, גדולתה של הממשלה הזאת בכך שהיא גם עקבית אבל גם רואה את הדינמיקה. ראש הממשלה, במצע הבחירות שלו – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

ענת מאור (מרצ):

– – אמר: לא נדבר עם אש"ף. וכאשר ראש הממשלה הגיע למסקנה שרק עם אש"ף אפשר לעשות – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

ענת מאור (מרצ):

סליחה?

בנימין טמקין (מרצ):

תן להם לצעוק – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

– – –

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת זיסמן, כאשר ראש הממשלה – ואני מעריכה גם אותך – הגיע למסקנה, שרק עם אש"ף צריך לדבר, הוא לא עשה זיגזג, אלא בא והתייצב והסביר את המניעים לשינוי העמדה. רק מי שעיניו לא בראשו הולך עם הראש בקיר. זאת לא עקביות; זאת חלמאיות. רק מנהיג נבון – – –

בנימין טמקין (מרצ):

– – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת טמקין – – –

ענת מאור (מרצ):

דיברתי גם על חבר הכנסת זיסמן.

היו"ר ד' שילנסקי:

תסמוך על חברת הכנסת – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

בנימין טמקין (מרצ):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת טמקין – – –

ענת מאור (מרצ):

סיבכתי, אני סיבכתי זאת, וחבר הכנסת זיסמן – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, רק רגע. ראשית כול, קריאות ביניים תוך כדי עמידה – אני עוד מבין, אבל תוך כדי הליכה?

בנימין טמקין (מרצ):

היו"ר ד' שילנסקי:

זה היה – א. ב. תן קרדיט לחברתך, חברת הכנסת ענת מאור, שיש לה ויכוח עם חבר הכנסת זיסמן, שהיא תדע לענות לו כהבנתה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

בנימין טמקין (מרצ):

גזלו ממני את היכולת לדבר פה היום. ביקשתי למחוק את השם שלי כמו כל הסיעות, לא נותנים לי –

היו"ר ד' שילנסקי:

אינני מכיר את זה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

היו"ר ד' שילנסקי:

תואיל בטובך לשבת. חברת הכנסת ענת מאור, אני מוסיף לך דקה על קריאת הביניים.

ענת מאור (מרצ):

תודה לך, אדוני. אני רוצה להמשיך את הרעיון, חבר הכנסת זיסמן, ולברך על מה שעשה ראש הממשלה, ומפלגתך, וכולנו. לכן לנו יש מחויבות להחלטות. לא נעשה שום מחטפים, ועם זאת יש לנו מחויבות לדינמיקה ולרציונליות, וכאשר אנחנו באים ליישם את השלב השני בהסכם, שבו יש לנו התחייבות גם לקיים את הבחירות בשטחים וגם לשמור על ביטחונם של אזרחי מדינת ישראל בכל מקום שהם יושבים בו, וכאשר יש סתירה ביטחונית בין השניים – מצווים אנחנו לחשיבה נוספת, לדיון מחודש ולמציאת פתרונות משולבים תוך תיאום בין כל הגורמים, ואת זה אנחנו נעשה לא בחקיקה הזאת; החקיקה הזאת, כפי שאמרתי, היא תרגום של ההסכם המדיני לשפת חוק שיאפשר מינהל תקין בכלכלה, בתחומים הפוליטיים. ולגבי ירושלים אני רוצה לחזור ולהדגיש: עיר מאוחדת, בירתה של ישראל, תוך דיון משותף ומשולב עם השותפים שלנו לשלב הסופי, לא כרגע – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

שלב הקבע.

ענת מאור (מרצ):

לשלב הקבע. תודה, חבר הכנסת זיסמן, על התיקון, שמבחינה סמנטית הוא חשוב מאוד.

אני בטוחה שאז תהיה תוכניתו של חבר הכנסת לשעבר יעקב חזן, זיכרוננו לברכה, תוכנית מפתח לגדלות רוח, לראייה מרחיקת לכת, שתבטיח גם את בעלותנו, את ריבונותנו ואת אחדות העיר. עד אז גם אנחנו עומדים על הבטחת הפעילות ב"אוריינט האוס" כפי שהיתה, וטוב שהיתה, בתקופת הליכוד, בתקופת המפד"ל, בתקופת הממשלה הקודמת. אנחנו מבינים שיש מגבלות. תדעו שבדיאלוג שלנו עם העמיתים הפלשתינים אנחנו מדברים אתם רבות גם ב"אוריינט האוס" וגם ברשות הפלשתינית. אנחנו מבינים שיש אילוצים – על מנת להיות נאמנים להסכם שעליו התחייבנו.

אדוני היושב-ראש, בסוף דברי אני רוצה להצטרף להערותו של חבר הכנסת רן כהן ולומר, שבזכות מאבקים של חבר הכנסת פורז, שלי ושל אחרים, חלק מהנהלים של דיון בבית השתנו, אבל רק חלק קטן. הכנסת חייבת לאמץ לעצמה גם את חופש הדיבור וזכות האופוזיציה לביקורת. זו זכותה וחובתה. יש מחויבות של כולנו גם להנהגת העם במשותף וגם לחקיקה וגם לעבודה החברתית והאחרת החשובה. אם לא נשכיל למצוא את האיזון, אנחנו גורמים נזק לעצמנו ולתפקידנו. אני מקווה שנפיק את הלקחים הראויים מאורח הדיונים, אשר מחריגה הופכים לשגרה. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חברי הכנסת, אני קיבלתי שני מכתבים. אני לא כל כך יודע מה מבקשים פה. אני פשוט רוצה להבין. חבר הכנסת חנן פורת, מה בקשתך? יש השתלשלות עניינים לפני הבקשה ואיני יודע מה היא. רק בקצרה.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, בקיצור רב. אני עמלתי הרבה על הגשת הסתייגויות לחוק הזה – בקשר לנושא של הסכמי עזה ויריחו. והנה אני בא לכאן מתוך מגמה להגיש את ההסתייגויות כמקובל, ומוסרים לי ששמי נעדר, מפני שהגיעו לאיזה הסכמות שלפיהן מורידים את ההסתייגויות.

אתי איש לא התייעץ על כך, ואני מודיע גם בשם חברי, אני אינני מוכן בשום פנים ואופן לוותר על זכותי כחבר כנסת להגיש את ההסתייגויות שמוקנות לי על-פי התקנון של הכנסת. אני מבקש שתינתן לי רשות הדיבור כדי להגיש את ההסתייגויות שלי.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חברת הכנסת ענת מאור רוצה להשלים, בתור מי שניהלה את הישיבה.

ענת מאור (מרצ):

אני רוצה לעדכן את עמיתי סגן היושב-ראש דב שילנסקי ואת חברי הכנסת. סיעת חד"ש, חבר הכנסת פורת, העלתה את טענתך. הטענה הזו מתבררת כרגע בוועדת הכנסת. לנשיאות הגיעה הסכמה בין כל הסיעות, שהדיון על הצעת החוק הזה יהיה דיון סיעתי ולא אישי, אלא אם יתברר שבהסכמה לא שולבו חלק ממרכיבי הבית. הנושא הזה נדון כרגע.

עד אז, אדוני היושב-ראש, המדיניות שנקטנו היא להמשיך ברשימה שלנו בצורה מסודרת. אושרה חריגה אחת בלבד, רק לחבר הכנסת בוחבוט. לא היו חריגות לחברי כנסת אחרים, ואני מציעה להמשיך לפי סדר הדיון הרשום לפניך, אלא אם תביא ועדת הכנסת הסתייגות אחרת.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת פורת, אני אינני רוצה שעכשיו יתחיל דיון. אני מסכים לעיקרון. יש פה לעתים קרובות טענות, ששתי הסיעות הגדולות עושות דבר בהסכמה ואינן משתפות את הסיעות הקטנות. אני מסכים לעיקרון, שזכותה של סיעה קטנה בהתאם לתקנון היא משוריינת, אם היא בת חבר אחד או בת חמישה חברים.

אני רואה שחבר הכנסת דוד לוי, שהוא לא רק בעל עבר מיניסטריאלי אלא גם בעל עבר פרלמנטרי מכובד וגדול, מסכים.

דוד לוי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, זה המשך ישיר של ניהול תקין של הכנסת, שעליו היית מופקד גם בימים אחרים. גם אני לא השתניתי. הצדק הזה חייב לא רק להיראות אלא גם להישמע. יישר כוח.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

חנן פורת (מפד"ל):

רק שאלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

כאשר אני יושב פה ומנהל ישיבה, אני אינני יכול לעשות בירור מה קרה פה. אני קיבלתי עכשיו פנייה. מאחר שוועדת הכנסת מקיימת דיון בקשר לישיבה של עכשיו, נתבקשתי אחרי שני נואמים, חבר

הכנסת עמנואל זיסמן וחבר הכנסת שלמה בוחבוט, לעשות הפסקה. כאשר ועדת הכנסת מבקשת זאת, יש לכבד. בהפסקה אני אברר את הסוגיה.

חנן פורת (מפד"ל):

אני רוצה לשאול שאלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא. חבר הכנסת חנן פורת, אני מאוד מבקש ממך. אם אני נותן לך, יש פה עוד שני חברי כנסת שביקשו, ואז אני צריך לסגת מהנושא ולהתחיל דיון בדברים אחרים. תאמין לי, אני בטוח שאתה נותן לי קרדיט שאני אקבע ואנהג לפי הסדר הטוב. אם אני נותן לך את רשות הדיבור, אני פותח דיון לחצי שעה בנושא הזה.

בנימין טמקין (מרצ):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת טמקין.

בנימין טמקין (מרצ):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת טמקין. אני אינני דן בבקשתו של חבר הכנסת טמקין היות שהוא לא נותן לי לדבר.

תודה רבה. אני לא נותן לך. אני רציתי לתת לך לדבר. אני צעקתי חמש פעמים – חבר הכנסת טמקין, אתה לא מאזין ומתווכח. תמשיך להתווכח, אני לא חייב לאמץ את הגרון. דרך אגב, אף שאני לא נותן לך לדבר, אני אברר את הבעיה שלך.

חבר הכנסת עמנואל זיסמן, בבקשה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני רוצה לבקש ממך להקדים את ההפסקה. אני חבר ועדת הכנסת, ואני רוצה להשתתף בישיבה של ועדת הכנסת.

היו"ר ד' שילנסקי:

בקשתך מקובלת עלי. אתה חבר ועדת הכנסת ואתה רוצה לחזור לישיבה.

חבר הכנסת שלמה בוחבוט.

שלמה בוחבוט (העבודה):

גם אני מסכים לדבר אחרי ההפסקה.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא. כאשר מישהו אומר לי: אני חבר ועדת הכנסת וועדת הכנסת יושבת עכשיו, זכותו. אתה מקבל חמש דקות.

בנימין טמקין (מרצ):

הערה לצורך העניין הפרוצדורלי.

היו"ר ד' שילנסקי:

עם ישראל שמע שאני צועק: חבר הכנסת טמקין, חבר הכנסת טמקין. אתה, במקום להאזין, מתווכח עם חברי כנסת. מה אתה רוצה? אתה ביקשת ממני בקשה ואני ממלא את בקשתך. מה אתה רוצה עוד?

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, שאלה, ברשותך.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני לא נותן לך. אני אמרתי לחבר הכנסת חנן פורת: אם אני נותן לך, אני צריך לתת לשניים-שלושה חברים נוספים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אולי תהיה לי תשובה משכנעת.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני לא יכול לפתוח דיון; כאשר יש דיון בחוק רציני אנחנו נתחיל עכשיו בדיון. בואו נלך לפי הסדר. בבקשה, חבר הכנסת שלמה בוחבוט, יש לך חמש דקות.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, צריך לזכור שהיו השלכות להסכם עזה ויריחו. ההשלכות הביאו להסכם עם הירדנים, להקמת משרדים ליחסים הרבה יותר טובים עם מרוקו, עם תוניס ועם קטאר. הוא הוביל לדרך שכל עם ישראל רוצה בה.

שאול יהלום (מפד"ל):

תוסיף לזה 102 הרוגים. צריך תמונה שלמה.

שלמה בוחבוט (העבודה):

תעשה לי טובה, תן לי להוסיף. אל תפריע לי. תשמע אותי עד הסוף. אם אני לא אחזק את הדברים האלה, תבוא אלי בטענות.

כל עם ישראל חיכה לזה הרבה שנים, כי בסך הכול מה אנחנו רוצים? לחיות בשקט במדינה הזאת בכל הגבולות, בצפון, בדרום ובמרכז. אבל הפלשתינים חייבים להוכיח שאכן פניהם לשלום ולגנות בצורה חד-משמעית את התופעות שהיו ברמאללה. אני חושב שתופעות כאלה לא מחזקות את הרחוב הישראלי, לא מחזקות את אלה שרוצים להמשיך בהסכם אוסלו מס' 2, אלא פשוט הדברים

יכולים לגרום רק להתדרדרות. צריך לנקוט צעדים קשים ביותר נגד אותם אנשים, גם בעזה וגם ביהודה ובשומרון, שעושים מעשים נגד השלום.

אנחנו הבטחנו, מפלגת העבודה הבטיחה ביטחון אישי. אני חושב שהממשלה הזאת חייבת לדאוג לכך, שבכל מקום במדינה הזאת יהיה ביטחון אישי, גם במרכז הארץ, גם ביהודה ובשומרון ובכל מקום.

לכן, מעל במת הכנסת אני קורא לפלשתינים ואומר להם: העתיד של השלום במזרח התיכון תלוי גם בהם, ולא רק בממשלה הישראלית, כפי שאמרתי בתחילת דברי; ואמרתי זאת גם לראשי המועצות הערביות כשהצעתי להם להיות הגשר לשלום ולא לעמוד מהצד, להסתכל ולראות איך צד אחד מתדרדר ואנחנו שותקים.

ברור שצריך לזכור, שבכל מקום, כשהשכן נמצא במצב כלכלי קשה, הוא תמיד יזרוק את האבן. כבר לפני שנה וחצי, באחד הדיונים בסיעת העבודה, קראתי לממשלת ישראל להציע תוכנית מקיפה למציאת פתרון של תעסוקה בתוך עזה. הצעתי להתחיל בעבודות יזומות, ובשלב ב', אחרי שלוש שנים, לקרוא לכל העולם, ולא לבוא בטענות רק לעצמנו, שאנחנו צריכים לקחת כספים ממדינת ישראל ולהשקיע אותם ביהודה, בשומרון ובעזה. אני הצעתי לקרוא לכל העולם, וכל העולם יודע שאם המזרח התיכון יתחמם ויתלקח, כל העולם יכול להתלקח והמלחמה הזאת יכולה להתפשט לכל העולם. אפשר לבוא לארצות-הברית ולכל מדינות המערב, לצרפת ולקנדה, ולומר להן: בואו נכין ביחד תוכנית מקיפה על מנת להשקיע בתעשייה שתפתור את בעיות המצוקה. כשאנחנו פותרים את בעיות המצוקה, אנחנו יכולים להרשות לעצמנו גם לסגור את הגבולות. אני לא חושב שתמיד צריכים להיכנס לכאן 70,000 איש. אם תימצא תעסוקה בעזה, אנחנו יכולים לעשות הפרדות, פחות חיכוכים, ואני מאמין שהביטחון האישי יכול לחזור.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אין זה סוד שאני מכהן גם כראש המועצה המקומית מעלות-תרשיחא. דווקא היישוב הזה הוכיח במשך 30 שנה, שיהודים וערבים יכולים לחיות ביחד – אבל כל צד מוכיח את זה.

היו"ר ד' שילנסקי:

יש לך עוד חצי דקה ואתה עכשיו מתחיל דף חדש.

שלמה בוחבוט (העבודה):

לא, לא, אני אסיים. אני אעמוד בלוח הזמנים.

שאול יהלום (מפד"ל):

זה בסדר. אם חבר הכנסת בוחבוט מתחיל דף חדש, צריך לתת לו את מלוא הזמן.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מוסיף לך חצי דקה מפני שדיברנו.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אני אומר שזה לא מספיק שתושבי מעלות מתייחסים בכבוד לתרשיחא, אלא בדיוק הפוך, מנהלים את הדברים ביחד.

חנן פורת (מפד"ל):

קח את ריבונות ישראל והכול יסתדר כהלכה.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אני רוצה לסיים ולומר, שצריך להבהיר לפלשתינים בצורה חד-משמעית, שירושלים היא אחת, לעולם היא לא תחולק, היא תישאר לעולמים בירתה של מדינת ישראל, ושלא ינסו לעשות כל מיני צעדים כפי שרוצים לעשות את זה מחר. אני לא מקבל את זה, וחבל. לכן, בסיום דברי אני חוזר ואומר: ירושלים היא אחת. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. מאחר שהיו פה היום שיבושים גדולים ומאחר שנצטרך בלאו הכי לעשות הפסקה, אני נותן חנינה לשני חברי כנסת שנעדרו בזמן שקראו את שמותיהם, והם חברי הכנסת טמקין והאשם מחאמיד, אבל אני קונס אותם בדקה. יהיו לכם רק ארבע דקות.

שאול יהלום (מפד"ל):

היו"ר ד' שילנסקי:

אני אברר, ודאי שלא אקפח את אדוני.

חנן פורת (מפד"ל):

אני לא רוצה חנינה, אני לא רוצה חסד – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

יש לך בעיה כבדה.

חנן פורת (מפד"ל):

אני שמח שיש לי בעיה כבדה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני רוצה להודיע לכולם על הסדר. בתום דברי אחרון המשתתפים בדיון תהיה הפסקה. ועדת הכנסת לא הודיעה לי והרי היא הקובעת, אתם יודעים, את הסידורים; היא לא הודיעה לי לכמה זמן ההפסקה, אז אקבע את ההפסקה עד לחמש דקות אחרי הצלצול שיהיה מלווה בהודעה ברמקול.

חבר הכנסת טמקין, ארבע דקות, בבקשה.

בנימין טמקין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני מנצל את ההזדמנות כדי לומר משהו פרוצדורלי. הסידור לא היה רק בין הסיעות הגדולות. אומנם חד"ש ומד"ע קופחו באמת, אבל המפד"ל דווקא השתתפה בסידור הזה והסכימה לכך. חבר הכנסת יצחק לוי הודיע פה, שמעתי אותו במו אוזני, שהוא היה חלק מאותה הסכמה שקבעה שהדיון יהיה סיעתי.

חנן פורת (מפד"ל):

ההסכמות הללו לא באות לקפח – – –

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת חנן פורת, אני לא פרשן של התקנון, אני רק אומר לך שהמפד"ל היתה חלק מהסידור.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת טמקין, כשמדברים אליך אתה אף פעם לא מאזין. עכשיו אתה יכול לדבר על פרוצדורה על חשבון זמנך.

בנימין טמקין (מרצ):

אני הפסקתי עם זה.

היו"ר ד' שילנסקי:

בסדר. תדבר לעניין, כי אני לא רוצה שאחר כך תבוא בטענה. חשבון זמנך מתחיל מעכשיו.

בנימין טמקין (מרצ):

בניגוד לשני החוקים האחרים שקיבלנו היום, אפשר היה אולי לנסח את החוק הזה אחרת ואולי אפשר היה אפילו לוותר עליו.

אבל, מה שמתרחש כאן אין לו בעצם, בסופו של דבר, קשר עם ירושלים. ירושלים היא נשק בידי הימין על מנת למנוע את המשך תהליך השלום. כל רצונם בהעלאת נושא ירושלים עכשיו, אגב, כמו כל רצונם של הפלשתינים שעושים אותו דבר, זה לנסות ולמנוע מלכתחילה את קיום המשא-ומתן לשלום בכלל. הם יודעים, שאם אנחנו מתחילים לדון עכשיו בנושא ירושלים, בלי שהאוירה השתפרה, בלי שפתרנו את הבעיות האחרות, של ביטחון, של כלכלה, של יחסי שלום בינינו לבינם, הנושא של ירושלים בלתי ניתן לפתרון. לא ניתן למצוא את ההסדר שיאפשר גם שלום, גם קיום בירתה של מדינת ישראל מאוחדת באמת – כי כולם שומעים, וכמו בדברים רבים אחרים יש הרבה דיבורים שאין להם שום תוכן, כי רוב אזרחי מדינת ישראל נמנעים היום מלהיכנס למזרח-ירושלים בגלל העובדה שיש סכסוך ערבי-ישראלי עמוק וחריף שקשור לכל המצב בגדה המערבית וברצועת-עזה.

חנן פורת (מפד"ל):

בגלל העובדה שפוגעים בהם, זורקים עליהם אבנים ופוצעים אותם.

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת חנן פורת, מי שמעוניין בירושלים המאוחדת באמת, מעוניין קודם כול בשלום בינינו לבין הפלשתינים, כי רק עם שלום תהיה ירושלים מאוחדת, בירתה של מדינת ישראל. ובכל זאת, אני אומר, הניסיון שלכם אין לו כלל קשר עם ירושלים, כי אפילו אם היו אומרים לכם שהם קיבלו את עמדתנו, הם קיבלו שזו בירתה הנצחית של מדינת ישראל, בלתי מחולקת, ואין להם שום טענה בנוגע לירושלים – גם אז אתם לא הייתם חותמים על הסכם שלום עם ערפאת ועם הפלשתינים.

שאול יהלום (מפד"ל):

זה לא שלום, זה בלוף, זה שקר, זו מרמה, זו אחיזת עיניים.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת יהלום, בשמו של חבר הכנסת טמקין אני מודה לך עכשיו על שתי הדקות שהוספת לו. בבקשה.

שאול יהלום (מפד"ל):

אפילו עשר דקות, רק שידבר אמת.

בנימין טמקין (מרצ):

הממשלה הזאת חותרת בסופו של דבר לפתרון היחיד של הסכסוך בינינו לבין הפלשתינים. כל הדיבורים וכל הנאומים הפטריוטטיים שלכם לא יעצרו, לא את הטרור ולא את השנאה ולא את הפונדמנטליזם.

שאול יהלום (מפד"ל):

— — — 102 הרוגים — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת יהלום, אתה לא יכול אחרי כל משפט להפסיק אותו. כל קריאת ביניים תוסיף לו זמן. אני חייב לשמור על הסדר הטוב ועל הצדק. זכותו למצות את כל הזמן שלו.

גדעון שגיא (העבודה):

כבוד היושב-ראש, תרשה לחבר הכנסת יהלום להמשיך ולצעוק.

היו"ר ד' שילנסקי:

בבקשה, חבר הכנסת טמקין.

בנימין טמקין (מרצ):

הממשלה הזאת חותרת לפתרון היחיד, שהוא מעבר לנאומים. הפתרון היחיד הוא ליצור הפרדה בכבוד ובשלום בינינו לבין הפלשתינים, קיום של גבול ברור בינינו לבינם. אין פתרון אחר. כל עוד יש שליטה של עם אחד על עם שני, החיים ביחד ובמעורבב, התוצאה היא מרד, פונדמנטליזם, שנאה, דיכוי. אין לזה פתרון אחר. ומכיוון שאנחנו חותרים לזה, אנחנו צריכים לבחור – – –

שאלו יהלום (מפד"ל):

גם בנצרת? גם בעכו?

בנימין טמקין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש ממך.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת יהלום, אתה לא יכול להמשיך כך. אני מוסיף לו עוד דקה. אתה תחזיק אותנו פה כל היום. הוא יעמוד כל היום על הבמה בזכותך. הוא בלבו בוודאי מודה לך, אבל אני, בתור מי שמנהל את הישיבה, לא יכול להודות לך על זה.

שאלו יהלום (מפד"ל):

תסלח לי, אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה לא נותן לו. כל משפט שני אתה מפסיק אותו. אתה התקדמת, קודם הפסקת אותו כל משפט שני ועכשיו כל משפט.

שאלו יהלום (מפד"ל):

הוא אומר שצריך להפריד. לגיטימי לשאול אותו. אין לו תשובה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אבל הוא לא יכול לעמוד פה כל הזמן ולענות לך.

בנימין טמקין (מרצ):

אדוני, צריך לקיים גבול בין מדינת ישראל, על אזהרה היהודים והערבים, לבין המדינה שתייצג ותיתן הרגשה של קיום ושל זהות לפלשתינים. זה הפתרון.

שאלו יהלום (מפד"ל):

אתה אומר מדינה, תגיד מדינה.

בנימין טמקין (מרצ):

זה הפתרון היחיד. ומכיוון שאנחנו חותרים לכך, עם כל הבעיות שישנן, מי שמקדים עכשיו את נושא ירושלים לא עושה את זה למען ירושלים, הוא עושה את זה על מנת למנוע את האפשרות הזאת. כל החלום של חבר הכנסת שאול יהלום הוא לחזור לעזה, לחזור לשלוט על מיליון פלשתינים שם, כי הוא מחויב לערך אחד בלבד, שום דבר אחר לא מעניין אותו, רק ארץ-ישראל השלמה ויהי מה. ומכיוון שכך, הוא מעלה כל פעם אותו נושא שהוא חושב שיכול לטרפד את הסיכוי להפריד בשלום בינינו לבין הפלשתינים. ירושלים. — — —

שאלו יהלום (מפד"ל):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת יהלום. חבר הכנסת יהלום, אני קורא אותך – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת יהלום, תשמע, אני קורא אותך פעם ראשונה לסדר, רק כיוון שאינני יכול להסכים לכך שיאבד כל הזמן. היה לו רבע דקה לגמור. אינני יכול להסכים שחבר כנסת אחד יחליט שחבר כנסת אחר יקבל את הבמה כל הזמן.

שאול יהלום (מפד"ל):

לא צריך. אני יוצא.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני לא מוציא אותך. נתתי לך אזהרה ראשונה. עכשיו אני נותן לך אזהרה שנייה. למה אתה מכריח אותי להוציא אותך?

שאול יהלום (מפד"ל):

אני יוצא.

היו"ר ד' שילנסקי:

יש לך שתי אזהרות. למה אתה מכריח אותי להוציא אותך?

שאול יהלום (מפד"ל):

אני יוצא.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת יהלום, מה שאתה עושה לי לא חברי ולא הוגן.

שאול יהלום (מפד"ל):

אני יוצא לבד.

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה יודע מה דעתי על כל מה שחבר כנסת זה או אחר אומר, אבל אני יושב פה ומקשיב. הרי אתה צריך להתחשב גם בי, שאינני יכול כל הזמן לקרוא בשמך, חבר הכנסת יהלום, בפרט שהקול שלך גובר על עשרה רמקולים. הקול שלך גובר על עשרה רמקולים. אינני יכול לצעוק כל הזמן. בבקשה, חבר הכנסת טמקין, יש לך חצי דקה.

בנימין טמקין (מרצ):

הימין משתמש בעניין ירושלים כנשק על מנת למנוע אפילו את ההתחלה ואת התקווה של שלום בינינו לבין הפלשתינים. אסור לתת, לא לצד הערבי ולא לצד היהודי, להשתמש בירושלים ככלי נשק שימנע את התקווה מן הצעירים במדינת ישראל ומכל אזרח במדינת ישראל לחיות בשלום. תודה. תודה ליושב-ראש על ההבנה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אני רוצה לשאול את חבר הכנסת רפאל איתן, מה הטענה שלך, אינני יודע. מה בקשתך? אולי תיגש למיקרופון כדי שנוכל לשמוע, ולפי זה נחליט איך לנהוג.

רפאל איתן (צומת):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

לפי איזו פרוצדורה? מה קרה?

רפאל איתן (צומת):

היו"ר ד' שילנסקי:

אולי תיגש למיקרופון.

רפאל איתן (צומת):

היו"ר ד' שילנסקי:

לא פרוצדורה, טוב. ניתן לך שתי דקות, מאחר שממילא עושים הפסקה, אחרי חבר הכנסת האשם מחאמיד.

רפאל איתן (צומת):

היו"ר ד' שילנסקי:

כבר הודעתי את שמו. כך אנהג אם יהיו פה חברי הכנסת דן מרידור ואורי אור. אומנם בקשתם צריכה להיות נדונה בוועדת הכנסת, אבל על מנת לקצר, ומאחר שממילא יהיה לנו זמן, אם הם יהיו פה אני אתן להם את רשות הדיבור. אם הם לא יהיו פה, ועדת הכנסת תחליט בקשר אליהם. חבר הכנסת האשם מחאמיד, ארבע דקות. בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

תודה, אדוני היושב-ראש. אני חייב לך תודה על ההתחשבות שלך.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מקווה שאני אובן נכון. אני נגד בניית חומה, אני נגד חומות בכל עיר שהיא בעולם. אבל המצב הקיים בירושלים, המזרחית והמערבית, אף אחד לא יכול להצביע עליו ולומר שיש איחוד בירושלים. ירושלים לא מאוחדת. אולי מישהו מנסה לאחד אותה באמצעות הכוח, משמר הגבול, המשטרה, אולי צה"ל וחוקים, אבל ירושלים איננה מאוחדת. כולם יודעים שיש מזרח-ירושלים ומערב-ירושלים.

לכן החוק הזה הוא חוק שרירותי, לא הגיוני, לא מציאותי. החוק הזה איננו מתחשב בכך שיש יותר מ-160,000 פלשתינים בירושלים המזרחית, שבאמצעות חוק באים לכפות עליהם חיים בתוך מדינת ישראל. הם לא רוצים להיות חלק ממדינת ישראל. זו דעתם. כולם יודעים מה דעתם. הם רוצים להיות על-פי בחירתם ולא על-פי החוק הזה שמישהו מנסה לקבוע פה בכנסת.

אפשר לעצום עיניים ואפשר להגיד שהם לא קיימים. אפשר לטמון את הראש בחול ולומר שלא רואים את המציאות האמיתית. אבל האמת קיימת. אותם 160,000 בני אדם גם הם נכבשו ב-1967, כמו התושבים בשכם, בג'נין ובכל מקום אחר. לכן אין לאנוף חוק כזה על עם שנכבש, שאינו רוצה להיות בתוך מדינת ישראל.

בחוק הזה יש הפרה בוטה אפילו של הסכם אוסלו. הסכם אוסלו דיבר על כך שיש מצב מסוים, להקפיא את המצב כפי שהוא עד אשר יהיה פתרון סופי, פתרון קבע לכל הקונפליקט הישראלי-פלשתיני.

אנחנו יודעים, אדוני היושב-ראש, אנחנו יודעים שהבעיה הפלשתינית היא לב הסכסוך הישראלי-הערבי. אנחנו גם יודעים שבעיית ירושלים היא לב הסכסוך הפלשתיני-הישראלי. לכן אי-אפשר לבוא ככה, במחי יד, ולומר: מזרח-ירושלים לא קיימת. היא איננה שייכת לפלשתינים. היא איננה כבושה.

אדוני היושב-ראש, כפי שאמרתי, יש פה הפרה בוטה של הסכם אוסלו, שישראל חתמה עליו.

ולגבי ה"אוריינט האוס". אני שומע מצד ימין דברים בנוגע ל"אוריינט האוס". אני רוצה לומר, ה"אוריינט האוס" הוציא ושלח פקסים בזמן ועידת מדריד. ב"אוריינט האוס" היו אספות ושיחות ובאו אליו נציגים מכל העולם, גם בתקופת ממשלת הליכוד. אז מה קרה? הליכוד, הימין לוחצים על מפלגת העבודה; מפלגת העבודה הולכת יותר ימינה; הימין במפלגת העבודה לוחץ על האנשים שיכולים להבין את המציאות, וכולם נדחפים יותר ויותר ימינה ובכלל שוכחים שה"אוריינט האוס" קיים זה שנים רבות.

מה זאת אומרת אוסרים פעילות של אש"ף והרשות הפלשתינית? למי כן מותר? לאלה שבכלל מתנגדים לשלום כן מותר אבל לאש"ף אסור? לרשות הפלשתינית אסור להיות פעילה במזרח העיר? במזרח-ירושלים?

אחדותה של ירושלים, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, איננה קיימת. ירושלים לא מאוחדת. ומי שחושב שהיא מאוחדת, פשוט מרמה את עצמו. המצב איננו כזה.

אדוני היושב-ראש, בהסכם עם ירדן ניסו לתת לירדן קצת, חלק מהמקומות הקדושים. והנה עכשיו באים עם החוק הזה ורוצים להוציא כל קשר, לשרוף כל קשר בין הפלשתינים לבין מזרח-ירושלים.

לכן, אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר, שמפני שהצעת החוק הזאת לא באה להפריד בין העמים, כפי שאמר ראש הממשלה, אלא להנציח כיבוש; והיות שהצעת החוק מכוונת להריסת הסכם אוסלו, והיא הפרה בוטה של ההסכם הזה בגלל הימין והלחץ שלו על מפלגת העבודה – סיעת חד"ש הודיעה כבר הבוקר, לפני הצהריים, בצהריים, ואני חוזר ומודיע, שהיא תראה את ההצבעה בנושא ירושלים, בנושא מזרח-ירושלים, כהצבעת אי-אמון לממשלה.

דן תיכון (הליכוד):

אתה מנסח את זה שלא כהלכה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אנסח את זה שנית.

סיעת חד"ש רואה בהצבעה על החוק הזה הצבעת אי-אמון. זה מנוסח באופן ברור, חד-משמעי.

נשאלתי כמה פעמים שאלות מספר, ובין היתר, אם ההודעה הזו נובעת מכעס או מרוגז זמני, ואמרתי: לא כעס ולא רוגז זמני – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

כאשר חבר כנסת מצהיר מעל הבמה, וזה כתוב בפרוטוקול, יש לזה אותו משקל כאילו זה היה כתוב בכתב יד.

דן תיכון (הליכוד):

ראשית, הוא הגיש זאת בכתב יד, לפי מיטב זיכרוני.

האשם מחאמיד (חד"ש):

נכון. אתה זוכר יפה.

דן תיכון (הליכוד):

רציתי להבין. משתמע מהדברים שלו, שהוא יראה בהצבעה הזאת הצבעת אי-אמון. זו פרוצדורה, לפי התקנון. צריך לבקש להפוך את ההצבעה על הצעת החוק הזו להצבעת אי-אמון לממשלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אבל הם הגישו.

האשם מחאמיד (חד"ש):

זה מה שאמרתי.

דן תיכון (הליכוד):

בסדר, אני רק קצת חידדתי את זה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

לכן אמרתי שנבקש לראות בהצבעה על החוק הזה הצבעת אי-אמון לממשלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

נלך לפי הפרוצדורה, לפי התקנון, ונהיה צמודים לו במאה אחוז.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אני מאוד מודה לך, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה. חבר הכנסת רפאל איתן, המכונה רפול, בבקשה. אינני בטוח אם אני צודק בהתאם לפרוצדורה, אבל אני חייב לך כל כך הרבה זמן. אתה תמיד אומר את דבריך במחצית הזמן העומד לרשותך. אז אני משלם לך לפחות קצת על החוב, ואהיה בעל חוב קצת יותר קטן.

במסגרת ה"חנינות" שאני נותן, לפי חצי פרוצדורה, ומאחר שבלאו הכי אני צריך להכריז על הפסקה, אני מכניס למסגרת החנינות, בהיותי נדיב מאוד היום מפני שממילא תהיה הפסקה, את חבר הכנסת דן מרידור, ואחריו – את חבר הכנסת אורי אור.

בבקשה, חבר הכנסת רפאל איתן. יש לך מלוא חמש דקות.

רפאל איתן (צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, באיזה פרלמנט בעולם מתווכחים על לגיטימציה של עיר הבירה? ירושלים – בירת העם היהודי מאז ומעולם, ומעולם לא היתה בירתו של עם אחר לכל אורך תקופותיה ההיסטוריות, וגם לא תהיה.

מתווכחים כאן על סיוע כספי לאויבינו, מתוך רחמים, או מתוך טיפשות ואיוולת? מי שרוצה לתמוך בפלשתינים המסכנים, שיחזירם לאדמותיהם, לבתיהם, לנחלותיהם שמהן ברחו או גורשו במלחמה, ובמקומותיהם שוכנים לנצח הצדיקים שמעל במה זו יוצאת נפשם מרחמים, של הציניקנים הללו, הבטוחים שאותם פליטים שכחו את מכורתם, או סולחים לאותו מחנה צבוע הנקרא מחנה השלום, שירש אותם בכוח הזרוע וקורא להם שלום.

אתם, אנשי מחנה השלום, היו לפחות ישרים ותאמרו את האמת, ואז תשמעו דברים ברורים ובוטים שיביישו אתכם ואת בניכם ואת הוריהם ואת תורתכם הכוזבת, או שתודו במעשיכם, תביעו חרטה ותאפשרו לפליטים לחזור למקומות שאתם לא מעלים בדעתכם להחזיר, תמורת שלום או בתמורה אחרת כלשהי.

שמענו כאן את בת נגבה שנפשה יוצאת מרוב רחמים וצדקנות. תחזיר נגבה את פליטי בית-עפא ובית-דרס לאדמותיהם שלהם, שהרי הם יושבים על אדמותיהם בעוד ערביי בית-עפא הם פליטים בג'באליה, בשאטי ובמועזי, והרשימה ארוכה, גם של הציניקנים האלה וגם של היישובים שעל אדמותיהם הם יושבים. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. שוב השארת לי "עודף". חבר הכנסת דן מרידור, בבקשה.

דן מרידור (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שלושה חוקים הגישה לנו הממשלה, שלושתם נועדו לאפשר את קיומו של ההסכם, הסכם אוסלו וההסכמים שבאו אחריו שנחתמו בין ישראל לבין אש"ף. הממשלה רשאית לחתום על הסכמים בשם המדינה, המדינה חייבת לכבד הסכמים. אבל האם יש כלל בעולם האומר שמדינה חייבת לכבד הסכמים באורח חד-צדדי? האם יש היגיון לבקש חקיקה לגבי הסכם שראש הממשלה אומר עליו: אני לא אכבד אותו? ובעצם הוא אומר זאת בנוסח יותר מתון: צריך לשפץ אותו. האם ראייתם כבר שצד אחד משפץ לבדו הסכמים? האם יש לו הסכמה של אש"ף לשפץ את ההסכם?

האם זה בכלל הגיוני להביא לכנסת הצעה לחוקק חוק כדי לכבד הסכם שראש הממשלה אומר שיש בו הרבה חורים, בעיקר מבחינה ביטחונית, וצריך לשפץ אותו מבחינה ביטחונית?

על זה נאמר אצלנו: פוסחים על שתי הסעיפים; חותמים על הסכם, ואחר כך אומרים: טעינו. חותמים על הסכם, ופתאום מגלים שהביטחון לא יכול להישמר אם יקיימו את ההסכם, וההסכם לא יכול להישמר אם יקיימו את הביטחון.

כל זה לא מפריע לממשלה להביא לכנסת הצעות חוק שיאפשרו לה לכבד הסכם, שהיא עצמה יודעת שאי-אפשר לכבד אותו בלי לפגוע עמוקות וקשות בביטחון ישראל, בביטחון אזרחיה.

ההנחה בבסיס ההסכם המהפכני הזה, שבו נתנו לגיטימציה לארגון לשחרור פלסטין, היתה שהארגון הזה, להבדיל מהנושאים ונותנים האחרים, יכול לספק את הסחורה. ערפאת אולי איננו סימפתי, אמרו לנו, אולי הוא טרוריסט, אבל היא הנותנת: הוא מחזיק את הרובה, אתו צריך לדבר. איך אמרו? – מדברים עם אויבים, הם יספקו את הסחורה.

עברו 15 חודש מאז נחתם הסכם אוסלו, אולי הגיע הזמן לבדוק את ההנחה הזאת. ממשלת ישראל דרשה ממנו, ראש הממשלה דרש כתנאי, וערפאת התחייב, לבטל את הסעיפים באמנה הפלשתינית הקוראים להשמדת ישראל. עברו 15 חודש, והוא לא ביטל אותם. אחת משתי סיבות יש למחדל הזה: או שאיננו רוצה, וזה חמור ביותר כמובן, כי משמעות הדבר שהוא רוצה בהשמדת ישראל; או שאיננו יכול, ואז נשאלת השאלה, איפה ההנחה שרק הוא יכול? מסתבר שההנחה היתה מופרכת, לא נשאר ממנה אפילו שריד.

והיתה הנחה שנייה. אתם מדברים – אמרו לנו – עם אנשים שלא יורים, אנשים נחמדים. מה החוכמה? דברו עם מי שיורה, הוא יפסיק את היריות. אנחנו נמצאים שנה ושלושה חודשים אחרי חתימת הסכם אוסלו, ולצערנו היריות לא נפסקו. אנחנו לא דורשים מאש"ף הפסקה מוחלטת של כל פעילות טרור. גם אנחנו לא בכול הצלחנו. אנחנו דורשים ממנו את המאמץ, אנחנו דורשים ממנו שיעשה מאמץ מרבי להפסיק טרור. וגם אם אש"ף עצמו איננו יורה, הוא אינו עושה דבר וחצי דבר כדי להפסיק את היריות. איך אני יודע? אומר ראש הממשלה, לא אני: את המאמץ הוא לא עושה. האם הוא לא רוצה? – חמור מאוד. או שהוא לא יכול, אז איפה ההנחה שבגללה הלכנו לדבר עם אש"ף?

החוק הזה דן בנושא הגבלת הפעילות המדינית של הרשות הפלשתינית ושל אש"ף בירושלים ובשטח ישראל כולה. שני החוקים האחרים כבר עברו.

אני מוכרח לומר, לצערי הרב, שגם את ירושלים סיכנו, ולא חשוב מה אומרים. מדוע לא פועלים נגד המוסדות במזרח-ירושלים? מפני שאין חוק? זה לא נכון. יש חוק. יש הפקודה למניעת טרור. יש תקנות ההגנה (שעת-חירום). אבל לא רק חוק יש, יש דרך פשוטה מאוד להפסיק את הפעילות המסוכנת של אש"ף במזרח-ירושלים. הרי יש הסכם עם ערפאת, הוא בעל דבר. יכול ראש הממשלה, אם יש לו אומץ ורצון, לומר לו: אדון ערפאת, אתה לא מפסיק לפעול במזרח-ירושלים – אין משא-ומתן. קל מאוד. אלא מה, יש סיכון שערפאת לא ייכנע. מזה מחדדים.

ואחרי החוק לא יפחדו? הרי גם היום אפשר מכוח תקנות ההגנה (שעת-חירום), או מכוח הפקודה למניעת טרור לסגור את המקומות האלה, להפסיק את הפעילות הזאת, לאסור את האנשים האלה, אבל לא רוצים.

גדעון שגיא (העבודה):

הייתם זקוקים להצעת החוק כדי לדעת שקיימת פעילות כזאת? לפני ההסכם ולפני הצעת החוק לא ידעתם זאת?

דן מרידור (הליכוד):

אני חולק עליך, ידענו והתרענו על זה כל הזמן. הסיכון לירושלים הוא לא רק בפעילות המתרחשת יום-יום במזרח-ירושלים. שם הממשלה יכולה לעצור אותה על-פי החוק הקיים, ומתוך הונאה היא אומרת שהיא לא יכולה. לא רק בהתחייבות של הממשלה שערב"י מזרח-ירושלים יהיו חלק בהצבעתם ואולי גם בהיבחרם, חלק מהרשות הפלשתינית, בניגוד לעמדת הממשלה הקודמת, אלא בעיקר, אף שניסו להונות את הכנסת, הממשלה הזאת מסרה מכתב לאש"ף – לא אמרו את האמת לכנסת – שבו התחייבו שהמוסדות הפלשתיניים לא ייפגעו. גם אחרי החוק הזה המכתב נשאר בתוקפו, אלא אם גם את המכתב הזה רוצים לשפץ לפי השיטה של הממשלה הזאת.

לכן, ההסתיוגות שלי היא כפולה, ואני אנמק אותה בקצרה, אדוני היושב-ראש, ולא אחרוג ממסגרת הזמן.

היו"ר ד' שילנסקי:

לאור הסידורים, מאחר שהיה פה בלבול, אני מוסיף לך דקה על מנת למנוע ספק, לוודא שלא קופחת.

דן מרידור (הליכוד):

אני מודה לאדוני. אני אסכם בקצרה.

אי-אפשר לחוקק תוך סתירה פנימית. לא ייתכן להעביר בכנסת ישראל חוק המכשיר משא-ומתן עם אש"ף, הסכם עם אש"ף, תוך השארת ההצהרה של הממשלה על אש"ף כארגון טרור. מה אתם רוצים, להפוך את כולנו לעבריינים? לא אכפת לכם, כי זה יחסה של הממשלה לחוקים בכלל.

לכן אני מציע שהחוק הזה ייכנס לתוקפו כאשר הממשלה תאזור אומץ ותודיע שאש"ף איננו ארגון טרור. קל מאוד. יקום ראש הממשלה ויגיד: אש"ף אינו ארגון טרור. יבטלו את ההכרזה, ובאותו יום יוכל החוק להיכנס לתוקפו.

מדוע אני אומר זאת? מפני שכל עוד אש"ף הוא כן ארגון טרור, אפשר לפעול לפי החוק הקיים, הפקודה למניעת טרור. אבל נופלים בין שני הכיסאות, כי לא רוצים לומר שהוא לא ארגון טרור ולא רוצים לומר שהוא כן ארגון טרור. לא רוצים לומר שיבטלו את ההסכם, אומרים שישפצו את ההסכם. לא רוצים לומר שההסכם הוא רע, אומרים שבהסכם יש חורים. אנשי הביטחון אומרים שאי-אפשר לשמור על הביטחון עם ההסכם.

ההסתייגות השנייה, היא רשומה כאן לחלופין אבל היא בעצם הסתייגות אחת ביחד עם הקודמת – שהחוק הזה ייכנס לתוקפו כאשר אש"ף יקיים את התחייבותו, שראש הממשלה רבין דרש ממנו, לשנות את הסעיפים באמנה הפלשתינית השוללים את זכותה של ישראל להתקיים. אחרת אנחנו מאשרים חוקים הנותנים סמכויות וכוחות לארגון שהממשלה קוראת לו ארגון טרור, ושהוא מחויב עד היום, בניגוד להבטחתו, להשמדת ישראל. זה אבסורד שלא צריך להרשות אותו.

אדוני, אני מודה לך על הארכה שנתת לי ועל אורך הרוח שגילית. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ד' שילנסקי:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת, בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת, לקריאה ראשונה, מטעם ועדת הפנים ואיכות הסביבה – הצעת חוק ועדת חקירה (היעלמות ילדי עולים מתימן), התשנ"ה-1994, של קבוצת חברי הכנסת. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

הצעת חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (הגבלת פעילות), התשנ"ה-1994

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אורי אור, תצטרך להמתין דקה כי הגיע יושב-ראש ועדת הכנסת ויש לו הודעה בקשר להמשך הדיון. בבקשה, חבר הכנסת חגי מירום.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

תודה רבה לך, אדוני היושב-ראש.

חברי חברי הכנסת, ועדת הכנסת סיימה זה עתה בירור בתלונות סיעות חד"ש ומד"ע על כך שהושג סיכום ללא השתתפותם ובכך קופחו זכויותיהם התקנוניות. הוועדה מכירה בכך.

מתוך הבנה ורצון לסיים את הדיון פחות או יותר במתכונת שהוסכמה בין כל הצדדים פרט לשתי הסיעות הללו, סיכמה הוועדה, בהסכמת הצדדים, כך: מהשעה הזו ואילך – והואיל וחבר הכנסת אורי אור נקרא להביע את דעתו, הרי מייד לאחר מכן – תינתן למסתייגי הסיעות חד"ש ומד"ע אפשרות להעלות את הסתייגויותיהם במסגרת זמן שהתקנון מאפשר לכל הסתייגות. כלומר, ניצור מין חלון תיקון, חלון מתקן.

היו"ר ד' שילנסקי:

הם רשמו הסתייגויות?

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

הם רשמו, ורק המסתייגים יוכלו לקבל זמן. כל אחד ינמק את כל הסתייגותיו במסגרת של חמש דקות להסתייגות שיש להם.

היו"ר ד' שילנסקי:

כרגיל.

חנן פורת (מפד"ל):

כל המסתייגים – – –

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

המסתייגים מסיעות חד"ש ומד"ע בלבד. כך החליטה ועדת הכנסת בהסכמת נציגך שם. לאחר שיסתיים הקטע הזה, שיארך, להערכתנו, שעה-שעה-ורבע, אנחנו נחזור לסדר שעוד נותר ברשימה אשר מונחת לפניכם – אצל סגנית מזכיר הכנסת ואצלך, אדוני יושב-ראש הישיבה – ונסיים כך את הדיון.

יצרנו מין חלון, שמכיר בטענה של הסיעות חד"ש ומד"ע, אשר לא היו שותפות, היחידות אשר לא היו שותפות להסכם אשר הוצע כאן. כל יתר השותפים, לרבות נציגו של חבר הכנסת חנן פורת – חבר הכנסת יצחק לוי ואחרים, הסכימו שהם מייצגים את סיעותיהם, שהם יתמודדו עם הבעיה בתוך סיעותיהם ושלא תעלה טענה כזאת מצד נציגים של הסיעות אשר הסכימו את ההסכמה הזאת.

כך סוכם בוועדת הכנסת וזה הדבר שאני מוסר כאן. אני מציע שאחרי דבריו של חבר הכנסת אורי אור, נתחיל לעבוד לפי הלוח שהוצע.

היו"ר ד' שילנסקי:

ישיבת ועדת הכנסת הסתיימה?

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

כן, היא סיימה את ישיבתה. אני עולה משם כדי להודיע.

היו"ר ד' שילנסקי:

על מנת שלא נפסיד זמן בהמשך, שלא נצטרך לעשות שוב הפסקה או משהו דומה לזה, ראשית, אני מבקש מנציגי סיעות חד"ש ומד"ע להתארגן עד שסגנית מזכיר הכנסת תכין את הרשימה לגביכם.

שנית, מאחר שהועלתה פה טענה – הטענה הראשונה או היחידה שהועלתה בפנינו פה – של חבר הכנסת חנן פורת, אולי חבר הכנסת חנן פורת יסביר ויחזור על הדברים. אני לא ידעתי לענות כי לא הייתי בתוך העניינים. יושב-ראש הוועדה יוכל לענות לך. אתה יכול לגשת למיקרופון בצד ותעלה בפניו את בעייתך ואולי נגיע לידי הסדר, בכל אופן שזה לא יישאר פתוח ועם טעם לא טוב שהנה לא התייחסו לטענה הזאת. חבר הכנסת חנן פורת, בבקשה.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת חגי מירום, יושב-ראש ועדת הכנסת, עוד לפני למעלה משבוע הגשתי את ההסתייגויות שלי – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, אני מבין שאתם מדברים אל יושב-ראש הוועדה והוא צריך להאזין עכשיו. חבר הכנסת זיסמן, אתה תהיה אחרי חבר הכנסת אורי אור.

עמנואל זיסמן (העבודה):

חברת הכנסת גוז'נסקי – – –

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

לא, אנחנו נתחיל – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

תסלח לי, מאחר שהוא ביקש שאני אדחה אותו לשעה יותר מאוחרת כי הוא רץ לוועדת הכנסת, הוא ידבר אחרי חבר הכנסת אורי אור, ואז נתחיל עם חד"ש ומד"ע.

עמנואל זיסמן (העבודה):

מאחר שיש הסדר, אני מוכן להיות אחרי חברי הכנסת פורת וגוז'נסקי.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, לפני למעלה משבוע הגשתי את ההסתייגויות שלי בנושא החוק על עזה ויריחו תחילה על כל היבטיו. עמלתי על הדבר הזה זמן רב, מפני שאני מייחס לחוק הזה חשיבות מרובה. אני רוצה להביע מחאה על כל צורת הדיון ועל כל סדר הדיון, בשעות לילה מאוחרות ובזמנים שאינם זמנים. מדוע הכנסת אינה יכולה לעבוד עבודה כתיקונה? כל העניין הזה הוא, לפי דעתי, זלזול בעבודת הכנסת.

מעבר לכך, אתי לא דיבר איש אף מלה בקשר להסרת ההסתייגויות שלי או בקשר לאיזה סידור ותיקון. אינני יודע מה אתה אומר בשמו של חבר הכנסת הרב יצחק לוי. אתי הוא בוודאי לא דיבר אף מלה. אני עומד על זכותי על-פי התקנון להגיש את ההסתייגויות הנוגעות אלי, ואני לא מוכן לוותר על הזכות הזו המוקנית לי על-פי תקנון הכנסת.

אני מבקש מאוד שיתאפשר לי להגיש את ההסתייגויות שלי במועד. אם לא, אני מבקש שהדבר הזה יעלה לבירור.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני יושב-ראש הוועדה, חזקה על היושב-ראש, שכאשר הוא מודיע שחבר הכנסת יצחק לוי הודיע מה שהודיע, אנו מקבלים את זה. השאלה שעורר חבר הכנסת חנן פורת היא שאלה שאומנם יש לי דעה עליה, אבל המשיב צריך להיות הקובע, כלומר יושב-ראש ועדת הכנסת. אתרגם זאת ללשון פשוטה. הוא אומר כך: האם יש לחבר הכנסת יצחק לוי רשות, אף שהוא מהסיעה שלי, להודיע על ויתור שלי על הנמקת הסתייגותי? זו השאלה התקנונית, והיושב-ראש יענה.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אם חבר הכנסת חנן פורת אינו מקבל את חבר הכנסת יצחק לוי כנציגו וכמייצגו בוועדה, שיודיע על כך ברבים, ועל-ידי כך הוא יטרוף את כל קלפי ההסכמות בתוך הבית הזה, מפני שהוא לא היחיד.

כאן, בבית הזה, בוועדת הכנסת ובהסכמות שאנו מגיעים אליהן, אנחנו חיים עם חזקה שחבר הכנסת אלי דיין מייצג את סיעתו, שחבר הכנסת רן כהן מייצג את סיעתו וחבר הכנסת יצחק לוי מייצג את סיעתו. עם חבר הכנסת יצחק לוי הגענו לכלל הסכמה, שחבר הכנסת חנן פורת לא יוכל להעלות את הסתייגותיו.

חנן פורת (מפד"ל):

דובר באופן ספציפי עלי?

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

בהחלט. שמך הוזכר שם. לא סתם. חבר הכנסת יצחק לוי הזכיר את העניין הזה במהלך דבריו ואמר שהוא יצטרך לקחת על עצמו לשוחח עם חבר הכנסת חנן פורת.

לכן הייתי מציע כך: ראשית, על-פי החלטות ועדת הכנסת, הזכות הזו ניתנת לשתי הסיעות חד"ש ומד"ע, מפני שלא היתה אתן התייעצות ומפני שהמפד"ל כן היתה בהתייעצות ובהסכמה. שנית, אני מציע לחבר הכנסת חנן פורת שלא למוטט את מנגנון ההסכמה בבית הזה.

חנן פורת (מפד"ל):

לא, אני לא ממוטט.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

זה לא הלילה הראשון.

חנן פורת (מפד"ל):

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

חבר הכנסת הרב יצחק לוי אולי שגה. קבל את החלטתו.

חנן פורת (מפד"ל):

אם שגה, מותר לתקן אותה.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אי-אפשר לתקן אותה, כי היא ממוטטת את ההסכמה. מה שאני מציע בינתיים הוא שנעשה כדבר הזה: אדוני יכניס את חד"ש ומד"ע, על-פי החלטות ועדת הכנסת, אל תוך הדין הזה, על-פי מה שהוקנה להן. אשר לבעיית חבר הכנסת פורת, עוד נדון בה וננסה לראות למה נגיע יחד אתו ועם הרב חבר הכנסת יצחק לוי, ועוד נחזור לעניין.

היו"ר ד' שילנסקי:

מקובל. הגענו להסכמה.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

תודה רבה, אדוני.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מזמין את חבר הכנסת אורי אור. זה היה במסגרת ה"חנינות" שנתנו היום, כאשר חרגנו מהפרוצדורה. אחריו – חבר הכנסת עמנואל זיסמן, ואחרי כן יגיעו חד"ש ומד"ע. חבר הכנסת אורי אור, חמש דקות. אתה רואה, אני מבטא נכון את שמך.

אורי אור (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני חושב שהחוק חשוב מאוד. חשבתי שחלק מהדין לפחות, או חלק מהדוברים יפגינו את אחדות ירושלים גם בדבריהם. אני רוצה לומר לידידי, חבר הכנסת ושר המשפטים לשעבר דן מרידור, כי אני מסכים אתו שהבעיה איננה כל כך החוק, אלא אופן אכיפת החוק. אבל בואו נודה על האמת וניקח את ההיסטוריה של ירושלים לפני האינתיפאדה ותוך כדי האינתיפאדה, ואין זה משנה אילו ממשלות היו כאן. האם אכפנו את החוק בירושלים? האם משטרת ישראל מסתובבת בירושלים המזרחית? לא היום ולא במשך שנים רבות, אינה מסתובבת ואינה אוכפת חוק. האם דאגנו לכך שהחוק הפלילי ייאכף? לא. לכן התפתח במשך שנים ארוכות מאוד מצב שבו ערבי איננו מאמין בחוק הישראלי. ערבי במזרח-ירושלים אינו מתייחס אלינו ברצינות כאשר אנו מדברים על אחדות ירושלים. הוא אומר: הם אינם אוכפים את החוקים. אני מדבר על החוק הפלילי ועל היבטים אחרים, של בנייה לא חוקית ונושאים רבים אחרים שאיני צריך לפרט אותם פה.

נכון שלמשטרת ישראל יש הישגים רבים בתחום הפח"ע – פעילות חבלנית עוינת – והיא הקדישה לכך את כל משאביה ומאמציה, אך מה שקרה, אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בשנים ארוכות ותחת כל הממשלות, הוא שלא היתה ועד היום אין אכיפת חוק בירושלים המזרחית כולה, על אזרחיה הלא-יהודים.

עמנואל זיסמן (העבודה):

מה זה ירושלים המזרחית?

אורי אור (העבודה):

אמרתי, על אזרחיה הלא-יהודים. הדגשתי.

עמנואל זיסמן (העבודה):

בחלק המזרחי של ירושלים, שהם גרים בו.

אורי אור (העבודה):

אמרתי שאין אכיפת חוק על אזרחים לא-יהודים בירושלים.

עמנואל זיסמן (העבודה):

מה זאת אומרת?

אורי אור (העבודה):

זאת אומרת, שבכל האזורים שמאז מלחמת 1967 נוספו לירושלים המאוחדת, אני טוען שהאזרחים הלא-יהודים, בחלקם הגדול, אינם מרגישים שהם כפופים לחוק הישראלי וירושלים היא עיר מאוחדת.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אבל הם פועלים על-פי החוק.

אורי אור (העבודה):

חלקם כן וחלקם לא.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אם אינם פועלים על-פי החוק, נוקטים אמצעים נגדם. האם אינם משלמים מסים?

אורי אור (העבודה):

חבר הכנסת זיסמן, היות שאתה חושב כמוני, תשמע עד הסוף. מה שאני טוען הוא שהחוק הזה חשוב מאוד.

עמנואל זיסמן (העבודה):

מה שאמרת אינו מדויק.

אורי אור (העבודה):

אם יאכפו את החוק כמו שאכפו חוקים קיימים אחרים, גם לחוק הזה לא יהיה ערך. גם חוקים אחרים לא אכפו בירושלים המזרחית.

עמנואל זיסמן (העבודה):

הם לא אזרחים אלא תושבים קבועים בעיר.

אורי אור (העבודה):

לא על כך הוויכוח.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אם הם לא ממלאים אחר החוק, יש דרכים לטפל בהם.

אורי אור (העבודה):

חבר הכנסת זיסמן, אני שמח על הדיון. לא טענתי שהם לא ממלאים אחר החוק. כל מה שאני טוען, ואתה יודע זאת כמוני, הוא שערבי במזרח-ירושלים, או בחלקים גדולים שלה, איננו בא למשטרת ישראל ומשטרת ישראל איננה מגיעה אליו, כאשר מדובר בהרבה מאוד אירועים פליליים. אינני עוסק באירועי פח"ע. בכך הצבא, השב"כ והמשטרה משקיעים את כל משאביהם.

נוצר מצב לפני ותוך כדי האינתיפאדה, שיש באזורים רבים בירושלים המאוחדת, תחת שלטון מדינת ישראל, אנשים שאינם מכבדים את החוקים שלנו ואינם מכירים בהם. לכן אני תומך בחוק, אבל אני מוטרד לגבי האכיפה שלו.

דיברתי על חוקי הבנייה. אתה מכיר אותם, אתה יודע שכאשר אתה רוצה לאכוף חוקי בנייה במזרח-ירושלים, מצפונך לא שקט, כי אתה לא אוכף אותם גם על יהודים במערב-ירושלים.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אם זה נעשה, זה נעשה משיקולים פוליטיים.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת זיסמן, אתה מדבר אחרי חבר הכנסת אורי אור.

אורי אור (העבודה):

חבר הכנסת זיסמן, אני רוצה לעבור לנושא הבא שלי, והוא חשוב לא פחות מזה. כל מה שאני אומר הוא, שאני תומך בחוק. אני חושש מאוד, שאם יאכפו את החוק החדש כמו שאכפו חלק מהחוקים הקיימים, הוא לא יהיה שווה דבר. חוק אינו נמדד ביכולת החיקוק שלו אלא ביכולת האכיפה שלו.

אקח נושא אחר. מדברים על ירושלים המאוחדת. יש בעיר המזרחית בעיות של תשתית, יש בעיר המזרחית בעיות של חינוך, שמאז 1967 כמעט לא שיפרו בהן. מי שמדבר על עיר מאוחדת צריך להראות לתושבים שגרים שם, היהודים והלא-יהודים, השקעות תקציביות, השקעות בחינוך, השקעות בסעד וברווחה. יודעים כן אנשי ירושלים כמה ילדים במזרח-ירושלים, באזור הערבי, הלא-יהודי, אינם מגיעים לחינוך. זה מחייב השקעות, בעיקר של הממשלה, אך גם של העיר ירושלים. לכן, להשתמש בססמה ירושלים מאוחדת – זוהי גם אכיפת חוק. הססמה איננה מספיקה, יש לכך משמעות אדירה של השקעה שווה בכל חלקי העיר, שלא נעשתה עד היום.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לומר, שהמאבק על ירושלים – ואינני רוצה לנבא שחורות – הוא רק בתחילתו, ואנחנו צריכים להיות מוכנים. אינני רוצה לתת דוגמאות של שמות ערים אחרות בעולם שיש בהן מאבקים דומים. זה מאבק שילך ויהיה אלים יותר ויותר. זה מאבק שיהיה קשה יותר ויותר, וחשוב מאוד שפה, בנושא של ירושלים, כל חלקי הבית התומכים בירושלים מאוחדת ישתדלו, כשמדברים על ירושלים, לעשות את זה לפחות בחלק מהוויכוחים הפוליטיים. משום שהוויכוח בינינו

לבין הפלשתינים על ירושלים הוא קשה, כולם מבינים אותו וכולם ישקיעו – ובמיוחד הם, בינתיים, את כל המשאבים שלהם. לא סתם חלק גדול מפעולות הטרור מכוון לירושלים, משום שירושלים תהיה כל הזמן בכותרות כעיר שלא חוברה לה יחדיו.

אנחנו, כחברי ועדת החוץ והביטחון – קבעתי לעצמנו שלאחר אישור החוק אנחנו נעקוב במסגרת ועדות המשנה השונות אחר אופן ביצוע החוק ויישומו. עד עכשיו קיימנו שלושה דיונים בחלק מוועדת המשנה על ירושלים, ויהיה מעקב בוועדת החוץ והביטחון אחר אופן מילוי החוק.

עמנואל זיסמן (העבודה):

יש ועדת משנה?

אורי אור (העבודה):

אמרתי, בוועדות משנה שונות של ועדת החוץ והביטחון.

אני חוזר ואומר: אני צופה מאבקים אלימים, קשים מאוד, בשנים הקרובות ובחודשים הקרובים סביב נושא ירושלים. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת עמנואל זיסמן. אחריו – אנחנו מתחילים עם חברי סיעות חד"ש ומד"ע.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, הבנתי מחברת הכנסת תמר גוז'נסקי, שסוף הדיון צריך להיות לפני תשובת יושב-ראש הוועדה, נציג הליכוד ונציג מפלגת העבודה. העבודה פתחה, הליכוד מסיים; הליכוד היה שני, והעבודה צריכה להיות שנייה לפני הסוף.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מיכאל איתן, הגיע תורו של חבר הכנסת זיסמן לדבר.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני מוכן – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

רגע. אני יודע שאתה מוכן. הגיע תורו של חבר הכנסת עמנואל זיסמן לדבר. הוא היה קרוב לתור והוא אמר: אני חבר בוועדת הכנסת, אני מבקש לאפשר לי לדבר בתום הישיבה. חשבתי שזו זכותו של כל חבר שהוא חבר ועדה ואמרתי לו: תרד לוועדת הכנסת, ובתום הישיבה במליאה תדבר. עכשיו הסתיימה הישיבה של ועדת הכנסת, וחבר הכנסת זיסמן ישמח לדבר לקראת הסוף. אבל זה יפגע באיזון, כי בסוף יש לי חבר הכנסת מצא, חבר הכנסת דוד צוקר והשר דוד ליבאי, ואני מבין שזה נקבע מבחינת האיזון.

מיכאל איתן (הליכוד):

באיזון המשיבים הם תמיד יושב-ראש הוועדה ושר המשפטים. האיזון קובע, ששני נציגי הסיעות הגדולות הם אחרוני הדוברים ברשימת חברי הכנסת. כרגע יש לנו שני נציגים שהם ירושלמים, ולכן חבר הכנסת יהושע מצא ייצג את הליכוד בעמדת אחרון הדוברים וחבר הכנסת עמנואל זיסמן ייצג את המפלגה הגדולה, שגם פתחה את הדיון, לפני האחרון.

דן תיכון (הליכוד):

אבל זה גם כתוב אצלך. אני ראיתי.

היו"ר ד' שילנסקי:

תרשו לי, רבותי, אני מקבל את הרשימה מלשכת יושב-ראש הכנסת – –

מיכאל איתן (הליכוד):

כך היא מופיעה.

היו"ר ד' שילנסקי:

– – בסמכות יושב-ראש הכנסת. אצלי מופיע חבר הכנסת דוד צוקר.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

בתור יושב-ראש הוועדה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מיכאל איתן, חבר הכנסת דוד צוקר מופיע בתור יושב-ראש ועדה.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אני מופיע בתור יושב-ראש הוועדה.

יהושע מצא (הליכוד):

והשר מופיע בתור שר.

היו"ר ד' שילנסקי:

בסדר. אני מבין ששניכם רוצים וכולם מסכימים. חבר הכנסת עמנואל זיסמן.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני אדבר לפני האחרון.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת יהושע מצא יהיה האחרון, ולפניו – חבר הכנסת עמנואל זיסמן. סיכמנו בהסכמה ושלווה ושלווה. הנה, אני כותב את זה למען הסר ספק. חבר הכנסת יהושע מצא, אני רוצה שתשמע מה שאני כותב, וזה יהיה סופי.

יהושע מצא (הליכוד):

זה כתוב אצל המזכירה מזמן.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא. פה כתוב בצורה הפוכה, ואני רוצה לכתוב נכון בהסכמה. אחר כך חבר הכנסת עמנואל זיסמן, חבר הכנסת יהושע מצא, חבר הכנסת דוד צוקר והשר דוד ליבאי. אני פשוט סוגר את הרשימה ושלא יהיו יותר ויכוחים.

עכשיו אני מזמין את חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מאחר שבדרך כלל אין זה טבעי להתפרץ ולהרים את קולי במליאת הכנסת, אני מקווה שלא פגעתי בכבודה של הכנסת הבוקר כאשר התפרצתי כמה וכמה פעמים. אבל עשיתי זאת משום שנעשתה נבלה, בידועין או שלא בידועין, זה לא כל כך חשוב, ומשום שבאופן שיטתי סיעות בכנסת מנסות לפגוע בזכויות של חברי הכנסת כפרטים ושל סיעות שהן יותר קטנות בבית הזה.

אני חושבת שהגיע הזמן שהסיעות הגדולות בבית, קואליציה ואופוזיציה, יבינו שאין להן זכויות יתר בבית הזה, וודאי שאין להן שום זכות יתר לעקוף תקנון.

אני שמחה שוועדת הכנסת קיבלה את עמדותי, ואני שמחה שלפחות ברגע הזה העוול המסוים הזה תוקן. אבל אני חושבת שבאופן כללי יותר צריכים כמה וכמה אנשים לפשפש במעשיהם ולשאול את עצמם, איך הם לא שמו לב, איך הם לא ראו ואיך זה לא הפריע להם בכלל.

אני רוצה לעבור לעניין החוק. חברי הכנסת, היתה בישראל ראש ממשלה, גולדה מאיר, והיא העירה פעם: מי הם הפלשתינים? גם אני פלשתינית. ובאותו משפט נודע שלה היא הביעה את כל עולמה הרוחני בקשר לפלשתינים, את כל השקפת עולמה בקשר לפלשתינים.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

עולמה הצר.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

כן, את כל השקפת עולמה הצר, בבקשה, בקשר לפלשתינים.

חגי מירום (העבודה):

כעולם נמלה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

היא אמרה, שמבחינתה הפלשתינים פשוט לא קיימים ולכן היא לא מבינה מדוע בכלל צריך לדון בעניינם.

והנה עברו שנים, התחלפו ממשלות, התחלפו תנאים, התחלפו תהליכים – – –

דן מרידור (הליכוד):

חברת הכנסת גוז'נסקי, לזכותה ייאמר שהיא לא אמרה שהם לא קיימים. היא אמרה שלא קיים עם פלשתיני. היא לא התעלמה מהאנשים, היא התעלמה – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

היא שאלה מי הם הפלשתינים. היא אמרה: גם אני פלשתינית.

דן מרידור (הליכוד):

— — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

נכון. בזה בעצם היא רצתה לומר, שיש פלשתיני במובן של תושב, ולכן היא אמרה: יש כל מיני פלשתינים. אבל מעבר לזה היא אמרה: זכויות לאומיות אין להם.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני יכול להוסיף ולתקן שהיא לא היחידה שאמרה את זה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

ודאי שלא. הבעיה היא שהיום, כידוע לך, אדוני היושב-ראש, הממשלה היא ממשלת עבודה-מרצ, ומפלגת העבודה היא המשך מפלגתה של גולדה מאיר.

נזכרתי בביטוי הזה של גולדה מאיר, משום שלמקרא הצעת החוק שהונחה לפנינו, דומני שיש מי שממשיך לטעון את הטענה הזאת בכלל, ובמיוחד לגבי ירושלים. כי מה אומרת הצעת החוק הזאת, בלי שניכנס כרגע לכל סעיף שלה? הצעת החוק הזאת אומרת, לאחר כל הדברים שכבר נעשו בעבר, שלא רק שאין בדעתה של הממשלה לתקן את העוול שנעשה עם סיפוחה של ירושלים המזרחית וההתעלמות מהזכויות של העם הפלשתיני בירושלים, אלא היא באה לקבע את העוול זה, לחזקו, לתקוע בו עוד ועוד מסמרים. וכל זה למה? כל זה משום שראש הממשלה והממשלה החליטו שצריך למצוא חן בעיני הימין ההיסטרי, שצועק וזועק וארגן הפגנות, ומנסה להחריף את המתיחות בתוך ירושלים.

אין ויכוח – ודאי שאינני מערערת – על מקומה של ירושלים בהיסטוריה של העם היהודי, בתודעה הלאומית של העם היהודי, ואני חושבת שזה לא רק עניין של אנשים דתיים אלא זה עניין של אזרחי ישראל, הרוצים להמשיך בהשתייכות לארץ הזאת, כאשר ירושלים היא חלק מהנושא. לכן מקום ירושלים הוא יקר וחשוב.

אבל אי-אפשר לדון בגורלה של ירושלים ולהתעלם מרבבות הפלשתינים שמתגוררים בירושלים, מהם שמתגוררים עשרות עשרות דורות בעיר הזאת, מהם ששורשיהם בירושלים נעוצים לפני 1,000 או 1,300 שנה.

דן מרידור (הליכוד):

גם בנצרת, לא רק בירושלים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

בסדר.

אי-אפשר לבוא היום ולומר: לכם אין זכויות.

היו"ר ד' שילנסקי:

רק רגע, למען הסדר הטוב. הודעתי קודם שתהיה הפסקה והדיון יחודש על-ידי הודעה ברמקול. יכול להיות שיש חברים שיצאו והם מחכים להודעה כדי לדעת שיש המשך הישיבה. לכן אני מבקש מסגנית מזכיר הכנסת לדאוג לכך שברמקול תינתן הודעה שאין הפסקה וישיבת המליאה נמשכת.

סליחה על ההפסקה, אבל עשיתי זאת כדי למנוע אי-הבנות, שלא יבוא מישהו בטענה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אין בעיות.

לכן, כאשר דנים בנושא ירושלים חייבים למצוא, אם רוצים שלום, דרך לבטא את ההיסטוריה, התודעה הלאומית, תחושת השייכות, גם של היהודים, גם של הערבים, גם של הישראלים, גם של הפלשתינים. והשאלה הזאת היא לא שאלה שולית.

אני יודעת, למשל, שבהסדר עם ירדן הגיעו לפשרות מסוימות ולהסדרים מסוימים בקשר לקו הגבול, לזכויות חכירה וכו', וכל זה לפי עקרונות מגילת האו"ם, לפי עקרונות המשפט הבין-לאומי. אבל עקרונות המשפט הבין-לאומי לא נעצרים בשערי ירושלים, ועקרונות המשפט הבין-לאומי אינם מכירים בסיפוחה של ירושלים, בסיפוח החד-צדדי של מזרח העיר למערבה, כפי שהתקבל על-ידי ממשלת ישראל ואושר על-ידי הכנסת.

הרוב המכריע, כמעט כל מדינות העולם, בכלל זה ארצות-הברית, בכלל זה מדינות מערב-אירופה, אינן מוכנות להקים את שגרירותיהן בירושלים משום שהן אינן מכירות בסיפוח מזרח העיר ומשום שהן סבורות ששאלת ירושלים טרם נפתרה.

כל הנושא של ירושלים חוזר ועולה עכשיו, וביתר תוקף, על רקע התהליך המדיני שהחל באוסלו ונמשך בהסכמי עזה ויריחו. באוסלו, בהסכם העקרונות, סוכם שנושא ירושלים יידון במשא-ומתן על הסדר הקבע. על ההסכם הזה חתומה ממשלת ישראל וחתום אש"ף. ואני שואלת את עצמי: אם סוכם בהסכם, שהוא הבסיס לכל התהליך המדיני בינינו לבין הפלשתינים, שנושא ירושלים יידון בהסדר הקבע, מה ראתה הממשלה להגיש היום הצעת חוק שעניינה ירושלים וליצור בזה עוד פרובוקציה, עוד מכשול, בדרך להסדר השלום בינינו לבין הפלשתינים?

הממשלה הכירה בכך שירושלים היא נושא למשא-ומתן, אז תשאירו את זה למשא-ומתן. היום במדינת ישראל יש הרבה מאוד חוקים מסוגים שונים, ואינני סבורה – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

זה לא מדויק. זה לא לנושא למשא-ומתן, היא הכירה בכך שיש זכות להעלות את הנושא.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

חבר הכנסת זיסמן, נדמה לי שגם אתה תסכים אתי – גם אם דעתך שונה לגבי הפתרון – שלא יהיה שלום בין ישראל לבין הפלשתינים בלי פתרון שאלת ירושלים, בלי פתרון שיהיה מוסכם.

והנה היום, כאשר אנחנו נמצאים בקשיים כל כך גדולים בקשר ליישום השלב השני של החלת הסכם הביניים על הגדה המערבית כולה ויש שאלות קשות ביותר בקשר לעריכת הבחירות, כאשר הממשלה הודיעה לפלשתינים שאין לה כוונה לפנות את כל מרכזי הערים, שאין לה כוונה לעשות היערכות מחדש של הצבא, כאשר בעצם מציעים להם לעשות בחירות בנוכחות צבא ישראלי בתוך הערים, בתנאים האלה, כאשר על הפרק עומדות שאלות רציניות ביותר איך מקדמים את ההסכם שכבר הושג, באים להשליך את הפצצה הזאת ששמה חוק ירושלים.

אני רוצה להדגיש בהקשר זה, שהממשלה ממשיכה – בניגוד לאינטרס של השלום ובניגוד להסכמות עם אש"ף, כפי שאני מבינה אותן – במדיניות של קביעת עובדות. שהרי מה אומרים הפלשתינים? באוסלו הסכמנו שעניין ההתנחלויות גם הוא יידחה, ולכן עובדה היא שהפלשתינים מיישמים את ההסכמים בלי שהם מעלים כרגע כתביעה להזיז התנחלויות, ואפילו לא התנחלות כמו נצרים, שהיא התנחלות בעייתית, ואני חושבת שחלק גדול מחברי הבית הזה כבר הביעו את דעתם שרצוי שהיא תוזז ממקומה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

את רוצה להגיד – המועצה הפלשתינית, כי הפלשתינים כן רוצים להזיז.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אש"ף לא אמר – כל זמן שלא יזיזו התנחלויות, אני לא מיישם שום שלב בהסכם; הוא לא אמר את זה. אבל מה עושה ישראל? ישראל לא מסתפקת בכך והממשלה הנוכחית לא מסתפקת בהסכם שהושג עם הפלשתינים, אלא היא באה וקובעת עובדות חדשות בתחום ההתנחלות.

דן מרידור (הליכוד):

הממשלה הזאת? לא הליכוד?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

הממשלה הזאת, אדוני.

דן מרידור (הליכוד):

יפה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

כן, אני יודעת, הממשלה הזאת. למעלליה של הממשלה הקודמת היו לי שנתיים להתייחס בכנסת הקודמת, ודומני שאדוני יסכים אתי שלא חסכתי שום הזדמנות כדי לומר את דעתי על מעשיה של הממשלה הקודמת בכל מה שקשור בהכשלת כל סיכוי להסדר, בהקמת ההתנחלויות המיותרות והמזיקות.

אבל מה עושה עכשיו הממשלה? קראתי הבוקר בעיתון, שהממשלה החליטה להוסיף 5,000 דירות במעלה-אדומים, ובצו של אלוף הפיקוד לספח 6,000 דונם של אדמות מדינה לתוכנית המתאר של מעלה-אדומים, וכל זה בכוונה ליצור רצף בין ירושלים לבין מעלה-אדומים –

עמנואל זיסמן (העבודה):

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

-- שנכון לרגע זה היא איננה חלק מירושלים. ואם זו איננה מדיניות שמחבלת בשלום, שמחבלת בהסדר ובאה להרגיז את הפלשתינים ולומר להם: אתם מגיעים להסכם, אבל אתם תזחלו אליו על הברכיים, מה היא המדיניות? אני שואלת את עצמי ואת כל הבית הזה: האם יש לנו עניין לעשות הסכם עם הנהגה זו? האם יש לנו עניין לחזק בתוך העם הפלשתיני את הכוחות המתנגדים לשלום?

הרי זו משמעות החלטה כזאת על הקמת התנחלות נוספת, או על הוספת 5,000 דירות למעלה-אדומים, או על חיבור מעלה-אדומים לירושלים, על הוספת אדמות מדינה לתוכנית המתאר. באיזה אדמות מדינה מדובר? של מי אדמות המדינה? האם אלה לא אותן אדמות מדינה שבפתרון הקבע שצריך להיות עם הפלשתינים יהיו אדמות המדינה הפלשתינית, אדמותיו של העם הפלשתיני?

והנה באים היום וקובעים עובדות, דבר שיגרום לכל מתנגדי השלום בעם הפלשתיני שיבואו אל ערפאת ואל ההנהגה הפלשתינית ויאמרו: תראו מה עושים לכם? עושים מכם צחוק, מתעללים בכם. ולאחר מכן הם ילכו בחזרה אל העם הפלשתיני ויקומו אותו נגד ההסדר.

אני שואלת, איפה ההיגיון הפוליטי של הממשלה הזאת בקביעת עמדות כאלה ועובדות כאלה? לשם מה?

אני יודעת שאנשים דתיים ושומרי מסורת רוצים לבוא להתפלל במקומות הקדושים ליהדות בירושלים. אבל ירושלים קדושה לא רק ליהודים, היא עיר קדושה ראשונה במעלה למוסלמים ולנוצרים. היא המרכז הלאומי של העם הפלשתיני.

ועכשיו, בהצעת חוק זו, כתוב שהרשות הפלשתינית תקבל רשות לפעול בירושלים. זה דבר מובן מאליו ונובע מההסכמים, ולא צריך חוק לשם כך. מכאן שהציעו זאת כדי שאחרי צמד המלים "רשות פלשתינית" יכתבו גם את המלה "אש"ף".

מה המשמעות? פעילות אש"ף בירושלים, פעילות המוסדות הפלשתיניים בירושלים היא פעילות שהיתה קיימת כל השנים. היום, כאשר אש"ף הוא פרטנר למשא-ומתן להסכמים; היום, כאשר אש"ף הוא הכתובת שלנו, כאשר אנחנו רוצים להגיע להסדר עם הפלשתינים, היום באים ואומרים לאש"ף: לא יהיה לך בירושלים שום מוסד, לא מוסד מחקר, לא מקום להוצאת עיתון לאור, לא ארגון נשים, לא מפלגות, שום דבר.

מה פירוש הדבר? פירוש הדבר שאומרים לפלשתינים – וזה מחזיר אותי לתקופתה של גולדה מאיר – בירושלים כל אחד מכם אישית יכול, בינתיים, לגור, אם ישיבת "עטרת כוהנים" או איזו ישיבה אחרת לא נישלה אתכם. בינתיים אולי תגורו שם, עד שאנחנו נזיז אתכם. אבל כגוף, כקבוצה, כיחידה לאומית, אתם לא קיימים בירושלים.

זוהי אמירה נפשעת מבחינת השלום, זוהי אמירה שבאה להכשיל כל הסדר שלום. הגופים הפלשתיניים הקיימים היום בירושלים אינם המייצגים של הרשות הפלשתינית וגם לא יהיו. אבל הפלשתינים תושבי מזרח-ירושלים קיבלו זכות להשתתף בבחירות שייערכו למועצה הפלשתינית. זאת אומרת, שבהסכם הקיים היום ממשלת ישראל הכירה בהם כחלק מהעם הפלשתיני שזכותו לבחור את נציגיו. ואם הם חלק מהעם הפלשתיני, ואם מותר להם לבחור את נציגיהם, אסור להם להקים שום מוסד? אסור לנהל שום ארגון? אסור להם להוציא עיתון? אסור לנהל דיונים? האם זה לא ביטוי לערעור מעמדו של אש"ף? האם זה לא ביטוי לכוונה לערער את מעמדו של אש"ף?

חברי הכנסת, שאלת ירושלים יכולה להיפתר רק בהסכם. אותו דבר אנחנו אמרנו לגבי כל השטחים שישראל כבשה מאז 1967. לגבי השטחים שישראל כבשה ממזרח הירדן, וכל השטחים הוחזרו למצרים. לגבי השטחים שישראל החזיקה משטח הממלכה הירדנית, הם הוחזרו או שהושג הסכם לגביהם. לגבי רמת-הגולן יושג הסכם שיכיר בריבונותה של סוריה בגולן.

חנן פורת (מפד"ל):

לא תזכי לזה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

לגבי דרום-לבנון יושג הסכם שיכיר בריבונותה של לבנון בכל שטחה.

לכן, אם אנחנו חוזרים ליחסים בינינו לבין הפלשתינים, הבסיס לכל ההסכמים הוא החלטות 242 ו-338, שאינן מכירות בכיבושים, וזאת הדרך היחידה להגיע לשלום.

גם עניין ירושלים יובא אל שולחן המשא-ומתן. גם בעניין ירושלים צריך למצוא הסדר. חד"ש, כבר לפני עשר שנים ומעלה, עוד לפני שהחל תהליך השלום, עוד לפני שבכלל רצו לדבר עם אש"ף, חד"ש הציעה הסדר שמדבר על שילוב האינטרס הלאומי של כל אחד משני העמים עם האינטרס של שמירת ירושלים כיחידה מוניציפלית אחת.

ההסכם שאנחנו מציעים הוא, שירושלים תישאר יחידה מוניציפלית אחת, אבל ירושלים המזרחית תוכר כבירתה של המדינה הפלשתינית שתקום וירושלים המערבית תמשיך להיות בירתה של מדינת ישראל. כמו-כן ייעשו הסדרים לגבי המקומות הקדושים, ייעשו הסדרים מוניציפליים וכל הסדר אחר שיהיה נחוץ.

אני חושבת, שכאשר יושג הסדר כזה, הוא ייתן לנו גם את השלום, גם את ההכרה הבין-לאומית בכך שירושלים המערבית היא בירתנו, בירת מדינת ישראל, וגם ייצור מצב של נורמליזציה ביחסים בין העמים. שלום מתוך התנשאות, שלום מתוך רמיסת זכותו של עם אחר, לעולם לא יהיה שלום. תודה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אני מזמין את חבר הכנסת טלב אלסאנע. יש לך רק שתי הסתייגויות, נכון?

טלב אלסאנע (מד"ע):

נכון.

היו"ר ד' שילנסקי:

פירוש הדבר עשר דקות. זה הרבה זמן. אפשר להגיד הרבה דברים בעשר דקות.

אני מבקש את סליחתך, ברצוני רק לשאול אותך, ולא על חשבון זמנך, וגם את חברת הכנסת תמר גוז'נסקי: אני מוצא פה על שולחני שתי הודעות, על האחת חתום חבר הכנסת האשם מחאמיד ועל השנייה חתום חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה. שתיהן מדברות על הפיכת ההצבעה בנושא הזה להצבעת אי-אמון.

אינני יודע איך צצו הניירות האלה על שולחני, האם זה נשאר מהזמן שקודמי כיהן כיושב-ראש הישיבה – – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

שני המסמכים הוגשו ליושב-ראש הקודם, שניהל את הישיבה לפניך.

היו"ר ד' שילנסקי:

בדרך כלל נהוג להעביר דברים כאלה ליושב-ראש הכנסת. אני מבין שהכוונה שלכם היתה להגיש את זה כאן, כדי שאנחנו נדאג להעביר ליושב-ראש הכנסת, לא כן?

טלב אלסאנע (מד"ע):

כן, בוודאי, הוגשו על מנת שיועברו ליושב-ראש הכנסת. לא הוגשו על מנת – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

ליושב-ראש הכנסת לא הוגש כל מסמך אחר?

טלב אלסאנע (מד"ע):

לא.

היו"ר ד' שילנסקי:

גם את אומרת שלא, חברת הכנסת גוז'נסקי.

לכן, סגנית מזכיר הכנסת, אני מבין שאת מתחלפת עכשיו. אודה לך אם בדרכך תמסרי ליושב-ראש הכנסת את ההודעות האלה. כך אנחנו בטוחים שההודעות יגיעו לתעודתן.

בבקשה, חבר הכנסת טלב אלסאנע, עשר הדקות מתחילות עכשיו.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, בקשר לירושלים, עצם המשמעות של המלה "קודס" בערבית טומנת בחובה את המעמד המיוחד שיש לירושלים או לאל-קודס בקרב האוכלוסייה הערבית הפלשתינית, בקרב האומה הערבית ובקרב האומה המוסלמית בעולם.

אם מישהו יבדוק ויחקור, הוא לא ימצא בשום מדינה ערבית או מוסלמית עיר אחרת הנקראת בשם "אל-קודס", והיא זכתה בשם הזה לא במקרה. היא זכתה בשם הזה לאור מעמדה בקוראן וגם בסונה ובדבריו של הנביא מוחמד. אני אצטט משפט אחד בערבית שכתוב בקוראן.

(אומר משפט בערבית)

המשמעות של המשפט הזה היא, שיש – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

אפשר לקבל תרגום?

טלב אלסאנע (מד"ע):

לזה בדיוק אני מגיע. מאחר שקשה לתרגם – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

אמרת "המשמעות". אני מתכוון לתרגום, כי אני לא מבין ערבית.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני אתרגם את זה עניינית.

היו"ר ד' שילנסקי:

לצערי, זה לא לכבודי שאני לא יודע ערבית, אבל אני לא יודע.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אם אתה לא יודע, זה הפסד של מי שאינו יודע.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מקבל את זה שזה הפסד, אבל בכל זאת אינני יודע.

טלב אלסאנע (מד"ע):

המשמעות היא שהנביא מוחמד עבר בלילה אחד ממכה – וזה נקרא "אל-מסג'ד אל-חרם", מסגד אל-חרם – לאל-אקצה, זה המקום של מסגד אל-אקצה בירושלים. שני המקומות האלה זוכים במעמד מיוחד, ומשם, מאל-אקצה, הוא עבר לשמים, לפגישה עם הנביאים ועם הקדושים, אבל בפסוק הזה נאמר שאלוהים בירך לא רק את מסג'ד אל-אקצה, אלא הברכה היא גם לאזור סביבו. לכן כל העיר ירושלים, כל מזרח-ירושלים, אל-קודס, זוכה למעמד של מסגד, לקדושה של מסגד בקרב המוסלמים. וביהדות מכירים במעמדה של אל-קודס, במעמדה בהיבט הדתי, בקרב המוסלמים ומכירים בזכותם.

לכן, לא במקרה גם הליכוד אישר את הסכם השלום עם ירדן, שם דובר על מתן דריסת רגל למלך חוסיין במזרח-ירושלים. מדוע? כי מכירים ומוזרים שיש למזרח-ירושלים מעמד דתי. אז אני שואל את עצמי: למה צריכים להיות צבועים? למה לא נהיה גלויים, כנים, צודקים עם עצמנו ועם אחרים, ובאותה מידה שמכירים בהיבט הדתי, להכיר גם בהיבט הפוליטי, הריבוני, לפלשתינים?

אני רוצה לציין, שעל-פי המשפט הבין-לאומי, ירושלים, מבחינה משפטית, מעמדה כמעמד יריחו. היא נכבשה ב-1967. היא לא היתה בשליטת מדינת ישראל לפני 1967 והיא חלק מהשטח הכבוש אחרי 1967. אם כנסת ישראל חוקקה חוק המחיל את הריבונות הישראלית על מזרח-ירושלים, זה לא משנה את מעמדה של ירושלים על-פי החוק והמשפט הבין-לאומי וזה לא סותר את ההחלטות הבין-לאומיות. להיפך, על-ידי צעד כזה מפירה מדינת ישראל את אמנת האו"ם, מפירה את החלטות מועצת הביטחון אחרי 1967. לכן, הזכויות המשפטיות המוקנות לעם הפלשתיני בירושלים קיימות, והחוק הישראלי לא פגע בהן ולא שינה אותן.

דבר נוסף: אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מנהלים היום משא-ומתן עם הפלשתינים, עם הרשות הפלשתינית, וכולנו יודעים שעברנו גלגולים רבים עד שהגענו עד לשלב של הכרה באש"ף, שהוא היום הפרטנר למשא-ומתן; מאותה אמרה אומללה של בגין לגבי אש"ף: "חיה דו-רגלית" – לשלב הזה שרואים בו שותף לתהליך השלום ורואים בו נציג של העם הפלשתיני ויודעים ומאמינים שהוא מנהיג שוחר שלום והוא מתכוון להגשמת השלום ונוקט צעדים אמיצים בכיוון של ביסוס מערכת היחסים, ההבנה והאמון ההדדי בין הפלשתינים ובין היהודים.

לאחר גלגולים רבים כאלה שעברנו עד היום, באים ואומרים שאת בעיית ירושלים אנחנו לא נפתור במסגרת המשא-ומתן. אומנם היא הוזכרה במסגרת הסכם אוסלו, ולא רק הוזכרה, אלא במסגרת הסכם אוסלו גם דובר בצורה מפורשת על כך שתושבי מזרח-ירושלים תהיה להם הזכות לבחור ולהיבחר לרשות הפלשתינית; ואם נתנו להם את הזכות, הרי ידעו שיש זיקה בין הרשות הפלשתינית, בין רצועת-עזה, בין הגדה המערבית לבין ירושלים. הם לא נתנו זכויות כאלה לשום עיר אחרת בתחום מדינת ישראל, או שחלה עליה הריבונות הישראלית. ניתנה לתושבי ירושלים הפלשתינים הזכות הזו

לבחור ולהיבחר במסגרת הבחירות שיהיו למועצה הפלשתינית, משום שהכירו במעמד המיוחד ובזכויות המיוחדות של הפלשתינים במזרח-ירושלים; וזה צעד אחד נוסף לצעד השני שיבוא בשלב הסדר הקבע, בשלב הסופי, שם תועלה למשא-ומתן סוגיית הריבונות והמעמד הסופי של ירושלים.

אבל כשבאים וטוענים או מכוונים אצבע מאשימה כלפי הרשות הפלשתינית ודורשים ממנה שלא להעלות את סוגיית ירושלים בשלב הביניים, אני שואל את עצמי: מדוע ממשלת ישראל צריכה להעלות את הנושא הזה עכשיו, כשהתחייבה, ובכתב, כלפי הרשות הפלשתינית להעלות את זה אך ורק בשלב הסדר הקבע? מדוע מנסים להכתיב עובדות על-ידי חקיקת חוקים במקום לנהל משא-ומתן? מדוע מנסים עכשיו, היום, אפילו בטרם הגשימו צעד נוסף מעבר לעזה ויריחו תחילה, להכתיב עובדות על-ידי העלאת ירושלים היום, קביעת מעמדה ואיסור כל פעילות של הרשות הפלשתינית בתוך ירושלים, וכל זאת במקום לנהל משא-ומתן?

אני שואל את עצמי: מה התכלית בהצעת החוק הזו? אילו אינטרסים היא מקדמת? באיזו מידה היא משרתת את הממשלה הזאת? באיזו מידה היא משרתת את תהליך השלום? לדעתי, היא לא משרתת שום אינטרס, ולכן אין פלא שאף בזמן הליכוד לא חוקקו חוק כזה שאוסר פעילות של אש"ף במזרח-ירושלים. לא חוקק חוק כזה, שאוסר את הפעילות של הפלשתינים והמוסדות הפלשתיניים במזרח-ירושלים שהיו קיימים באותו זמן. וממשלה החורגת על דגלה הגשמת השלום עם הפלשתינים היא זו שרוצה למנוע, וממי, מהשותף לתהליך השלום, את הפעילות המדינית והפוליטית שלו במזרח-ירושלים?

אי-אפשר לפתור בעיות על-ידי התעלמות מהן, אי-אפשר להתחמק מהתמודדות עם הבעיה על-ידי טמינת הראש בחול כבת יענה. עובדה היא שירושלים איננה מאוחדת. במזרח-ירושלים אנחנו רואים בהתנהגות היומיומית שיש הפרדה. אי-אפשר להיכנס היום למזרח-ירושלים ולהתהלך בה כפי שחבר הכנסת חנן פורת היה רוצה. המצב שם שונה.

חנן פורת (מפד"ל):

טלב אלסאנע (מד"ע):

יש הרוב הערבי, יש להם השאיפות שלהם, יש להם הרצון שלהם, וכל אלה שניסו לדכא את הרצון של העם הזה ברצועת-עזה ובגדה נכשלו. גם הניסיונות לדכא את הרצון של העם הזה במזרח-ירושלים דינם להיכשל.

הפתרון הוא להכיר בזכותו של העם הפלשתיני במזרח-ירושלים, ואני מסביר מדוע: כי אף אם הפלשתינים ישלימו, ואני בטוח שהם לא ישלימו, הרי הערבים לא ישלימו. ואם כל מדינות ערב ישלימו עם ויתור על ירושלים, הרי האומה המוסלמית לא תוותר.

לכן, הבעיה של מזרח-ירושלים לא תיפתר על-ידי הצעת חוק כזו, לא תיפתר על-ידי ניסיון ליצור עובדות בשטח. הפתרון של ירושלים הוא בהכרה – אדוני היושב-ראש, קלטתי את המסר.

היו"ר ד' שילנסקי:

תסיים. אתה מקבל עוד חצי דקה כדי לסיים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אנחנו לא יכולים לתת יד להצעת חוק מעוותת זו, המנוגדת לתהליך השלום, המנוגדת להסכם אוסלו, המנוגדת להתחייבויות הממשלה בקווי היסוד שלה. הצעת חוק זאת מיותרת לחלוטין. לכן, אדוני, אנחנו נצביע נגד, ואנחנו ביקשנו לראות בהצבעה על הצעת החוק הזאת הצבעת אי-אמון בממשלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת חנן פורת ביקש הודעה אישית. אומנם בהתאם לתקנון היבש הודעה אישית היא בתום הישיבה, אבל היו לאחרונה הרבה חריגים – אני מכיר, שמעתי את הוויכוח, אתה מקבל חמש דקות להודעה אישית.

עד שחבר הכנסת חנן פורת יעלה אני אגיד לך, חבר הכנסת טלב אלסאנע – אני רוצה לברך את היחידה של הצנחנים שיושבת ביציע, והנה אתה זכית שהם ישמעו, זה כבוד גדול וזכות גדולה – – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

כבוד הדדי.

היו"ר ד' שילנסקי:

הם שמעו דווקא את הנאום שלך. אני מברך אתכם; תהיו ברוכים בביקורכם בכנסת ישראל.

הודעה אישית של חבר הכנסת ח' פורת

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת חנן פורת, גם אתה זוכה בזכות הזאת. חמש דקות, כבר הפעלתי את השעון.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אכן הצנחנים היושבים ביציע מכבדים את הכנסת, אבל הכנסת אינה מכבדת את עצמה. לפי מיטב הכרתי, כל מה שמתחולל כאן, בדיון על הצעת החוק של יישום הסכם עזה ויריחו, הוא ביזיון, בושה וחרפה לכנסת.

קודם כול – לגבי עצם סדרי הדיון. אינני מבין, מדוע הצעת חוק כזאת, כל כך נכבדה, כל כך רצינית, כל כך טעונה לכל הצדדים, צריכה להתחיל להידון ב-01:00? מדוע חברי כנסת אינם יכולים, ככל אדם שמכבד את מקום עבודתו, ואנחנו עוסקים פה בעבודה ציבורית, לשבת בזמן הראוי, מתוך צלילות דעת – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

חבר הכנסת פורת, תרשה לי, אני אשיב לך. גם חוק הבורסה, גם חוק כביש חוצה-ישראל, גם התקציב, כל מה שלא נוח לממשלה – – –

חנן פורת (מפד"ל):

כל זה הוא – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת ויינשטיין, אל תאריך את הדיון בנושא כי נתחיל בוויכוח על זה. הודעה אישית לא נהוג, דרך אגב, להפסיק.

חנן פורת (מפד"ל):

להיפך, אין כאן כל ויכוח – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חנן פורת (מפד"ל):

חבר הכנסת ויינשטיין רק מחזק את דבריו, ואני רוצה לומר שכל סדר הדיון הזה הוא חרפה לכנסת והוא מביא לידי כך שכך גם יתייחסו אזרחי ישראל אליה. זה נכון גם לגבי חוק הבורסה, זה נכון גם לגבי חוק התקציב, זה נכון גם לגבי כל הדברים האחרים. איך אפשר לנהל כך דיון רציני?

יתר על כן, עומדים בהסכמה כזאת או אחרת ומבקשים למנוע את הזכות הבסיסית של חבר כנסת להגיש הסתייגויות. אני טרחת, במשך ימים, בקשר להסתייגויות הנוגעות לחוק הזה, מפני שאני חושב שהחוק הזה, שאיננו מסדיר את מעמדם של המתגוררים בכל רחבי ארץ-ישראל, ביהודה ובשומרון, שאיננו מסדיר את מעמדם של היהודים בירושלים, שאיננו מסדיר את הדברים האלמנטריים שהתחייבה עליהם הרשות הפלשתינית, כגון ביטול האמנה הפלשתינית, אותם סעיפים הנוגעים להשמדת ישראל, כגון פריקת ה"חמאס" וה"ג'האד האסלאמי" מנשקם – איפה פה ההתנאות הנוגעות לדברים האלה? כל אלה חסרים, והם הופכים את החוק הזה לחוק של אותיות מתות.

כשאני מבקש להגיש הסתייגויות כל כך נכבדות ורציניות, באים ואומרים לי: על-פי הסכם, זכותך בטלה ומבוטלת. לא מקובל עלי. לא מקובל עלי. לא מקובל עלי כל סדר הדיון הזה, ואני רוצה להציע, אדוני יושב-ראש הכנסת, שהנשיאות של הכנסת תדון באופן נכבד ורציני בשינוי מן היסוד של כל הניהול של ישיבות הכנסת.

אי-אפשר לקיים כך דיון. אינני יודע איזה מקום עבודה נוסף יש בישראל שכך דנים בו; אולי בצה"ל, כאשר פורצת מלחמה. מה זה העניין הזה שיושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט מעביר במין טירוף מערכות כזה את החוק ומאמץ את כולם? עובדי הבית כבר נושרים ממקומם. תשאלו את הקצוניות, תשאלו את הסדרנים. מדוע אנחנו צריכים לנהוג פה כמו איזה אנשים שאינם יודעים לעבוד בצורה מסודרת? האם הכנסת לא צריכה לשמש דוגמה בעניין הזה גם למערכות אחרות במדינה?

אדוני היושב-ראש, אני מבקש, וזאת הודעתי האישית, אני מבקש בשמי ובשם רבים רבים מחברי הכנסת שזאת הרגשתם, מכל סיעות הבית, ללא הבדל, שתשבו על כך, אדוני היושב-ראש ואדוני היושב-ראש המחליף אותו, תשבו על כך בנשיאות ותקבלו החלטות.

הכנסת לא תעבוד אחרי 01:00, אלא אם כן פורצת מלחמה. הכנסת לא תתחיל את דיוניה תוך שינוי סדרים. אני, למשל, התחייבתי להופיע בשעה 08:30 בפני ציבור גדול מאוד של אנשים שחיכו לי ולא יכולתי להיות כאן. האם לא זכותי, כשאני יודע איך לנהל לעצמי את סדר-היום? אי-אפשר כך, בפרט בחוקים הכי נכבדים, הכי חשובים, הכי קריטיים.

מלה אחרונה, אדוני היושב-ראש, לגופו של עניין. הצעת החוק הזאת על ירושלים היא בבחינת דובדבן על עוגה של גללים. כל הצעת החוק הזאת, שכביכול באה לשפר במידה מסוימת את המצב הנוכחי בירושלים, שאני אינני מאמין שהיא תיושם ותהיה אכיפה – כל הצעת החוק הזאת אינה אלא הצעת חוק שבעצם מכסה על הסכם שכל כולו עשוי בכחש ובכזב. אילו לפחות היתה נתבעת התביעה

האלמנטרית מארגוני הטרור שאתם חתמנו, כביכול, על הסכם אוסלו, לבטל את האמנה שקוראת להשמדת ישראל – –

היו"ר ש' וייס:

זאת לא הודעה אישית.

חנן פורת (מפד"ל):

– – ולפרוק את ארגוני הטרור מנשקם, היה אפשר לומר שראינו שהם התחילו ליישם משהו כדי שהדברים יהיו על בסיס הדדי.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חנן פורת, יש לי שאלה אליך. זאת עדיין הודעה אישית?

חנן פורת (מפד"ל):

אני מסיים.

היו"ר ש' וייס:

זאת לא הודעה אישית; זאת חריגה מוחלטת מהתקנון, אז תסיים.

חנן פורת (מפד"ל):

לא שמעת את ראשית דברי.

היו"ר ש' וייס:

שמעתי את כולם. אני בא במתכוון מחדרי. ביקשתי גם מידידי סגן היושב-ראש חבר הכנסת עובדיה עלי לעלות, כדי להשיב לך. זאת לא הודעה אישית, ואני מבקש – – –

חנן פורת (מפד"ל):

בסדר, אם שמעת את דברי אז – – –

היו"ר ש' וייס:

– – – תסיים.

חנן פורת (מפד"ל):

עיקר דברי היו מכוונים לגבי סדר ונוהל הדיון, ואני באמת מבקש – – –

היו"ר ש' וייס:

זאת לא הודעה אישית.

חנן פורת (מפד"ל):

זאת הודעה אישית שלי, פגיעה ביכולתו של חבר כנסת לתפקד.

היו"ר ש' וייס:

רק הקטע הזה. כל היתר, זאת לא הודעה אישית.

חנן פורת (מפד"ל):

או.ק"י. – – –

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש לסיים, לא לנצל את הבמה שקיבלת.

חנן פורת (מפד"ל):

אני מקווה שתיקחו את הדברים הללו, אדוני היושב-ראש, לתשומת לב, תדונו עליהם בנשיאות. אני, מצדי, מוכן, אם יש צורך, לעבוד עוד יום בכנסת, נעבוד עוד יום בכנסת, נעבוד בשעות נורמליות, נקבל את הדברים – –

היו"ר ש' וייס:

נא לסיים.

חנן פורת (מפד"ל):

– – בצורה מסודרת, ולא במין טירוף מערכות כזה, שאיננו מכבד את החוקים – –

היו"ר ש' וייס:

תודה.

חנן פורת (מפד"ל):

– – שאנחנו אמורים לחוקק כאן.

היו"ר ש' וייס:

קודם כול, אני מודה לחבר הכנסת עובדיה עלי שאפשר לי להחליף אותו לדקה כדי להשיב על ההודעה האישית. א. זאת לא הודעה אישית. להודעה אישית יש כללים משלה. הודעה אישית עוסקת במצב שבו חבר הכנסת, אישית, נפגע על-ידי דברים של שר או חבר כנסת אחר. אבל נעזוב את זה.

הועלו כאן כמה עניינים עקרוניים – – –

חנן פורת (מפד"ל):

– – –

היו"ר ש' וייס:

לזה יש טיפול, יש יושב-ראש הכנסת, יש נשיאות, יש ועדת הכנסת, כותבים מכתב, מבקשים פגישה וכן הלאה. זאת לא הודעה אישית. אנחנו לא צריכים לפרק את התקנון, בעיקר כאשר מדובר בטענה שלך שהיא דווקא לתקנון. אבל בזה גמרנו. לא קרה שום דבר.

לגבי ההערות שלך לגופן, אני מנצל את ההודעה האישית הזאת כאילו כדי להגיב עליהן בשלב זה. א. כל הצעה ברוכה שיש לך לגבי סדרי הבית – יש ועדת הכנסת, היא עוסקת בסדרי הבית, ודאי הצעה לתיקון התקנון, כמו הגבלת שעות או הוספת יום. יש חברי כנסת רבים שפונים לשם, חלק גדול מהטענות שלהם נדון, כל הטענות נדונות, פה ושם גם מתקבלות החלטות.

יושב-ראש הכנסת וכל אחד מסגניו, הנשיאות יחד, אנחנו פועלים על-פי התקנון, ולא אחת גם אנחנו, בנשיאות, קצת מתרעמים על כך שמפריזים בניצול התקנון וכן הלאה, אבל אנחנו פועלים על-פי התקנון. כך פעל קודמי, חבר הכנסת דב שילנסקי, ואלה שקדמו לו, כך אני פועל, וזאת חובתנו. אנחנו לא עושים טובה לאיש.

עכשיו אני אומר משהו לגבי מנגנון ההסדרים, וזאת בעצם הטענה העיקרית שלך. מנגנון ההסדרים צמח בכנסות האחרונות מול עלייה גוברת והולכת במספר ההסתייגויות, ואנחנו עבדנו אתו כי אחרת לא היינו יכולים לעבוד. אני רוצה לתת לך דוגמה. מה יעשה יושב-ראש הכנסת, או אחד הסגנים שמנהל את הישיבה, או כאשר יושב-ראש הכנסת לא בארץ ומישהו מחליף אותו, כאשר חברי כנסת יגישו, נניח, 6,000 הסתייגויות? מותר להם, אני שומע שהולכים להגיש 5,000 הסתייגויות לתקציב, וכאשר בעלי ההסתייגויות יבקשו הצבעה אישית על כל אחת מהן, הם בעצם ימנעו את קבלת תקציב המדינה. זה תהליך שלפי חשבון שעשיתי בעזרת יחידת המחשב שלנו יתמשך בערך שנה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

כמה זמן לקח לך לעשות את החשבון?

היו"ר ש' וייס:

זה המחשב, לא אני. על כן, אי-אפשר להסתדר בלי המנגנון הזה. נוצר מנגנון שעוזר לנו להסתדר במצבים כאלה. נכון שלא אחת הוא מקבל החלטות בניגוד לתקנון. אבל קיימת גם דרך אחרת לעשות את זה. יש סעיף 148 בתקנון, וועדת הכנסת יכולה להשתמש בו. היא לא רוצה להשתמש בו, וראש הוועדה לא רוצה להשתמש בו, כי זה יכול ליצור מצב של עריצות הרוב.

אני מבטיח לך שאני אעלה את העניין בישיבת הנשיאות. גם שני חברי נמצאים פה, הם בעלי ניסיון רב מאוד. אנחנו כנשיאות נדון, יכול להיות שנבוא באיזו הצעה לוועדת הכנסת בעניין הזה. דווקא לקטע הזה אני מתייחס מאוד ברצינות.

היום בא למשרדי חבר הכנסת סילבן שלום – והוא מסיעה שראשיה עשו את ההסדר. הוא אמר: מה פתאום החליטו בשמי שאני לא מדבר? יש כאן בעיות. זה מתחיל גם כן להתרסק. אני אעלה את זה בנשיאות. נדון בזה.

אתה צריך כמובן להבין, שאם נבטל את מנגנון ההסדרים הזה, אנחנו נגיע למצב של סתימת הכנסת ועורקי עבודתה במצב הנוכחי. ואז, חלילה, יצטרכו לשנות את התקנון, דבר קשה מאוד.

הערה אחרונה, ולשמה עליתי. אני כבר לפני חודש ביקשתי כאן שבמנגנון הזה ייקחו נציג מכל סיעה; לפחות זה, ששום סיעה לא תקופח, ללא הבדל גודל, בתהליך הזה. על כך אני אקפיד להבא.

אני מודה לך. אני מודה לחברי עובדיה עלי.

חנן פורת (מפד"ל):

אני רוצה לומר, גם אם אחד מגיש 100 הסתייגויות – – –

היו"ר ש' וייס:

1,000, 2,000.

חנן פורת (מפד"ל):

כאשר עושים את ההסדר צריך להתחשב באפשרות של חברי כנסת, ולו בזמן מצומצם.

היו"ר ש' וייס:

עזוב, זה סיפור מהתחלה. חבר הכנסת חנן פורת, אם יתחשבו, צריך לחזור לתקנון. לחזור לתקנון במצב של כמות ההסתייגויות הנוכחית – אין כנסת.

ידידי עובדיה עלי, אני מתנצל. השלטון שלך. בכל זאת פרצתי לתוך הקטע שאתה מנהל את הישיבה.

**הצעות חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (הגבלת פעילות), התשנ"ה-
1994**

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת האשם מחאמיד, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת סאלח סלים. רבותי, אני מבקש להודיע: אני קורא לחבר הכנסת; לא נמצא – איבד את זכות הדיבור. שלא תהיינה אי-הבנות.

עמנואל זיסמן (העבודה):

מאחר שהיה שינוי, אולי תמסור את שמות הדוברים.

היו"ר ע' עלי:

אני אומר את כל הרשימה. אחרי חבר הכנסת האשם מחאמיד יבוא חבר הכנסת סאלח סלים. אחריו – חבר הכנסת עמנואל זיסמן, אחריו – חבר הכנסת יהושע מצא, אחריו – חבר הכנסת דדי צוקר, ואחריו – השר ליבאי.

עמנואל זיסמן (העבודה):

כמה זמן?

היו"ר ע' עלי:

עשר דקות, נכון?

האשם מחאמיד (חד"ש):

מקסימום רבע שעה.

היו"ר ע' עלי:

אתה יכול לתכנן את הזמן.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, אני מסתכל פה לפני. אף שמדברים פה על חשיבותו של החוק הזה, אין פה שום שר מממשלת ישראל, וזה כשיש כל כך הרבה שרים וסגני שרים ושרים פוטנציאליים בדרך.

היו"ר ע' עלי:

סליחה. היות שאתה צודק, אני מודיע כעת שיש לממשלה חמש דקות לשלוח לכאן שר שישב וישמע. אם לא, אני מפסיק את הדיון. אני מפסיק את הדיון לא לחמש דקות. זה באמת ביזיון הכנסת, כל הזמן אותה הערה, והממשלה לא מוצאת לנכון לשלוח לכאן שר.

עמנואל זיסמן (העבודה):

יש כאן שר לשעבר.

היו"ר ע' עלי:

שר לשעבר מהטובים שהיו ומפקד מהולל. שר לעתיד חשוב. בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, זו הערה אחת. הערה שנייה: אומנם תם, נגמר והסתיים ויכוח, אבל לדעתי זה נעשה מאוחר מאוד, משום שהיתה הרגשה שיש פה סיעות גדולות בבית ואותן לא מעניין אם הן רומסות סיעות קטנות או מנסות לרמוס את הזכויות שלהן. עומדים כמה חברי כנסת, ראשי סיעות, פה במסדרון, שותים כוס קפה בעמידה ומדברים, עושים כל מיני תרגילים, כאשר חברי כנסת אחרים, שנבחרו בדיוק כמותם, לא יודעים על כך כלום. אני חושב שמהתלים ומזלזלים בכבודה של הכנסת, שיש בה מספיק ועדות, שיש בה ועדת כנסת. לא ייתכן שגורלה של הכנסת הנכבדה יוכרע פה במסדרון על כוס קפה בידי חברי הכנסת.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת האשם מחאמיד, גם בעניין זה יש טעם רב בדברייך, אמרתי זאת גם בדיון הקודם בסוגיה הזאת. אני מקווה שהדברים ייפלו על אוזניים קשובות ויימצא פתרון נאות, כך שהסיעות הקטנות לא תיפגענה ולא תישללנה מהן זכויות יסוד שמוקנות להם בתקנון.

האשם מחאמיד (חד"ש):

תודה רבה, אדוני. עד פה היו שתי נקודות שהסכמת אתי, אדוני היושב-ראש. אני מקווה – – –

הי"ר ע' עלי:

אלה שני נושאים שבהם אני מסכים אתך.

האשם מחאמיד (חד"ש):

כן, אני מקווה שגם בנושאים הבאים תסכים אתי.

ירושלים, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, איננה עיר מאוחדת. זאת אמרתי גם הבוקר – היא לא מאוחדת. בואו נראה מי נוסע היום מפה, ממערב העיר, למזרח העיר, מי יכול לנסוע בלי ליווי, בלי הגנה או בלי הרגשה לפחות שהוא מטייל בעיר שאינה שלו. כולנו מרגישים את זה. כשהולכים לבקר במזרח-ירושלים מרגישים שזה לא זה, היא לא מאוחדת. עצם זה שעושים כביש עוקף ועוד כביש ועוד גשר בין שתי הערים איננו עושה ממנה עיר מאוחדת. היא בעצם נשארת שתי ערים, זאת המציאות.

ולכן החוק הזה כל כך מלאכותי. זה חוק של אנשים שעצמו את העיניים וטמנו את הראש בחול וחשבו שכל העולם מצטייר כפי שהוא מצטייר אצלם בראש; העולם קיים כפי שהוא מצטייר אצלם. שכחו שיש מציאות בעולם. שכחו שיש 160,000 פלשתינים במזרח-ירושלים. לא מתחשבים בהם, אסור לאש"ף להקים מוסדות, אסור לאש"ף להיות שם. אנחנו יודעים שרובו של העם הפלשתיני באש"ף.

עמנואל זיסמן (העבודה):

נקווה שנראה את זה בבחירות.

האשם מחאמיד (חד"ש):

גם אני מקווה. אני מצטרף לתקוותך. אבל בינתיים זה לא נראה כך בגלל המדיניות הקיימת, בגלל חוסר הבהירות ובגלל הערבוביה בין העמדות השונות. יש חוסר בהירות. חוסר הבהירות, מה הוא מחזק? הוא מחזק את אלה שמתנגדים לתהליך השלום פה ושם, גם בקרב הפלשתינים. וכי מה אפשר לדרוש מאותם אנשים, למשל בעזה? ואנחנו יודעים באיזה עוני הם חיים, באיזה מצב הם חיים. המצב בעזה ובשטחים, עם המצור שם, עם הרעב שם, עם העוני, משחק לידיהם של אלה שמתנגדים לשלום. תראה פה בארץ את מי משרת המצב הזה – גם כן את הימין.

אתה רואה על מה מדברים כל הסקרים. הסקרים מפחידים מפני שהממשלה איננה ברורה במדיניות שלה. רגל שמאל ורגל ימין אינן הולכות ביחד.

עמנואל זיסמן (העבודה):

מה לא ברור?

האשם מחאמיד (חד"ש):

משהו לא ברור. אני אביא כמה דוגמאות. בהסכם אוסלו, ואני מדבר על הנושא הזה של החוק, דובר על כך שהמצב של ירושלים יוקפא עד אשר יהיה הסדר קבע.

עמנואל זיסמן (העבודה):

האשם מחאמיד (חד"ש):

כן, כן, ודאי. לא לשנות את הסטטוס-קוו בירושלים.

עמנואל זיסמן (העבודה):

האשם מחאמיד (חד"ש):

אין לי פה כל ההסכם, אבל אם תקרא אותו היטב ותקרא את המכתב של מר פרס שצורף – נאמר שמקפידים את המצב במזרח-ירושלים. נוסף על כך נאמר בהסכם אוסלו, שהסדר קבע לבעיות ההתנחלויות וירושלים, גבולות ופליטים יידון בשלב הקבע ולא עכשיו, בשלב הביניים. אני בטוח שאם תקרא את ההסכם תבין את זה כך.

לכן אנחנו רואים בהצעת החוק הזאת הפרה בוטה של הסכם אוסלו, ואנחנו לא יכולים להסכים עם החוק הזה. הוא חוק בלתי הגיוני, הוא מתעלם מהמציאות, הוא חוק של אנשים שעוצמים עיניים וחושבים שאין פלשתינים במזרח העיר. זה לא כך. אי-אפשר באמצעות חוק לכפות על אנשים, להכריח ולא לץ אותם להיות אזרחים טובים של מדינת ישראל. לא באמצעות חוק עושים את זה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

הם לא אזרחים גם היום.

האשם מחאמיד (חד"ש):

גם היום הם לא אזרחים, אבל אי-אפשר לאלץ אותם להיות תושבים של ירושלים המאוחדת.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זיסמן, אני משוכנע שדעתך שונה לחלוטין מדעתו. אני רואה שקשה לך להתאפק. תתאפק עוד רבע שעה. בעוד רבע שעה תעלה ותשמיע את דברך.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני מקבל את זה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אתה בוודאי מסכים שהחוק הזה לא מביא בחשבון את רצונם של האזרחים הפלשתינים. רוצים לסגור את ה"אוריינט האוס". מה עשה ה"אוריינט האוס"? מישהו שאל היום מה אם האשם מחאמיד מקבל בביתו, ואני מקבל הרבה דיפלומטים, הם באים אלי הביתה – אז מה, להגיד שאסור? מה אם חבר הכנסת עובדיה עלי, יושב-ראש הישיבה, מזמין דיפלומטים? אז יגידו לו שזה אסור? אני רוצה להזמין, אסור לי? בנצרת מזמינים, אסור? אז הפלשתינים מזמינים ל"אוריינט האוס" במזרח-ירושלים שגרירים, ראשי מדינות, שרי חוץ. אז מה? חוץ מזה, אלה שמקימים היום את הצעקה מדוע יש "אוריינט האוס", הרי ה"אוריינט האוס" לא קיים מהיום, הוא קיים כבר כמה שנים. כל הפקסים לתוניס, כל הפקסים למדריד עברו דרך ה"אוריינט האוס".

היו"ר ע' עלי:

אתה לא רואה שום הבדל אם מישהו מזמין לביתו או מזמין למשרדו, עם כל הרגישות לנושא ירושלים? אין כל הבדל?

עמנואל זיסמן (העבודה):

הפקסים לתוניסיה היו לפני ההסכם.

האשם מחאמיד (חד"ש):

לפני ההסכם. עכשיו יש הסכם של תהליך שלום. כשלא היה ההסכם, זה היה בסדר, היה מותר. עכשיו, כשהכרנו באש"ף כנציג בלעדי של העם הפלשתיני, אנחנו באים ואומרים בהגיון כל כך עקום, שלהם אסור לפעול ב"אוריינט האוס", להם אסור לפעול במוסדות בתוך מזרח-ירושלים. קודם זו לא היתה בעיה. היום, כשעשינו אתם שלום, לחצנו ידיים וקיבלנו פרס נובל ביחד, פרס נובל לשלום, פרס נובל שאני אמרתי כמה פעמים שבסך הכול זה היה אירוע טלוויזיוני – – –

היו"ר ע' עלי:

מה זה ביחד? לא הבנתי.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אני מתכוון לראש הממשלה שלנו וליאסר ערפאת.

היו"ר ע' עלי:

ככה זה בסדר. שלא יבינו לא נכון.

האשם מחאמיד (חד"ש):

מה, הם לא מבינים אותי?

עמנואל זיסמן (העבודה):

עם ישראל – – –

היו"ר ע' עלי:

עם ישראל מבין אחרת.

האשם מחאמיד (חד"ש):

עם ישראל הרבה יותר חכם ממה שהאנשים חושבים, הוא חכם מאוד.

היו"ר ע' עלי:

יש כאן שני חברי כנסת, שלפחות הם חושבים שהם בסדר מבחינת היכולת האינטלקטואלית שלהם, והם לא היו בטוחים במה שאמרת. אני רוצה לתקן כדי שלא יתפרש לא נכון.

האשם מחאמיד (חד"ש):

בסדר גמור, אדוני.

נתנו לירדן איזה פלח מירושלים המזרחית. אמרו להם: מקומות קדושים ניתן למלך כנדוניה, כמתנה. אולי מחר ייתנו לרוסים חלק, ייתנו לוויטקין חלק.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אתה רוצה שהכול יהיה בידי הפלשתינים?

האשם מחאמיד (חד"ש):

אני חושב שאי-אפשר היום לבתר את ירושלים לכל מיני חלקים ולשכוח את האנשים שחיים בתוכה, שהם בעלי הזכות עליה.

אני חושב, אדוני היושב-ראש, שכולם פה מסכימים בעצם על דבר אחד, על כך שירושלים היא בעיה קריטית, היא בעיה חשובה, היא לבו של הסכסוך הישראלי-הפלשתיני, כמו שהבעיה הפלשתינית היא לבו של הסכסוך הישראלי-הערבי. יש פה כמה לבבות, זה בתוך זה, ואי-אפשר להתעלם מהם, אי-אפשר בצורה עיוורת בחוק לשכוח מכל מה שקורה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

למה ירדן לא קבעה את ירושלים כבירתה לפני 19 שנה?

האשם מחאמיד (חד"ש):

כי ירדן ידעה שזה לא שטח ירדני.

הצהרות לחוד. אפשר להצהיר שירושלים מאוחדת. היא לא מאוחדת, זה המצב.

אדוני היושב-ראש, אם כבר יודעים שירושלים היא בעיה חשובה, אני אומר: בואו נדלג על שלב הביניים. כי מה אנחנו עושים? אנחנו לא רוצים לדרוך על יבלות.

עמנואל זיסמן (העבודה):

כמו שהרוסים עושים בצ'צ'ניה – – –

האשם מחאמיד (חד"ש):

אתה ביחסים יותר טובים עם הרוסים ממני. אתה יודע את זה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

חשבתי שחברת הכנסת תמר גוז'נסקי תפתח את הדיון בהבעת צער – – –

האשם מחאמיד (חד"ש):

אני מוכן לומר את זה. אני מביע צער, כאב, דאגה וכעס על כל פלישה של כל מדינה בכל מקום בעולם, אם זה בבוסניה, אם זה בצ'צ'ניה ואם זה בגדה המערבית, בעזה ובמזרח-ירושלים. בכל מקום אני נגד פלישה ונגד כיבוש של חזק על חלשים.

לכן אני אומר: בואו נדלג על שלב הביניים הזה ונעסוק בדברים הכואבים. מה עונים? – אם נתחיל עכשיו עם ירושלים וההתנחלויות הכול יתפוצץ. אז מה כל העמל שאנחנו עמלים עכשיו? לקראת מה? למה שהמשא-ומתן יתפוצץ בסוף? בואו דברו על הדברים הכואבים היום, על ירושלים וההתנחלויות. הרי בסופו של דבר יצטרכו לדבר על בעיית ההתנחלויות, יצטרכו לדבר גם על בעיית ירושלים.

עמנואל זיסמן (העבודה):

לממשלה הזאת אין סמכות לחתום על הסכם קבע, רק על הסכם ביניים.

האשם מחאמיד (חד"ש):

מי אמר שאין לה סמכות? היא לא רוצה לחתום על הסכם קבע. אפילו לגבי נצרים, יישוב ברצועת-עזה שיודעים שהוא במובלעת, אין לה העוז להחליט החלטות. היא צריכה להחליט.

אני לא בא לחלק את ירושלים עם חומות. אני נגד בניית חומות בכל מקום, אבל צריך להביא לידי הסדר שיענה גם על השאיפות הלאומיות של הפלשתינים.

היו"ר ע' עלי:

ביקשת רבע שעה, דיברת כמעט 20 דקות. הפעם זכותך לדבר גם 35 דקות. רוחב הלב הוא שלך, הוא לא שלי.

האשם מחאמיד (חד"ש):

חשבתי שרוחב הלב הוא שלך. אדוני היושב-ראש, אני אתחשב בזמנך.

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש בקצרה, כי אנחנו צריכים להגיע להצבעה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

כפי שאמרתי, אני נגד בניית חומות, אבל אני בעד האמרה של ראש הממשלה, שדיבר על הפרדה, סוג של הפרדה אשר ישמור על זכויות של הפלשתינים.

אדוני היושב-ראש, אני חושב שאין מה לעשות. צריכים ללכת להסדר קבע אשר מבוסס, לדעתנו, על נסיגה ישראלית מהשטחים הכבושים, על הזזה ופירוק כל ההתנחלויות בשטחים והכרה בזכותו של העם הפלשתיני למדינה משלו שבירתה מזרח-ירושלים, כמו שמערב-ירושלים היא בירתה של ישראל. כך נגיע לשלום. אולי אז יגיע לכל המנהיגים כאן לא רק פרס נובל לשלום אלא פרס הרבה יותר נשגב.

אבל במצב הקיים, אדוני היושב-ראש, אני לא רואה שהעמים באזור חשים על בשרם את השלום הזה. להיפך, הם חשים את הסכנות האורבות להם.

ולכן אנחנו, כפי שאמרתי, רואים בחוק הזה פגיעה בתהליך השלום, פגיעה בהסכם אוסלו. אנחנו נתנגד לו בתוקף. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת האשם מחאמיד. חבר הכנסת סאלח סלים, עשר דקות. אחריו – חבר הכנסת עמנואל זיסמן. תתכונן נפשית.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אחרי הדברים שאני שומע, אין צורך בכוחות נפשיים.

סאלח סלים (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני הספקתי להכיר אותך, אדוני היושב-ראש, שכשאתה מבטיח, אתה מקיים. הבטחת שאם בתוך חמש דקות לא יהיה פה שר, אתה תפסיק את הישיבה. עברו 20 דקות.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אלה עשר דקות – – –

היו"ר ע' עלי:

ההערה שלך במקומה. סגן מזכיר הכנסת הודיע לי ששר בדרך. אמרתי, נמתין עוד כמה דקות. השר הגיע. הוא עמד בפתח וביקש לצאת לכמה דקות ולשוב. אני לא עושה את זה כדי להרגיז מישהו. אני בסך הכול רוצה לכבד את הכנסת. כשהוא הגיע לכאן וביקש לצאת ולחזור שנית, הסכמתי. הוא צריך להגיע מיד. אתה צודק; תודה על ההערה. לפחות הבהרתי לצופים בבית איך קורה שאין שר ובכל זאת לא הפסקתי את הדיון.

סאלח סלים (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, נושא החוק היום הוא ירושלים. לדעתי, זה מיותר. לדעתי, אין צורך בכל החוק הזה, מכמה סיבות. קודם כול, המשא-ומתן בין ממשלת ישראל לבין אש"ף עדיין נמשך, ולא נקבע סופית מעמדה של ירושלים. לכן אני רואה בחוק הזה הכנסת רגל בגלגל של המשא-ומתן בין ישראל לפלשתינים. שנית, להביא הצעת חוק כזאת היום, אחרי 27 שנים של כיבוש מזרח-ירושלים, זו הוכחה שמזרח-ירושלים לא שייכת למדינת ישראל. אילו היא היתה שייכת לה, בשביל מה יש צורך בחוק כזה? אם היא כן שייכת למדינת ישראל, למה יש צורך בחוק כזה?

אני חושב שמפלגת העבודה מביאה את החוק הזה כדי לרצות חלק מאנשי מפלגת העבודה, כמו חבר הכנסת זיסמן שיושב פה, ובראש ובראשונה כדי לרצות את החברים מן הצד הימני, כדי לעשות איזון שיובן פה ושם. אבל לא תמיד מה שמחליטה הכנסת של ישראל הוא הקובע בעולם.

עמנואל זיסמן (העבודה):

עובדה ש-46 שנים אמרנו שזו בירתנו, וזו בירתנו. ברית-המועצות התפוררה. הקומוניזם שלך הלך לאבדון, וירושלים נשארה בירת ישראל. מי צדק?

סאלח סלים (חד"ש):

טוב. 46 שנים אומרים שירושלים בירתה של מדינת ישראל, אני מסכים שזה מערב-ירושלים, היא בירתה של מדינת ישראל. אבל 46 שנים הן טיפ-טיפה בהיסטוריה.

אני רוצה שהסכם השלום יחזיק מעמד. כדי שהסכם שלום יחזיק מעמד, כמו כל הסכם בעולם, כמו כל הסכם בין שני צדדים, אם רוצים שהוא יחזיק מעמד, הוא צריך להיות מקובל על שני הצדדים, כי אחרת הוא לא יחזיק מעמד. אולי הוא יחזיק מעמד שנה, שנתיים, חמש שנים, עשר שנים, מכוח הכיבוש, 20 שנה ואפילו 30 שנה. אתה אומר שאפילו חומת ברלין נפלה. נכון, היא נפלה. כנראה היא הוקמה בלי צדק; כנראה, כך מתברר.

לכן, כל דבר שצריך להקים אותו, במיוחד אם הוא מבוסס על חוק, צריך להיות מבוסס על צדק. החוק צריך להיות מקובל על האנשים, על התושבים, הוא צריך להיות משכנע כדי שהאנשים, התושבים, יגנו וישמרו עליו. זה חשוב מאוד.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת סאלח סלים, אתה יודע כמה שנים ירושלים היא בירת ישראל, ירושלים, מה שאתה קורא לה המזרחית? 3,000 שנה. אתה יודע איפה נמצאת עיר דוד? לפחות מבחינת ההיסטוריה. הואיל וחבר הכנסת עומד כאן ואומר 46 שנה, ויש כאן צופים, ויש כאן תקשורת, כדי שלא להטעות את הצופים – ירושלים היא הבירה 3,000 שנה, עוד מימי דוד המלך.

סאלח סלים (חד"ש):

עם כל הכבוד, אדוני היושב-ראש, אני מכבד את כל הדתות – האסלאם, הנצרות, היהדות, כל הדתות. אני אדם לא דתי, לכן מה שאתה מספר לי, ש-3,000 שנה ירושלים היא בירתה של ישראל, זו סחורה שאני לא קונה. אני לא קונה את זה. אני קונה מה שאני רואה בפרקטיקה, בחיים.

מדברים כאן גם על ארץ-ישראל. יושבים פה רבים שרוצים לראות את מדינת ישראל נקייה ממני וגם מאלה שכמוני. אתה רוצה שאני אסכים לזה? הם רוצים מדינת ישראל טהורה, רק לעם היהודי, אתה רוצה שאני אסכים לזה?

לכן אני אומר, יש הרבה דברים שנאמרים, אבל הפרקטיקה היא אחרת. העיקר הוא האזרחים בירושלים, במזרח-ירושלים. זה מאוד חשוב. אם אנחנו רוצים להיות כנים, הם צריכים להיות מרוצים כדי שיקבלו את החוק הזה, או כדי שיקבלו את האזרחות הישראלית, כדי שיהיו אזרחים ישראלים לכל דבר. הם לא מרוצים. כמה מהם השתתפו בבחירות לעירייה, למשל, כולנו יודעים.

עמנואל זיסמן (העבודה):

כמה?

סאלח סלים (חד"ש):

שיעורם לא מגיע אפילו ל-1%, פחות מ-1%. האנשים האלה הצביעו מפני שהם עובדים, חלקם בעירייה, ומכל מיני סיבות. אבל התושבים ברובם לא השתתפו לא בבחירות לכנסת ולא בבחירות לעירייה, וזו תשובה שהם לא מסכימים.

אם אתה ואני נבקר במזרח-ירושלים, נראה שאפילו עיריית ירושלים לא עשתה שם דבר. אילו היא היתה מכירה בה, כמו שאתם רוצים, היא היתה מפתחת שם משהו, היתה עושה שם משהו. אבל היא לא עשתה. התושבים שם חיים בתנאים תת-אנושיים. מצד אחד רוצים לחבק אותם ומצד שני רוצים לדרוס אותם. איך זה יכול להיות?

אני אומר שצריך לעזוב אותם. את בעיית ירושלים לא המצאנו אנחנו. היא נכבשה במלחמה בשנת 1967 כמו שנכבשו גם עזה – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

ממי היא נכבשה?

סאלח סלים (חד"ש):

מתושביה. גם המלך חוסיין ישב שם בתור אורח, הוא לא בעל בית שם. בעל הבית של מזרח-ירושלים זה העם הפלשתיני. אני לא ממציא פה דבר חדש, זו לא תיאוריה. זו פרקטיקה. זה מה שקיים שם.

כיוון שאני צריך לסיים, אני רוצה לספר שלפני שבועיים הייתי בביקור בקובה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

קובה החופשית?

סאלח סלים (חד"ש):

ראיתי שם, כפי שאתה אומר, קובה חופשית. ראיתי איך פידל קסטרו הולך ברחוב, כמו בן-אדם אחר. התפלאתי. ראיתי איך האנשים מקבלים אותו.

ועוד ראיתי שיש שם עוני גדול. רציתי להזכיר גם את עמדתה המבישה של ממשלת ישראל, שהיתה היחידה בעולם שהצביעה עם ארצות-הברית להגברת המצור על קובה. מה הרווח של עם ישראל מזה? מה הרווח מזה שעושים אמברגו על העם הקובני? מה הרווח לממשלה, מה הרווח לתושבים? מה הבסיס של העמדה הזאת? – לרצות את הבוס, ואינני רואה כל סיבה אחרת. מה אנחנו, כאזרחים ישראלים, מרוויחים – – –

שרת התקשורת ש' אלוני:

הנה נתת את התשובה.

סאלח סלים (חד"ש):

כנראה זה כך. כי בגלל האמברגו יש שם עוני, ראיתי ממש עוני בקובה. בזה שהרמנו יד יחד עם ארצות-הברית אנחנו אשמים – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

זו התוצאה של משטר קומוניסטי מעוות שאתה תומך בו – – –

שרת התקשורת ש' אלוני:

— — — וזה מוצדק?

עמנואל זיסמן (העבודה):

— — — זה לא מוצדק, אבל — — —

היו"ר ע' עלי:

— — — חבר הכנסת זיסמן

סאלח סלים (חד"ש):

חבר הכנסת זיסמן, אותם 600,000 השרויים בעוני, שהביטוח הלאומי דיבר עליהם, גם הם תוצאה של משטר קומוניסטי? בבקשה, אני ממתין לתשובה שלך. אותם 600,000 איש בישראל ששרויים בעוני, שעליהם דיבר הביטוח הלאומי, האם גם הם תוצאה של משטר קומוניסטי?

עמנואל זיסמן (העבודה):

— — —

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זיסמן, אתה עולה לכאן אחריו ותוכל להשיב לו מעל הבמה ברשות. חבר הכנסת עמנואל זיסמן, בבקשה.

משה נסים (הליכוד):

חבר הכנסת זיסמן, אתה בקואליציה אתו. אז מה אתה מתפלל.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת סאלח סלים, עד שחבר הכנסת זיסמן יעלה על הדוכן אני רוצה לומר לך, שאלה שנמצאים בישראל מתחת לקו העוני משתווים ללא ספק לעשירונים העליונים בקובה ובמצרים, בירדן ובמרוקו ובאלג'יריה ובתוניסיה ובכל המדינות שאתה מכיר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה רוצה להשוות את ישראל למצרים – – –

היו"ר ע' עלי:

לא, אבל חבר הכנסת סלים דיבר על העוני בקובה ועל העוני בישראל, ואני אומר לו שהעשירון התחתון בישראל שווה בהכנסתו לעשירון העליון שבקובה, כדי שנדע לפחות שאין להשמיץ את מדינת ישראל, ונדע שאנחנו חיים במדינה נהדרת, במדינה שמעניקה איכות חיים טובה לתושביה. חשוב שנדע לפחות את זה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אנחנו שואפים לכך שלא יהיה כאן שום אזרח שחי בעוני – – –

היו"ר ע' עלי:

אין ספק בכך. האם מישהו מטיל ספק בזה? חבר הכנסת סאלח סלים ניסה להשוות את העוני בקובה לעוני בישראל.

סאלח סלים (חד"ש):

לא נכון, תסלח לי. חבר הכנסת זיסמן אמר שהעוני בקובה הוא בגלל משטר קומוניסטי שם. הזכרתי לו שגם בארץ יש עניים, ושאלתי אם גם זה תוצאה של משטר קומוניסטי.

עמנואל זיסמן (העבודה):

הרבה פחות עוני בארץ, וזה יחסית לרמת החיים בישראל.

סאלח סלים (חד"ש):

העניים של ישראל הם עניים יחסית לעשירון העליון – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

העניים שלנו הם עשירים ביחס למצב בקובה. הבאת דוגמה של אחד משרידי המשטרים הרקובים והמושחתים שעדיין יש בעולם, ומחכים ליום שהוא ילך לעולמו כדי לעשות שם את המהפכה המיוחלת. על איזה משטר אתה מגן?

האשם מחאמיד (חד"ש):

על מה בעצם מדברים כאן?

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת האשם מחאמיד, זו תגובה על דברים שאמר חבר הכנסת סאלח סלים. וכמו שהדברים של חבר הכנסת סאלח סלים הם בנושא ירושלים, באותה מידה נוגעים גם דבריו של חבר הכנסת זיסמן באותו נושא. בבקשה, חבר הכנסת זיסמן.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, גברתי השרה, חברי הכנסת, חבר הכנסת סלים פתח את דבריו באומרו שהחוק הזה מיותר. חבר הכנסת דראושה וחבר הכנסת האשם מחאמיד, באמת יכולנו היום שלא לדון בחוק הזה. אבל אנחנו דנים בחוק הזה מאחר שבמשך חודשים, מאז נחתמו ההסכמים, באופן עקבי ושיטתי הופרו העקרונות הבסיסיים שלו. ואומר זאת מי שהוא בעד המשך תהליך השלום, מי שהוא בעד החלת האוטונומיה גם ביהודה ובשומרון וביצוע שלב ב' באופן עקרוני. נכון שלא היינו צריכים להגיע לכך, אבל הגענו מפני שבדברים הבסיסיים והיסודיים ביותר המועצה הפלשתינית, אש"ף וערפאת עשו סטיות וחריגות ואינם מקיימים את ההתחייבויות.

מדברים על הגבלת הפעילות של המועצה הפלשתינית וסוכניה ומשרתיה בעיר. אחד ההישגים הכי גדולים של ההסכמים היה שירושלים היא מחוץ לאוטונומיה, פירוש הדבר שכל תושב העיר הזאת, ללא הבדל מין, גזע, לאום ואומה, יש לו זכות לפעילות תרבותית, לפעילות חברתית, יש לו זכות לבטא את מה שמייחד אותו. על זה הוויכוח? לא על זה הוויכוח. הוויכוח הוא על כך שבחודשים האחרונים באופן שיטתי ורצוף היה ניצול לרעה, ומי שהתחייב שבהסכם הביניים האוטונומיה היא מחוץ לירושלים, עשה ועושה הכול על מנת שהאוטונומיה תתנהל בירושלים ומירושלים.

רק לפני שלושה-ארבעה ימים ראינו שאפילו בעניינים מוניציפליים ואורבניים נקראים הפלשתינים התושבים הקבועים של העיר לבוא לא לעיריית ירושלים, אלא ל"אורינט האוס". האם אין זו הפרה גסה ובוטה?

היינו צריכים להגיע לחוק הזה? הרי אפשר היה לנקוט אמצעים אדמיניסטרטיביים, מינהליים, ארגוניים. אני רוצה לקרוא מתוך ההסכם. נכון, בהסכם נאמר שאש"ף וערפאת והמועצה הפלשתינית היו צריכים לקרוא לעם הפלשתיני לשים קץ לאלימות. נכון שזה נעשה בכתב ובעל-פה. אבל אין שום היצמדות ונחישות לפעול כדי שהעם הפלשתיני יפסיק את האלימות.

לפני שאני מתחיל לדבר חבר הכנסת טמקין נוהג תמיד לקרוא לי קריאת ביניים ואומר: אתה התנגדת לאש"ף. זו איננה אמת. במשך שנים אני וחברים שלי אמרנו: אנחנו מוכנים למשא-ומתן עם אש"ף, אבל לא לפי הקונצפציה של שולמית אלוני ומרצ, של משא-ומתן ללא תנאים מוקדמים; כן תנאים מוקדמים. ואש"ף קיבל את התנאים המוקדמים. עקרונית ופורמלית הוא קיבל את התנאי, שהוא לא רואה באלימות ובפעולות טרור אמצעים לפתרון הסכסוך; שהוא מכיר במדינת ישראל, שהוא מכיר בזכות קיומנו כאן. ואני יכול להמשיך. הדברים האלה נאמרו בהסכם העקרונות, בכתב ובעל-פה, בהתחלת ביצוע שלב א' של הסכם הביניים. אילולא היו הדברים האלה, לא היתה ידי היד ה-61 שאישרה את ההסכמים האלה בכנסת.

אבל בואו נבחן את הדברים שקרו מאז. החוק הזה בא במאוחר כתוצאה מזה שאש"ף, המועצה הפלשתינית וערפאת מפירים את ההסכם בירושלים. כי נאמר לא רק שירושלים היא מחוץ להסכם, ולא נאמר בשום מקום שהיא נושא למשא-ומתן. נאמר שיש זכות לאש"ף להעלות את הנושא – – –

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

לא, אדוני. בהסכם אוסלו יש, שירושלים תהיה חלק מהמשא-ומתן.

עמנואל זיסמן (העבודה):

נאמר בצורה ברורה כזאת? לי יש מסמך אחר.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

יש שם חמש נקודות שנשארות למשא-ומתן על מעמד הקבע – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

מה שמחייב אותי זה לא המכתבים של שר החוץ – – –

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

לא מכתבים. ההסכם.

עמנואל זיסמן (העבודה):

ההסכם אומר שיש להם זכות להעלות את הנושא הזה בפתרון הקבע.

משה נסים (הליכוד):

לא. ההסכם אומר שתושבי מזרח-ירושלים ישתתפו בתהליך – – –

שרת התקשורת ש' אלוני:

בתהליך הבחירות.

עמנואל זיסמן (העבודה):

בתהליך הבחירות.

משה נסים (הליכוד):

אז למה רק תושבי ירושלים – – –

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

המשא-ומתן על המעמד הקבוע הוא גם על הנושא הזה – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

לא, לא. אני רוצה להסביר לך. אדוני חבר הכנסת נסים, בעיר ירושלים יש כיום 600,000 תושבים. 82% הם יהודים אזרחי מדינת ישראל, ועוד 18% בני מיעוטים, מרביתם ערבים, ערבים מוסלמים, ומקצתם ערבים נוצרים. אבל יש גם בני מיעוטים אחרים, כמו הארמנים, ואזרחים של מדינות שונות בני הדת הנוצרית.

משה נסים (הליכוד):

גם בעכו יש.

עמנואל זיסמן (העבודה):

בעיר הזאת יש גם אחרים שמשתתפים בבחירות של מדינת אחרות. היו בחירות בארצות-הברית. תושבים קבועים של ירושלים בעלי אזרחות אמריקנית לא הצביעו – – –

משה נסים (הליכוד):

תסלח לי, איזו השוואה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

רגע, דקה, תן לי להבהיר את דברי. הערבים שגרים בחלקים של מזרח-ירושלים, לא בכל מזרח-ירושלים. היום בחלקים של מזרח-ירושלים גרים יותר יהודים מאשר ערבים. מספר היהודים במזרח-ירושלים גדול יותר ממספר הערבים ובני המיעוטים האחרים שגרים במזרח-ירושלים. לכן אני תמיד מעיר זאת. בחלקים מסוימים.

משה נסים (הליכוד):

תיתן את זה גם לעכו וגם ליפו.

עמנואל זיסמן (העבודה):

במשך כל השנים, גם בשנים שהיית שר חשוב ובעל עמדה בממשלה, כשאני הייתי באופוזיציה עם מפלגתי, אנחנו נהגנו לפי הערכים הדמוקרטיים והיהודיים ולא כפינו עליהם להתאזרח. לכן 99% מהם לא התאזרחו ונשארו במשך כל השנים, במשך 27 שנים, מאז שוחררה העיר ואוחדה מחדש ועד היום, רובם הגדול תושבים קבועים ויש להם זכויות בתור תושבים קבועים, והחוק מאפשר להם להצביע ולהיבחר לעירייה, אבל לא מאפשר להם להצביע ולהיבחר לכנסת. אנחנו השלמנו עם זה, הסכמנו עם זה, וגם אתה הסכמת עם זה.

משה נסים (הליכוד):

ואזרחות ירדנית, לא של מדינת אש"ף שאתם מקימים.

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

אזרחות ירדנית.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אנחנו רוצים לתת להם להצביע למוסדות האוטונומיה, אבל האוטונומיה הזאת לפי ההסכם היא מחוץ לגבולות מדינת ישראל. האוטונומיה הזאת היא רק באותם שטחים שעליהם הסכמנו שתחול אוטונומיה. כמו שלאמריקני נוצרי יש זכות להצביע בבחירות לנשיאות או לקונגרס האמריקני, כך גם להם. כל עוד הם לא התאזרחו, ואנחנו לא נכפה עליהם, אתה לא כפית ואני לא מעלה על הדעת שתכפה עליהם להתאזרח – אני רואה אותם כתושבים קבועים ולא כאזרחים. לכן הסכמנו שהם יצביעו גם לאוטונומיה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

מה תעשה אם הממשלה תסכים גם לכך שהם ייבחרו? וזה אפשרי.

משה נסים (הליכוד):

זה אפשרי.

עמנואל זיסמן (העבודה):

זה אפשרי אם הם לא גרים בעיר הזאת. ההסכם אומר במפורש – – –

יהושע מצא (הליכוד):

מה עם חוסייני וטהבוב?

עמנואל זיסמן (העבודה):

אבל אתם גרמתם לכך שאני סטיתי מן הנושא. הרי ה"אוריינט האוס" לא הוקם בתקופת דוד המלך, הוא הוקם בתקופה שאתם הייתם בממשלה.

יהושע מצא (הליכוד):

היה לך נאום טוב, תעצור פה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אתה מסתבך.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אתם הקמתם את ה"אוריינט האוס". החוק הזה בא להגביל את הפעילות בתוך ה"אוריינט האוס" ומה"אוריינט האוס" בנושאים מדיניים, בנושאים בין-לאומיים, ובאותם נושאים שפוגעים בריבונותנו ובעצמאותנו, אחרת לא היו מביאים את החוק הזה.

החוק הזה, שאני מקווה שאתם תתמכו בו, הוא תוצאה של זה שמפירים את ההסכם באופן שיטתי, ומצד שני כל האמצעים שנקטו כדי להגיע להבנה אתם ולהגיע לידי ריסון הפעילות שהיא מעבר למותר לפי החוק ולפי המוסכם, כל המאמצים עלו בתוהו.

לכן אין דרך אחרת אלא רק לחוקק את החוק הזה, נוסף על יתר הדברים כדי לא לאפשר להם את המשך הפעילות.

אני מסיים. מאחר שבנושא הזה לא יחול שינוי, ההסכמה הלאומית הרחבה היא שירושלים לא תאפשר פעילות של האוטונומיה הפלשתינית בתוכה, ובהסכם הקבע, מה שלא יהיה, זה תנאי מוקדם ובל יעבור. על זה, אני יודע שאפילו אנשים שמוכנים לווייתורים מפליגים בחלק הסורי ובחלקים אחרים לא מוכנים לוותר, ועל זה מוכנים לכל מה שיידרש כדי לשמור על אחדותה ושלמותה של ירושלים בריבונותנו ובעצמאותנו.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת זיסמן. רשות הדיבור לחבר הכנסת יהושע מצא, אחריו – חבר הכנסת דוד צוקר, ואחריו – אחרון הדוברים בנושא זה, השר דוד ליבאי. לאחר מכן אנחנו ניגשים להצבעה.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ידידי חבר הכנסת זיסמן, אדוני יושב-ראש ועדת החוקה דדי צוקר, בשפת החבר'ה הייתי קורא לחקיקה שלפנינו כאן עבודה בעיניים. מה שכאן נעשה על-ידי יושב-ראש

— — —

שרת התקשורת ש' אלוני:

הלוואי שאתה צודק.

יהושע מצא (הליכוד):

עבודה בעיניים. את עומדת בראש העובדים עלינו בעיניים, גברתי השרה, האמיני לי. עבודה בעיניים תרתי משמע. למה תרתי משמע? ראשית, זו חקיקה שאין בה יותר מהצהרות, דמונסטרציה. עבודה בעיניים בחלק האחר של תרתי משמע, כי אתם, מפלגת העבודה, מנסים להוליך שולל את הציבור, אבל אי-אפשר להוליך שולל את הציבור בנושא הזה. לכן יכול להיות שהולכת השולל עובדת על חברי מפלגת העבודה.

למה לא מצליחים להוליך שולל את הציבור? כי יש מוסלמי בירושלים, ערבי, פייצל חוסייני, שר בממשלת הרשות הפלשתינית, שר ללא תיק בממשלת הרשות, במלוא האחריות — — —

שרת התקשורת ש' אלוני:

אתה אומר שר, סימן — — —

יהושע מצא (הליכוד):

כך הוא קורא לו. גברתי, הוא גם קורא לעצמו ב"אוריינט האוס" כמי שמייצג את הבירה הפלשתינית. אני אומר הכול מבחינתו. הוא מתפקד כממשלה. שר ברשות הפלשתינית, לידו יושב טהבוב, שר הדתות, גם כן שר בממשלה הפלשתינית, והוא סוטר לכם את סטירת הלחי.

משה נסים (הליכוד):

תושב ירושלים וגם ממונה על המקומות הקדושים בניגוד להסכם עם ירדן.

יהושע מצא (הליכוד):

בכך, גברתי השרה, שאתם טומנים את הראש בחול – בא לו אותו פייצל וסוטר לכם, ומכה על ראשכם, ומכה על פניכם ואומר: אני כאן פועל כנציג הרשות הפלשתינית. אני כאן עושה למען בירת פלשתינ.

בא הבוקר חבר הכנסת דדי צוקר, יושב-ראש ועדת החוקה, ומתפאר בציטוט מהחוק. על מה הוא מתפאר, גברתי השרה? לא פה, הוא פתח בנאום שלו ואמר: תראו איזו הקדמה לחוק קיבלנו – מטרת החוק למנוע פעילות אשר אינה מתיישבת עם כיבוד ריבונותה של מדינת ישראל על-ידי הרשות הפלשתינית. ואת כך מהנהנת בראש. האומנם? הלוא יום-יום הם לא מכבדים את הריבונות, יום-יום רומסים אותה.

שרת התקשורת ש' אלוני:

במה?

יהושע מצא (הליכוד):

מייד אגיד לך במה. הוא מתפאר פה בסעיף 3: הרשות הפלשתינית לא תפתח ולא תפעיל נציגות. האמיני לי, זו בדיחה עצובה. את מסכימה אתי שה"אוריינט האוס" – זאת נציגות רשמית של הרשות הפלשתינית. את לא יכולה לומר לי שלא. נציגות רשמית שלהם. יושב שם פייצל חוסייני, נציג רשמי של הרשות – –

שרת התקשורת ש' אלוני:

הוא תושב ירושלים.

יהושע מצא (הליכוד):

– – ואתם כותבים בחוק: לא תקום נציגות. אבל היא קיימת. כלומר, ברגע שנקבל את החוק הזה, גברתי, אין לכם מנוס אלא להפעיל אותו, אם אפשר בכלל להפעיל אותו, כי אני אומר שזו דמונסטרציה, אפילו אי-אפשר להפעיל אותו ולסגור את ה"אוריינט האוס". אין לך כוונה כזאת.

תראי, גברתי, מה קרה אתמול. פייצל חוסייני נפגש, למרות המחאות, עם קונסולים זרים ב"אוריינט האוס". תמונה: יושב השר מטעמם, שקורא לעצמו שר, עם נציגויות רשמיות של מדינות זרות ומנהל תעמולה נגד מדינת ישראל. פה, בתוך מדינת ישראל.

שרת התקשורת ש' אלוני:

אפשר לשאול שאלה?

יהושע מצא (הליכוד):

אני מרשה לך. אדוני היושב-ראש, אני מוכן לשמוע שאלה בתנאי שזה לא יהיה על חשבון זמני. בחפץ לב.

היו"ר ע' עלי:

קודם כול, זה על חשבון זמנך, אם אתה רוצה.

יהושע מצא (הליכוד):

לא.

היו"ר ע' עלי:

אני תיכף אציע לשרה – לפי התקנון היא תוכל לדבר. אני אאפשר לך לדבר בצורה מסודרת, למה דו-שיח? אם את מדברת בשם הממשלה, זו זכותך.

יהושע מצא (הליכוד):

יש בחוק הזה, בין מרצון ובין שלא מרצון, ניסיון להוליך שולל.

היו"ר ע' עלי:

השרה אלוני, נא תשומת לבך לסעיף 50 בתקנון. אם תרצי לנצל אותו, אפשר לך.

יהושע מצא (הליכוד):

יום-יום, גברתי השרה, הנציגות הזו ב"אוריינט האוס" פועלת בשלושה, ארבעה וחמישה תחומים: בתחום המדיני, בתחום המשטרה – והאמיני לי, שאיני אומר לך דבר שקר. משפחתי חיה בעיר הזו במשך דורות, אני מכיר בה כל אבן. האמיני לי, מגיעות אלי תלונות בלי סוף. מסתובבת משטרה פלשתינית. אני אומר לך את זאת במלוא האחריות. הם מסתובבים עם כותפות ועם סימנים, עם כלי רכב משלהם. הם שומרים על אזור עטרו, הם מנהלים שם סדר. אתם באים ואומרים לנו: לא יקום, לא יהיה. אתם מדברים על נציגות, כאשר הם פועלים בה יום-יום. את יודעת שהשב"כ שלהם פועל כאן בירושלים. אתם מספרים לנו בבדיחות הדעת על החקיקה הזו, שהיא פלסטר, שאין בה מאומה; על הצהרות דמונסטריביות בלבד.

גברתי השרה, את יודעת שפייצל חוסייני יצא בהמרדה. את גם משפטנית, את מצויה בחוק. את יודעת שהוא יצא בהמרדה לאי-תשלום מסים לעיריית ירושלים. הוא מקומם את הסוחרים פה. יש עדויות על כך. זה פורסם אתמול בהרחבה ב"הארץ". את יודעת שעל-פי פקודת העונשין, סעיף 229, מי שמסית לאי-תשלום מסים – ואני לא מצטט את כל הסעיף – דינו שישה חודשי מאסר. לו הייתם רוצים לנהוג ביושר – אתם לא זקוקים לחוק הזה. לו הייתם מתכוונים לפעול כנגד המדיניות הזו של אש"ף ושל פייצל חוסייני, המנסים להביא לחלוקת העיר הזו, לא הייתם נזקקים כלל לחוק הזה. יש מספיק חוקים שאפשר לפעול על-פיהם.

יש לך מדיניות, שמעתיך לא אחת, שמעתי לא אחת את אנשי מרצ, שמעתי את התומכים בממשלה מקרב המיעוט הלא-ציוני, נגדיר אותם כך, אשר אומרים: אנחנו רוצים מדינה פלשתינית, אנחנו רוצים חלוקתה של העיר, אנחנו רוצים שתהיה לערביי מזרח-ירושלים בירת פלשתינא בחלקה המסוים. שמעתיכם. זו איננה מדיניות הנוגדת את המדיניות של מרצ. זו איננה מדיניות הנוגדת את המדיניות של דראושה ותמר גוז'נסקי. זו איננה מדיניות הנוגדת את המדיניות של יעל דיין. זו מדיניות הנוגדת את המדיניות של כבוד סגן שר הביטחון. אני מוכן לקבל שזו מדיניות הנוגדת את תפיסת העולם של ראש הממשלה, אבל אתם מחזיקים בו כך שהוא לא יכול אחרת. ואז פייצל חוסייני, אשר מומרץ על-ידיכם, מקבל את המרץ לפעול כך. את מסכימה אתי שהוא פועל כדי להביא לחלוקת העיר. הוא מצהיר, הוא אומר: אני פה יושב בבירת פלשתינא שלי. אז מה אתם באים עם החוק הזה?

הגשתי הצעת חקיקה משלי, במסגרת חוק העונשין, אותה חקיקה אשר עברה על חודו של קול לפני שבועיים-שלושה.

משה נסים (הליכוד):

חבר הכנסת מצא, האם יש לך עניין להצטרף לליגה הערבית?

שרת התקשורת ש' אלוני:

לי לא. אני לא רוצה להיות בליגה הערבית.

היו"ר ע' עלי:

סליחה, רבותי, אני מאוד מבקש.

שרת התקשורת ש' אלוני:

אין החלטת ממשלה בעניין זה.

היו"ר ע' עלי:

סליחה, אני מבקש, השרה אלוני, זה מפריע. חבר הכנסת מצא, תקבל עוד דקה.

יהושע מצא (הליכוד):

גברתי השרה, ממשלת ישראל, אם אתם אומנם רציניים בכוונתכם למנוע את הפעילות המתמקדת יום-יום בעשייה למען הבאה לחלוקתה של העיר, על-ידי פייצל חוסייני, טהבוב והרשות הפלשתינית, אם הייתם רציניים – לא החוק הזה ימנע זאת, לא החוק הזה במסגרת מינהלית ימנע זאת. יש החוק שהנחתי על השולחן, שהוא העתק מדויק, מלה במלה, של חקיקה שהיתה על שולחן ראש הממשלה ובדיון שרים, ובתחילת הדרך ראש הממשלה רצה לאמץ אותה; מלה במלה, אדוני סגן שר הביטחון. המסמך הגיע אלי, קיבלתי, אימצתי אותו כחוק והנחתי אותו. אך בינתיים באה הצעקה של מרצ, בינתיים באה הצעקה של שריד, בינתיים באה הצעקה של המיעוט הלא-ציוני פה. נבהלתם והלכתם לחוק מינהלי. אתם לא רציניים. אני מתכוון להעלות את הצעת החוק שלי בשבוע הבא, בעוד שבועיים, בעוד שלושה שבועות. שם תוכלו אולי להוכיח יתר רצינות.

ומלה אחרונה, ואמרתי לך את זה גם לפני כן. אם אתם רוצים באמת ובתמים למנוע את התהליך, אתם צריכים לעצור עוד היום את פייצל חוסייני, על-פי דין, על הסתה למרד. ציטטתי לך מן הסעיף הקובע: מי שמסית לאי-תשלום מסים, דינו שישה חודשי מאסר. זהו סעיף מפורש בפקודת העונשין. אתם לא עושים זאת כי אתם מבוהלים, אין לכם הכוח לזה. אולי יש משהו בממשלה שרוצה לעשות את זה, אך גם הוא מבוהל.

לכן, זהו חוק שעושה צחוק מהעבודה, חוק שכולו פלסטר, חוק שאינו רציני, הצהרות דמונסטרטיביות כדי לזרות חול בעיני הציבור, כי אין לכם כל כוונה לצאת לסגירתם של כל אותם מוסדות אש"ף אשר פועלים בירושלים כמיני-ממשלה: משרד החוץ, משרד הפנים, משרד המשפטים, משרד המשטרה, ואני יכול למנות לך עוד משרדים אשר פועלים שם.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת מצא. השרה אלוני, אני מאפשר לך לקבל רשות דיבור, לפי סעיף 50 לתקנון. תגיבי ברשות ובצורה מסודרת. אחריה – חבר הכנסת צוקר. יחתום את הדיון, יסכם אותו וישיב השר ליבאי, אם ימצא לנכון. הרשות נתונה.

שרת התקשורת ש' אלוני:

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להגיב בכמה מלים על דברים שנשמעו כאן, ואודה מאוד לחבר הכנסת מצא אם יקשיב. יש דברים, חבר הכנסת מצא, שאני מאוד מסכימה אתך לגביהם, אבל יש דברים שכמי שיושב בירושלים ומכיר בה כל אבן ומכיר את תושביה, אתה חייב לתת עליהם תשובה.

בעיר הזו חיים 160,000 פלשתינים. הם אינם אזרחי מדינת ישראל, הם לא היו אזרחי מדינת ישראל. עם סיפוח ירושלים, על-פי פקודת סדרי השלטון והמשפט, לא החילו עליהם באופן אוטומטי את האזרחות. הממשלה אמרה להם, כמו לכל אדם אחר, שיש לו כלים להתאזרח על-פי חוק, עם שבועה וכו'. אבל בדרך כלל, אזורים שמספחים אותם על-פי הנוהג הבין-לאומי, מחילים את האזרחות ומשאירים אופציה – to opt out. אנחנו לא עשינו כך. הם 160,000 איש. אין חילוקי דעות על כך שירושלים היא מרכז כלכלי, היא מרכז דתי ומרכז תרבותי של תושבי האזור כולו. אתה קורא לכך יהודה ושומרון, יש מי שקורא לכך הגדה המערבית, ועל-פי החוק: השטחים הנתונים היום לממשל צבאי.

זהו מרכז קיים, ואנו מדינה דמוקרטית. נכון שאסור שיתקיים מרי אזרחי בתחום המסים, אבל אם חיים 160,000 איש המופלים לרעה בשירותים, אנשים שלא ניתנו להם אזורי פיתוח – אתמול ישבתי עם ראש העיר, חברך וחברי הטוב אהוד אולמרט, והוא ביקש שנחפש תקציבים מינימליים כדי לשפר במשהו את מצבם בתחומי התרבות, החינוך, הדעת. בדרך כלל, שירותים כאלה ניתנו לכלל האזרחים. אז האם הנושא הזה של מרי מסים, מפני שטלפונים ציבוריים לא היו שם, עד שלאחרונה התקנו לאורך הכביש – – –

יהושע מצא (הליכוד):

כמה שאת מגזימה.

שרת התקשורת ש' אלוני:

אני מספרת לך על שיחה שהיתה לי.

יהושע מצא (הליכוד):

ב-1967 הם קיבלו מים במשורה, פעמיים בשבוע היו הולכים לבארות. נתנו להם מים, תשתיות – –

שרת התקשורת ש' אלוני:

לא נתנו.

יהושע מצא (הליכוד):

— חשמל. טדי קולק — בימיו אני הייתי עשר שנים סגן ראש העיר — לא היה אדם שיותר ממנו העניק והעניק והעניק. לא על זה המרד, המרד הוא אחר, על רצון שלהם בריבונות, על רצון שלהם במדינה.

שרת התקשורת ש' אלוני:

כאשר אזרחים, ובכל מקום יש תופעה של אזרחים המרגישים עצמם מופלים לרעה בהשוואה לאוכלוסייה אחרת, וראש העיר הנוכחי, שהוא חבר מפלגתך וידידי הטוב, אומר שיש מצוקה שמוכרחים לתקן אותה —

יהושע מצא (הליכוד):

נוסיף ונשפר.

שרת התקשורת ש' אלוני:

— ואם אנשים מרגישים שהם מופלים, זכותם. אני נגד מרי אזרחי בחברה דמוקרטית, אז תנהג בהם כפי שאתה נוהג מול כל קבוצה שמבצעת מרי אזרחי, ואין לזה שום קשר — — —

יהושע מצא (הליכוד):

מה יאמרו כל אנשי המצוקה אצלנו בעיר-גנים?

שרת התקשורת ש' אלוני:

זה מה שהם עושים.

יהושע מצא (הליכוד):

אנשי המעברות?

עמנואל זיסמן (העבודה):

את דרשת את זה? לי יש כמה הסתייגויות – – – את תצביעי אתי?

שרת התקשורת ש' אלוני:

כן.

יהושע מצא (הליכוד):

אם תושבי ערי הפיתוח מרגישים שהם מופלים לרעה – נגד מסים מותר. זה מה שאת אומרת.

שרת התקשורת ש' אלוני:

אני אומרת שאתה צודק, שיש חוק וזו עבירה, אבל אין לה שום קשר לנושא שעליו אתה מדבר, הנושא של גילויי ריבונות. אני מסכימה אתך, וזו לשון החוק, שאם הם ינקטו פעולות של שיטור ופעולות של גילויי ריבונות ופעילויות שהן בניגוד למה שמותר לגוף שאיננו חלק ממדינת ישראל לעשות, אלא אם כן ברשות – הדבר הזה לא יינתן להם.

אבל לא צריך לערבב מין בשאינו מינו. אם יש לך פה אוכלוסייה, יש לה צרכים, ויש פה מרכזי תרבות, מרכזי כלכלה, מרכזי בריאות ומרכזי דת, וזו אוכלוסייה שיש לה זיקה ישירה לאוכלוסייה הפלשתינית, אם אתה סוגר אותה ומנתק אותה, אז היא רוצה לשמור על קשרים. זו נקודה אחת.

נקודה שנייה. אתה ואני וכולנו, איזה פחד נפל עלינו? ירושלים רבתי, שהיו הרים סביב לה קירחים, הקירחים האלה אינם קירחים עוד. עכשיו אנחנו עם שיושב לו לבטח, 5.5 מיליוני אזרחים. ירושלים רבתי הגדולה בערי ישראל, הצבא שלנו הגדול והחזק בצבאות האזור ואחד החזקים בעולם. למה אנחנו צריכים לחוש תחושת קורבן מפני שב"אוריינט האוס", או באיזה מלון, או באיזו דירה פרטית, נפגש האדון פייצל חוסייני – ואני לא חייבת להביע הערכה לתבונתו הרבה מעל במה זו – עם קונסול כזה או אחר? א. הוא לא מביא אותם בכוח. יותר משהוא מביא אותם, הם באים אליו. ב. אין לו שום מעמד ברשות הפלשתינית. יש רק גורם פלשתיני אחד שיש לו מעמד של רשות היום, וזו הרשות של עזה ויריחו. אם אתה אומר, שאותה רשות שולחת לכאן משטרה, שהיא שולחת לכאן גורמים פוליטיים פעילים – – –

יהושע מצא (הליכוד):

תשאלי את שר המשטרה, חברך לממשלה.

שרת התקשורת ש' אלוני:

את זה בא החוק הזה לתקן, מפני שהיא עושה, לטעמי, דבר איוולת. מדוע דבר איוולת? מפני שמי שרוותם את העגלה לפני הסוסים – היא לא תזוז. הסוסים ימשכו אחורה.

יהושע מצא (הליכוד):

זו הפרה של ההסכם?

שרת התקשורת ש' אלוני:

הסוסים מושכים את העגלה אחורה. אמרנו שנתחיל לדון בעניין הזה כאשר נדון בהסדר הקבע, ואז לא יהיה לנו מנוס מלתת תשובה ל-160,000 פלשתינים ולזיקה שבינם לבין היישות הפלשתינית.

יהושע מצא (הליכוד):

נכון. בעוד חודש אדבר אתך – – –

שרת התקשורת ש' אלוני:

אין צורך. אני רוצה לומר לך, ידידי חבר הכנסת מצא, מצבה של מדינת ישראל ומצבו של הציבור הציוני בארץ הזאת מעולם לא היה כל כך טוב, כל כך בוטח, כל כך מחוסן מפני הפחדים של פגישות כאלה או אחרות בין קונסול כזה או אורח כזה עם מר חוסייני, כפי שאנחנו היום. ועל כן, אין צורך בהפחדה ואין צורך "לעבוד בעיניים". לטעמי, גם החוק הזה מיותר, מפני שיש לנו כלים למנוע קיום משטרה, מפני שיש לנו כלים לתבוע מהם שלא יפירו את ההסכם המונע מהם התערבות בענייני ירושלים מבחינת הרשות הפלשתינית.

אבל, על מנת לרסן אנשים שרצים קדימה ללא סמכות ומערבבים מין בשאינו מינו ומשבשים את הלכי החיים, ואולי גם את הלכי המחשבה, לכן הממשלה קיבלה את החוק הזה, כדי לרסן את פורצי הגדר. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לשרה שולמית אלוני. חבר הכנסת דוד צוקר, בבקשה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

הוא אחרון?

היו"ר ע' עלי:

הוא אחרון, אלא אם כן השר ליבאי יבקש לדבר. השרה אלוני דיברה לפי סעיף 50. מי שלא יודע מה אומר סעיף 50, יעיין בתקנון.

עמנואל זיסמן (העבודה):

כל שר יכול לדבר.

היו"ר ע' עלי:

לא, שר שמדבר בשם הממשלה יכול לדבר. זה מה שאומר הסעיף, והשרה אלוני דיברה לפי סעיף 50.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להזכיר ולחזור ולשוב ולחזור על המובן מאליו. החוק הנדון איננו עוסק בפתרון הקבע. אולי מיותר לומר זאת, אבל אחרי ששמעתי כמה מן הדוברים, אני רוצה לחזור ולומר לכם: כדאי להיטיב ולקרוא, לשוב ולעיין ולהבין. החוק לא עוסק בצד המדיני, הוא לא עוסק בפתרון הקבע, הוא לא עוסק בשאלת זיקתו של הפלשתיני ליישות פוליטית כזו או אחרת. החוק עושה משהו אחר, לטעמי ולטעם השיטה הפוליטית שאני נציגה פה – לגיטימי לחלוטין. ייתכן שגם אני הייתי מעדיף, כמו השרה אלוני, שלא לחוקק את החוק, כי יש כלים למדינת ישראל לאכוף את ריבונותה גם ללא החוק הזה. אבל משעה שבא החוק הזה, בואו נבחן מה הוא אומר ומה הוא איננו אומר.

כאמור, הוא איננו עוסק בשאלת פתרון הקבע. הוא קובע עיקרון שמדינות רבות אימצו אותו. הוא קובע, שכל פעולה של ישות מדינית שאיננה ישראל, כל פעולה כזו בתוך תחומי מדינת ישראל, שיש לה אופי מדיני או שלטוני, או שהיא איננה מתיישבת עם כיבוד ריבונותה של המדינה, טעונה הסכמה של הממשלה. זה נכון גם אם יפן, אדוני חבר הכנסת נסים, כיישות מדינית שאיננה ריבון, היתה מבקשת לפעול פה ולהקים מוסד תרבות ברמת-גן, כדי לפתוח נציגות ברמת-גן היא היתה צריכה, מבקשת ומקבלת – אם רואים שאין בזה פגיעה בריבונות – רשות לפתוח נציגות כזאת.

ואולם, חלק מן החברים כאן, שבאו וטענו, סיגלו לעצמם מנהג, לפי דעתי מאוד לא בריא, לא נכון, ומוכיח חוסר ביטחון מדאיג בקשר לעתידה של ירושלים, כאשר הם באים ומצביעים על הסכנות

האורבות לפתחה של שלמות העיר הזאת, גם אם הסכנות הללו מדומות. אגב, גם אם הסכנות האלה אינן מדומות, צריך לראות אותן בפרופורציות הנכונות.

לשיטתי הפוליטית, אדוני היושב-ראש, עושה הרשות הפלשתינית כמה שגיאות מרכזיות כאשר היא מעלה בשלב הזה של המשא-ומתן הפוליטי את שאלת ירושלים על סדר-היום. אחד ההישגים הגדולים של הממשלה הזאת – מבחינת התבונה המדינית, אולי באמת ההישג – הוא העובדה, ששאלת ירושלים איננה על סדר-היום והיא נדחית לסוף התור. כל מי שיוזם היום פעולות בקשר לירושלים וכבר עכשיו מחדד ומצמצם חרבותיו לקראת הדיון בעתידה של העיר, עושה טעות, טעות גדולה, או שהוא מבקש לחבל בהסדר. יש כאלה ויש כאלה. מי שבא ומציג צל הרים כהרים, עושה טעות, כי הוא מבקש לחבל בהסכם, אבל באותה מידה גם מי שהיום מרים פרופיל מדיני או פוליטי מצד הפלשתינים, עושה טעות דומה: הוא מבקש להכריע עכשיו בוויכוח שהוסכם כי יידחה לעתיד, שאיננו על סדר-היום.

להלך אימים, פירושו לשדר חוסר ביטחון, לבוא ולצבוע את הכול בצבעים עזים, כאילו כל מפגש של כל פלשתיני, כל שיחה עם כל פלשתיני אחר משמעותם פילוג העיר, שסע בבירתה של ישראל – זוהי טעות גדולה, שגיאה קשה.

אני הייתי מצפה מחברים, נאמר דוגמת חבר הכנסת מצא, שלשיטתו המדינית, דווקא לשיטתו המדינית, היה עושה מאמץ גדול, בצד התביעות שלו להוריד לפלשתינים פרופיל בתחום המדיני, היה בא ותובע – נדמה לי שחבר הכנסת זיסמן כן נוהג בדרך הזאת – בעת ובעונה אחת גם להשוות את מעמדם האזרחי כתושבי העיר הזאת לשאר תושבי העיר. זה לא נעשה. במקום זה יש נתיב של יבבה, קיטור, גישות שאינן מוסיפות ליומרה, לרצון לחיים יחדיו בירושלים.

כאמור, החוק הזה איננו עוסק בפתרון הקבע, הוא איננו עוסק בצד המדיני ואיננו מרמז לפתרון המדיני, פתרון הקבע בינינו לבין הפלשתינים. תוספת סעיף המטרה, שהגדרתי בתחילת דברי, נראית לנו תוספת חשובה, שכן היא קובעת מה כן ומה לא והיא הגדירה היטב מה מבקש החוק הזה לעשות.

עיקרון שני שקבענו הוא העיקרון שכל פעולה של אכיפת החוק בירושלים תהיה על-פי הדין הישראלי. לא יהיו סדרי דין מיוחדים לפעולה במזרח-ירושלים או בכל מקום אחר כנגד פלשתינים.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת צוקר, כדי למנוע אי-הבנות: אם בתום דבריו השר ליבאי לא ירצה להשיב, אנחנו ניגשים להצבעה, מפני שצלצלנו.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אני מניח שהשר ליבאי ירצה להשיב.

היו"ר ע' עלי:

אם ירצה לנצל את זכותו, הזכות נתונה לו. הואיל ואני הכרזתי על רשימת הדוברים, אינני רוצה שאחר כך יבואו בטענות. צלצלתי כעת, מפני שהשר אמר שאולי הוא לא ירצה לנצל את הזכות.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

על מנת להסיר ספקות שעלו בישיבת הוועדה, קבענו שכל דרכי האכיפה של המשטרה ושל בתי-המשפט יהיו על-פי הדין הישראלי ולא יהיו סדרי משפט או סדרי אכיפה מיוחדים. לכן, מהנוסח של הקריאה הראשונה נמחק הסעיף שעסק בדיני הראיות, שהיו קשים, לא נכונים, לא נבונים, והחלפנו אותם בהסדרים אחרים. קבענו, אדוני היושב-ראש, שאם אכן סגרה המשטרה מוסד משום שהוא פועל בניגוד לחוק הזה, יוכל מי שרואה עצמו נפגע לפנות לבג"ץ. הסדרים שם יהיו הסדרים הנהוגים, דיני הראיות יהיו שם הדינים הנהוגים. מדינת ישראל מפגינה בכך ביטחון גדול. הרי שום רשות לא תאכוף את סמכותה ולא תפעל בדרך שאיננה עומדת במבחן החוק, ואם היא תעשה את הדברים שאינם עומדים במבחן החוק, חזקה עלינו שבית-המשפט העליון יאמר את דברו. זה היה שינוי נוסף, משמעותי, שאנחנו עשינו בסוגיה הזאת.

נקודה נוספת שאני מבקש לציין היא העובדה, שהחוק הזה הוא חלק ממסכת שלמה יותר, רחבה יותר, של עיגון ההסדרים שנחתמו בין ישראל לבין אש"ף במאי שנה זו בחקיקה הישראלית. כלומר, אנחנו עושים כאן, ובזה נסיים את המלאכה – עשינו את זה בשני החוקים הקודמים שאושרו היום – לשיקוף ההסדר המדיני והכללתי ואימוצו אל הדין הישראלי.

נדמה לי, אדוני שר המשפטים, שבדברי ההשלמה שלך עכשיו רק תוכל להוסיף על העובדה שאנחנו הלכנו כאן בדרך זהירה, שקולה, מדודה. החוק הזה איננו עושה דברים שאינם מוכרים בישראל, החוק הזה איננו עושה למען נקיטת סדרי דין וסדרי אכיפה שאינם ימים למדינת חוק. הלכנו באופן זהיר, בפרופיל נמוך, ונדמה לי שהלכנו בדרך הנכונה, הנאותה, ולא על דרך ההגזמה לשום כיוון שהוא. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה ליושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט. שר המשפטים, בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

נכבדי היושב-ראש, חברי הכנסת, ראשית אני מבקש להודות ליושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט ולחברי הוועדה על שטרחו בימים האחרונים וישבו שעות רבות ברציפות כדי לבדוק, להיטיב ולשפר את הצעת החוק שבאה ליישם את הסכם עזה-יריחו.

כידוע, הסכמים שמדינת ישראל צד להם אינם הופכים באופן אוטומטי לחוק פנימי של המדינה, ובמידה שהוראות ההסכם מחייבות יישום, מן הראוי שהכנסת תחוקק חוק שיחייב במדינה ויישם בפועל את ההסכם כחלק מהוראות החוק של המדינה.

העיקרון הראשון שבא לידי ביטוי בחלק זה של החוק אשר מונח עכשיו לפנינו הוא עיקרון מוכר ומכובד במשפט הבין-לאומי ובנהגים בין מדינות. לפיו, אין מדינה זרה ואין רשות זרה פותחת נציגות במדינה אחרת אלא על דעתה של הממשלה באותו שטח שבו עומדים לפתוח את הנציגות.

מבחינה זו, ההוראה בסעיף 3 להצעת החוק היא הוראה נורמטיבית רגילה שמדינות בנות תרבות מכבדות אותה. אני מניח שסעיף 3 לא יבוא לידי ביטוי ולידי הפעלה, שכן קשה לי להאמין שהרשות הפלשתינית תפתח נציגות שלה ללא היתר מממשלת ישראל.

ניתן לשאול, מה עניין ההיתר של הממשלה. ובכן, ראשית, זה עניין שבנוהג, שבהיתר הממשלה יכולה מדינה זרה, גם רשות זרה, לפתוח כאן נציגות. שנית, ניתן להניח שיימשכו המגעים, יימשך המשא-ומתן עם הרשות הפלשתינית, והרי זה עיקרו של הסכם אוסלו, שהוא בבחינת הסכם להמשיך במשא-ומתן ולפתור או לנסות לפתור את הבעיה הפלשתינית שלבים שלבים, כל שלב לאחר משא-ומתן נפרד.

אם נאמר שיימשך המשא-ומתן ויתקיים לא רק במצרים, בפאריס או באוסלו, ולא רק על הגבול שבין רצועת-עזה לישראל, אלא יתקיים בתוך-תוככי ישראל, מן הסתם תבקש הרשות הפלשתינית בשעה של הפוגה והפסקה לצאת ולהיות במשרד משלה. אם לא נסמך את הממשלה או גוף מטעמה ליתן היתר לפתוח סניף או משרד של הרשות הפלשתינית, יוצא שאנו נימצא במצב, הייתי אומר מביך, לפחות לא מארח כראוי; כאשר המשלחות נפרדות יכולה המשלחת הישראלית לצאת ולהינפש או לנוח לה במשרד משלה, ואילו המשלחת של הרשות הפלשתינית לא תוכל לגשת ולנוח ולהיוועץ במשרד משלה.

כל זה אילו היה האיסור כאן טוטלי, ללא פתיחת הפתח לממשלה בישראל להחליט אחרת ולהסכים שהרשות תוכל לפתוח משרד משלה. ומאחר שלא תמיד הרשות מודיעה על צעדיה בריש גלי, ולא תמיד הפעילות של הרשות מבוססת על איזו החלטה שפורסמה כמניפסט, הוספנו שלעניין סעיף זה הרשות הפלשתינית, לרבות אדם הפועל מטעמה – – –

היו"ר ש' וייס:

סליחה, חברי הכנסת, אני מנחש ששר המשפטים מבקש לגרום לכך שהדברים ייקלטו, לכן, אנא, לא להפריע.

שר המשפטים ד' ליבאי:

שר המשפטים מוכן שתהיה הפסקה של רבע שעה ונחזור בעוד רבע שעה.

היו"ר ש' וייס:

אני מוכן לשאול את הבית אם הוא מוכן להפסקה. חברי הכנסת, סליחה. חבר הכנסת בא-גד, אני לא שומע אותך.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני מקבל קריאות עידוד, שדברי כל כך מעניינים, ואני מתבקש להמשיך ולדבר אליכם.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, שר המשפטים הציע לבית שנצא להפסקה של רבע שעה. אם זה יתקבל על דעתכם, לי אין התנגדות.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

למה?

היו"ר ש' וייס:

כי אם לא תהיה הפסקה, יהיה נאום ארוך.

יגאל ביבי (מפד"ל):

היו"ר ש' וייס:

בסדר, נמשיך בנאום. חבר הכנסת ביבי, הערתך נתקבלה, שר המשפטים ממשיך. אנחנו מבינים מה קורה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

שמא נעלם מכם סעיף 3, ושמא אתם לא מחזיקים בפרק הנכון מאותו חלק של החוק – – –

היו"ר ש' וייס:

אדוני שר המשפטים, אם תהיה לחבר הכנסת שאול יהלום שאלה, האם תסכים לענות לו?

שר המשפטים ד' ליבאי:

לא, הוא יגרור אותי בשאלות פרובוקטיביות לתשובות שהוא לא יאהב ומן הסתם אנחנו ניכנס לעימות שאין לו סוף, ואז לא תספיק לי רבע שעה.

היו"ר ש' וייס:

לא, הוא אף פעם לא עושה את זה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני לא אספיק להבהיר ולהסביר את החוק כראוי, ולכן אני חושב שכדאי להתרכז בעיקר.

שאול יהלום (מפד"ל):

אני רוצה לומר משפט קונסטרוקטיבי.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אם אתה מעיד על כך שזה קונסטרוקטיבי – – –

היו"ר ש' וייס:

רק רגע, חבר הכנסת שאול יהלום, אני אתן לך את המיקרופון. בבקשה.

שאול יהלום (מפד"ל):

אני פונה אל נציגי הקואליציה ואל שר המשפטים. באגף הזה רוב הציבור נמנע, כך שאין בעיה של רוב לקבלת החוק, כולל סיעת המפד"ל. אלא מה? אני מבין שממתינים לסיום ישיבה של ראש הממשלה עם סיעות חד"ש ומד"ע. אני חושב שאין טעם בזה, כי יהיה רוב לקבלת החוק. חבל לעשות הפסקות.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, אדוני השר.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני מודה לך על הרצון הטוב ועל ההנחיה מאירת העיניים, אבל אני הרי לא יכול לשים עצמי במקום כל נבחרי העם. אני לא בוחן כליות ולב ואינני יכול לדעת איזו הוראה ייתן הראש לידיים ולאצבעות ועל איזה מהצבעים כאן ללחוץ ובמה יתבטא רצון הכנסת.

אני שמעתי שהיה מי שביקש להפוך את ההצבעה הזאת גם להצבעת אי-אמון. כך שמעתי, ואני לא יודע אם אלה שהציעו זאת כבר חזרו בהם.

לכן, כפי שאמרת, אני מניח שבשעה זו יש חילופי דברים בנדון. אני מניח, ואם כך יש להמתין לכל החסרים שיבואו מההיוועצות ומההתייעצות.

משה נסים (הליכוד):

אולי תחזור על המלים על דוד המלך.

שר המשפטים ד' ליבאי:

לכן אמרתי שיש שתי אפשרויות: או שאני אנעים את שעתכם ואשתדל מאוד שלא לגרום לאי-שקט מיותר כאן בבית הזה, או שנצא להפסקה. אומר לי היושב-ראש, שאין בקשה להפסקה, ולכן אני אמשיך להבהיר את הוראות החוק. אני יכול להבהיר את הדברים לאמיתם.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, חבר הכנסת דדי צוקר, יש כאן כנראה רצון משותף לעשות הפסקה של רבע שעה. יש לך התנגדות? זה חוק שלך. אם לא, נא להמשיך בינתיים, אדוני השר.

שר המשפטים ד' ליבאי:

כיוון שהרשות הפלשתינית, יש להניח שלא תמיד תפרסם את כל החלטותיה ברבים, ויש אפשרות שאנשים מטעמה, אבל גם אנשים שלא מטעמה, יפתחו סניף, ואנשים יכולים גם באופן פרובוקטיבי לפתוח סניף על-ידי זה שהם ישימו שלט גדול: "הרשות הפלשתינית" – לכן אנחנו אמרנו, שלעניין סעיף זה הרשות הפלשתינית תיחשב כזאת, לרבות אם אדם פועל מטעמה או בחסותה או משתמש בשמה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני השר, יש לי בקשה, התנ"ך בידי, אם אתה יכול לקרוא כמה פסוקים.

היו"ר ש' וייס:

לא, יש לנו פתרון אחר.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אם אעשה זאת, תהיה הצעת אי-אמון.

היו"ר ש' וייס:

השבוע כבר לא נסתבך עם התנ"ך.

שר המשפטים ד' ליבאי:

חברי הכנסת, אני מבין שיש הבנה למצב ויש הצעה להפסקה של רבע שעה. כבוד יושב-ראש הכנסת הוא שיחליט.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, קודם כול אני רוצה לבקש ממזכיר הכנסת למסור הודעה.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחה עכשיו, מטעם ועדת הכספים, החלטה לפי סעיף 121 לתקנון בדבר חלוקת הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה), התשנ"ה-1994. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה.

החלטת ועדת הכספים בדברחלוקת הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה), התשנ"ה-1994 – על-פי סעיף 121 לתקנון הכנסת

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גדליה גל, יושב-ראש ועדת הכספים, אתה רוצה להביא משהו להצבעה. אנחנו מנצלים את ההפסקה. זה לא בניגוד לתקנון. אלה דברים סידוריים של הבית. זה לא נוגע לחוק. זה פסק זמן. בבקשה, חבר הכנסת גדליה גל, יושב-ראש ועדת הכספים.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מביא בפניכם את החלטת ועדת הכספים לפצל את הצעת חוק הסדרים במשק המדינה, התשנ"ה-1994, ולהוציא ממנה בשלב זה את הסעיפים 5 ו-7. החלטה זו נתקבלה במסגרת הדיונים להכנת הצעת החוק האמורה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

סעיף 5 מתייחס לתיקון חוק המים, והוא מעניק לשר החקלאות סמכות לקבוע היטל לשימור מקורות המים, דהיינו: היטל אקוויפרים, שהם המאגרים התת-קרקעיים.

הואיל והנושא לא נדון במועצת המים וגם טרם נקבע שיעורו, מוצע לדון בנושא בשלב מאוחר יותר, שלא במסגרת חוק ההסדרים, ונעשה זאת במרוצת חודש ינואר.

סעיף 7 מתייחס לתיקון חוק הבזק, ומוצע בו לבטל את הפטור שיש כיום לחברות הכבלים מאגרה בשל הקצאת תדירים.

האגרה על הקצאת התדירים טרם הובאה לאישור ועדת הכספים, היא הגיעה אלי רק הבוקר, ולפיכך גם לגבי נושא זה מוצע שלא לכלול אותו במסגרת חוק ההסדרים, אלא לדון בו בשלב מאוחר יותר.

חברי הכנסת, אני מבקש לאשר את ההחלטה בדבר פיצול הצעת החוק ולאשר להביאה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית ללא הסעיפים 5 ו-7. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, מי תומך בבקשה שהביא לפנינו יושב-ראש ועדת הכספים: החלטה בדבר חלוקת הצעת חוק לפי סעיף 121 לתקנון? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 21

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

רגע, אני רוצה להסביר עוד הפעם. אני מבטל את ההצבעה.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אני מבטל בכל זאת, כדי שלא תהיינה אי-הבנות.

רבותי, אני מבין שיש פה הסכמה. נקיים בכל זאת הצבעה אלקטרונית. מי תומך בבקשה שהציג לפנינו יושב-ראש ועדת הכספים, והוא פירט אותה, ולא אחזור עליה – ההצבעה החלה.

קריאה:

— — —

היו"ר ש' וייס:

כן, ידעתי שיש הסכמה. על כן הסכמתי לעשות את זה עכשיו.

רענן כהן (העבודה):

נעבור לסדר-היום.

היו"ר ש' וייס:

לא, אנחנו נעבור לסדר אחר.

הצבעה מס' 22

בעד ההחלטה – 71

נגד – אין

נמנעים – אין

ההחלטה בדבר חלוקת הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה),

התשנ"ה–1994, לפי סעיף 121 לתקנון, נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

71 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהבקשה אושרה.

חברי הכנסת, אני מודיע, בהסכמה, על הפסקה עד השעה 16:00. ב-16:00 נחדש את הדיונים. תודה רבה.

יהושע מצא (הליכוד):

מתי ההצבעה, אדוני היושב-ראש?

היו"ר ש' וייס:

אני מניח שב-16:00 נתחיל.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, מתי ההצבעה?

היו"ר ש' וייס:

אני מודיע על הפסקה של כ-20 דקות. אני לא יכול לקבוע את זה. ב-16:00 נחדש את הישיבה.

קריאות:

לא, לא.

היו"ר ש' וייס:

אתם לא הייתם פה כשאנחנו הסכמנו לזה. היתה אפשרות ששר המשפטים ינאם, או שנצא קצת להפסקה. לטובת חברי הכנסת שנמצאים כאן משעה 06:00, 20 דקות הפסקה.

דן תיכון (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

אני יודע. היתה הסכמה, חבר הכנסת דן תיכון. הפסקה קצרה.

(הישיבה נפסקה בשעה 15:44 ונתחדשה בשעה 16:09).

הצעת חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (הגבלת פעילות), התשנ"ה- 1994

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ש' וייס:

רבתי, נא להתיישב. כאשר נתקהל – נמשיך. עוד צלצול. חברים, נא לשבת.

חברים, אנחנו מתחילים בהצבעות. נא לשבת. אדוני שר המשפטים, אם אתה יכול בשתי דקות, באופן מתומצת, לסכם את המסר. עד שנתיישב שר המשפטים יתמצת את המסר. שתי דקות בערך. בבקשה. נא לשבת. אדוני שר המשפטים, אפשר להתחיל.

חבר הכנסת איתן.

שר המשפטים ד' ליבאי:

תודה רבה. אני מודה לחברי הכנסת, אני מודה על ההסכמה הכללית שהיתה לצאת להפסקה של כרבע שעה כדי שניתן יהיה ליישב דברים מחוץ לאולם הזה.

אני חוזר לעיקרון השני שבהצעת החוק – – –

היו"ר ש' וייס:

חברים, בבקשה. נא לשבת.

שר המשפטים ד' ליבאי:

העיקרון השני, שמופיע בסעיף 4 להצעת החוק, הוא שהממשלה תהיה רשאית לאסור בצו על פתיחתה או הפעלתה של נציגות של אש"ף, להורות על סגירתה או למנוע קיום אספה מטעם אש"ף או בחסותו בתחומי מדינת ישראל. זה העיקרון השני החשוב, ומתן הסמכויות שניתנו כאן למשטרה כדי לאכוף זאת. מובן שתמיד שערי בג"ץ פתוחים כדי לבחון את החוקיות.

אני מבקש – לא, אני לא מבקש, אתה הוא זה שממשיך בהצבעות. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה לשר המשפטים.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת להצבעה בקריאה שנייה על הצעת חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (הגבלת פעילות), התשנ"ה-1994.

לשם החוק, הסתייגויות של חבר הכנסת איתן והחבורה. מי בעד?

קריאה:

היו"ר ש' וייס:

לא, לא, ידני. מי נגד?

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מבקש להסיר את ההסתייגויות.

היו"ר ש' וייס:

להסיר את כל ההסתייגויות שלך, אבל אני אצטרך לחזור כי אתה לפעמים מופיע בחבילה, אז תנו לי לנוע על פני החוק. כשתהיינה בודדות שלך. זה מבלבל אותנו. בואו נרוץ. תסירו כאשר אני אגיע אליכם.

מתחילים מחדש. לשם החוק – מי תומך בהסתייגות של חבר הכנסת איתן והחבורה השלמה? מי מתנגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת מ' איתן, ח' אורון, א' דיין, צ' הנגבי, י' מצא, ד' מנע וי' ונונו לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסרה. חברת הכנסת גוז'נסקי וחבריה – מי בעד? מי מתנגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת ת' גוז'נסקי, ה' מחאמיד וס' סלים לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. חברת הכנסת נעמי חזן – מי בעד? מי נגד?

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני מבקשת הצבעה אחת על כל ההסתייגויות – – –

היו"ר ש' וייס:

אין הצבעה אחת. להסיר? לא, תניחו לי. ננוע קדימה.

חברת הכנסת נעמי חזן – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברת הכנסת נ' חזן לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר.

מה אכפת לי שאני אזכיר את שמך פעמים מספר?

חבר הכנסת דוד מגן – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ד' מגן לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חבר הכנסת ד' מגן לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. חברי הכנסת פורז, גולדשמידט ואלי דיין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת א' פורז, א' גולדשמידט וא' דיין לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. מי שהסיר שלא ייתן.

שם החוק – מי בעד שם החוק בקריאה שנייה כהצעת הוועדה? תודה. מי נגד?

הצבעה

שם החוק, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

התקבל. שם החוק התקבל בקריאה שנייה.

חברי הכנסת, נעבור לסעיף הראשון. חבר הכנסת מיכאל איתן וחבריו – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת מ' איתן, ח' אורון, א' דיין, צ' הנגבי, י' מצא, ד' מנע
וי' ונונו לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי וחבריה – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת ת' גוז'נסקי, ה' מחאמיד וס' סלים
לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. חברת הכנסת נעמי חזן – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברת הכנסת נ' חזן לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. חבר הכנסת יצחק לוי – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת י' לוי לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר.

חברי הכנסת, מי תומך בסעיף הראשון לחוק כהצעת הוועדה בקריאה שנייה? מי מתנגד?

הצבעה

סעיף 1, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

אושר. נא לעבור אתי לסעיף השני.

חבר הכנסת מיכאל איתן וחבריו – מי בעד? מי נגד?

מיכאל איתן (הליכוד):

אני נמנע.

היו"ר ש' וייס:

קודם כול, מי בעד? מי נגד? מי נמנע? אני חושב שהוסר בכל מקרה.

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת מ' איתן, ח' אורון, א' דיין, צ' הנגבי, י' מצא, ד'

מנע וי' ונונו לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נא לעבור אתי לעמוד השלישי. חברי הכנסת יגאל ביבי, חנן פורת וחבריהם – מי בעד? מי נגד?

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני, אני מבקש – – –

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני, אני מבקש – – –

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה, רק רגע, תן לי לסיים את הסעיף הזה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת י' ביבי, ח' פורת, ש' יהלום, י' לוי וא"ח שאקי

לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. רק שנייה.

מיכאל איתן (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

תן לי לגמור את הסעיף הזה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל יש — — —

היו"ר ש' וייס:

כבר, רק את הסעיף הזה.

חבר הכנסת יצחק לוי — מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת י' לוי לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. כן, מה הבעיה? חבר הכנסת איתן, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

— — — ואני מבקש הצבעה אחת, את הזמן לחסוך על כל ההצבעות של קבוצת איתן, כל ההסתייגויות
— — —

היו"ר ש' וייס:

הקבוצה מסכימה אתך? כי היא רב-מפלגתית.

מיכאל איתן (הליכוד):

כל השותפים – – – כולם ביחד.

היו"ר ש' וייס:

טוב, אין שום בעיה.

מיכאל איתן (הליכוד):

– – – הבקשה להצבעה אלקטרונית היא לא על ההסתייגויות, רק על הסעיף.

היו"ר ש' וייס:

הבנתי, זה מה שאני כבר עושה.

חברי הכנסת, מי תומך בסעיף השני כהצעת הוועדה – ההצבעה החלה. עכשיו הצבעה אלקטרונית.
לא להפריע, זה יסתדר. לא להפריע.

הצבעה מס' 23

בעד סעיף 2, כהצעת הוועדה – 45

נגד – 14

נמנעים – 14

סעיף 2, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

45 תומכים, 14 מתנגדים, 14 נמנעים. אני קובע, חברי הכנסת, שהסעיף השני, כהצעת הוועדה, בקריאה שנייה, אושר.

אנחנו עוברים עכשיו לסעיף השלישי. הסתייגות של חבר הכנסת יגאל ביבי וחבריו.

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת י' ביבי, ח' פורת, ש' יהלום, י' לוי וא"ח שאקי לסעיף 3(א) לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. חבר הכנסת רחבעם זאבי – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ר' זאבי לסעיף 3(א) לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. חברת הכנסת נעמי חזן – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברת הכנסת נ' חזן לסעיף 3 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חברת הכנסת נ' חזן לסעיף 3 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. חבר הכנסת יגאל ביבי וחבריו, לסעיף קטן (ב) – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת י' ביבי, ח' פורת, ש' יהלום, י' לוי וא"ח שאקי
לסעיף 3(ב) לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. נא לעבור אתי, חברים, לעמוד הרביעי. חבר הכנסת רחבעם זאבי – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ר' זאבי לסעיף 3(ב) לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. חברת הכנסת נעמי חזן – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברת הכנסת נ' חזן לסעיף 3(ב) לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר.

חברי הכנסת, אנחנו מצביעים עכשיו על הסעיף השלישי בהצבעה אלקטרונית, בקריאה שנייה, כהצעת הוועדה. ההצבעה החלה. גם את ההדרכה תעשו יותר בשקט.

הצבעה מס' 24

בעד סעיף 3 – 44

נגד – 4

נמנעים – 25

סעיף 3, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, 44 תומכים, ארבעה מתנגדים, 25 נמנעים. אני קובע שהסעיף השלישי התקבל בקריאה שנייה, כהצעת הוועדה.

נא לעבור אתי עכשיו לסעיף 4. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי וחבריה – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת ת' גוז'נסקי, ה' מחאמיד וס' סלים
לסעיף 4(א) לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. חבר הכנסת יצחק לוי – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת י' לוי לסעיף 4(א) לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. חבר הכנסת יגאל ביבי וחבריו – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת י' ביבי, ח' פורת, ש' יהלום, י' לוי וא"ח שאקי
לסעיף 4(א) לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. חבר הכנסת רחבעם זאבי – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ר' זאבי לסעיף 4(א) לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. נא לעבור לעמוד החמישי. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי וחבריה – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת ת' גוז'נסקי, ה' מחאמיד וס' סלים
לסעיף 4(ב) לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר.

חברי הכנסת, עכשיו הצבעה אלקטרונית על הסעיף הרביעי, בקריאה שנייה, כהצעת הוועדה.
ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 25

בעד סעיף 4, כהצעת הוועדה – 51

נגד – 4

נמנעים – 25

סעיף 4, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

51 תומכים, ארבעה מתנגדים, 25 נמנעים, אני קובע שהסעיף הרביעי התקבל בקריאה שנייה
כהצעת הוועדה.

נא לעבור אתי, חברי הכנסת, לסעיף החמישי, עמוד 5. חבר הכנסת מיכאל איתן וחבריו – מי בעד?

קריאה:

היו"ר ש' וייס:

לא, לא. אם אני אצטרך לקרוא את זה – זה באמת לא משנה. מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת מ' איתן, ח' אורון, א' דיין, צ' הנגבי, י' מצא, ד' מנע וי' ונונו לסעיף 5 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. חבר הכנסת חנן פורת וחבריו – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת ח' פורת, י' ביבי, ש' יהלום וא"ח שאקי לסעיף 5 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי וחבריה – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת ת' גוז'נסקי, ה' מחאמיד וס' סלים
לסעיף 5 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. חבר הכנסת נואף מסאלחה – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת נ' מסאלחה לסעיף 5 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. חברת הכנסת נעמי חזן – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההצעה של חברת הכנסת נ' חזן לסעיף 5 לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חברת הכנסת נ' חזן לסעיף 5 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר.

חברי הכנסת, כל ההסתייגויות נדחו – סעיף 5, קריאה שנייה. מי תומך בסעיף 5 כהצעת הוועדה?
הצבעה אלקטרונית.

הצבעה מס' 26

בעד סעיף 5, כהצעת הוועדה – 56

נגד – 3

נמנעים – 18

סעיף 5, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

56 תומכים, שלושה מתנגדים, 18 נמנעים. חברי הכנסת, אני קובע שסעיף 5 התקבל בקריאה שנייה,
כהצעת הוועדה.

אנחנו עובדים לסעיף 6. הסתייגות של חבר הכנסת יגאל ביבי וקבוצת חברי הכנסת – מי בעד? מי
נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת י' ביבי, ח' פורת, ש' יהלום, י' לוי וא"ח שאקי
לסעיף 6 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה. הסתייגות של חברי הכנסת תמר גוז'נסקי, האשם מחאמיד וסאלח סלים – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת ת' גוז'נסקי, ה' מחאמיד וס' סלים לסעיף 6 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה.

חברי הכנסת, הוסרו ההסתייגויות בסעיף 6. מי תומך בסעיף 6 כהצעת הוועדה? מי נגד?

הצבעה מס' 27

בעד סעיף 6, כהצעת הוועדה – 61

נגד – 2

נמנעים – 15

סעיף 6, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

61 תומכים, שני מתנגדים, 15 נמנעים. אני קובע שסעיף 6 אושר בקריאה שנייה כהצעת הוועדה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף 7. הסתייגות של חבר הכנסת יגאל ביבי וקבוצת חברי הכנסת – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת י' ביבי, ח' פורת, ש' יהלום, י' לוי וא"ח שאקי
לסעיף 7 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה. הסתייגות של חברי תמר גוז'נסקי, האשם מחאמיד וסאלח סלים – מי בעד? מי
נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת ת' גוז'נסקי, ה' מחאמיד וס' סלים לסעיף 7 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה.

חברי הכנסת, ההסתייגויות הוסרו. מי תומך בסעיף 7 בקריאה שנייה כהצעת הוועדה? מי נגד?

הצבעה מס' 28

בעד סעיף 7, כהצעת הוועדה – 54

נגד – 4

נמנעים – 21

סעיף 7, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

54 תומכים, ארבעה מתנגדים, 21 נמנעים. אני קובע שסעיף 7 אושר כהצעת הוועדה בקריאה שנייה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף 8. הסתייגות של חבר הכנסת מיכאל איתן וקבוצת חברי הכנסת – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת מ' איתן, ח' אורון, א' דיין, צ' הנגבי, י' מצא, ד' מנע וי' ונונו לסעיף 8 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה. לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת מ' איתן, ח' אורון, א' דיין, צ' הנגבי, י' מצא, ד' מנע וי' ונונו לסעיף 8 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. הסתייגות של חבר הכנסת יצחק לוי – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת י' לוי לסעיף 8 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה. הסתייגות של חבר הכנסת דן מרידור – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ד' מרידור לסעיף 8 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה. לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חבר הכנסת ד' מרידור לסעיף 8 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר.

חברי הכנסת, הוסרו כל ההסתייגויות לסעיף 8. מי תומך בסעיף 8 כהצעת הוועדה? מי נגד?

הצבעה מס' 29

בעד סעיף 8, כהצעת הוועדה – 48

נגד – 7

נמנעים – 26

סעיף 8, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

48 תומכים, שבעה מתנגדים, 26 נמנעים. אני קובע שגם סעיף זה אושר בקריאה שנייה.

רבותי, אנחנו צריכים לחזור ליתר ביטחון על הצבעה אחת. אני מפנה אתכם לעמוד 7, סעיף 8, השורה התחתונה. זו הסתייגות לחלופין. אני בכלל לא מבין למה צריך להצביע בנפרד, אבל ליתר ביטחון. תתייחסו לזה כמו להסתייגות. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חבר הכנסת ד' מרידור לסעיף 8 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. עכשיו נצביע על סעיף 8 מחדש בהצבעה אלקטרונית. סעיף 8, קריאה שנייה, כהצעת הוועדה – מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 30

בעד סעיף 8, כהצעת הוועדה – 47

נגד – 6

נמנעים – 27

סעיף 8, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

47 תומכים, שישה מתנגדים, 27 נמנעים. חברי הכנסת, אני קובע שהסעיף 8 אושר פעמיים.

עכשיו עומדות כאן שתי הצעות אי-אמון. יש לי שתי פניות שעלי להציג אותן לפני חברי הכנסת. פנייה אחת, חתום עליה חבר הכנסת האשם מחאמיד, 'יושב-ראש סיעת חד"ש', והוא כותב כך: הצבעה על חוק 'ישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (הגבלת פעילות)', התשנ"ה–1994. סיעתנו מבקשת לראות את ההצבעה על החוק הנ"ל כהצבעת אי-אמון בממשלה. אותה בקשה מאת חבר הכנסת

עבד-אלוהב דראושה, יושב-ראש סיעת מד"ע; אותה כותרת: אנו מבקשים לראות את ההצבעה על החוק הזה כהצבעת אי-אמון בממשלה.

לפיכך, על-פי החוק ועל-פי התקנון, אנחנו נקיים את ההצבעה בקריאה שלישית ביום שני.

אלי דיין (העבודה):

הם חוזרים בהם.

היו"ר ש' וייס:

אני צריך לשאול. האם אתם חוזרים בכם מבקשתכם?

יהושע מצא (הליכוד):

ממתי שואלים שאלה כזאת?

היו"ר ש' וייס:

פה ביקשו שאני אשאל. חברי הכנסת, יש כאן התרחשויות, מותר לי לשאול.

קריאה: זה משאל עם?

היו"ר ש' וייס:

לא, משאל כנסת. חברי הכנסת, מכיוון שלא קיבלתי כל הודעה רשמית על ביטול הבקשה, אני קובע בזאת, שביום שני הבא עלינו לטובה אנחנו נקיים כמקובל לפי התקנון הצבעה בקריאה שלישית; תחילה אי-אמון, ואחר כך, בהמשך, מה שנובע מתוצאות הצבעת האי-אמון. תודה רבה לכם על ההשתתפות העירנית באישור החוקים.

הישיבה ננעלה בשעה 16:25.